Prima Pars Bibliorum.

294

N. Inv. 294.

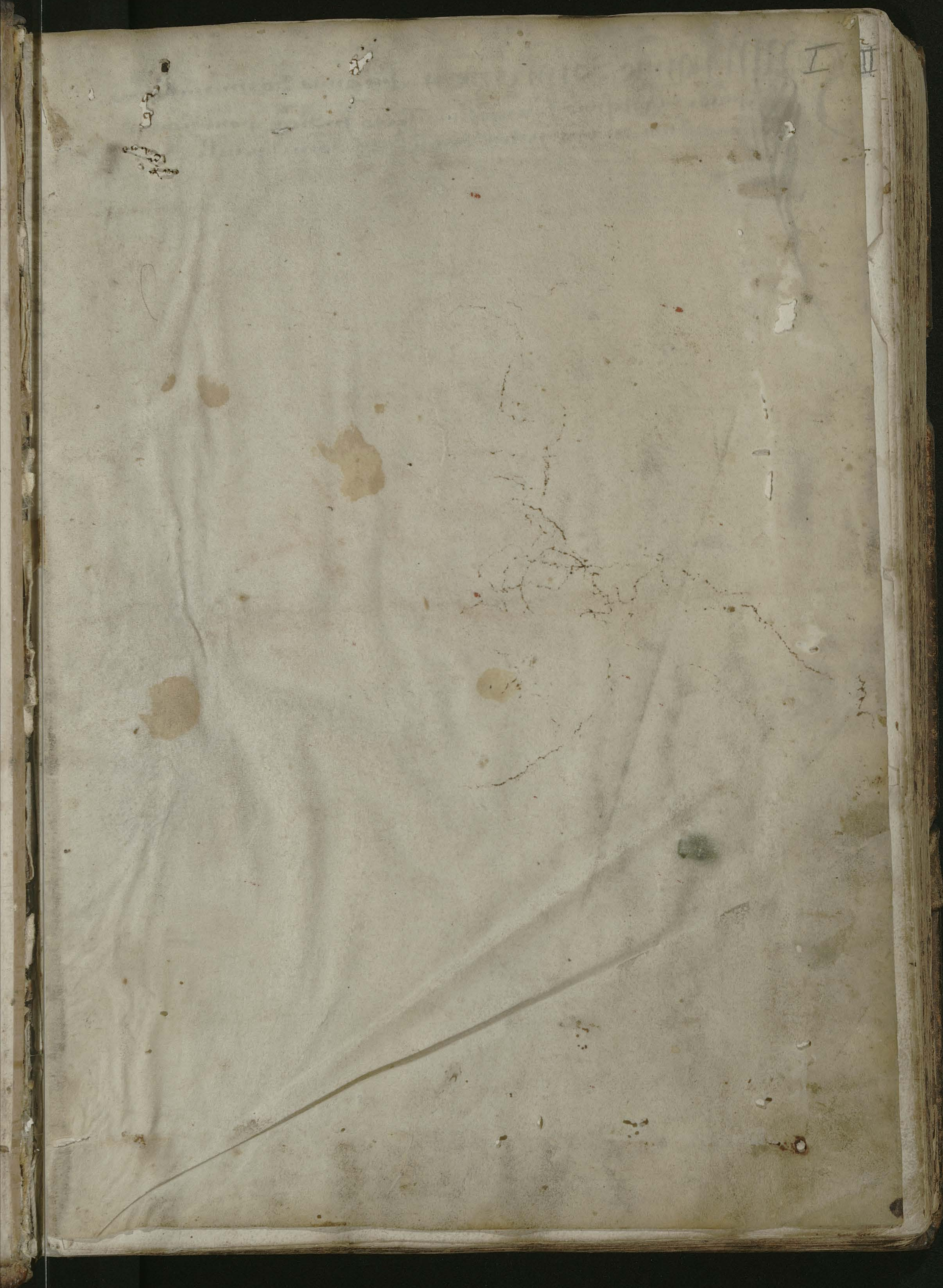

In nomine domini amen sub anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo sexto indictione pontificatus sanctissimi in Christo patris domini nostri domini Pauli divina providentia

xvi c xiii mort qui vota uovit. [illegible] [illegible] infinitate solus non valet, ei [illegible] peccato pena agi, ut valenti bonum posse subtrahi
ad [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] que obsistit culpa [illegible] [illegible] ut votum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et venret tibi [illegible] esse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut tanto [illegible] [illegible] [illegible] quanto [illegible]
adipisci [illegible] omne quod appetit [illegible] novimus non [illegible] bona terrena [illegible] subtrahi, que largo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] medici [illegible] [illegible] deus [illegible] et eos quos reduci posse ad salutem [illegible]
[illegible] appetitus [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in quo [illegible] [illegible] plus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tibi
esse [illegible] [illegible] dicitur [illegible] a deo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fortitudo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] que ante illa [illegible]
nec mente [illegible] [illegible] ut [illegible] ait mortale immortali. temporale [illegible] corruptibile incorrupto. [illegible] [illegible] [illegible] et intelligere
subsequi et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non capit [illegible] corpore [illegible] custodia septum tenetur, [illegible] soluto ac libero [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sola [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad vitam [illegible] que [illegible] ad [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] esset [illegible] ego [illegible] [illegible] potes [illegible] nec si [illegible] beatior [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et deum esse [illegible] et ab [illegible]
esse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et ibi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] medio libri [illegible]

412

Prologus.

Frater Ambrosius tua mihi munuscula
perferens detulit simul et suavissimas litteras que
a principio amicitiarum fidem probate iam fidei
et veteris amicitie nova preferebant. Vera
etenim illa necessitudo est et in Christi glutino copu-
lata: quam non utilitas rei familiaris, non pre-
sentia tantum corporum, non subdola et palpans adulatio, sed dei
timor et divinarum scripturarum studia conciliant. Legimus in
veteribus hystoriis quosdam lustrasse provincias, novos ad-
isse populos, maria transisse, ut eos quos ex libris noverant co-
ram quoque viderent. Sic pitagoras memphiticos vates, sic plato
Egiptum et architen tarentinum eandemque oram Ytalie que
quondam magna grecia dicebatur laboriosissime peragravit
ut qui Athenis magister erat et potens cuiusque doctrinis Acha-
demie gimnasia personabat, fieret peregrinus atque discipulus
malens aliena verecunde discere quam sua impudenter ingerere.
Denique cum litteras quasi toto fugientes orbe persequitur, captus
a piratis et venundatus etiam tyranno crudelissimo paruit, ductus captivus
vinctus et servus, tamen quia philosophus maior emente se fuit. Ad Titum
Livium lacteo eloquentie fonte manantem de ultimis hyspanie
Galliarumque finibus quosdam venisse nobiles legimus, et quos ad
contemplationem sui Roma non traxerat, unius hominis fama per-
duxit. Habuit illa etas inauditum omnibus seculis celebrandum-
que miraculum ut urbem tantam ingressi aliud extra urbem que-
rerent. Appollinius sive ille magus ut vulgus loquitur sive philo-
sophus ut pitagorici tradunt intravit persas, transsivit cauca-
sum Albanos Scitas Massagetas opulentissima regna
Indie penetravit, ad extremum latissimo phizon amne
transmisso pervenit ad Bragmanas, ut hiarcham

Prologus

in trono sedentem aureo et de tantali fonte potantem inter paucos discipulos et de natura et de moribus ac dierum discursu et siderum audiret docentem. Inde per elimitas babilonios caldeos medos assirios parthos syros phenices arabes palestinos reversus alexandriam: perrexit ethiopiam ut gymnosophistas et famosissimam mensam solis videret in sabulo: Invenit ille vir ubique quod disceret et semper proficiens se melior fieret. Scripsit super hoc plenissime octo voluminibus philostratus.

Quid loquar de seculi hominibus, cum apostolus paulus vas electionis et magister gentium qui de consciencia in se tanti hospitis loquebatur An experimentum queritis eius qui in me loquitur christus Post damascum arabiamque lustratam ascendit ierusalem ut videret petrum et mansit apud eum diebus quindecim hoc enim misterio ebdomadis et ogdoadis futurus gentium predicator instruendus erat Rursumque post annos quatuordecim assumpto barnaba et tito exposuit cum apostolis ewangelium ne forte in vacuum curreret aut cucurrisset. Habet nescio quid latentis energie vive vocis actus et in aures discipuli de auctoris ore transfusa fortius sonant. Unde et eschines cum rodi exularet et legeretur illa demostenis oratio quam adversus eum habuerat mirantibus cunctis atque laudantibus suspirans ait/ Quid si in me tale quod vel possis vel velis a me discere vel audire si ipsam audisset bestiam sua verba resonantem etc.

Nec hoc dico quod sit aliquid in me tale quod vel possis vel velis a me discere vel audire Sed quo ardor tuus et discendi studium etiam absque nobis vel per se probari debeat Ingenium docile et sine doctore laudabile est. quod non quid invenias sed quid queras consideramus Mollis cera et ad formandum facilis etiam si artificis et plaste cessent manus tamen virtute totum est quicquid esse potest etc.

Paulus apostolus ad pedes gamalielis legem moysi et prophetas

Prologus

didicisse se gloriatur ut armatus spiritualibus telis postea diceret confidenter
Arma enim milicie nostre non carnalia sunt sed potentia dei ad destruc-
tionem munitionum. cogitationes quoque destruentes et omnem altitudinem
extollentem se adversus scientiam dei et captivantes omnem intellectum
ad obediendum christo et parati subiugare omnem inobedientiam. Ad
Tymotheum scribit ab infantia sacris litteris eruditum et exortatur
et ad studium lectionis ne negligat gratiam que data est ei per im-
positionem manus presbiterii. Tito precipit ut inter ceteras virtu-
tes episcopi quem brevi sermone depinxit. scientiam quoque in eo eligat
scripturarum. obtinentem inquit eum qui secundum doctrinam est fidelem
sermonem ut potens sit exortari in doctrina sana et contradi-
centes revincere. als convincere

Sancta quippe rusticitas solum sibi prodest: et quantum edifi-
cat ex vite merito christi ecclesiam tantum nocet si destruentibus
non resistat. Malachias propheta immo per malachiam dominus
interrogavit sacerdotes legem. In tantum sacerdotis officium est inter-
rogatum respondere de lege. Et in deutronomio legimus interroga
patrem tuum et annunciabit tibi et seniores tuos et dicent tibi. In
psalmo quoque centesimo decimooctavo Cantabiles michi erant iustificationes
tue in loco peregrinationis mee. Et in descriptione iusti viri cum eum
arbori vite david que est in paradiso compararet inter ceteras
virtutes hoc etiam intulit. In lege domini fuit voluntas eius. et in
lege eius meditabitur die ac nocte. Daniel in fine sacratissime
visionis ait iustos fulgere sicut stellas. et intelligentes id est
doctos quasi splendorem firmamenti. Vides quantum inter se distant
iusta rusticitas et docta iustitia. Alii stellis alii celo comparantur
quamquam iuxta hebraicam veritatem utrumque de eruditis possit intelligi.
Ita enim apud eos legimus. Qui autem docti fuerint fulgebunt
quasi splendor firmamenti. et qui ad iusticiam erudiunt multorum

Prologus

qui stelle in perpetuas eternitates Cur dicitur paulus apostolus vas electionis Nempe quia vas legis et scripturarum sanctarum erat armarium Pharisei stupent in doctrina domini / mirantur in petro et Johanne quod legem sciant cum litteras non didicerint Quicquid enim alijs exercitatio et quottidiana in lege meditatio tribuere solet hoc illis spiritus sanctus suggerebat Et erant iuxta quod scriptum est theodidacti dei senes Duodecim annos saluator impleuerat et in templo sedens de questionibus legis interrogans Magis docet dum prudenter interrogat / nisi forte rusticum petrum / rusticum dicimus Johannem quorum uterque dicere poterat Et si imperiti sermone non tamen scientia Johannes rusticus piscator indoctus / Et vnde illa vox obsecro In principio erat verbum et verbum erat apud deum et deus erat verbum Logos grece multa signat Nam et verbum est et ratio et supputatio et causa vniuscuiusque rei per quam sunt singula que subsistunt que et vniuersa recte intelligimus in christo

Nec doctus plato nesciunt hec demostenes eloquens ignorauit perdam inquit sapientiam sapientum et prudentiam prudentium reprobabo Vera sapientia perdet falsam sapientiam: et quamquam stultitia predicationis in cruce sit / tamen paulus sapientiam loquitur inter perfectos Sapientiam autem non seculi istius que destruitur nec principum huius seculi qui destruuntur Sed loquitur dei sapientiam in misterio absconditam quam predestinauit deus ante secula / Dei sapientia christus est Christus enim dei virtus et dei sapientia est hec sapientia in misterio dei abscondita est de qua et noni psalmi titulus prenotatur pro occultis filij in quo sunt omnes thesauri sapientie et scientie dei absconditi / et qui in misterio absconditus erat quem predestinauit deus ante secula Predestinatus autem et prefiguratus in lege et prophetis Vnde et prophete appellabantur videntes qui videbant eum quem alij non videbant Abraham diem eius vidit et letatus est Aperiebantur celi Ezechieli qui populo peccatori

Prologus

clausi erant. Reuela inquit dauid oculos meos et considerabo mira-
bilia de lege tua. Lex enim spiritualis est et reuelatione opus est vt intelli-
gatur ac si reuelata facie dei gloriam contemplemur. Liber in apocalipsi septem
sigillis signatus ostenditur. Quem si dederis homini scienti litteras vt le-
gat respondebit tibi non possum, signatus est enim. Quanti hodie pu-
tant se nosse litteras tenent signatum librum nec aperire possunt nisi
ille reserauerit qui habet clauem dauid qui aperit et nemo claudit. In
actibus apostolorum sanctus eunuchus immo sanctus vir sic enim eum scriptura
cognominat cum legeret ysaiam prophetam interrogatus a philippo
putasne intelligis que legis. Respondit et quomodo possum intelligere nisi
me aliquis docuerit. Ego vt de me interim loquar nec sanctior
sum hoc eunucho nec studiosior qui de ethiopia id est de extremis
mundi finibus venit ad templum, reliquit aulam regiam et tantus
amator legis diuine scientie fuit vt etiam in vehiculo sacras litteras legeret
et tamen cum librum teneret et verba domini cogitatione conciperet
lingua volueret labiis personaret ignorabat eum quem libro nesciens
venerabatur. Venit philippus et ostendit ei ihesum qui clausus erat in littera
latebat. O mira doctoris virtus eadem hora credidit
eunuchus baptizatur fidelis et sanctus ac magister est de discipulo plus in deserto
fonte ecclesie quam in aurato synagoge templo reperit.

Hec a me perstricta sunt breuiter, neque enim epistolaris angustia
euagari longius patiebatur vt intelligeres te in scripturis
sanctis sine preuio et monstrante semitam non posse ingredi. Taceo
de grammaticis musicis rethoribus philosophis astronomicis astrolo-
gis medicis quorum scientia mortalibus vel est vtilissima et in tres
partes scinditur in doctrinam ~~thecnymantes et~~ rationem et vsum. Ad
minores artes veniam et que non tam lingua quam manu admini-
strantur. Agricole cementarii fabri metallorum lignorumque cesores
lanarii quoque et fullones et ceteri qui variam supellectilem et vilia

Prologus

opuscula fabricant absque doctore non possunt esse quod cupiunt / quod medicorum est promittunt medici / tractant fabrilia fabri / Sola scripturarum est ars quam sibi omnes passim vendicant / Scribimus indocti doctique poemata passim / hanc garrula anus / hanc delirus senex / hanc zophista verbosus / hanc vniuersi presumunt / lacerant docent antequam discant / Alij adducto supercilio grandia verba trutinantes inter mulierculas de sacris litteris philozophantur / Alij discunt proh pudor a feminis ut viros doceant et ne parum hoc sit quadam facilitate verborum / ymmo audacia edisserunt alijs quod ipsi non intelligunt / Taceo de meis similibus qui si forte ad scripturas sacras post seculares litteras venerint et sermone composito aures populi mulserint / Quicquid dixerint hoc legem dei putant / Nec scire dignantur quid prophete / quid apostoli senserint sed ad sensum suum incongrua aptant testimonia quasi grande sit et non vitiosissimum docendi genus / depravare sententias et ad voluntatem suam scripturam trahere repugnantem / quasi non legerimus Homerocentonas ac Virgiliocentonas / ac non sic etiam Maronem sine Christo possimus dicere christianum quia scripserit / Iam redit et virgo redeunt Saturnia regna / Iam noua progenies celo demittitur alto / et patrem loquentem ad filium / Nate mee vires mea magna potentia solus / Et post verba saluatoris in cruce / Talia perstabat memorans fixusque manebat / Puerilia sunt hec et circulatorum ludo similia / docere quod ignoras / ymmo ut cum stomacho loquar / nec hoc quidem scire quod nescias etc.

[margin:] a opuscula quod de versibus homeri conparata

[margin:] stultum

Videlicet manifestissima est Genesis in qua de creatura mundi de exordio generis humani et de diuisione terre de confusione linguarum de descensione usque ad egyptum scribitur gentis hebreorum / Patet exodus cum decem plagis cum decalogo cum misticis diuinisque preceptis / In promptu est leuiticus liber in quo singula sacrificia ymmo singule pene sillabe et vestes aaron et totus ordo

Prologus

leviticus spirant celestia sacramenta [sacrificia] Numeri vero nonne
totius arismetrice et prophetie balaam et xlii per heremum man
sionum misteria continent Deuteronomium quoque secunda lex et ewangelice
legis prefiguratio Nonne sic ea habet que priora sunt ut tamen omnia
nova sint de veteribus hucusque moyses usque ad penthateucum etc
David quinque verbis loqui se velle apostolus in ecclesia testatur Job
exemplar patiencie que non misteria sermone suo complectitur [complectatur] prosa
incipit versu labitur pedestri sermone finitur Omnes quoque leges
dyalectice propositione assumpcione confirmacione conclusione determinant singula
in eo verba plena sunt sensibus et ut de ceteris sileam resurrectionem
corporum sic prophetavit ut nullus de ea manifestius vel cautius
scripserit Scio enim quod redemptor meus vivit et in novissimo
die de terra surrecturus sum et rursum circumdabor pelle mea et in
carne mea videbo deum salvatorem meum quem visurus sum
ego ipse et oculi mei conspecturi sunt et non alius reposita est hec spes
mea in sinu meo Veniam ad ihesum [Naue] naue qui typum domini non solum
in gestis verum eciam in nomine gerit transit iordanem hostium regna subvertit
dividit terram victori populo et per singulas urbes viculos montes flumina
torrentes atque confinia ecclesie [ecclesie] celestisque ierusalem spiritualia regna describit In
Judicum libro quot principes populi tot figure sunt Ruth moabitidis [moabitidis] ysaye
explet vaticinium dicentis Emitte domine agnum dominatorem terre de petra
deserti ad montem filie syon Samuel in heli mortuo et in occisione
saul veterem legem oblitam [abolitam] monstrat Porro in Sadoch atque david novi
sacerdotii novique imperii sacramenta testatur Malachim id est tertius
et quartus regum liber a salomone usque ad Jechoniam et ab Jeroboam
filio nabath usque ad osee qui ductus est in assyrios regnum iuda et
regnum describit israhel Si historiam respicias verba simplicia sunt Si in
litteris sensum latentem inspexeris ecclesie paucitas et hereticorum contra ecclesiam
bella narrantur Duodecim prophete in unius voluminis angustias

coartat multo aliud quam sonant in littera prefigurant. Osee crebro nominat
effraym + Iozeph israhel (iezrael) alias israel et uxorem fornicariam et for
nicationis filios et adulteram cubiculo clausam mariti multo tempore
viduam et sub veste lugubri viri ad se reditum prestolari. Iohel filius
fatuel destruxit terram xii tribuum eruca bruco locusta rubigine
vastante consumptam (corruptam) et post euersionem prioris populi effusum spiritum
sanctum super servos dei et ancillas et super centum viginti hominum creden
tium nomina (qui effundendus erat in cenaculo syon) et effusum viri in cenaculo syon qui centum viginti ab uno
usque ad quindecim paulatim et per incrementa surgentes xv graduum
numerum efficiunt qui in psalterio mistice continentur. Amos pastor
et rusticus et rubos (mora) mora distinguens paucis verbis explicari
non potest. Quis enim digne exprimat prima tria et quatuor scelera Dama
sci Gaze Tyri et ydumee filiorum amon et moab et in septimo
octavoque gradu Jude et israel. Hic loquitur ad (vaccas) vaccas pingues
que sunt in monte Samarie et ruituram domum maiorem minoremque
testatur. Ipse cernit fictorem locuste et stantem dominum super murum
litum alias litum et adamantinum et (vinctum) uncinum pomorum qui attrahe
ret supplicia peccatoribus et famem in terra et sitim non famem pa
nis neque sitim aque sed audiendi verbum dei. Abdias qui interpreta
tur servus domini per tonat contra Edom et sanguineum terrenumque fratrem
fratris Jacob semper emulum hasta percutit spirituali. Ionas columba pul
cerrima naufragio suo passionem domini prefigurans mundum ad penitentiam
revocat et sub nomine Niniue salutem gentibus nunciat. Micheas
de morasthi (morasthim) coheres Christi vastationem annunciat filie latronis et ob
sidionem ponit contra eam quia maxillam percusserit iudicis israel. Na
um consolator orbis increpat civitatem sanguinum et post eversionem
illius loquitur Ecce pedes super montes euangelizantis et annunciantis
pacem. Abacuk (lustrator) luctator fortis et rigidus stat super custodiam
suam et figit gradum super munitionem ut Christum in cruce contempletur

+ Samarie

sedere

alias et effusum viri in cenaculo syon

Prologus

et dicit Operuit celos gloria eius et laudis eius plena est terra splen
dor eius ut lux erit cornua in manibus eius ibi abscondita est forti
tudo eius Sophonias speculator et archanorum domini cognitor audit
clamorem a porta piscium et eiulatum a secunda et contritionem a collibus indicit
quoque ululatum habitatoribus pile quia conticuit omnis populus chanaan
disperierunt universi qui involuti erant argento Aggeus festivus
et letus qui seminavit in lacrimis ut in gaudio meteret destructum
templum reedificat dominumque patrem inducit loquentem et dicentem
Adhuc unum modicum quod et ego commovebo celum et terram et mare et
aridam et movebo omnes gentes et veniet desideratus cunctis
gentibus Zacharias memor domini sui multiplex in prophetia ihesum
vestibus sordidis indutum et lapidem oculorum septem candela
brum quoque aureum cum totidem lucernis quot oculis duas quoque olivas
a sinistris lampadis cernit et dextris ut post equos nigros rufos varios
albos et dissipatos quadrigas ex effraim et equum de iherusalem pauperem
regem vaticinetur et predicat regem sedentem super pullum filium asine sub
iugalis Malachias aperte et in fine omnium prophetarum de abiectione israhel
et vocatione gentium Non est michi ait voluntas in vobis dicit
dominus exercituum et munus non suscipiam de manu vestra ab ortu
enim solis usque ad occasum magnum est nomen meum in gentibus
et in omni loco sacrificatur et offertur nomini meo oblatio munda Ysaiam
Ieremiam Ezechiel et danielem quis possit vel intelligere vel exponere
quorum primus non prophetiam videtur michi texere sed ewangelium Secundus virgam
nuceam et ollam accensam a facie aquilonis et pardum spoliatum
suis coloribus et quadruplex diversis metris nectit alphabetum Tercius
principia et finem tantis habet obscuritatibus involuta ut apud
hebreos iste partes cum exordio genezeos ante annos xxx non legantur
Quartus vero qui et extremus inter quatuor prophetas temporum conscius et
totius mundi philohistoricos lapidem precisum de monte sine manibus

et regna omnia subicientem claro sermone pronunciat. David symphonides noster pindarus et alcheus flatus [flaccus] quoque catullus atque serenus [serenus] christum lira personat et decacordo psalterio ab inferis excitat resurgentem. Salomon pacificus et amabilis domini mores corrigit naturam docet ecclesiam iungit christo et sanctarum nuptiarum dulce canit epitalamium. Hester in ecclesie typo populum liberat de periculo et interfecto aman qui interpretatur iniquitas partes convivii et diem celebrem mittit in posteros. Paralipomenon liber id est instrumenti veteris epithome tantus ac talis est ut absque illo si quis sanctam scripturarum sibi voluerit arrogare scientiam [se ipsum] irrideat [irrideat]. Per singula quippe nomina iuncturasque verborum pretermisse in regum libris tanguntur historie et innumerabiles explicantur ewangelii questiones. Hesdras et neemias adiutor videlicet et consolator ambo in uno volumine artantur. Instaurant templum muros extruunt civitatis. Omnis quoque illa turba populi redeuntis in patriam et descriptio sacerdotum israelis levitarum psalitorum ac per singulas familias murorum et turrium opera divisa aliud in cortice proferunt aliud retinent in medulla. Cernis me scripturarum amore raptum excessisse modum epistole et tamen non implesse quod volui. Audivimus tantum quid nosse quid cupere debeamus ut et nos quoque possimus dicere. Concupivit anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tempore. Ceterum illud ~~[illegible]~~ [socraticum] impletur in nobis. Hoc tantum [scio] quod nescio.

Tangam et novum breviter testamentum. Matheus marcus lucas iohannes quadriga domini et verum cherubin quod interpretatur scientie multitudo per totum corpus oculati sunt scintille emicant [emicant] discurrunt fulgura pedes habent rectos et in sublime tendentes terga pennata et ubique volitancia [volancia] tenent se mutuo sibique perplexi sunt et quasi rota in rotam volvuntur et pergunt quocumque eos flatus spiritus sancti duxerit. Paulus apostolus ad septem ecclesias scribit. Octava enim ad hebreos a plerisque extra numerum ponitur

Prologus

Thimotheum instruit et Tytum et philemonem pro fugitivo famulo
deprecatur super quo tacere melius puto quam pauca dicere ·:·
Actus apostolorum nudam quidem sonare videntur hystoriam et na-
scentis ecclesie infantiam texere Sed si noverimus scriptorem eorum
lucam esse medicum cuius laus est in ewangelio animadvertimus
pariter omnia verba illius anime languentis esse medicinam Jacobus
petrus Johannes Judas septem epistolas ediderunt tam misticas
quam succinctas et breves pariter et longas breves in verbis longas
in sententiis ut rarus sit qui non in earum lectione cecutiat Apocalipsis Johannis
tot habet sacramenta quot verba parum dixi et pro merito voluminis laus
omnis inferior est In verbis singulis multiplices latent intelli-
gentie Oro te frater karissime inter hec vivere ista meditari nichil aliud
nosse nichil querere Nonne tibi videtur iam hic in terris regni celestis
habitaculum Nolo ut offendaris in scripturis sanctis simplicitate et quasi vi-
litate verborum que vel vicio interpretum vel de industria
sic prolata sunt ut rusticam contionem facilius instruerent et in una
eademque sententia aliter audiret doctus aliter indoctus Non sum tam petu-
lans et hebes ut hec me nosse pollicear et eorum fructus carpere quorum
radices in celo fixe sunt Sed velle me fateor sedenti magistrum veniens
committere me spondeo petenti datur pulsanti aperitur querens
invenit Discamus in terris quorum scientia nobiscum perseverat in celis Ob-
viis te manibus excipiam et ut inepte aliquid de hermagore tumidi-
tate effundam quicquid quesieris tecum scire conabor Et Epistola septima

Habes hic amantissimum tui fratrem eusebium qui litterarum
tuarum michi gratiam duplicavit referens honestatem morum
tuorum contemptum seculi fidem amicitie amorem Christi Nam
prudentiam et eloquii venustatem etiam absque illo epistola ipsa prefe-
rebat Festina queso te et herentis in salo navicule funem magis preci-
de quam solve nemo renunciaturus seculo bene potest vendere que contempsit

Prologus

et vendet/ quicquid in sumptus de tuo intuleris/ pro lucro computa/ An-
tiquum dictum est/ avaro deest/ tam quod habet/ quam quod non habet/ Credenti
totus mundus divitiarum est/ infidelis autem obulo indiget/ Sic vivamus/
qui nihil habentes/ et omnia possidentes/ victus atque vestitus divitie christia-
norum/ Si habes in potestate rem tuam/ vende/ si non habes/ proice/ tollenti
tunicam/ et pallium relinquendum est/ Sed nisi tu semper retractans/ et diem
de die trahens/ caute et pedetentim/ tuas possessiunculas vendideris/
non habet christus/ unde alat pauperes suos/ Totum deo dedit/ qui seipsum
obtulit/ Apostoli tantum navem/ et retia reliquerunt// Vidua duo era
mittit in gazophilacium/ et prefertur cresi divitiis/ Facile contempnit
omnia/ qui se semper cogitat esse moriturum etc.

Desiderii mei desideratas accepi epistolas/ qui quodam presa-
gio futurorum/ cum daniele/ sortitus est nomen/ obsecra-
tis/ ut translatum in linguam latinam/ de hebreo sermone/ pen-
thateucum nostrorum auribus traderem/ periculosum opus certe/ et obtrectatorum
meorum latratibus patens/ qui me asserunt/ in lxx interpretum sug-
gillationem/ nova pro veteribus cudere/ ita ingenium quasi vinum proban-
tes/ cum ego sepissime testatus sim/ me pro virili portione/ in taberna-
culo dei offerre/ que possim/ nec opes alterius/ aliorum paupertate fe-
dari. Quod ut auderem/ Origenis me studium provocavit/ qui edi-
tioni antique/ translationem Theodotionis miscuit/ et asterisco et obelo/
id est stella et veru/ opus omne distinguens/ dum aut illucescere facit/ que minus
ante fuerant/ aut superflua queque iugulat/ aut confodit/ maxime que
evangelistarum/ et apostolorum auctoritas promulgavit/ in quibus multa
de veteri testamento legimus/ que in nostris codicibus non habentur/
ut est illud/ Ex egypto vocavi filium meum/ et Quoniam nazareus vocabitur/
et Videbunt in quem transfixerunt/ ~~compunxerunt~~/ et Flumina de ven-
tre eius fluent aque vive// Et que nec oculus vidit/ nec auris
audivit/ nec in cor hominis ascendit/ que preparavit deus diligentibus se/

Prologus

Et multa alia, que proprium sinthagma desiderant. Interrogemus ergo
eos, ubi hec scripta sunt, et cum dicere non poterint, de libris hebraicis
proferamus. Primum testimonium in Osee, secundum in Ysaia, tercium
in Zacharia, quartum in proverbiis, quintum eque in Ysaia, quod multi
ignorantes apocriphorum deliramenta sectantur, et hyberas nenias libris
autenticis preferunt. Causas erroris non est meum exponere. Judei prudenti
dicunt factum esse consilio, ne Ptholomeus unius dei cultor etiam apud
Hebreos duplicem divinitatem deprehenderet. Quod maxime idcirco faci-
ebant, quia in Platonis dogma cadere videbantur. Denique ubicumque
sacratum aliquid scriptura testatur de patre et filio et spiritu sancto,
aut aliter interpretati sunt, aut omnino tacuerunt, ut et regi satisfacerent,
et archanum fidei non vulgarent. Et nescio, quis auctor primus septua-
ginta cellulas Alexandrie mendacio suo extruxerat, quibus
divisi eadem scriptitarent, cum Aristeus eiusdem Ptholomei hyperas-
pistes et non multo post tempore Josephus nichil tale
retulerint, sed in una basilica congregatos contulisse scribant,
non prophetasse. Aliud est enim vatem, aliud interpretem esse. Ibi spiritus
ventura predicit, hic erudicio et verborum copia ea que intelligit trans-
fert. Nisi forte putandus est Tullius [yconomicum] ethonomicum [Xeno] Zenofontis, et
Platonis Pitagoram, et Demostenes prothesifontem, afflatus
rethorico spiritu transtulisse, aut aliter de eisdem libris per septua-
ginta interpretes, aliter per [apostolos] pamplos spiritus sanctus testimonia texuit,
ut quod illi tacuerunt, hii scriptum esse mentiti sunt. Quid igitur?
Sic dampnamus veteres? Minime, sed post priorum studia in domo domini
quod possumus laboramus. Illi interpretati sunt ante adventum Christi,
et quod nesciebant dubiis protulere sententiis. Nos post passionem
et resurrectionem eius, non tam prophetiam quam historiam scribimus. Aliter
enim audita, aliter visa narrantur. Quod melius intelligimus, et melius
proferimus. Audi igitur emule, obtrectator ausculta, non dampno

Prologus

non reprehendo septuaginta / sed confidenter cunctis illis apostolos prefero / per istorum os / christus mihi sonat / quos ante prophetas / inter spiritualia carismata / positos lego / in quibus ultimum pene gradum interpretes tenent / Quid livore torqueris / quid imperitorum animos contra me concitas / Sicubi tibi in translatione videor errare / interroga hebreos / diversarum urbium magistros consule / Quod illi habent de christo tui codices non habent. Aliud est / si contra se postea ab apostolis usurpata testimonia probaverint / et emendatiora sint exemplaria latina quam greca / greca quam hebrea / Verum hec contra invidos / Nunc te precor desideri karissime / ut quia me tantum opus subire fecisti / et a genesi exordium capere / orationibus iuves / quo possim eodem spiritu / quo scripti libri sunt / in latinum eos transferre sermonem

In hoc quinque libri retinentur codice moysis ·
Bella duas iosue seniorum et tempora patrum ·
Ruth iob et regum bis bini nomine libelli ·
Atque prophetarum sancti bis octo libelli ·
Carmina preclari christi patris hympnita david ·
Et tria parafrasti salomonis opuscula regis ·
Iungitur huic zophie ihesu simul atque libello ·
Et paralipomenon enim nempe duo libelli ·
Hinc esdre neemie hester iudith atque libelli ·
Et duo namque libri machabei bella tenentes ·
Mathei et marci luce libri atque iohannis ·
Inclita gesta tenens salvantis secla christi ·
Sanctus apostolos lucas conscripserat actus ·
Bis septem sancti per cartas dogmata pauli ·
Iacobi petri iude et pia dicta iohannis ·
Scribitur extremo iohannis in ordine theon ·

Ordo librorum totius voluminis

[illegible]

[illegible]

Genesis

In principio creauit deus celum et terram. Terra
autem erat inanis et vacua et tenebre erant super faciem abis-
si et spiritus domini ferebatur super aquas. Dixitque deus
fiat lux. Et facta est lux. Et vidit deus lucem quod esset
bona et diuisit lucem a tenebris. Appellauitque lucem diem
et tenebras noctem. Factumque est vespere et mane dies vnus.
Dixit quoque deus fiat firmamentum in medio aquarum et diuidat aquas
ab aquis. et fecit deus firmamentum, diuisitque aquas que erant sub
firmamento ab hiis que erant super firmamentum. Et factum est ita. Vo-
cauitque deus firmamentum celum. et factum est vespere et mane dies
secundus. Dixit vero deus. Congregentur aque que sub celo sunt in
locum vnum et appareat arida. Factumque est ita. Et vocauit deus
aridam terram, congregationesque aquarum appellauit maria. Et
vidit deus quod esset bonum et ait. Germinet terra herbam virentem et
facientem semen. et lignum pomiferum faciens fructum iuxta genus suum
cuius semen in semetipso sit super terram. et factum est ita. Et protulit terra
herbam virentem et afferentem semen iuxta genus suum. lignumque
faciens fructum. et habens vnumquodque sementem secundum speciem suam. Et
vidit deus quod esset bonum. factumque est vespere et mane dies tercius.
Dixit autem deus. Fiant luminaria in firmamento celi. et diuidant
diem a nocte. et sint in signa et tempora, et dies et annos, et luceant
in firmamento celi. et illuminent terram. et factum est ita. Fecitque deus duo
luminaria magna. luminare maius ut preesset diei. et luminare
minus vt preesset nocti. et stellas. et posuit eas in firmamento celi
ut lucerent super terram. vt preessent diei et nocti. et diuiderent lucem a
tenebris. Et vidit deus quod esset bonum. factumque est vespere et mane
dies quartus. Dixit etiam deus. producant aque reptile anime viuentis
et volatile super terram sub firmamento celi. Creauitque deus cete
grandia et omnem animam viuentem atque motabilem. motabilem quam

[illegible]

produxerant aque in species suas et omne volatile secundum genus suum
et vidit deus quod esset bonum. benedixitque eis dicens Crescite et multiplicamini
et implete aquas maris. avesque multiplicentur super terram et
factum est vespere et mane dies quintus Dixit quoque deus. producat terra animam
viventem in genere suo iumenta et reptilia et bestias terre secundum species
suas. et iumenta et omne reptile terre in genere suo Et vidit deus quod
esset bonum et ait Faciamus hominem ad ymaginem et similitudinem
nostram Ut presit piscibus maris et volatilibus celi. et bestiis universe
terre. omnique reptili quod movetur in terra Et creavit deus hominem
ad ymaginem similitudinem suam ad ymaginem dei creavit illum ma-
sculum et feminam creavit eos Benedixitque deus illis et ait. crescite
et multiplicamini et replete terram: et subiicite eam. et dominamini pi-
scibus maris et volatilibus celi. et universis animantibus que moventur
super terram Dixitque deus. ecce dedi vobis omnem herbam afferentem
semen super terram et universa ligna que habent in semetipsis sementem
generis sui et sint vobis in escam et cunctis animantibus terre. omnique vola-
tili celi et universis que moventur in terra. et in quibus est anima vivens ut
habeant ad vescendum, et factum est ita Vidit deus quod esset bonum
cuncta que fecerat et erant valde bona Et factum est vespere et mane
dies sextus et

Igitur perfecti sunt celi et terra et omnis ornatus eorum Complevitque deus die
septimo opus suum quod fecerat. et requievit die septimo ab universo opere
quod patraverat Et benedixit diei septimo et sanctificavit illum quia
in ipso cessaverat deus ab omni opere suo quod creavit deus ut faceret Iste
sunt generationes celi et terre quando create sunt, in die quo fecit deus celum
et terram. et omne virgultum agri antequam oriretur in terra omnemque her-
bam regionis priusquam germinaret Non enim pluerat deus super
terram et homo non erat qui operaretur terram Sed fons ascendebat de
terra irrigans universam superficiem terre Formavit igitur deus

[illegible]

7. 9

deus hominem de limo terre / et inspiravit in faciem eius spiraculum vite
Et factus est homo in animam viventem. Plantaverat autem dominus deus
paradisum voluptatis a principio / in quo posuit hominem quem formaverat
Produxitque dominus deus de humo omne lignum pulcrum visu et ad vescendum
suave / lignum etiam vite in medio paradisi / lignumque scientie boni et mali
Et fluvius egrediebatur de loco illo voluptatis ad irrigandum paradisum
qui inde dividitur in quatuor capita. Nomen uni phizon / ipse est qui
circuit omnem terram evilath ubi nascitur aurum et aurum terre illius optimum
est / ibique invenitur bdellium et lapis onichinus. Et nomen fluvio secundo
Gyon / ipse est qui circuit omnem terram ethiopie. Nomen vero fluvii
tercii Tigris / ipse vadit contra assirios. Fluvius autem quartus ipse est
eufrates. Tulit ergo dominus deus hominem / et posuit eum in paradiso vo-
luptatis / ut operaretur et custodiret illum. prohibuit // Precepitque dominus ei dicens
Ex omni ligno paradisi comede: De ligno autem scientie boni et mali ne
comedas. In quocumque enim die comederis ex eo: morte morieris. Dixit quoque
dominus deus. non est bonum hominem esse solum: Faciamus ei adiutorium simile sibi
Formatis igitur dominus deus de humo cunctis animantibus terre et universis vola-
tilibus celi: adduxit ea ad adam: ut videret quid vocaret ea: Omne quod
vocavit adam anime viventis ipsum est nomen eius. Appellavitque adam nominibus
suis cuncta animantia et universa volatilia celi. et omnes bestias terre. Ade vero
non inveniebatur adiutor similis eius. Immisit ergo dominus deus soporem in
in adam. Cumque obdormivisset: tulit unam de costis eius: et replevit
carnem pro ea. Et edificavit dominus deus costam quam tulerat de adam in
mulierem et adduxit eam ad adam. Dixitque adam / hoc nunc os ex
ossibus meis. et caro de carne mea. hec vocabitur virago quoniam de viro
sumpta est. Quamobrem relinquet homo patrem suum et matrem suam
et adherebit uxori sue: et erunt duo in carne una. Erat autem uterque
nudus. adam scilicet et uxor eius / et non erubescebant. iii

Sed et serpens erat callidior cunctis animantibus terre: que fecerat

morte moriemini ... operaretur quippe / quod bonum legit quod precipitur / sed quod operatus fuit non custodit quia hoc subripuit quod prohibetur

dominus deus. Qui dixit ad mulierem Cur precepit vobis deus ut non
comederetis de omni ligno paradisi. Cui respondit mulier De fruc
tu lignorum que sunt in paradiso vescimur. De fructu vero ligni quod est
in medio paradisi precepit nobis deus ne comederemus et ne tangeremus
illud ne forte moriamur. Dixit autem serpens ad mulierem Nequaquam
morte moriemini Scit enim deus quod quocumque die comederitis ex eo ape
rientur oculi vestri. et eritis sicut dii scientes bonum et malum Vidit igitur
mulier quod bonum esset lignum ad vescendum et pulchrum oculis: aspectu
que delectabile. et tulit de fructu illius et comedit. dedit que viro suo
Qui comedit et aperti sunt oculi amborum. Cumque cognovissent se esse
nudos. consuerunt folia ficus. et fecerunt sibi perizomata Et cum audissent
vocem domini dei deambulantis in paradiso ad auram post meridiem
abscondit se adam et uxor eius a facie domini dei in medio ligni
paradisi Vocavitque dominus deus adam et dixit ei Ubi es? Et ait Vo
cem tuam audivi in paradiso. et timui eo quod nudus essem et
abscondi me Cui dixit dominus Quis enim indicavit tibi quod nudus
esses: nisi quod ex ligno de quo preceperam tibi ne comederes comedisti Dixitque
adam Mulier quam dedisti mihi sociam dedit mihi de ligno et comedi Et
Dixit dominus ad mulierem Quare hoc fecisti que respondit. Serpens de
cepit me et comedi Et ait dominus deus ad serpentem Quia fecisti
hoc maledictus eris inter omnia animantia et bestias terre Super
pectus tuum gradieris et terram comedes cunctis diebus vite tue Inimici
tias ponam inter te et mulierem et semen tuum et semen illius Ipsa conteret
caput tuum et tu insidiaberis calcaneo eius Mulieri quoque dixit
deus Multiplicabo erumpnas tuas et conceptus tuos In dolore pa
ries filios tuos et sub viri potestate eris et ipse dominabitur tui Ade vero
dixit Quia audisti vocem uxoris tue et comedisti de ligno ex quo
preceperam tibi ne comederes Maledicta terra in opere tuo In laboribus
comedes ex ea cunctis diebus vite tue Cumque operatus fueris terram

non dabit fructum suum sed spinas et tribulos germinabit tibi et come
des herbas terre In sudore vultus tui vesceris pane tuo donec rever
taris in terram de qua sumptus es. quia pulvis es et in pulverem re
verteris Et vocavit adam nomen uxoris sue eva: eo quod mater esset
cunctorum viventium Fecit quoque deus Ade et uxori eius tunicas
pelliceas et induit eos et ait Ecce adam quasi unus ex nobis factus
est sciens bonum et malum Nunc ergo ne forte mittat manum suam
et sumat etiam de ligno vite et comedat et vivat in eternum Emi
sit eum dominus deus de paradiso voluptatis ut operaretur terram de qua
sumptus est Eiecit que adam: et collocavit ante paradisum
voluptatis cherubim et flammeum gladium atque versatilem ad custo
diendam viam ligni vite III

Adam vero cognovit evam uxorem suam que concepit et
peperit Cayn dicens possedi hominem per deum Rursumque
peperit fratrem eius abel: Fuit autem abel pastor ovium et Cayn
agricola. Factum est autem post multos dies ut offerret cayn de
fructibus terre munera domino Abel vero obtulit de primogenitis
gregis sui et adipibus eorum Et respexit dominus ad abel et ad
munera eius Cayn vero et ad munera illius non respexit Iratus
que est Cayn vehementer et concidit vultus eius Dixit que dominus ad eum
Quare iratus es: et cur concidit facies tua Nonne si bene egeris
recipies Sin autem male statim in foribus peccatum aderit Sed subter te erit
appetitus eius et tu dominaberis illius Dixit que Cayn ad Abel fratrem
suum: egrediamur foras Cumque essent in agro consurrexit Cayn
adversus abel fratrem suum et interfecit eum Et ait dominus ad Cayn
Ubi est abel frater tuus Qui respondit nescio. Numquid custos fratris mei
sum ego Dixit que ad eum Quid fecisti Ecce vox sanguinis
fratris tui abel clamat ad me de terra Nunc ergo maledictus eris super
terram que aperuit os suum et suscepit sanguinem fratris tui

[illegible marginal gloss]

de manu tua. Cum operatus fueris eam non dabit tibi fructus suos vagus et profugus eris super terram. Dixitque Cayn ad dominum Maior est iniquitas mea quam veniam merear. Ecce hodie eicis me a facie terre et a facie tua abscondar et ero vagus in terra. Omnis igitur qui invenerit me occidet me. Dixitque dominus nequaquam fiet ita sed omnis qui occiderit Cayn punietur septuplum. Posuitque dominus in Cayn signum ut non eum interficeret omnis qui invenisset eum. Egressusque est Cayn a facie domini habitavit in terra profugus ad orientalem plagam eden. Cognovit autem Cayn uxorem suam que concepit et peperit Enoch alias Enos.

Et edificavit civitatem vocavitque nomen eius ex nomine filii sui Enos. Porro Enoch genuit Yrad et Yrad genuit Mamahel et Mamahel genuit Matusael et Metusael genuit Lameth. Qui accepit uxores duas Nomen uni Ada et nomen alteri Sella. Genuitque Ada Jabel qui fuit pater habitantium in tentoriis atque pastorum. Et nomen fratris eius Tubal ipse fuit pater canentium cythara et organo. Sella quoque genuit Tubalcayn qui fuit malleator et faber in cuncta opera eris et ferri. Soror vero Tubalcayn Noemia. Dixitque Lameth uxoribus suis Ade et Selle Audite vocem meam uxores Lameth auscultate sermonem meum Quia occidi virum in vulnus meum et adolescentulum in livorem meum Septuplum ultio dabitur de Cayn De Lameth vero septuagesies septies. Cognovit quoque adhuc Adam uxorem suam et peperit filium vocavitque nomen illius Seth dicens posuit michi dominus deus semen aliud pro Abel quem occidit Cayn. Sed et Seth natus est filius quem vocavit Enos. Iste cepit invocare nomen domini.

Hic est liber generationis Ade. In die qua creavit deus hominem ad similitudinem dei fecit illum. Masculum et feminam creavit eos et benedixit illis et vocavit

nomen eorum adam in die qua creati sunt vixit autem adam centum triginta annis et genuit filium ad similitudinem et ymaginem suam vocavitque nomen eius Seth. Et facti sunt dies adam postquam genuit seth octingenti anni genuitque filios et filias et factum est omne tempus quod vixit adam nongenti triginta et mortuus est. Vixit quoque Seth centum quinque annis et genuit enos. Octingentis septem annis genuitque filios et filias. Et facti sunt omnes dies Seth nongentorum septem annorum et mortuus est. Vixit quoque enos nonaginta annis et genuit caynam post cuius ortum vixit octingentis annis et xv. et genuit filios et filias. Factique sunt omnes dies enos nongentorum quinque annorum et mortuus est. Vixit quoque Caynan postquam genuit malalehel octingentis xl annis genuitque filios et filias. Et facti sunt omnes dies Caynan nongenti decem anni et mortuus est. Vixit autem Malalehel lxv annis et genuit yared et vixit malalehel postquam genuit yared octingentis xxx annis et genuit filios et filias. Et facti sunt omnes dies malalehel octingenti nonaginta quinque anni et mortuus est. Vixit autem yared centum sexaginta duobus annis et genuit enoch. Et vixit yared postquam genuit enoch octingentis annis et genuit filios et filias. et facti sunt omnes dies yared nongenti sexaginta duo anni et mortuus est porro. Porro Enoch vixit lxv annis et genuit Matusalem. Et ambulavit enoch cum deo. Et vixit enoch ccc^tis^ annis postquam genuit matusalem et genuit filios et filias. Et facti sunt dies enoch ccc lxv anni. Ambulavitque cum deo et non apparuit quia tulit eum deus. Vixit quoque metusalem centum octuaginta vii annis et genuit lameth. Et vixit metusalem postquam genuit lameth septingentis octuaginta duobus annis et genuit filios et filias et facti sunt omnes dies matusalem

Vixit quoque Seth postquam genuit enos

[illegible]

nongenti sexaginta novem anni et mortuus est Vixit autem
lameth c lxxxii annis et genuit filium vocavitque nomen eius noe
dicens iste consolabitur nos ab operibus et laboribus manuum nostrarum
in terra cui maledixit dominus Vixitque lameth postquam genuit noe
quingentis nonaginta quinque annis et genuit filios et filias
et facti sunt omnes dies lameth septingenti septuaginta septem
anni et mortuus est Noe vero cum quingentorum annorum esset
genuit Sem Cham et Japhet vi

Cumque cepissent homines multiplicari super terram
et filias procreassent videntes filii dei filias hominum
quod essent pulchre acceperunt uxores sibi ex omnibus quas ele
gerant Dixit deus Non permanebit spiritus meus in homine
quia in eternum quia caro est Erunt dies illius centum
viginti annorum Gigantes autem erant super terram in diebus illis
Postquam enim ingressi sunt filii dei ad filias hominum illeque
genuerunt Isti sunt potentes a seculo viri famosi Videns autem deus
quod multa malicia esset in terra et cuncta cogitatio cordis intenta esset
ad malum omni tempore penituit eum quod hominem fecisset in terra et
precavens in futurum tactus dolore cordis intrinsecus Delebo inquit
hominem quem creavi a facie terre ab homine usque ad animancia a rep
tili usque ad volucres celi penitet enim me fecisse eos Noe vero
invenit graciam coram domino Hec sunt generaciones noe Noe
vir iustus atque perfectus fuit in generacionibus suis cum deo ambu
lavit et genuit tres filios Sem Cham et Japhet Corrup
ta est autem terra coram deo et repleta est iniquitate Cumque
vidisset deus terram esse corruptam Omnis quippe caro corrupe
rat viam suam super terram Dixit ad Noe Finis universe car
nis venit coram me Repleta est enim terra iniquitate a facie
eorum et ego disperdam eos cum terra Fac tibi archam de

Lignis levigatis mansiunculas in archa facies et bitumine linies
intrinsecus et extrinsecus. Et sic facies eam: trecentorum cubitorum
erit longitudo arche et quinquaginta cubitorum latitudo: et
xxx cubitorum altitudo illius. Fenestram in archa facies et
in cubito consummabis summitatem eius. Hostium autem arche pones
ex latere deorsum. Cenacula et tristega facies in ea. Ecce ego
adducam diluvii aquas super terram et interficiam omnem carnem
in qua spiritus vite est subter celum. Et universa que in terra sunt
consumentur. Ponamque fedus meum tecum. Et ingredieris in archam
tu et filii tui, uxor tua et uxores filiorum tuorum. Et ex cunctis
animantibus universe carnis bina induces in archam ut vivant
tecum, masculini sexus et feminini. De volucribus iuxta genus suum et
de iumentis in genere suo et ex omni reptili terre secundum genus suum
bina de omnibus ingredientur tecum ut possint vivere. Tolles igitur
tecum ex omnibus escis que mandi possunt et comportabis apud
te et erunt tam tibi quam illis in cibum. Fecit igitur noe omnia
que preceperat illi deus. Dixitque dominus ad eum. vii

Dixitque dominus ad eum: ingredere tu et omnis domus
tua in archam. Te enim vidi iustum coram me in
generatione hac. Ex omnibus animantibus mundis tolle septena
et septena, masculum et feminam. De animantibus vero non mundis
duo et duo, masculum et feminam. Sed et de volatilibus celi septena
et septena, masculum et feminam, ut salvetur semen super faciem uni-
verse terre. Adhuc enim post dies septem ego pluam super terram
xl diebus et xl noctibus, et delebo omnem substantiam quam feci de superfi-
cie terre. Fecit ergo noe omnia que mandaverat ei deus. Eratque
sexcentorum annorum quando diluvii aque inundaverunt super terram. Et
ingressus est noe et filii eius, et uxor eius et uxores filiorum eius cum
eo in archam propter aquas diluvii. De animantibus quoque mundis et

iumentis et de volucribus celi iuxta genus suum et ex omni quod mo
vetur super terram. Duo et duo ingressi sunt ad noe in archam in quo
erat spiritus vite et que ingressa sunt masculus et femina ex omni carne
ad noe sicut preceperat noe deus. Cumque transissent dies aque
diluvii inundaverunt super terram. Anno sexcentesimo vite noe mense
secundo xvii die mensis rupti sunt omnes fontes abyssi magne
et cataracte celi aperte sunt et facte sunt pluvie super terram
xl diebus et xl noctibus. In articulo diei illius ingressus est noe
et sem et cham et iaphet filii eius uxor illius et tres uxo
res filiorum eius cum eis in archam. Ipsi et omne animal secundum genus suum
universaque iumenta in genere suo et omne quod movetur super terram in genere
suo cunctumque volatile secundum genus suum universe aves omnesque
volucres ingresse sunt ad noe in archam bina et bina ex
omni carne in qua erat spiritus vite et que ingressa sunt masculus
et femina ex omni carne introierunt sicut preceperat ei deus.
Et conclusit eum dominus de foris. Factumque est diluvium xl
diebus et xl noctibus super terram et multiplicate sunt aque et elevave
runt archam in sublime a terra. Vehementer enim inundaverunt
et repleverunt omnia in superficie terre porro archa ferebatur super
aquas et aque prevaluerunt nimis super terram. Opertique sunt
omnes montes excelsi sub universo celo. xv cubitis altior fuit aqua
super montes quos operuerat. Consumptaque est omnis caro que
movebatur super terram volucrum animantium bestiarum
omniumque reptilium que reptant super terram universi homines
et cuncta in quibus spiraculum vite est in terra mortua sunt
et delevit dominus omnem substantiam que erat super terram ab homine
usque ad pecus tam reptile quam volucres celi et deleta sunt
de terra. Remansit autem solus noe et qui cum eo erant in archa.
Obtinueruntque aque terras centum quadraginta diebus

Recordatus est aut dns noe cunctoru qz animanciu et om
iumentorum que erant in archa cum eo et adduxit spm
super trā et imminute sūt aque et clausi sunt fontes abyssi
abyssi et cataracte celi et prohibite sūt pluuie de celo Reuerse qz
sūt aque de trā euntes et redeuntes et ceperūt minui post centū
qdraginta dies Requieuit qz archa mense septio xxvii die mens
super montes armenie At uo aque ibant et decrescebāt usqz
ad tredecimū q mensem Decio aut mense pª die mens appar
erūt cacumina montiū Cūqz transissent xl dies aperiens noe fene
stram arche quā fecerāt emisit coruum Qui egrediebat et nō
reuertebatur donec siccarent aque super trām Emisit qz columbā
post eum ut videt si iam cessassent aque super faciē tre que cū nō
inuenisset ubi requiesceret pes eius reuersa est ad eū in archam
aque eīn erant super uniuersam trāz Extendit qz manū suaz
suam et apprehensam intulit in archam Expectat aut ultra
septē aliis diebus rursū qz dimisit columbam ex archa et illa
venit ad eū ad vesperam portans ramū oliue virentibz foliis
in ore suo Intellexit ergo noe qz cessassent aque diluuij sup trāz
Expectauit nichilominus vij alios dies et emisit columbā que nō
est reuersa ad eū ultra Igit sexcentesimo ano pº vite noe pmo
mense pma die mensis imminute sūt aque sup trāz Et aperi
ens noe tectū arche aspexit viditqz qz exsiccata eēt superficies
tre mense secūdo septima et xx die mens arefacta ē trā Lo
cutus est aut deus ad noe dicens Egredere de archa tu et
uxor tua filii tui et uxores filiorū tuorū tecū cuncta qz aian
cia que sunt apud te ex omni carne tam in volatilibz qm bestiis
et uniuersis reptilibz que reptant sup trām educ tecū et in
gredimini super terram crescite et multiplicamini super eam

Egressus est ergo noe et filij eius et vxor illius et vxores filiorum
eius cum eo / sed et omnia animantia iumenta et reptilia que
reptant super terram secundum genus suum / de archa egressa
sunt Edifficauit ergo noe altare domino / et tollens de cunctis
pecoribus et volucribus mundis / obtulit holocausta super al
tare Oderatusque est dominus odorem suauitatis et ait ad eum
Nequaquam vltra maledicam terre propter homines Sensus enim et
cogitacio humani cordis in malum prona sunt ab adolescen
cia sua / non igitur percuciam vltra omnem animam viuentem
sicud feci cunctis diebus terre sementis et messis frigus et estus
estas et hyemps nox et dies non requiescent ix

Benedixitque deus noe et filijs eius. et dixit ad eos Cre
scite et multiplicamini et replete terram: et terror vester ac tre
mor sit super cuncta animalia terre et super omnes volucres celi
cum vniuersis que mouentur in terra: omnes pisces maris manui
vestre traditi sunt. et omne quod mouetur et viuit erit vobis in cibum
quasi olera virencia tradidi vobis omnia: excepto quod carnem cum
sanguine non comedetis Sanguinem enim animarum vestrarum requiram
de manu cunctarum bestiarum. et de manu hominis et de manu
viri et fratris eius requiram animam hominis Quicumque effu
derit humanum sanguinem: fundetur sanguis illius Ad ymagi
nem quippe dei factus est homo Vos autem crescite et multi
plicamini et ingredimini super terram et implete eam Hec
quoque dixit deus ad noe et ad filios eius cum eo Ecce ego sta
tuam pactum meum vobiscum. et cum semine vestro post vos
et ad omnem animam viuentem que est vobiscum. tam in volucribus
quam in iumentis et pecudibus terre: cunctis que egressa sunt de archa
et vniuersis bestijs terre Statuam pactum meum vobiscum et nequaquam

Vltra interficietur omnis caro ab aquis diluuii: neque erit deinceps diluuium dissipans omnem terram. Dixitque deus Hoc signum federis quod do inter me et vos et ad omnem animam viuentem que est vobiscum in generationes sempiternas Arcum meum ponam in nubibus celi et erit signum federis inter me et inter terram Cumque obduxero nubibus celum apparebit arcus meus in nubibus et recordabor federis mei vobiscum et cum omni anima viuente que carnem vegetat et non erunt vltra aque diluuii ad delendum vniuersam carnem Eritque arcus meus in nubibus et videbo illum et recordabor federis mei sempiterni quod pactum est inter deum et hominem et omnem animam viuentem vniuerse carnis que super terram est Dixitque deus ad noe hoc signum federis quod constitui inter me et omnem carnem super terram Erant autem filii noe qui egressi sunt de archa Sem Cham et Japhet Porro Cham ipse est pater Canaan Tres isti sunt filii noe Et ab hiis disseminatum est omne hominum genus super vniuersam terram Cepitque vir noe agricola exercere terram et plantauit vineam Bibensque vinum inebriatus est et nudatus in thabernaculo suo Quod cum vidisset cham pater chanaan verenda scilicet patris sui esse nudata nunciauit duobus fratribus suis foras At vero Sem et Japhet pallium imposuerunt humeris suis et incedentes retrorsum operuerunt verenda patris sui Faciesque eorum auerse erant et patris sui virilia non viderunt Euigilans vero noe ex vino cum didicisset que fecerat ei filius suus minor ait maledictus puer Chanaan seruus seruorum erit fratribus suis Dixitque Benedictus dominus deus Sem Sit Chanaan seruus eius Vixit autem noe post diluuium ccc l annis et impleti sunt omnes dies eius nongentorum quinquaginta annorum et mortuus est.

Dilatet deus Japhet et habitet in thabernaculis Sem Sitque Canaan seruus eius

Hec sunt generaciones filiorum noe Sem Cham
et Japhet Natique sunt eis filii post diluvium Filii autem
Japheth Gomer et magog et madai et tubal et mosoch
et thiras Porro filii Gomer Ascenez et riphat et thogorma
Filii autem Iavan elisa et tarsis cethym et dodaiim Ab hiis
divise sunt insule gentium in regionibus suis unusquisque secundum
linguam suam et familias in nationibus suis Filii autem Cham
Chus et mesraim et Futh et Canaan Filii Chus Saba
et Evila et Sabatha et Regma et Sabatha Filii Regma
Saba et Dadan Porro Chus genuit nemrod Ipse cepit esse
potens in terra et erat robustus venator coram domino Ob hoc exivit
proverbium Quasi nemrod robustus venator coram domino
Fuit autem principium regni eius babilon et arach et archadad
et Chalanne in terra sennaar De terra autem illa egressus est
assur et edificavit Niniven et plateas civitatis et thale Resen
quoque inter niniven et thale hec est civitas magna At vero
mesraim genuit ludiim et anamim et laabim et neptuim
et petrusim et cesluim De quibus egressi sunt philistiim
Chanaan autem genuit sidonem primogenitum suum Ethe-
um et Jebuseum et Amorreum et Gergeseum Eveum et Ara-
theum Sineum et Aradium Samaritem et Amatheum
Et per hos disseminati populi Chananeorum Factique sunt termini
Chanaan venientibus a sidone Geraram usque Gazam donec
ingrediaris Sodomam et gomorram et Adamam et Se-
boim usque Lesam Hii filii Cham in cognationibus et lin-
guis et generationibus terrisque et gentibus suis De Sem quoque
nati sunt patre omnium filiorum heber fratre Japheth maiore Filii
Sem Elam et assur et arfaxat et lud et Aram Filii

Aram Hus et Hul et Gether et Mes. At vero Arfaxad genuit
Sala de quo ortus est heber Natique sunt heber duo filii. nomen
uni phaleg eo quod in diebus suis divisa sit terra Et nomen fratris eius
iectan Qui iectan genuit helmodad et saleph et assarmoth iare
et aduram et uzal. dethla et hebal et abimalech saba et offir
et evila et iobab Omnes isti filii iectan et facta est habitatio
eorum de messa pergentibus sephar montem orientalem Isti filii Sem
secundum cognationes et linguas et regiones in gentibus suis Hee fa-
milie noe iuxta populos et nationes suas Ab hiis divise sunt gentes
in terra post diluvium etc. xi xi

Erat autem terra labii unius et sermonum eorundem Cumque pro-
ficiscerentur de oriente invenerunt campum in terra Sennaar
et habitaverunt in eo Dixitque alter ad proximum suum Venite
faciamus lateres et coquamus eos igni. habueruntque lateres pro saxis
et bitumen pro cemento Et dixerunt Venite faciamus nobis
civitatem et turrem cuius cacumen pertingat ad celum. et celebre-
mus nomen nostrum antequam dividamur in universas terras Descendit
autem dominus. ut videret civitatem et turrem quam edificabant filii Ade
Et dixit Ecce unus est populus. et unum labium omnibus. Ceperuntque
hoc facere: nec desistant a cogitationibus suis: donec eas opere com-
pleant. Venite igitur descendamus et confundamus ibi linguam eorum
ut non audiat unusquisque vocem proximi sui Atque ita divisit
eos dominus ex illo loco in universas terras Et cessaverunt edificare ci-
vitatem. et ideo vocatum est nomen illius babel quia ibi confusum
est labium universe terre. et inde dispersit eos dominus super faciem terre
cunctarum regionum Hee sunt generationes Sem Sem centum erat
annorum quando genuit arphaxad. biennio post diluvium Vixit-
que Sem postquam genuit arfaxad quingentis annis et genuit

filios et filias. porro arfaxad genuit vixit xxxv annis et genuit
Sale. vixit autem arfaxad postquam genuit Sale trecentis tribus annis
et genuit filios et filias. Sale quoque vixit xxx annis et genuit
heber. vixit quoque sale postquam genuit heber cccc iii annis et genuit filios
et filias. vixit autem heber xxxiiii annis et genuit phaleg
et vixit heber postquam genuit phaleg cccxxx annis et genuit filios
et filias. vixit quoque phaleg xxx annis annis et genuit Reu. vixit
quoque phaleg postquam genuit reu cc ix annis et genuit filios et filias.
vixit autem Reu xxxii annis et genuit Sarug. vixit quoque reu postquam
genuit Sarug cc vii annis et genuit filios et filias. vixit
quoque Sarug xxx annis et genuit nathor. vixit quoque Sarug postquam genuit
nathor cc annis et genuit filios et filias. vixit autem nathor xxix
annis et genuit Thare. vixit autem nathor postquam genuit Thare cxviii
annis et genuit filios et filias. vixit autem Thare septuaginta annis
et genuit Abram et nathor et Aram. Hec sunt generationes
Thare. Thare genuit abram et nathor et aram. porro aram
genuit loth. mortuus quoque est aram ante thare patrem suum
in terra nativitatis sue in Ur Caldeorum. Duxerunt autem abram
et nathor uxores. Nomen uxoris abram Sarai et nomen uxoris
nathor melcha filia aran. patris melche et patris iesche. Erat
autem Sarai sterilis nec habebat liberos. Tulit itaque thare
abram filium suum et loth filium aram filium filii sui et Sarai
nurum suam uxorem abram filii sui et eduxit eos de Ur
Caldeorum ut irent in terram chanaan. venerunt quoque usque aram
et habitaverunt ibi. et facti sunt dies thare ducentorum

xii

Dixit autem dominus V quinque annorum et mortuus est in aran
ad Abram. Egredere de terra tua et de cognatione
tua et de domo patris tui et veni in terram quam

quam monstravero tibi faciamque te in gentem magnam et be-
nedicam tibi et magnificabo nomen tuum erisque benedictus
Benedicam benedicentibus tibi et maledicam maledicentibus tibi
Atque in te benedicentur universe cognationes terre Egressus est itaque abram
sicut preceperat ei dominus et ivit cum eo loth Septuaginta quinque
annorum erat abram cum egrederetur de aram Tulitque Sarai
uxorem suam et loth filium fratris sui universamque substantiam
quam possederant et animas quas fecerant in haran et egressi sunt
ut irent in terram chanaam Cumque venissent in eam per-
transivit abram terram usque ad locum Sichen usque ad conval-
lem illustrem Chananeus autem tunc erat in terra Apparuitque
dominus Abram et dixit ei Semini tuo dabo terram hanc Qui
edificavit ibi altare domino deo qui apparuit ei Et inde trans-
grediens ad montem qui erat contra orientem bethel et tetendit
ibi tabernaculum suum ab oriente habens bethel et ab occidente
ai Edificavit quoque ibi altare domino [deo] et invocavit ibi nomen
eius Perrexitque Abram vadens et ultra progrediens ad meridiem
Facta est autem fames in terra Cumque prope esset ut ingrederetur
egiptum dixit Sarai uxori sue Novi quod mulier pulcra sis
quod cum viderint egiptii dicturi sunt uxor ipsius est et interficient
me et te reservabunt Dic ergo [obsecro] obsecro te quod soror mea sis ut bene
sit mihi propter te et vivat anima mea ob gratiam tui Cum itaque ingressus
esset abram egiptum viderunt egiptii mulierem quod esset pul-
cra nimis et nunciaverunt principes pharaoni et laudaverunt
eam apud illum et sublata est mulier in domum pharaonis
Abram vero bene usi sunt propter illam Fueruntque ei oves et
boves et asini et servi et famule et cameli Flagellavit autem
dominus pharaonem plagis maximis et domum eius propter Sarai uxorem

Abram Vocavit pharao abram et dixit ei Quid est quod fecisti
michi Quare non indicasti quod vxor tua esset Quam obrem dixi-
sti sororem tuam esse ut tollerem eam ~~tibi~~ michi in vxorem Nunc
igitur ecce coniux tua Accipe eam et vade / precepit que pharao super
abram viris et deduxerunt eum et vxorem illius et omnia que ha-
bebant

xiii

Ascendit ergo Abram de egipto ipse et vxor eius et omnia que habebat et loth cum eo ad australem
plagam Erat autem dives valde in possessione auri et argenti
Reversus que est pariter quo venerat a meridie in betel vsque ad lo-
cum vbi prius fixerat tabernaculum inter bethel et ai in loco altaris
quod fecerat prius et invocavit ibi nomen domini Sed et loth qui erat
cum abram fuerunt greges ovium et armenta et tabernacula nec
poterat eos capere terra vt habitarent simul erat quippe suba-
corum multa et non quibant habitare communiter Vnde et facta est
rixa inter pastores gregum abram et loth Eo autem tempore
Chananeus et pherezeus habitabat in illa terra Dixit ergo abram
ad loth Ne queso sit iurgium inter me et te et inter pastores meos
et pastores tuos fratres enim sumus Ecce vniversa terra coram te est
Recede a me obsecro Si ad sinistram ieris ego dexteram tene-
bo Si dexteram elegeris ego ad sinistram pergam Elevatis itaque
loth oculis vidit omnem regionem iordanis que vniversa irrigabatur
antequam subverteret dominus Sodomam et gomorram sicut paradisus
domini et sicut egiptus venientibus in Segor Elegitque sibi loth
regionem circa Jordanem et recessit ab oriente Divisique sunt
alterutrum a fratre suo Abram vero habitavit in terra chanaan
Et loth moratus est in oppidis que erant circa iordanem et habi-
tavit in Sodomis / homines autem Sodomite pessimi erant
et peccatores coram domino nimis Dixitque dominus ad Abram

Post quam divisus est loth cum eo Leva oculos tuos et vide a
loco in quo nunc es ad aquilonem et meridiem et ad orientem
et occidentem Omnem terram quam conspicis tibi dabo et semini
tuo usque in sempiternum Faciamque semen tuum sicud pulverem
terre Si quis possit hominum numerare pulverem semen tuum numerare poterit
Surge et ambula terram in longitudine et in latitudine sua quia
tibi daturus sum eam Movens igitur abram thabernaculum
suum venit et habitavit iuxta convallem mambre que est in hebron
Factum est autem in illo / edificavitque ibi altare domino xiiii libri genesis
tempore ut (arrael) amraphel rex (Senaar) Sennaar et arioth rex ponti
et chodorlahomor rex elamitarum et Thadal rex gencium inirent
bellum contra (Barza) barsan regem Sodomorum et contra bersa regem gomorre
et contra (Senadab) Sennaab regem adome et contra (Sebomer) Semeber regem Se
boiim contraque regem bale ipsa est Segor / Omnes hii convenerunt
in vallem silvestrem que nunc est mare salis / Duodecim enim annis ser
vierat Chodorlaomor et tredecimo anno recesserunt ab eo Igitur
anno quartodecimo venit chodorlaomor et reges qui erant cum eo
percusserunt quoque raphaim in astaroth Carnaim et zuzym cum eis
et emiim in Sabe Cariathaim et Correos in montibus Seyr
usque ad campestria pharan que est in solitudine Reversique
sunt et venerunt ad fontem mesphath et ipsa est cades Et
percusserunt omnem regionem amalechitarum et Amorreum qui habitabat
in aza sonthamar Et egressi sunt rex Sodomorum et
rex Gomorre rex adame et rex seboiim necnon et rex
balem que est Segor Et direxerunt aciem contra eos in valle silve
stri scilicet adversum Chodorlaomor regem elamitarum et Thadal
regem gencium et Amraphel regem Sennaar et Arioth
regem ponti Quatuor reges adversus quinque / vallis autem

Silvestris habebat puteos multos bituminis Ita quod rex Sodomorum
et rex Gomorre terga verterunt ceciderunt que ibi quiescunt Et qui re
manserunt fugerunt ad montem qui est engadi Tulerunt autem
omnem substantiam Sodomorum et Gomorre et universa que ad cibum
pertinent
et abierunt necnon loth et substantiam eius filium fratris abram qui ha
bitabat in Sodomis Et ecce unus qui evaserat nunciavit abram
hebreo qui habitabat in convalle mambre : amorrei fratris es
chol et fratris aner hii enim pepigerunt fedus cum abram Quod cum audisset
abram captum videlicet loth fratrem suum numeravit expeditos vernaculos
suos trecentos decem et octo Et persecutus est eos usque dan et divisis
sociis irruit super eos nocte percussitque eos et persecutus est usque ad
Hoba que est ad levam damasci usque ad fenicem Reduxitque omnem
substantiam et loth fratrem suum et substantiam illius mulieres quoque et populum
Egressus est autem rex Sodomorum in occursum eius postquam reversus
est a cede Chodorlaomor et regum qui cum eo erant in valle Sa
be que est vallis regis At vero melchisedech rex Salem profe
rens panem et vinum erat enim sacerdos dei altissimi Benedixit
que ei et ait Benedictus abram deo excelso qui creavit celum
et terram Et benedictus deus excelsus quo protegente hostes in
manibus sunt et dedit ei decimas ex omnibus Dixit autem rex
Sodomorum ad abram Da michi animas cetera tibi tolle Qui
respondit ei levo manum meam ad dominum deum excelsum posse
ssorem celi et terre quod a filo subtegminis usque ad corrigiam calige non
accipiam ex omnibus que tua sunt Ne dicas ego ditavi abram
exceptis hiis que comederunt iuvenes et partibus eorum qui venerunt mecum
Aner escholl et mambre isti accipient partes suas

xv

His itaque transactis factus est sermo domini ad abram per visionem
dicens Noli timere abram ego protector tuus sum

et merces tua magna nimis Dixitque abram domine deus
quid dabis michi. Ego vadam absque liberis Et filius procuratoris
domus mee: iste damascus eliazar. addiditque abram. Michi autem non
dedisti semen Et ecce vernaculus meus: heres meus erit. Statim
que sermo domini factus est ad eum dicens Non hic erit heres tuus. sed qui egre
dietur de utero tuo ipsum habebis heredem Eduxitque eum foras. et
ait illi Suspice in celum et numera stellas si potes et dixit ei Sic
erit semen tuum Credidit abram deo et reputatum est ad iustitiam
Dixitque ad eum dixitque ad eum Ego dominus qui eduxi te de hur Caldeorum.
ut darem tibi terram istam et possideres eam At ille ait Domine deus.
et unde scire possum quod possessurus sim eam Et respondens dominus Su
me michi inquit vaccam triennem et capram trinam et arietem
annorum trium turturem quoque et columbam Qui tollens hec univer
sa et divisit per medium et utrasque partes contra se altrinsecus posuit aves
autem non divisit Descenderuntque volucres super cadavera et abigebat
eas abram Cumque sol occumberet sopor irruit super abram et
horror magnus et tenebrosus invasit eum Dictumque est ad eum
Scito prenoscens quod peregrinum futurum sit semen tuum in terra
non sua et subicient eos servituti et affligent cccc annis Verumtamen
gentem cui servituri sunt ego iudicabo et post hec egredientur cum
magna substantia Tu autem ibis ad patres tuos in pace sepultus
in senectute bona Generatione autem quarta revertentur huc Nec
dum enim complete sunt iniquitates amoreorum usque ad presens
tempus Cum ergo occubuisset sol facta est caligo tenebrosa et
apparuit clibanus fumans et lampas ignis transiens inter
illas divisiones In die illo pepigit dominus fedus cum abram
dicens Semini tuo dabo terram hanc a fluvio egipti usque
ad fluvium magnum eufrathen cineos et ceneceos et cedmoneos

[Margin: isti cccc anni [illegible] ab anno [illegible] abrahe [illegible] xxx [illegible] [illegible]]

et etheos et pherezeos Raphaim quoque et amorreos et cha-
naneos et gergezeos et iebuzeos XVI

Igitur Sarai uxor abram non genuerat liberos
sed habens ancillam egyptiam nomine agar dixit mari-
to suo Ecce conclusit me dominus deus meus ne parerem Ingredere
ad ancillam meam Si forte ex ea suscipiam filios Cumque ad-
quiesceret deprecanti Tulit agar egyptiam ancillam suam post annos
decem quam habitare ceperunt in terra Chanaan et dedit eam viro
suo uxorem Qui ingressus est ad eam At illa concepisse se vi-
dens despexit dominam suam Dixitque sarai ad abram Inique
agis contra me Ego dedi tibi ancillam in sinum tuum que
videns quod concepit despectam me habet Iudicet dominus inter me et
te Cui respondit abram Ecce ancilla in manu tua est utere
ea ut libet Affligente igitur eam Sarai fugam iniit Cumque
invenisset eam angelus domini iuxta fontem aque in solitudine
qui est in deserto in via sur dixit ad illam Agar ancilla Sarai
unde venis et quo vadis Que respondit a facie Sarai domine
mee ego fugio Dixitque angelus domini Revertere ad dominam tuam
et humiliare sub manu eius Et rursum multiplicans inquit
multiplicabo semen tuum et non numerabitur pre multitudine Ac
deinceps Ecce ait concepisti et paries filium vocabis nomen eius
Ismael eo quod audierit dominus ~~afflictionem dominus~~ afflictionem suam [tuam] Hic
erit ferus homo manus eius contra omnes manus omnium contra
eum Et ~~origine~~ [e regione] universorum fratrum suorum figet tabernacula
Vocavit autem nomen domini Agar qui loquebatur ad eam Tu
deus qui vidisti me Dixit angelus domini Revertere ad dominam
tuam dixit enim profecto hic vidi posteriora videntis me Propterea
appellavit puteum illum puteum viventis et videntis me Ipse est

inter cades et barath. peperit que agar abrahe filium et vocavit nomen
eius ysmael. Octoginta et sex annorum erat abram quando peperit ei agar.

xvii

Postquam vero nonaginta annorum et novem
esse ceperat. Apparuit que ei dominus. dixitque ad eum. Ego
dominus omnipotens. ambula coram me esto perfectus. Ponamque fe
dus meum inter me et te. et multiplicabo te vehementer nimis.
Cecidit abram pronus in faciem suam. Dixitque ei deus. Ego sum
et pactum meum tecum. Erisque pater multarum gentium. Nec ultra
vocabitur nomen tuum abram sed vocaberis abraham quia patrem
multarum gentium constitui te. Faciamque te crescere vehementis
sime. et ponam te in gentibus. Regesque ex te egredientur. et sta
tuam pactum meum inter me et te. et inter semen tuum post te in
generationibus suis federe sempiterno. ut sim deus tuus et seminis tui
post te. Daboque tibi et semini tuo terram peregrinationis tue. omnem
que terram chanaan in possessionem eternam. Eroque deus eorum. Dixit
iterum dominus ad abraham. Et tu ergo custodies pactum meum et semen
tuum post te in generationibus suis. Hoc est pactum meum quod observabitis
inter me et vos et semen tuum post te. Circumcidetur ex vobis omne
masculinum. et circumcidetis carnem preputii vestri. ut sit in signum federis
inter me et vos. Infans octo dierum circumcidetur in vobis. omne mas
culinum in generationibus vestris. tam vernaculus quam empticius
circumcidetur. Et quicumque non fuerit de stirpe vestra. eritque pactum
meum in carne vestra in fedus eternum. Masculus cuius caro preputii circumci
sa non fuerit delebitur anima illa de populo suo. quia pactum
meum irritum fecit. Dixit quoque deus ad abraham. Sarai uxorem
tuam non vocabis sarai sed sara. et benedicam ei et ex illa
dabo tibi filium. cui benedicturus sum. et erit in nationes et
reges populorum orientur ex eo. Cecidit que abraham in faciem

suam Et risit dicens in corde suo / putas ne centenario nascetur
filius. et Sara nonagenaria pariet / Dixit qz ad dominum Vtinam
ysmael viuat coram te Et ait dominus ad abraham Sara vxor
tua pariet tibi filium vocabis qz nomen eius ysaac Et constituam
pactum meum illi in fedus sempiternum. et semini eius post
eum. Super ysmael qz exaudiui te. Ecce benedicam ei. et
augebo. et multiplicabo eum valde / Duodecim duces generabit.
et faciam illum in gentem magnam. Pactum vero meum
statuam ad ysaac quem pariet tibi Sara tempore isto in anno
altero Cumqz finitus esset sermo loquentis cum eo Ascendit
deus ab Abraham Tulit autem Abraham ysmahelem filium
suum et omnes vernaculos domus sue vniuersos qz quos emerat. cunctos mares ex omnibus viris domus sue: et circumcidit carnem
preputii eorum. statim in ipsa die sicut preceperat ei deus Abraham ac
nonagintanouem annorum erat quando circumcidit carnem preputii sui
Et ysmahel filius eius tredecim annos impleuerat tempore
circumcisionis sue Eadem die circumcisus est Abraham et ysmahel filius eius et omnes viri domus illius tam vernaculi
quam empticii et alienigene pariter circumcisi sunt

xviii

Apparuit autem ei dominus in conualle mambre. sedenti in
hostio tabernaculi sui in ipso feruore diei Cumqz eleuasset oculos Apparuerunt ei tres viri stantes prope eum Quos
cum vidisset et cucurrit in occursum eorum de hostio tabernaculi Et adorauit in terram et dixit / Domine si inueni gratiam
in oculis tuis. ne pertranseas seruum tuum Sed afferam pauxillum aque et lauentur pedes vestri et requiescite sub arbore.
ponam qz buccellam panis: et confortetur cor vestrum / postea transibitis Idcirco enim declinastis ad seruum vestrum Qui

x: dixerunt

Fac ut locutus es. Festinauit Abraham in thabernaculum ad Saram.
Dixit quoque ei Accelera tria sata simile commisce. et fac subcinericios
panes. Ipse vero ad armentum cucurrit. et tulit inde tenerrimum vitulum
et optimum. Dedit quoque puero. qui festinauit et coxit illum. Tulit quoque
butirum et lac et vitulum. quem coxerat. et posuit coram eis. Ipse vero
stabat ante eos sub arbore. Cumque comedissent. dixerunt ad eum Ubi
est Sara uxor tua. Ille respondit Ecce in thabernaculo est. Cui dixit
Reuertens veniam ad te tempore isto vita comite Et habebit filium
Sara uxor tua. Quo audito Sara risit post hostium thabernaculi.
Erant enim ambo senes. prouecteque etatis. et desierant Sare fieri mu-
liebria. Que risit occulte dicens. postquam consenui et dominus meus vetu-
lus est. voluptati operam dabo. Dixit autem dominus ad Abraham.
Quare risit Sara uxor tua. Et dixit dominus ad eam Sara cur ri-
sisti dicens. Num vere (non vere) paritura sum anus. Numquid deo est quicquam diffi-
cile. Iuxta condictum reuertar ad te hoc eodem tempore vita comite. et
habebit Sara filium. Negauit Sara dicens. non risi. timore perterrita
Dominus autem. non est ita sed risisti. Cum ergo inde surrexissent viri direxerunt
oculos contra Sodomam Et Abraham simul gradiebatur dicens (deducens) eos
Dixit quoque dominus Num celare potero Abraham. que gesturus sum cum
futurus sit in gentem magnam ac robustissimam. et benedicende sint in
eo omnes nationes terre. Scio enim quod precepturus sit filiis suis et domui
sue post se. ut custodiant viam domini. et faciant iusticiam et iudicium
ut adducat dominus propter abraham omnia que locutus est ad eum. Dixit
quoque dominus Clamor Sodomorum et Gomorreorum multiplicatus est
et peccatum eorum aggrauatum est nimis. Descendam et videbo utrum
clamorem opere compleuerint. an non est ita ut sciam. Conuerterunt
se inde et abierunt Sodomam. Abraham vero adhuc stabat
coram domino. et appropinquans ait. Numquid perdes iustum cum impio

id est quia deus omnipotens cui nichil est absconditum sed omnia ei manifesta sunt antequam fiant non ignorat hec et [illegible] [illegible] dignatus est quasi ea ignoraret sed ut nobis exemplum daret ne precipites simus in discernendo et iudicando [illegible] et ne mala [illegible] [illegible] [illegible] quam probare [illegible]

Si fuerint quinquaginta iusti in civitate peribunt simul. et non parces lo
co illi propter l iustos si fuerint in ea. Absit a te ut hanc rem facias et
occidas iustum cum impio. Fiat que iustus sicud impius: non est hoc tuum
qui iudicas omnem terram: Nequaquam facies hoc iudicium. Dixit que dominus
ad eum Si invenero Sodomis quinquaginta iustos in medio civitatis Di
mittam omni loco propter eos. Respondens Abraham ait Quia semel
cepi loquar ad dominum meum cum sim pulvis et cinis. Quid si minus
quinquaginta iustis quinque inventi fuerint: Delebis propter quadraginta
quinque universam urbem. Et ait non delebo Si invenero ibi xlv. Rursum
que locutus est ad eum Si autem xl inventi fuerint quid facies. Ait non percuciam
propter xl. Ne queso indigneris domine Si loquar. Quid si inventi fuerint
ibi xxx. Respondit. non faciam si invenero xxx. Quia semel ait
cepi: loquar ad dominum meum. Quid si inventi fuerint xx. Dixit
non interficiam propter xx. Obsecro inquit ne irascaris domine
Si loquar adhuc semel. Quid si inventi fuerint ibi decem. Dixit
non delebo propter decem. Abiit dominus postquam loqui cessavit ad abraham
et ille reversus est in locum suum

xix

Veneruntque duo angeli Sodomam vespere. sedente
loth in foribus civitatis. Qui cum vidisset eos surrexit
et ivit obviam eis. adoravitque pronus in terram. et dixit Ob
secro domini mei declinate in domum pueri vestri: et manete ibi. La
vate pedes vestros: Et mane proficiscemini in viam vestram. Qui
dixerunt Minime sed in platea manebimus. Compulit illos oppido.
ut diverterent ad eum. Ingressisque domum eius fecit convivium
coxit azima et comederunt. Prius autem quam irent cubatum. Viri
civitatis vallaverunt domum eius. a puero usque ad senem omnis
populus simul. Vocaveruntque loth et dixerunt ei Ubi sunt viri qui
introierunt ad te nocte. Educ illos huc ut cognoscamus eos

Egressus ad eos loth post tergum accludens hostium ait Nolite
queso fratres mei nolite malum hoc facere Habeo duas filias que
nec dum cognouerunt virum Educam eas ad vos et abutimini eis
sicut vobis placuerit Istis viris nihil mali faciatis quia ingressi
sunt sub vmbra culminis mei At illi dixerunt Recede illuc Et rursus
inquiunt ingressus es inquiunt vt advena numquid vt iudices nos te-
ipsum magis quam illos affligemus Vim que faciebat loth vehementissime
Iamque prope erant vt effringerent fores et ecce miserunt manum
viri et introduxerunt loth ad se Clauseruntque hostium et eos qui
erant foris percusserunt cecitate a minimo vsque ad maximum Ita
vt ostium inuenire non possent Dixerunt autem ad loth Habes
hic de tuorum quempiam generum aut filios aut filias Omnes qui
tui sunt educ de vrbe hac Delebimus enim locum istum eo quod in-
creuerit clamor eorum coram domino qui misit nos vt perdamus illos
Egressus itaque loth locutus est ad generos suos qui accepturi
erant filias eius et dixit Surgite et egredimini de loco quia
delebit dominus ciuitatem hanc et visus est eis quasi ludens loqui Cumque
esset mane cogebant eum angeli dicentes Surge tolle vxorem
tuam et duas filias quas habes ne et tu pariter pereas in scelere
ciuitatis Dissimulante illo apprehenderunt manum eius et manum vxoris
et duarum filiarum eius eo quod parceret dominus illi Et eduxerunt eum posu-
eruntque extra ciuitatem Ibique locuti sunt ad eum dicentes Sal-
ua animam tuam Noli respicere post tergum nec stes in omni loco
circa regione sed in monte saluum te fac ne et tu simul pereas
Dixitque loth ad eos Queso domine mi quia inuenit seruus tuus gratiam
gratiam apud te et magnificasti gratiam et misericordiam tuam quam
fecisti mecum vt saluares animam meam nec possum in monte
saluari ne forte apprehendat me malum et moriar Est ciuitas

Hic iuxta ad quam possum fugere parva et saluabor in ea Nunq
uid non modica est et viuet anima mea Dixitque ad eum Ecce
in hoc suscepi preces tuas ut non subuertam urbem pro qua lo
cutus es Festina et saluare ibi quia non potero facere quicquam donec
ingrediaris illuc Idcirco vocatum nomen illius Segor Sol egressus
est super terram et loth ingressus est Segor Igitur dominus pluit super
Sodomam et Gomorram sulphur et ignem de celo et subuertit
ciuitates has et omnem circa regionem vniuersos habitatores urbium et
cuncta virentia terre Respiciensque vxor eius post se versa
est in statuam salis Abraham autem consurgens mane vbi steterat
prius cum domino Intuitus est Sodomam et Gomorram et vniuer
sam terram regionis illius Viditque ascendentem fauillam de terra
quasi fornacis fumum Cum enim subuerteret deus ciuitates regionis
illius recordatus est abrahe et liberauit loth de subuersione urbium
in quibus habitauerat Ascenditque loth de Segor et mansit in
monte Due quoque filie cum eo Timuit enim manere in Segor
et mansit in spelunca ipse et filie eius Dixitque maior ad minorem
pater noster senex est et nullus virorum mansit in terra qui possit
ingredi ad nos iuxta morem vniuerse terre Veni inebriemus
eum vino dormiamusque cum eo ut seruare possimus ex patre nostro
semen Dederunt itaque patri suo bibere vinum nocte illa et ingres
sa est maior et dormiuit cum patre At ille non sensit nec quando
accubuit filia nec quando surrexit Altera quoque die dixit maior ad
minorem Ecce dormiui heri cum patre meo Demus ei vinum
bibere etiam hac nocte et dormies cum eo ut saluemus semen
de patre nostro Dederuntque etiam et illa nocte patri suo bibere vinum
Ingressaque est minor filia: dormiuit cum eo Et nec quidem
tunc sensit quando concubuit vel quando surrexit Conceperunt

ergo due filie loth de patre suo. peperitque maior filium et vocavit
nomen eius moab. Ipse est pater moabitarum usque in presentem diem.
Minor quoque peperit filium et vocavit nomen eius amon id est filius populi
mei. Ipse est pater amonitharum usque hodie. xx

Profectus inde Abraham in terram australem habitavit
inter cades et Sur, et peregrinatus est in geraris. Dixitque de
Sara uxore sua. soror mea est. Misit ergo abymelech rex Gerare.
et tulit eam. Venit autem deus ad abimelech per somnium nocte et
ait illi. En morieris propter mulierem quam tulisti. habet enim virum.
Abymelech vero non tetigerat eam et ait. Domine num gentem ignoran-
tem et iustam interficies. Nonne ipse dixit michi soror mea est. et
ipsa ait frater meus est. In simplicitate cordis mei et mundicia ma-
nuum mearum feci hec. Dixitque dominus ad eum. Et ego scio quod simplici
corde fecisti. et ideo custodivi te ne peccares in me: et non dimisi
ut tangeres eam. Nunc igitur redde uxorem viro suo. Quia propheta
est. et orabit pro te et vives. Si autem nolueris reddere. scito quod mor-
te morieris tu: et omnia que tua sunt. Statimque de nocte consur-
gens abymelech vocavit omnes servos suos. Et locutus est universa
verba hec in auribus eorum. Timueruntque omnes viri valde. Vo-
cavit Abymelech etiam Abraham. et dixit ei. Quid fecisti nobis.
quid peccavimus in te. quia induxisti super me. et super regnum meum
peccatum grande. Que non debuisti facere. fecisti nobis. Rursusque
expostulans ait. Quid vidisti ut hec faceres. Respondit Abraham.
cogitavi mecum dicens. Forsitan non est timor dei in loco isto:
et interficient me propter uxorem meam. Alias autem et vere soror mea
[interlinear gloss: [illegible] filia fratris [illegible] sororis quod [illegible] ... xvi]
est filia patris mei. et non filia matris mee: et duxi eam in uxorem
Postquam autem eduxit me deus de domo patris mei. Dixi ad eam.
hanc misericordiam facies mecum in omni loco ad quem ingrediemur.

dicens. quod frater tuus sum. Tulit ergo abimelech oves et boves
et servos et ancillas: et dedit Abrahe. reddidit que illi Saram uxo
rem suam. et ait. Terra coram vobis est. Et ubicumque placuerit
tibi habita. Sare autem dixit. Ecce mille argenteos dedi fratri tuo.
hoc erit tibi in velamentum oculorum ad omnes qui tecum sunt Et quo
quocumque perrexeris memento te deprehensam. Orante autem Abra
ham sanavit deus abimelech et uxorem ancillas que eius et
pepererunt Clauserat enim dominus omnem vulvam domus Abimelech
propter Saram uxorem Abraham xxi

Visitavit autem dominus Saram sicut promiserat et implevit
que locutus est Concepit que et peperit filium in senectu
te sua. tempore quo predixerat ei deus Vocavit que Abraham nomen
filii sui quem genuit ei Sara ysaac et circumcidit eum die octava
sicut preceperat ei deus. cum centum esset annorum hac quippe
etate patris natus est ysaac Dixit que Sara. risum que fecit mihi
dominus. et quicumque audierit corridebit mihi Rursumque ita
ait Quis auditurum crederet abraham quod sara lactaret filium
quem peperit ei iam seni Crevit igitur puer et ablactatus est
fecit que Abraham grande convivium in die ablactationis eius. Cumque
vidisset Sara filium agar egyptie ludentem cum ysaac filio suo.
Dixit ad Abraham Eice ancillam hanc et filium eius: non enim
erit heres filius ancille cum filio meo ysaac. Dure accepit hoc
abraham pro filio suo Cui dixit deus non tibi videatur asperum
super puero et super ancilla tua Omnia que dixerit tibi Sara
audi vocem eius. quia in ysaac vocabitur tibi semen Sed et
filium ancille faciam in gentem magnam quia semen tuum est
Surrexit itaque Abraham mane Et tollens panem et utrem
aque imposuit scapule eius. tradidit que ei puerum et dimisit eam

Que cum abiisset errabat in solitudine bersabee Cumque con-
sumpta esset aqua in utre abiecit puerum subter unam arborem
que erat ibi et abiit. Sedit que e regione procul quantum potest arcus iacere.
Dixit enim non videbo morientem puerum Et sedens contra levavit
vocem suam et flevit Exaudivit autem deus vocem pueri, vocavit
que angelus domini de celo Agar dicens Quid agis Agar Noli
timere Exaudivit enim deus vocem pueri de loco in quo est Sur-
ge et tolle puerum: et tene manum illius quia in gentem magnam
faciam eum Aperuit que oculos eius deus Que videns puteum
aque abiit et implevit utrem. Dedit que puero bibere Et fuit cum
eo Qui crevit et moratus est in solitudine factus que est iuvenis
sagittarius, habitavit que in deserto pharan Et accepit illi mater
sua uxorem de terra egypti Eodem tempore dixit Abimelech
et phicol princeps exercitus eius. Abraham. deus tecum est in u-
niversis que agis Iura ergo per deum. ne noceas michi et posteris
meis stirpi que mee. sed iuxta misericordiam quam feci tibi facies michi et
terre in qua conversatus es advena Dixit que Abraham. ego iurabo
Et increpavit Abimelech propter puteum aque quem vi abstulerant
servi illius Respondit Abimelech: nescivi quis fecerat hanc rem
Sed et tu non indicasti michi: Et ego non audivi preter hodie Tu-
lit itaque Abraham Oves et boves et dedit abimelech / per-
cusserunt que ambo fedus Et statuit Abraham septem agnas
gregis seorsum Cui dixit Abimelech Quid sibi volunt septem
agne iste. quas stare fecisti seorsum At ille inquit Agnas
septem accipies de manu mea ut sint in testimonium michi quia
ego fodi puteum istum Idcirco vocatus est locus ille bersabee. quia ibi uterque iuravit
et inierunt fedus pro puteo iuramenti Surrexit autem Abimelech
et phicol princeps milicie eius: reversique sunt in terram palestinorum.

Abraham vero plantavit nemus in bersabee et invocavit ibi
nomen eternum dei et fuit colonus terre philistinorum diebus multis

xxii

Que postquam gesta sunt Temptavit deus abraham
et dixit ad eum Abraham abraham: ille respondit assu-
ait illi Tolle filium tuum unigenitum quem diligis ysaac et
vade in terram visionis atque offer eum ibi in holocaustum super
unum montium quem monstravero tibi Igitur abraham de nocte
consurgens stravit asinum suum ducens secum duos iuvenes
et ysaac filium suum Cumque concidisset ligna in holocaustum abiit
in locum quem preceperat ei deus Die autem tercio elevatis oculis vidit
locum procul. Dixitque ad pueros suos Expectate hic cum asi-
no Ego et puer illuc usque properantes: postquam adoraverimus re-
vertemur ad vos Tulit quoque ligna holocausti et imposuit
super ysaac filium suum ipse vero portabat in manibus ignem et
gladium Cumque pergerent simul Dixit ysaac patri suo:
Pater mi At ille respondit quid vis fili mi Ecce inquit ignis
et ligna ubi est victima holocausti Dixit abraham deus
providebit sibi victimam holocausti fili mi Pergebant ergo pariter
veneruntque ad locum quem ostenderat ei deus In quo edificavit
altare et desuper ligna composuit Cumque colligasset ysaac
filium suum posuit eum super altare super struem lignorum
Extenditque manum et arripuit gladium ut immolaret filium
Et ecce angelus domini de celo clamavit dicens Abraham
abraham Qui respondit assum: Dixitque ei Non extendas
manum tuam super puerum neque facias illi quicquam Nunc
cognovi quod times deum Et non pepercisti filio tuo uni-
genito propter me: Levavit abraham oculos suos viditque
post tergum arietem: inter vepres herentem cornibus

Quem assumens obtulit holocaustum pro filio. Appellat
que nomen loci illius dominus videt vnde vsque hodie dicitur in monte dominus
videbit. Vocauit autem angelus domini abraham secundo de celo
dicens. per me metipsum iuraui dicit dominus. quia fecisti rem
hanc. et non pepercisti filio tuo vnigenito propter me be-
nedicam tibi et multiplicabo semen tuum sicut stellas celi
et velut arenam que est in littore maris. possidebit que se-
men tuum portas inimicorum suorum. et benedicentur in semine
tuo omnes gentes terre. quia obedisti voci mee. Reuersus
est abraham ad pueros suos abieruntque bersabee simul et
habitauit ibi. His itaque gestis nunciatum est abrahe quod
melcha quoque genuisset filios nathor fratri suo. hus habens pri-
mogenitum. et buz fratrem eius camuel patrem Sirorum. et chazed
et azau pheldas heldas que et iedlaphs iedlaph ac bathuel. de quo nata
est rebecca. Octo istos genuit melcha nathor fratri Abrahe.
Concubina vero illius nomine reuma roma peperit thabee et
Gaon et gaam et thoas et maacha. ~~Dixit autem Sara~~ xxiii

Vixit autem Sara centum xx vii annis et mortua est
in ciuitate arbee que est hebron in terra Canaan.
Venit que abraham vt plangeret et fleret eam. Cumque sur-
rexisset ab officio funeris locutus est ad filios heth dicens.
Aduena sum et peregrinus apud vos. Date michi ius se-
pulcri vobiscum vt sepeliam mortuum meum. Responderunt
filii heth. Audi nos domine princeps dei es apud nos. in elec-
tis sepulcris nostris sepeli mortuum. nullus que te prohibere poterit
quin in monumento monumentum eius sepelias mortuum tuum. Surrexit
autem Abraham et adorauit populum terre filios heth et heth. Dixitque
ad eos Si placet anime vestre vt sepeliam mortuum meum.

Audite me et intercedite pro me apud Effron filium
Seor ut det michi speluncam duplicem quam habet in extrema
parte agri sui. pecunia digna tradat michi eam coram
vobis in possessionem sepulcri / habitabat autem Effron in medio
filiorum Heth. Respondit que Efron ad Abraham cunctis audien-
tibus qui ingrediebantur portam civitatis illius dicens. Nequaquam
ita fiat domine mi Sed tu magis ausculta quod loquor. Agrum
trado tibi et speluncam que est in eo presentibus filiis populi mei
Sepeli mortuum tuum / Adoravit abraham coram domino et populo
terre et locutus est ad efron circumstante plebe eius. Queso
ut audias. Dabo pecuniam pro agro. suscipe eam et sic sepe-
liam mortuum meum in eo. Respondit Efron. Domine mi
audi / terra quam postulas cccc^tos siclos argenti valet istud
est pretium inter me et te Sed quantum est hoc sepeli mortuum tuum
Quod cum audisset Abraham appendit pecuniam quam effron
postulaverat audientibus filiis Hed cccc siclos argenti et
probate monete publice / Confirmatusque est ager quondam
Effronis in quo erat spelunca duplex Respiciens mambre
tam ipse quam spelunca et omnes arbores eius in cunctis terminis
per circuitum Abrahe in possessionem videntibus filiis Hed
et cunctis qui intrabant portam civitatis illius. Atque
ita sepelivit abraham uxorem suam Saram in spelunca
agri duplici que respiciebat mambre hec est hebron in
terra Chanaan. Et confirmatus est ager et antrum quod
erat in eo Abrahe in possessionem monumenti a filiis Heth

xxiiii

Erat autem abraham senex dierumque
multorum. et dominus in cunctis benedixerat ei. Dixit
que ad servum seniorem domus sue qui preerat

[Marginal gloss:] Et nota quod gl[ossa]. xxx v. effron primo pro sepultura recusabat pretium ... ne videretur de cadavere commercium ... consideratione ... hoc facit ... [illegible] ... et per totum

omnibus que habebat / pone manum tuam subter femur meum: vt ad
iurem te per deum celi et terre vt non accipias vxorem filio meo de fili
abus Chananeorum inter quos habito Sed ad terram et ad cogna
cionem meam proficiscaris: et inde accipias vxorem filio meo ysaac
Respondit seruus Si noluerit mulier ire mecum in terram hanc Num
reducere debeo filium tuum ad locum de quo egressus est Dixit abraham.
Caue. nequando reducas illuc filium meum Dominus deus celi qui tulit
me de domo patris mei: et de terra natiuitatis mee. qui locutus
est michi et iurauit dicens Semini tuo dabo terram hanc ipse
mittet angelum suum coram te Et inde accipies vxorem fi
lio meo Sin autem noluerit mulier sequi te Non teneberis iuramento
tantum filium meum ne reducas illuc / Posuit ergo seruus manum
sub femore domini sui Abraham: et iurauit illi super sermone hoc /
Tulitque decem Camelos de grege domini sui: et abijt Et ex
omnibus bonis suis portans secum profectusque perexit in meso
pothamiam ad vrbem nachor Cumque camelos fecisset accumbere
extra opidum iuxta puteum aque vespere eo tempore quo solent mulieres
egredi ad hauriendum aquam Dixit Domine deus domini mei abraham
Occurre mi obsecro hodie et fac misericordiam cum domino meo
Abraham Ecce ego sto prope fontem aque Et filie habitatorum
huius ciuitatis egrediuntur ad hauriendam aquam Igitur puella
cui dixero inclina ydriam tuam vt bibam: et illa responderit
bibe: quin et camelis tuis dabo potum Ipsa est quam preparasti seruo
tuo ysaac: et per hoc intelligam quod feceris misericordiam cum domino meo
Necdum verba intra se compleuerat Et ecce Rebecca egrediebatur
filia batuelis filij melche vxoris nachor fratris abraham habens
ydriam in scapula sua puella decora nimis virgoque pulcher-
rima et incognita viro Descenderat autem ad fontem et impleuerat
ydriam ac reuertebatur Occurritque ei seruus et ait pauxillum

pauxillum michi ad sorbendum aque prebe de ydria tua Que
respondit bibe domine Celeriterque disposuit [deposuit] ydriam super ulnam
suam et dedit potum ei Cumque ille bibisset adiecit Quin etiam
et camelis tuis hauriam aquam donec cuncti bibant Effundensque
que ydriam in canalibus recurrit ad puteum ut hauriret aquam
et haustam omnibus camelis dedit Ille autem contemplabatur eam
tacitus scire volens utrum prosperum fecisset iter suum dominus an non
Postquam igitur biberant cameli protulit vir inaures aureas
appendentes siclos duos et armillas totidem pondere siclorum
decem Dixitque ad eam Cuius es filia Indica michi Est in
domo patris tui locus ad manendum Que respondit filia
Batuelis sum filii Nachor quem peperit ei Melcha Et addidit
dicens palearum quoque et feni plurimum est apud nos et locus
spaciosus ad manendum Inclinavit se homo et adoravit dominum
dicens Benedictus dominus deus domini mei Abraham qui non abs
tulit misericordiam et veritatem suam a domino meo et recto
itinere me perduxit in domum fratris domini mei Cucurrit itaque puel
la et nunciavit in domum matris sue omnia que audierat Ha
bebat autem Rebecca fratrem nomine Laban Qui festinus egressus
est ad hominem ubi erat fons Cumque vidisset inaures et armil
las in manibus sororis sue et audisset cuncta verba referentis hec lo
cutus est michi homo venit ad virum qui stabat iuxta camelos
et prope fontem aque Dixitque ad eum Ingredere benedicte
domine Cur foris stas preparavi domum et locum camelis
tuis Et introduxit eum in hospitium ac destravit camelos
Deditque paleas et fenum et aquam ad lavandos pedes camelorum
et virorum qui venerant cum eo Et appositus est in conspectu
eius panis Qui ait non comedam donec loquar sermones
meos Respondit ei loquere At ille Servus inquit Abraham sum

Et dominus benedixit domino meo valde: Magnificatusque est: et
dedit ei oves et boves: argentum et aurum: servos et ancillas
camelos et asinos. Et peperit Sara uxor domini mei: filium domino
meo in senectute sua. dedit que ei omnia que habuerat: Et adiu
ravit me meus dominus dicens Non accipias filio meo uxorem de
filiabus Chananeorum in quorum terra habito sed perges ad domum
patris mei: et de cognatione mea accipies filio meo uxorem Ego
vero respondi domino meo Quid si noluerit venire mecum
mulier: Dominus ait: In cuius conspectu ambulo: mittet angelum
suum tecum: et diriget viam tuam Accipiesque uxorem filio meo
de cognatione mea et de domo patris mei: Innocens eris a ma
ledictione mea: cum veneris ad propinquos meos et non dederint
tibi. Veni ergo hodie ad fontem aque: Et dixi domine deus
domini mei abraham: Si direxisti viam meam in qua nunc ambu
lo: ecce sto iuxta fontem aque: et virgo que egredietur ad hauri
endum aquam: audierit a me. da michi panxillum aque ad
bibendum ex ydria tua: et dixerit michi. et tu bibe et camelis
tuis hauriam Ipsa est mulier quam preparavit dominus filio domini mei
Dum hec mecum tacitus volverem apparuit rebecca veniens cum
ydria quam portabat in scapula Descenditque ad fontem et hausit
aquam: Et aio ad eam Da michi paululum bibere. que festinans
deposuit ydriam de humero et dixit michi. et tu bibe et camelis
tuis potum tribuam Bibi et adaquavit camelos Interrogavi
eam et dixi Cuius es filia Que respondit. filia bathuelis sum
filii nathor quem peperit ei melcha Suspendi itaque inaures
ad ornandum faciem eius: et armillas in manibus eius pronus
que adoravi dominum. benedicens domino deo domini mei abraham qui
perduxit me recto itinere ut sumerem filiam fratris sui filio eius
Quamobrem si facitis misericordiam et veritatem cum domino meo

indicate michi Si aut ~~illud~~ [alud] placet · et hoc dicite michi vt va
dam ad dextram · siue ad sinistram Responderunt laban et
batuel, A domino egressus est sermo : et non possumus ex placitu
eius quicquam aliud tecum loqui En rebecca coram te est, Tolle
eam et proficiscere, et sit vxor filij domini tui sicud locutus est
dominus Quod cum audisset puer abraham · procidens adorauit in
terra dominum Prolatisque vasis argenteis et aureis et vestibus ·
Dedit ea rebecce pro munere Fratribus quoque eius et matri munera ob
tulit Inito quoque conuiuio · vescentes pariter et bibentes manserunt
ibi Surgens autem mane locutus est puer · Dimittite me vt
vadam ad dominum meum Responderunt fratres eius et mater Maneat
puella saltem decem dies apud nos et postea proficiscetur · Nolite
ait me retinere · quia dominus direxit viam meam Dimittite
me vt pergam ad dominum meum · Dixerunt · vocemus puellam : et
queramus voluntatem eius Cumque vocata venisset et sciscitati sunt : vis
ire cum homine isto : Que ait · vadam · Dimiserunt ergo eam
et nutricem illius · seruumque abraham et comites illius · valde
imprecantes prospera sorori · atque dicentes Soror nostra es Crescas
in mille milia et possideat semen tuum portas inimicorum tuorum
Igitur rebecca et puelle illius ascensis camelis secute sunt
virum Qui festinus reuertebatur ad dominum suum Eo tempore
ysaac deambulabat per viam que ducit ad puteum cuius nomen
est viuentis et videntis, habitabat enim in terra australi · et egressus
fuerat ad meditandum in agro inclinata iam die Cumque leuasset
oculos vidit, camelos venientes procul Rebecca quoque conspecto ysaac
descendit de camelo et ait ad puerum Quis est ille homo qui venit
per agrum in occursum nobis, Dixit quoque ei Ipse est dominus meus At
illa cito tollens pallium cooperuit se Seruus autem cuncta que gesserat
narrauit domino suo ysaac Qui introduxit eam in thabernaculum

Sare matris sue. et accepit eam uxorem : et intantum dilexit
eam. ut dolorem qui ex morte matris acciderat : temperaret /

xxv

Abraham aut duxit uxorem aliam nomine Cethu
ram. que peperit ei zamram et Jexan et madan [et madian]
et lesboth [lesboth] et suach [sue]. Jexan quoque genuit saba et dadan. filij [dadam]
fuerunt assurim et latussim et laomim. At vero ex madian
ortus est epha et opher et enoch et abyda et Theldaa. omnes
filij [filij] Cethure. dedit quoque abraham cuncta que possederat ysaac / fi
lijs aut concubinarum largitus est munera. et seperavit eos ab
ysaac filio suo dum adhuc viveret [ipse]. ad plagam orientalem
Fuerunt aut dies vite abrahe Clxxv anni : et deficiens mor
tuus est in senectute bona provecteque etatis et plenus dierum
Congregatus quoque est ad populum suum Et sepelierunt eum ysaac
et ysmahel filij sui in spelunca duplici. que sita est in agro
filij effrem scorthei [scorthei]. exregione mambre. quam emerat a filijs
Beth. ipse ibi sepultus est. et Sara uxor eius Et post obitum
illius benedixit dominus ysaac filio eius. qui habitabat iuxta :
puteum nomine viventis et videntis / Hee sunt generationes
ysmael filij abrahe. quem peperit ei agar egiptiaca ancilla
famula Sare / Et hec nomina filiorum eius in vocabulis et
generationibus suis : primogenitus ysmahel. naboyoth [nabaioth]. deinde
Cedar [cedar] et abdiel [abdeel] et mabsan. masma quoque et duma [duma] et massa
adad et thema et yturaphalis [itur et naphis et cedma] et thecothma / hij sunt filij ysma
hel. et hec nomina per castella et opida eorum / xij principes tri

xxvi

buum suarum Et facti sunt anni vite ysmahelis Cxxxvij :
deficiensque mortuus et appositus est ad populum suum / habitavitque
ab evila usque ad sur / que respicit egiptum introeuntibus assy
rios coram cunctis fratribus suis obijt / Hee quoque sunt genera
tiones ysaac filij abraham. Abraham genuit ysaac Qui

tum esset xl annorum duxit uxorem rebeccam filiam bathuelis sy
ri de mezopothamia sororem laban. Deprecatus que est ysaac dominum
pro uxore sua: eo quod esset sterilis. Qui exaudivit eum et dedit con
ceptum rebecce. Sed collidebant in utero eius parvuli. Et ait. si sic
michi futurum erat, quid necesse fuit concipere. perrexit que ut consuleret dominum
Qui respondens ait. Due gentes in utero tuo sunt. et duo populi
ex ventre tuo dividentur. populusque populum superabit. et maior serviet
minori. Iam tempus pariendi advenerat: et ecce gemini in utero
matris inventi sunt. Qui prius egressus est: ruffus erat et totus
in modum pellis hyspidus. vocatumque est nomen eius Esau. protinus
alter egrediens. plantam fratris tenebat manu. Et idcirco appel
latum est nomen eius Iacob. Sexagenarius erat ysaac quando
nati sunt sibi parvuli. Quibus adultis factus est Esau vir gnarus
venandi. et homo agricola. Iacob autem vir simplex. habitabat
in thabernaculis: ysaac autem amabat esau. eo quod de venatio
nibus eius vesceretur. Et rebecca diligebat Iacob. Coxit autem
Iacob pulmentum. ad quem cum venisset esau lassus de agro
ait. Da michi de coctione hac tua. quia oppido lassus sum.
Cui dixit Iacob. Vende michi primogenita tua. Ille respondit.
Si morior. quid michi proderunt primogenita. ait Iacob.
Iura ergo michi. Iuravit ergo esau et vendidit sibi primoge
nita: et sic accepto pane et lentis edulio comedit et bibit
parvipendens quod primogenita vendidisset

XXVI Orta autem fame super terram. post illam sterilitatem
que acciderat in diebus abraham. abijt ysaac
ad abymelech regem palestinorum in Gerara. apparuit
que ei dominus. et ait. Ne descendas in egiptum. sed quiesce in
terra. quam dixero tibi. et peregrinare in ea. eroque tecum et
benedicam tibi. Tibi enim et semini tuo dabo universas regiones

Has et benedicentur in semine tuo omnes gentes terre eo quod obe-
dierit abraham voci mee et custodierit precepta mea et mandata
et cerimonias legesque servavit. Mansit itaque ysaac in gera-
ris. Qui cum interrogaretur a viris loci illius super uxore sua
Respondit soror mea est. Timuerat enim quod sibi socia esset
coniugio reputans ne forte interficerent eum propter illius pulcritu-
dinem. Cumque pertransissent dies plurimi et ibi demoraretur
prospiciens abymelech rex palestinorum per fenestram vidit
eum iocantem cum rebecca uxore sua. et accersito eo ait. perspi-
cuum est quod uxor tua sit. Cur mentitus es sororem tuam esse
Respondit timui ne morerer propter eam. Dixitque abymelech quare
imposuisti nobis. potuit coire quispiam de populo cum uxore tua
et induxisses super nos grande peccatum. precepitque omni populo di-
cens. Qui tetigerit hominis huius uxorem morte morietur
Seminavit ergo ysaac in terra illa: et venit in ipso anno cen-
tuplum. Benedixitque ei dominus et locupletatus est homo et ibat
proficiens atque succrescens donec vehementer magnus effectus
est. habuit quoque possessionem ovium et armentorum et familie
plurimum. Ob hoc invidentes ei palestini omnes puteos
quos foderant servi patris eius abraham tempore illo
obstruxerunt humo in tantum ut ipse abymelech diceret ad
ysaac. Recede a nobis quia potentior factus es nobis valde. Et
ille descendit ut veniret ad torrentem gerare habitaretque
ibi. Rursum fodit alios puteos quos foderant servi patris
eius abraham et quos illo mortuo olim obstruxerant pale-
stini. Appellavitque eos hiisdem nominibus quibus ante pater vocaverat
Foderuntque in torrente et invenerunt aquam vivam. Sed
et ibi iurgium fuit pastorum gerare adversus pastores ysaac
dicentes nostra est aqua. Quamobrem nomen putei ob id quod

tenderat vocavit calumpnia / appellavit q3 eum in inimicitias
profectus q3 inde fodit aliu puteu pro quo no contenderunt Ita
q3 vocavit nome eius latitudo dicens Nunc dilatavit nos dns
et fecit crescere super terram Ascendit aut ab illo loco in bersabee
ubi apparuit ei dns in ipa nocte dicens Ego sum deus abra
ham pris tui noli timere quia ego tecum sum et benedicam
te: et multiplicabo seme tuu ppt servu meum abraham Itaq3
edifficavit ibi altare et invocavit nome domini Extendit ta
bernaculu et precepit servis suis ut foderent puteu Ad quem
locum cum venissent de geraris abymelech et ochozath
amicus eius et phicol dux militu loqutus q3 est eis ysaac q
venistis ad me que odistis et expulistis a vobis Qui respon
derunt Vidimus tecum esse dnm: et ideo nunc dicimus Sit iura
mentu int nos et ineamus fedus ut non facias nobis quicquam
mali sicud et nos nil tuorum attigimus nec fecimus quod te lederet
Sz cum pace dimisimus auctum benedictione domini Fecit g(itur)o
eis convivium et post cibum et potum surgentes mane iura
verunt sibi mutuo Dimisit q3 eos ysaac pacifice in locu suu
Ecce aut in ipo die venerunt servi ysaac annunciantes ei de
puteo que foderant atq3 dicentes invenimus aquam Unde appel
lavit eum abundantiam. nome vero eius impositu est bersabee
usq3 in presentem diem Esau vero quadragenarius duxit uxo
res Judith filiam beeri ethei et bazamath filiam elon eiusdem loci
que ambe offenderunt animum ysaac et Rebecam

xxvii

Senuit aut ysaac et caligaverunt oculi eius et vide
non poterat Vocavit q3 esau filiu suu maiorem et di
xit ei. fili mi Qui respondit assum Cui pater vides inquit
q3 senuerim et ignorem diem mortis mee. Sume arma tua
pharetram et arcum et egredere foras Cumq3 venatu aliquid

apprehenderis · fac michi inde pulmentum sicud me velle nosti:
et affer ut comedam et benedicat tibi anima mea antequam
moriar Quod cum audisset rebecca · et ille abiisset in agrum
ut iussionem patris sui impleret dixit filio suo Jacob Au
divi patrem tuum loquentem cum esau fratre tuo · et dicentem
ei Affer michi de venatione tua et fac cibos · ut comedam
et benedicam tibi coram domino antequam moriar / Nunc ergo
fili mi acquiesce consiliis meis et pergens ad gregem affer mihi
duos edos optimos / ut faciam ex eis escas patri tuo quibus
libenter vescitur Quas cum intuleris et comederit · bene
dicat tibi antequam moriatur Cui ille respondit Nosti quod frater
meus esau homo pilosus est: et ego levis · Si autem tractaverit
me pater meus et senserit / timeo ne putet me sibi voluisse
illudere Et inducat super me maledictionem pro benedictione
Ad quem mater · in me sit ait ista maledictio fili mi · tantum
audi vocem meam · et vadens affer que dixi / Abiit et tulit
et dedit matri sue · paravit illa cibos sicut noverat velle patrem
illius · et vestibus esau valde bonis quas apud se habebat domi
induit eum / pelliculasque edorum circumdedit manibus et colla
nuda texit / deditque pulmentum et panes quos coxerat tradidit
Quibus allatis dixit · pater mi · at ille respondit · audio quis es
fili mi · Dixitque Jacob · ego sum esau primogenitus tuus · feci sic
precepisti michi Surge sede comede de venatione mea ut be
nedicat michi anima tua Rursum ysaac ad filium suum ait
Quo inquit ~~tantito~~ tam cito invenire potuisti fili Cui respondit ·
Voluntas dei fuit / ut cito occurreret michi quod volebam Dixitque
ysaac Accede huc ut tangam te fili mi · et probem utrum tu
sis filius meus esau an non Accessit ille ad patrem · et palpato
eo dixit ysaac vox quidem vox Jacob est · sed manus sunt:

manus esau et non cognovit eum quia pilose manus similitudinem
maioris expresserant Benedicens ergo illi ait Tu es filius meus
esau Qui respondit: ego sum At ille affer michi inquit cibos
de venatione tua fili mi ut benedicat tibi anima mea Quos cum
allatos comedisset. Obtulit ei et vinum Quo hausto dixit ad
eum Accede ad me et da michi osculum fili mi Accessit et
osculatus est eum statimque ut sensit vestimentorum eius fragran
ciam Benedicens ait Ecce odor filii mei sicut odor agri plen
cui benedixit dominus deus. Det tibi deus de rore celi et de
pinguedine terre habundanciam. frumenti vini et olei et serviant
tibi populi et adorent te tribus Esto dominus fratrum tuorum et incurventur
ante te filii matris tue Qui maledixerit tibi sit ille maledictus
et qui benedixerit tibi benedictionibus repleatur Vix ysaac sermonem
compleverat et egresso iacob foras venit esau coctosque de
venatione cibos intulit patri dicens Surge pater mi et comede
de venatione filii tui ut benedicat anima tua michi Dixitque illi ysaac
Quis enim es tu Qui respondit: ego sum primogenitus filius tuus
esau Expavit ysaac stupore vehementi et ultra quam credi potest
admirans ait Quis ergo ille est qui dudum de venatione captam
predam attulit michi et comedi ex omnibus prius quam tu venires
benedixique ei et erit benedictus Auditis esau sermonibus patris irrug
it clamore magno: et contristatus ait: Benedic etiam michi pater
mi Qui ait: Venit germanus tuus fraudulenter et accepit be
nedictionem tuam At ille subiunxit: Iuste vocatum est nomen eius ia
cob Supplantavit enim me: en altera vice primogenita mea tu
lit: et nunc secundo subripuit benedictionem meam Rursumque ad patrem
ait Numquid non reservasti et michi benedictionem Respondit ysaac
dominum tuum illum constitui et omnes fratres suos servituti illius sub
iugavi frumento vino et oleo stabilivi eum: et tibi fili mi

quid vltra faciam Cui esau ait Num vnā tm̄ benedictōm
habes pr̄ mi michi quoque obsecro vt benedicas Cumque eiulatu
magno fleret motus ysaac dixit ad eum De pinguedine tre
et de rore celi de super erit benedictio tua vives gladio et fra-
tri tuo servies Tempus que veniet cum excucias et solvas iugū de
ceruicibus tuis Oderat aut semper esau iacob pro benedictione
qua benedixerat ei pr̄ Dixit que in corde suo veniet dies luctus
pris mei vt occidam iacob frem meū Nunciata que sunt hec Re-
becce Que mittens et vocans iacob filiū suū Dixit ad eum ecce
esau fr̄ tuus minatur ut occidat te Nunc ergo fili audi vocem meā
et consurgens fuge ad laban frem meum in Aram habita que
ibi dies paucos cum eo donec requiescat furor fratris tui et ces-
set indignacio eius obliuiscatur que eorū que fecisti in eū po ea
mittam et adducam te inde huc · Cur orbabor vtroque filio in vno
die Dixit que rebecca ad ysaac maritum suū Tedet me vite mee
ppt filias heth · Si acceperit iacob vxorem de stirpe tre huius nolo
Vocauit itaque ysaac iacob et benedixit // viuere xxviii
precepit que ei dicens Noli accipe coniugem de genere Cha-
naan Sed vade et proficiscere in mezopothamiā syrie ad do-
mū bathuel prem matris tue et accipe tibi inde vxorem de
filiabus laban avunculi tui Deus aut omnipotens benedicat tibi
et crescere te faciat atque multiplicet vt sis in turbas pplorum et
det tibi benedictionem Abraham et semini tuo post te vt possideas
terram peregrinacionis tue quam pollicitus est avo tuo Cumque
dimisisset eum ysaac venit mezopotamiā syrie ad laban
filiū bathuel frem rebecce matris sue Uidens aut esau que be-
nedixerat pr̄ suus iacob et misisset eum mesopotamiā Syrie vt
inde vxorem duceret et que post benedictionem precepisset ei dicens Non
accipias coniugem de filiabus Chanaan · que que obediens iacob parentibus

sinis isset in Syriam. probans quoque quod non libenter aspiceret pater suus filias
Chanaan, iuit ad ysmahelem et duxit uxorem absque hiis quas prius
habebat meleth filiam ysmahel filii abraham sororem naba
oth. Igitur egressus iacob de bersabee pergebat aaran. Cum
que venisset ad quendam locum et vellet in eo requiescere post
solis occubitum tulit de lapidibus qui iacebant et supponens
capiti suo dormivit in eodem loco. viditque in sompniis scalam
stantem super terram: et cacumen eius tangens celum Angelos
quoque descendentes et ascendentes per eam. Et dominum innixum
scale dicentem sibi Ego sum dominus deus abraham patris tui et deus
ysaac. Terram in qua dormis tibi dabo et semini tuo. Eritque germen
tuum tamquam pulvis terre. Dilataberis ad orientem et occidentem et
septrionem et meridiem: et benedicentur in te et semine tuo cuncte
tribus terre. et ero custos tuus quocumque perrexeris. et reducam te
in terram hanc: nec dimittam nisi compleuero universa que dixi
Cumque euigilasset iacob de sompno. ait. Vere dominus deus est in loco
isto: et ego nesciebam. pavensque quam terribilis est inquit locus iste
non est hic aliud nisi domus dei et porta celi. Surgens ergo ma
ne. tulit lapidem quem supposuerat capiti suo: et erexit lapidem in
titulum fundens oleum desuper. appellavitque nomen urbis bethel
que lusa vocatur. Vovit etiam votum dicens Si fuerit deus mecum et
custodierit me in via per quam ambulo et dederit michi panem
ad vescendum. et vestimentum ad induendum reversusque prospere
in domum patris mei erit michi dominus in deum et lapis iste quem
erexi in titulum vocabitur domus dei. Et cunctorum que dederis
michi decimas offeram tibi. xxix

Profectus est ergo iacob et venit in terram orientalem
et vidit puteum in agro. tres quoque greges ovium accubantes
iuxta eum. Nam ex illo adaquabantur pecora. et os eius

[illegible]

[illegible]

grandi lapide claudebatur. moris quoque erat ut cunctis ovibus congregatis
revolverent lapidem: et refectis omnibus rursum super os putei ponerent.
Dixit que iacob ad pastores: fratres unde estis. qui responderunt de aran. Quos
interrogans inquit. Nostis ne laban filium nachor: dixerunt novimus.
Sanus est inquit: valet inquiunt. Et ecce rachel filia eius
venit cum grege suo Dixit que iacob. adhuc dies multum superest:
nec est tempus. ut reducantur ad caulas greges: ante date potum
ovibus et sic ad pastum eas reducite Qui responderunt non possumus
donec cuncta pecora congregentur. et amoveamus lapidem de ore putei
ut adaquemus greges Adhuc loquebantur et rachel veniebat
cum ovibus patris sui. nam gregem ipsa pascebat Quam cum vidi
sset iacob et sciret consobrinam suam. oves que laban avunculi
sui. ammovit lapidem quo puteus claudebatur. et adaquato gre
ge osculatus est eam Et elevata voce flevit et indicavit ei quod
esset frater patris sui et filius rebecce At illa festinans nunciavit
patri suo Qui cum audisset venisse iacob filium sororis sue: occurrit
obviam eius: et complexus est eum: et in oscula ruens duxit in
domum suam Et auditis causis itineris Respondit. os meum es et caro
mea Et postquam impleti sunt dies mensis unius ait. Numquid quia frater meus
es gratis servies mihi Dic quid mercedis accipias habebat autem duas
filias Nomen maioris lya. minor appellabatur rachel Sed lya
lippis erat oculis Rachel decora facie et venusta aspectu Quam
diligens iacob ait. serviam tibi pro rachel filia tua minori vii annis
Respondit laban. melius est ut tibi eam dem quam viro alteri mane
apud me Servivit ergo iacob pro rachel vii annis et videbantur
ei pauci dies. pre amoris magnitudine Dixit que ad laban da
mihi uxorem meam. quia iam tempus impletum est. ut ingredi
ar ad illam Qui vocatis multis amicorum turbis fecit convivium
et celebravit nuptias: et vespere liam filiam suam maiorem

[Upper and left marginal gloss, heavily abbreviated:]
... de doctrina ... cum ... proles ... erat vxor ... plurimas ... vnum ... principaliter ... Et ideo vnam feminam ...
plurimas inhonestum erat. nec ... illud ... potius ... ad liberos ... quere ... moribus ...
non libidinose faciunt ... tempus ... non ... sola ... Christo ... signat ...
ac prophetie acceptum ... illud ... vxoribus caste vti ... potest
pot aliquis vna libidinose ... ex ... videre ... vtilitas temporis oportet ...
congruenter ... satiat cupiditas temporalibus voluptatibus implicata ... carnalem ...
concupiscentia consuetudinem propter
intemperantiam ... illi
qui singuli plures ... habent
sic sapiens ... et potentia non
nisi salutem ... sic ... non
nisi ... filiorum ... bant.
... si ... vita
... adiuncta ...
... colligendi lapi
des tempus ... sepositis
... non
... difficultas
nisi ... cupiditas

introduxit ad eum. dans ancillam filie sue zelpham nomine. Ad
quam cum ex more iacob ingressus fuisset. facto mane vidit lyam
et dixit ad socrū Quid est qd facere voluisti. nonne pro rachel
seruiui tibi quare [liam supposuisti] imposuisti michi Respondit laban Non est in lo
co nro consuetudinis. vt minores tradamus ad nuptias ante [et] imple
ebdomadam huius copule. & hanc qz tibi dabo pro ope. quo seruiturus
es michi alijs septē annis Aquieuit placito. et ebdomada trans
acta rachel duxit vxorem. cui pr serua balam dederat Tandem
qz potitus optatis nuptijs Amorem sequentis priori prtulit seruiens
apud [eum] vij alijs annis Videns autē dns qz despiceret lyam ape
ruit vuluam eius Sorore sterili pmanente Que conceptum ge
nuit filiū. vocauit qz nomē eius ruben. dicens. vidit dns
humilitatē meā: nunc amabit me vir meus Rursum qz concepit
et peperit filiū dicens Quia vidit me dns haberi [contemptui] contemptum dedit qz
et michi istum. vocauit qz nomē eius symeon Concepit tercio
et genuit aliū Dixit qz nunc copulabitur michi dns maritus meus
eo qd pepererim sibi tres filios. et idcirco appellauit nomē eius leui
Quarto concepit et peperit filiū. et ait. nunc confitebor dno. et
[ob hoc] Idcirco vocauit [nomen eius] eum iudam. cessauit qz parere pueros

XXX

Cernens autem rachel qz infecunda esset inuidit sorori.
et ait marito suo Da michi liberos alioquin moriar
Cui iratus respondit iacob Num pro deo ego sum. qui priuauit te [priuauit]
fructu ventris tui At illa. habeo inquit famulam balam. ingredere
ad eam vt pariat sup genua [genua] mea vt habeam ex illa filios. Dedit
qz balam in coniugium Que ingresso ad se viro concepit et pepe
filiū Dixit qz rachel. iudicauit michi dns et exaudiuit vocem meā
dans qz michi filiū. et idcirco vocauit nomē eius dan Rursum qz
balam concipiens peperit aliū. pro quo ait rachel Comparauit
me dns cum sorore mea. et inualui. vocauit qz eum nepthalim

Sentiens autem lya quod parere iam desisset. Selpham ancillam suam
marito tradidit. Qua post conceptum edente filium. dixit feliciter.
et idcirco vocavit nomen eius Gad. peperit quoque zelpha alterum
Dixit quod lya hoc pro beatitudine mea beatam quippe me dicent
mulieres propter et appellavit eum asser. Egressus est autem ruben tempore
messis triticee in agrum Reperit mandragoras. quas lye matri
sue attulerat Dixit quod rachel da michi partem de mandragoris
filii tui. Illa respondit. Parum ne tibi videtur quod praeripueris mihi maritum
nisi etiam mandragoras filii mei tuleris. Et ait Rachel. dormiat
tecum hac nocte pro mandragoris filii tui. Redeunti quod ad vesperam
iacob de agro Egressa est in occursum eius lya. et ait ad eum. Ad
me ingredieris quia mercede conduxi te pro mandragoris filii
mei. Dormivit quod cum ea nocte illa et exaudivit dominus preces illius
Concepit quod et peperit filium quintum. et ait. dedit dominus mercedem
michi quia dedi ancillam meam viro meo. appellavit quod nomen
eius ysachar Rursum lya concipiens peperit sextum filium. et
ait. dotavit me dominus dote bona. in hac vice mecum erit maritus
meus eo quod genuerim ei sex filios. idcirco appellavit nomen eius
Zabulon Post quem genuit filiam nomine dynam Recordatus quoque
est dominus rachelis exaudivit eam et aperuit vulvam eius Que
concepit et peperit filium. dicens. addat michi dominus filium alterum
Abstulit enim dominus obprobrium meum et vocavit nomen illius Ioseph
Nato autem Ioseph dixit Iacob socero suo Dimitte me ut
revertar in patriam. ad terram meam Da michi uxores
et liberos meos pro quibus servivi tibi ut abeam. Ait illi laban
Inveniam gratiam in conspectu tuo: experimento didici quod benedixerit
michi deus propter te Constitue mercedem tuam quam dem tibi
At ille respondit Tu nosti quomodo servierim tibi et quanta in manibus meis
fuerit possessio tua. modicum habuisti antequam venirem. et nunc dives

Tu nosti servitutem quam servivi t

effectus es Benedixitque deus tibi ad introitum meum. Iustum
est inquit ut provideam aliquando domui mee. Dixitque laban. quid
dabo tibi. At ille ait. Nichil volo sed si feceris quod postulo. iterum
pascam pecora tua. Gira omnes greges tuos et separa cunctas
oves varias et sparso vellere et quodcumque furvum et maculosum
fuerit et varium tam in ovibus quam in capris erit merces mea.
Respondebitque michi cras iusticia mea quando placiti tempus advenerit
coram te. Et omnia que non fuerint maculosa varia et furva tam
in ovibus quam in capris furti me arguent. Dixitque laban. gratum
habeo quod petis. et separavit in illo die capras et oves. hircos
et arietes varias et maculosas. Cunctum autem gregem unico-
lorem id est albi et nigri velleris tradidit in manibus filiorum suorum et
posuit spacium itineris inter se et generum [generis] spacio trium dierum. Qui
pascebat reliquos eius greges. Tollens autem Iacob virgas popu-
leas virides et amigdalinas et ex platanis. Et ex parte decorti-
cavit eas. detractisque corticibus in hiis que expoliata fuerint candor
apparuit. Illa vero que integra erant. viridia permanserunt. atque in
hunc modum color effectus est varius. posuitque eos in canalibus ubi
effundebatur aqua ut cum venissent greges ad bibendum. ante oculos
haberent virgas et in conspectu earum conciperent. Factumque est ut in ipso
calore coitus oves intuerentur virgas. et parerent maculosa
varia et diverso colore respersa. Divisitque greges Iacob. et posuit
ante oculos arietum virgas. Erant autem alba quoque et nigra laban
Cetera vero Iacob separatis inter se gregibus. Igitur quando primo
tempore ascendebant oves posuit Iacob virgas in canalibus aquarum
ante oculos arietum et ovium. ut in earum contemplatione conciperent.
Quando vero serotina admissura erat et conceptus extremus non ponebat
eas. Factaque sunt ea que erant serotina laban. et que primi temporis Iacob.
Ditatusque est homo ultra modum et habuit greges multos et ancillas et servos camelos
et asinos.

xxxi

Postquam autem audivit verba filiorum laban dicentium Tu-
lit jacob omnia que fuerunt patris nostri et de illius faculta-
te ditatus factus est inclitus animadvertit quoque faciem laban quod
non eam esset erga se sicut heri et nudiustertius Maxime dicente
sibi domino Revertere ad terram patrum tuorum et ad generationem tuam
Misit et vocavit rachel et liam in agrum ubi pasce-
bat greges Dixitque eis Video faciem patris vestri quod non sit er-
ga me sicut heri et nudiustertius Deus autem patris mei fuit mecum
et ipse nostis quod totis viribus meis servierim patri vestro Sed pater
vester laban circumvenit me et mutavit mercedem meam decem
vicibus et tamen non dimisit eum deus ut noceret michi Si quando
dixit Varie erunt mercedes tue pariebant omnes oves va-
rios fetus Quando vero econtrario alba queque accipies pro mercede
de omnes greges alba pepererunt Tulitque deus substantiam
patris vestri et dedit michi Postquam enim conceptus ovium tempus
advenerat levavi oculos meos in sompnis et vidi ascenden-
tes mares super feminas varios et masculos (maculosos) diversorum colorum
Dixitque angelus domini ad me in sompnis Jacob et respondi
assum Leva oculos tuos et vide universos masculos varios ascen-
dentes super feminas varios respersos atque maculosos Vidi enim omnia
que tibi fecit laban Ego sum deus bethel ubi unxisti lapidem
et vovisti votum michi Nunc ergo surge et egredere de terra hac
Revertens in terram nativitatis tue Responderunt rachel et
lia Numquid habemus residui quicquam in facultatibus
et hereditate domus patris nostri Nonne quasi alienas reputa-
vit nos et vendidit comeditque pretium nostrum Sed deus tulit opes
et nobis eas tradidit ac filiis nostris Unde omnia que precepit tibi deus
fac Surrexit itaque jacob et impositis liberis suis et coniugibus
super camelos abiit Tulitque omnem substantiam gregis

et quicquid in mesopotamia acquisierat pergens ad ysaac patrem
suum in terram chanaan. Eo tempore laban ierat ad tondendas
oues. Et rachel furata est ydola patris sui. Noluit que iacob
confiteri socero suo quod fugeret. Cum abisset tam ipse quam omnia
que iuris eius erant et amne transmisso pergeret contra montem
Galaad. Nunciatum est laban die tercio quod fugeret. Qui assumptis
suis fratribus persecutus est eum vii diebus et comprehendit in monte
Galaad. Vidit que in sompnis dicentem sibi dominum Caue ne quicquam
aspere loquaris contra Jacob. Iam que iacob extenderat in monte tha-
bernaculum. Cumque ille consecutus esset eum cum fratribus suis in
eodem monte Galaad fixit tentorium suum et dixit ad iacob
Quare ita egisti ut clam me abigeres filias meas quasi captiuas
quasi captiuas gladio. Cur me ignorante fugere voluisti nec
indicare michi ut prosequerer te cum gaudio cum canticis tympanis
et cytharis et non es passus ut osularer filios ac filias.
stulte operatus es. Et nunc quidem valet manus mea reddere tibi
malum sed deus patris tui heri dixit michi Caue ne loquaris cum
iacob quicquam durius. Esto ad tuos ire cupiebas et desiderio tibi erat
domus patris tui Cur furatus es deos meos. Respondit iacob. Quod nesciente
profectus sum timui ne auferres filias tuas violenter. Quod autem furti
me arguis apud quem inveneris deos tuos necetur coram fratribus
Scrutare quicquid tuorum apud me inveneris: hec dicens ignora-
bat: quod rachel furata esset ydola. Ingressus itaque laban thaber-
naculum iacob et lye et utriusque famule non invenit. Cumque
intrasset tentorium rachel. illa festinans abscondit ydola subter
stramenta cameli et sedit desuper. Scrutanti que omne tentorium
et nichil invenienti. ait. Ne irascatur dominus meus quod coram te assur-
gere nequeo. quia iuxta consuetudinem feminarum nunc accidit michi
Sic delusa est solicitudo querentis. Iratusque iacob cum

iurgio ait Quam ob culpam meam et ob quod peccatum meum sic
exarsisti post me. et scrutatus es omnem supellectilem meam quid
quid invenisti de cuncta substantia domus tue pone hic coram fratribus
tuis ut iudicent inter me et te. Ideo xxti annis fui tecum Oves
tue et capre steriles non fuerunt Arietes gregis tui non comedi-
nec captum a bestia ostendi tibi Ego omne dampnum reddebam.
Quicquid furto peribat a me exigebas nocte dieque estu urgebar
et gelu frigebar. recedebat que sompnus ab oculis meis Sic
per xx annos in domo tua servivi tibi. xiiii pro filiabus et sex pro
gregibus tuis: mutasti quoque mercedem meam decem vicibus
nisi deus patris mei abraham et timor ysaac affuisset michi. forte
sanc modo nudum dimisisses afflictionem meam et laborem
manuum mearum respexit deus et arguit te heri Respondit ei laban
Filii mei et filie mee et greges tui et omnia que cernis mea sunt
Quid possum facere filiis meis et nepotibus meis. Veni ergo et
ineamus fedus ut sit in testimonium inter me et te Tulit itaque
iacob lapidem et erexit illum in titulum. dixit que fratribus.
afferte lapides. qui congregantes tumulum. comederunt
que super illum Quem vocavit laban. tumulus testis lingua
sua: et iacob in hebreico acervum testimonii. uterque iuxta proprieta-
tem lingwe sue Dixit que laban tumulus iste testis erit inter
me et te hodie Et ideo appellatum nomen eius Galaad .i. tumulus
testis Et addidit laban. intueatur dominus et iudicet inter nos quando
recesserimus a nobis. si afflixeris filias meas et si introduxeris
alias uxores super eas nullus sermonis nostri testis est absque deo
qui presens aspicit Dixit que rursus ad iacob En tumulus hic et
lapis quem erexi inter me et te erit testis Tumulus inquam et iste la-
pis sit in testimonio Si aut ego transiero illum pergens ad te. aut tu
preteries male mihi cogitans. Deus abraham et deus nathor iudicet

inter nos deus patris eorum Iuravit ergo Iacob per timorem
patris sui ysaac immolatis que victimis in mōte vocavit fr̄es suos
vt ederent panē Qui cum comedissent manserunt ibi laban vō
de nocte cōsurgens osculatus est filios et filias suas et benedixit
Reversusque est in locum suum

xxxii

Iacob autē abiit itinere quo ceperat · fuerunt que ei obviam an
geli dei Quos cū vidissꝫ ait Castra dei sunt hec et appellavit
nom̄ loci illius manaym i. Castra Misit autē et nuncios ante
se ad esau frēm suū in t̄ra seyr regionis edom · p̄cepit que
eis dicens Sic loquimini dn̄o meo esau Hec dicit frater tuus ia
cob Apud laban p̄egrinatus sum vsque in p̄sentem diem vbi agin
sui oues et boues asinos · servos et ancillas Mitto que nūc lega
tōm ad dn̄m meū vt inveniā grām in conspectu eius Reu̇si
que sunt nuncii ad iacob dicentes Venimus ad esau frēm tuū et
ꝑperat in occursum tuū cū tricent⁹ viris Timuit iacob
valde et p̄territus valde divisit p̄plm̄ qui secum erat Greges
que oues que boues ~~dant~~ et camelos divisit in duas p̄tes dicens
Si venerit esau ad vnam turmam et p̄cusserit eam alia turma
que reliqua est salvabitur Dixit quoque iacob Deus p̄ris mei
abraham et deus p̄ris mei ysaac Domine qui dixisti michi
revertere in terram tuam et in locum nativitatis tue et bene
faciam tibi · minor sum cunctis miseracionibꝫ tuis et veritate tua
quā explesti s̄vo tuo In baculo transivi iordanē istum et nūc
cum duabꝫ turmis regredior Erue me de manu fr̄is mei esau
quia valde eum timeo · ne forte veniens p̄cutiat matres cum
filiis Tu locutus es quod benefaceres michi et dilatares semen
meū sicud arenam maris que pre multitudine numerari
nō p̄t · Cumque dormisset ibi nocte illa separavit de hiis que
habebat fratri munera · capras CC · hircos XX · Camelos fetas

cum pullis suis xxx vaccas xl et thauros xx et pullos eorum
x et misit per manus servorum suorum singulos seorsum greges.
Dixitque pueris suis antecedite me et sit spatium inter gregem et
gregem et precepit priori dicens Si habueris obvium fratrem
meum esau et interrogaverit te cuius es aut quo vadis et cuius
sunt ista que sequeris Respondebis servi tui iacob munera misit
domino suo esau ipse quoque post nos venit Similiter quoque
dedit mandata secundo et tercio et cunctis qui sequebantur greges
dicens hiisdem verbis loquimini ad esau cum inveneritis eum et ad
detis ipse quoque servus tuus iacob post nos iter insequitur Dixit enim
placabo illum muneribus fratrem meum que precedunt et postea vide
bo eum forsitan propiciabitur michi Precesserunt itaque munera
ante eum ipse autem mansit nocte illa in Castris Cumque mane
surrexisset tulit duas uxores cum duabus ancillis et xi filios
et transivit vadum Iaboth traductisque omnibus que ad se
pertinebant remansit solus Et ecce luctabatur cum eo angelus
usque mane Qui cum videret quod eum superare non posset tetigit
nervum femoris eius et statim emarcuit Dixitque ad eum dimit
te me iam enim ascendit aurora Respondit non dimittam te nisi
benedixeris michi Ait ergo quod nomen est tibi Respondit Iacob At ille
nequaquam inquit iacob appellaberis sed Israel erit nomen tuum quoniam
si contra deum fuisti fortis quanto magis contra homines prevalebis In
terrogavit quoque eum iacob dic michi quo appellaris nomine Respondit
Cur queris nomen meum quod est mirabile et benedixit eum
in eodem loco Vocavitque iacob nomen loci illius phanuel dicens
vidi deum facie ad faciem et salva facta est anima mea Ortusque
quoque est statim sol postquam transgressus est phanuel Ipse vero clau
dicabat in pede Quam ob causam non comedunt filii israel
nervum qui emarcuit in femore iacob usque in presentem diem.

eo quod tetigerit nervum femoris eius et obstupuerit

xxxiii

Elevans autem Iacob oculos suos vidit venientem Esau et
cum eo CCCC viros. Divisitque filios Lie et Rachel ambarum
que ancillarum. et posuit utramque ancillam et liberos earum in princi
pio. Lyam vero et filios eius in secundo loco Rachel autem et Ioseph no
vissimos: et ipse progrediens adoravit pronus in terram septies.
donec appropinquaret frater eius Currens itaque Esau obviam fratri suo
amplexatus est eum stringensque collum eius: et osculans flevit
:Elevatisque oculis vidit mulieres: et parvulos earum et ait Quid
sibi volunt isti. et si ad te pertinent. Respondit. parvuli sunt quos donavit mihi
deus servo tuo Et appropinquantes ancille et filii earum incurvati
sunt Accessit quoque Lya cum liberis suis: et cum similiter adorassent.
Extremi Ioseph et Rachel adoraverunt. Dixitque Esau Quenam
sunt turme iste quas obviam habui. Respondit. Ut invenirem gratiam
coram domino meo. At ille ait habeo inquit plurima frater mi sint
tua tibi. Dixitque Iacob obsecro. sed si inveni gratiam in oculis tuis
accipe munusculum de manibus meis Sic enim vidi faciem tuam quasi
viderim vultum dei esto michi propicius et suscipe benedictionem quam
donavit mihi deus tribuens Vix fratre compellente suscipiens
Ait Gradiamur simul: eroque socius itineris tui Dixitque Iacob
Nosti domine mi quod habeam parvulos teneros. et oves et boves fetas
mecum Quas si plus in ambulando fecero laborare morientur
uno die cuncti greges precedat dominus meus ante servum suum: ego vero
sequar vestigia eius paulatim sicud videro posse parvulos meos
Donec veniam ad dominum meum in Seir Oro te ut vel de populo tuo
qui mecum est socii maneant vie tue Non est inquit necesse. hoc uno
tantum indigeo. ut inveniam gratiam in conspectu tuo domine mi
Reversus itaque est Esau die illo itinere quo venerat in Seir Et iacob
venit in Socoth ubi edificata domo et fixis tentoriis appellavit

nomine loci illius socoth i. thabernacula Transiuit in salem
urbem sychimorum que est in terra chanaan postquam reuersus est de
mesopotamia syrie: et habitauit iuxta opidum Emitque partem
agri in quo fixerat tentoria a filiis Emor patris sychem centum agnis
Et erecto ibi altari inuocauit super illud fortissimum deum israel

xxxiiii

Egressa est autem dyna filia lye ut videret mulieres re-
gionis illius Quam cum vidisset sychem filius hemor
euei princeps terre illius adamauit et rapuit et dormiuit cum illa
vi opprimens virginem: et conglutinata est anima illius cum ea tristemque
blandiciis deliniuit et pergens ad Emor patrem suum accipe mihi
inquit puellam hanc in coniugem Quod cum audisset iacob ab-
sentibus filiis et in pastu pecorum occupatis: siluit donec redirent Egresso
autem Emor patre sychem ut loqueretur ad iacob Ecce filii eius ve-
niebant de agro. et audito quod acciderat irati sunt valde eo quod fedam
rem esset operatus in israel et violata filia iacob rem illicitam perpetras-
set Itaque locutus est emor ad eos. Sychem filii mei adhesit anima
filie vestre Date eam illi uxorem et iungamus invicem connubia
Filias vestras tradite nobis. et filias nostras accipite et habitate nobiscum
Terra in potestate vestra est. exercete negotiamini et possidete eam Sed et
Sychem ad patrem et ad fratres eius ait Inveniam gratiam coram vobis
et quodcumque statueritis dabo. augete dotem. munera postulate. et
tribuam quod petieritis. tantum date puellam hanc mihi uxorem
Responderunt filii iacob sychem et patri eius in dolo sevientes ob
stuprum sororis non possumus facere quod petitis nec dare sororem nostram
homini incircumciso. quod illicitum et nepharium est apud nos Sed
tamen hoc valebimus facere Si esse volueritis nostri similes et circumcidatur
in vobis omne masculini sexus tunc dabimus. et accipiemus mutuo
filias vestras ac nostras. et habitabimus vobiscum. erimusque unus populus
Si autem circumcidi nolueritis. tollemus filiam nostram et recedemus

placuit oblacio eorum Emor et Sichen filio eius nec distulit adolescens
quin statim quod petebant expleret Amabat enim puellam valde et
ipse erat inclitus in tota domo patris sui Ingressi que portam urbis
locuti sunt populo Viri isti pacifici sunt et volunt habitare nobiscum
negocientur in terra et exerceant eam que spaciosa et lata cultoribus
indiget Filias eorum accipiemus et nostras eis dabimus Unum est quod
differtur tantum bonum Si circumcidamus masculos nostros ritum gentis
assequentes et substancia eorum et pecora et cuncta que possident nostra
erunt tantum in hoc acquiescamus et habitantes simul unum efficiemus
populum Assenserunt omnes circumcisis universis masculis Et ecce
die tercio quando gravissimus dolor vulnerum est Arreptis duo filii
iacob Simeon et levi fratres dine gladiis ingressi sunt urbem con-
fidenter interfectis que omnibus masculis Emor et Sichen pariter necaverunt
Tollentes de domo Sichen dinam sororem suam Quibus
egressis irruerunt super occisos ceteri filii iacob et depopulati sunt
urbem in ultionem stupri oves eorum armenta et asinos cuncta que
vastantes que in domibus et in agris erant parvulos que et uxores
eorum duxerunt captivas Quibus patratis audacter iacob dixit ad
Simeonem et levi Turbastis me et odiosum fecistis Chananeis
et pherezeis habitatoribus terre huius Nos pauci sumus illi congregati
percucient me et delebor ego et domus mea Responderunt Numquid
ut scorto debent abuti sorore nostra

xxxv

Interea locutus est dominus ad iacob dicens Surge et ascende bethel
et habita ibi facque altare deo qui apparuit tibi quando fugiebas esau
fratrem tuum Iacob vero convocata omni domo sua ait Abicite deos ali-
enos qui in medio vestri sunt et mundamini et mutate vestimenta
vestra Surgite et ascendamus in bethel ut faciamus ibi altare domino
qui exaudivit me in die tribulacionis mee et socius fuit itineris
mei Dederunt ergo ei omnes deos alienos quos habebant et inaures que erant in auribus

At ille infodit ea subter terebintum: que est post urbem sychem Cumque
profecti essent: terror domini invasit omnes per circuitum civitates et non sunt
ausi persequi recedentes

Venit ergo iacob luzam que est in terra chanaan: cognomento
betel: ipse et omnis populus cum eo Edificavitque ibi altare et
appellavit nomen loci domus dei. Ibi enim apparuit ei deus cum fugeret fratrem
suum esau Eodem tempore mortua est debbora nutrix rebecce et sepulta ad
radices bethel subter quercum Vocatumque nomen loci illius quercus fletus
Apparuit autem iterum deus iacob. postquam reversus est de mezopothamia
syrie Benedixitque ei dicens Non vocaberis ultra iacob sed israel erit no
men tuum Et appellavit eum israel. Dixitque ei deus Ego deus omnipotens
Cresce et multiplicare, gentes et populi nationum erunt ex te Reges de
lumbis tuis egredientur. Terram quam dedi Abraham et ysaac dabo
tibi et semini tuo post te Et recessit ab eo

Ille vero erexit titulum lapideum in loco. quo locutus ei fuerat
deus: libans super eum libamina: et effundens oleum. vocans
que nomen loci bethel Egressus inde venit verno tempore ad terram que
ducit effratam In qua cum parturiret rachel. ob difficultatem partus
periclitari cepit Dixitque ei obstetrix Noli timere quia et hunc habebis
filium Egrediente anima pre dolore et imminente iam morte vocavit
nomen filii sui benoni i. filius doloris mei Pater vero appellavit eum
beniamin i. filius dextre Mortua est autem rachel. et sepulta in via
que ducit effratam hec est bethleem Erexitque iacob titulum super
sepulcrum eius hic est titulus monumenti rachel. usque in presentem diem
Egressus inde. fixit thabernaculum trans turrim gregis Cumque
habitaret in illa regione Abiit ruben et dormivit cum bala con
cubina patris sui quod illum minime latuit Erant autem filii iacob
duodecim Filii lye primogenitus ruben et symeon et levi et

Iudas et ysachar et zabulon. Filij bale ancille rachelis: Dan et
neptalym. Filij rachel: Ioseph et beniamin. Filij zelphe ancille
lye: Gad et asser. hij filij iacob qui nati sunt ei in mesopotamia
syrie. Venit etiam ad ysaac patrem suum in mambre ciuitatem arbee.
hec est ebron in qua peregrinatus est abraham. et ysaac. centum octo
aginta annorum. consumptusque etate mortuus est. et appositus populo
suo senex et plenus dierum. et sepelierunt eum Esau et iacob filij sui.

xxxvi

Hec sunt autem generationes esau. ipse est edom. Esau acce
pit uxores de filiabus chanaan. filiam edom hethei
et Colibamam filiam anae filie sebeon heuei. basemath quoque filiam
ysmahel sororem nabaioth. peperit autem ada Eliphaz. base
math genuit rahuel. Colibama edidit hyeus et hyelon et thore.
hij filij esau qui nati sunt ei in terra chanaan. Tulit autem esau
uxores suas et filios et filias et omnem animam domus sue. et
substantiam et pecora et cuncta que habere poterat in terra chanaan
et abijt in alteram regionem. recessitque a fratre suo iacob. Diuites
enim erant valde: et simul habitare non poterant. nec sustine
bat eos terra peregrinationis eorum pre multitudine gregum.
habitauitque esau in monte seyr. ipse est edom. hec sunt ge
nerationes esau patris edom in monte seyr. Et hec nomina fi
liorum eius. Eliphas filius ade uxoris esau. rahuel quoque filius
basemath eius uxoris. fueruntque filij eliphaz theman omar
sepho et gathan et cenes. Erat autem thamna concubina eli
phaz filij esau. que peperit ei amalech. hij sunt filij ada uxoris
esau. Filij autem rahuel et zara sema et meza. hij filij basemath
uxoris esau. Isti quoque erant filij Colibama filie ane filij ze
beon uxoris esau. quos genuit ei hyeus et hyelon et thore
Hij duces filiorum esau. filij Eliphaz primogeniti esau. dux

themati. Dux omar. dux sephoa. dux cenez. dux core. dux
gathan dux amalech; hij filij eliphaz in terra edom et hij filij
ada / hij quoque filij rahuel filij esau. dux naath. dux zara. dux
sema. dux mesa. hij duces rauhel in terra edom. Isti filij base
math uxoris esau / hij autem filij Olibama uxoris esau dux
hieus. dux hielon. Dux Core. hij duces Olibama filie ana
uxoris esau. Isti filij esau et hij duces eorum ipse est edom:
Isti filij seir horrei: habitatores terre lothan et sobal et sebeon et
Dison et eser et disan. Hij duces horrei filij seyr in terra edom.
Facti sunt autem filij lotha horrei et hema. Erat autem soror lotha
thamna: Et isti filij sobal. Albian et manahet et hebal et se
phi et ona. Et hij filij sebeon et athaia et ana. Iste est ana qui
invenit aquas calidas in solitudine cum pasceret asinos sebeon
patris sui. habuit que filium disan et filiam olibama. Et isti
filij disan Amdam et esban et iethran et charan. Hij quoque
filij eser baalan et zenan et atham / habuit autem filios di
san hus et aram. Isti duces horreorum. dux lothan. dux sobal dux
sebeon. Dux Ana. Dux dyson. dux eser. dux disan. isti duces
horreorum qui imparaverunt in terra seir

Reges autem qui regnaverunt in terra edom antequam
haberent regem filij israhel fuerunt hij. Balath filius
beor. nomen que urbis eius denaba. Mortuus est autem balath et
regnavit iobab filius zare de bosra. Cumque mortuus esset
iobab. regnavit pro eo husan de terra themanorum. hoc
quoque mortuo regnavit pro eo adad filius badadi. Qui per
cussit madian in regione moab et nomen urbis eius abuith.
Cumque mortuus esset adad regnavit pro eo Semla de ma
seretha. hoc quoque mortuo regnavit pro eo Saul de flumine

roboth. Cumque et hic obijsset. successit in regnum balaanam filius
athobor. Isto quoque mortuo regnauit pro eo adad. nomen quoque urbis eius
phau et appellabatur uxor illius meezabel filia matred. filia me-
zaab. Hec ergo nomina ducum esau in cognacionibus et locis et vo-
cabulis suis. Dux thamna. dux alua. dux iether. dux Oolibama.
dux ela. dux phinon. dux cenetz. dux theman. dux mabsar.
Dux magdiel. dux iram. Hij duces edom habitantes in terra imperij
sui. ipse est esau ydumeorum. Habitauit autem iacob in terra chana-
an in qua peregrinatus est pater suus. et hee sunt generaciones eius

xxxvij

Joseph cum sedecim esset annorum. pascebat gregem cum
fratribus suis adhuc puer. et erat cum filijs bale et zel
phe uxore patris sui. Accusauit quoque fratres suos apud patrem
crimine pessimo. Israel autem diligebat ioseph super omnes filios suos.
eo quod in senectute genuisset eum. fecit quoque ei tunicam polimitam.
videntes autem fratres eius quod a patre cunctis filijs plus amaretur
oderant eum nec poterant ei quicquam pacifice loqui. Accidit
quoque ut visum sompnium referret fratribus; que causa maioris odij
seminarium fuit. Dixit quoque: Audite sompnium meum quod vidi. putabam
ligare nos manipulos in agro et quasi consurgere manipulum meum
et stare: vestros quoque manipulos circumstantes adorare manipulum
meum. Responderunt fratres eius. Numquid rex noster eris: aut subiciemur
dicioni tue; Hec ergo causa sompniorum atque sermonum: inuidie et
odij fomitem ministrauit. Aliud quoque vidit sompnium quod narrans
fratribus ait. Vidi per sompnium quasi solem et lunam et stellas undecim
adorare me. quod cum patri suo et fratribus retulisset increpauit eum pater
pater et dixit. Quid sibi vult hoc sompnium quod vidisti. Num ego
et mater tua et fratres tui adorabimus te super terram. Inuidebant igitur
eum fratres sui. pater vero rem tacitus considerabat. Cumque fratres

illius in pascendis gregibus patris moraretur in sychem/ Dixit ad
eum israel Fratres tui pascunt greges in sichimis veni mittam
te ad eos: quo respondente: presto sum. et ait. Vade et vide si cuncta sint
prospera erga fratres tuos et pecora. et renuncia michi quid agatur
Missus de valle hebron: venit in sychem Invenitque eum vir
errantem in agro. et interogavit quid quereret. At ille respondit.
fratres meos quero. indica michi ubi pascant greges. Dixitque ei vir.
Recesserunt de loco: Audivi autem eos dicentes Eamus in do
Perrexit Joseph post fratres suos et invenit / thaym.
eos in dothaym Qui cum vidissent eum procul an
tequam accederet ad eos Cogitaverunt illum occidere. et mutuo
loquebantur Ecce sompniator venit. venite occidamus eum.
et mittamus in cisternam veterem Dicemusque fera pessima
devoravit eum Et tunc apparebit quid illi prosint sompnia
sua Audiens hec Ruben nitebatur liberare eum de manibus
eorum. et dicebat Non interficiatis animam eius. nec effundatis
sanguinem. sed proicite eum in cisternam hanc. que est in solitu
dine: manusque vestras servate innoxias hec autem dicebat volens
eripere eum de manibus eorum et reddere patri suo Confestim
igitur ut pervenit ad fratres nudaverunt eum tunica talari
et polimita. miseruntque in cisternam que non habebat aquam
Et sedentes. ut comederent panem viderunt viatores ysmaelitas
venire. de Galaad et Camelos eorum portantes aromata. et
resinam et stacten in egyptum Dixit ergo Iudas fratribus suis.
Quid nobis prodest si occiderimus fratrem nostrum: et celaverimus
sanguinem ipsius Melius est ut venundetur ysmahelitis. et manus
nostre non polluantur. frater enim et caro nostra est/ Acquieverunt
fratres sermonibus eius et pretereuntibus madianitis negociatoribus.

extrahentes eum de cisterna vendiderunt ysmaelitis xxx argenteis
Qui duxerunt eum in egyptum Reversusque ruben ad cisternam
non invenit puerum Et scissis vestibus pergens ad fratres suos ait pu
er non comparet et ego quo ibo Tulerunt autem tunicam eius et
in sanguine edi quem occiderant tinxerunt mittentes qui ferrent
ad patrem et dicerent hanc invenimus vide utrum tunica filii tui sit
an non Quam cum cognovisset pater ait Tunica filii mei est
fera pessima comedit eum: bestia devoravit filium meum Jozeph
Scissisque vestibus indutus est cilicio lugens filium multo tempore
Congregatis autem cunctis liberis eius ut lenirent dolorem patris
noluit consolationem recipere et ait Descendam ad filium meum
lugens in infernum Et illo perseverante in fletu: Madianei
vendiderunt ioseph in egyptum butiphar [putafard putifar] eunucho pharaonis
magistro milicie

xxxviii EO tempore descendens iudas a fratribus suis divertit
ad virum odollamitem nomine hyram Vidit que ibi filiam
hominis Chananei vocabulo sue et uxore accepta: ingressus est ad
eam Que concepit et peperit filium vocavitque nomen eius her Rursum concep
to fetu: natum filium nominavit onam Tercium quoque peperit quem appel
lavit sela Quo nato parere ultra cessavit Dedit autem iudas
uxorem primogenito suo her nomine thamar Fuit quoque her
primogenitus iude nequam in conspectu domini et ab eo occisus est Dixit
ergo iudas ad onam filium suum Ingredere ad uxorem fratris tui et
sociare illi ut suscites semen fratri tuo Ille sciens non sibi na
sci filios introiens ad uxorem fratris sui: semen fundebat in terram
ne liberi fratris nomine nascerentur Et idcirco percussit eum dominus
quod rem detestabilem faceret Quam ob rem dixit iudas thamar
nurui sue Esto vidua in domo patris tui donec crescat Sela

filius meus Timebat enim ne et ipse moreretur sicut fratres eius Que
abiit et habitavit in domo patris sui Evolutis autem multis diebus mor
tua est Sue uxor Iude Qui post luctum consolatione suscepta
ascendebat ad tonsores ovium suarum ipse et hiras opilio gregis
odollamita in thamnas Nunciatumque est thamar quod socer illius
ascenderet in thamnas ad tondendas oves Que positis viduita
tis vestis (vestibus) assumpsit theristrum et mutato habitu sedit in bivio iti
neris quod ducit thamnam eo quod crevisset sela et non eum accepisset
maritum Quam cum vidisset iudas suspicatus est esse mere
tricem Operuerat enim vultum suum ne cognosceretur Ingrediensque
que ad eam ait Dimitte me ut coeam tecum Nesciebat enim quod
nurus sua esset Qua rudente: quid mihi dabis ut fruaris con
cubitu meo. Dixit. Mittam tibi edum de gregibus Rursum illa di
cente. patiar quod vis si dederis mihi arrabonem. donec mittas
quod polliceris. ait iudas. Quid vis tibi pro arrabone dari Respondit.
anulum tuum et armillam et baculum quem manu tenes Ad unum
igitur coitum concepit mulier et surgens abiit Depositoque habitu
quem assumpserat induta est viduitatis vestis (vestibus) Misit autem iudas edum
per pastorem suum odolamitem ut reciperet pignus quod dederat
mulieri Qui cum non invenisset eam interrogavit homines loci illius
ubi est mulier que sedebat in bivio Rudentibus cunctis: non fuit in loco
isto meretrix Reversus est ad iudam et dixit ei Non inveni eam
Sed et homines loci illius dixerunt mihi Numquam ibi sedisse scor
tum Ait iudas: habebat (habeat) sibi certe mendacii nos arguere non poterit
Ego misi edum quem promiseram et tu non invenisti eam Ecce
autem post tres menses nunciaverunt iude dicentes Fornicata est
thamar nurus tua. et videtur uterus illius intumescere. Dixit
Iudas. producite eam ut comburatur Que cum educeretur ad

penam . misit ad socrum suum dicens De viro cuius hec sunt concepi .
Cognosce cuius sit ~~[struck]~~ anulus et armilla et baculus Qui agnitis
muneribus ait Iustior me est Quia non tradidi eam Sela filio meo
Attamen ultra non cognovit eam Instante autem partu apparuere
gemini in utero Atque in ipsa effusione infantum . unus protulit
manum in qua obstetrix ligavit coccinum dicens Iste egredietur
prior Illo vero retrahente manum egressus est alter Dixit que mulier
Quare divisa est propter te maceria Et ob hanc causam vocavit
nomen eius phares Postea egressus est frater eius : in cuius manu
erat coccinum quem appellavit Zaram

xxxix Igitur Joseph ductus est in egyptum : emit que eum putiphar
eunuchus . pharaonis princeps exercitus . vir egyptius de
manu ysmaelitarum : a quibus perductus erat Fuit que dominus cum
eo . et erat vir in cunctis prospere agens . Habitavit que in domo domini
sui : qui optime noverat esse dominum (deum) cum eo Et omnia que gereret
ab eo dirigi in manu illius Invenit que ioseph gratiam coram domino
suo et ministrabat ei A quo prepositus omnibus gubernabat traditam
sibi domum et universa que tradita ei fuerat Benedixit que dominus
domui egyptii propter Joseph et multiplicavit ~~tam~~ tam in edibus quam
in agris cunctam eius substantiam nec quicquam aliud noverat nisi pa
nem quo vescebatur Erat autem Joseph pulcra facie et decorus
aspectu Post multos itaque dies iniecit domina oculos suos in Jo
seph et ait Dormi mecum Qui nequaquam acquiescens operi ne
phario . dixit ad eam Ecce dominus meus omnibus michi traditis ignorat quid habeat in domo sua Nec quicquam est . quod non in mea
sit potestate vel non tradiderit michi preter te . que uxor es eius
Quomodo ergo possum malum facere et peccare in deum meum Huiuscemodi
verbis per singulos dies loquebatur et mulier molesta erat adolescenti

et ille recusabat stuprum Accidit autem ut quadam die intraret Jo
seph domum et operis quippiam absque arbitris faceret. et illa apprehen
sa lacinia vestimenti eius dicens Dormi mecum Qui relicto in ma
nu eius pallio fugit et egressus est foras Cumque vidisset mulier
vestem in manibus suis et se esse contemptam vocavit homines
domus sue et ait ad eos En introduxit introduxit virum
hebreum ut illuderet nobis Ingressus est ad me ut coiret mecum Cumque
ego succlamassem et audisset vocem meam reliquit pallium quod te
nebam et fugit foras In argumentum ergo fidei retentum pallium osten
dit marito revertenti domum et ait Ingressus est ad me servus hebre
us quem adduxisti ut illuderet mihi Cumque audisset me clama
re reliquit pallium et fugit foras His auditis dominus nimium credulus
verbis coniugis iratus est valde: tradidit que Joseph in carcerem ubi
vincti regis custodiebantur: et erat ibi clausus Fuit autem dominus
cum Joseph: et misertus illius dedit ei graciam in conspectu prin
cipis carceris Qui tradidit in manu ipsius universos vinc
tos qui in custodia tenebantur Et quicquid fiebat sub ipso erat
nec noverat aliquid cunctis ei traditis Dominus enim erat cum
illo et opera omnia eius dirigebat

His itaque gestis
accidit ut peccarent duo eunuchi. pincerna regis
egypti et pistor domino suo. Iratus que pharao contra eos Nam alter
pincernis preerat alter pistoribus misit eos in carcerem principis
militum in quo erat vinctus et ioseph. At custos carceris
tradidit eos Joseph. qui ministrabat eis: aliquantum temporis flu
xerat et illi in custodia tenebantur Viderunt que ambo sompni
um nocte una iuxta interpretacionem congruam sibi Ad quos cum
introisset ioseph mane: et vidisset eos tristes sciscitatus est di
cens Cur tristior est hodie solito facies vestra. qui responderunt.

Quod allegorice [illegible] Joseph [illegible] reliquit pallium i. litteralem [illegible] manibus [illegible] et exiuit foras [illegible] ad gentes [illegible] [illegible] pallium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Sompnium vidimus et non est qui interpretaretur nobis Dixit ad eos
ioseph Nunquid non dei est interpretatio Refferte michi quid videritis
Narravit prior prepositus pincernarum sompnium suum Videbam
coram me vitem in qua erant tres propagines crescere pau
latim gemmas et post flores uvas maturescere calicemque pha
onis in manu mea Tuli ergo uvas et expressi in calicem quem
tenebam et tradidi poculum pharaoni Respondit joseph Hec est inter
pretatio sompnii Tres propagines tres adhuc dies sunt post quos re
cordabitur pharao ministerii tui et restituet te in gradum pristinum
Dabis quoque ei calicem iuxta officium tuum sicut facere ante consueveras
Tantum memento mei cum bene tibi fuerit et facies mecum
misericordiam ut suggeras pharaoni ut educat me de isto
carcere quia furtim (furto) sublatus sum de terra hebreorum et hic inno
cens in lacum missus sum Videns pistorum magister quod prudenter
sompnium dissolvisset ait Ego vidi sompnium quod haberem tria ca
nistra farine super caput meum et in uno canistro quod erat
excelsius portare me omnes cibos qui fiunt arte pistoria aves
quoque comedere ex eo Respondit Joseph Hec est interpretatio sompnii
Tria canistra tres adhuc dies sunt post quos auferet pharao
caput tuum ac suspendet in cruce et lacerabunt volucres carnes
tuas Exinde dies tercius natalis pharaonis erat qui fa
ciens grande convivium pueris suis Recordatus est inter epu
las magistri pincernarum et pistorum principis Restituitque alterum
in locum suum ut porrigeret regi poculum Alterum suspendit
in patibulo ut coniectoris veritas probaretur Et tamen succedentibus
prosperis prepositus pincernarum oblitus est interpretis sui

xli

Post duos annos vidit pharao sompnium Putabat
se stare super fluvium de quo ascendebant septem boves

pulcre
pulchre et crasse nimis et pascebantur in locis palustribus
alie quoque septem emergebant de flumine fede confecteque macie
et pascebantur in ipsa amnis ripa in locis virentibus devoraveruntque
eas quarum species mira et habitudo corporum erat. Expergefactus
pharao rursum dormivit et vidit alterum sompnium Septem
spice pullulabant in culmo uno plene atque formose alie quoque
totidem spice tenues et percusse uredine oriebantur devorantes
omnem priorum pulcritudinem Evigilans pharao post quietem
et facto mane pavore perterritus misit ad coniectores egypti
cunctos sapientes Et accersitis narravit sompnium nec erat
qui interpretaretur Tunc demum reminiscens pincernarum magister
ait Confiteor peccatum meum Iratus rex servis suis me et
magistrum pistorum retrudi iussit in carcere principis militum
ubi una nocte uterque vidimus sompnium presagum futurorum
Erat ibi puer hebreus eiusdem ducis militum famulus cui
narrantes sompnia audivimus quicquid postea rei probavit
eventus Ego enim redditus sum officio meo et ille suspensus
est in cruce Protinus ad regis imperium eductum de carcere
Joseph totonderunt ac veste mutata obtulerunt
ei Cui ille ait Vidi sompnia nec est qui edisserat que
audivi te prudentissime conicere Respondit Joseph absque
me deus respondebit prospera pharaoni Narravit ergo pharao
o quod viderat Putabam me stare super rippam fluminis
et septem boves de amne conscendere pulcras nimis
et obesis carnibus que in pastu paludis vireta carpe-
bant Et ecce assequebantur alie septem boves in tantum
deformes et macilente ut numquam tales in egypti terra
viderim Que devorate et consumpte prioribus nullum

saturitatis redere vestigium. sed simul macie et squalore torpe-
bant Evigilans rursum sopore depressus vidit sompnium
Septem spice pullulabant in culmo uno plene atque pulcerrime
Alie quoque septem tenues et percusse uredine oriebantur stipula
que priorum pulcritudinem devoraverunt Narravi conie-
ctoribus sompnium: et nemo est qui edisserat. Respondit Joseph Som-
pnium regis unum est Que facturus est deus ostendit pharaoni.
Septem boves pulcre: et septem spice plene: septem ubertatis
anni sunt eandem vim sompnii comprehenderunt Septem
quoque boves tenues atque macilente que ascenderunt post eas
et septem spice tenues: et vento urente percusse Septem
anni venture famis Qui hoc ordine complebuntur Ecce
Septem anni venient fertilitatis magne in universa terra egyp-
ti: Quos sequuntur septem anni alii tante sterilitatis: ut
oblivioni tradatur cuncta retro habundantia Consumptura
est enim fames omnem terram et ubertatis magnitudinem perdi-
tura inopie magnitudo Quod autem vidisti secundo sompni-
um ad eandem rem pertinens: firmitatis indicium est: eo quod fiat
sermo dei et velocius impleatur Nunc ergo provideat rex
virum sapientem et industrium: et preficiat eum terre egypti
Qui constituat prepositos per cunctas regiones: et quintam partem
fructuum per septem annos fertilitatis qui iam nunc futuri sunt
congregent in horrea et omne frumentum sub pharaonis potestate
condatur servetur que in urbibus: et preparetur future septem
annorum fami que pressura est egyptum et non consumetur terra
inopia Placuit pharaoni consilium et cunctis ministris eius. Locu-
tusque est ad eos Num invenire poterimus talem virum qui spiritu
dei plenus sit Dixit ergo ad Joseph Quia ostendit tibi deus omnia

Ex registro gregorii epistola xxxvii. quia in magna domo non solum sunt vasa aurea et argentea sed et lignea et fictilia et quedam quidem in honorem quedam vero in contumeliam. quis ignorat quod universi membra ecclesie sumus. et quod alii velut vasa contumelie rebus deserviunt infimis alii velut honoris vasa rebus aptentur [illegible] babilonie [illegible] angaria [illegible] [illegible] 85

que loquutus es. Numquid sapientiorem et similem tui invenire potero? Tu eris super domum meam: et ad tui oris imperium cunctus populus obediet. Uno tantum regni solio te precedam. Dixitque rursum pharao ad ioseph. Ecce constitui te super universam terram egypti. Tulitque anulum de manu sua: et dedit in manum eius. vestivitque eum stola byssina: et collo torquem auream circumposuit. Fecitque eum ascendere super currum suum secundum clamante precone. ut omnes coram eo genu flecterent: et prepositum esse scirent universe terre egypti. Dixitque ad ioseph. Ego sum pharao. Absque tuo imperio non movebit quisquam manum suam: aut pedem in omni terra egypti. Vertitque nomen eius et vocavit eum lingua egyptiaca: salvatorem mundi. Deditque illi uxorem asenech filiam putiphare sacerdotis heliopoleos.

Egressus itaque ioseph ad terram egypti. Triginta autem annorum erat quando stetit in conspectu regis pharaonis. Circuivit omnes regiones egypti. Venitque fertilitas septem annorum: et in manipulos redacte segetes: congregate sunt in horrea egypti. Omnis etiam frugum habundantia in singulis urbibus condita est. Tantaque fuit multitudo tritici ut arene maris coequaretur: et copia mensuram excederet. Nati sunt autem filii duo ioseph antequam veniret fames: quos ei peperit asenech filia putiphare sacerdotis heliopoleos. Vocavitque nomen primogeniti manasses. dicens. Oblivisci me fecit deus omnium laborum meorum: et domus patris mei. Nomen quoque secundi appellavit effraym: dicens. Crescere me fecit deus in terra paupertatis mee. Igitur transactis septem annis ubertatis qui fuerant in egypto. Ceperunt venire septem anni inopie quos predixerat ioseph et in universo orbe fames prevaluit. In cuncta autem terra egypti erat fames. Qua esuriente clamavit populus ad pharaonem alimenta petens. Quibus ille respondit. Ite ad ioseph.

Et quicquid vobis dixerit facite. Crescebat quotidie fames in omni
terra. Aperuit que ioseph vniuersa horrea: et vendebat egyptijs.
Nam et illos oppresserat fames. Omnes que prouincie veniebant
in egyptum, vt emerent escas: et malum inopie temperarent.

xlii Audiens autem iacob quod alimenta venderentur in egypto dixit
filijs suis. Quare negligitis. Audiui quod triticum ven-
deretur in egypto. Descendite et emite nobis necessaria: vt
possimus viuere et non consumamur inopia. Descendentes igitur
fratres ioseph decem: et emerunt frumenta in egypto. Beniamin
domi retento ab [apud] iacob qui dixerat fratribus eius. Ne forte
in itinere quicquam paciatur mali. Ingressi sunt terram egypti cum
alijs qui pergebant ad emendum. Erat autem fames in terra
Chanaan: et ioseph princeps egypti: atque ad illius nutum fru-
menta populis vendebantur. Cumque adorassent eum fratres sui
et agnouisset eos: quasi ad alienos durius loquebatur. Interro-
gans eos. Vnde venistis. Qui responderunt de terra Chanaan
vt emamus victui necessaria. Et tamen fratres ipse cognosceret non est
agnitus ab eis. Recordatusque sompniorum que aliquando viderat ait.
Exploratores estis vt videatis infirmiora terre venistis. Qui
dixerunt non est ita domine. sed serui tui venerunt vt emerent cibos
Omnes filij vnius viri sumus. Pacifici venimus nec quicquam famuli
tui machinantur mali. Quibus ille ait aliter est. Immunita terre huius
considerare venistis. At illi duodecim inquiunt: serui tui fratres sumus
filij viri vnius in terra chanaan. Minimus cum patre nostro est: et alius
non est super. Hoc est ait quod locutus sum exploratores estis. Iam nunc
experimentum vestri capiam. Per salutem pharaonis non egrediemini hinc
donec veniat frater vester minimus. Mittite ex vobis vnum et adducat
eum. Vos autem eritis in vinculis donec probentur que dixistis vtrum

falsa an vera sint Alioquin per salutem pharaonis exploratores estis
Et tradidit eos custodie tribus diebus Die autem tercia eductis e carcere
ait Facite quod dixi et vivetis Deum enim timeo Si pacifici estis
frater vester unus ligetur in carcere Vos autem abite et ferte frumenta
que emistis in domos vestras: et fratrem vestrum minimum ad me
adducite ut possim vos probare sermones: et non moriamini
Fecerunt ut dixerat et locuti sunt ad invicem Merito hec patimur
quia peccavimus in fratrem nostrum videntes angustiam anime illius
cum deprecaretur nos: et non audivimus: Idcirco venit super nos ista
tribulatio E quibus unus ruben ait Numquid non dixi vobis No-
lite peccare in puerum et non audistis me En sanguis eius exqui-
ritur Nesciebant autem quod intelligeret ioseph: eo quod per interpretem loqueretur ad eos
Avertitque se parumper et flevit et reversus locutus est ad eos Tollens-
que Symeon et ligans illis presentibus iussit ministris ut impleant
saccos eorum tritico et reponerent pecunias singulorum in sacculis
suis datis super cibariis in via Qui fecerunt ita At illi portantes
frumenta in asinis suis profecti sunt Apertoque unus sacco
ut daret iumento pabulum in diversorio: contemplatus pecuniam
in ore sacculi: dixit fratribus suis Reddita est michi pecunia En ha-
betur in sacco. et obstupefacti turbatique dixerunt mutuo Quid-
nam est hoc quod fecit nobis deus Veneruntque ad iacob patrem
patrem suum in terram chanaam et narraverunt ei omnia que acci-
dissent sibi dicentes Locutus est nobis dominus terre dure Et pu-
tavit nos exploratores esse provincie Cui respondimus pacifici
sumus: nec ullas molimur insidias Duodecim fratres uno patre geniti
sumus unus non est super minimus cum patre versatur in terra cha-
naan Qui ait nobis Sic probabo quod pacifici estis fratrem vestrum
unum dimittite apud me et cibaria domibus vestris necessaria

sumite et abite fratremque vestrum minimum adducite ad me ut sciam
quod non sitis exploratores. Et istum qui tenetur in vinculis recipere
possitis, et deinceps emendi que vultis habeatis licentiam. His dic-
tis frumenta effundentes singuli reppererunt in ore saccorum
ligatas pecunias. Exterritique simul omnibus. Dixit pater Ia-
cob: Absque liberis me esse fecistis. Joseph non super est, Symeon
tenetur in vinculis, Benjamin auferetis. In me hec mala
omnia reciderunt. Cui respondit Ruben: Duos filios meos inter-
fice si non reduxero eum tibi. Trade illum in manum meam: et
ego eum tibi restituam. At ille: Non descendet inquit filius meus
vobiscum. Frater eius mortuus est et ipse solus remansit. Si quid
ei adversi acciderit in terra ad quam pergitis, deducetis canos meos

xliiii Interim fames omnem terram cum dolore ad inferos
vehementer premebat. Consumptisque cibis quos ex egypto tu-
lerant, dixit Iacob ad filios suos: Revertimini et emite
nobis pauxillum escarum. Respondit Judas: Denunciavit nobis
vir ille sub testificatione iurandi dicens: Non videbitis faciem
meam nisi fratrem vestrum minimum adduxeritis vobiscum. Si ergo vis
mittere eum nobiscum, pergemus pariter et ememus tibi necessaria.
Sin autem non vis, non ibimus. Vir enim ut sepe diximus denunciavit
nobis dicens: Non videbitis faciem meam absque fratre vestro minimo.
Dixit eis Israel: In meam hoc fecistis miseriam: ut indicaretis
ei et alium habere vos fratrem. At illi responderunt: Interrogavit
nos homo per ordinem nostram progeniem, si pater viveret, si haberemus
fratrem, et nos respondimus consequenter ei iuxta id quod fuerat sciscitatus. Numquid
scire poteramus quod dicturus esset: Adducite vobiscum fratrem vestrum?
Judas quoque dixit patri suo: Mitte puerum mecum ut proficiscamur
et possimus vivere ne moriamur nos et parvuli nostri. Ego suscipio

xxv ... sapiencia eius de hoc quod voluntas dei impletur per contradictionem videlicet ... super vos et exigit ... fuit a malis eorum voluntate dei ... illa sapientia ... ut in eos ... bonos et ... que volunt eius vident adversa ... super vos et alia ... voluntas dei fecit

Puerum de manu mea require illum Nisi reduxero et tradidero
eum tibi ero peccati in te reus omni tempore Si non intercessisset dila-
tio iam vice altera venissemus Igitur israel pater eorum dixit ad eos
Si sic necesse est facite quod vultis Sumite de optimis terre frugibus
in vasis vestris et deferte viro munera modicum resine et mel-
lis et storacis et stactes et terebinti et amigdalarum pecuniam
quoque duplicem ferte vobiscum Et illam quam invenistis in saccu-
lis reportate ne forte errore factum sit Sed et fratrem vestrum tol-
lite et ite ad virum Deus autem meus omnipotens faciet vobis
eum placabilem et remittat vobiscum fratrem vestrum quem tenet
et hunc beniamin Ego autem quasi orbatus absque liberis ero
Tulerunt ergo viri munera et pecuniam duplicem et beniamin
descenderuntque in egyptum et steterunt coram ioseph Quos
ille cum vidisset et beniamin simul precepit dispensatori domus
sue dicens Introduc viros domum Et occide victimas et
instrue convivium quoniam mecum sunt comesturi meridie Fecit ille
sicut fuerat imperatum Et introduxit viros domum Ibique
exterriti dixerunt mutuo Propter pecuniam quam retulimus prius
in saccis nostris introducti sumus ut devolvat in nos calumpniam
et violenter subiciat servituti et nos et asinos nostros Quamobrem
et in ipsis foribus accedentes ad dispensatorem locuti sunt
Oramus domine ut audias Iam ante descendimus ut emeremus
escas Quibus emptis cum venissemus ad diversorium aperuimus
saculos nostros et invenimus pecuniam in ore saccorum quam nunc
eodem pondere reportavimus et aliud attulimus argentum ut emamus
que necessaria sunt Non est in nostra consciencia quis eam posuerit
in marsupiis nostris At ille respondit pax vobiscum nolite timere
Deus vester et deus patris vestri dedit vobis thezauros in saccis vestris

Nam pecuniam quam dedistis in probatam ego habeo. Eduxitque ad
eos Symeon et introductis domum attulit aquam et lauerunt pedes
suos dedit que pabula asinis eorum. Illi vero parabant munera
donec ingrederetur ioseph meridie. Audierant enim quod ibi comesuri
essent panem. Igitur ingressus est ioseph domum suam. Obtuleruntque ei
munera tenentes in manibus et adorauerunt proni in terram. At ille
clementer et resalutatis eis interrogauit eos dicens Saluus ne est
pater vester senex de quo dixeratis michi. adhuc viuit. Qui respon
derunt Sospes est seruus tuus pater noster. adhuc viuit. Et incur
uati adorauerunt eum. Attollens autem ioseph oculos vidit benia
min fratrem suum vterinum et ait Iste est frater vester minimus de quo dixeratis
michi. Et rursum. Deus misereatur tui fili mi. Festinauit
que quia commota fuerant viscera eius super fratre suo. et erumpebant la
crime: et introiens cubiculum. fleuit. Rursumque lota facie egres
sus continuit se. et ait Ponite panes. Quibus appositis seorsum
ioseph et seorsum fratribus Egyptiis quoque qui vescebantur simul
seorsum. Illicitum est enim egyptiis comedere cum hebreis. Et
prophanum putant huiuscemodi conuiuium. Sederunt coram eo:
primogenitus iuxta primogenita sua. et minimus iuxta etatem
suam. Et mirabantur nimis super partibus quas ab eo acceperant.
Maiorque pars venit beniamin. ita. ut quinque partibus excederet.
Capitulum xliiii
Biberuntque et inebriati sunt cum eo. Precepit autem ioseph dispe
satori domus sue dicens. Imple saccos eorum frumento quantum pos
sint capere. Et pone pecuniam singulorum in summitate sacci. Sci
phum autem meum argenteum. Et pretium quod dedit tritici pone
in ore sacci iunioris. Factumque est ita. Et orto mane di
missi sunt cum asinis suis. Iamque vrbem exierant et pro
cesserant paululum. Tunc ioseph accersito dispensatore domus

Surge inquit persequere viros et apprehensis dicito Quare reddi-
distis malum pro bono Cyphum quem furati estis ipse est in quo bibit
dominus meus et in quo augurari solet Pessimam rem fecistis Fecit
ille ut iusserat Et apprehensis per ordinem locutus est Qui responderunt
Quare sic loquitur dominus noster ut servi tui tantum flagitium commiserint
Pecuniam quam invenimus in summitate saccorum reportavimus ad te
de terra Chanaan et quomodo consequens est ut furati simus de domo domini
tui aurum vel argentum Apud quemcumque fuerit inventum servorum
tuorum quod queris moriatur et nos servi erimus domini nostri Qui dixit
eis Fiat iuxta vestram sententiam Apud quem fuerit inventum ipse sit
servus meus vos autem eritis innoxii Itaque festinato deponentes
in terram saccos aperuerunt singuli Quos scrutatus incipiens a ma-
iore usque ad minimum invenit ciphum in sacco Beniamin At
illi scissis vestibus oneratisque rursum asinis reversi sunt in oppidum
Primusque Iudas cum fratribus ingressus est ad Ioseph Nec dum enim
de loco abierat Omnesque ante eum in terram pariter corruerunt Quibus
ille ait Cur sic agere voluistis An ignoratis quod non sit similis mei
augurandi scientia Cui Iudas Quid respondebimus inquit domino meo
vel quid loquemur aut quid iuste poterimus obtendere Deus
invenit iniquitatem servorum tuorum En omnes sumus servi domini mei
et nos et apud quem inventus est ciphus Respondit Ioseph Absit a me
ut sic agam Qui furatus est ciphum ipse sit servus meus vos autem ab-
ite liberi ad patrem vestrum Accedens propius Iudas confidenter ait
Oro domine mi loquatur servus tuus verbum in auribus tuis et
ne irascaris famulo tuo Tu es enim post Pharaonem dominus
meus Interrogasti prius servos tuos Habetis patrem aut matrem
aut fratrem Et nos respondimus tibi domino meo Est nobis pater
senex et puer parvulus qui in senectute illius natus est cuius

uterinus frater mortuus est et ipsum solum habet mater sua pater
vero tenere diligit eum Dixisti quod servis tuis adducite eum ad
me et ponam oculos meos super illum Suggessimus domino meo
Non potest puer relinquere patrem suum Si enim illum dimiserit mo-
rietur Et dixisti servis tuis Nisi venerit frater vester minimus vobiscum
non videbitis amplius faciem meam Cum ergo ascendissemus ad
famulum tuum patrem nostrum narravimus ei omnia que locutus est
dominus meus Et dixit pater noster Revertimini et emite nobis parum
tritici Cui diximus Ire non possumus si frater noster minimus descenderit
nobiscum proficiscemur simul Alioquin absente non audemus videre
faciem viri Ad que ille respondit Vos scitis quod duos genu-
erit michi uxor mea Egressus est unus et dixistis bestia de-
voravit eum et hucusque non comparet Si tuleritis et istum
et aliquid ei in via contigerit deducetis canos meos cum me-
rore ad inferos Igitur si intravero ad servum tuum patrem nostrum
et puer defuerit cum anima illius ex huius anima pendeat Videritque
eum non esse nobiscum morietur et deducent famuli tui canos
eius cum dolore ad inferos Ego proprie servus tuus sim qui
in meam hunc recepi fidem et spopondi dicens Nisi reduxero
eum peccati reus ero in patrem meum omni tempore Manebo
itaque servus tuus pro puero in ministerio domini mei et puer
ascendat cum fratribus suis Non enim possum redire ad patrem ab-
sente puero ne calamitati que oppressura est patrem meum teste
assistam

xlv Non se poterat ultra cohibere ioseph assistam
multis coram astantibus Unde precepit ut egrederentur
cuncti foras et nullus interesset alienus agnitioni mutue
Elevavitque vocem cum fletu quam audierunt egypcii omnis-
que domus pharaonis et dixit fratribus suis Ego sum ioseph

Adhuc pater meus viuit? Nec poterant respondere fratres nimio ter-
re et timore perterriti Ad quos ille clementer accedite in-
quit ad me Et cum accessissent prope Ego sum ait ioseph frater vester quem
vendidistis in egyptum Nolite pauere nec durum vobis esse vi-
deatur quod vendidistis me in hiis regionibus Pro salute enim vestra
misit me dominus ante vos in egyptum Biennium est quod fames
cepit esse in terra Adhuc quinque anni restant quibus nec arari po-
terit nec meti premisitque deus ut reseruer super terram et escas
ad viuendum habere possitis Non vestro consilio sed dei huc voluntate missus sum qui fecit
me quasi patrem pharaonis et dominum vniuerse domus eius ac prin-
cipem in omni terra egypti Festinate et ascendite ad patrem meum
et dicetis ei Hec mandat filius tuus Joseph Deus me fecit
dominum vniuerse terre egypti Descende ad me ne moreris et habita-
bis in terra Gessen erisque iuxta me tu et filii tui et filii filiorum
tuorum oues tue et armenta tua et vniuersa que possides ibique
te pascam Adhuc enim quinque anni residui sunt famis ne
et tu pereas et domus tua et omnia que possides En oculi
vestri et oculi fratris mei beniamin vident quod os meum loque-
batur ad vos Nunciate patri meo vniuersam gloriam meam et
cuncta que vidistis in egypto Festinate et adducite eum ad
me Cumque amplexatus recidisset in collum beniamyn fratris
sui fleuit Illo quoque flente similiter super collum eius Osculatusque
est ioseph omnes fratres suos et plorauit super singulos Post que ausi
sunt loqui ad eum Auditumque est et celebri sermone vulgatum
in aula regis venerunt fratres ioseph et gauisus est pharao
atque omnis familia eius Dixitque ad ioseph ut imperaret
fratribus suis dicens Onerantes iumenta ite in terram
Chanaan et tollite inde patrem vestrum et cognationem et venite

Ad me. ego dabo vobis omnia bona egypti ut comedatis
medullam terre Precipe etiam ut tollant plaustra de terra egypti
ad subvectionem parvulorum suorum et coniugum. ac dicito Tolli
te patrem vestrum et properate quantocius venientes nec dimittatis
quicquam de supellectili vestra. quia omnes opes egypti vre
erunt Feceruntque filii israel ut eis mandatum fuerat Quibus
dedit Joseph plaustra secundum pharaonis imperium. et cibaria
in itinere Singulis quoque proferri iussit duas stolas Benia
min vero dedit trecentos argenteos et quinque stolas optimas
Tantumdem pecunie. et vestium mittens patri suo. addens eis
asinos decem qui subveherent ex omnibus divitiis egypti. et totidem
asinas Triticum in itinere panesque portantes Dimisit ergo
fratres suos; et proficiscentibus ait Ne irascimini in via Qui
ascendentes ex egypto venerunt in terram chanaan. ad pa
trem suum iacob; et nunciaverunt ei dicentes Joseph vivit et
ipse dominatur in omni terra egypti Quo audito iacob quasi
de gravi sompno evigilans tamen non credebat eis Illi
econtra referebant omnem ordinem rei Cumque vidisset plau
stra et universa que miserat revixit spiritus eius et ait
Sufficit michi si adhuc filius meus ioseph vivit vadam et
alias xlvi videbo illum antequam moriar Profectusque israel cum omnibus
que habebat: venit ad puteum iuramenti et mactatis ibi
victimis deo patris sui ysaac Audivit eum per visionem noctis
vocantem se. et dicentem sibi Jacob Jacob Cui respondit
Ecce assum Ait illi deus Ego sum fortissimus deus patris
tui Noli timere descende in egyptum Quia in gentem ma
gnam faciam te ibi Ego descendam tecum illuc Et ego
inde adducam te revertentem Joseph quoque ponet manum suam super

oculos tuos Surrexit iacob a puteo iuramenti Tulerunt
que eum filii cum paruulis et uxoribus suis in plaustris que
miserat pharao ad portandum senem et omnia que possiderat
in terra chanaan venitque in egyptum cum omni semine suo
filii eius et nepotes filie et cuncta simul progenies xlvi
Hec sunt autem nomina filiorum israel qui ingressi sunt
in egyptum Ipse cum liberis suis primogenitus ruben
filii ruben Enoch et fallu et esrom et charmi Filii symeon
Iemuhel et Jamyn et iaoth et iachin et saher et Saul
filius chananitidis filii levi Gerson chaath et merari
Filii iude her et onam et Sela et phares et zara mor
tui sunt autem her et onam in terra chanaan Natique sunt
Natique sunt filii phares Esrom et amul Filii ysachar
thola et phua et Job et Semron Filii zabulon Sared
et helon et iahel Et hii filii lye quos genuit in meso
potamia syrie cum dyna filia sua Omnes anime filiorum
eius et filiarum xxxiii Filii Gad Sephion et aggi et
Suni et esebon heri et arodi et areli Filii asser Jamne
et iesua et iesui et beria Sara quoque soror eorum filii beria
heber et malchiel hii filii zelphe quam laban dedit lye filie
sue et hos genuit iacob sedecim animas Filii rachel uxoris iacob
Joseph et beniamyn Natique sunt ioseph filii in terra egypti quos
genuit ei Aseneth filia putipharis sacerdotis heliopoleos Mana
sses et ephraym Filii beniamyn bela et bechor et asbel
Gera et naaman et Echi et Ros mophim et ophim et
Ared hii filii rachel quos genuit iacob Omnes anime quatuordecim
Filii dan vsym Filii neptalym Jasihel et Guni et Jeser
et Sallem hii filii bale quam dedit laban rachel filie sue et

Hos genuit iacob . omnes anime septem Cuncte anime que in
gresse sunt cum iacob in egyptum et egresse de femore ipsius
absque uxoribus filiorum eius lx vi Filij autem ioseph qui nati sunt
ei in terra egypti anime due Omnes anime domus iacob que in
gresse sunt in egyptum fuere septuaginta

Misit autem iudam ante se ad ioseph ut nunciaret ei et ille
occurreret in Gessen Quo cum pervenisset iuncto ioseph
curru suo ascendit obviam patri ad eundem locum Vidensque
eum irruit super collum eius et inter amplexus flevit Dixitque
pater ad ioseph Iam letus moriar quia vidi faciem tuam
et superstitem te relinquo

At ille loqutus est ad fratres suos et ad omnem domum patris
sui Ascendam et nunciabo pharaoni dicamque ei Fratres
mei et domus patris mei qui erant in terra chanaan venerunt
ad me et sunt viri pastores ovium curamque habent alendorum
gregum Pecora sua et armenta et omnia que habere potuerunt
adduxerunt Cumque vocaverit vos et dixerit quod esset opus
vestrum Respondebitis viri pastores sumus servi tui ab infantia nostra
usque ad presens et nos et patres nostri ad peregrinandum in terram tuam
hec autem dicetis ut habitare possitis in terra gessen quia detestantur

xlvii Ingressus ergo ioseph // egyptij omnes pastores ovium
nunciavit pharaoni dicens Pater meus et fratres oves
eorum et armenta et cuncta que possident venerunt de terra
Chanaan et ecce consistunt in terra gessen Extremos quoque
fratrum suorum quinque statuit coram eo Quos ille interrogavit
Quid habetis operis Responderunt pastores ovium sumus servi
tui et nos et patres nostri Ad peregrinandum in terram tuam venimus
quoniam non est herba gregibus servorum tuorum ingravescente fame

in regione chanaan. Petimus que ut esse nos iubeas servos tuos
Dixit itaque rex ad Joseph Pater tuus et in terra Gessen
fratres tui venerunt ad terram egipti: in conspectu tuo est
In optimo loco fac habitare eos et trade eis terram
gessen. Quod si nosti in eis esse viros industrios: constitue illos ma-
gistros pecorum meorum. Post hec introduxit ioseph patrem suum
ad regem. et statuit eum coram eo. Qui benedicens illi et inter-
rogatus ab eo Quot sunt dies annorum vite tue Respondit iacob
Dies peregrinationis vite mee. cxxx annorum sunt: parvi et
mali. et non pervenerunt usque ad dies patrum meorum quibus
peregrinati sunt. Et benedicto rege egressus est foras. Joseph
vero patri et fratribus suis dedit possessionem in egipto in optimo
terre solo loco ramesses ut preceperat pharao. et alebat eos: omnemque
domum patris sui. prebens cibaria singulis. In toto enim orbe pa-
nis deerat: Et oppresserat terram maxime egipti et chanaan. Ex quibus
omnem pecuniam congregavit pro venditione frumenti: et intulit eam
in erarium regis. Cumque defecisset emptoribus precium: venit
cuncta egiptus ad ioseph dicens Da nobis panes Quare morimur
coram te. deficiente pecunia Quibus ille respondit Adducite pecora
vestra et dabo vobis pro eis cibos: si precium non habetis Que cum ad-
duxissent dedit eis alimenta pro equis et ovibus et bobus et
et asinis Sustentavitque eos illo anno pro commutatione pecorum
Veneruntque anno secundo et dixerunt ei Non celamus dominum nostrum quod
deficiente pecunia et pecora simul defecerunt: nec [illegible] te est
quod absque corporibus et terra nichil habeamus Cur ergo morimur te vidente
Et nos et terra nostra tui erimus Eme nos in servitutem regiam et
prebe semina: ne pereunte cultore redigatur terra in solitudinem Emit
igitur ioseph omnem terram egipti. vendentibus singulis possessiones
suas pre magnitudine famis: subiecitque eam pharaoni. et cunc-
tos populos eius: a novissimis terminis egipti usque ad extremos
fines eius Preter terram sacerdotum que a rege tradita fu-
erat eis: quibus statuta cibaria ex horreis publicis prebebantur
et ideo non sunt compulsi vendere possessiones suas Dixit
ergo ioseph ad populos En ut cernitis: et vos et terram vestram pharao
possidet Accipite semina et serite agros. ut fruges habere possitis
Quintam partem regi dabitis: quatuor reliquas permitto vobis

in sementem et in cibos famulijs et liberis vestris Cui responderunt
Salus nostra in manu tua est Respiciat nos tantum dominus noster et
leti seruiamus regi Ex eo tempore usque in presentem diem in uniuer
sa terra egypti: Regibus quinta pars soluitur: et factum est
quasi in legem absque terra sacerdotali que libera ab hac condicione fuit
Habitauit ergo israel in egypto. id est in terra gessen et possedit
eam. Auctus que est et multiplicatus nimis: et vixit in
ea decem et septem annis. Factique sunt omnes dies vite illius
C xl vij annorum Cumque appropinquare cerneret mortis diem
vocauit filium suum ioseph: et dixit ad eum Si inveni graciam in
conspectu tuo: Pone manum sub femore meo et facies michi
misericordiam et veritatem Ut non sepelias me in egypto: sed dormiam
cum patribus meis: et auferas me de hac terra: condas que in
sepulcro maiorum Cui respondit ioseph Ego faciam quod iussi
sti Et ille iura [erased] inquit ergo michi Quo iurante ado
rauit israel deum conuersus ad lectuli caput

xlviii

His itaque transactis nunctiatum est ioseph: quod egrotaret pater eius
Qui assumptis duobus filijs manasse et ephraym ire
perrexit Dictumque est seni Ecce filius tuus ioseph venit
ad te Qui confortatus sedit in lectulo et ingresso ad se ait
Deus omnipotens apparuit michi in luza: que est in terra chanaan
Benedixitque michi et ait Ego te augebo et multiplicabo et
faciam in turbas populorum Daboque tibi terram hanc et semi
ni tuo post te in possessionem sempiternam Duo ergo filij tui qui nati
sunt tibi in terra egypti Antequam huc venirem ad te: mei
erunt. Ephraym et manasses Sicut symeon et ruben re
putabuntur michi Reliquos autem quos genueris post eos
tui erunt: et nomine fratrum suorum vocabuntur in possessionibus
suis Michi enim quando veniebam de mesopotamia mortua est
rachel mater tua in terra chanaan: in ipso itinere Eratque
vernum tempus et ingrediebar effrata et sepelliui eam iuxta
viam effrate Que alio nomine appellatur bethleem: Videns
autem filios eius dixit ad eum Qui sunt isti Respondit filij mei

quos deus michi dedit in hoc loco. Adduc eos ad me ut bene
dicam illis. Oculi enim israhel caligabant pre nimia senectute et
clare videre non poterat. Applicatos ad se deosculatus et amplexatus
dixit ad filium. Non sum fraudatus aspectu tuo: insuper ostendit
michi deus semen tuum. Cumque tulisset ioseph de gremio patris:
adoravit pronus in terram: et posuit ephraym ad dexteram suam
id est ad sinistram israhel. Manassen vero in sinistra sua ad dexteram
scilicet patris applicuitque ambos ad eum. Qui extendens manum
suam dexteram posuit super caput manasse (ephraym minoris fratris, sinistram autem super caput manasse) qui maior natu
erat commutans manus. Benedixitque ioseph filio suo et ait.
Deus in cuius conspectu ambulaverunt patres mei abraham et
ysaac. Deus qui pascit me ab adolescentia mea usque in presentem
diem. Angelus qui eruit me de cunctis malis benedicat pue
ris istis: et invocetur nomen meum super eos: nomina quoque
patrum meorum abraham et ysaac. et crescant in multitudine
super terram. Videns autem ioseph quod posuisset pater suus dexteram
manum super caput ephraym graviter accepit et apprehensam
patris manum levare conatus est de capite ephraym et transfer
re super caput manasse. Dixitque ad patrem Non ita convenit pater
quia hic est primogenitus. Pone dexteram tuam super caput eius.
Qui renuens ait Scio fili mi scio. Et iste quidem erit in populos
et et multiplicabitur: sed frater eius minor maior illo erit et semen
illius crescet in gentes. Benedixitque eis in ipso tempore dicens
In te benedicetur israhel atque dicetur: Faciat tibi deus sicut ephraym
et sicut manasse. Constituitque ephraym ante manassen:
et ait ad ioseph filium suum En ego morior. et erit deus vobis
cum reducetque vos ad terram patrum vestrorum. do tibi partem unam
extra fratres tuos quam tuli de manu amorrei in gladio et
arcu meo.

Vocavit autem iacob filios suos et ait eis Con
gregamini ut annunciem que ventura sunt vobis diebus
novissimis Congregamini et audite filii iacob. audite israhel
patrem vestrum Ruben primogenitus meus Tu fortitudo mea et
principium doloris mei prior in donis maior imperio: effusus

es sicut aqua nō crescas quia ascendisti cubile patris tui et
maculasti stratum eius Symeon et levi fratres vasa iniquitatis
bellantia In consilio eorum nō veniat anima mea et in ce-
tu illorum nō sit gl'a mea · quia in furore suo occiderunt
virū et in voluntate sua suffoderunt murū Maledictus furor
eorum · quia pertinax et indignacio eorum · quia dura Diuidam
eos in iacob et dispergam eos in israel Juda te laudabunt
fratres tui Manus tua in ceruicibus inimicorum tuorū adorabunt
te filij patris tui Catulus leonis iuda Ad predam fili mi
ascendisti · Requiescens accubuisti ut leo et quasi leena quis
suscitabit eum Non auferetur sceptrū de iuda et dux de
femoribus eius Donec veniat qui mittendus est · et ipse erit
expectacio gencium ligans ad vineā pullū suū · et ad vitem
O fili mi asinā suā · lavabit vino stolam suam et san-
guine uve palliū suū · Pulcriores oculi eius vino et dentes
eius lacte candidiores Zabulon in littore maris habitabit
et in statione navium pertingens usque ad sydonē Jsachar asinus
fortis · accubans inter terminos vidit requiē · quod esset bona et terram
quod optima et supposuit humerū suū ad portandum · factusque
est tributis serviens Daan iudicabit populum suum sicut et
alia tribus in israel Fiat daan coluber in via cerastes in
semita mordens ungulas equi ut cadat · ut cadat ascensor
eius eius retro Salutare tuū expectabo domine Gaad ac-
cinctus (prehabetur) prelibit[2] ante eum . et ipse accinget[3] retrorsum Asser
pinguis panis eius : et prebebit delicias regibus Neptalym
ceruus emissus et dans eloquia pulcritudinis Filius accre-
scens Joseph Filius accrescens et decorus aspectu Filie dis-
currerunt super murū · Sed exasperaverunt eum · et iurgati
sunt · inviderunt que illi habentes iacula Sed et in forti arcus
eius et dissoluta sunt vincula brachiorum · et manuum illius
per manus potentis iacob Jnde pastor egressus est lapis
israel Deus patris tui erit adiutor tuus · et omnipotens be-
nedicet tibi benediccionibus celi desuper benediccionibus abyssi
iacentis deorsum · benediccionibus uberum et vulve Benedicciones

O filium

patris tui: confortate sunt benedictionibus patrum eius: donec
veniret desiderium collium eternorum Fiat in capite tuo ioseph
et in vertice nazarei inter fratres suos. Beniamyn lupus
rapax mane comedet predam et vespere dividet spolia Et
omnes hij in tribubus israel duodecim Hec est locutus eis
pater suus. benedixitque singulis benedictionibus propriis. et precepit
eis dicens Ego congregor ad populum meum: sepelite me cum
patribus meis: in spelunca duplici. que est in agro ephron ethei
contra mambre in terra chanaan. quam emit abraham cum
agro ab ephron etheo. in possessionem sepulcri. Ibi sepellierunt
eum et saram uxorem eius. Ubi sepultus est ysaac cum
rebecca coniuge ibi et lia condita iacet Finitisque mandatis quibus
filios instruebat: collegit pedes suos super lectulum et obiit
appositusque est ad populum suum

Quod cernens ioseph ruit super faciem patris. flens et
deosculans eum Precepitque servis suis medicis ut aro
matibus condirent patrem Quibus iussa explentibus
transierunt xl dies Iste quippe mos erat cadaverum conditorum.
Flevitque eum egiptus lxx diebus. Et expleto planctus tempore
Locutus est ioseph ad familiam pharaonis Si inveni gratiam
in conspectu vestro. loquimini in auribus pharaonis Eo quod pater
meus adiuravit me dicens En morior: in sepulcro meo
quod fodi in terre chanaan sepellies me Ascendam igitur et
sepelliam patrem meum. et revertar Dixitque ei pharao
Ascende et sepeli patrem tuum sicut adiuratus es Quo ascen
dente ierunt cum eo. omnes senes domus pharaonis cuncti
que maiores natu terre egipti: Domus ioseph cum fratribus
suis absque parvulis et gregibus atque armentis que derelinque
rant in terra gessen. Habuitque in comitatu currus et equites
et facta est turba non modica Veneruntque ad aream athad
que sita est trans iordanem Ubi celebrantes exequias planc
tu magno. atque vehementi impleverunt septem dies Quod cum
vidissent habitatores terre chanaan. dixerunt planctus magnus
est iste Et idcirco appellaverunt nomen loci illius planctus egipti

Fecerunt ergo filii iacob sicut preceperat eis. et portantes eum in terram chanaan. sepelierunt eum in spelunca duplici quam emerat abraham cum agro in possessionem sepulcri ab ephron ethweo contra faciem mambre. Reversusque est ioseph in egyptum cum fratribus suis. et omni comitatu sepulto patre. Quo mortuo timentes fratres eius: et mutuo colloquentes: ne forte memor sit iniurie quam passus est et reddat malum omne quod fecimus: mandaverunt ei. Pater tuus precepit nobis antequam moreretur ut hec tibi verbis illius diceremus. Obsecro ut obliviscaris sceleris fratrum tuorum. et peccati atque malicie quam exercuerunt in te. Nos quoque oramus ut servis dei patris tui dimittas iniquitatem hanc. Quibus auditis flevit ioseph. Veneruntque ad eum fratres sui et proni in terram adoraverunt. et dixerunt: servi tui sumus. Quibus ille respondit. Nolite timere: Num dei possumus resistere voluntati. Vos cogitastis de me malum. et deus vertit illud in bonum. ut exaltaret me. sicud in presentiarum cernitis. et salvos faceret multos populos. Nolite timere. Ego pascam vos et parvulos vestros. Consolatusque est eos. et blande ac leniter est locutus. Et habitavit in egypto cum omni domo patris sui. vixitque cx annis. et vidit effraym filios usque ad terciam generationem. Filii quoque machir: filii manasse nati sunt in genibus ioseph.

De hac ira vide apud Gregorium in moralibus li. vi c. xi

Quibus transactis locutus est fratribus suis. Post mortem meam deus visitabit vos: et ascendere faciet de terra ista ad terram quam iuravit abraham ysaac et iacob. Cumque adiurasset eos. atque dixisset deus visitabit vos. asportate vobiscum ossa mea de loco isto. mortuus est expletis centum decem annis vite sue. et conditus aromatibus: repositus est in loculo in Egypto. Et

primum

Hec sunt nomina filiorum israel qui ingressi sunt in
egiptum cum iacob singuli cum domibus suis
introierunt. Ruben. Symeon levi et iudas
Ysachar zabulon et Beniamin Daan et nepta
lym Gaad et asser. Erant autem omnes anime eorum
que egresse sunt de femore iacob lxxv. Joseph autem
in egipto erat. Quo mortuo et universis fratribus
eius omnique cognatione illa filii israel creverunt quasi
germinantes multiplicati sunt et roborati nimis impleverunt terram
Surrexit in terra rex novus super egiptum qui ignorabat ioseph
et ait ad populum suum. Ecce populus filiorum israel multus et fortior no-
bis est. Venite sapienter opprimamus eum ne forte multiplicetur
et si ingruerit contra nos bellum addatur inimicis nostris expugnatisque
nobis egrediatur e terra. Preposuit itaque eis magistros operum
ut affligerent eos oneribus. Edificaverunt que urbes tabernaculorum
pharaoni: phiton et ramasses. Quantoque opprimebant eos tanto
magis multiplicabantur et crescebant. Oderantque filios israel egip-
tii et affligebant illudentes eis atque ad amaritudinem perducebant
vitam eorum operibus duris luti et lateris omnique famulatu
quo in terre operibus premebantur. Dixit autem rex egipti obstetricibus
hebreorum quarum una vocabatur Zephora altera phua pre-
cipiens eis Quando obstetricabitis hebreas et partus tempus
advenerit Si masculus fuerit interficite illum Si femina reservate
Timuerunt autem obstetrices deum et non fecerunt iuxta preceptum
regis egipti sed conservabant mares Quibus ad se accersitis rex
ait Quidnam est hoc quod facere voluistis ut pueros serva-
retis Que responderunt non sunt hebree sicut egiptie mulie-
res Ipse enim obstetricandi habent scientiam et priusquam veni-
amus ad eas pariunt Bene ergo fecit deus obstetricibus et cre-
vit populus confortatusque est nimis. Et quia timuerunt
obstetrices deum edificavit illis domos Precepit autem pharao
omni populo suo dicens Quicquid masculini sexus natum fuerit in flumen proicite
quicquid feminei reservate

II

Egressus quoque est vir de domo levi
et accepta uxore stirpis sue que concepit et peperit filium

Et videns eum elegantem abscondit tribus mensibus. Cumque iam celare
non posset: sumpsit fiscellam scirpeam. et liniuit eam bitumine ac
pice. Posuitque intus infantulum: et exposuit eum in carecto ripe flu
minis stante procul sorore eius: et considerante euentum rei. Ecce
autem descendebat filia pharaonis. vt lauaretur in flumine. Et puel
le eius gradiebantur. per crepidinem aluei. Que cum vidisset fiscel
lam in papirione: misit vnam e famulabus suis: et allatam ape
riens. Cernensque paruulum in ea vagientem. miserta eius ait. De
infantibus hebreorum est hic. Cui soror pueri. vis vt vadam et
vocem tibi hebream mulierem. que nutrire possit infantulum.
Respondit. vade. Perrexit puella et vocat matrem suam eius. Ad quam
locuta est filia pharaonis. Accipe inquit puerum istum. et nutri mihi.
Ego tibi dabo mercedem tuam. Suscepit mulier puerum et
nutriuit: adultumque tradidit filie pharaonis. Que illa adoptauit
in locum filii. Vocauitque nomen eius moyses: dicens quia de aqua tuli
In diebus illis postquam creuerat moyses. Egressus est
ad fratres suos vidit afflictionem eorum. et virum egyptium percutientem
quendam de hebreis fratribus suis. Cumque circumspexisset huc
et illuc. et nullum adesse vidisset. percussum egyptium abscondit
sabulo. Et egressus die altero. conspexit duos hebreos rixantes.
Dixitque ei qui faciebat iniuriam. Quare percutis proximum tuum. Qui
respondit. Quis constituit te principem: et iudicem super nos. Num me
occidere tu vis. sicut heri occidisti egyptium. Timuit moyses et ait.
Quomodo palam factum est verbum istud. Audiuitque pharao sermonem
hunc. et querebat occidere moysen. Qui fugiens de conspectu eius
moratus est in terra madian. et sedit iuxta puteum. Erant igitur
sacerdoti madian septem filie. que venerant ad hauriendam aquam
et impletis canalibus adaquare cupiebant greges patris sui.
Superuenere pastores et eiecerunt eas. Surrexitque moyses et
defensis puellis adaquauit oues earum. Que cum reuertissent
ad raguel patrem suum. dixit ad eas. Cur velocius venistis solito.
Responderunt. Vir egyptius liberauit nos de manu pastorum. Insuper
et hausit aquam nobiscum. potumque dedit ouibus. At ille. vbi est
inquit. Quare dimisistis hominem. Vocate eum vt comedat panem.

[Margin:] q. 5 ... lxxxiiii prouidendum ... est ... inferas vel admittas mor
tem ... languentibus ... infligere qui ... possit ...
excludit xx q. iii ... ambrosius de offi ...
... repellit a socio in
iuriam si potest ...
quam ille qui facit ... xx q. iii

Iuravit ergo moyses q habitaret cum eo. Accepitque zephora
filiam eius · que peperit ei filium · quem vocavit Gersan dicens
advena fui in terra aliena. Alterum vero peperit quem vocavit
eliezer dicens deus enim patris mei adiutor meus · et eripuit
me de manu pharaonis.

Post multum tempus
mortuus est rex egipti · et ingemiscentes filii israel
propter opera vociferati sunt. Ascenditque clamor eorum ad
deum ab operibus. Et audivit gemitum eorum · ac recordatus
est federis quod pepigerat cum abraham ysaac et iacob. et
respexit dominus filios israel et cognovit eos.

iii

Moyses autem pascebat oves iethro soceri sui sacerdotis
madian. Cumque minasset gregem ad interiora de-
serti venit ad montem dei oreb. Apparuitque ei dominus in
flamma ignis de medio rubi. Et videbat quod rubus arderet
et non comburebatur. Dixit ergo moyses vadam et videbo visionem hanc
magnam · quare non comburatur rubus. Cernens autem dominus quod pergeret
ad videndum · vocavit eum de medio rubi et ait. Moyses moyses.
Qui respondit adsum. At ille ne appropies inquit huc. solve cal-
ciamentum de pedibus tuis · locus enim in quo stas terra sancta est. Et ait
Ego sum deus patris tui abraham · et deus ysaac · et deus iacob.
Abscondit moyses faciem suam · non enim audebat respicere contra
deum. Cui ait dominus Vidi afflictionem populi mei in egipto et cla-
morem eius audivi propter duritiam eorum qui presunt operibus
et sciens dolorem eius · descendi · ut liberarem eum de manibus
egiptiorum · et educerem de terra illa · in terram bonam et spatiosam
in terram que fluit lacte et melle. Ad loca · chananei et hethei ·
et amorrei · et pherezei · et evei · et iebuzei. Clamor ergo
filiorum israel venit ad me · vidique afflictionem eorum qua ab egip-
tiis opprimuntur. Sed veni mittam te ad pharaonem. ut educas
populum meum · filios israel de egipto. Dixitque moyses ad dominum
Quis ego sum ut vadam ad pharaonem · et educam filios
israel de egipto. Qui dixit ei ego ero tecum · et hoc habebis
signum quod miserim te. Cum eduxeris populum meum de egipto
ymolabis deo super montem istum. Ait moyses ad dominum

Ecce dicit vadam
nisi enim gressum cordis
a seculi amore re-
movisset nequaquam
superna intelligere po-
tuisset et plura de [illegible]
seculi a bonis et [illegible]
[illegible] mal[illegible] in
moralibus li[illegible] xxv [illegible]
et [illegible]
[illegible]
[illegible]

Ecce ego vadam ad filios israel et dicam eis Deus patrum vestrorum
misit me ad vos Si dixerint michi quod est nomen eius
Quid dicam eis Dixit dominus ad moysen Ego sum qui sum ait
Sic dices filiis israel Qui est misit me ad vos Dixitque
iterum deus ad moysen. Hec dices filiis israel Dominus deus patrum vestrorum
Deus abraham. et deus ysaac. et deus iacob misit me ad vos
hoc nomen michi est in eternum. et hoc memoriale meum in generatione
et generatione Vade congrega seniores israel. et dices ad eos Dominus
deus patrum vestrorum apparuit michi Deus abraham et ysaac et
deus Jacob dicens Visitans visitavi vos et vidi omnia que
acciderunt vobis in egipto Et dixi ut educam vos de afflic
tione in terram chananei et ethei et amorrei pherezei et evei et
Jebuzei ad terram fluentem lacte et melle. et audient vocem tuam
Ingredierisque tu et seniores israel ad regem egipti et dices
ad eum Dominus deus hebreorum vocavit nos ibimus viam trium
dierum per solitudinem ut ymolemus domino deo nostro Sed ego scio
quod non dimittet vos rex egipti ut eatis nisi per manum validam
Extendam enim manum meam et percuciam egiptum in cunctis
mirabilibus meis que facturus sum in medio eorum post hec
dimittet vos Daboque graciam populo huic coram egiptiis Et cum
egrediemini non exibitis vacui Sed postulabit mulier a vicina
sua et ab hospita sua vasa argentea et aurea ac vestes
ponetisque eas super filios et filias vestras et spoliabitis egiptum
Respondens moyses ait Non credent michi neque audient vocem
meam sed dicent non apparuit tibi dominus

IIII

Dixit ergo ad eum Quid est hoc quod tenes in manu
tua. Respondit. virga. ait dominus proice eam in terram Proiecit
et versa est in colubrum ita quod fugeret moyses Dixitque
dominus Extende manum tuam et apprehende caudam eius
Extendit et tenuit et versa est in virgam Ut credant inquit
quod apparuerit tibi dominus deus patrum tuorum Deus abraham
et ysaac et deus Jacob Dixitque rursum dominus Mitte ma
num tuam in sinum tuum. protulit leprosam nivis adinstar
Retrahe ait manum in sinum tuum Retraxit et protulit iterum
et erat similis carni relique Si non crediderint inquit neque

audierint sermonem signi prioris · credent verbo signi sequentis
Quod si nec duobus quidem hiis signis crediderint · neque au
dierint vocem tuam · sume aquam fluminis · et funde eam super
aridam · et quicquid hauseris de flumine vertetur in sanguinem
Ait moises · obsecro domine · non sum eloquens ab heri et nu
diustertius · Et ex quo locutus es ad servum tuum · impeditioris et
tardioris lingue sum Dixit dominus ad eum Quis fecit os hominis
Aut quis fabricatus est mutum et surdum · videntem et cecum
Nonne ego Perge igitur et ego ero in ore tuo · doceboque te
quid loquaris At ille Obsecro inquit domine mitte quem missu
rus es Iratus dominus in moisen ait Aaron frater tuus levites
scio quod eloquens sit · Ecce ipse egreditur in occursum tuum · vi
densque te letabitur corde loquere ad eum et pone verba mea
in ore eius · et ego ero in ore tuo · et in ore illius · et ostendam
vobis quid agere debeatis Ipse loquetur pro te ad populum · et erit
os tuum · tu autem eris ei in hiis que ad deum pertinent Virgam
quoque hanc sume in manu tua · in qua facturus es signa
Abiit moises et reversus est ad iethro socerum suum dixitque ei
vadam et revertar ad fratres meos in egiptum ut videam si adhuc
vivunt Cui ait iethro vade in pace Dixit ergo dominus ad moy
sen in madian vade et revertere in egiptum Mortui sunt enim
omnes qui querebant animam tuam Tulit moises uxorem
suam et filios suos · et imposuit eos super asinum Reversusque
est in egiptum · portans virgam dei in manu sua Dixitque
ei dominus revertenti in egiptum · Vide ut omnia ostenta que po
sui in manu tua facias coram pharaone Et ego indu
rabo cor eius · et non dimittat populum Dices que ad eum
Hec dicit dominus Filius primogenitus meus israel Dixi tibi dimitte filium
populum meum ut serviat michi et noluisti dimittere eum
Ecce ego interficiam filium tuum primogenitum Cumque esset
in itinere in diversorio · occurrit ei dominus et volebat occidere
eum Tulit illico sephora acutissimam petram · et circumcidit
preputium filii sui · tetigitque pedes eius · et ait Sponsus sangui
num tu michi es Et dimisit eum postquam dixerat sponsus

sanguinum ob circumcisionem. Dixit autem dominus ad Aaron: Vade
in occursum moysi in desertum. Qui perrexit ei obviam in
monte dei. et osculatus est eum. Narravitque moyses Aaron
omnia verba domini pro quibus miserat eum et signa que
mandaverat. Veneruntque simul. et congregaverunt
omnes seniores filiorum israel. locutusque est aaron omnia
verba que dixerat dominus ad moysen. et fecit signa coram
populo. et credidit populus. Audieruntque quod visitasset dominus
israel. et quod respexisset afflictionem eorum et proni adoraverunt.

v Post hec ingressi sunt moyses et aaron et dixe-
runt pharaoni: Hec dicit dominus deus israel: Dimitte
populum meum ut sacrificet mihi in deserto. At ille respondit:
Quis est dominus ut audiam vocem eius et dimittam israel.
Nescio dominum et israel non dimittam. Dixeruntque: Deus hebreorum
vocavit nos ut eamus viam trium dierum in solitudinem et
sacrificemus domino deo nostro: ne forte accidat nobis pestis aut
gladius. Ait ad eos rex egypti: Quare moyses et aaron
sollicitatis populum ab operibus suis. Ite ad onera vestra. Dixitque
pharao: Multus est populus terre. Videtis quod turba succreverit. quanto
magis si dederitis eis requiem ab operibus. Precepit ergo die illo
prefectis operum. et exactoribus populi dicens: Nequaquam ultra da-
bitis paleas populo. ad conficiendos lateres sicut prius. sed
ipsi vadant et colligant stipulam. et mensuram laterum quam
prius faciebant imponetis super eos. nec minuetis quicquam.
Vacant enim et idcirco vociferant dicentes: Eamus et sa-
crificemus deo nostro. Opprimantur operibus et expleant ea
ut non acquiescant verbis mendacibus. Igitur egressi prefecti
operum. et exactores ad populum dixerunt: Sic dicit pharao:
Non do vobis paleas. Ite et colligite sicubi ~~potestis~~ invenire
poteritis. nec minuetur quicquam de opere vestro. Dispersusque est
populus per omnem terram egypti ad colligendas paleas. Prefecti
quoque operum instabant dicentes: Complete opus vestrum quotidie
sicut prius facere solebatis quando dabantur vobis palee.
Flagellatique sunt qui preerant operibus filiorum israel ab exactoribus

pharaonis dicentibus Quare non impletis mensuram laterum sicut prius
nec heri nec hodie. Veneruntque prepositi filiorum israel et vociferati sunt
ad pharaonem dicentes Cur ita agis contra servos tuos Palee
non dantur nobis et lateres similiter imperantur En famuli tui
flagellis cedimur et iniuste agitur contra populum tuum Qui ait va-
catis otio et ideo dicitis eamus et sacrificemus deo Ite ergo et
operamini palee non dabuntur vobis et reddetis consuetum numerum
laterum Videbantque se prepositi filiorum israel in malo eo quod diceretur eis
non minuetur quicquam de lateribus per singulos dies Occurreruntque
moysi et aaron qui stabant ex adverso Egredientes a pharaone
et dixerunt ad eos Videat dominus et iudicet quoniam fetere fecistis odorem
nostrum coram pharaone et servis eius et prebuistis ei gladium ut occi-
deret nos Reversusque moyses ad dominum ait Domine cur afflixisti
populum istum Quare misisti me Ex eo enim quo ingressus sum ad pharaonem
ut loquerer in nomine tuo Afflixit populum tuum et non liberasti
eos Dixitque dominus ad moysen Nunc videbis que facturus
sim pharaoni per manum enim fortem dimittet eos et in manu
robusta eiciet eos de terra sua

VI

Locutus est dominus ad moysen dicens Ego dominus qui appa-
rui abraham et ysaac et iacob in deo omnipotenti et
nomen meum adonay non indicavi eis Pepigique cum eis
fedus ut darem illis terram chanaan peregrinationis eorum
in qua fuerunt advene Ego audivi gemitum filiorum israel quo
egypcii oppresserunt eos Et recordatus sum pacti mei Ideo dic
filiis israel Ego dominus qui educam vos de ergastulo egyptiorum
et eruam de servitute ac redimam in brachio excelso et iudiciis
magnis Et assumam vos michi in populum ero vester deus Et
scietis quod ego sum dominus deus vester Qui eduxerim vos de ergastulo
egyptiorum et induxerim in terram super quam levavi manum meam
ut darem eam abraham ysaac et iacob Daboque illam vobis
possidendam Ego dominus Narravit ergo moyses omnia filiis
israel qui non acquieverunt ei propter angustiam spiritus et opus du-
rissimum Locutusque est dominus ad moysen dicens Ingredere ad pha-
raonem regem egypti ut dimittat filios israel de terra sua Respondit

Moyses coram domino. Ecce filii israel non me audiunt et quo
audiet pharao presertim cum sim incircumcisus labiis
Locutus que est dominus ad moysen et aaron et dedit
mandatum ad filios israel . et ad pharaonem regem egypti
ut educeret filios israel de terra egypti. Isti sunt principes
domorum per familias suas. Filii ruben primogeniti israhel
enoch et phallu esrom et charmi. Hec cognationes ruben. Filii
Symeon Jamuhel . et iamin . et ahod et iachin et soar . et saul
filius chananitidis. Hec progenies symeon. et hec nomina
filiorum levi per cognationes suas Gerson . et Caad . et merari
Anni autem vite levi fuerunt centum triginta septem. Filii Ger-
son lobeni et semei . per cognationes suas. Filii caad amram
et isaar . et hebron . et ozihel. Anni que vite caath centum xxxiii
Filii merari . moholi . et musi . hec sunt cognationes per familias
suas. Accepit autem amram uxorem iochabeth patruelem suam
Que peperit ei aaron et moysen. Fueruntque anni vite amram
cxxxvii. Filii quoque ysaar Core et napheg . et zechri. Filii quoque
ozihel . mysael . et elizaphan . et zechri. Accepit autem aaron
uxorem Elizabeth filiam aminadab . sororem naason que
peperit ei nadab . et abiu et eleazar . et ithamar. Filii quoque
core Aser . et helchana . et abiasab. Hec sunt cognationes
coritarum. At vero Eleazar filius aaron accepit uxorem
de filiabus phatiel . que peperit ei finees. Hii sunt principes
familiarum leviticarum per cognationes suas. Iste est aaron
et moyses. Quibus precepit dominus ut educerent filios israel de terra
egypti per turmas suas. Hii sunt qui loquuntur ad pharaonem
regem egypti ut educant filios israel de egypto. Iste est
moyses et aaron . in die qua locutus est dominus ad moysen

VII

Et locutus est dominus ad moysen dicens in terra egypti
Ego dominus loquere ad pharaonem regem egypti omnia
que loquor tibi. Et ait moyses coram domino. En in
circumcisus labiis sum . quomodo audiat me pharao. Dixitque
dominus ad moysen. Ecce constitui te deum pharaonis ; et aaron
frater tuus erit propheta tuus. Tu loqueris ei omnia que man-
do tibi. Ille loquetur ad pharaonem ut dimittat filios israel
de terra sua. Sed ego indurabo cor eius et multiplicabo signa
et ostenta mea in terra egypti . et non audiet vos. Dimittamque

manum meam super egiptum et educam exercitum et populum me-
um filios israel de egipto per iudicia maxima. et scient egip-
cii quod ego sum dominus qui extenderim manum meam super
egiptum. et eduxerim filios israel de medio eorum. Fecit itaque moy-
ses et aaron. sicud preceperat ei dominus et ita egerunt Erat autem
moyses lxxx annorum et aaron lxxxiii Quando locuti sunt ad
pharaonem Dixit quoque dominus ad moysen et aaron Cum dixerit
vobis pharao ostendite signa. dices ad aaron Tolle virgam
tuam. et proice coram pharaone. ac vertatur in colubrum Ingressi
itaque moyses et aaron ad pharaonem fecerunt sicud preceperat deus
Tulit quoque aaron virgam coram pharaone et servis eius que versa
est in colubrum Vocavit autem pharao sapientes et maleficos. et
fecerunt etiam ipsi per incantaciones egipciacas. et archana quedam
similiter Proiecerunt quoque singuli virgas suas que verse sunt in
dracones Sed devoravit virga aaron virgas eorum Induratumque
est cor pharaonis et non audivit eos sicud preceperat dominus.
Dixit quoque dominus ad moysen Ingravatum est cor pharaonis non
vult dimittere populum. Vade ad eum mane Ecce egredietur ad
aquas et stabis in occursum eius super ripam fluminis et virgam
que conversa est in draconem tolles in manu tua Dices quoque ad eum
Dominus deus hebreorum misit me ad te dicens Dimitte populum
meum ut michi sacrificet in deserto. et usque ad presens audire
noluisti. Hec igitur dicit dominus In hoc scies quod dominus sim Ego
percuciam virga que in manu mea est aquam fluminis et vertetur
in sanguinem. pisces quoque qui sunt in flumine morientur et
putrescent aque. et affligentur egipcii bibentes aquam fluminis
Dixitque dominus ad moysen Dic ad aaron Tolle virgam tuam
et extende manum tuam super aquas egipti et super flumina
eorum et rivos. ac paludes et omnes lacus aquarum ut re-
vertantur in sanguinem. et sit cruor in omni terra egipti tam
in ligneis vasis quam in saxeis Feceruntque ita moyses et
aaron sicut preceperat dominus Et elevans virgam percussit aquam
fluminis coram pharaone et servis eius que versa est in sangui-
nem Et pisces qui erant in flumine mortui sunt Computruit-
que flumen et non poterant egipcii bibere aquam fluminis Et fuit
sanguis in tota terra egipti Feceruntque similiter malefici egiptiorum
similiter incantacionibus suis. et induratum est cor pharaonis. nec

audivit sicut preceperat dominus. Avertitque se et ingressus est do-
mum suam, nec apposuit cor etiam hac vice. Foderunt autem omnes
egipcij per circuitum fluminis aquam ut biberent. non enim poterant bi-
bere de aqua fluminis. Impletique sunt septem dies postquam percussit
dominus flumen. Dixit quoque ad moysen

viii

Dixit quoque dominus ad moysen Ingredere ad pharaonem
et dices ad eum Hec dicit dominus deus Dimitte populum meum
ut sacrificet michi in deserto Si autem nolueris dimittere
Ecce ego percutiam omnes terminos tuos ranis. et ebulliet flumen
ranas. que ascendent et ingredientur domum tuam. et cubiculum
lecti tui et super stratum tuum Et in domos servorum tuorum
et in populum tuum et in furnos tuos et in reliquias ciborum
tuorum. et ad te. et ad populum tuum. et ad omnes servos tuos intra-
bunt rane Dixitque dominus ad moysen Dic ad aaron Extende
manum tuam super fluvios. et super rivos et paludes. et educ ra-
nas super terram egipti Extendit aaron manum suam super
aquas egipti. Fecerunt autem et malefici per incantationes
suas similiter Eduxeruntque ranas super terram egipti Vocavit
autem pharao moysen et aaron. et dixit eis Orate dominum ut
auferat ranas a me. et a populo meo. et dimittam populum ut sacrificet
domino Dixitque moyses pharaoni Constitue michi quando deprecer pro te
et pro servis tuis et pro populo tuo ut abigantur rane. a te et a
domo tua. et tantum in flumine remaneant Qui respondit cras. At
iuxta verbum tuum inquit faciam ut scias quoniam non est sicut
dominus deus noster. et recedent a te rane et a domo tua. et a servis
tuis. et a populo tuo. tantum in flumine remanebunt Egressique
sunt moyses et aaron a pharaone. Et clamavit moyses ad dominum
pro sponsione ranarum. quam condixerat pharaoni Fecitque dominus
iuxta verbum moysi. et mortue sunt rane. de domibus et de villis
et de agris Congregaveruntque eas in immensos aggeres
et computruit terra Videns autem pharao quod data esset requies
ingravavit cor suum. et non audivit eos sicut preceperat dominus
Dixit dominus ad moysen loquere ad aaron Extende virgam
tuam et percute pulverem terre. et sint sciniphes in universa terra
egipti Feceruntque ita Et extendit aaron manum virgam
tenens percussitque pulverem terre. et facti sunt sciniphes in hominibus
et in iumentis Omnis quoque pulvis terre versus est in sciniphes
per totam terram egipti Feceruntque similiter malefici incantationibus

suis ut educerent sciniphes et non potuerunt Erantque sciniphes
tam in hominibus quam in iumentis Et dixerunt malefici ad pharaonem
Digitus dei est hic Induratumque est cor pharaonis et non au
divit eos sicut preceperat dominus Dixit quoque dominus ad moysen Con
surge diluculo et sta coram pharaone Egredietur enim ad aquas
et dices ad eum Hec dicit dominus dimitte populum meum ut
sacrificet mihi Quod si non dimiseris eum Ecce ego mittam in te
et in servos tuos et in populum tuum et in domos tuas omne
genus muscarum et implebuntur domus egyptiorum muscis
diversi generis et universa terra in qua fuerint Faciamque
mirabilem in die illa Terram gessen in qua populus meus
est ut non sint ibi musce et scias quia ego dominus in medio
terre Ponamque divisionem inter populum meum et populum tuum Cras
erit signum istud Fecitque dominus ita Et venit musca gravis
sima in domos pharaonis et servorum eius et in omnem
terram egypti Et corrupta est terra ab huiuscemodi muscis
Vocavitque pharao moysen et aaron et ait eis Ite sacrificate
deo vestro in terra hac Et ait moyses Non potest ita fieri Ab
hominationes enim egyptiorum ymolabimus deo nostro Quod si mac
taverimus ea que colunt egypcii coram eis lapidibus nos ob
ruent Viam trium dierum pergemus in solitudine et sacrificabimus
domino deo nostro sicut precepit nobis Dixitque pharao Ego di
mittam vos ut sacrificetis domino deo vestro in deserto Verum
tamen longius ne abeatis Rogate pro me Et ait moyses
Egressus a te orabo dominum et recedet musca a pharaone et
a servis eius et a populo eius cras Verumptamen noli ultra
fallere ut non dimittas populum sacrificare domino Egressus
que est moyses a pharaone et oravit dominum qui fecit iuxta
verbum illius et abstulit muscas a pharaone et a servis
et a populo eius non superfuit ne una quidem Et ingravatum
est cor pharaonis ita ut ne hac quidem vice dimitteret populum 2

ix

Dixit autem dominus ad moysen Ingredere ad pharaonem
et loquere ad eum Hec dicit dominus deus hebreorum
Dimitte populum meum ut sacrificet mihi Quod si
adhuc retines eos Ecce manus mea erit super agros
tuos et super equos et asinos et camelos et boves et oves
pestis valde gravis Et faciet deus mirabile inter possessio
nes israel et possessiones egyptiorum ut nihil omnino pereat

adhuc renuis et retines

ex hiis que pertinent ad filios israel. Constituitque dominus tempus dicens. Cras faciet dominus istud verbum in terra. Fecit ergo dominus verbum hoc altera die. Mortuaque sunt omnia animancia egiptiorum. De animalibus vero filiorum israel nichil omnino periit. Et misit pharao ad videndum nec erat quicquam mortuum de hiis que possidebat israel. Ingravatumque est cor pharaonis et non dimisit populum. Et dixit dominus ad moysen et aaron. Tollite plenas manus cineris de camino. et spargat illum moyses in celum coram pharaone. sitque pulvis super omnem terram Egipti. Erunt enim in hominibus et in iumentis ulcera. et vesice turgentes in universa terra egipti. Tuleruntque cinerem de camino. Et steterunt coram pharaone. Et sparsit illum moyses in celum. Factaque sunt ulcera vesicarum turgentium in hominibus et in iumentis. nec poterant malefici stare coram moyse propter ulcera que in illis erant. et in omni terra egipti. Induravitque dominus cor pharaonis. et non audivit eos. sicud locutus est dominus ad moysen.

Dixitque dominus ad moysen. mane consurge et sta coram pharaone. Et dices ad eum. Hec dicit dominus deus hebreorum. Dimitte populum meum ut sacrificet michi. quia in hac vice mittam omnes plagas super cor tuum. et super servos tuos. et super populum tuum. ut scias quod non sit similis mei in omni terra. Nunc enim extendens manum. percuciam te et populum tuum peste. peribisque de terra. Ideo autem posui te ut ostendam in te fortitudinem meam. et narretur nomen meum in omni terra. Adhuc retines populum meum. et non vis eum dimittere. En pluam hac ipsa hora cras grandinem multam nimis. qualis non fuit in egipto a die qua fundata est usque ad presens tempus. Mitte ergo iam nunc et congrega iumenta tua. et omnia que habes in agro. Homines enim et iumenta. et universa que inventa fuerint in [foris] agris. nec congregata de agris ceciderit que super ea grando morientur. Qui timuit verbum domini de servis pharaonis. fecit confugere servos suos et iumenta in domos. Qui autem neglexit sermonem domini. dimisit servos suos et iumenta in agris. Et dixit dominus ad moysen. Extende manum tuam in celum. ut fiat grando in universa terra egipti. ~~Extenditque moyses virgam in celum~~ super homines et super iumenta et super omnem herbam agri in terra egipti. Extenditque moyses virgam in celum. et dominus dedit tonitrua et grandinem

ac discurrentia fulgura super terram. Pluitque dominus grandinem super terram egipti: et grando et ignis mixta pariter ferebantur tantaeque fuit magnitudinis quanta numquam apparuit in universa terra egipti ex quo gens illa condita est. Et percussit grando in omni terra egipti cuncta que fuerunt in agris ab homine usque ad iumentum cunctamque herbam agri percussit grando et omne lignum regionis confregit. Tantum in terra gessen ubi erant filii israel grando non cecidit. Misitque pharao et vocavit moysen et aaron dicens ad eos Peccavi et nunc Dominus iustus Ego et populus meus impii Orate dominum ut desinant tonitrua dei et grando ut dimittam vos: et nequaquam hic ultra maneatis. Ait moyses cum egressus fuero de urbe extendam palmas meas ad dominum et cessabunt tonitrua et grando non erit ut scias quia domini est terra. Novi enim quod et tu et servi tui necdum timeatis dominum. Linum ergo et ordeum lesum est eo quod ordeum esset virens et linum iam folliculos germinaret. Triticum autem et far non sunt lesa quia serotina erant. Egressusque moyses a pharaone et urbe tetendit manus ad dominum et cessaverunt tonitrua et grando nec ultra stillavit pluvia super terram. Videns autem pharao quod cessasset pluvia et grando et tonitrua auxit peccatum et ingravatum est cor eius et servorum illius et induratum est nimis nec dimisit filios israel sicut preceperat dominus per manum moysi

X

Et dixit dominus ad moysen Ingredere ad pharaonem Ego enim induravi cor eius et servorum illius ut faciam signa mea hec in eo et narres in auribus filii tui et nepotum tuorum quotiens contriverim egiptios et signa mea fecerim in eis et sciatis quia ego dominus. Introierunt ergo moyses et aaron ad pharaonem et dixerunt ad eum Hec dicit dominus deus hebreorum Usque quo non vis subici michi Dimitte populum meum ut sacrificet michi Sin autem resistis et non vis dimittere eum Ecce ego inducam cras locustam in fines tuos que operiat superficiem terre nec quicquam eius appareat sed comedatur quod residuum fuerit grandini. Corrodet enim omnia ligna que germinant in agris et implebunt domos tuas et servorum tuorum et omnium egiptiorum quanta non viderunt patres tui et avi ex quo orti sunt super terram usque in presentem diem Avertitque se et egressus est a pharaone. Dixerunt autem servi pharaonis ad eum Usque quo patiemur hoc scandalum Dimitte homines ut sacrificent domino deo suo

Nonne vides quod periit egyptus. Revocaveruntque moysen
et aaron ad pharaonem Qui dixit eis Ite sacrificate domino
deo vestro Qui nam sunt qui ituri sunt Ait moyses Cum par
vulis nostris et senibus pergemus. Cum filiis et filiabus Cum
ovibus et armentis Est enim solempnitas domini dei nostri Et ait
pharao Sic dominus sit vobiscum quo ego dimittam vos et parvulos
vestros Cui dubium est quod pessime cogitetis Non fiet ita Sed ite
tantum viri et sacrificate domino, hoc enim et ipsi petistis Statimque
eiecti sunt de conspectu pharaonis. Dixit autem dominus ad moysen
Extende manum tuam super terram egypti ad locustam ut ascendat
super eam et devoret omnem herbam que residua fuit grandini
Et extendit moyses virgam super terram egypti. Et dominus indu
xit ventum urentem, tota illa die ac nocte Et mane facto
ventus urens levavit locustas. que ascenderunt super universam
terram egypti. et sederunt in cunctis finibus egyptiorum innumera
biles. quales ante illud tempus non fuerant, nec postea futu
sunt Operueruntque universam superficiem terre vastantes omnia De
vorata est igitur herba terre, et quicquid pomorum in arboribus fuit
que grando dimiserat, nichilque omnino virens relictum est in lignis
, et herbis terre in tota egypto Quamobrem festinus pharao
vocavit moysen et aaron et dixit eis Peccavi in dominum deum vestrum et vobis
, ut auferat a me mortem istam Egressusque moyses de conspectu
pharaonis et oravit dominum. Qui flare fecit ventum ab occidente
vehementissimum. et arreptam locustam proiecit in mare rubrum
Non remansit nec una quidem in cunctis finibus egypti Et indu
ravit dominus cor pharaonis nec dimisit filios israel Dixit
autem dominus ad moysen Extende manum tuam in celum ut sint
tenebre, super terram egypti tam dense, ut palpari queant
Extenditque moyses manum in celum, Et facte sunt tenebre
horribiles in universa terra egypti. tribus diebus. nemo vidit
fratrem suum. nec movit se de eo loco in quo fuerat. Ubicumque autem
habitabant filii israel ibi lux erat Vocavitque pharao moysen et
aaron. et dixit eis Ite sacrificate domino! Oves tantum vestre
et armenta remaneant parvuli vestri eant vobiscum Ait moyses
Hostias quoque et holocausta, dabis nobis que offeramus domino deo
nostro Cuncti greges pergent nobiscum non remanebit ex
eis ungula, que necessaria sunt in cultum domini dei nostri presertim
cum ignoremus quid debeat immolari Donec ad ipsum locum perveniamus

Induravit autem dominus cor pharaonis. et noluit dimittere eos.
Dixitque pharao ad moysen Recede a me et caveas ne ultra
videas faciem meam. Quocumque die apparueris michi morieris. ita
fiat ut locutus es non videbo ultra faciem tuam

xi

Et dixit dominus ad moysen Adhuc una plaga tangam
pharaonem et egyptum. Et post hec dimittet vos et
exire compellet Dices ergo omni plebi ut postulet vir
ab amico suo. et mulier a vicina sua vasa argentea et
aurea Dabit autem dominus graciam populo suo coram egyptiis.
Fuitque moyses vir magnus in terra egypti coram servis pharaonis
et omni populo. et ait Hec dicit dominus Media nocte ingrediar
in egyptum. et morietur omne primogenitum in terra egyptiorum
a primogenito pharaonis qui sedet in solio eius. usque ad primo
genitum ancille. que est ad molam. et omnia primogenita
iumentorum. Eritque clamor magnus in universa terra egyp
ti qualis nec antea nec postea futurus est Apud omnes autem
filios israel non muttiet canis ab homine usque ad pecus. ut
sciatis quanto miraculo dividet dominus egyptios ab israel. Descendent
que omnes servi tui isti ad me. et adorabunt me dicentes Egre
dere tu et omnis populus. qui subiectus est tibi Post hec egre
diemur et exivit a pharaone iratus nimis Dixit autem dominus
ad moysen Non audiet vos pharao ut multa signa fiant
in terra egypti Moyses autem et aaron fecerunt omnia ostenta
que scripta sunt coram pharaone et induravit dominus cor
pharaonis nec dimisit filios israel de terra sua

xii

Dixit quoque dominus ad moysen et aaron in terra egypti
Mensis iste principium nobis mensium. primus erit in
mensibus anni. Loquimini ad universum cetum filiorum
israel et dicite eis Decima die mensis huius tollat unusquisque
agnum per familias et domos suas Sin autem minor est numerus
ut sufficere non possit ad vescendum agnum assumet vicinum suum
Qui iunctus est domui eius iuxta numerum animarum que sufficere
possint ad esum agni Erit autem agnus sine macula masculus
anniculus iuxta quem ritum tolletis edum. et servabitis eum
usque ad quartam decimam diem mensis huius. immolabitque eum
universa multitudo filiorum israel. ad vesperam. Et sument de san
guine eius. et ponent super utrumque postem. et in superliminaribus domorum
in quibus comedent illum. et edent carnes nocte illa assas igni et

Azimos panes cum lactucis agrestibus. Non comedetis ex eo
crudum quid, nec coctum aqua, sed assum tantum igni. Caput
cum pedibus eius et intestinis vorabitis, nec remanebit
ex eo quicquam usque mane. Si quid residuum fuerit igni combure
tis. Sic autem comedetis illum. Renes vestros accingetis, et cal
ciamenta habebitis in pedibus, tenentes baculos in manibus, et
comedetis festinantes. Est enim phase, id est transitus domini. Et transibo
per terram egypti nocte illa, et percutiam omne primogenitum in terra egypti
ab homine usque ad pecus. Et in cunctis diis egypti faciam iudicia:
Ego dominus. Erit autem sanguis vobis in signum in edibus in quibus
eritis, et videbo sanguinem, et transibo vos, nec erit in vobis
plaga disperdens, quando percussero terram egypti. Habebitis autem hunc
diem in monimentum, et celebrabitis eam solempnem domino in gene
rationibus vestris cultu sempiterno. Septem diebus azima comedetis.
In die primo non erit fermentum in domibus vestris. Quicumque comederit
fermentatum peribit anima illa de israel. A primo die usque ad diem
septimum. Dies prima erit sancta atque solempnis, et dies sep
tima eadem festivitate venerabilis. Nichil operis facietis in eis
exceptis hiis que ad vescendum pertinent. Et observabitis azima.
In eadem enim ipsa die educam exercitum vestrum de terra egypti.
Et custodietis diem istum in generationibus vestris ritu perpetuo.
Primo mense quartadecima die mensis ad vesperam comedetis
azima usque ad diem vicesimam primam eiusdem mensis ad vesperam.
Septem diebus fermentum non invenietur in domibus vestris. Qui co
mederit fermentatum peribit anima eius de cetu israel tam de
advenis quam de indigenis terre. Omne fermentatum non comedetis
in cunctis ~~animantibus~~ habitaculis vestris edetis azima. Voca
vit autem moyses omnes seniores filiorum israel et dixit ad
eos. Ite tollentes animal per familias vestras immolate phase
fasciculumque ysopi tingite in sanguine, que est in limine, et
aspergite ex eo superliminare et utrumque postem. Nullus vestrum egrediatur
ostium domus sue usque in mane. Transibit enim dominus percutiens
egypcios. Cumque viderit sanguinem in superliminari et in utroque
poste transcendet ostium, et non sinet percussorem ingredi domos
vestras et ledere. Custodi verbum istud legittimum tibi et filiis
tuis usque in eternum. Cumque introieritis terram quam dominus daturus
est vobis ut pollicitus est observabitis cerimonias istas et cum
dixerint vobis filii vestri Que est ista religio dicetis ei[illegible]

holocauste

Transitus domini est · quando transivit super domos filiorum israel in egipto percuciens egipcios et domos nostras liberans. Incurvatusque populus adoravit. Et egressi filii israel fecerunt sicut preceperat dominus moysi et aaron. Factum est autem in noctis medio percussit dominus omne primogenitum in terra egipti a primogenito pharaonis qui sedebat in solio eius · usque ad primogenitum captive que erat in carcere. Et omne primogenitum iumentorum. Surrexitque pharao nocte et omnes servi eius · cunctaque egiptus et ortus est clamor magnus in egipto. Neque enim erat domus in qua non iaceret mortuus. Vocatisque pharao moysen et aaron nocte ait. Surgite egredimini a populo meo et vos et filii israel. Ite et immolate domino sicut dicitis. Oves vestras et armenta assumite ut pecieratis. Et abeuntes benedicite michi. Urgebantque egipcii populum de terra exire velociter dicentes. Omnes moriemur. Tulit igitur populus conspersam farinam · antequam fermentaretur · et ligans in palliis posuit super humeros suos. Feceruntque filii israel sicut preceperat moyses et pecierunt ab egipciis vasa argentea et aurea vestemque plurimam. Dedit autem dominus graciam populo coram egipciis ut commodarent eis et spoliaverunt egipcios. Profectique sunt filii israel de ramasse in socoth · sexcenta fere milia peditum virorum absque parvulis. Sed et vulgus promiscuum et innumerabile ascendit cum eis. Oves et armenta et animancia diversi generis multa nimis. Coxeruntque farinam quam dudum conspersam de egipto tulerant · et fecerunt subcinericios panes azimos. Neque enim poterant fermentari cogentibus exire egipciis · et nullam facere sinentibus moram nec pulmenti quicquam occurrerat preparare.

Habitacio autem filiorum israel qua manserant in egipto fuit quadringentorum annorum et xxx. Quibus expletis eadem die egressus est omnis exercitus domini de terra egipti. Nox est ista observabilis domini quando eduxit eos de terra egipti. Hanc observare debent omnes filii israel in generacionibus suis.

Dixitque dominus ad moysen et aaron. Hec est religio phase. Omnis alienigena non comedat ex eo. Omnis autem servus empticius circumcidetur · et comedet / advena et mercenarius non comedent ex eo. In una domo comedetur nec efferetis de carnibus eius foras · nec os illius confringetis. Omnis cetus filiorum israel faciet istud. Quod si quis peregrinorum in vestram voluerit transire coloniam

et facere phase domini circumcidetur prius omne masculinum eius
et tunc rite celebrabit eritque sicud indigena terre Si quis
autem circumcisus non fuit non vescetur ex eo Eadem lex erit indigene
et colono qui peregrinatur apud vos Feceruntque omnes filii
ysrael sicud preceperat dominus moysi et aaron Et in eadem
die eduxit dominus filios ysrael de terra egypti per turmas suas

xiii

Locutus est dominus ad moysen dicens Sanctifica
mihi omne primogenitum quod aperit vulvam in filiis
ysrael tam de hominibus quam de iumentis mea sunt
enim omnia Et ait moyses ad populum Mementote diei huius
in qua egressi estis de egypto et de domo servitutis quoniam in
manu forti eduxit vos dominus de loco isto ut non comedatis
fermentatum panem hodie egredimini mense novarum frugum
Cumque te introduxerit dominus in terram chananei et ethei
et amorrei et evei et iebusei quam iuravit patribus tuis
ut daret tibi terram fluentem lacte et melle celebrabis
hunc morem sacrificiorum mense isto Septem diebus vesceris
azimis et in die septimo erit solempnitas domini Azima
comedetis Septem diebus non apparebit apud te aliquid
fermentatum nec in cunctis finibus tuis Narrabisque filio tuo
in die illo dicens Hoc est quod mihi dominus fecit quando egressus sum
de egypto et erit quasi signum in manu tua et quasi moni-
mentum ante oculos tuos Ut lex domini semper sit in ore tuo In
manu enim forti eduxit te dominus de egypto Custodies huiuscemodi
cultum statuto tempore a diebus in dies Cumque introduxerit te dominus in terram
chananei sicut iuravit tibi et patribus tuis et dederit eam tibi separabis
omne quod aperit vulvam domino et quod primogenitum est in pecoribus
tuis Quicquid habueris masculini sexus consecrabis domino Primogenitum
asini mutabis ove Quod si non redemeris interficies Omne autem
primogenitum hominis de filiis tuis pretio redimes Cumque inter-
rogaverit te filius tuus cras dicens Quid est hoc respondebis
ei In manu forti eduxit dominus nos de terra egypti de do-
mo servitutis Nam cum induratus esset pharao et nollet
nos dimittere occidit dominus omne primogenitum in terra egypti a
primogenito hominis usque ad primogenitum iumentorum Id-
circo ymmolo domino omne quod aperit vulvam masculini

Et omnia primogenita filiorum meorum redimo. Erit igitur quasi signum in manu tua. et quasi appensum quid ob recordationem inter oculos tuos: eo quod in manu forti eduxerit nos dominus de egypto. Igitur cum emisisset pharao populum Non eos duxit dominus per viam terre philistim. que vicina est/ reputans. ne forte peniteret eum si vidisset adversum se bella consurgere. et reverteretur in egiptum. sed circumduxit per viam deserti que est iuxta mare rubrum. Et armati ascenderunt filij israel de terra egipti. Tulit quoque moyses ossa ioseph secum. Eo quod adiurasset filios israel dicens. Visitabit vos dominus. Efferte ossa mea hinc vobiscum. Profectique de sochot castrametati sunt in etham. in extremis finibus solitudinis. Dominus autem precedebat eos ad ostendendam viam. per diem in columpna nubis et per noctem in columpna ignis. ut dux esset itineris utroque tempore. Numquam defuit columpna nubis per diem nec columpna ignis per noctem coram populo. xiiii

Locutus est autem dominus ad moysen dicens. Loquere filiis israel. Reversi castrametentur e regione phiahiroth. que est inter magdalum et mare. contra beelsephon in conspectu eius castra ponetis super mare. Dicturusque est pharao super filiis israel. Coartati sunt in terra. Conclusit eos desertum. Et indurabo cor eius. ac persequetur vos. Et glorificabor in pharaone et in omni exercitu eius. Scientque egipcij. quia ego sum dominus. Feceruntque ita. Et nunciatum est regi egiptiorum quod fugisset populus: Immutatumque est cor pharaonis et servorum eius super populo et dixerunt. Quid voluimus facere. ut dimitteremus israel ne serviret nobis. Iunxit ergo currum. et omnem populum suum assumpsit secum. Tulitque sexcentos currus electos. quicquid in egipto curruum fuit. et duces totius exercitus. Induravitque dominus cor pharaonis regis egipti. et persecutus est filios israel ~~filios israel~~. At illi egressi erant in manu excelsa. Cumque persequerentur egiptij vestigia precedentium. reppererunt eos in castris super mare. Omnis equitatus et currus pharaonis et universus exercitus erat in phiahiroth contra beelsephon. Et cum appropinquasset pharao levantes filij israel oculos viderunt egiptios post se. et timuerunt valde. Clamaveruntque ad dominum. et dixerunt ad moysen forsitan non erant sepulcra in egipto. ideo tulisti nos ut moreremur

Equitatus

in solitudine. Quid hoc facere voluisti ut educeres nos ex egipto
Nonne iste est sermo quem loquebamur ad te in egipto dicentes recede
a nobis, ut serviamus egiptiis. Multo enim melius fuit servire eis
Et ait moyses ad populum. nolite timere. State et videte magnalia
domini que facturus est hodie. Egiptios enim quos nunc videtis:
nequaquam ultra videbitis. usque in sempiternum. Dominus pugnabit pro
nobis. et vos tacebitis. Dixit quoque dominus ad moysen. Quid clamas
mas ad me. loquere filiis israel. ut proficiscantur. Tu autem eleva
virgam tuam. et extende manum tuam super mare. et divide
illud. ut gradiantur filii israel in medio mari per siccum. Ego
autem indurabo cor egiptiorum. ut persequantur vos. et glorificabor
bor in pharaone. et in omni exercitu eius. Et in curribus et in equitibus
tibus illius. Et scient Egiptii quia ego sum dominus deus. Cum
glorificatus fuero in pharaone. et in curribus atque equitibus eius
Tollensque se angelus qui precedebat castra israel abiit post eos
et cum eo pariter columpna nubis priora dimittens post
tergum stetit inter castra egiptiorum et castra israel. et erat nubes
tenebrosa. et illuminans noctem ita. ut ad se invicem toto noctis
tempore accedere non valerent. Cumque extendisset moyses manum
super mare. abstulit illud dominus flante vento vehementi et urenti
tota nocte. et vertit in siccum. Divisa quoque est aqua. Et ingressi
sunt filii israel per medium maris sicci. Erat enim aqua quasi murus
rus a dextera eorum et leva. Persequentes que egiptii ingressi sunt
post eos. Omnis equitatus pharaonis. currus eius et equites per
medium maris. Iamque advenerat vigilia matutina. Et ecce
respiciens dominus super castra egiptiorum per columpnam ignis et
nubis. interfecit exercitum eorum. et subvertit rotas curruum
ferebanturque in profundum. Dixerunt ergo egiptii. Fugiamus
israelem. dominus enim pro eis pugnat contra nos. Et ait dominus
ad moysen. Extende manum tuam super mare. ut revertantur
aque ad egiptios. super currus et equites eorum. Cumque
extendisset moyses manum contra mare. reversum est primo diluculo
culo ad priorem locum. Fugientibusque egiptiis. occurrerunt aque et
involvit eos dominus in mediis fluctibus. Reverseque sunt aque et
et operuerunt currus et equites cuncti exercitus pharaonis. qui
insequentes ingressi fuerant mare. nec unus quidem superfuit ex eis

Filij autem israhel perrexerunt per medium sicci maris. et aque eis erant
quasi pro muro a dextris et a sinistris. liberavitque dominus in die
illo israhel de manu egiptiorum. et viderunt egiptios mortuos
super litus maris. et manum magnam quam exercuerat dominus contra
eos. Timuitque populus dominum. et crediderunt domino et moysi servo eius

xv

Tunc cecinit moyses et filij israhel ~~dno~~ carmen hoc
domino. et dixerunt. Cantemus domino. gloriose enim
magnificatus est. equum et ascensorem proiecit in mare
Fortitudo mea et laus mea dominus. et factus est michi in salutem
Iste deus meus et glorificabo eum. deus patris mei et exaltabo eum
Dominus quasi vir pugnator omnipotens. nomen eius. currus pharaonis
et exercitum eius proiecit in mare. Electi principes eius submersi
sunt in mari rubro. abyssi operuerunt eos. descenderunt in pro
fundum quasi lapis. Dextera tua magnificata est in fortitudine:
dextera tua domine percussit inimicum. et in multitudine glorie
tue deposuisti adversarios meos. Misisti iram tuam. que devoravit
eos sicut stipulam. et in spiritu furoris tui congregate sunt aque
Stetit unda fluens congregate sunt abyssi in medio mari
Dixit inimicus persequar et comprehendam. dividam spolia. imple
bitur anima mea. Evaginabo gladium meum. interficiet
eos manus mea. Flavit spiritus tuus et operuit eos mare. sub
mersi sunt quasi plumbum in aquis vehementibus. Quis similis
tui in fortibus domine. quis similis tui magnificus in sanctitate
terribilis atque laudabilis faciens mirabilia. Extendisti manum
tuam et devoravit eos terra. Dux fuisti populo in misericordia tua quem
que redemisti. Et portasti eum in fortitudine tua ad habita
culum sanctum tuum. Ascenderunt populi et irati sunt. dolores
obtinuerunt habitatores tremor tores philistijm. Tunc conturbati sunt
principes edom. robustos moab obtinuit tremor. Obriguerunt
omnes habitatores chanaan. Irruat super eos formido et pa
vor in magnitudine brachij tui. Fiant immobiles quasi lapis
Donec pertranseat populus tuus. domine donec pertranseat populus tuus
iste quem possedisti. Introduces eos et plantabis in monte hereditatis
tue. firmissimo habitaculo tuo quod operatus es domine. Sanc
tuarium tuum domine quod firmaverunt manus tue. dominus regnabit in
eternum et ultra. Ingressus est enim eques pharao cum curribus

et equitibus in mare. et reduxit super eos dominus aquas maris Filij
autem israel ambulaverunt per siccum in medio eius. Sumpsit
ergo Maria prophetissa soror aaron tympanum in manu sua
egresseque sunt omnes mulieres post eam cum tympanis et
choris quibus precinebat dicens Cantemus domino. gloriose
enim magnificatus est. equum et ascensorem eius proiecit in mare
Tulit autem moyses israel de mari rubro. et egressi sunt in de
sertum Sur Ambulaveruntque tribus diebus in solitudine et
non inveniebant aquam Et venerunt in marath. nec poterant
bibere aquam de marath. eo quod essent amare. Unde et con
gruum nomen loco imposuit vocans illud amarath idest ama
ritudinem Et murmuravit populus contra moysen dicens.
Quid bibemus At ille clamavit ad dominum Qui ostendit ei lignum
quod cum misisset in aquas in dulcedinem verse sunt Ibi con
stituit precepta. atque iudicia. et ibi temptavit eum dicens Si
audieris vocem domini dei tui. et quod rectum est coram eo feceris
et obedieris mandatis eius. custodierisque omnia precepta illius
Cunctum languorem quem posui in egypto. non inducam
super te Ego enim dominus salvator tuus sum

xvi

Venerunt autem filii israel in helym ubi erant duodecim fontes
aquarum et septuaginta palme. et castrametati
sunt iuxta aquas Profectique sunt de helym et
venit omnis multitudo filiorum israel. in desertum Syn quod
est inter helym et synai. quintodecimo die mensis secundi postquam
egressi sunt de terra egypti xvi Et murmuravit omnis con
gregacio filiorum israel contra moysen et contra aaron in solitu
dine. Dixeruntque ad eos filij israel Utinam mortui essemus per
manum domini in terra egypti quando sedebamus super ollas car
nium et comedebamus [+ panem] in saturitate Cur induxistis nos in deser
tum istud. ut occideretis omnem multitudinem fame Dixit autem dominus
ad moysen Ecce ego pluam vobis panes de celo Egrediatur
populus et colligat que sufficiunt per singulos dies. ut temptem eum
utrum ambulet in lege mea an non Die autem sexto parent
quod inferant. et sit duplum quam colligere solebant per
singulos dies Dixeruntque moyses et aaron ad omnes filios israel
Vespere scietis quod dominus eduxerit vos de terra egypti. et mane videbitis gloriam domini

de manna

manna datur

murmurat

Audivi enim murmur vestrum contra dominum. Nos vero quid sumus quia
mussitatis contra nos. Et ait moyses. Dabit dominus nobis vespere car
nes edere. et mane panes in saturitate. eo quod audierit mur
murationes vestras. quibus murmurati estis contra eum. Non enim quod
sumus. nec contra nos est murmur vestrum. sed contra dominum. Dixit
quoque moyses ad aaron. Dic universe congregationi filiorum israel
Accedite coram domino; audivit enim murmur vestrum. Cumque loque
retur aaron ad omnem cetum filiorum israel; respexerunt ad solitu
dinem et ecce gloria domini apparuit in nube

Locutus est autem dominus ad moysen dicens. Audivi mur
murationes ~~vestras~~ filiorum israel. loquere ad eos. Vespere
comedetis carnes. et mane saturabimini panibus. Scietis
que quod ego sum dominus deus vester. Factum est ergo vespere. et ascendens
coturnix operuit castra. Mane quoque ros iacuit per circuitum castrorum
Cumque operuisset superficiem terre apparuit in solitudine minutum
et quasi pilo tunsum. in similitudine pruine super terram. Quod
cum vidissent filii israel dixerunt ad invicem Manhu quod
significat quid est hoc. Ignorabat enim quid esset. Quibus ait
moyses. iste est panis quem dedit dominus nobis ad vescendum
Hic est sermo quem precepit dominus. Colligat ex eo unusquisque
quantum sufficiat ad vescendum. gomor per singula capita iux
ta numerum animarum vestrarum que habitant in tabernaculo sic
tolletis. Feceruntque ita filii israel. et collegerunt alius plus
alius minus. et mensi sunt ad mensuram gomor. Nec qui
plus collegerat. habuit amplius. Nec qui minus paraverat
reperit minus. sed singuli iuxta id quod edere poterant congre
gaverunt. Dixitque moyses ad eos. Nullus relinquat ex eo
usque in mane. Qui non audierunt eum. sed dimiserunt quidam ex
eis usque mane. Et scatere cepit vermibus atque computruit
Et iratus est contra eos moyses. Colligebant autem mane
singuli quantum sufficere poterat ad vescendum. Cumque in
caluisset sol liquefiebat. In die vero sexta collegerunt cibos
duplices id est duo gomor. per singulos homines. Venerunt
autem omnes principes multitudinis. et narraverunt moysi
Qui ait eis. Hoc est quod locutus est dominus. Requies sabbati sanctificata est
domino. Cras quodcumque operandum est facite. et que coquenda sunt

coquite Quicquid aut reliquu fuit reponite vsqz in mane
Fecerunt qz ita vt preceperat moyses et no computruit. neqz ver
mis inventus est in eo Dixit qz moyses comedite illud hodie
quia sabbatum e domini ideo no inveniet hodie in agro Sex
diebz colligite In die aut septimo sabbatu e domini ideo no
inveniet Venit septima dies et egressi de pplo vt colligerent
no invenerunt Dixit aut dns ad moysen vsqz quo
no vultis custodire mandata mea et legem meam Vide
te qz dns dedit vobis sabbatum et ppt hoc tribuerit vobis
die sexto cibos duplices Maneat vnusquisqz apud semet
ipm Nullus egrediatur de loco die septimo. et sabbati
zabit pplus die septimo Appellauitqz dns isrl nome eius
man. qd erat qsi semen coriandri albu gustusqz
eius qsi simile cu melle Dixit aut moyses Iste est sme
que precepit dns. Imple gomor ex eo et custodiatur in futu
ras retro generaciones ut noverint panem quo alui vos in so
litudine quando educti estis de tra egypti Dixitqz moyses
ad aaron Sume vas vnu et mitte ibi man. quatu potest
capere gomor. et repone coram domino. ad servandum in ge
neraciones vras sicut precepit dns moysi Posuitqz illud
aaron in tabernaculo reservandum

Filii aut isrl comederunt man xl annis donec ve
nerunt in tram habitabilem hoc cibo aliti sunt vsqz
quo tangerent fines tre canaan Gomor aut pars
est decima ephi etc

xvii

Igitur pfecta omis multitudo filiorum isrl de deserto
Syn p mansiones suas iuxta sermone domini castrameta
ta est in raphidim vbi no erat aqua ad bibendum pplo
qui iurgatus contra moysen ait Da nobis aquam vt bibam
Quibz respondit moyses Quid iurgamini contra me Cur
temptatis dnm Sitivit go pplus ibi pro aque penuria
et murmurauit contra moysen dicens Cur nos exire fe
cisti de egypto vt occideres et nos et filios nros ac iumenta
siti Clamauit aut moyses ad dnm dicens Quid facia
pplo huic Adhuc pusillum et lapidabit me Ait dns
ad moysen Antecede pplm et sume tecum de senioribus isrl

moyses sedit aaron et ur manus eius sustentant

et virgam qua percussisti flumen tolle in manu tua et vade En
ego stabo coram te ibi super petram horeb. Percuciesque petram, et
exibit ex ea aqua ut bibat populus. Fecit moyses ita coram senioribus
israel. et vocavit nomen loci illius temptacio propter iurgium filiorum
israel. Et quia temptaverunt dominum dicentes. Est ne deus in nobis an non
Venit autem amalech. et pugnabat contra israel. in raphidim
Dixitque moyses ad iosue. Elige viros. et egressus pu-
gna contra amalech cras Et ego stabo in vertice collis habens
virgam dei in manu mea. Fecit iosue. ut locutus ei erat moy-
ses. et pugnavit contra amalech. Moyses autem. et aaron. et hur
ascenderunt in verticem collis. Cumque levaret moyses manus
vincebat israel. Sin autem paululum remisisset. superabat amalech
Manus autem moysi erant graves. Sumentes igitur lapidem
posuerunt subter eum. in quo sedit. Aaron autem et hur sustentabant
manus eius ex utraque parte. Et factum est ut manus illius non
lassarentur. usque ad occasum solis. Fugavitque iosue amalech
et populum eius in ore gladii. Dixit autem dominus ad moysen.
Scribe hoc ob monimentum in libro. et trade in auribus iosue
Delebo enim memoriam amalech sub celo. Edificavitque moy-
ses altare. et vocavit nomen eius dominus exultacio mea dicens
Quia manus solius domini et bellum domini erit contra amalech a
generacione in generacionem

xviii

Cumque audisset iethro sacerdos
madian cognatus moysi. omnia que fecerat deus
moysi et israel populo suo. Eo quod eduxisset dominus israel de
egypto Tulit sephoram uxorem moysi. quam remiserat
et duos filios eius. quorum unus vocabatur gersan dicente
patre Advena fui in terra aliena Alter vero eliezer. Deus
enim ait patris mei adiutor meus et eruit me de gladio phara-
onis Venit ergo iethro cognatus moysi et filii eius et uxor
eius ad moysen in desertum ubi erat castrametatus iuxta
montem dei. et mandavit moysi dicens Ego cognatus
tuus iethro venio ad te et uxor tua. et duo filii tui cum ea.
Qui egressus in occursum cognati sui. adoravit et osculatus est
eum Salutaveruntque se mutuo verbis pacificis. Cumque in-
trasset thabernaculum narravit moyses cognato suo. cuncta que
fecerat dominus pharaoni. et egipciis propter israel. et universum

Iethro consilio iudices constituuntur

Laborem qui accidisset eis in itinere quo liberauerat eos dominus Leta-
tusque est iethro super omnibus bonis que fecerat dominus israeli eo quod
eruisset eum de manu egiptiorum et ait Benedictus dominus qui libe-
rauit uos de manu egiptiorum et de manu pharaonis qui eruit
populum suum de manu egypti Nunc cognoui quia magnus dominus
super omnes deos eo quod superbe egerint contra eos Obtulit ergo
iethro cognatus moysi holocausta et hostias deo Veneruntque
Aaron et omnes seniores israel vt comederent panem cum eo coram
deo Altera autem die sedit moyses vt iudicaret populum qui assiste-
bat moysi de mane vsque ad vesperam Quod cum vidisset cognatus eius
omnia scilicet que agebat in populo ait Quid est hoc quod facis in plebe
Cur solus sedes et omnis populus prestolatur de mane vsque ad
vesperam Cui respondit moyses Venit ad me populus querens sententiam
dei Cum acciderit eis aliqua disceptatio veniunt ad me vt iudice-
m inter illos et ostendam precepta dei et leges eius At ille non bona re-
inquit facis Stulto labore consumeris et tu et populus iste qui
tecum est Vltra vires tuas est negotium Solus illud non poteris
sustinere Sed audi verba mea atque consilia et erit dominus tecum
Esto tu populo in hiis que ad deum pertinent vt referas que dicuntur ad deum
Ostendasque populo ceremonias et ritum colendi viamque per quam
ingredi debeant et opus quod facere debeant Provide autem de omni
plebe viros potentes et timentes deum in quibus sit veritas et
qui oderint auariciam et constitue ex eis tribunos et centuriones
et quinquagenarios et decanos qui iudicent populum omni tempore
Quicquid autem maius fuerit referant ad te et ipsi minora
tantummodo iudicent Leuiusque tibi sit partito in alios onere Si
hoc feceris implebis imperium dei et precepta eius poteris suste-
ntare et omnis hic populus reuertetur cum pace ad loca sua
Quibus auditis moyses fecit omnia que ille suggesserat Et elec-
tis viris strenuis de cuncto israel constituit eos principes popu-
li tribunos et centuriones et quinquagenarios et decanos
Qui iudicabant plebem omni tempore Quicquid autem grauius
erat referebant ad eum faciliora tantummodo iudicantes Dimi-
sitque cognatum suum qui reuersus abiit in terram suam

xix Mense tercio egressionis israel de terra egypti in die hac
venerunt in solitudinem Sinai Nam profecti de raphidim

Augustinus de doctrina christiana in prohemio
Nonne eciam moyses cum deo loqueba-
tur et hoc consilium regendi atque
administrandi tanti populi a
socero suo alienigena scilicet homine
et maxime prouidens et nullatenus
superbus accepit Videbat enim
vir ex quacumque anima verum consilium
processisset non ei sed illi qui est veritas
incommutabili deo tribuendum esse

et peruenientes usque in desertum synai castrametati sunt in eodem
loco. Ibique israhel fixit tentoria e regione montis. Moyses autem
ascendit ad dominum. Vocauitque eum dominus de monte et ait.
Hec dices domui iacob et annuntiabis filiis israhel. Vos ipsi vidistis
que fecerim egyptiis. quomodo portauerim vos super alas aquilarum
et assumpserim mihi. Si ergo audieritis vocem meam et
custodieritis pactum meum. eritis mihi in peculium de cunctis populis
Mea est enim omnis terra. et vos eritis mihi in regnum sacerdotale
et gens sancta. Hec sunt verba que loqueris ad filios israel
Venit moyses. et conuocatis maioribus natu populi exposuit omnes
sermones quos mandauerat dominus. Responditque vniuersus populus
simul. Cuncta que locutus est dominus faciemus. Cumque retulisset
moyses populi verba ad dominum. ait ei dominus. Iam nunc veniam
ad te in caligine nubis. Vt audiat me populus loquentem ad
te. et credat tibi in perpetuum. Nuntiauit ergo moyses verba populi
ad dominum. Qui dixit ei. Vade ad populum. et sanctifica illos
hodie et cras. lauentque vestimenta sua. et sint parati in
diem tertium. In die enim tertio descendet dominus coram omni plebe
super montem synai. Constituesque terminos populo per circuitum
et dices. Cauete ne ascendatis in montem. nec tangatis fines
illius. Omnis qui tetigerit montem morte morietur. Manus non
tanget eum. sed lapidibus opprimetur. aut confodietur iaculis.
Siue iumentum fuerit siue homo non viuet. Cum ceperit clangere
buccina. tunc ascendant in montem. Descenditque moyses
de monte ad populum. et sanctificauit eum. Cumque lauissent
vestimenta sua. ait ad eos. Estote parati in diem tertium. ne
appropinquetis vxoribus vestris. Iamque aduenerat dies tertius. et ma-
ne inclaruerat. Et ecce ceperunt audiri tonitrua. ac micare
fulgura. et nubes densissima operire montem. clangorque buccine
vehementius perstrepebat. Timuit populus qui erat
in castris. Cumque eduxisset eos moyses in occursum dei de loco
castrorum. steterunt ad radices montis. Totus autem mons sy-
nay fumabat. eo quod descendisset dominus super eum in igne. et
ascenderet fumus ex eo quasi de fornace. Eratque mons omnis
terribilis. et sonitus buccine paulatim crescebat in maius
et prolixius tendebatur. Moyses loquebatur. et dominus respondebat ei

Descenditque dominus super montem Synai in ipso montis vertice et vocavit Moysen in cacumen eius. Quo cum ascendisset dixit ad eum: ~~Dixit ad eum~~ Descende et contestare populum ne forte velint transcendere terminos ad videndum dominum et pereat ex eis plurima multitudo. Sacerdotes quoque qui accedunt ad dominum sanctificentur ne percutiat eos. Dixitque Moyses ad dominum: Non poterit vulgus ascendere in montem Synai. Tu enim testificatus es et iussisti dicens: pone terminos circa montem et sanctifica illum. Cui ait dominus: Vade descende. Ascendesque tu et Aaron tecum. Sacerdotes autem et populus ne transeant terminos nec ascendant ad dominum ne forte interficiat illos. Descendit Moyses ad populum et omnia narravit eis.

xx

Locutusque est dominus cunctos sermones hos: Ego sum dominus deus tuus qui eduxi te de terra Egypti de domo servitutis.

Non habebis deos alienos coram me. Non facies tibi sculptile neque omnem similitudinem que est in celo desuper et que in terra deorsum nec eorum que sunt in aquis sub terra. Non adorabis ea neque coles. Ego sum dominus deus tuus fortis zelotes visitans iniquitates patrum in filios in tertiam et quartam generationem eorum qui oderunt me et faciens misericordiam in milia his qui diligunt me et custodiunt precepta mea. Non assumes nomen domini dei tui in vanum nec enim habebit insontem dominus eum qui assumpserit nomen domini dei sui frustra. Memento ut diem sabbati sanctifices. Sex diebus operaberis et facies omnia opera tua. Septimo autem die sabbatum domini dei tui est. Non facies in eo omne opus tu et filius tuus et filia tua et servus tuus et ancilla tua, iumentum tuum, et advena qui est intra portas tuas. Sex enim diebus fecit dominus celum et terram et mare et omnia que in eis sunt et requievit die septimo. Idcirco benedixit diem sabbati et sanctificavit eum. Honora patrem tuum et matrem tuam ut sis longevus super terram quam dominus deus tuus dabit tibi. Non occides. Non mechaberis. Non furtum facies. Non loqueris contra proximum tuum falsum testimonium. Non concupisces domum proximi tui nec

[illegible]

[illegible marginal gloss]

desiderabis uxorem eius · non seruum · non ancillam non bovem · non
asinum · nec omnia que illius sunt Cunctus autem populus audie
bat voces et videbat lampades et sonitum buccine : montemque fumã
tem, et perterriti ac pavore concussi steterunt procul dicentes
moysi · loquere tu nobis et audiemus non loquatur nobis dominus
ne forte moriamur. et ait moyses ad populum Nolite timere. ut
enim probaret vos venit deus · et ut terror illius esset in vobis ·
et non peccaretis Stetitque populus de longe. Moyses autem accessit ·
ad caliginem in qua erat deus Dixit preterea dominus ad
moysen. Hec dices filiis israel · Vos vidistis quod de celo locutus
sum vobis Non facietis deos argenteos · nec deos aureos facie
tis vobis Altare de terra facietis michi · et offeretis super eo ho
locausta · et pacifica vestra · oves vestras et boves in omni loco in
quo memoria fuerit nominis mei veniam ad te et benedicam
tibi. Quod si altare lapideum feceris michi non edificabis illud de sectis
lapidibus Si enim levaveris cultrum tuum super eo · polluetur Non
ascendes per gradus ad altare meum ne reveletur turpitudo tua

XXI

Hec sunt iudicia que propones filiis israel Si emeris servum
hebreum · sex annis serviet tibi · in septimo egredietur
liber gratis Cum quali veste intraverit cum tali exe
at Si habens uxorem · et uxor egredietur simul Sin autem
dominus dederit uxorem et pepererit filios et filias · mulier et liberi
eius · erunt domini sui Ipse vero exibit cum vestitu suo Quod si di
xerit servus diligo dominum meum · et uxorem ac liberos · non
egrediar liber Offeret eum dominus diis · et applicabitur ad ostium
et postes · perforabitque aurem eius subula · et erit ei servus
in seculum Si quis vendiderit filiam suam in famulam
non egredietur sicut ancille exire consueverunt Si displicuerit
oculis domini sui · cui tradita fuerit dimittet eam Populo
autem alieno vendendi non habebit potestatem si spreverit eam Sin
autem filio suo desponderit eam iuxta morem filiarum faciet illi
Quod si alteram ei acceperit providebit puelle nuptias et
vestimenta · et pretium pudicitie non negabit Si tria ista non fecerit
egredietur gratis absque pecunia Qui percusserit hominem vo
lens occidere · morte moriatur Qui autem non est insidiatus sed deus
illum tradidit in manus eius constituam tibi locum quo fugere debeat

66

Si quis p(er) se de industria · occiderit p(ro)ximu(m) suu(m) et per insidias
ab altari meo euelles eum vt moriatur Qui p(er)cusserit p(at)re(m)
suu(m) (et) m(at)rem morte moriatur Qui furatus fuerit homi(n)e(m)
et vendiderit eum · conuict(us) noxe morte moriatur Qui
maledixerit patri suo aut matri · morte moriatur Si rixa
ti fuerint viri et p(er)cusserit alt(er) p(ro)ximu(m) suu(m) lapide · vel pugno
et ille mortu(us) no(n) fuerit · s(ed) iacuerit in lectulo · si surrexerit · et
ambulauerit foris sup(er) baculu(m) suu(m) · innocens erit · qui p(er)cusserit
· ita tam(en) vt operas eius · et impensas in medicos · restituat
Qui p(er)cusserit s(er)uu(m) suu(m) · vel ancillam virga · et mortui fue
rint in manib(us) eius criminis reus erit Si aut(em) vno die sup(er)
vixerit vel duob(us) · no(n) subiacebit pene · quia pecunia illius
illius est Si rixati fuerint viri · et p(er)cusserit quis mulierem pre
gnantem · et abortiuu(m) quid(em) fecerit · s(ed) ipa vixerit · subiacebit da(m)
pno · q(ua)ntu(m) expecierit maritus mulieris · et arbitri iudicauerint
Si aut(em) mors eius fuit subsequta Reddet animam p(ro) anima
Dentem pro dente Oculum pro oculo · manu(m) pro manu
pedem pro pede Adustione(m) pro adustione vulnus p(ro) vulne(re)
liuorem pro liuore Si p(er)cusserit quispiam oculum s(er)ui sui (et)
ancille sue · vt luscos eos fecerit Dimittet eos liberos pro oculo
que(m) eruit Dentem quoq(ue) si excusserit s(er)uo suo aut ancille sue
simil(ite)r dimittet eos liberos Si bos cornu petierit viru(m) aut
mulierem · et mortui fuerint lapidibus obruetur · et no(n) comede(n)
tur carnes eius D(omi)n(u)s q(uo)q(ue) bouis innocens erit Quod si bos
cornupeta fuerit · ab heri et nudiustercius · et contestati sunt
d(omi)n(u)m eius · nec recluserit eum · occiderit q(ue) viru(m) aut mulierem
· et bos lapidib(us) obruet(ur) · et d(omi)n(u)m illius occident Quod si p(re)ciu(m)
ei fuit impositu(m) · dabit pro anima sua quicq(ui)d fuit postulatu(s)
Filiu(m) quoq(ue) aut filia(m) · si p(er)cusserit cornu simili sententie subiace
bit Si s(er)uu(m) ancillamq(ue) inuaserit xxx siclos argenti dabit
domino · bos vero lapidib(us) opprimetur Si quis aperuerit ciste
rnam · et foderit · et no(n) operuerit eam · cecideritq(ue) bos vel asin(us)
in eam · d(omi)n(u)s cysterne reddet p(re)ciu(m) iumentoru(m) quod aut(em) mortuu(m)
est ipsius erit Si bos alienus bouem alterius vulnerauerit
et ille mortuus fuit · vendent bouem viuu(m) et diuident p(re)ciu(m)
cadauer aut(em) mortui inter se dispercient Si aut(em) sciebat quod bos

q bos cornupeta esset ab heri et nudiustercius et non custodivit
eum dominus suus reddet bovem pro bove et cadaver integrum accipiet

xxii

Si quis furatus fuerit bovem et occiderit vel vendiderit
quinque boves pro uno bove restituet et quatuor oves pro
una ove Si effringens fur domum sive suffodiens
fuerit inventus et accepto vulnere mortuus fuerit percussor non
erit reus sanguinis Quod si orto sole hoc fecerit homicidium per
petravit et ipse morietur Si non habuerit quod pro furto reddat
venundabitur Si inventum fuerit apud eum quod furatus est vivens
sive bos sive asinus sive ovis duplum restituet Si leserit
quispiam agrum vel vineam et dimiserit iumentum suum ut
depascatur aliena quicquid optimum habuerit in agro suo
vel in vinea sua pro dampni estimatione restituat Si egressus
ignis invenerit spinas et comprehenderit acervos frugum sive sta
tes segetes in agris reddet dampnum qui ignem succenderit
Si quis commendaverit amico pecuniam vel vas in custodiam
et ab eo qui susceperat furto ablata fuerit si invenietur
fur duplum reddet Si latet fur dominum domus applicabitur
ad deos et iurabit quod non extenderit manus in rem proximi
sui ad perpetrandam fraudem tam in bove quam in asino
et ove ac vestimento et quicquid dampnum inferre potest ad
deos utriusque causa perveniet Et si illi iudicaverint duplum
restituet proximo suo Si quis commendaverit proximo suo
asinum bovem ovem et omne iumentum ad custodiam et
mortuum fuerit aut debilitatum vel captum ab hostibus nullusque
hoc viderit ius iurandum erit in medio quod non extende
rit manum ad rem proximi sui Suscipietque dominus iuramentum
et ille reddere non cogetur Quod si furto ablatum fuit resti
tuet dampnum domino si comestum a bestia proferat ad
eum quod occisum est et non restituet Qui a proximo suo
quicquam horum mutuum postulaverit et debilitatum aut mor
tuum fuit domino non presente reddere compelletur Quod si in
presenciarum dominus fuit non restituet maxime si conductum venerat
pro mercede sua operis sui Si seduxerit quis virginem
nec dum desponsatam dormierit que cum ea dotabit eam
et habebit eam uxorem Si pater virginis dare noluerit

reddet pecuniam iuxta modum dotis quam virgines accipere consueve-
runt Maleficos non patiaris vivere Qui coierit cum iumento
morte moriatur Qui ymolat diis preter domino soli occidetur Ad-
venam non contristabis neque affliges eum Advene enim ipsi fuistis
in terra egypti Vidue et pupillo non nocebitis Si leseritis eos
vociferabuntur ad me et ego audiam clamorem eorum et in-
dignabitur furor meus percutiamque vos gladio et erunt uxores
vestre vidue et filii vestri pupilli Si pecuniam mutuam dederis
populo meo pauperi qui habitat tecum non urgebis eum quasi exactor
nec usuris opprimes Si pignus a proximo tuo acceperis vesti-
mentum ante solis occasum reddes ei Ipsum enim est solum quo
operitur indumentum carnis eius nec habet aliud in quo dormi-
at Si clamaverit ad me exaudiam eum quia sum misericors
Diis non detrahes et principi populi tui non maledices Decimas
et primicias tuas non tardabis offerre domino Primogenitum
filiorum tuorum dabis michi De bobus quoque et et ovibus
similiter facies Septem diebus sit cum matre sua die octava
reddes eum michi Viri sancti eritis michi Carnem que
a bestiis fuerit pregustata non comedetis sed proicietis canibus

xxiii

Non suscipies vocem mendacii Non iunges manum
tuam ut pro impio dicas falsum testimonium Non
sequeris turbam ad faciendum malum nec in iudicio
plurimorum acquiesces sententie ut a vero devies Pauperis
quoque misereberis in negotio Si occurreris bovi inimici tui
aut asino erranti reduc ad eum Si videris asinum odientis
te iacere sub onere non pertransibis sed sublevabis cum eo N-
on declinabis in iudicio pauperis Mendatium fugies Insontem
et iustum non occides quia aversor impium Non accipies munera
que excecant etiam prudentes et subvertunt verba iustorum
Peregrino molestus non eris scitis enim advenarum animas
quia et ipsi peregrini fuistis in terra egypti Sex annis seminabis
terram tuam et congregabis fruges eius Anno autem septimo
dimittes eam et requiescere facies ut comedant pauperes
populi tui et quicquid reliquum fuerit edant bestie agri Ita fa-
cies et in vinea et in olivieto tuo Sex diebus operaberis
septima die cessabis ut requiescat bos et asinus tuus et

refrigeretur filius ancille tue et advena. Omnia que dixi
vobis custodite: et per nomen [exteriorum] eternorum deorum non iurabitis neque
audietur ex ore vestro. Tribus vicibus per singulos annos mihi
festa celebrabitis. Solempnitatem azimorum custodies. Septem
diebus comedes azima sicud precepi tibi tempore messis no-
vorum quando egressus es de egypto. non apparebis in conspectu
meo vacuus. et solempnitatem messis [novorum] primitivorum operis tui
quecumque severis in agro. solempnitatem quoque in exitu anni
quando congregaveris omnes fruges tuas de agro tuo. Ter in anno
apparebit omne masculinum tuum coram domino deo tuo. Non immo-
labis super fermento sanguinem victime mee, nec rema-
nebit adeps solempnitatis mee usque mane. Primicias
frugum terre tue deferes in domum domini dei tui. Non co-
ques edum in lacte matris sue. Ecce ego mittam ange-
lum meum qui precedat te et custodiat in via. et introducat
ad locum quem paravi. Observa eum et audi vocem eius
nec contempnendum putes quia non dimittet cum peccaveris et
est nomen meum in illo. Quod si audieris vocem eius et fe-
ceris omnia que loquor, inimicus ero inimicis tuis. et affligam
affligentes te. Precedetque te angelus meus. et introducet
te ad Amorreum et etheum et pherezeum. chananeumque et eveum
et iebuzeum quos ego conteram. Non adorabis deos eorum
sed destrues eos et confringes statuas eorum. Servietisque domino
deo vestro ut benedicam panibus tuis et aquis. et auferam infir-
mitatem de medio tui. Non erit infecunda nec sterilis in terra
tua. Numerum dierum tuorum implebo. Terrorem meum mittam
in precursum tuum. et occidam omnem populum ad quem ingredieris. cunctorum-
que inimicorum tuorum coram te terga vertam emittens crabrones prius qui
fugabunt eveum et chananeum et etheum. antequam introeas.
Non eiciam eos a facie tua anno uno, ne terra in solitudinem
redigatur. et crescant contra te bestie. Paulatim expellam eos
de conspectu tuo donec augearis ut possideas terram. Ponam autem
terminos tuos a mari rubro usque ad mare palestinorum. et a
deserto usque ad fluvium. tradam manibus vestris habitatores terre
et eiciam eos de conspectu vestro. Non inibis cum eis fedus. nec cum
diis eorum. Non habitent in terra tua, ne forte peccare te faciant in me

aliquid consuetudinem ydolatrie voluisse dicunt per hoc [illegible] notatur ut deus ipsis [illegible] esset ydolatris non [illegible] consuetudine que in honorem [illegible] fiebat [illegible] ad [illegible] in lacte matris coquere [illegible] pullum [illegible] non occides [illegible] et [illegible] fugit in egiptum a facie herodis

Si serviens diis eorum quod tibi erit certe in scandalum

xxiiii Moisi quoque dixit Ascende ad dominum tu et aaron et na-
dab et abiu et lxx senes ex israel et adorabitis procul
solusque moises ascendet ad dominum et illi non appropinquabunt
nec populus ascendet cum eo Venit ergo moises et narravit ple-
bi omnia verba domini atque iudicia Respondit que cunctus populus una
voce Omnia verba domini que locutus est faciemus Scripsit
autem moises universos sermones domini et mane consurgens
edificavit altare ad radices montis et duodecim titulos
per duodecim tribus israel Misitque iuvenes de filiis israel et
et obtulerunt holocausta immolaveruntque victimas paci-
ficas domino vitulos duodecim Tulit itaque moises dimidiam partem
sanguinis et misit in crateras partem autem residuam fudit super
altare Assumensque volumen federis legit audiente populo Qui
dixerunt Omnia que locutus est dominus faciemus et erimus obedientes
Ille vero sumptum sanguinem respersit in populum et ait hic est
sanguis federis quod pepigit dominus vobiscum super cunctis hiis
sermonibus Ascenderuntque moises et aaron nadab et abiu
et lxx de senioribus israel et viderunt deum israel Sub pedibus
eius quasi opus lapidis zaphiri et quasi celum cum serenum est Nec super
eos qui procul recesserant de filiis israel misit manum suam Vide-
runtque deum et comederunt et biberunt Dixit autem dominus
ad moisen Ascende ad me in monte et esto ibi Daboque tibi
tabulas lapideas et legem ac mandata que scripsi ut doceas
filios israel Surrexeruntque moises et iosue minister eius As-
cendensque moises in montem dei senioribus ~~ait~~ ait Expec-
tate hic donec revertamur ad vos Habetis aaron et hur
vobiscum Si quid natum fuerit questionis referetis ad eos Cumque
ascendisset moises operuit nubes montem et habitavit gloria
domini super synay tegens illum nube sex diebus Septimo autem
die vocavit eum de medio caliginis Erat autem species glorie domini
quasi ignis ardens super verticem montis in conspectu filiorum israel Ingressusque
moises in medium nebule ascendit in montem et fuit ibi xl diebus et

xxv Locutus est dominus ad moisen // quadraginta noctibus
dicens Loquere filiis israel ut tollant mihi primitias
ab omni homine qui offert ultroneus accipietis que eas

Hec sunt autem que accipere debet/ Aurum argentum et es Iacint
tum et purpuram · coccum que bis tinctum · et bissum · pilos capra
rum · et pelles arietum rubricatas/ pelles que iacinctinas et li
gna sethim · oleum ad luminaria concinnanda · aromata in vn
guentum · et thimiamata boni odoris / lapides onichinos et gem
mas ad ornandum ephoth ac racionale Facietque mihi sanctu
arium · et habitabo in medio eorum · iuxta omnem similitudinem
tabernaculi quod ostendam tibi · et omnium vasorum in cultum eius
Sicque facietis illud Archam de lignis sethim compingite/
cuius longitudo habeat duos semis cubitos · latitudo cubitum
et dimidium altitudo cubitum similiter ac semissem · et deau
rabis eam auro mundissimo · intus et foris · Faciesque supra
coronam auream per circuitum · et quatuor circulos aureos quos
pones per quatuor arche angulos Duo circuli sint in latere
vno · et duo in altero Facies quoque vectes de lignis sethim
et operies eos auro Inducesque per circulos qui sunt in arche
lateribus · vt portetur in eis Qui semper erunt in circulis · nec
vmquam extrahentur ab eis · Ponesque in archam testificatio
nem quam dabo tibi · Facies et propiciatorium de auro mundissimo · duos
cubitos et dimidium tenebit longitudo eius · semissem et cubitum lati
tudo Duos quoque cherubin aureos · et productiles facies ex vtra
que parte oraculi Cherub vnus sit oraculi in latere vno et alter
in altero vtrumque latus propiciatorii tangant expandentes
alas · et operientes oraculum Respiciantque se mutuo versis
vultibus in propiciatorium quo operienda est archa In qua pones
testimonium quod dabo tibi Inde precipiam tibi et loquar
ad te supra propiciatorium · scilicet ac de medio duorum cherubim qui
erunt super archam testimonii Cuncta que mandabo per te
filiis israel Facies et mensam de lignis sethim habentem
duos cubitos longitudinis · et in latitudine cubitum et alti
tudine cubitum ac semissem · et inaurabis eam auro
purissimo Faciesque labium aureum per circuitum · et ipsi labio
coronam interrasilem altam quatuor digitis Et super illam
alteram coronam aureolam Quatuor quoque circulos aureos
preparabis · et pones eos in quatuor angulis eiusdem mense per
singulos pedes Subter coronam erunt circuli aurei vt

Mittantur vectes per eos et possit mensa portari. Ipsos quoque vectes facies de lignis sethim et circumdabis auro ad subvehendam mensam. Parabis et acetabula ac fialas turibula et ciatos in quibus offerenda sunt libamina ex auro purissimo et pones super mensam panes propositionis in conspectu meo semper. Facies et candelabrum ductile de auro mundissimo hastile eius et calamos sciphos et sperulas et lilia ex ipso procedentia. Sex calami egredientur de lateribus tres ex uno latere et tres ex altero. Tres sciphi quasi in nucis modum per calamos singulos sperulaque simul et lilium. Et tres similiter sciphi instar nucis in calamo altero sperulaque et lilium. Hoc erit opus sex calamorum qui producendi sunt de hastili. In ipso autem candelabro erunt quatuor sciphi in nucis modum sperulaeque per singula et lilia. Sperulaeque sub duobus calamis per tria loca qui simul sex fiunt procedentes de hastili uno. Et sperule igitur et calami ex ipso erunt universa ductilia de auro purissimo. Facies et lucernas septem et pones eas super candelabrum ut luceant ex adverso. Emunctoria quoque et ubi ea que emuncta sunt extinguantur fiant de auro purissimo. Omne pondus candelabri cum universis vasis suis habebit talentum auri purissimi.

XXVI

Inspice et fac secundum exemplar quod tibi in monte demonstratum est. Tabernaculum vero fiat ita. Decem cortinas de bysso retorta et iacincto ac purpura cocco bisque tincto variatas opere plumario facies. Longitudo cortine unius habebit viginti octo cubitos latitudo quatuor cubitorum erit unius mensure. fiet universa tentoria. Quinque cortine sibi iungentur mutuo et alie quinque nexu simili coherebunt. Ansulas iacinctinas in lateribus ac summitatibus facies cortinarum ut possint invicem copulari. Quinquagenas ansulas cortina habebit in utraque parte ita insertas ut ansa contra ansam veniat et altera alteri possit aptari. Facies et quinquaginta circulos aureos quibus cortinarum vela iungenda sunt ut unum tabernaculum fiat. et facias saga cilicina

Notandum tabernaculum xxx cubitos habuisse in longitudine et x in latitudine totidemque in altitudine. Habebat autem velum ex quatuor coloribus preciosis contextum et quatuor columnis deauratis appensum quod separabat inter xx et x cubitos inter sancta que foris erant et sancta sanctorum infra posita. Habebat enim sancta extra xx cubitos longitudinis et sancta sanctorum intus x. In primo tabernaculo xx cubitorum erat candelabrum aureum. Item mensa quadrata super quam ponebantur xii panes qui erant de simila et singulis sabbatis permutabantur. Qui vero ante sabbatum ibi extiterant non poterant sumi nisi a levitis statim loco eorum substituerentur. Et super panes erat patena aurea et pugilla lucidissimi thuris. In eodem extra tabernaculo erat altare incensi ubi [illegible] adolebat incensum super prunas calentes que illuc deferebantur ab altari sacrificiorum quod erat extra tabernaculum in atrio sub divo. Et erat quadratum v cubitis latum et totidem longum. Primum tabernaculum de sita provocatione illius temporis designat presentem ecclesiam que est sancta. Secundum vero sancta sanctorum pro maiori veneratione et est superceleste [illegible] in quo erat aureum thimiaterium et archa testamenti. Ad sancta sanctorum nisi summo sacerdoti non licebat intrare cum sanguine semel in anno etsi forte aliud exigebat [illegible] pro peccato sacerdotis vel universe synagoge. In primum autem tabernaculum cotidie intrabant sacerdotes [illegible] sacrificiorum complendo. Tabernaculum primum presens ecclesia in qua militat et ad aliud [illegible] et tabernaculum belligerantium. In quo est candelabrum id est [illegible] mensa ad [illegible] id est divina scriptura in qua panes [illegible] id est xii apostoli et eorum successores qui [illegible] omnes deo offerunt [illegible] statim loco eorum alii substituuntur [illegible] in septem [illegible]. Secundum tabernaculum [illegible] ecclesia celestis que velatur quidem nunc. Thimiaterium [illegible] archa [illegible] et cetera que patent in suis locis singillatim.

ad operiendum tectum thabernaculi Longitudo sagi unius habebit
xxx cubitos et latitudo quatuor Equa erit mensura sagorum
omnium. E quibus quinque iunges seorsum et sex sibi mutuo copula-
bis ita ut sextum sagum in fronte tecti duplices Facies et
quinquaginta ansas in ora sagi unius ut coniungi cum altero que-
at · et quinquaginta ansas sagi in ora alterius · ut cum altero
copuletur Facies et quinquaginta fibulas eneas quibus iungantur anse /
et unum ex omnibus operimentum fiat Quod autem superfuit in sagis
que parantur tecto id est unum sagum quod amplius est ex medie-
tate eius operies posteriora thabernaculi Et cubitus ex una parte
pendebit et alter ex altera Qui plus est in sagorum longitudine
utrumque latus thabernaculi protegens Facies et operimentum
aliud tecto de pellibus arietum rubricatis. Et super hoc rur-
sum aliud operimentum de iacinctinis pellibus Facies et ta-
bulas stantes thabernaculi de lignis sythim [sethim] que singule
denos cubitos in longitudine habeant et in latitudine singulos
ac semissem In lateribus tabule due incastrature fiant quibus
tabula alteri tabule connectatur Atque in ~~hunc~~ [dictum] modum cuncte ta-
bule parabuntur Quarum viginti erunt in latere meridiano
quod vergit ad austrum Quibus quadraginta bases argenteas fundes /
ut bine bases singulis tabulis per duos angulos subiciantur
In latere quoque secundo thabernaculi quod vergit ad aquilonem /
xx tabule erunt / xl habentes bases argenteas / bine bases singulis
tabulis supponentur Ad occidentalem vero plagam thabernaculi /
facies sex tabulas · et rursus alias tabulas duas que in angulis
erigantur post tergum thabernaculi · eruntque coniuncte · deorsum
usque sursum et una omnes compago retinebit / duabus quoque
tabulis que in angulis ponende sunt similis iunctura servabitur /
et erunt simul tabule octo / bases earum argentee sedecim ·
duabus basibus per unam tabulam supputatis / Facies et vectes
de lignis sethim quinque / ad continendas tabulas in uno latere
tabernaculi · et quinque alios in altero · et eiusdem numeri ad occiden-
talem plagam Qui mittentur per medias tabulas a summo
usque ad summum Ipsas quoque tabulas deaurabis · et fundes in eis
aureos anulos per quos vectes tabulata contineant · quos
operies laminis aureis · Et eriges tabernaculum iuxta exemplar

quod tibi in monte monstratum est. Facies et velum de iacincto
et purpura et cocco bistincto et bisso retorta opere plumario
et pulcra varietate contextum quod appendes ante quatuor columpnas
de lignis sethim. Que ipse quidem deaurate erunt et habebunt
capita aurea. sed bases argenteas. Inseretur autem velum per cir
culos. intra quod pones archam testamonii. et quo sanctua
rium et sanctuarii sanctuaria dividentur. Pones et propiciatorium
super archam testimonii in sancta sanctorum. mensamque extra velum
et contra mensam candelabrum in latere thabernaculi meridiano.
Mensa enim stabit in parte aquilonis. Facies et tentorium in introitu
thabernaculi de iacincto et purpura coccoque bistincto et bisso
retorto opere plumario. Et quinque columpnas deaurabis lig
num sethim ante quas ducetur tentorium. quarum erunt capita
aurea et bases enee. Facies et altare de lignis sethim quod

c xxvii XXVII

habebit quinque cubitos in longitudine. et totidem in latitudine
id est quadrum. et tres cubitos in altitudine. Cornua autem per
quatuor angulos ex ipso erunt. et operies illud ere. Facies
que in usus eius lebetes ad suscipiendos cineres. et forcipes atque
fuscinulas. et ignium receptacula. Omnia vasa ex ere fabri
cabis. craticulamque in modum retis eneam per cuius quatuor angulos
erunt quatuor anuli enei. quos pones subter arulam altaris
Erit que craticula usque ad altaris medium. Facies et vectes
altaris de lignis sethim. duos quos operies lamminis
eneis. et inducas per circulos. Eruntque ex utroque latere alta
ad portandum. Non solidum sed inane et cavum [illegible]
intrinsecus facies illud sicut tibi in monte monstratum est.
Facies et atrium thabernaculi in cuius plaga australi contra
meridiem erunt tentoria de bisso retorta. Centum cubi
tos unum latus tenebit in longitudine. et columpnas xx
cum basibus totidem eneis. que capita cum celaturis suis hab
bunt argentea. Similiter in latere aquilonis. per longum erunt
tentoria centum cubitorum. columpne xx et bases enee eiusdem
numeri. et capita earum cum celaturis suis argentea. In latitudine
vero atrii quod respicit ad occidentem erunt tentoria per quin
quaginta cubitos. et columpne decem. basesque totidem. In ea quoque
atrii latitudine que respicit ad orientem quinquaginta cubiti erunt

In quibus quindecim cubitorum tentoria lateri uno deputabuntur
columpne quoque tres et bases totidem Et in latere altero erunt ten
toria cubitos obtinentia quindecim columpne tres et bases totidem
In introitu vero atrij fiat tentorium cubitorum viginti ex iacinc
to et purpura cocco quoque bis tincto et bysso retorta opere plu
mario Columpnas habebit quatuor cum basibus totidem Omnes
columpne per circuitum vestite erunt argenteis laminis
capitibus argenteis et basibus eneis In longitudine occupa
bit atrium cubitos centum in latitudine quinquaginta
altitudo quoque cubitorum erit Fiet quoque de bysso retorta et
habebit bases eneas Cuncta vasa thabernaculi in omnes
usus et cerimonias tam paxillos eius quam atrij ex ere facies
Precipe filijs Israel ut afferant oleum de arboribus olivarum
purissimum piloque contusum ut ardeat lucerna semper in tha
bernaculo testimonij extra velum quod appensum est testimo
nio Et collocabunt eum aaron et filij eius et usque mane
luceat coram domino Perpetuus erit cultus per successiones eorum

A pplica quoque ad te aaron fratrem tuum cum filijs Israel ~~ XXVIII
tum cum filijs suis de medio filiorum israel ut
sacerdotio fungantur michi aaron nadab et abyu
Eleazar et ythamar Facies quoque vestem sanctam aaron
fratri suo in gloriam et decorem et loqueris cunctis sapientibus
corde quos replevi spiritu prudentie ut faciant vestes aaron
in quibus sanctificatus ministret michi Hec autem erunt vesti
menta que facient Rationale et super humerale tunicam
et lineam strictam cidarim et balteum facient vestimenta
sancta aaron fratri tuo et filijs eius ut sacerdotio fun
gantur michi Accipient aurum et iacinctum et purpuram
coccumque bis tinctum et byssum Facient autem super hume
rale de auro et iacincto ac purpura cocco quoque bis tincto
et bysso retorta opere polimito Duas oras iunctas ha
bebit in utroque latere summitatum ut in unum redeant Ipsa
quoque textura et cuncta operis varietas erit ex auro
et iacincto ac purpura cocco quoque bistincto et bysso
retorta Sumesque duos lapides onichinos et sculpes
in eis nomina filiorum Israel sex nomina in lapide uno et sex

nomina filiorum israhel cadant in istis lapidibus onichinis

reliqua in altero iuxta ordinem nativitatis eorum. Opere sculptoris
et cellatura gemmarii sculpes eos nominibus filiorum israhel inclusos
auro atque circumdatos: et pones in utroque latere superhumeralis
memoriale filiis israhel. Portabitque aaron nomina eorum coram
domino super utrumque humerum ob recordationem. Facies et unci-
nos ex auro et duas catenulas auri purissimi sibi invicem
coherentes quas inseres uncinis. Rationale quoque iudicii facies
opere polimito iuxta texturam superhumeralis ex auro iacincto
et purpura coccoque bis tincto et bisso retorta. Quadrangu-
lum erit et duplex mensuram palmi habebit tam in lon-
gitudine quam in latitudine: Ponesque in eo quatuor ordines
lapidum. In primo versu erit lapis sardius et thopasius et
smaragdus: In secundo carbunculus et iaspis zaphirus
In tercio ligurius achates et amethistus In quarto chrisolitus
onichinus et berillus. Inclusi auro erunt per ordines suos ha-
bebuntque nomina filiorum israel. Duodecim nominibus cellabuntur
singuli lapides nominibus singulorum per duodecim tribus. Facies
et in rationali cathenas sibi invicem coherentes ex auro puris-
simo: et duos anulos aureos quos pones in utraque rationalis
summitate. Catenas quoque aureas iunges anulis qui sunt
in marginibus eius et ipsarum cathenarum extrema duobus
capulabis uncinis in utroque latere superhumeralis quod ra-
tionale respicit. Facies et duos anulos aureos quos pones
in summitatibus rationalis et in oris que e regione sunt super-
humeralis: et posteriora eius aspiciunt: nec non et alios duos
anulos aureos qui ponendi sunt in utroque latere superhume-
ralis deorsum quod respicit contra faciem iuncture inferioris
ut aptari possit cum superhumerali. et stringatur rationale
anulis suis cum anulis superhumeralis vitta iacintina
ut maneat iunctura fabre facta. et a se invicem rationale
et superhumerale nequeant separari. Portabitque aaron nomina
filiorum in rationali iudicii super pectus suum quando ingre-
dietur sanctuarium memoriale coram domino in eternum.
Pones autem in rationali iudicii doctrinam et veritatem que erunt
in pectore aaron quando ingredietur coram domino: et gestabit iudici-
um filiorum israel in pectore suo in conspectu domini semper.

facies et tunicam superhumeralis totam iacinctinam in cuius medio
super erit capitium et ora per gyrum eius textilis sicut fieri solet
in extremis vestium partibus ne facile rumpatur. Deorsum vero
ad pedes eiusdem tunice per circuitum quasi mala punica facies
ex iacincto et purpura cocco bis tincto mixtis in medio tin-
tinabulis. Ita ut tintinnabulum sit aureum et malum puni-
cum. rursumque tintinnabulum aliud aureum et malum puni-
cum. et vestietur ea aaron in officio ministerii ut audiatur
sonitus quando ingreditur et egreditur sanctuarium in conspectu domini et
non moriatur. Facies et laminam de auro purissimo in qua
sculpes opere celatoris sanctum domino. ligabisque eam vitta iacin-
ctina. et erit super tiaram imminens fronti pontificis. Porta-
bitque aaron iniquitates eorum que obtulerunt et sanctificaverunt
filii israel in cunctis muneribus et donariis suis. Erit autem
lamina semper in fronte eius. ut placatus ei sit dominus. Strin-
gesque tunicam bysso et tiaram byssinam facies et bal-
teum opere plumarii. Porro filiis aaron tunicas lineas
parabis. et balteos ac tiaras in gloriam et decorem. Vestiesque
his omnibus aaron fratrem tuum. et filios eius cum eo. et cunctorum
consecrabis manus. sanctificabisque filios ut sacerdotio fungantur
michi. Facies et feminalia linea. ut operiant carnem turpi-
tudinis sue a renibus usque ad femora. Et utentur eis aaron
et filii eius. quando ingrediuntur tabernaculum testimonii vel
quando appropinquant ad altare. ut ministrent in sanctuario. ne
iniquitatis rei moriantur. Legitimum et sempiternum erit aaron
et semini eius post eum. Sed et hoc facies ut michi in sacer- XXIX

Tolle vitulum de armento // dotium consecrentur.
et arietes duos immaculatos. panesque azimos
et crustulam absque fermento que conspersa sit oleo. la-
gana quoque azima oleo lita. de simila triticea cuncta facies.
et posita in canistro offeres. Vitulum autem et duos arietes
et aaron ac filios eius applicabis ad ostium tabernaculi
testimonii. Cumque laveris patrem cum filiis suis aqua. indues
aaron vestimentis suis. id est linea et tunica. et superhumerali et
rationali. quod constringes balteo. et pones tiaram in capite
eius et laminam sanctam super tiaram. et oleum unctionis

Fundes super caput eius atque hoc ritu consecrabitur Filios quoque
eius applicabis et indues tunicis lineis Cingesque balteo
aaron scilicet et liberos eius et impones eis mitras eruntque
sacerdotes mei in religione perpetua Postquam initiaveris ma-
nus eorum applicabis et vitulum coram tabernaculo testimo-
nii Imponetque aaron et filii eius manus super caput eius
et mactabis eum in conspectu domini iuxta ostium tabernaculi
testimonii Sumptumque de sanguine vituli pones super
cornua altaris digito tuo reliquum autem sanguinem fundes
iuxta basim eius Sumes et adipem totum qui operit
intestina et reticulum iecoris ac duos renes et adipem
qui super eos est et offeres incensum super altare Carnes vero
vituli et corium et fimum combures foris extra castra eo quod pro pecca-
to sit Unum quoque arietem sumes super cuius caput ponent
aaron et filii eius manus Quem cum mactaveris
tolles de sanguine eius et fundes circa altare Ipsum autem
arietem secabis in frusta lotaque intestina eius ac pedes
pones super concisas carnes et super caput illius et offeres
totum arietem in incensum super altare

Oblatio est domino odor suavissimus victima dei Tolles
quoque arietem alterum super cuius caput aaron et filii
eius ponent manus Quem cum immolaveris sumes de
sanguine ipsius et pones super extremum dextere auricule
aaron et filiorum eius et super pollices manus eorum
et pedis dextri fundesque sanguinem super altare per circuitum
Cumque tuleris de sanguine qui est super altare et de oleo
unctionis asperges aaron et vestes eius filios et vestimenta
eorum Consecratisque et ipsis et vestibus tolles adipem de ari-
ete et caudam et arvinam que operit vitalia ac reticu-
lum iecoris et duos renes atque adipem qui super eos est armum
dextrum eo quod sit aries consecrationis tortam panis unam
crustulam conspersam oleo laganum de canistro azimorum
quod positum est in conspectu domini Ponesque omnia super
manus aaron et filiorum eius et sanctificabis eos elevans
coram domino Suscipiesque universa de manibus eorum et
incendes super altare in holocaustum odorem suavissimum

in conspectu domini quia oblacio eius est. Sumes quoque pectusculum
de ariete quo initiatus est aaron sanctificabisque illud elevatum
coram domino et cedet in parte sua. Sanctificabisque pectusculum consecratum
et armum quem de ariete separasti quo initiatus est aaron et filii
eius cedentque in partem aaron et filiorum eius iure perpetuo
a filiis israel quia primitiva sunt et inicia de victimis eorum pa-
cificis que offerunt domino. Vestem autem sanctam qua utetur aa-
ron habebunt filii eius post eum ut ungantur in ea et conse-
crentur manus eorum. Septem diebus utetur illa qui ponti-
fex pro eo fuerit constitutus de filiis eius et qui ingredietur
tabernaculum testimonii ut ~~ingredietur~~ ministret in sanctuario
Arietem consecrationis tolles et coques carnes
eius in loco sancto, quibus vescetur aaron et filii eius. Panes
quoque qui sunt in canistro in vestibulo tabernaculi testimonii
comedent ut sit placabile sacrificium et sanctificetur offerentium
manus. Alienigena non vescetur ex eis quia sancta sunt. Quod
si remanserit de carnibus consecratis sive de panibus usque mane
combures reliquias igni. Non comedentur quia sanctificata
sunt. Omnia que precepi tibi facies super aaron et filiis eius.
Septem diebus consecrabis manus eorum et vitulum pro peccato
offeres per singulos dies ad expiandum. Mundabisque altare cum
immolaveris expiationis hostiam et unges illud in sanctificatione.
Septem diebus expiabis altare et sanctificabis et erit sanctum sanctorum.
Omnis qui tetigerit illud sanctificabitur. Hoc est quod facies in
altari. Agnos anniculos duos per singulos dies iugiter. Unum agnum
mane et alterum vespere. decimam partem simile conspersse oleo
tuso quod habeat mensuram quartam partem hyn et vinum ad libandum
eiusdem mensure in agno uno. Alterum vero agnum offeres
ad vesperam iuxta ritum matutine oblacionis et iuxta ea que
diximus in odorem suavitatis sacrificium domino oblacione perpetua
in generaciones vestras ad ostium thabernaculi testimonii coram
domino ubi constituam ut loquar ad te. Ibique precipiam filiis israel
et sanctificabitur altare in gloria mea et sanctificabo thabernaculum
testimonii cum altari et aaron cum filiis eius ut sacerdocio fungantur
michi et habitabo in medio filiorum israel eroque eis deus. Et scient quia ego dominus deus
eorum qui eduxi eos de terra egypti ut manerem inter illos. Ego dominus deus ipsorum

& altari ex lignis sethim quod fuit thymiamatis

xxx Facies quoque altare in adolendum thymiama de lignis
sethim habens cubitum longitudinis et alterum latitudinis
idest quadrangulum et duos cubitos in altitudine. Cor-
nua ex ipso procedent. Vesties que illud auro purissimo tam cra-
ticulam eius quam parietes per circuitum eius et cornua. Facies
que ei et coronam aureolam per girum et duos anulos aureos
sub corona per singula latera ut mittantur in eos vectes
et altare portetur. Ipsos quoque vectes facies de lignis sethim
et inaurabis. Pones que altare contra velum quod ante archam
pendet testimonii coram propitiatorio quo tegitur testimonium ubi
loquar tibi. Et adolebit incensum super eo aaron suave fragrans
mane. Quando componet lucernas incendet illud. et quando
collocat eas ad vesperum uret thymiama sempiternum coram
domino in generationes vestras. Non offeretis super eo thymiamata
compositionis alterius. nec oblationem nec victimam nec
x liba x libabitis. Et deprecabitur aaron super cornua eius semel
per annum in sanguine quod oblatum est pro peccato et pla-
cabit super eo in generationibus vestris. Sanctum sanctorum erit domino.
Locutus que est dominus ad moysen dicens. Quando tuleris sum-
mam filiorum israel iuxta numerum dabunt singuli pretium
pro animabus suis domino. et non erit plaga in eis cum fuerint
recensiti. Hoc autem dabit omnis qui transit ad nomen dimidium
sicli iuxta mensuram templi. Siclus xx. habet obolos. Media
pars sicli offeretur domino. qui habetur in numero a xx^ti annis et
supra dabit pretium. Dives non addet ad medium sicli. et pauper
nichil minuet. Susceptam que pecuniam que collata est a
filiis israel trades in usus thabernaculi testimonii. ut sit
monimentum eorum coram domino. Locutus que est dominus ad moy-
sen dicens. Facies et labrum eneum cum basi sua ad lavandum
pones que illud inter tabernaculum testimonii et altare. et
missa aqua lavabunt in ea aaron et filii eius manus suas
ac pedes quando ingressuri sunt thabernaculum testimonii
et quando accessuri sunt ad altare ut offerant in eo thy-
miama domino ne forte moriantur. Legittimum et sempiternum
erit ipsi et semini eius per successiones. Locutus est dominus
ad moysen dicens. Sume tibi aromata prime et mirre

electe quingentos siclos. et cynamomi medium id est ducentos
quinquaginta siclos. Calami similiter ducentos quinquaginta
Cassie quoque quingentos siclos in pondere sanctuarii. oleum de
olivetis mensuram hyn. Facies que unctionis oleum sanctum
unguentum compositum opere unguentarii. et unges ex eo
tabernaculum testimonii. et archam testamenti. mensam
que cum vasis suis Candelabrum et utensilia eius. alta-
ria thymiamatis et holocausta et universam supellectilem que
ad cultum eius pertinet Sanctificabis que omnia et erunt sancta
sanctorum Qui tetigerit eam sanctificabitur Aaron et filios eius
unges. sanctificabis que eos ut sacerdotio fungantur michi.
Filiis quoque israel dices Hoc oleum unctionis sanctum erit michi
in generationes vestras Caro hominis non ungetur ex eo. iuxta
compositionem eius. non facietis aliud. quia sanctificatum
est et sanctum erit vobis. Homo quicumque tale composuerit
et dederit ex eo alieno exterminabitur de populo suo.
Dixit que dominus ad moysen Sume tibi aromata stacten et
onicha galbanum boni odoris. et thus lucidissimum equalis
ponderis erunt omnia. Facies que thymiama compositum opere
unguentarii. mixtum diligenter et purum. et sanctificatione
dignissimum Cumque in tenuissimum pulverem universa contuderis
pones ex eo coram testimonii tabernaculo In quo loco apparebo
tibi Sanctumsanctorum erit thymiama Talem compositionem
non facietis in usus vestros. quia sanctum est domino Homo quicumque
fecerit simile. ut odore illius perfruatur. peribit de populis suis. XXXI

Locutus que est dominus ad moysen dicens Ecce vocavi
ex nomine beseleel filium huri filii hur de tribu
iuda: et implevi eum spiritu dei. sapientia et in-
telligentia et scientia in omni opere excogitandum fabre
quicquid fieri poterit. ex auro et argento. et ere. marmore
et gemmis. et diversitate lignorum. Dedi que ei socium oo-
liab filium achisameth de tribu dan. et in corde omnis eru-
diti posui sapientiam ut faciant cuncta que precepi tibi Taber-
naculum federis et archam testimonii et propiciatorium
quod super eam est. et cuncta vasa tabernaculi. mensam que et
vasa eius Candelabrum purissimum cum vasis suis et

Altare thymiamatis et holocausti et omnia vasa eorum labrum
cum basi sua vestes sanctas in ministerio aaron sacerdotis et fi-
liis eius ut fungantur officio suo in sacris oleum unctionis et

thymiama

aromatum in sanctuario et omnia que precepi tibi facient
Locutus quoque est dominus ad moysen dicens Loquere filiis israel et
dices ad eos videte ut sabbatum meum custodiatis quia signum
est inter me et vos in generationibus vestris ut sciatis quia ego
dominus qui sanctifico vos Custodite sabbatum meum sanctum enim est
vobis Qui polluerit illud morte morietur Qui fecerit
in eo opus peribit anima illius de medio populi sui Sex diebus
facietis opus in die septimo sabbatum est requies sancta domino
Omnis qui fecerit opus in die hac morietur Custodiant filii
israel sabbatum et celebrent illud in generationibus suis pactum est
sempiternum inter me et filios israel signumque perpetuum Sex enim diebus
dominus fecit celum et terram et in septimo ipso ab opere cessavit
Dedit quoque dominus moysi completis huiuscemodi sermonibus
in monte synai duas tabulas lapideas testimonii scriptas
digito dei Sequitur capitulum xxxii

xxxii

Videns autem populus quod moram faceret descendendi de mon-
te moyses congregatus adversus aaron ait Sur-
ge fac nobis deos qui nos precedant Moysi enim
huic viro qui nos eduxit de terra egypti ignoramus quid acciderit
ei Dixitque ad eos aaron Tollite inaures aureas de uxorum
filiorumque et filiarum vestrarum auribus et afferte ad me Fecitque populus
que iusserat deferens inaures ad aaron Quas cum ille
accepisset formavit opere fusorio et fecit ex eis vitulum con-
flatilem Dixeruntque hii sunt dii tui israel qui te eduxerunt
de terra egypti Quod cum vidisset aaron edificavit altare
coram eo et preconis voce clamavit dicens Cras sollem-
pnitas domini est Surgentesque mane obtulerunt holocausta
et hostias pacificas Et sedit populus comedere et bibere
et surrexerunt ludere Locutus est autem dominus ad moysen
Vade descende Peccavit populus tuus quem eduxisti de terra
egypti recesserunt cito de via quam ostendisti eis Fecerunt-
que sibi vitulum conflatilem et adoraverunt atque ymmolantes
ei hostias dixerunt Isti sunt dii tui israel qui te eduxerunt

de terra egipti. Dixitque dominus ad moysen Cerno quod
populus iste dure cervicis sit Dimitte me ut irascatur furor meus
contra eos. et deleam eos. faciamque te in gentem magnam Moyses
autem orabat dominum deum suum dicens Cur domine irascitur furor
tuus contra populum tuum. quem eduxisti de terra egipti. in fortitudine
magna. et in manu robusta Ne quaeso dicant egiptii Callide
eduxit eos ut interficeret in montibus et deleret a terra. Quiescat
ira tua. et esto placabilis super nequicia populi tui Recordare
abraham. ysaac et israel servorum tuorum Quibus iurasti per
temetipsum dicens Multiplicabo semen vestrum sicud stellas celi et
universam terram hanc de qua locutus sum dabo semini vestro
et possidebitis eam semper Placatusque est dominus ne faceret malum
quod locutus fuerat adversus populum suum Et reversus est moyses
de monte. portans duas tabulas testimonii in manu scriptas
ex utraque parte. et factas opere dei Scriptura quoque dei erat sculpta
ta in tabulis Audiens autem Iosue tumultum populi vociferan
tis Dixit ad moysen Ululatus pugne auditur in castris Qui
Respondit Non est clamor adhortantium ad pugnam. Neque voci
ferantium compellentium ad fugam. sed vocem cantantium ego
audio Cumque appropinquasset ad castra. vidit vitulum et choros
Iratusque valde. proiecit de manu tabulas. et confregit eas
ad radices montis Arripiensque vitulum quem fecerant com
bussit et contrivit usque ad pulverem Quem sparsit in aqua
Et dedit ex eo potum filiis israel Dixitque ad aaron Quid
tibi fecit hic populus. ut induceres super eum peccatum maximum
Cui ille respondit Ne indignetur dominus meus Tu enim nosti
populum istum quod pronus sit ad malum Dixerunt quoque michi
Fac nobis deos qui precedant nos Huic enim moysi qui edu
xit nos de terra egipti nescimus quid acciderit Quibus ego di
xi. Quis vestrum habet aurum Tulerunt. et dederunt michi et
proieci illud in ignem Egressusque est hic vitulus. Videns ergo
moyses populum quod esset nudatus. spoliaverat enim eum aaron.
propter ignominiam sordis. et inter hostes nudum constituerat
Et stans in porta castrorum ait Si quis est domini iungatur
michi Congregatique sunt ad eum Omnes filii levi Quibus
ait Hec dicit dominus deus israel Ponat vir gladium super femur

suum. ite et redite de porta usque ad portam per medium castrorum
et occidat unusquisque fratrem et amicum et proximum suum. Fecerunt
que filii levi iuxta sermonem moysi. Cecideruntque in illo die quasi
xxiii milia hominum. et ait moyses. Consecrastis manus vestras
hodie domino unusquisque in filio et fratre suo. ut detur vobis bene
dictio. Facto autem die altero. locutus est moyses ad populum. Peccastis
peccatum maximum. ascendam ad dominum: si quomodo eum quivero
deprecari pro scelere vestro. Reversusque ad dominum ait. Obsecro:
peccavit populus iste peccatum maximum. Feceruntque sibi deos
aureos. Aut dimitte eis hanc noxam. aut si non facis
dele me de libro tuo. quem scripsisti. Cui respondit dominus.
Qui peccaverit michi delebo eum de libro meo. Tu autem
vade et duc populum istum. quo locutus sum tibi. Angelus
meus precedet te. Ego autem in die ultionis visitabo populum
istum. et hoc peccatum eorum. Percussit ergo dominus populum pro
reatu vituli quem fecit Aaron.

xxxiii

Locutusque est dominus ad moysen dicens. Vade et ascende
de loco isto. Tu et populus tuus iste. quem eduxisti de
terra egipti. in terram quam iuravi Abraham ysaac
et Iacob. dicens. Semini tuo dabo eam. Et mittam precur
sorem tui angelum. ut eiciam Chananeum. et amorreum.
et ethteum. et phereseum. et eveum. et Iebuseum. et intres in
terram fluentem lacte et melle. Non enim ascendam tecum. quia
populus dure cervicis est. ne forte disperdam te in via. Audiens
populus sermonem hunc. pessimum. luxit. et nullus ex more indutus
est cultu suo. Dixitque dominus ad moysen. loquere filiis israel.
Populus dure cervicis es. semel ascendam in medio tui. et
delebo te. Iam nunc depone ornatum tuum. ut sciam quid
faciam tibi. Deposuerunt ergo filii israel ornatum suum
a monte oreb. Moyses quoque tollens tabernaculum suum
tetendit extra castra procul. vocavitque nomen eius. taba
bernaculum federis. Et omnis populus qui habebat aliquam
questionem egrediebatur ad tabernaculum federis. extra castra.
Cumque egrederetur moyses ad tabernaculum. surgebat uni
versa plebs. et stabat unusquisque in ostio papilionis sui.
Aspiciebantque tergum moysi. donec ingrederetur tentorium.

[illegible]

Ingresso autem illo thabernaculum federis. Descendebat columpna
nubis et stabat ad ostium, loquebaturque cum moyse cernentibus
universis quod columpna nubis staret ad ostium thabernaculi.
Stabantque et ipsi et adorabant per fores thabernaculorum suorum.
Loquebatur autem dominus ad moysen facie ad faciem, sicut loqui solet homo
ad amicum suum. Cumque ille reverteretur in castra. Cum
que ille reverteretur ad castra, minister eius iosue filius nun puer
et non recedebat de thabernaculo. Dixit autem moyses ad dominum
Precipis ut educam populum istum, et non indicas michi quem missu
rus sis mecum. Presertim cum dixeris, novi te ex nomine, et in
venisti gratiam coram me. Si ergo inveni gratiam in conspectu tuo
ostende michi faciem tuam ut sciam te, et inveniam gratiam ante
oculos tuos. Respice populum tuum gentem hanc. Dixitque dominus
facies mea precedet te, et requiem dabo tibi. Et ait moyses
Si non tu ipse precedes ne educas nos de loco isto. In quo enim
scire poterimus possumus et ego et populus tuus invenisse nos gratiam in con
spectu tuo, nisi ambulaveris nobiscum ut glorificemur ab omnibus populis
qui habitant super terram. Dixit autem dominus ad moysen Et verbum
illud quod locutus es faciam. Invenisti enim gratiam coram me.
et teipsum novi ex nomine. Qui ait. Ostende michi gloriam tuam.
Respondit. Ego ostendam tibi omne bonum et vocabor in no
mine domini coram te. et miserebor cui voluero. et clemens ero
in quem michi placuerit. Rursumque ait. Non poteris videre fa
ciem meam. Non enim videbit me homo et vivet. Et iterum
Ecce inquit est locus apud me. et stabis super petram. Cum
que transibit gloria mea ponam te in foramine petre. et pro
tegam dextera mea donec transeam. Tollamque manum
meam. et videbis posteriora mea. faciem autem meam videre non poteris.

Aprilis

Ac deinceps. precide ait tibi duas
tabulas lapideas ad instar priorum. et scribam super
eas verba que habuerunt tabule quas fregisti. Esto
paratus mane. ut ascendas statim in montem synai. Stabisque
mecum super verticem montis. Nullus ascendat tecum. nec vide
atur quispiam per totum montem. Boves quoque et oves non
pascantur econtra. Excidit ergo duas tabulas lapideas quales
antea fuerant. et de nocte consurgens ascendit in montem synai.

[illegible]

sicut ei preceperat dominus portans secum tabulas. Cumque descendisset dominus per nubem Stetit moyses cum eo invocans nomen domini Quo transeunte coram eo ait Dominator domine deus misericors et clemens. paciens et multe miseracionis ac verus. qui custodis misericordiam in milia. qui aufers iniquitatem. et scelera atque peccata. nullusque apud te per se innocens est. Qui reddis iniquitatem patrum filijs. ac nepotibus in terciam et quartam progeniem. Festinusque moyses. curvatus est pronus in terram. et adorans ait Si inveni graciam in conspectu tuo domine Obsecro ut gradiaris nobiscum. populus enim dure cervicis est. et auferas iniquitates nostras atque peccata. nosque possideas Respondit dominus Ego inibo pactum. videntibus cunctis signa faciam. que nunquam visa sunt super terram. nec in ullis gentibus. ut cernat populus iste in cuius es medio. opus domini terribile. quod facturus sum. Observa cuncta que hodie mandavi tibi. ego ipse eiciam ante faciem tuam. Amorreum. et chananeum. et ethceum. pherezeum quoque et eueum et iebuzeum. Cave ne umquam cum habitatoribus terre illius iungas amicicias. que tibi sint in ruinam. sed aras eorum destrue. confringe statuas. lucosque succide. Noli adorare deum alienum Dominus zelotes nomen eius. deus est emulator Ne ineas pactum cum hominibus illarum regionum Ne cum fornicati fuerint cum dijs suis. et adoraverint simulacra eorum. vocet te quispiam ut comedas de immolatis. Nec uxores de filiabus eorum accipies filijs tuis. ne postquam ipse fuerint fornicate. fornicari faciant et filios tuos in deos suos Deos conflatiles non facies tibi Solempnitatem azimorum custodias. septem diebus vesceris azimis sicut precepi tibi in tempore mensis novorum Mense enim verni temporis egressus es de egipto Omne quod aperit vulvam generis masculini meum erit de cunctis animantibus. tam de bobus quam de ovibus meum erit Primogenitum asini redimes ove Sin autem nec precium pro eo dederis. occidetur Primogenitum filiorum tuorum redimes Non apparebis in conspectu meo vacuus Sex diebus operaberis die septimo cessabis arare et metere Solempnitatem ebdomadarum facies tibi in primicijs frugum. messis tue tritici. et solempnitatem quando redeunte anni tempore cuncta conduntur

vel iniquitate patrum in filijs

filij pro ut abominati [illegible]

[illegible] asinus quippe immundicia [illegible] innocencie designatur asini quoque primogenita [illegible] mutare et immunde vite primordia [illegible] simplicitate [illegible]

Tribus temporibus anni apparebit omne masculinum tuum in
conspectu omnipotentis domini dei israel Cum enim tulero gentes a
facie tua et dilatavero terminos tuos. Nullus insidiabitur terre
tue ascendente te et apparente in conspectu domini dei tui ter
in anno Non immolabis super fermento sanguinem hostie
mee neque residebit mane de victima solempnitatis phase phase
primicias frugum terre tue in domo domini dei tui Non coques
edum in lacte matris sue Dixitque dominus ad moysen Scribe
tibi verba hec quibus et tecum et cum israel pepigi fedus
Fuit ergo ibi cum domino xl dies et xl noctes panem non comedit
et aquam non bibit et scripsit in tabulis verba federis decem
Cumque descenderet moyses de monte synaij tenebat duas
tabulas testi testimonij et ignorabat quod cornuta esset
facies sua ex consortio sermonis dei Videntes autem aaron
et filij israel cornutam moysi faciem timuerunt prope
accedere Vocatique ab eo reversi sunt tam aaron quam prin
cipes synagoge Et postquam locutus est venerunt ad
eum etiam omnes filij israel Quibus precepit cuncta que
audierat a domino in monte synaij Impletisque sermonibus
posuit velamen super faciem suam Quem ingressus ad dominum
et loquens cum eo auferebat donec exiret et tunc loque
batur ad filios israel omnia que sibi fuerant imperata qui
videbant faciem egredientis moysi esse cornutam sed operie
bat rursum ille faciem suam si quando loquebatur ad eos

xxxv

Igitur congregata omni turba filiorum israel Dixit ad
eos Hec sunt que iussit dominus fieri Sex diebus facietis opus
septimus dies erit vobis sanctus sabbatum et requies domini
Qui fecerit opus in eo occidetur Non succendetis ignem in
omnibus habitaculis vestris per diem sabbati Et ait moy
ses ad omnem catervam filiorum israel Iste est sermo quem precepit dominus
dicens Seperate apud vos primicias domino Omnis volun
tarius et prompto animo offerat eas domino Aurum argen
tum et es iacinctum et purpuram coccumque bistinctum
et byssum pilos caprarum et pelles arietum rubricatas et
iacinctinas ligna sethim et oleum ad luminaria con
cinnanda et ut conficiatur unguentum et thymiama

de facie moysi xl [illegible] in monte synai
moyses cornutus
Ve
Velamen posuit in facie

Suauissimum lapides onichinos et gemas ad ornatum
super humeralis et rationalis Quisquis est vestrum sapiens veniat
et faciat quod dominus imperavit thabernaculum scilicet et tectum eius
atque operimentum annulos et tabulata cum vectibus paxillos
et bases archam et vectes propiciatorium et velum quod ante
illud appenditur mensam cum vectibus et vasis et propositionis
panibus Candelabrum ad luminaria sustentanda vasa illius
et lucernas et oleum ad nutrimenta ignium Altare thymi
amatis et vectes oleum unctionis et thymiama ex aroma
tibus tentorium ad ostium thabernaculi Altare holocausti et
craticulam eius eneam cum vectibus et vasis eius labrum
et bases eius cortinas atrii cum columpnis et basibus sui
tentorium in foribus vestibuli paxillos thabernaculi et atrii
cum funiculis suis Vestimenta quorum usus est in ministerio
sanctuarii vestes Aaron pontificis ac filiorum eius ut sa
cerdocio fungantur michi Egressaque omnis multitudo filiorum
israel de conspectu moysi Obtulit mente promptissima ac
devota primitias domino ad faciendum opus thabernaculi te
stimonii quicquid ad cultum et ad vestes sanctas necessarium erat
viri cum mulieribus prebuerunt armillas et inaures anulos
et dextralia Omne vas aureum in donaria domini separatum
est Si quis habuit iacinctum et purpuram coccumque bis
tinctum bissum et pilos caprarum pelles arietum rubricatas
et iacinctinas argenti et auri et eris metalla optulerunt
domino ligna que sethim in varios usus Sed et mulieres docte
que neverant iacinctum et purpuram et vermiculum
ac bissum et pilos caprarum sponte propria cuncta tribu
entes Principes vero obtulerunt lapides onichinos et [gemmas]
ad super humerale et rationale aromata et oleum
ad luminaria concinnanda et ad preparandum unguentum
ac thymiama odoris suavissimi componendum Omnes
viri et mulieres devota mente obtulere donaria ut fierent
opera que iusserat dominus per manum moysi Cuncti filii israel
voluntaria domino dedicaverunt Dixitque moyses ad filios
israel Ecce vocavit dominus ex nomine meo beseleel filium huri
filii hur de tribu iuda Implevitque eum spiritu dei sapientia

et intelligencia · et sciencia omnis doctrina ad excogitandum
et faciendum opus in auro · et argento et ere · sculpendisque la-
pidibus · et opere carpentario · et quicquid fabre adinveniri potest ·
Dedit in corde eius · Ooliab quoque filium achisameth de tribu
dan · Ambos erudivit sapiencia · ut faciant opera abietarii
polimitarii ac plumarii · De iacincto ac purpura coccoque
bissincto et bysso · ut texant omnia · ac nova quaeque reperiant · XXXVI

Fecit ergo beseleel et ooliab · et omnis vir sapiens quibus
dedit dominus sapienciam et intellectum · ut scirent prudenter
operari · que in usus sanctuarii necessaria sunt · et que pre-
cepit dominus · fieri · Cumque vocasset eos moyses · et omnem eruditum virum
cui dederat dominus sapienciam · et qui sponte sua obtulerant se
ad faciendum opus · tradidit eis universa donaria filiorum israel ·
Qui cum instarent operi · quottidie mane vota populus offerebat ·
Unde artifices venire compulsi · Plus offert populus quam necessa- [dixerunt Moysi.]
rium est · Iussit ergo moyses · preconis voce cantari · Nec vir
nec mulier quicquam ultra offerat in opere sanctuarii · Sicque cessa-
tum est a muneribus offerendis · eo quod oblata sufficerent et super-
abundarent · Feceruntque omnes corde sapientes ad explendum opus
tabernaculi cortinas decem · et bysso retorta · et iacincto et purpu-
ra coccoque bissincto · opere vario et arte polimita · quarum una
habebat in longitudine viginti octo cubitos · et in latitudine quatuor ·
una mensura erat omnium cortinarum · Coniunxitque cortinas quinque
alteram alteri · et alias quinque sibi invicem copulavit · Fecit et
ansas iacinctinas · in ora cortine unius ex utroque latere · et in
ora cortine alterius similiter · ut contra se invicem venirent anse ·
et mutuo iungerentur · Unde et quinquaginta fudit circulos au-
reos qui morderent cortinarum ansas · et fieret unum tabernaculum ·
Fecit et saga undecim de pilis caprarum · ad operiendum tectum taber-
naculi · Unum sagum in longitudine habebat triginta cubitos · et in
latitudine cubitos quatuor · Unius mensure erant omnia saga ·
quorum quinque iunxit seorsum · et sex alia separatim · Fecit que
ansas quinquaginta in ora sagi unius · et l in ora sagi alterius ·
ut sibi invicem iungerentur · et fibulas eneas lta quibus necteretur
tectum · et unum pallium ex omnibus sagis fieret · Fecit et opertorium
tabernaculi de pellibus arietum rubricatis · aliudque desuper velamentum

de pellibus iacinctinis. Fecit et tabulas tabernaculi de lignis
sethim stantes. decem cubitorum erat longitudo tabule unius. et unum
semis cubitum — ac semissem cubitum latitudo retinebat. Bine incastrature erant
per singulas tabulas. ut altera alteri iungeretur. sic fecit in omnibus
tabulis tabernaculi. e quibus xx^ti ad plagam meridianam erant
contra austrum. cum quadraginta basibus argenteis. Due bases sub una
tabula ponebantur ex utraque parte angulorum ubi incastrature
incastrature — laterum in angulis terminabantur. Ad plagam quoque tabernaculi
que respicit ad aquilonem fecit xx^ti tabulas cum quadraginta
argenteis basibus. duas bases per singulas tabulas. Contra occiden-
tem vero id est ad eam partem tabernaculi. que mare respicit
fecit sex tabulas. et duas alias per singulos angulos ta-
bernaculi retro que iuncte erant a deorsum usque sursum. et in unam
compaginem pariter ferebantur. Ita fecit ex utraque parte per angulos
ut octo essent simul tabule. et haberent bases argenteas se-
decim. binas scilicet bases sub singulis tabulis. Fecit et vectes de
lignis sethim quinque ad continendas tabulas unius lateris taber-
naculi. et quinque alios ad alterius lateris tabulas coaptandas.
Et extra hos alios quinque vectes. ad occidentalem plagam taber-
naculi contra mare. Fecit quoque vectem alium qui per medias
tabulas ab angulo usque ad angulum perveniret. Ipsa autem
tabulata deauravit fusis basibus earum argenteis. et circulos
eorum fecit aureos. per quos vectes induci possent. quos et
ipsos aureis laminis operuit. Fecit et velum de iacincto
et purpura. et vermiculo. ac bysso retorta. opere polimi-
tario varium atque distinctum. et quatuor columpnas de lignis
sethim. quas cum capitibus deauravit fusis basibus earum ar-
genteis. Fecit et tentorium in introitu tabernaculi. ex iacincto
et purpura vermiculo byssoque retorta opere plumarii et
columpnas quinque cum capitibus suis quas operuit auro. ba-
sesque earum fudit eneas quas operuit auro

xxxvii — Fecit autem beseleel et archam de lignis sethim habentem duos
semis cubitos in longitudine. et cubitum ac semis-
sem in latitudine. altitudo quoque uno cubito fuit
et dimidio. vestivit que eam auro purissimo. intus ac foris
et fecit illi coronam auream per gyrum conflans quatuor

anulos aureos per quatuor angulos eius duos anulos in latere
uno et duos in altero. Vectes quoque fecit de lignis sethim quos
vestivit auro et quos misit in anulos qui erant in lateribus
arche ad portandum eam. Fecit et propitiatorium id est oraculum
de auro mundissimo duorum cubitorum et dimidii in longi-
tudine et cubito ac semisse in latitudine. Duos etiam cherubim
ex auro ductili quos posuit ex utraque parte propitiatorii: che-
rub unum in summitate unius partis et cherub alterum in summita-
te partis alterius. Duos cherubim in singulis summitatibus pro-
pitiatorii extendentes alas et tegentes propitiatorium seque
mutuo et illud spectantes (respicientes). Fecit et mensam de lignis sethi-
m in longitudine duorum cubitorum et in latitudine unius
cubiti que habebat in altitudine cubitum ac semissem. Circum-
dedit que eam auro mundissimo et fecit illi labium aureum per
gyrum ipsique labio coronam auream interrasilem quatuor
digitorum et super eandem alteram coronam auream. Fudit
et quatuor circulos aureos quos posuit in quatuor angulis
per singulos mense pedes contra coronam misitque in eos vectes
ut possit mensa portari. Ipsos quoque vectes fecit de lignis se-
thim et circumdedit eos auro. Et vasa ad diversos usus mense acetabula
ac [illegible] fialas ac ciatos et thuribula ex auro puro in quibus
offerenda sunt libamina. Fecit et candelabrum ductile de
auro mundissimo de cuius vecte calami ciphi sperule ac
lilia procedebant sex in utroque latere. Tres calami ex
parte una et tres ex altera. Tres ciphi in nucis modum
per calamos singulos sperule que simul et lilia et tres ciphi
instar nucis in calamo altero sperule que sit et lilia. Equum
erat opus sex calamorum qui procedebant de stipite cande-
labri. In ipso autem vecte erant quatuor ciphi in nucis
modum sperule que per singulos et lilia et sperule sub
duorum calamis per loca tria qui simul sex fiunt calami
procedentes de vecte uno. Et sperule igitur et calami ex ipso
erant universa ductilia de auro purissimo. Fecit et lucer-
nas septem cum emunctoriis suis et vasa ubi ea que emuncta
sunt extinguntur de auro purissimo. Talentum auri appen-
debat candelabrum cum omnibus vasis suis. Fecit et altare

thymiamatis de lignis sethim habens per quadrum singulos cubitos
et in altitudine duos. De cuius angulis procedebant cornua. Vesti-
vit que illud auro mundissimo cum craticula ac parietibus et cor-
nibus. Fecit que ei coronam aureolam per gyrum et duos anulos aureos
sub corona per singula latera ut mittantur in eos vectes et
possit altare portari. Ipsos autem vectes fecit de lignis sethim
et operuit laminis aureis. Composuit et oleum ad sancti-
ficationis unguentum et thymiamata de aromatibus mun-
dissimis opere pigmentarii. et

XXXVIII

Fecit et altare holocausti de lignis sethim quinque cubi-
torum per quadrum et trium in altitudine cuius cor-
nua de angulis procedebant. Operuitque illud eneis
laminis. et in usus eius paravit ex ere vasa diversa lebetes
forcipes fuscinulas uncinos et ignium receptacula. Craticulamque
eius in modum retis fecit eneam. et subter eam in altaris
medio arulam fundens quatuor anulos per totidem receptaculi
summitates ad inmittendos vectes ad portandum. quos et
ipsos fecit de lignis sethim. et operuit laminis eneis. Induxit-
que in circulos qui in altaris lateribus eminebant. ipsum autem
altare non erat solidum sed cavum ex tabulatis. et intus vacuum.
Fecit et labrum eneum cum basi sua de speculis mulierum que
excubabant in ostio tabernaculi. Fecit et atrium in cuius australi pla-
ga erant tentoria de bysso retorta cubitorum centum. Colum-
pne enee viginti cum basibus suis. Capita columpnarum
et tota operis celatura argentea. eque ad septentrionis plagam
tentoria. Columpne. bases et capita columpnarum eius-
dem mensure et operis ac metalli erant. In ea vero plaga que ad
occidentem respicit fuere tentoria cubitorum quinquaginta. Colum-
pne decem cum basibus suis enee. et capita columpnarum

et tota operis celatura

argentea. Porro contra orientem quinquaginta cubitorum paravit
tentoria. e quibus quindecim cubitos columpnarum trium cum basi-
bus suis unum tenebat latus. et in parte altera quia inter utrumque

nardo faciat

introitum tabernaculi fecit quindecim cubitorum erant tentoria
columpne tres. et bases totidem. cuncta atrii tentoria bysso
retorta texuerat. Bases columpnarum fuere enee. Capita autem
earum cum celaturis suis argentea. Sed et ipsas columpnas

atrii vestivit argento. et in introitu eius opere plumario fecit
tentorium ex iacincto. purpura. vermiculo ac bysso retorta. quod ha-
bebat cubitos in longitudine xx^ti. altitudo vero quinque cubitorum erat
iuxta mensuram quam cuncta ha atrii habebant tentoria. Columpne
autem in ingressu fuere quatuor cum basibus eneis. Capitaque earum
et celatura argentea. Paxillos quoque thabernaculi et atrii
per gyrum fecit eneos. Hec sunt instrumenta thabernaculi
testimonii. que numerata sunt iuxta preceptum moysi in cere-
moniis levitarum. per manum ythamar filii aaron sacer-
dotis. quas beseleel filius huri filii hur de tribu iuda domino
per moysen iubente compleverat. iuncto sibi socio ooliab filio
achisamech de tribu dan. Qui et ipse artifex lignorum egregius
fuit. et polimitarius atque plumarius. ex iacincto pur-
pura vermiculo et bysso. Omne aurum quod expensum est
in opere sanctuarii. et quod oblatum in donariis xxix talen-
torum fuit. et septingentorum triginta siclorum ad mensuram
sanctuarii. Oblatum est autem ab his qui transierunt ad
numerum a viginti annis et supra sexcentis milibus et quingentis tribus
quinquaginta armatorum. Fuerunt preterea centum talenta argen-
ti. e quibus conflate sunt bases sanctuarii. et introitus ubi
velum pendet. Centum bases facte sunt de talentis centum.
singulis talentis per bases singulas supputatis. De mille
autem septingentis septuaginta quinque fecit capita columpnarum.
quas et ipsas vestivit argento. Eris quoque oblata sunt
talenta septuaginta duo milia. et quadringenti supra
siclos. e quibus fuse sunt bases in introitu thabernaculi. testimo-
nii. et altare eneum cum craticula sua. Omniaque vasa que
ad usum eius pertinent. et bases atrii tam in circuitu quam in
ingressu eius. et paxilli tabernaculi atque atrii per gyrum.

xxxix

De iacincto vero et purpura vermiculo
ac bysso fecit vestes quibus ad ministrandum in sanctua-
rio. et vestes sanctas quibus indueretur aaron quando
ministrabat in sanctis sicut precepit dominus moysi. Fecit igitur
superhumerale de auro iacincto et purpura coccoque
bis tincto et bysso retorta opere polimitario. Incidit quoque
bratteas aureas et extenuavit in fila ut possit torqueri

cum prediorum colorum subtegmine · Duas quoque oras sibi invicem copulatas
in utroque latere summitatis · et balteum ex hijsdem coloribus · sicud preceperat dominus moy-
si / Parauit et duos lapides onichinos · astrictos et inclusos auro
et sculptos arte gemmaria nominibus filiorum israel Sex nomina in
lapide vno · et sex in altero · iuxta ordinem natiuitatis eorum Posuitque
eos in lateribus superhumeralis · ex auro iacincto · in monimentum
filiorum israel · sicud preceperat dominus moysi / Fecit et rationale opere polimi-
to iuxta opus superhumeralis · Ex auro iacincto purpura coc-
coque bistincto · et bysso retorta · quadrangulum duplex mensure palmi
Et posuit in eo gemmarum ordines quatuor In primo versu
erat sardius Topasius et smaragdus In secundo Carbunculus
Saphirus · et Iaspis In tercio ligurius achates et ametistus
In quarto crisolitus onichinus et berillus circumdati et inclusi
auro per ordines suos Ipsique lapides duodecim sculpti erant
erant nominibus filiorum duodecim tribuum israel singuli per nomina
singulorum Fecerunt in rationali et cathenulas sibi inuicem co-
herentes de auro purissimo et duos vncinos totidemque anulos aureos
Porro anulos posuerunt in vtroque latere rationalis e quibus penderent
due catene auree · quas inseruerunt vncinis qui in superhumeralis
angulis eminebant hec et ante et retro · ita conueniebant sibi
vt superhumerale et rationale mutuo necterentur · stricta ad bal-
teum ex anulis fortius copulata Quos iungebat vitta iacin-
ctina · ne laxa flueret · et a se inuicem mouerentur sicud precepit
dominus moysi Fecerunt quoque et tunicam superhumeralem totam ia-
cinctinam et capitium in superiori parte contra medium oramque per
girum capitii textilem · De orsum autem ad pedes mala punica
ex iacincto et purpura vermiculo ac bysso retorta Et tintin-
bula de auro mundissimo que posuerunt inter mala granata in
extrema parte tunice per girum · tintinabulum aureum et
malum punicum · quibus ornatus incedebat pontifex · quando mi-
nisterio fungebatur sicut preceperat dominus moysi Fecerunt et tuni-
cas byssinas opere textili aaron et filijs eius et mitras cum
coronulis suis ex bysso feminalia quoque linea byssina Cin-
gulum vero de bysso retorta iacincto purpura ac vermi-
culo distinctum arte arte plumaria sicud precepit dominus moysi
Fecerunt et laminam sacre veneracionis (variacionis) de auro mundissimo

Scripserunt que in ea opere gemmario nomen sanctum domini et strinxerunt eam cum mitra vitta iacinctina sicut preceperat dominus moysi. Perfectum est igitur omne opus thabernaculi et tecti testimonii. Feceruntque filii israel cuncta que preceperat dominus moysi. Et obtulerunt thabernaculum et tectum et universam supellectilem: anulos tabulas vectes columpnas ac bases. Opertorium de pellibus arietum rubricatis. et aliud opertorium de iacinctinis pellibus. velum. archam vectes propiciatorium mensam cum vasis. et propositionis panibus. Candelabrum lucernas et utensilia earum cum oleo. Altare aureum et unguentum thimiamata ex aromatibus. et tentorium in introitu thabernaculi. Altare eneum. reticulum. vectes et vasa eius omnia. labrum cum basi sua. tentoria atrii et columpnas cum basibus suis. tentorium in introitu atrii. funiculosque illius. et paxillos. Nichil ex vasis defuit. que in ministerium tabernaculi et in tectum federis iussa sunt fieri. Vestes quoque quibus sacerdotes utuntur in sanctuario. Aaron scilicet et filii eius. Obtulerunt filii israel. sicut preceperat dominus. Que postquam moyses cuncta vidit expleta benedixit eis.

xl

Locutusque est dominus ad moysen dicens. Mense primo die prima mensis. Eriges thabernaculum testimonii. et pones in eo archam dei. Dimittesque ante illam velum et illata mensa pones super eam que rite precepta sunt. Candelabrum stabit cum lucernis suis. et altare aureum in quo adoletur incensum. coram archa testimonii. Tentorium in introitu thabernaculi pones. et ante illud altare holocausti. labrum inter altare et thabernaculum. quod implebis aqua. Circumdabisque atrium tentoriis. et ingressum eius. et assumpto unctionis oleo. unges thabernaculum cum vasis suis ut sanctificentur. Altare holocausti et omnia vasa eius labrum cum basi sua. omnia unctionis oleo consecrabis. ut sint sancta sanctorum. Applicabisque aaron et filios eius ad fores tabernaculi testimonii. Et lotos aqua. indues sanctis vestibus. ut ministrent michi. et unctio eorum in sacerdotium proficiat sempiternum. Fecitque moyses omnia que preceperat dominus. Igitur mense primo anni secundi in prima die mensis collocatum est thabernaculum. erexitque

Illud moyses et posuit tabulas et bases et vectes Statuit
que columpnas et expandit tectum super thabernaculum imposito
desuper operimento sicud dominus imperaverat Posuit et testimonium
in archa subditis infra vectibus et oraculum desuper Cumque
intulisset archam in thabernaculum appendit ante eum velum
ut expleret domini iussionem posuit et mensam in thabernaculo
testimonij ad plagam septemtrionalem extra velum ordinatis
coram propositionis panibus sicud dominus preceperat moysi Posuit et
candelabrum in thabernaculo testimonij e regione mense in parte
australi locatis per ordinem lucernis iuxta preceptum domini
Posuit et altare aureum sub tecto domus testimonij contra
velum et adolevit super eo incensum aromatum sicut iusserat
dominus Posuit et tentorium in introitu tabernaculi et altare
holocausti in vestibulo testimonij Offerens in eo holocaustum
et sacrificia ut dominus imperaverat Labrum quoque statuit inter
thabernaculum testimonij et altare implens illud aqua
laveruntque moyses et aaron ac filij eius manus suas
ac pedes cum ingrederentur tectum federis et accederent
ad altare sicud preceperat dominus moysi Erexit et atrium
per gyrum thabernaculi et altaris ducto in introitu eius
tentorio Postquam cuncta perfecta sunt operuit nubes
tabernaculum testimonij et gloria domini implevit illud Nec
poterat moyses ingredi tectum federis nube operiente
omnia et maiestate domini coruscante quia cuncta nubes
operuerat Si quando nubes thabernaculum deserebat
proficiscebantur filij israel per turmas suas Si pendebat de
super manebant in eodem loco Nubes quippe domini in
cubabat per diem thabernaculo et ignis in nocte vi
dentibus populis israel per cunctas mansiones suas

Nubes operit thabernaculum

Notandum Nicolaus de lyra super leviticum capitulo primo dicit sacrificia veteris legis fuerunt instituta ad tria scilicet ad revocandum iudeos ab ydolatria et inducendum eos ad colendum deum et ad figurandum christi sacrificium [illegible]

[illegible] in cruce [illegible] in [illegible] similitudine [illegible] ... [illegible] et columba [illegible] deus et homo mediator dei et hominum [illegible] ... aqua collecta [illegible] esse corporis [illegible] ... [illegible] sancta spiritus sive et [illegible] et lex eius multiplicatur ... multiplicando [illegible] ... mandata [illegible] ... multiplicari precepta [illegible] ... actiones in [illegible] ... nos videmus multiplicari [illegible] et leges ... et [illegible] consuetudines [illegible] multiplicantur malorum actiones

Vocavit autem dominus Moysen et
locutus est ei de thabernaculo testimonii
dicens. Loquere filiis israel et dices
ad eos. Homo qui obtulerit hostiam ex vobis
domino de pecoribus id est de bobus et omni
bus offerens victimas. si holocaustum fuerit
eius oblacio. ac de armento masculum
immaculatum offeret ad ostium thabernaculi
testimonii. ad placandum sibi dominum ponet
que manus super caput hostie. et acceptabilis erit atque in ex
piacionem eius proficiens. immolabitque vitulum coram domino
et offerent filii aaron sacerdotis sanguinem eius fundentes
per altaris circuitum quod est ante hostium tabernaculi. detracta
que pelle hostie artus in frusta concident et subiciet in altari
ignem strue lignorum ante composita. et membra que cesa
sunt desuper ordinantes caput videlicet et cuncta que adherent
iecori. intestinis et pedibus lotis aqua. adolebitque ea sacer
dos super altare in holocaustum. et suavem odorem domino. Quod si de
pecoribus oblacio est. de ovibus sive de capris holocaustum. Agnum
Masculum et absque macula offeret. immolabitque ad latus
altaris. quod respicit ad aquilonem coram domino. Sanguinem
vero illius fundent super altare. filii aaron per circuitum.
dividentque membra caput. et omnia que adherent iecori.
et imponet super ligna quibus subiciendus est ignis. Intesti
na vero et pedes lavabunt aqua. et oblata omnia adolebit
sacerdos super altare in holocaustum et odorem suavissimum
domino. Sin autem de avibus holocausti oblacio fuerit domino
de turturibus et pullis columbe. Offeret ea sacerdos ad
altare. et retorto ad collum capite. ac rupto vulneris loco
decurrere faciet sanguinem super crepidinem altaris. Vesiculam
vero gutturis et plumas proiciet prope altare ad orienta
lem plagam. In loco in quo cineres effundi solent.
Confringetque ascellas eius. et non secabit. nec ferro
dividet eam. et adolebit super altare lignis igne suppo
sito. holocaustum est et oblacio suavissimi odoris
domino. etc. C. ii

Anima cum obtulerit oblacionem sacrificii domino simila erit
eius oblacio fundetque super eam oleum et ponet thus
ac deferet ad filios Aaron sacerdotes quorum unus tollet
pugillum plenum simile et olei ac totum thus et in memori-
ale super altare in odorem suavissimum domino Quod autem reliquum fuerit
de sacrificio erit Aaron et filiorum eius sanctum sanctorum de oblaci-
onibus domini Cum autem obtuleris sacrificium coctum in clibano de
simila panes scilicet absque fermento conspersos oleo et lagana azima
oleo lita Si oblacio fuerit de sartagine simile conspersae oleo et
absque fermento divides eam minutatim et fundes super eam
oleum Sin autem de craticula sacrificium eque simila oleo con-
spargetur quam offerens domino tradens manibus sacerdotis Qui cum
obtulerit eam tollet memoriale de sacrificio adolebit super altare
in odorem suavitatis domino Quicquid autem reliquum est erit Aaron
et filiorum eius sanctum sanctorum de oblacionibus domini Omnis oblacio que
offertur domino absque fermento fiet nec quicquam fermenti ac mellis
adolebitur in sacrificio domini Primicias tantum eorum offeretis
et munera super altare non ponetur in odorem suavitatis Quic-
quid obtuleris sacrificii sale condies nec auferes sal federis dei
tui De sacrificio tuo in omni oblacione offeres sal Sin autem
obtuleris munus primiciarum frugum tuarum domino de spicis ad-
huc virentibus torrebis eas igni et confringes in morem
farris et sic offeres primicias tuas domino fundes super eam
oleum et thus inpones quia oblacio domini est de qua
adolebit sacerdos in memoriam muneris partem farris fra-
ti et olei ac totum thus C iij

iii

Quod si hostia pacificorum fuerit oblacio eius et
de bobus voluerit offerre marem sive feminam imma-
culatam offeret coram domino ponetque manum su-
per caput victime sue que immolabitur in introitu tabernaculi
Fundentque filii Aaron sacerdotes sanguinem per circuitum al-
taris et offerent de hostia pacificorum in oblacione domino adi-
pem qui operit vitalia et quicquid pinguedinis intrinsecus
est duos renes cum adipe quo teguntur ylia et reticulum iecoris
cum renunculis Adolebuntque ea super altare in holocaustum
lignis igne supposito in oblacionem suavissimi odoris domino

Si de ouibus eius fuit oblacio et pacificorum hostia · siue masculum
siue feminam obtulerit immaculata erunt Si agnum obtulerit
coram domino · ponet manum super caput victime sue · que ymolabitur
in vestibulo tabernaculi testimonii fundentque filii aaron sangui-
nem eius per altaris circuitum · et offerent de pacificorum hostia sacrificium
domino adipem et caudam totam cum renibus · et pinguedinem que
operit ventrem atque vniuersa vitalia · et vtrumque renunculum cum adi-
pe qui est iuxta ylia · reticulumque iecoris cum renunculis · et adolebit
ea sacerdos super altare in pabulum ignis · in oblacionibus domini Si
capra fuit eius oblacio et tulerit eam domino · ponet manum suam
super caput eius immolabitque eam in introitu thabernaculi testi-
monii · Et fundent filii aaron sanguinem eius per altaris circuitum
Tollentque ex ea in pastum ignis domini adipem · qui operit ven-
trem · et qui tegit vniuersa vitalia · duos renunculos cum reticulo
quod est super eos iuxta ylia · et aruinam iecoris cum renunculis · adolebit-
que ea sacerdos super altare in alimoniam ignis · et suauissimum
odorem Omnis adeps domini erit iure perpetuo · in generacionibus
et cunctis habitaculis vestris : nec adipem nec sanguinem omnino co-

Locutusque est dominus ad moysen dicens · Cap. iiii. medietis — iiii
Loquere filiis israhel · Anima que peccauerit per ignoranciam
et de vniuersis mandatis domini que precepit vt non fierent
quippiam fecerit Si sacerdos qui est vnctus peccauerit delinquere
faciens populum · Offeret pro peccato suo vitulum immaculatum et
adducet illum ad ostium thabernaculi testimonii coram domino ·
ponetque manum super caput eius et immolabit eum domino :
Hauriet quoque de sanguine vituli inferens illum in thaber-
naculum testimonii · Cumque intinxerit digitum in sanguine
asperget eum septies coram domino contra velum sanctuarii Ponetque
de eodem sanguine super cornua altaris thymiamatis gratissimi
domino quod est in thabernaculo testimonii Omnem autem reliquum
sanguinem fundet in basim altaris holocausti in introitu taber-
naculi · et adipem vituli offeret pro peccato tam eum qui operit
vitalia quam omnia · que intrinsecus sunt Duos renunculos
et reticulum iecoris quod est super eos iuxta ylia et adipem iecoris
cum renunculis sicut offertur de vitulo hostie pacificorum · et ado-
lebit ea super altare holocausti Pellem vero et omnes carnes

cum capite et pedibus et intestinis et fimo et reliquo corpore
offeret extra castra in locum mundum ubi cineres effundi solent
Incendet que ea super struem lignorum que est in loco effusorum cinerum
et cremabuntur Quod si omnis turba israel ignoraverit et per imperi-
ciam fecerit quod contra mandatum domini est et postea intellexerit pec-
catum suum offeret vitulum pro peccato Adducetque eum ad ostium
thabernaculi et ponent seniores populi manus super caput eius coram domino
Immolatoque vitulo in conspectu domini inferet sacerdos qui unctus
est de sanguine eius in thabernaculum testimonii tincto digito
aspergens septies contra velum Ponetque de eodem sanguine in cornibus
altaris quod est coram domino in thabernaculo testimonii Reliquum
autem sanguinem fundet iuxta basim altaris holocaustorum quod
est in hostio tabernaculi testimonii Omnemque eius adipem tollet
et adolebit super altare sic faciens et de hoc vitulo quomodo fecit et
prius Et rogante pro eis sacerdote propicius erit dominus Ipsum autem
vitulum efferet extra castra et comburet sicut et priorem
vitulum quia pro peccato est multitudinis Si peccaverit princeps et fecerit
unum e pluribus per ignoranciam quod domini lege prohibetur et postea in-
tellexerit peccatum suum Offeret hostiam domino hyrcum de capris im-
maculatum Ponetque manum suam super caput eius Cumque im-
molaverit eum in loco in quo solet mactari holocaustum coram
domino quia pro peccato est tinget sacerdos digitum in sanguine ho-
stie pro peccato tangens cornua altaris holocausti et reliquum fun-
dens ad basim eius Adipem vero adolebit super altare sicut
in victimis pacificorum fieri solet Rogabitque pro eo et pro peccato
eius ac dimittetur ei Quod si peccaverit anima de populo per
ignoranciam ut faciat quicquam ex hiis que domini lege
prohibentur atque delinquat et cognoverit peccatum suum Offeret
capram immaculatam Ponetque manum super caput hostie
que pro peccato est et immolabit eam in holocausti Tolletque
sacerdos de sanguine in digito suo et tangens cornua
altaris holocausti reliquum fundet ad basim eius Omnem
autem adipem auferens sicut auferri solet de victimis pa-
cificorum adolebit super altare in odorem suavitatis domino rogabit-
que pro eo et dimittetur ei Sin autem de pecoribus obtulerit
victimam pro peccato ovem scilicet immaculatam ponet manum

super caput eius et immolabit eam in loco ubi solent holocaustorum
hostiae cedi. Sumetque sacerdos de sanguine eius digito suo et
tangens cornua altaris holocausti reliquum fundet ad basim eius.
Omnem quoque auferens adipem sicut auferri solet adeps a-
rietis qui ymolatur pro pacificis cremabit super altare in odorem
suavitatis domino. Rogabitque pro eo et pro peccato eius et dimittetur ei.

v

Si peccaverit anima et audierit vocem iurantis teste-
que fuit quod aut ipse vidit aut conscius est nisi indi-
caverit portabit iniquitatem suam. Anima que te-
tigerit aliquid immundum sive quod occisum a bestia est aut
per se mortuum vel quodlibet aliud reptile et oblita fuit immun-
dicie sue rea est et deliquit. Et si tetigerit quicquam de immundi-
tia hominis iuxta omnem impuritatem qua pollui solet
oblitaque cognoverit postea subiacebit delicto. Anima que iura-
verit et protulerit labiis suis ut vel male quid faceret vel
bene et idipsum iuramento et sermone firmaverit oblitaque
postea intellexerit delictum suum agat penitentiam pro peccato eius
offerat agnam de gregibus sive capram orabitque pro ea
sacerdos et pro peccato eius. Sin autem non potuerit offerre pecus
offerat duos turtures vel duos pullos columbarum domino
unum pro peccato et alterum in holocaustum. Dabitque eos sacerdoti.
Qui primum offerens pro peccato retorquebit caput eius ad pen-
nulas ita ut collo hereat et non penitus abrumpatur et
asperget sanguine eius parietem altaris. Quicquid autem re-
liquum fuit faciat destillare ad fundamentum eius quia
pro peccato est. Alterum vero adolebit in holocaustum ut fieri
solet. Rogabitque pro eo sacerdos et pro peccato eius et dimit-
tetur ei. Quod si non quiverit manus eius offerre duos turtures
vel duos pullos columbe offeret pro peccato simile partem
ephi decimam. Non mittet in eam oleum nec thuris aliquid impo-
nat quia pro peccato est. Tradetque eam sacerdoti. Qui plenum
ex ea pugillum hauriens cremabit super altare in monimen-
tum eius qui obtulit rogans pro illo et expians. Reliquam
vero partem ipse habebit in munere. Locutusque est dominus ad moy-
sen dicens. Anima si prevaricans cerimonias per errorem
in his que domino sunt sanctificata peccaverit offeret pro delicto

de iuramento

Suo arietem immaculatum de gregibus qui emi potest duobus
siclis iuxta pondus sanctuarii ipsumque quod intulit dampni resti-
tuet et quintam partem supra tradens sacerdoti qui rogabit
pro eo offerens arietem et dimittetur ei Anima si peccauerit per
ignoranciam feceritque vnum ex hijs que domini lege prohibentur
et peccati rea intellexerit iniquitatem suam offeret arietem
immaculatum de gregibus sacerdoti iuxta mensuram estimacionemque
peccati qui orabit pro eo quia nesciens fecerit et dimittetur ei quia
per errorem deliquit in dominum Locutus que est dominus ad moysen
dicens Anima que peccauerit et contempto domino negauerit
depositum proximo suo quod fidei eius creditum est vel vi aliquid
extorserit aut calumpniam fecerit siue rem perditam inuenerit
et inficiens insuper periurauerit et quodlibet ex pluribus ~~quibus~~ fecerit
quibus peccare solet homines conuicta delicti reddet omnia que per frau-
dem voluit obtinere integra Et quintam insuper partem domino cui
dampnum intulerat Pro peccato autem suo offeret arietem
immaculatum de grege et dabit eum sacerdoti iuxta esti-
macionem mensuramque delicti qui rogabit pro eo coram do-
mino et dimittetur ei pro singulis que faciendo peccauit lex holo'

M Locutus que est dominus ad moysen dicens Precipe
aaron et filiis eius Hec est lex holocausti Cre-
mabitur in altari tota nocte vsque mane ignis
ex eodem altari erit Vestietur sacerdos tunica et feminali-
bus lineis Tollet que cineres quos vorans ignis exussit et po-
nens iuxta altare spoliabitur prioribus indutusque aliis
efferet eos extra castra et in loco mundissimo vsque ad fa-
uillam consumi faciet Ignis autem in altari semper ardebit
quem nutriet sacerdos subiciens ligna mane per singulos dies
et posito holocausto desuper adolebit adipes pacificorum
Ignis est iste perpetuus qui numquam deficiet in altari Hec est
lex sacrificii et libamentorum que offerent filii aaron coram
domino et coram altari Tollet sacerdos pugillum simile
que conspersa est oleo et totum thus quod super similam positum est
adolebitque illud in altari in monumentum odoris suauissimi
domino Reliquam autem partem simile comedet aaron cum
filiis suis absque fermento et comedent in loco sancto atrii

[Marginal gloss, left margin:]
morali[ter] ... in altari
... quia ... domini
... ad dominum caritatis
flammam indeficienter ...
... per singulos ...
sacerdos ligna subiciat
ne extinguatur per sacerdotem
... fidelis ...
... per ligna ...
... et scripture
sacre testimonia ...
... caritatis ex-
tinguatur ...
peccatis ...
cogitacionibus ...
hoc ... fidelium
cogitet ...
... quibus ...
studium ... inflammet
et ibi ... moralitatis [illegible]

tabernaculi. Idcirco autem non fermentabitur quia pars eius in domini offe
retur incensum. Sanctum sanctorum erit sicut pro peccato atque delicto. Mares
tantum stirpis aaron comedent illud. Legitimum ac sempiternum est in gene
rationibus vestris de sacrificiis domini. Omnis qui tetigerit illa sanctificabitur.
Et locutus est dominus ad moysen dicens. Hec est oblatio aaron et
filiorum eius quam offerre debent domino in die unctionis sue. Decimam
partem ephi offerent simile in sacrificio sempiterno medium eius ma
ne et medium eius vespere que in sartagine oleo conspersa frigetur.
Offeret autem eam calidam in odorem suavissimum domino. Sacer
dos qui patri iure successerit et tota cremabitur in altari. Om
ne enim sacrificium sacerdotum igne consumetur nec quisquam comedet ex eo.
Locutus est dominus ad moysen dicens loquere aaron et filiis eius. Ista lex
hostie pro peccato in loco ubi offertur holocaustum immolabitur coram domino.
Sanctum sanctorum est. Sacerdos qui offeret comedet eam in loco sancto in a
trio tabernaculi. Quicquid tetigerit carnes eius sanctificabitur.
Si de sanguine eius vestis fuerit aspersa lavabitur in loco sancto. Vas autem
fictile in quo cocta est confringetur. Et si vas eneum fuerit defricabitur
et lavabitur aqua. Omnis masculus de genere sacerdotali vescetur
carnibus eius quia sanctum sanctorum est. Hostia enim que ceditur pro peccato cuius
sanguis infertur in tabernaculum testimonii ad expiandum in
sanctuario non comedetur sed comburetur igni. Hec quoque est lex hostie
pro delicto sancta sanctorum est. Idcirco ubi immolabitur holocaustum
mactabitur et victima pro delicto. Sanguis eius fundetur per girum
altaris. Offerent ex ea caudam et adipem qui operit vitalia. duos
renunculos et pinguedinem que iuxta ylia est. reticulumque iecoris cum
renunculis. Et adolebit ea sacerdos super altare. incensum est domini
pro delicto. Omnis masculus de sacerdotali genere in loco sancto vescetur
his carnibus quia sanctum sanctorum est. Sicut pro peccato offertur hostia ita
et pro delicto. Utriusque hostie lex una erit. ad sacerdotem qui eam
obtulerit pertinebit. Sacerdos qui offert holocausti victimam habebit
pellem eius et omne sacrificium simile quod coquitur in clibano et
quicquid in craticula vel in sartagine preparatur eius erit sa
cerdotis a quo offertur. Sive oleo conspersa sive arida fuerint
cunctis filiis aaron equa mensura per singulos dividetur. vii
Hec est lex hostie pacificorum que offertur domino. Si pro gratiarum

actione fuerit oblatio offeret panes absque fermento conspersos oleo
et lagana azima uncta oleo coctamque similam et colliridas ole-
ei admixtione conspersas panes quoque fermentatos cum hostia gratiarum
que immolatur pro pacificis Ex quibus unus pro primitiis offeretur
domino et erit sacerdotis qui fundet hostie sanguinem Cuius carnes
eadem comedentur die nec remanebit ex eis quicquam usque mane
Si voto vel sponte quispiam hostiam obtulerit eadem similiter edetur
die sed et si quid remanserit in crastinum vesci licitum est Quicquid
autem tertius invenerit dies ignis absumet Si quis de carnibus vic-
time pacificorum die tertio comederit irrita fiet oblatio nec pro-
derit offerenti Quin potius quecumque anima tali se edulio conta-
minaverit prevaricationis rea erit Caro que aliquid tetigerit immun-
dum non comedetur sed comburetur igni Qui fuerit mundus vescetur ex
ea Anima polluta que ederit de carnibus hostie pacificorum que ob-
lata est domino peribit de populis suis et que tetigerit immunditiam hominis
vel iumenti sive omnis rei que polluere potest et comederit de huiuscemodi
carnibus interibit de populis suis Locutusque est dominus ad moysen
dicens Loquere filiis israel Adipem bovis et ovis et capre non
comedetis Adipem cadaveris morticini et eius animalis
quod a bestia captum est habebitis in usus varios Si quis adipem
qui offerri debet in incensum domini comederit peribit de populo suo
Sanguinem quoque omnis animalis non sumetis in cibo tam de
avibus quam de pecoribus Omnis anima que ederit sanguinem pe-
ribit de populis suis Locutusque est dominus ad moysen dicens Loquere
filiis israel Qui offert victimam pacificorum domino offerat
simul et sacrificium id est libamenta eius Tenebit manibus
adipem hostie et pectusculum Cumque ambo oblata domino
consecraverit tradet sacerdoti Qui adolebit adipem super alta-
re pectusculum autem erit aaron et filiorum eius Armus quoque
dexter de pacificorum hostiis cedet in primitias sacerdotis Qui ob-
tulerit sanguinem et adipem filiorum aaron ipse habebit et armum
dextrum in portione sua Pectusculum enim elevationis et armum
separationis tuli a filiis israel de hostiis eorum pacificis et dedi
aaron sacerdoti et filiis eius lege perpetua ab omni populo israel
Hec est unctio aaron et filiorum eius in ceremoniis domini

Die qua obtulit eos moyses ut sacerdotio fungerentur et que pre-
cepit dari eis dominus a filiis israel religione perpetua in generationibus
suis. Ista est lex holocausti et sacrificii pro peccato atque delicto et pro
et pro consecratione et pacificorum victimis. quas constituit dominus
moysi in monte synai. quando mandavit filiis israel ut
offerent oblationes suas domino in deserto synay.

viii

Locutus est dominus ad moysen dicens. Tolle aaron
cum filiis suis. vestes eorum et unctionis oleum. vitu-
lum pro peccato. et duos arietes. et canistrum cum azimis.
et congregabis omnem cetum ad ostium thabernaculi. Fecit moy-
ses ut dominus imperavit. Congregataque omni turba ante fores
ait. Iste est sermo quem dominus iussit fieri. Statimque aaron et
filios eius. Cumque lavisset eos vestivit pontificem subucula
linea accingens eum balteo. et induens tunica iacinctina. et
desuper humerale imposuit. Quod astringens cingulo aptavit
rationali. in quo erat doctrina et veritas. Cidari quoque
texit caput. et super eam contra frontem posuit laminam auream
consecratam in sanctificatione sicut preceperat ei dominus. Tulit
et unctionis oleum. quo linivit thabernaculum cum omni sup-
pellectili sua. Cumque sanctificans aspersisset altare septem
vicibus unxit illud et omnia vasa eius. labrumque cum basi sua
sanctificavit oleo. Quod fundens super caput aaron unxit eum
et consecravit. Filios quoque eius oblatos vestivit
tunicis lineis et cinxit balteis. Imposuitque mitras
ut iusserat dominus. Obtulit et vitulum pro peccato. Cumque super
caput eius posuissent aaron et filii eius manus suas immo-
lavit eum. Hauriens sanguinem et tincto digito tetigit cor-
nua altaris per gyrum. Quo expiato et sanctificato fudit
reliquum sanguinem ad fundamenta eius. Adipem autem
qui erat super vitalia. et reticulum iecoris. duosque renunculos
cum arvinulis suis adolevit super altare. Vitulum cum pelle
et carnibus et fimo cremans extra castra sicut preceperat
dominus. Obtulit et arietem in holocaustum. super cuius caput cum
imposuissent aaron et filii eius manus suas. immolavit
eum. et fudit sanguinem eius super altaris circuitum. Ipsum quoque

arietem in frusta concidens caput eius et artus et adipē
adolevit igni lotis prius intestinis et pedibz totumqz sil
arietez incēdit super altare eo q esset holocaustū suavissimi
odoris dño sicut p̄ceperat ei Obtulit et arietez sc̄dm in co
secratōm sacerdotū Posuerūtqz super caput eius aaron et
filij eius manus suas Quē cum immolasset moyses sumēs
de sanguine tetigit extremū auricle dextre aaron et pollicez
manus eius dextre similr̄ et pedis Obtulit et filios aaron
Cumqz de sanguine ariet̄ immolati tetigisset extremum
auricule dextre singulorū et pollicez manus ac pedis dextr
reliquū fudit super altare per circuitū Adipem vero et caudā
Omnēqz pinguedinez q̄ operit intestina reticulūqz iecoris
et duos renes cum adipibz suis et armo dextro separavit
Tollens aut̄ de canistro azimorz qd erat coram domino
panē absqz fermēto et collaridam conspsam oleo laganaqz
posuit sup adipes et armū dextrum tradens simul oīa
aaron et filijs eius postqm levaverūt ea coram domino
rursum suscepta de manibz eorz adolevit sup altare holo
causti eo q ꝯsecratōnis esset oblatio in odorem suavitatis
sacrificij dñi Tulit et pectusculū elevans illud coram dño
de ariete ꝯsecratōnis in partez suam sicut p̄ceperat ei dn̄s
Assumēsqz unguentum et sanguinez qui erat sup altare
Aspersit super aaron et vestimēta eius et super filios illius
ac vestes eorz Cumqz sanctificasset eos in vestitu suo p̄ce
pit eis dicens Coquite carnes ante fores thabernaculi et
ibi comedite eas Panes quoqz consecratōnis edite qui po
siti sunt in canistro sicut p̄cepit michi dn̄s dicens Aaron
et filij eius comedent eos Quicquid aut̄ reliquū fuerit
de carne et panibz ignis absumat De hostio quoqz tha
bernaculi non exibitis septem diebz usqz ad diez quo ꝯplebit̄
tempus ꝯsecratōnis vr̄e Septem enī diebz finitur ꝯsecratio
sicut et in p̄senciarū factum est ut ritus sacrificij compleretur
die ac nocte manebitis in thabernaculo observantes custodias
dñi ne moriamini Sic enī p̄ceptum ē michi Feceruntqz aaron
et filij eius cuncta que locutus ē dn̄s per manum moysi

IX

Facta aut octaua die vocauit Moyses aaron et filios
eius ac maiores natu isrl. Dixit qz ad aaron Tol
le de armento vitulum p pcto. et arietem in holocaustu
vtrumqz immaculatu. et offer illos coram dno. et ad filios
israel loqueris. Tollite hircum pro pcto. et vitulum atqz agnu
anniculum. et sine macula in holocaustum. bouem et arietem
pro pacificis. et immolate eos coram dno in sacrificio singulorum
similam oleo conspersam offerentes. Hodie enim dns apparebit
vobis. Tulerunt go cuncta que iusserat moyses ad ostium
thabernacli. Vbi cum staret omnis multitudo. Ait moyses
Iste est sermo que precepit dns. facite et apparebit vobis gla
eius. Dixitqz ad aaron. Accede ad altare. et ymmola p pcto
tuo. offer holocaustum. et deprecare pro te. et p ppło. Cumqz
mactaueris hostiam. ora p eis sicut precepit dns. Statimqz
aaron accedens ad altare ymmolauit vitulum p pcto suo
Cuius sanguinem obtulerunt ei filij sui. In quo tingens
digitum tetigit cornua altaris. et fudit residuu ad basim
eius. Adipemqz et renunculos. ac reticulum iecoris. que st
pro pctto. adoleuit sup altare. sicut preceperat dns moysi. Car
nes vero et pellem eius extra castra igni combussit. Immolauit
et holocausti victimam. Obtulerunt qz filij sui sanguinem
eius. que fudit per altaris circuitu. Ipsam etiam hostiam in frusta
concisam cum capite et membris singulis obtulerunt. Que
omnia super altare cremauit igni. lotis prius aqua intesti
nis et pedibz. Et pro pcto ppli offerens mactauit hircum. Ex
piato qz altari fecit holocaustum. addens in sacrificiu li
bamenta. que pit offeruntur. et adolens ea sup altare absqz
cerimonijs holocausti matutini. Immolauit et bouem atqz
arietem. hostias pacificas ppli. Obtulerunt qz ei filij sui san
guinem. que fudit sup altare in circuitu. Adipes aut bouis et
caudam arietis. renunculos qz cu adipibz suis. et reticulu iecoris
posuerunt sup pectora. Cumqz cremati essent adipes in
altari. pectora eorum. et armos dextros. seperauit aaron
eleuans coram domino. Sicut preceperat moyses. Et exten
dens manum ad pplm benedixit eis. Sic qz completis hostijs

pro peccato et holocaustis et pacificis descendit. Ingressi autem
moyses et aaron thabernaculum testimonii. et deinceps
egressi benedixerunt populo. Apparuit quoque gloria domini omni multitu-
dini. Et ecce ignis egressus a domino. devoravit holocaustum
et adipes qui erant super altare Quod cum vidissent tur-
be laudaverunt dominum ruentes in facies suas

Arreptisque nadab et abyu filii aaron thuribulis suis
posuerunt ignem et incensum desuper. offerentes coram
domino ignem alienum. quod eis preceptum non erat. Egressus-
que ignis a domino devoravit eos. et mortui sunt coram domino Dixit-
que moyses ad aaron. hoc est quod locutus est dominus Sanctifica-
bor in hiis qui appropinquant michi. et in conspectu omnis
populi glorificabor Quod audiens tacuit aaron Vocatis autem
moyses. mysael et elyzaphan filiis oziel patrui aaron.
ait ad eos Ite et tollite fratres vestros de conspectu sanctuarii
et asportate extra castra Confestimque tulerunt eos perge-
tes. sicut iacebant vestitos lineis tunicis. et eiecerunt foras
ut sibi fuerat imperatum Locutusque est moyses ad aaron et
eleazar atque ythamar filios eius Capita vestra nolite nudare
et vestimenta vestra nolite scindere. ne forte moriamini. et
super omnem cetum oriatur indignatio Fratres quoque vestri et
omnis domus israel. plangant incendium quod dominus susci-
tavit vos autem non egrediamini fores thabernaculi. alioquin
peribitis Oleum quippe sancte unctionis est super vos Qui
fecerunt omnia iuxta preceptum moysi Dixit quoque
dominus ad aaron. Vinum et omne quod inebriare potest non bibetis
tu et filii tui quando intrabitis thabernaculum testimonii.
ne moriamini. quia preceptum est sempiternum in gene-
rationes vestras. Et ut habeatis scientiam discernendi inter
sanctum et prophanum. inter pollutum et mundum Doceatis-
que filios israel omnia legittima mea. que locutus sum
ad eos per manum moysi Locutusque est moyses ad aaron
et ad eleazar atque ythamar filios eius qui residui erant
Tollite sacrificium quod remansit de oblatione domini et come-
dite illud absque fermento iuxta altare quia sanctum sanctorum est.

Secundum ad temporaneum tamen
quod inebriat et statum mentis
evertit fuge similiter ut vi-
num / unde dicto quod ... a ...
... / Sic ...
et dominus potator vini est
appellatus et thymotheo dolenti
stomachum. modicum vini
sorbere ... / secundum mo-
dum etatis et valitudinis / et
pro corporis qualitate ...
in potando ... absque vino
... et adolescentie inflam-
mari calore / et tenari sangui-
ne ... valde ...
... libenter ... poculo
... suspicio venenum ...
... apud ...
... vitae apud ... etiam
... virtus
... sensus ...

Comedetis aut in loco sancto qd datum est tibi et filijs tuis de obla
tionibus domini sicut preceptum est michi. pectusculum quoque quod
oblatum est et armum qui separatus est edetis in loco mundissimo
tu et filij tui ac filie tue tecum. Tibi enim ac filijs tuis
et liberis tuis reposita sunt de hostijs salutaribus filiorum israel eo
quod armum et pectus et adipes qui cremantur in altari eleuaue
runt coram domino et pertineant ad te et ad filios tuos lege
perpetua sicut precepit dominus. Inter hec hircum qui oblatus
fuerat pro peccato cum quereret moyses exustum reperit. Ira
tusque est contra eleazar et ythamar filios aaron qui rema
serant ait Cur non comedistis hostiam pro peccato in loco sancto
que sancta sanctorum est. Et datam vobis ut portetis iniquitatem
multitudinis et rogetis pro ea in conspectu domini. presertim
tim de sanguine illius non sit illatum intra sancta. et
comedere eam deberetis in sanctuario sicut preceptum michi est.
Respondit aaron Oblata est victima hodie pro peccato et holocau
stum coram domino michi aut accidit quod vides. quomodo potui
comedere eam aut placere deo in ceremonijs mente lugu
bri. Quod cum audisset moyses recepit satisfactionem

xi

Locutus que est dominus ad moysen et aaron dicens
Dicite filijs israel hec sunt animalia que comedere
debetis de cunctis animantibus terre. Omne
quod habet diuisam vngulam et ruminat in pecoribus come
detis. Quicquid aut ruminat quidem et habet vngulam sed non
diuidit eam. sicut camelus et cetera. non comedetis et
illud. et inter immunda reputabitis. Cyrogrillus. qui ru
minat vngulamque non diuidit immundus. lepus quoque nam
et ipse ruminat sed vngulam non diuidit. Sus qui cum vngulam
diuidat non ruminat. horum carnibus non vescimini. nec cadauera
contingetis quia immunda sunt vobis. Hec sunt que gignuntur
in aquis et vesci licitum. Omne quod habet pennulas et squamas
tam in mari quam in fluminibus et stagnis comedetis. quicquid
aut pennulas et squamas non habet eorum que in aquis mouentur
et viuunt abhominabile vobis et execrandum erit. carnes eorum
non comedetis et morticina vitabitis. Cuncta que non habent

pennulas et squamas in aquis polluta erunt. Hec sunt que
de avibus comedere non debetis. et vitanda sunt vobis aquilam
et griffem et aliectum milvum vulturem iuxta genus suum et omne
corvini generis in similitudinem suam strutionem et noctuam
et larum et accipitrem iuxta genus suum. bubonem et mergulum
et ibin cygnum et onocrotalum. et porphirionem herodium
et charadrium iuxta genus suum. upupam quoque et vespertilionem
Omne de volucribus quod graditur super quatuor pedibus. abho-
minabile erit vobis Quicquid autem ambulat quidem super quatuor pedes
sed habet longiora retro crura per que salit super terram. comedere debetis
ut est brucus in genere suo et attacus atque ophiomachus ac locusta
singula iuxta genus suum Quicquid autem de volucribus quatuor habet
pedes tantum execrabile vobis erit Et quicumque morticina eorum tetigerit
polluetur et erit inmundus usque ad vesperum. et si necesse fuerit ut
portet quispiam horum mortuum. lavabit vestimenta sua. et in-
mundus erit usque ad solis occasum Omne quod habet quidem ungulam
sed non dividit eam. nec ruminat inmundum erit Et quicquid tetigerit
illud contaminabitur Quicquid ambulat super manus ex cunctis
animantibus que incedunt quadrupedia. inmundum erit Qui tetigerit
morticina eorum polluetur usque ad vesperum Et qui portaverit huius-
modi cadavera lavabit vestimenta sua. et inmundus erit usque
ad vesperam. quia omnia hec inmunda sunt vobis Hec quoque
inter polluta reputabuntur de hiis que moventur in terra mustela
et mus. cocodrillus singula iuxta genus suum migale et ca-
meleon et stellio. et lacerta. et talpa. omnia hec inmunda
sunt Qui tetigerit morticina eorum inmundus erit usque ad
vesperam Et super quod ceciderit quicquam de morticinis eorum. pollu-
etur tam vas ligneum et vestimentum quam pelles et cilicia. et in
quocumque fit opus tingentur aqua. et polluta erunt usque
ad vesperum. et sic postea mundabuntur Vas autem fictile in quod horum
quicquam intro ceciderit polluetur. et ideo frangendum est Omnis
cibus quem comedetis si fusa fuerit super eum aqua inmundus
erit Et omne liquens quod bibitur de universo vase inmundum
erit Et quicquid de morticinis huiusmodi ceciderit super illud in-
mundum sive clibani sive cytropodes. destruentur et inmunda erunt.

et charadrium

Fontes vero et cisterne et omnis aquarum congregacio munda erit
Qui morticinum eorum tetigerit polluetur. Si ceciderint super se-
mentem non polluet eam. Si autem quispiam aqua sementem
perfuderit et postea morticinis tacta fuerit illico polluetur. Si mortuum
fuerit animal quod licet vobis comedere qui cadaver eius tetigerit
immundus erit usque ad vesperum. Et qui comederit ex eo quippiam
sive portaverit lavabit vestimenta sua et immundus erit usque ad
vesperum. Omne quod reptat super terram abhominabile erit nec
assumetur in cibum. Quicquid super pectus quadrupes graditur
et multos habet pedes sive per humum trahitur non comedetis quia
abhominabile est. Nolite contaminare animas vestras nec tangatis
quicquam eorum ne immundi sitis. Ego enim sum dominus deus vester
Sancti estote quia ego sanctus sum. Ne polluatis animas
vestras in omni reptili quod movetur in terra. Ego enim sum
dominus qui eduxi vos de terra Egypti ut essem vobis in deum.
Sancti eritis quia ego sanctus sum. Ista est lex animan-
tium ac volucrum et omnis anime viventis que movetur
in ~~terra~~ aqua et reptant in terra ut differencias noveritis
mundi et immundi et sciatis quid comedere et quid respuere debeatis.

XII
[illegible] et de purificatione post partum

Locutus quoque est dominus ad moysen dicens
Loquere filiis israel et dices ad eos. Mulier si suscepto
semine pepererit ~~filium~~ masculum immunda erit septem
diebus iuxta dies separacionis menstrue et die octavo cir-
cumcidetur infantulus. Ipsa vero triginta tribus diebus manebit
in sanguine purificacionis sue. Omne sanctum non tan-
get nec ingredietur sanctuarium donec impleantur dies
purgacionis eius. Sin autem feminam pepererit immunda erit
duabus ebdomadibus iuxta ritum fluxus menstrui et sexaginta
et sex diebus manebit in sanguine purificacionis sue. Cum-
que expleti fuerint dies purgacionis eius pro filio sive pro
filia deferet agnum anniculum in holocaustum et pullum colum-
be sive turturem pro peccato ad hostium tabernaculi testimonii et tra-
det sacerdoti qui offeret illa coram domino et rogabit pro ea
et sic mundabitur a profluvio sanguinis sui. Ista est lex pa-
rientis masculum et feminam. Quod si non invenerit manus eius

nec potuerit offerre agnū · sumet duos turtures vel duos pul
los columbarum · vnū in holocaustum & alterum pro peccato
Orabit q3 pro ea sacerdos et sic mundabitur

xiii L Ocutus est dn̄s ad moysen ~~dicens~~ et aaron: dicens ho
mo cuius carne & cute ortus fuerit diuersus color sive
pustula aut lucens quaspiam i · plaga lepre / adducet
q̄r ad aaron sacerdotem vel ad vnū quemlz filiorz / Qui cū viderit
lepram in cute / et pilos in albium mutatos colorem · ipamq3
speciem lepre humiliorem cute & carne · et reliqua plaga lepre ē
et ad arbitrium eius seperabitur Sin aut lucens candor fu
in cute erit / nec humilior carne reliqua / et pili coloris pristini :
recludet eum sacerdos septem diebus · et considerabit die sep
timo Et si quidem lepra vltra nō creuerit · nec transierit
in cute priores terminos / rursum includet eū septem dieb3
aliis / et die septimo contemplabitur / Si obscurior fuerit lepra
et nō creuerit in cute / mundabit eum q3ma scabies est / lauabit
q3 homo vestimenta et mundus erit Qd si postquā a sacerdo
te visus est / et redditus ē mundicie / iterū lepra creuerit ·
adducetur ad eum / et inmundicie condempnabit / Plaga lepre
si fuerit in homine / adducetur ad sacerdotem et videbit eum / Et
cū color albus in cute fuerit / et capillorz mutauerit aspectum / ipa quoq3
caro viua apparuerit / lepra vetustissima iudicabitur atq3
molita cuti / Contaminabit itaq3 eum sacerdos / et nō reclu
det q3ma perspicue inmundicia est Sin aut effloruerit discur
rens lepra in cute et operuerit omem carnem a capite vsq3
ad pedes Quicquid sub aspectu oculorz cadit / Considerabit eum sacer
dos / et tenera lepra mundissima iudicabit / eo qd omnis in can
dorem versa sit / et idcirco homo mundus erit / Quando vero
caro viuens in eo apparuerit tunc sacerdotis iudicio polluetur
et inter inmundos reputabitur / Caro eni viua si lepra asp
gatur / inmunda ē / Qd si rursum versa fuerit in alborem et totū
hominem operuerit Considerabit eum sacerdos / et mundū
esse decernat / Caro & cutis in qua vlcus natū est et sanatum
ē et in loco vlcus cicatrix apparuerit alba sive subrufa · et
adducetur homo ad sacerdotem Qui cū viderit locū lepre humiliorē

carne reliqua et pilos versos in candorem. contaminabit eum
plaga enim lepre orta est in ulcere. Quod si pilus est coloris pristini
et cicatrix subobscura. et vicina carne non est humilior. reclu
det eum septem diebus. Et siquidem creverit. adiudicabit eum
lepre. Sin autem steterit in loco suo. ulceris cicatrix est. et homo
mundus erit. Caro et cutis quam ignis exusserit. et sanata
albam sive ruffam habuerit cicatricem. considerabit eam
sacerdos. et ecce si versa est in alborem. et locus eius reliqua
cute humilior. contaminabit eum. quia plaga lepre in
cicatrice orta est. Quod si pilorum color non fuerit immutatus.
nec humilior plaga reliqua carne. et ipsa lepre species fu
erit subobscura. recludet eum septem diebus. et die septimo
contemplabitur. Si creverit in cute lepra. contaminabit eum
Sin autem in loco suo candor fuerit. non satis clarus. plaga
combustionis est. Et idcirco mundabitur. quia cicatrix est combustionis.
Vir sive mulier in cuius capite vel barba germinaverit lepra.
videbit eos sacerdos Et siquidem humilior fuerit locus car
ne reliqua. et capillus flavus solitoque subtilior. contaminabit
eos. quia lepra capitis ac barbe est. Sin autem viderit et locum
macule equalem vicine carni. et capillum nigrum. recludet
eum septem diebus et die septimo intuebitur eum. Si non
creverit macula et capillus sui coloris est. et locus plage carni
reliquae equalis est. radetur homo absque loco macule. et inclu
detur septem diebus aliis Si die septimo visa fuerit stetisse plaga
in loco suo. nec humilior carne reliqua. mundabit eum et lotis
vestibus mundus erit Sin autem post emundationem rursus creverit
macula in cute non queret amplius utrum capillus in flavum
colorem commutatus. quia aperte immundus est Porro si steterit
macula et capilli nigri fuerint noverit hominem esse sanatum
et confidenter eum pronunciet mundum. Vir vel mulier in
cuius cute candor apparuerit. intuebitur eos sacerdos Si depre
henderit subobscurum alborem lucere in cute. sciat non esse lepram
sed maculam candidi coloris. et hominem mundum. Vir de cuius
capite capilli fluunt. calvus et mundus est Et si a fronte
ceciderint pili recalvaster et mundus est Sin autem in calvicio

v. decimo

sive in recaluacione albus vel ruffus color fuerit conspectus et
hoc sacerdos contaminabit eum haut dubie lepre que exorta
est in calvicio. Quicumque ergo maculatus fuerit lepra
et seperatus ad arbitrium sacerdotis. habebit vestimenta dissu
ta. et caput nudum / os veste contectum. contaminatum ac
sordidum se clamabit omni tempore quo leprosus est et
immundus / solus habitabit extra castra. Vestis lanea sive
linea. que lepram habuerit in stamine / aut subtegmine
aut certe pellis. aut quicquid ex pelle confectum est / Si alba
aut ruffa fuit macula infecta lepra reputabitur. ostendet
que sacerdoti Qui consideratam. recludet septem diebus et
die septimo rursum aspiciens. si crevisse deprehenderit / lepra per
severans est Pollutum iudicabit vestimentum. et omne in quo
fuerat inventa. et ideo comburetur flammis / Quod si eam
viderit non crevisse. precipiet. et lavabunt id in quo lepra
est / recludetque illud septem diebus aliis / Et cum viderit facie
quidem pristinam. non reversam nec tamen crevisse lepram / im
mundum iudicabit / et igni comburet / eo quod infusa sit in
superficie vestimenti vel per totum lepra / Sin autem obscurior fuerit
locus lepre / postquam vestis est lota. abrumpet eam. et
a solido dividet eam / Quod si ultra apparuerit in hiis locis
que prius immaculata erant / lepra volatilis et vaga debet
igne comburi / Si cessaverint. lavabit ea que pura sunt secundo
et munda erunt / Ista est lex lepre vestimenti lanei et linei
staminis atque subtegminis. omnisque supellectilis pellicee
quomodo mundari debeat vel contaminari etc. Ita

xiiii

Locutusque est dominus ad moysen dicens hic est ritus
leprosi quando mundandus est. adducetur ad sacer
dotem Qui egressus e castris. cum invenerit
lepram esse mundatam. precipiat ei qui purificatur ut offe
rat pro se duos passeres vivos. quos vesci licitum est et
lignum cedrinum vermiculumque et ysopum. et unum e pas
seribus immolari iubebit. in vase fictili super aquas viven
tes Alium autem vivum cum ligno cedrino et cocco et hijsopo
tinget in sanguine passeris ymolati quo asperget illum

qui mundandus est septies ut iure purgetur et dimittet passerem
vivum ut in agrum avolet Cumque laverit homo vestimenta sua
radet omnes pilos corporis et lavabitur aqua purificatusque
ingredietur castra Ita dumtaxat ut maneat extra tabernaculum
suum septem diebus et die septimo radet capillos capitis barbamque
que et supercilia et totius corporis pilos et lotis rursum vestibus
et corpore die octavo assumet duos agnos immaculatos et ovem
anniculam absque macula et tres decimas simile in sacrificium
que conspersa sit oleo et olei sextario Cumque sacerdos purificans
hominem statuerit eum et hec omnia coram domino in ostio ta-
bernaculi testimonii Tollet agnum et offeret eum pro delicto olei-
que sextarium Et oblatis ante dominum omnibus immolabit agnum ubi
immolari solet hostia pro peccato et holocaustum id est in loco sancto
Sicut enim pro peccato ita et pro delicto ad sacerdotem pertinet hostia sancta
sanctorum est Assumensque sacerdos de sanguine hostie que immolata
est pro delicto ponet super extremum auricule dextre eius qui
mundatur et super pollices manus dextere et pedis Et de olei
sextario mittet in manum suam sinistram tinguetque digitum dex-
trum in eo et asperget septies coram domino Quod autem reliquum est olei
in leva manu fundet super extremum auricule dextre eius
qui mundatur et super pollices manus ac pedis dextri et super
sanguinem qui fusus est pro delicto et super caput eius Rogabitque
pro eo coram domino et faciet sacrificium pro peccato Tunc immo-
labit holocaustum et ponet illud in altari cum libamentis suis
et homo rite mundabitur Quod si pauper est et non potest manus
eius invenire que dicta sunt sumet agnum pro delicto ad ob-
lationem ut roget pro eo sacerdos decimamque partem simile conspersam
oleo in sacrificium et olei sextarium duosque turtures sive duos
pullos columbe quorum sit unus pro peccato et alter in holocaustum
offeretque eos die octavo purificationis sue sacerdoti ad ostium
tabernaculi testimonii coram domino Qui suscipiens agnum pro
delicto et sextarium olei levabit simul immolatoque agno
de sanguine eius ponet super extremum auricule dextre illius
qui mundatur et super pollices manus eius ac pedis dextri
Olei vero partem mittet in manum suam sinistram in quo tinguet

digitum dextre manus asperget septies coram domino: tanget que extre-
mum dextre auricule illius qui mundatur et pollices manus
ac pedis dextri in loco sanguinis qui effusus est pro delicto
Reliquam autem partem olei que est in sinistra manu mittet super
caput purificati ut placet pro eo dominum et turturem
sive pullum columbe offeret unum pro delicto et alterum in holo-
caustum cum libamentis suis Hic est sacrificium leprosi qui h
non potest omnia in emundationem sui Locutus que est dominus ad
moysen et aaron dicens Cum ingressi fueritis terram cha-
naan quam ego dabo vobis in possessione Si fuerit pla-
ga lepre in edibus vadet cuius est domus nuncians sacerdoti
et dicet Quasi plaga lepre videtur mihi esse in domo mea At
ille precipiet ut efferant universa de domo priusquam ingrediatur
eam et videat utrum lepra sit ne immunda fiant omnia que
in domo sunt Intrabit que postea ut consideret domus lepram Et cum
viderit in parietibus illius quasi valliculas pallore sive rubore
deformes et humiliores superficie reliqua egredietur ostium
domus et statim claudet eam septem diebus Reversus
que die septimo considerabit eam Si invenerit lepram crevisse
iubebit erui lapides in quibus lepra est et proiciet eos extra
civitatem in loco immundo Domum autem ipsam radi intrinsecus
per circuitum et spargi pulverem rasure extra urbem in loco
immundo lapides que alios reponi pro hiis qui ablati fuerint
et luto alio liniri domum Sin autem postquam eruti sunt lapi-
des et pulvis elatus et alia terra lita ingressus sacerdos vi-
derit reversam lepram et parietes conspersos maculis lepra est
perseverans et immunda domus Quam statim destruent et lapi-
des eius et ligna atque universum pulverem proicient extra
oppidum in loco immundo Qui intraverit domum quando clausa
est immundus erit usque ad vesperum Et qui dormierit in ea
et comederit quippiam lavabit vestimenta sua Quod si intro-
iens sacerdos viderit lepram non crevisse in domo postquam
denuo lita est purificabit eam reddita sanitate Et in pu-
rificationem eius sumet duos passeres lignumque cedrinum et
vermiculum atque hysopum et immolato uno passere in vase fi-

super aquas vivas Tollet q3 lignum cedrinum et hysopum et
coccum et passerem vivum et intinget omnia in sanguine pas
seris immolati atq3 in aquis viventibus et in passere vivo ligno
q3 cedrino et hysopo atq3 vermiculo Cumq3 dimiserit passerem
avolare in agrum libere orabit pro domo et iure mundabitur
Ista est lex omnis lepre et percussure lepre vestium et domorum
cicatricis et erumpentium papularum lucentis macule et in vari
as species coloribus immutatis ut possit sciri quo tempore mun
dum vel inmundum sit

XV

De fluxu

Locutus est dominus ad moysen et aaron dicens Loquimini
filiis israel et dicite eis Vir qui patitur fluxum sanguinis
inmundus erit et tunc iudicabitur huic vitio adherescit
subiacere cum per momenta singula adheret carni illius atq3 concre
verit fedus humor Omne stratum in quo dormierit inmundum
erit Et ubicumq3 sederit Si quis hominum tetigerit lectum eius
lavabit vestimenta sua et ipse lotus aqua inmundus erit usq3
ad vesperum Si sederit ubi ille sederat et ipse lavabit vestimenta
sua et lotus aqua inmundus erit usq3 ad vesperam Qui tetigerit
carnem eius lavabit vestimenta sua et ipse lotus aqua in-
mundus erit usq3 ad vesperam Si salivam huiuscemodi homo iecerit
super eum qui mundus est lavabit vestimenta sua et lotus aqua
inmundus erit usq3 ad vesperam Sagma super quo sederit inmundum
erit Et quicquid sub eo fuerit qui fluxum seminis patitur pollu
tum erit usq3 ad vesperum Qui portaverit horum aliquid la
vabit vestimenta sua et ipse lotus aqua inmundus erit usq3
ad vesperum Omnis quem tetigerit qui talis est non lotis ante
manibus lavabit vestimenta sua et lotus aqua inmundus erit
usq3 ad vesperum Vas fictile quod tetigerit confringetur Vas autem ligne
um lavabitur aqua Si sanatus fuerit qui huiuscemodi sustinet passionem
numerabit septem dies post emundationem sui et lotis vestibus
ac toto corpore in aquis viventibus erit mundus Die autem
octavo sumet duos turtures aut duos pullos columbe et
veniet in conspectu domini ad ostium tabernaculi testimonii
Dabitq3 eos sacerdoti qui faciet unum pro peccato et alterum
in holocaustum Rogabitq3 pro eo sacerdos coram domino ut emundetur

d h[ic] aaron vi di[citur] testament[um] veteris d[e] nocturna poll[utione]

et fluxu seminis sui. Vir de quo egreditur semen coitus, la-
vabit aqua omne corpus suum, et immundus erit usque ad ves-
perum. Vestem et pellem quam habuerit, lavabit aqua et im-
munda erit usque ad vesperum. Mulier cum qua coierit, lavabit
aqua, et immunda erit usque ad vesperum. Mulier que
redeunte mense patitur fluxum sanguinis, septem diebus
separabitur. Omnis qui tetigerit eam, immundus erit usque
ad vesperum. Et in quo dormierit vel sederit diebus separationis
sue, polluetur. Qui tetigerit lectulum eius, lavabit vestimenta
sua, et ipse lotus aqua immundus erit usque ad vesperum. Omne vas
super quod illa sederit, quisquis attigerit, lavabit vestimenta
sua, et lotus aqua, pollutus erit usque ad vesperum. Si coierit
cum ea vir tempore sanguinis menstrualis, immundus erit sep-
tem diebus, et omne stratum in quo dormierit polluetur.
Mulier que patitur fluxum sanguinis multis diebus non
tempore menstruali, vel que post menstruum sanguinem fluere
non cessat, quamdiu huic subiacet passioni, immunda erit, quasi sit
in tempore menstruo. Omne stratum in quo dormierit, et
vas in quo sederit, pollutum est. Quicumque tetigerit eam,
lavabit vestimenta sua, et ipse lotus aqua immundus erit usque
ad vesperam. Numerabit septem dies purificationis sue: et octavo
die offeret pro se sacerdoti duos turtures vel duos pullos
columbe, ad ostium tabernaculi testimonii. Qui unum faciet
pro peccato, et alterum in holocaustum, rogabitque pro ea coram
domino, et pro fluxu immunditie eius. Docebitis ergo filios
israel ut caveant immunditiam, et non moriantur in
sordibus suis, cum polluerint tabernaculum meum quod est
inter eos. Ista est lex eius qui patitur fluxum seminis,
et qui polluitur coitu, et que menstruis temporibus separatur,
vel que iugi fluit sanguine, et hominis qui dormierit cum ea.

xvi

Locutus que est dominus ad moysen post
mortem duorum filiorum aaron, quando offerentes
ignem alienum interfecti sunt: et precepit ei dicens:
Loquere ad aaron fratrem tuum, ne omni tempore ingrediatur
sanctuarium, quod est intra velum coram propitiatorio, quo

tegitur archa vt non moriatur . quia in nube apparebo super
oraculum nisi hec ante fecerit vitulum offeret pro peccato et ari
etem in holocaustum Tunica linea vestietur feminalibus
lineis verenda celabit accingetur zona linea cidarim lineam
imponet capiti . hec enim vestimenta sunt sancta quibus cunct
cum lotus fuerit induetur Suscipietque ab vniuersa multitudine
filiorum . duos hircos pro peccato . et vnum arietem in holocaustum
Cumque obtulerit vitulum et orauerit pro se et pro domo sua
duos hircos stare faciet coram domino in ostio thabernaculi te
stimonii . mittens super vtrumque sortem Sortem vnam domino et
alteram capro emissario Cuius sors exierit domino offeret illum
pro peccato Cuius autem in caprum emissarium statuet eum
viuum coram domino vt fundat preces super eum . et emittat
in solitudinem His rite celebratis offeret vitulum rogans
pro se et pro domo sua ymolabit eum Assumptoque thuribulo
quod de prunis altaris impleuerit et hauriens manu co
positum thimiama in incensum vltra velum intrabit
in sancta et positis super ignem aromatibus nebula eorum et vapor
operiat oraculum quod est super testimonium et non moriatur
Tollet quoque de sanguine vituli et asperget digito septies
contra propiciatorium ad orientem Cumque mactauerit hir
cum pro peccato populi inferet sanguinem eius intra velum sic
preceptum est de sanguine vituli . vt aspergat e regione ora
culi et expiet sanctuarium ab inmundiciis filiorum israel et pre
uaricationibus eorum cunctisque peccatis Iuxta hunc ritum faciet
tabernaculo testimonii quod fixum est inter eos in medio sor
dium habitationis eorum Nullus homo sit in thabernaculo quando
pontifex ingreditur in sanctuarium vt roget pro se et pro do
mo sua et pro vniuerso cetu israel donec egrediatur Cum autem
exierit ad altare quod coram domino est oret pro se et sump
tum sanguinem vituli atque hirci fundet super cornua eius per
gyrum Aspergensque digito septies expiet et sanctificet illud
ab inmundiciis filiorum israel Postquam emundauit sanctuarium et
thabernaculum et altare tunc offerat hircum viuentem et po
sita vtraque manu super caput eius confiteatur omnes iniquitates

filiorum israel et uniuersa delicta atque peccata eorum, que impre-
cans capiti eius · emittet illum per hominem paratum in deser-
tum. Cumque portauerit yrcus omnes iniquitates eorum in terram soli-
tariam, et dimissus fuerit in deserto. Reuertetur Aaron in taber-
naculum testimonij · et depositis vestibus quibus prius indutus
erat · cum intraret sanctuarium · relictisque ibi lauabit carnem
suam in loco sancto · induetur que vestibus suis. Et postquam egre-
ssus obtulerit holocaustum suum · ac plebis: rogabit tam pro se quam
pro populo. Et adipem qui oblatus est pro peccatis adolebit super altare.
Ille vero qui dimiserit caprum emissarium · lauabit vestimen-
ta sua et corpus aqua · et sic ingredietur in castra. Vitulum autem
et yrcum qui pro peccato fuerant ymolati · et quorum sanguis illatus
est in sanctuario vt expiacio compleretur asportabunt extra castra et
comburent igni · tam pelles quam carnes eorum et fimum. Et quicum-
que combusserit ea lauabit vestimenta sua · et carnem aqua · et
sic ingredietur in castra. Eritque vobis hoc legitimum sempi-
ternum. Mense septimo · decima die mensis · affligetis animas
vestras · nullumque facietis opus · siue indigena siue aduena qui
peregrinatur inter vos. In hac die expiacio erit vestri atque munda-
cio ab omnibus peccatis vestris · coram domino mundabimini. Sabba-
tum requiecionis est, et affligetis animas vestras religione perpe-
tua. Expiabit autem sacerdos qui vnctus fuerit · et cuius
initiate sunt manus vt sacerdocio fungatur pro patre suo.
Induetur que stola linea · et vestibus sanctis · et expiabit sanctu-
arium · et tabernaculum testimonij atque altare · sacerdotes quoque
et uniuersum populum. Eritque hoc vobis legittimum sempi-
ternum · vt oretis pro filijs israel · et pro cunctis peccatis eorum
semel in anno. Fecit igitur sicud preceperat dominus moysi.

XVII

Et locutus est dominus ad moysen dicens. Loquere
ad aaron et filijs eius · et cunctis filijs israel et dices
ad eos. Iste est sermo quem mandauit dominus dicens.
Homo quilibet de domo israel si occiderit bouem et ouem siue
capram in castris vel extra castra · et non obtulerit ad ostium
thabernaculi oblacionem domino · sanguinis reus erit · quasi san-
guinem fuderit · sic peribit de medio populi sui. Ideo offerre debent

sacerdoti filii israel hostias suas quas occidunt in agro · ut sancti-
ficentur domino ante ostium thabernaculi testimonii · et immolet
eas hostias pacificas · fundet que sacerdos sanguinem super altare
domini ad ostium thabernaculi testimonii · et adolebit adipem in
odorem suavitatis domino · Et nequaquam ultra immolabunt ho-
stias suas demonibus · cum quibus fornicati sunt · Legitimum
sempiternum erit illis et posteris eorum Et ad ipsos dices Homo de
domo israel et de advenis qui peregrinantur apud vos · qui obtulerit
holocaustum sive victimam et ad ostium thabernaculi testimonii et non
adduxerit eam ut offeratur domino · interibit de populo · Homo quilibet
de domo israel et de advenis qui peregrinantur inter vos Si co-
mederit sanguinem obfirmabo faciem meam contra faciem
illius · et disperdam eam de populo suo · quia anima carnis in san-
guine est Et ego dedi illum vobis ut super altare in eum ex-
pietis pro animabus vestris · et sanguis pro anime piaculo sit
Idcirco dixi filiis israel Omnis anima ex vobis non comedet san-
guinem · nec ex advenis · qui peregrinantur inter vos Homo quicumque
de filiis israel et de advenis qui qui peregrinantur inter vos · sive
venatione aut aucupio · ceperit feram vel avem · quibus vesci li-
citum est fundat sanguinem eius et operiat illum terra Ani-
ma enim omnis carnis in sanguine est Unde dixi filiis israel San-
guinem universe carnis non comedetis · quia anima carnis in
sanguine est · et quicumque comederit illum interibit Anima
que comederit morticinum vel captum a bestia · tam de indi-
genis · quam de advenis · lavabit vestimenta sua et semetipsum
aqua · et contaminatus erit usque ad vesperum · et hoc ordine mundus
fiet Quod si non laverit vestimenta sua vel corpus suum · portabit
iniquitatem suam Et

XVIII

Locutus que est dominus ad moysen dicens Loquere filiis
israel et dices ad eos Ego dominus deus vester Iuxta con-
suetudinem terre egypti in qua habitastis non facietis et
iuxta morem regionis chanaan ad quam ego introducturus
sum vos non agetis · nec in legitimis eorum ambulabitis Facie-
tis que iudicia mea · et precepta servabitis · et ambulabitis in eis
Ego dominus deus vester Custodite leges meas atque iudicia que

vom vide [illegible] xvi

faciens homo vivet in eis Ego dominus Omnis homo ad proximam
sanguinis sui non accedet · ut revelet turpitudinem eius · ego
dominus Turpitudinem patris tui et turpitudinem matris tue : non
discoperies Mater tua est · non revelabis turpitudinem eius :
Turpitudinem uxoris patris tui non discoperies · turpitudo enim
patris tui est Turpitudinem sororis tue ex patre sive ex matre
que domi vel foris genita est · non revelabis Turpitudinem filie
filij tui vel neptis ex filia non revelabis · quia turpitudo tua est
Turpitudinem filie uxoris patris tui quam peperit patri tuo et est
soror tua · non revelabis Turpitudinem sororis patris tui non disco
peries · quia caro est patris tui Turpitudinem sororis matris tue
non revelabis · eo quod caro sit matris tue Turpitudinem patrui
tui non revelabis · nec accedes ad uxorem eius que tibi affini
tate coniungitur Turpitudinem nurus tue non revelabis quia uxor
filij tui est · nec discoperies ignominiam eius · et uxorem fratris
tui nullus accipiet Turpitudinem uxoris fratris tui non reve
labis · quia turpitudo fratris tui est Turpitudinem uxoris tue et
filie eius non revelabis Filiam filij eius · et filiam filie illius non
sumes ut reveles ignominiam eius · quia caro illius sunt · et
talis coitus incestus est Sororem uxoris tue in pellicatum illius
accipies nec revelabis turpitudinem eius adhuc illa vivente
Ad mulierem que patitur menstrua non accedes · nec revelabis
feditatem eius Cum uxore proximi tui non coibis · nec seminis
mixtione maculaberis De semine tuo non dabis ut consecretur ydolo
moloch · nec polluces ne polluces nomen domini dei tui · ego dominus
Cum masculo non commisceberis coitu femineo · quia abhomina
cio est Cum omni pecore non coibis · nec maculaberis in eo
Mulier non succumbet iumento · nec miscebitur ei quia scelus
est Nec polluamini in omnibus hijs · quibus contaminate sunt universe
gentes · quas ego eiciam ante conspectum vestrum · et quibus polluta
est terra · cuius ego scelera visitabo · ut evomat habitatores suos
Custodite legittima mea atque iudicia et non faciatis ex omnibus
abhominacionibus istis · tam indigena quam colonus qui peregri
natur apud vos Omnes enim execraciones istas fecerunt accole terre
qui fuerunt ante vos · et polluerunt eam Cavete ergo ne et vos

simile ... cum paria fecerit sicut evomuit gentem que fuit
ante vos. Omnis anima que fecerit de abhominationibus hiis quippiam
peribit de medio populi sui. Custodite mandata mea. nolite facere
que fecerunt hii qui fuerunt ante vos et ne polluamini in eis
Ego dominus deus vester. xix

Locutus est dominus ad Moysen dicens loquere ad omnem
cetum filiorum Israel Et dices ad eos Sancti estote quia
ego sanctus sum dominus deus vester. Unusquisque patrem et matrem
suam timeat Sabbata mea custodite. ego dominus deus vester Nolite
converti ad ydola. nec deos conflatiles faciatis vobis Ego dominus
deus vester Si immolaveritis hostiam pacificorum domino ut sit placa
bilis eodem die quo fuerit immolata comedetis eam et die
altero Quicquid autem residuum fuerit in die ~~tercio~~ tercio igne
comburetis Si quis post biduum comederit ex ea prophanus erit
et impietatis reus. portabit iniquitatem suam quia sanctum
domini polluit et peribit anima illa de populo suo Cum messueris
segetes terre tue non tondebis usque ad solum superficiem terre
nec remanentes spicas colliges. neque in vinea tua racemos
et grana decidencia congregabis sed pauperibus et peregrinis
carpenda dimittes Ego dominus deus vester Non facietis fur
tum. non menciemini. nec decipiat unusquisque proximum suum Non
periurabis in nomine meo. nec pollues nomen dei tui Ego dominus
Non facies calumpniam proximo tuo. nec vi opprimes eum Non
morabitur opus mercenarii tui apud te usque mane Non
maledices surdo Nec coram ceco pones offendiculum sed time
bis dominum deum tuum. quia ego sum dominus Non facies quod
iniquum est. nec iniuste iudicabis Non consideres personam pau
peris nec honores vultum potentis Iuste iudica proximo tuo
Non eris criminator. nec susurro in populis Non stabis contra
sanguinem proximi tui. ego dominus Non oderis fratrem tuum in
corde tuo sed publice argue eum. ne habeas super illo peccatum
Non queras ulcionem nec memor eris iniurie civium tuorum
Diliges amicum tuum sicut te ipsum Ego dominus Leges meas
custodite Iumenta tua non facies coire cum alterius generis
animantibus Agrum non seres diverso semine Vestem que ex

Augustinus ... q. v. ... invenisti ... reddidisti ~~furtum fecisti~~ fecisti ... potuisti fecisti quia plus non invenisti qui aliquid negat si possit ... dominus ... interrogat ... dicitur Levitici ... sine peccato ... esse si aliquid quod invenerit ... et dicat deus ... non reddat

prima ... non ... erant

... ydolatrie nefanda opera et maleficia ... ritibus ... gentes parebant ... amplificationem ydola ... et precepi ... parabat ... in hoc quod ad maleficorum ... legis ... assignat ... et ordo ... quidam ... et ... plagiaria ... dimittendo ... opi ... vilissimo ...

Duplicitas
prohibetur

Duobus contexta est non indueris. Homo si dormierit cum muliere coytu seminis, que sit ancilla etiam nobilis, et tamen precio non redempta, nec libertate donata, vapulabunt ambo, et non morientur, quia non fuit libera. Pro delicto autem suo offeret domino ad ostium tabernaculi testimonij arietem. Orabitque pro ea sacerdos et pro delicto eius coram domino et repropiciabitur ei et dimittetur peccatum. Quando ingressi fueritis terram, et plantabitis in ea ligna pomifera, auferetis preputia eorum. Poma que germinant inmunda erunt vobis nec edetis ex eis. Quarto anno omnis fructus eorum sanctificabitur laudabilis domino. Quinto autem anno comedetis fructus congregantes poma que proferunt. Ego dominus deus vester. Non comedetis cum sanguine. Non augurabimini nec observabitis sompnia, neque in rotundum attondebitis comam, nec radetis barbam, et super mortuo non incidetis carnem vestram neque figuras aliquas, et stigmata facietis vobis. Ego dominus. Ne prostituas filiam tuam et contaminetur terra et impleatur piaculo. Sabbata mea custodite et sanctuarium meum metuite. Ego dominus. Ne declinetis ad magos, neque ab ariolis aliquid sciscitemini ut polluamini per eos. Ego dominus deus vester. Coram cano capite consurge et honora personam senis, et time dominum deum tuum. Ego dominus. Si habitaverit advena in terra vestra et moratus fuerit inter vos in terra, ne exprobretis ei, sed sit inter vos quasi ingenuus, et diligetis eum quasi vosmetipsos. Fuistis enim et vos advene in terra egypti. Ego dominus deus vester. Nolite facere aliquid iniquum in iudicio, in regula, in pondere et in mensura. Statera iusta, et equa sint pondera, iustus modius, equusque sextarius. Ego dominus deus vester, qui eduxi vos de terra egypti. Custodite omnia precepta mea et universa iudicia et facite ea. Ego dominus.

Locutus est dominus ad moysen dicens. Hec loqueris filijs israel. Homo de filijs israel et de advenis qui habitant in israel si quis dederit de semine suo ydolo moloch morte moriatur. Populus terre lapidabit eum et ego ponam faciem meam contra illum, succidamque eum de

populi sui eo quod dederit de semine suo [ydolo] moloch · et contaminauerit sanctuarium
meum ac polluerit nomen sanctum meum Quod si negligens populus
meum ac polluerit nomen sanctum meum dimiserit hominem qui de-
derit et quasi paruipendens imperium meum dimiserit hominem qui de-
derit de semine suo [ydolo] moloch · nec voluerit eum occidere ponam
faciem meam super hominem illum succidamque et cognacionem eius
succidam quoque ipsum · et omnes qui consenserunt ei vt fornica-
rentur cum moloch de medio populi sui Anima que declinauerit
ad magos et ariolos et fornicata fuerit cum eis ponam
faciem meam contra eam · et interficiam eam de medio populi
sui Sanctificamini et estote sancti quia ego dominus deus vester
Custodite precepta mea et facite ea Ego dominus qui sanctifico vos
Qui maledixerit patri suo vel matri morte moriatur
patri matrique qui maledixerit sanguis eius sit super
eum Si mechatus quis fuerit cum vxore alterius et adul-
terium perpetrauerit cum coniuge proximi sui · morte moriatur et
mechus et adultera Qui dormierit cum nouerca sua
et reuelauerit ignominiam patris sui morte moriatur ambo ·
sanguis eorum sit super eos Si quis dormierit cum nuru
sua · vterque moriatur quia scelus operati sunt · sanguis eorum
sit super eos Qui dormierit cum masculo coitu femineo
vterque operatus est nephas · morte moriantur · sanguis eorum
sit super eos Qui supra vxorem filiam · duxerit matrem
eius · scelus operatus est · et viuus ardebit cum eis · nec
permanebit tantum nephas in medio vestri Qui cum iumento
et pecore coierit · morte moriatur · pecus quoque occidite Mulier
que succubuerit cuilibet iumento · simul interficiatur cum eo ·
sanguis eorum sit super eos Qui acceperit sororem suam
filiam patris sui vel filiam matris sue · et viderit turpitudinem
eius · illaque conspexerit fratris ignominiam · nephariam rem
operati sunt · occidentur ambo in conspectu populi sui eo quod
turpitudinem suam mutuo reuelauerint · et portabunt
iniquitatem suam Qui coierit cum muliere in fluxu
menstruo · et reuelauerit turpitudinem eius ipsaque aperu-
erit fontem sanguinis sui interficientur ambo de medio populi sui
Turpitudinem materterę et amitę tue non discooperies

xxvii q. i. Si quis desponsaverit aliquam sibi et ... ob quendam comitem qui nepotes sui desponsatam duxit uxorem ... desponsatam puellam proximi sui accepit ... quia secundum legem dei mori debuit ... desponsatam puellam in agro vel quolibet loco oppressit vel adduxit ... morte moriatur ... uxor erat ... que a parentibus ... uxor debat ... sicut ... de consanguinitate ... assumere ita et de consanguinitate ... uxoris sue ... sponsam ... ab eo separare ...

[illegible marginal gloss]

Qui hoc fecerit ignominiam carnis sue nudavit. portabunt
ambo iniquitatem suam Qui coierit cum uxore patrui
vel avunculi sui et revelavit ignominiam cognationis sue por-
tabunt ambo iniquitatem suam et absque liberis moriantur
Qui duxerit uxorem fratris sui rem facit illicitam turpitu-
dinem fratris sui revelavit absque liberis erunt Custodite
leges meas atque iudicia et facite ea ne et vos evomat terra
quam intraturi estis et habitaturi Nolite ambulare in le-
gitimis nationum quas ego expulsurus sum ante vos Omnia
enim hec fecerunt et abhominatus sum eas Vobis autem loquor
possidete terram eorum quam dabo vobis in hereditatem terram
fluentem lacte et melle Ego dominus deus vester qui separavi vos
a ceteris populis Separate ergo et vos iumentum mundum ab
inmundo et avem mundam ab inmunda ne polluatis
animas vestras in pecore et in avibus et in cunctis que mo-
ventur in terra Et que vobis ostendi esse polluta Eritis san-
cti michi quia sanctus ego sum dominus deus et separavi
vos a ceteris populis ut essetis mei Vir sive mulier in quibus
phitonicus vel divinationis fuerit spiritus morte moriantur
lapidibus obruent eos sanguis eorum super illos

xxi

Dixit quoque dominus ad moysen Loquere ad sa-
cerdotes filios aaron et dices ad eos Ne contaminetur
sacerdos in mortibus civium suorum nisi tantum in
consanguineis ac propinquis id est super matre et patre et filio
et filia fratre quoque et sorore virgine que non est nupta
viro sed nec in principe populi sui contaminabitur Non
radent caput nec barbam neque in carnibus suis facient
incisuras Sancti erunt deo suo et non polluent nomen eius
Incensum enim domini et panes dei sui offerunt et ideo
sancti erunt Scortum et vile prostibulum non ducent u-
xorem nec eam que repudiata est a marito quia consecratus
est deo suo et panes propositionis offert Sit ergo sanctus
quia et ego sanctus sum dominus qui sanctifico vos
Sacerdotis filia si deprehensa fuerit in stupro et violaverit
nomen patris sui flammis exuretur Pontifex id est

Sacerdos maximus inter fres suos super cuius caput fusum e
unctionis oleum. et cuius manus in sacerdocium consecrate
sunt vestitusque est sanctis vestibus. caput suum no discoperiet
vestimenta sua non scindet et ad omnem mortuum no ingre
dietur omnino Super prē quoque suo et matre no contaminabitur
nec egredietur de sanctis. ne polluat sanctuarium dni. quia
oleum sancte unctionis dei sui super eum est Ego dns.
Virginem ducet uxorem, viduam et repudiatam et sordidam
atque meretricem no accipiet. sed puellam de pplo suo Non
commisceat stirpem generis sui vulgo gentis sue. quia ego
dns qui sanctifico eum Locutusque est dns ad moysen
dicens Loquere ad aaron Homo de semine tuo per familias
qui habuerit maculam no offerat panes deo suo. nec acce
det ad ministerium eius Si cecus fuerit. si claudus Si pvo
vel grandi et torto naso. Si fracto pede vel manu Si gi
bbus. si lippus. si albuginem habens in oculo si iugem sca
biem. si impetiginem in corpore vel herniosus Omnis
qui habuerit maculam de semine aaron sacerdotis no accedet
offerre hostias dno. nec panes deo suo. vescetur tamen
panibus qui offeruntur in sanctuario. Ita dumtaxat ut intra
velum no ingrediatur Nec accedet ad altare quia maculam
habet et contaminare no debet sanctuarium meum Ego dominus
qui sanctifico eos Locutus est ergo moyses ad aaron et
filios eius. et ad omnem israelem cuncta que fuerant
sibi imperata

xxii

Locutus quoque est dns ad moysen dicens Loquere
ad aaron et ad filios eius ut caveant ab hiis
que consecrata sunt filiorum isrl. et no contaminent
nomen sanctificatorum mi que ipsi offerunt Ego dns
dic ad eos et ad posteros eorum Omnis homo qui acce
serit de stirpe vra ad ea que consecrata sunt et que obtu
lerunt filii israel dno. in quo e inmundicia peribit coram
coram dno. ego sum dns. Homo de semine aaron qui
fuerit leprosus aut paciens fluxum seminis Non vescetur
de hiis que sacrificata sunt michi. donec sanetur Qui

[illegible] et qui toto corde [illegible] parlo attestante qui ait ad [illegible] ponderosus vero qui turpitudinis
opere non exercet. sed tamen ab hac cogitatione continua sine moderatione gravatur in mente qui nequaquam quidem usque ad opus nefarium rapitur
sed eius animus voluptate luxurie sine ullo repugnationis stimulo delectatur. Grande quippe pondus est ad humorem usque ad illicita labitur
qui pro facto ad molestia addicto intumescit / ponderosus ergo est qui totis cogitationibus ad lasciviam defluens pondus turpitudinis gestat in
corde et quamvis non exerceat opera / ab hiis tamen non elevatus mente nec ad usum boni operis in apto valet assurgere. [illegible] pondus
turpe [illegible] ergo [illegible] maiore subiacet panes deo offerre prohibetur nec pro facto alieno delectatus [illegible] / quod adhuc [illegible]

tetigerit immundum super mortuo. et ex quo egreditur se-
men quasi coitus. et qui tetigerit reptile et quodlibet immundum cuius
tactus est sordidus. immundus erit usque ad vesperum: et non vescetur
hiis que sanctificata sunt Sed cum laverit carnem suam aqua. et
occubuerit sol. tunc mundatus vescetur. de sanctificatis. quia
cibus illius est. Morticinum et captum a bestia. non comedent
nec polluentur in eis Ego sum dominus. Custodient precepta
mea. ut non subiaceant peccato. et moriantur in sanctuario
cum polluerint illud. Ego dominus qui sanctifico vos. Omnis
alienigena non comedat de sanctificatis Inquilinus sacer-
dotis et mercenarius non vescentur de eis. Quem autem sacerdos
emerit; et qui vernaculus domus eius fuerit. hii comedent
ex eis. Si filia sacerdotis cuilibet de populo nupta fuerit de hiis
que sanctificata sunt et de primiciis non vescetur. Sin autem vidua
vel repudiata vel absque liberis reversa fuerit ad domum
patris sui. sicut puella consueverat. aletur cibis patris sui.
Omnis alienigena comedendi ex eis non habet potestatem. Qui co-
mederit de sanctificatis per ignoranciam. addet quintam partem
cum eo quod comederit et dabit sacerdoti in sanctuarium nec
contaminabunt sanctificata filiorum israel quae offerunt domino
ne forte sustineant iniquitatem delicti sui. cum sanctificata
comederint. Ego dominus qui sanctifico vos. Locutus est dominus
ad moysen dicens. Loquere ad aaron et filios eius et ad
omnes filios israel. Dices quoque ad eos. Homo de domo israel et
de advenis qui habitant apud vos Qui obtulerit oblationem
suam. vel vota solvens vel sponte offerens. quicquid illud
obtulerit in holocaustum domino. ut offeratur per vos. masculus
immaculatus erit. ex bobus. et ex ovibus. et ex capris. Si
maculam habuerit non offeretis. neque erit acceptabile. Homo
qui obtulerit victimam pacificorum domino vel vota solvens
vel sponte offerens tam de bobus quam de ovibus immaculatum
offeret ut acceptabile sit Omnis macula non erit in eo. Si cecum
fuerit. si fractum. si cicatricem habens. si papulas aut scabiem
vel impetiginem. non offeretis ea domino. neque adolebitis ex
eis super altare domini. Bovem et ovem. aure et cauda.

et cauda amputatis voluntarie offerri potest votum autem ex eis
solvi non potest. Omne animal quod vel contritis vel tunsis vel sectis
ablatisque testiculis est non offeretis domino. et in terra vestra hoc
omnino non faciatis. De manu alienigene non offeretis panes
deo vestro. et quicquid aliud dare voluerit. quia corrupta et
maculata sunt omnia. non suscipietis ea. Locutusque est dominus
ad moysen dicens. Bos. ovis et capra. cum genita fuerint
septem diebus erunt sub ubere matris sue. Die autem octavo. et de
inceps offerri poterunt domino. sive illa sit bos. sive ovis non immo
labuntur una die cum fetibus suis. Si immolaveritis hostiam pro
gratiarum actione domino ut possit esse placabilis eodem die
quo immolatur comedetis eam. Non remanebit quicquam
in mane alterius diei. Ego dominus. Custodite mandata mea
et facite ea. Ego dominus. Ne polluatis nomen sanctum meum
ut sanctificer in medio filiorum israel. Ego dominus qui sancti
fico vos. Et eduxi vos de terra egypti ut essem vobis in deum
Ego dominus. XXIII De festivitatibus

Locutusque est dominus ad moy
sen dicens. Loquere filiis israel. et dices ad eos. Hec
sunt ferie domini quas vocabitis sanctas. Sex diebus
facietis opus. Dies septimus quia sabbati requies est vocabitur
sanctus. Omne opus non facietis in eo. Sabbatum domini est
in cunctis habitationibus vestris. Hec sunt ergo ferie domini sancte.
Quarta decima die mensis ad vesperum. phase domini est. et
quintadecima die mensis huius solempnitas azimorum domini
est. Septem diebus azima comedetis. Dies primus erit vobis
celeberrimus sanctusque. Omne opus servile non facietis in eo. sed
offeretis sacrificium in igne domino septem diebus. Dies autem
septimus erit celebrior et sanctior. nullumque servile opus fa
cietis in eo. Locutusque est dominus ad moysen dicens. Loquere
filiis israel et dices ad eos. Cum ingressi fueritis terram quam
ego dabo vobis. et messueritis segetem. feretis manipulos
spicarum primitias messis vestre ad sacerdotem. Qui ele
vabit fasciculum coram domino. ut acceptabile sit pro vobis altero
die sabbati. et sanctificabit illum. Atque in eodem die quo mani
pulus consecratur cedetur agnus immaculatus anniculus

in holocaustum domini et libamenta offerentur cum eo due decime
simile conspersae oleo in incensum domini odoremque
suavissimum domino liba quoque vini quarta pars hyn Panem
et polentam et pultes non comedetis ex segete usque ad diem qua
offeretis ex ea deo vestro Preceptum est sempiternum in generatio-
nibus cunctisque habitaculis vestris Numerabitis ergo ab altero
die sabbati in qua obtulistis manipulum primiciarum septem
ebdomadas plenas usque ad alteram diem expletionis ebdo-
made septime id est quadraginta dies et offeretis sacrificium
novum domino ex omnibus habitaculis vestris panes primitiarum
duos de duabus decimis simile fermentate quos coquetis
in primitias domini Offeretisque cum panibus septem agnos
immaculatos anniculos et vitulum de armento unum et
arietes duos et erunt in holocausto cum libamentis suis in
odorem suavissimum domino Facietis et hircum pro peccato
Duosque agnos anniculos hostias pacificorum Cumque ele-
vaverit eos sacerdos cum panibus primitiarum coram domino
cedent in usum eius Et vocabitis hunc diem celeberrimum
atque sanctissimum Omne opus servile non facietis in eo Legi-
timum sempiternum erit in cunctis habitaculis et generationibus
vestris Postquam autem messueritis segetem terre vestre non secabitis
eam usque ad solum nec remanentes spicas colligetis sed
pauperibus et peregrinis dimittetis eas Ego dominus deus vester

in messe relinque ad pauperes

Locutusque est dominus ad moysen dicens Loquere filiis israel
Mense septimo prima die mensis Erit vobis sabbatum
memoriale clangentibus tubis et vocabitur sanctum Omne
opus servile non facietis in eo Et offeretis holocaustum domino
Locutusque est dominus ad moysen dicens Decimo die mensis
huius septimi Dies expiationum erit celeberrimus et vocabitur
sanctus affligetisque animas vestras in eo et offeretis holocaustum
domino Omne opus non facietis in tempore huius quia dies
propiciationis est ut propicietur vobis dominus deus vester Omnis
anima que afflicta non fuerit die hac peribit de populis suis
et que operis quippiam fecerit delebo eam de populo suo Nichil
ergo operis facietis in eo legitimum sempiternum erit vobis

in cunctis generationibus vestris et habitationibus vestris Sabbatum
requietionis · affligetisque animas vestras Die nono mensis ·
a vespera vsque ad vesperam celebrabitis sabbata vestra Et
locutus est dominus ad moysen dicens loquere filiis israel A
quintodecimo die mensis huius septimi · Erunt ferie thabernaculorum
septem diebus domino · Dies primus vocabitur celeberrimus atque
sanctissimus Omne opus seruile non facietis in eo Et septem
diebus offeretis holocausta domino Dies quoque octauus erit
celeberrimus atque sanctissimus · et offeretis holocaustum domino
Est enim cetus atque collecte Omne opus seruile non facietis in eo
Hee sunt ferie domini quas vocabitis celeberrimas atque sanctis
simas Offeretisque in eis oblationes domino holocausta et
libamenta iuxta ritum vniuscuiusque diei exceptis sabbatis
domini · donisque vestris · et que offeretis ex voto vel que sponte
tribuetis domino A quintodecimo ergo die mensis septimi quando
congregaueritis omnes fructus terre celebrabitis ferias domini septem
diebus die primo et die octauo erit sabbatum id est requies S
Sumetisque vobis die primo fructus arboris · pulcerrime ·
spatulasque palmarum et ramos ligni densarum frondi
um · et salices de torrente · et letabimini coram domino
deo vestro Celebrabitisque solempnitatem eius septem diebus
per annum · Legitimum sempiternum erit in generationibus
vestris Mense septimo festa celebrabitis · et habitabitis in
vmbraculis septem diebus Omnis qui de genere est israel
Omnis qui de genere est israel manebit in tabernaculis vt
discant posteri vestri · quod habitaculis fecerim habitare filios
israel cum educerem eos de terra egypti Ego dominus deus
vester Locutusque est moyses super solempnitatibus domini ad

Et locutus est dominus ad moysen) filios israel xxiiii
dicens Precipe filiis israel vt afferant tibi oleum
de oliuis purissimum ac lucidum ad concinnandas
lucernas iugiter extra velum in thabernaculo testimonii federis
ponetque eas aaron a vespere vsque in mane coram domino cultu
rituque perpetuo in generationibus vestris super candelabrum mundi
ssimum ponentur semper in conspectu domini Accipies quoque:

panes propositionis

blasphemus lapidatur

similam et coques ex ea duodecim panes qui singuli habebunt
duas decimas quorum senos altrinsecus super mensam purissimam coram domino statues et pones super eos thus
lucidissimum ut sit panis in monimentum oblationis domini
Per singula sabbata mutabuntur coram domino suscepti a
filiis israel federe sempiterno Eruntque aaron et filiorum
eius ut comedant eos in loco sancto quia sanctum sanctorum
est de sacrificiis domini iure perpetuo Ecce autem egressus fi
lius mulieris israelitidis quem pepererat de viro egiptio
inter filios israel iurgatus est in castris cum viro israelita
Cumque blasphemasset et maledixisset nomini domini ad
ductus est ad moysen vocabatur autem nomen eius matris sa
lumith filia dabri de tribu dan Miseruntque eum in
carcerem donec nossent quid iuberet dominus Qui locutus est
dominus ad moysen dicens Educ blasphemum extra castra et
ponent omnes qui audierunt manus suas super caput
eius et lapidet eum populus universus et ad filios israel
loqueris Homo qui maledixerit deo suo portabit peccatum
suum et qui blasphemaverit maledixerit nomen domini mor
te moriatur lapidibus obruet eum omnis multitudo populi
sive ille civis seu peregrinus fuerit qui blasphemaverit nomen
domini morte moriatur Qui percusserit et occiderit hominem
morte moriatur Qui percusserit animal reddet vicarium id est
animam pro anima Qui irrogaverit maculam cuilibet
civium suorum sicut fecit sic fiet ei Fracturam pro fractura oculum
pro oculo dentem pro dente restituat Qualem inflixerit
maculam talem sustinere cogetur Qui percusserit iumentum
reddat aliud Qui percusserit hominem punietur Equum iudi
cium sit inter vos sive peregrinus sive civis peccaverit quia
ego sum dominus deus vester Locutusque est moyses ad filios
israel et adduxerunt eum qui blasphemaverat extra castra
ac lapidibus oppresserunt Feceruntque filii israel sicut pre
ceperat dominus moysi

dentem pro dente red[dere]

Nota quod sacerdos qui ... beneficium suspensus ... de [illegible] evangelista ...

XXV

Locutusque est dominus ad moysen in monte synay
dicens Loquere filiis israel et dices ad eos Quando
ingressi fueritis terram quam ego dabo vobis sabbatizet

Sabbatum domini. Sex annis seres agrum tuum et sex
annis vineam tuam putabis colliges que fructus eius.
Septimo autem anno sabbatum erit terre requietionis
domini. Agrum non seres et vineam non putabis. que sponte
terra gignit humus non metes: et vuas primiciarum tuarum
non colliges quasi vindemiam. Annus enim requietionis terre
est. Sed erunt vobis in cibum tibi et servo tuo. ancille et mer-
cenario tuo. et advene qui peregrinatur apud te. iumentis
tuis et pecoribus. omnia que nascuntur prebebunt vobis cibum.
Numerabis quoque tibi septem ebdomadas annorum i. septem
septies. que simul faciunt annos quadraginta novem
Et clanges buccina mense septimo decima die mensis
propiciationis tempore in universa terra vestra. Sanctificabis
que annum quinquagesimum remissionem cunctis habitatoribus terre
tue. Ipse enim est iubileus: revertetur homo ad possessionem suam
et vnusquisque redibit ad familiam suam pristinam quia iubi-
leus est. et quinquagesimus annus. Non seretis neque metetis
sponte in agro nascencia, et primicias vindemie non colli-
getis ob sanctificationem iubilei. sed statim oblata de campo
comedetis. Anno iubilei redeant omnes ad possessiones
suas. Quando vendes quippiam civi tuo vel emes ab eo
ne contristes fratrem tuum. sed iuxta numerum annorum iubilei
emes ab eo. et iuxta supputationem frugum vendet tibi.
Quanto plures anni remanserint post iubileum tanto et
precium crescet. Et quanto minus temporis numerabis tanto
minoris emptori empta constabit. Tempus enim frugum ven-
det tibi. Nolite affligere contribules vestros. sed timeat vnusquisque
deum suum: quia ego dominus deus vester. Facite precepta mea
et iudicia custodite. et implete ea ut habitare possitis in
terra absque vllo pavore. Et gignat vobis humus fructus
suos quibus vescamini vsque ad saturitatem. nullius impetu
formidantes. Quod si dixeritis quid comedemus anno septi-
mo. si non seminaverimus: neque collegerimus fruges nostras. Da-
bo benedictionem meam vobis anno sexto. et faciet fructus
trium annorum. Seretis que anno octavo et comedetis veteres

fruges usque ad nonum annum. donec ~~renascantur~~ nova nascantur edetis vetera
Terra quoque non vendetur in perpetuum quia mea est et vos ad-
vene et coloni mei estis Unde cuncta regio possessionis vestre
sub redemptionis conditione vendetur Si attenuatus frater tuus
vendiderit possessiunculam suam. et voluerit propinquus eius potest
redimere. quod ille vendiderat Sin autem non habuerit pro-
pinquum et ipse pretium ad redimendum potuerit invenire
Computabuntur fructus ex eo tempore quo vendidit. et quod
reliquum est reddet emptori. sicque recipiet possessionem suam
Quod si non invenerit manus eius ut reddat pretium habebit
emptor quod emerat. usque ad annum iubileum In ipso enim omnis
venditio redibit ad dominum. et ad possessorem pristinum Qui
vendiderit domum intra urbis muros habebit licentiam
redimendi donec impleatur unus. annus Si non redemerit
et anni circulus fuerit evolutus. emptor possidebit eam et po-
steri eius in perpetuum et redimi non poterit etiam in iubileo Sin
autem in villa fuerit domus que muros non habet. agrorum iure ven-
detur Si autem redempta non fuerit in iubileo revertetur ad dominum
suum Edes levitarum que in urbibus sunt semper possunt redimi
si redempte non fuerint in iubileo revertentur ad dominos suos
quia domus levitarum pro possessionibus sunt inter filios Israel. Suburbana
autem eorum non veneant quia possessio sempiterna est Si attenuatus
fuerit frater tuus et infirmus manu. et susceperis eum quasi advenam
et peregrinum. et vixerit tecum ne accipias usuras ab eo. nec
amplius quam dedisti Time deum tuum ut vivere possit frater tuus
apud te Pecuniam tuam non dabis ei ad usuram Et frugum
superhabundantiam non exiges. Ego dominus deus vester qui
eduxi vos de terra egypti ut darem vobis terram chanaan
et essem vester deus Si paupertate compulsus vendiderit
se tibi frater tuus non eum opprimes servitute famulorum Sed quasi
mercenarius et colonus erit usque ad annum iubileum operabitur
apud te Et postea egredietur cum liberis suis et revertetur
ad cognationem et ad possessionem patrum suorum Mei enim
servi sunt et ego eduxi eos de terra egypti Non veneant con-
ditione servorum. nec affligas eum per potentiam sed metuito

Secundum Ieronimum [illegible] iubileo. id est quinquagesimo anno universa possessio redit ad dominos. hec non [illegible] dicit sed de futuro [illegible] in sex diebus [illegible] septimo vero die et eterno sabbato liberi erimus. Si tamen voluimus esse liberi [illegible] sumus in seculo. Si autem noluimus perforabitur nobis auricula in testimonium inobedientie et cum uxore et cum liberis [illegible] libertati [illegible] et operibus eius [illegible] significat quinquagesima pascha[le] [illegible] quadragesima [illegible]

Urbium

De anno iubileo filii [illegible] a fratre suo empti liberantur

dem in tua. Servus et ancilla sint vobis de nationibus que in cir-
cuitu vestro sunt. et de advenis qui peregrinantur apud vos vel qui
ex hiis nati fuerint in terra vestra. hos habebitis famulos. et
hereditario iure transmittetis ad posteros ac possidebitis in eternum
fratres autem vestros filios israel ne opprimatis per potentiam Si in-
valuerit apud vos manus advene ac peregrini et attenuatus fra-
ter tuus vendiderit se ei aut cuiquam de stirpe eius post venditionem
potest redimi. Qui voluerit ex fratribus suis redimet eum et patruus
et patruelis consanguineus. et affinis. Sin autem et ipse poterit
redimet se supputatis dumtaxat annis a tempore vendi-
tionis sue usque ad annum iubileum. Et pecunia qua venditus
fuerat iuxta numerum annorum et rationem mercenarii supputata
Si pauci ponet rationem cum eo iuxta annorum numerum et
reddet emptori. quod reliquum est annorum quibus ante serviit
mercedibus imputatis non affliget eum violenter in conspectu
tuo Quod si per hec redimi non poterit anno iubileo egredietur
cum liberis suis. Mei sunt enim servi filii israel. quos eduxi de terra
egipti. ego dominus deus vester. Non facietis vobis idolum et scul-
ptile. nec titulos erigetis. nec insignem lapidem ponetis in terra
vestra ut adoretis eum Ego enim sum dominus deus vester Custo-
dite sabbatha mea. et pavete sanctuarium meum Ego dominus

XXVI

Si in preceptis meis ambulaveritis et mandata mea
custodieritis et feceritis ea. dabo vobis pluvias temporibus
suis. et terra gignet germen suum. et pomis arbores
replebuntur. Apprehendet messium tritura vindemiam. et vin-
demia occupabit sementem et comedetis panem vestrum in satura-
tate. et absque pavore habitabitis in terra vestra Dabo pacem
in finibus vestris Dormietis et non erit qui exterreat Auferam
malas bestias a vobis. et gladius non transibit terminos
vestros persequemini inimicos vestros. et corruent coram vobis Per-
sequentur quinque de vestris centum alienos. et centum ex vobis decem
milia Cadent inimici vestri in conspectu vestro gladio Respiciam vos
et crescere faciam Multiplicabimini et firmabo pactum meum
vobiscum Et comedetis vetustissima veterum. et vetera
novis supervenientibus proicietis Ponam tabernaculum meum in

medio vestri et non abiciet vos anima mea Ambulabo inter
vos et ero vester deus vosque eritis populus meus Ego dominus deus
vester qui eduxi vos de terra egyptiorum ne serviretis eis: et qui
confregi cathenas cervicum vestrarum ut incederetis erecti
Quod si non audieritis me nec feceritis omnia mandata
mea Si spreveritis leges meas et iudicia mea contempse
ritis ut non faciatis ea que a me constituta sunt et ad ir
ritum perducatis pactum meum ego quoque hec faciam vobis
Visitabo vos velociter in egestate et ardore qui conficiat
oculos vestros et consumat animas vestras Frustra seretis
sementem que ab hostibus devorabitur Ponam faciem meam
contra vos et corruetis coram hostibus vestris et subiciemini hiis
qui oderunt vos Fugietis nemine persequente Si autem nec
sic obedieritis michi addam correptiones vestras septuplum
propter peccata vestra et conteram superbiam duritie vestre Dabo que vobis
celum desuper sicut ferrum et terram eneam Consumetur in cass
um labor vester Non proferet terra germen nec arbores poma pre
bebunt Si ambulaveritis ex adverso michi nec volueritis au
dire me addam plagas vestras usque in septuplum propter peccata
vestra Emittamque in vos bestias agri que consumant vos
et pecora vestra et ad paucitatem cuncta redigant deserte
que fiant vie vestre Quod si nec sic volueritis recipere disciplinam
sed ambulaveritis ex adverso michi Ego quoque contra vos ad
versus incedam et percutiam vos septies propter peccata vestra Indu
cam super vos gladium ultorem federis mei Cumque confuge
ritis in urbes mittam pestilentiam in medio vestri et trade
mini hostium manibus postquam confregero baculum panis vestri
Ita ut decem mulieres in uno clibano coquant panes et
reddant eos ad pondus et comedetis et non saturabimini Si
autem nec per hec audieritis me sed ambulaveritis contra me
et ego incedam adversus vos in furore contrario et corri
piam vos septem plagis propter peccata vestra Ita ut comedatis
carnes filiorum ac filiarum vestrarum Destruam excelsa vestra
et simulacra vestra confringam Cadetis inter ruinas y
dolorum vestrorum et abhominabitur vos anima mea

Intantum ut urbes vestras redigam in solitudinem et deserta
faciam sanctuaria vestra. nec recipiam odorem suavissimum Disp-
dam que terram vestram. et stupebunt super ea inimici vestri qui tunc habita-
tores illius fuerint Vos autem dispergam in gentes et evagi-
nabo post vos gladium Eritque terra vestra deserta. et civita-
tes dirute Tunc placebunt terre sabbata sua cunctis diebus
solitudinis sue Quando fueritis in terra hostili. sabatiza-
bit et requiescet in sabbatis solitudinis sue. eo quod non requi-
everit in sabbatis vestris quando habitabatis in ea Et qui de
vobis remanserint dabo pavorem in cordibus eorum in regi-
onibus hostium Terrebit eos sonitus folii volantis et ita
fugient quasi gladium Cadent nullo persequente et corruent
singuli super fratres suos quasi bella fugientes Nemo vestrum ini-
micis audebit resistere peribitis inter gentes. et hostilis vos
terra consumet Et si de his aliqui remanserint tabe-
scent in iniquitatibus suis in terra inimicorum suorum — et sua +
et propter peccata patrum suorum + affligentur donec confite-
antur iniquitates suas. et malorum suorum recordentur
quibus prevaricati sunt in me. et ambulaverunt ex ad-
verso michi Ambulabo igitur et ego contra eos et inducam
eos in terram hostilem. Donec erubescat et incircumcisa
mens eorum Tunc orabunt pro impietatibus suis et
recordabor federis mei quod pepigi cum Jacob et Ysa-
ac et Abraham Terre quoque memor ero Que cum re-
licta fuerit ab eis. complacebit sibi in sabbatis suis patiens — sabbothe
solitudinem propter illos Ipsi vero rogabunt pro peccatis suis
eo quod abiecerint iudicia mea. et leges meas despe-
xerunt Et tamen cum essent in terra hostili non penitus abieci
eos. neque sic despexi eos ut consumerentur. et irritum
facerem pactum meum cum eis Ego enim sum dominus deus
eorum et recordabor federis mei pristini quando eduxi eos de terra
Egipti in conspectu gentium ut essem eorum deus Ego dominus
deus eorum Ego dominus deus vester Hec sunt precepta atque iudi-
cia et leges. quas dedit dominus inter se et filios Israel
in monte Synai per manum Moysi

Lxxvii

Locutusque est dominus ad moysen dicens loque
re filiis israel et dices ad eos homo qui votum
fecerit et spoponderit deo animam suam sub esti
macione dabit precium Si fuerit masculus a vicesimo anno
usque ad sexagesimum annum dabit .l. siclos argenti ad men
suram sanctuarii Si mulier .xxx. a quinto anno usque ad
.xx.m masculus dabit .xx.ti siclos femina .x. ab uno mense
usque ad annum quintum pro masculo dabuntur quinque sicli pro
femina tres Si pauper fuerit ad estimacionem reddere non va
lebit stabit coram sacerdote et quantum ille estimaverit et vi
derit eum posse reddere tantum dabit Animal autem quod immolari
potest domino Si quis voverit sanctum erit et mutari non
poterit id est nec melius malo nec peius bono Quod si mu
taverit et ipsum quod mutatum est et illud pro quo mutatum
est consecratum erit domino Animal autem inmundum quod
immolari domino non potest si quis voverit adducetur ante sacerdotem
qui diiudicans utrum bonum an malum sit statuat precium Quod
si dare voluerit is qui offert addet super estimacionem quintam
partem Homo si voverit domum suam et sanctificaverit domino
considerabit eam sacerdos utrum bona an mala sit et iuxta
precium quod ab eo fuerit constitutum venundabitur Sin
ille qui voverat voluerit redimere eam dabit quintam partem
estimacionis supra et habebit domum Quod si agrum pos
sessionis sue voverit et consecraverit domino iuxta mensuram se
mentis estimabitur precium Si triginta modiis ordei seritur
terra quinquaginta siclis venundetur argenti Si statim ab
anno incipientis iubilei agrum voverit quantum valere potest
tantum estimabitur Sin autem post aliquantulum temporis
supputabit sacerdos pecuniam iuxta numerum annorum
qui reliqui sunt usque ad iubileum et detrahetur
ex precio Quod si voluerit redimere agrum ille qui voverat
addet quintam partem estimate pecunie et possidebit eum
Sin autem noluerit redimere sed alteri cuilibet fuerit venundatus
ultra eum qui voverat redimere non poterit quia cum
iubilei venerit dies sanctificatus erit domino et possessio

consecrata ad ius ptinet sacerdotum Si ager emptus est
et no de possessione maiorum sanctificatus fuit dno supputabit
sacerdos annorum numerum usque ad iubileum precium et
dabit illi qui voverat eum dno In iubileo autem revertetur
ad priorem dnm qui vendiderat eum et habuerat in
sortem possessionis sue Omnis estimacio siclo sanctuarii
ponderabitur Siclus xx obulos habet Primogenita que
ad deum ptinet nemo sanctificare poterit et vovere sive
bos sive ovis fuit domini sunt Quod si immundum est
animal redimet qui obtulit iuxta estimacionem suam et addet quintam
partem precii Si redimere noluit vendetur alteri quantocumque
fuit estimatum Omne quod dno consecratur sive homo
sive animal sive ager non vendetur nec redimi poterit.
Quicquid semel fuit consecratum sanctum sanctorum erit domino
et omnis consecracio que offertur ab homine non redimetur
sed morte morietur Omnes decime terre sive de frugibus si
ve de pomis arborum domini sunt et illi sanctificantur
Si quis autem voluit redimere decimas suas addet quintam
partem earum Omnium decimarum bovis et ovis et capre
que sub pastoris virga transeunt quicquid decimum ve
nerit sanctificabitur domino Non eligetur nec bonum nec
malum nec altero commutabitur Si quis mutavit et
quod mutatum est et pro quo mutatum est sanctificabitur
domino nec altero commutabitur et non redimetur Hec
sunt precepta que mandavit dominus moysi ad filios
israel in monte Synay

Sequitur textus liber moysi numerus dicto

Locutus est dominus ad moysen
in deserto synay in thabernaculo
federis Prima die mensis secundi
anno altero egressionis eorum ex
egypto dicens Tollite summam universe
congregacionis filiorum israel per
cognaciones et domos suas et nomina
singulorum Quicquid est sexus masculini

a vicesimo anno et supra omnium virorum fortium ex israel
et numerabitis eos per turmas suas tu et aaron Eruntque
vobiscum principes tribuum ac domorum in cognationibus
suis quorum ista sunt nomina De tribu ruben elisur filius
sedeur De symeon salamihel filius surisaddai De iuda
nason filius aminadab De ysachar nathanael filius
suar De zabulon eliab filius helon Filiorum autem
ioseph de effraym elisama filius amiud De manasse
gamaliel filius fadassur De beniamin abidam filius
gedeonis De dan achiezer filius amisaddai De aser
phegiphel filius ochran De gaad eliazaph filius
duel De neptalim aiara filius enan Hii nobilissimi
principes multitudinis per tribus et cognationes suas et
capita exercitus israel quos tulerunt moyses et aaron cum
omni vulgi multitudine et congregaverunt primo die
mensis secundi recensentes eos per cognationes et domos
ac familias et capita et nomina singulorum a vicesimo
anno et supra sic preceperat dominus moysi Numerati sunt
que in deserto synai De Ruben primogenito israel recensi
ti sunt per generationes suas et familias ac domos
suas et nomina capitum singulorum Omne quod sexus est
masculini a vicesimo anno et supra procedentium ad bellum
Quadraginta sex milia quingenti De filiis Symeon
per generationes et familias ac domos cognationum
suarum recensiti sunt per nomina et capita singulorum
Omne quod sexus est masculini a vicesimo anno et supra
procedentium ad bellum Quinquaginta nove milia trecenti
De filiis Gaad per generationes et familias ac domos
cognationum suarum recensiti sunt per nomina sua
a vicesimo anno et supra omnes qui ad bella procederent
quadraginta quinque milia sexcenti quinquaginta De filiis
iuda per generationes suas et familias ac domos
cognationum suarum per nomina singulorum a vice
simo anno et supra omnes qui poterant ad bella proce
dere recensiti sunt septuaginta quatuor milia sexcenti

De filiis ysachar per generaciones et familias ac domos
cognacionum suarum per nomina singulorum a xx anno et
supra omnes qui ad bella procederent recensiti sunt quinquagin-
ta quatuor milia quadringenti De filiis zabulon per ge-
neraciones et familias ac domos cognacionum suarum recensiti
sunt per nomina singulorum a xx anno et supra omnes qui po-
terant ad bella procedere quinquaginta septem milia
cccc^ti De filiis Joseph filiorum effraym per generaciones
et familias ac domos cognacionum suarum recensiti sunt per
nomina singulorum a vicesimo anno et supra omnes qui poterant
ad bella procedere quadraginta milia quingenti Porro filiorum
manasse per generaciones et familias ac domos cognacionum
suarum recensiti sunt per nomina singulorum a viginti annis
et supra omnes qui poterant ad bella procedere xxx duo milia
ducenti De filiis beniamin per generaciones et familias
ac domos cognacionum suarum recensiti sunt nominibus singulorum
a vicesimo anno et supra omnes qui poterant ad bella proce-
dere xxxv milia quadringenti De filiis Dan per ge-
neraciones et familias ac domos cognacionum suarum recensi-
ti sunt nominibus singulorum a xx^o anno et supra omnes qui pote-
rant ad bella procedere sexaginta duo milia septingenti
De filiis asser per generaciones et familias ac domos
cognacionum suarum recensiti sunt per nomina singulorum a xx^o
anno et supra omnes qui poterant ad bella procedere quadra-
ginta milia et mille quingenti De filiis Neptalim per ge-
neraciones et familias ac domos cognacionum suarum recen-
siti sunt nominibus singulorum a vicesimo anno et supra omnes
qui poterant ad bella procedere quinquaginta tria milia
quadringenti Hii sunt quos numeraverunt moyses et aaron
et duodecim principes israel singulos per domos cognacionum
suarum Fueruntque simul omnes filiorum israel per domos
et familias suas a vicesimo anno et supra qui poterant
ad bella procedere sexcenta tria milia virorum quingenti
quinquaginta Levite autem in tribu familiarum suarum non
sunt numerati cum eis

Locutus que est dominus ad moysen dicens Tribum levi
noli numerare neque ponas summam eorum cum
filiis israel Sed constitue eos super thabernaculum testi
monij et cuncta vasa eius et quicquid ad cerimonias
pertinet Ipsi portabunt thabernaculum et omnia utensilia
eius et erunt in ministerio ac per gyrum thabernaculi
castra metabuntur Cumque proficiscendum fuerit deponent
levite thabernaculum cum castrametanda erigent Quisquis
externorum accesserit occidetur Metabuntur autem castra filij
israel unusquisque per turmas et cuneos atque exercitum
suum Porro levite per gyrum thabernaculi testimonij figent
tentoria Ne fiat indignatio super multitudinem filiorum
israel et excubabunt in custodijs thabernaculi testimonij
Fecerunt ergo filij israel iuxta omnia que preceperat dominus moysi
Locutus que est dominus ad moysen et aaron dicens Singuli
per turmas signa atque vexilla et domos cognationum suarum
castrametabuntur filij israel per gyrum thabernaculi federis
Ad orientem Iudas figet tentoria per turmas suas Eritque
princeps filiorum israel eius nason filius aminadab Et omnis
de stirpe eius summa pugnantium septuaginta quatuor
milia sexcentorum Iuxta eum castrametati sunt
de tribu ysachar quorum princeps fuit nathanael filius
suar et omnis numerus pugnatorum eius quinquaginta
milia trecenti In tribu zabulon princeps fuit Eliab
filius elon Omnis de stirpe eius exercitus pugnatorum
quinquaginta septem milia trecenti Universi qui in castris
iude annumerati sunt fuerunt centum octuaginta
sex milia quadringenti per turmas suas primi egre
dientur In castris filiorum ruben ad meridianam
plagam erit princeps elisur filius sedeur et cunctus
exercitus filiorum eius pugnatorum qui numerati sunt
quadraginta sex milia quingenti Iuxta eum castra
metati sunt de tribu symeon quorum princeps fuit
Salamihel filius Surisaddai Et cunctus exercitus pugna
torum eius qui numerati sunt quinquaginta nova milia

In tribu Gaad princeps fuit Eliasaph filius Duhel et cunctus
exercitus pugnatorum eius qui numerati sunt quadraginta
quinque milia sexcenti quinquaginta Omnes qui recensiti sunt
in castris ruben centum quinquaginta milia. et mille qua
dringenti quinquaginta per turmas suas in loco profici
scentur. Levabitur autem tabernaculum testimonii per
officia levitarum et turmas eorum. Quomodo erigetur
ita et deponetur. Singuli per loca et ordines suos profi
ciscentur. Ad occidentalem plagam erunt castra filiorum
effraym. quorum princeps fuit Helisama filius Ammiud
Cunctus quoque exercitus pugnatorum eius. qui numerati
sunt quadraginta milia quingenti. Cum eis tribus fi
liorum manasse quorum princeps fuit Gamaliel filius pha
dassur Cunctus quoque exercitus pugnatorum eius qui numerati sunt
xxxii milia cc^ti. In tribu filiorum beniamyn princeps
fuit Abidam filius Gedeonis Et cunctus exercitus pugnatorum
eius qui recensiti sunt xxxv milia cccc^ti. Omnes qui
numerati sunt in castris effraym c viii milia c. per
turmas suas tercii proficiscentur. Ad aquilonem partem
castrametati sunt filii Dan quorum princeps fuit Abi
ezer filius Amisaday Cunctus exercitus pugnatorum
eius qui numerati sunt ii milia septingenti. Iuxta
eum fixere tentoria. De tribu Asser quorum princeps fuit
Phegiel. filius Ochran Cunctus exercitus pugnatorum
eius qui numerati sunt quadraginta milia et mille quingenti
De tribu filiorum neptalym princeps fuit Abiram filius
enan. Cunctus exercitus pugnatorum eius. quinquaginta
tria milia cccc^ti Omnes qui numerati sunt. in castris
Dan fuerunt. c.l. vii milia sexcenti. et novissimi pro
ficiscentur Hic numerus filiorum israel per domos cognacio
num suarum. et turmas divisi exercitus. Sexcenta tria
milia quingenti quinquaginta Levite autem non sunt
numerati inter filios israel. sic enim preceperat dominus moy
si Feceruntque filii israel iuxta omnia que mandaverat dominus
Castrametati sunt per turmas suas et profecti per familias
ac domos patrum suorum

iii

Hee sunt generationes aaron et moysi in die qua
locutus est dominus ad moysen in monte synai et hec
nomina filiorum aaron primogenitus eius nadab
deinde abiu et eleazar et ythamar hec nomina fili
orum aaron sacerdotum qui uncti sunt et quorum reple
te et consecrate sunt manus ut sacerdotio fungerentur
Mortui sunt nadab et abiu cum offerrent ignem
alienum in conspectu domini in deserto synai absque liberis
functique sunt sacerdotio eleazar et ythamar coram
aaron patre suo Locutus quoque est dominus ad moysen dicens
Applica tribum levi et fac stare in conspectu aaron sacer
dotis ut ministrent ei et excubent et observent quicquid ad
cultum pertinet multitudinis coram tabernaculo testi
monij ut custodiant vasa tabernaculi servientes in ministe
rio eius Dabisque dono levitas aaron et filijs eius qui
bus traditi sunt a filijs israel Aaron autem et filios eius
constitues super cultum sacerdotij Externus qui ad ministrandum
accesserit morietur Locutusque est dominus ad moysen dicens
Ego tuli levitas a filijs israel pro omni primogenito quod
aperit vulvam in filijs israel Eruntque levite mei Meum
est enim omne primogenitum Ex quo percussi primogenitos
in terra egypti sanctificavi michi quicquid primum nascitur
in israel ab homine usque ad pecus mei sunt Ego dominus
Locutusque est dominus ad moysen in deserto synai dicens Numera
filios levi per domos patrum suorum et familias omne sexum
masculinum ab uno mense et supra Numeravit moyses ut
preceperat dominus Et inventi sunt filij levi per nomina sua
Gerson et caath et merari Filij gerson lebni et semei
Filij caath amram et yessaar hebron et oziel Filij
merari moholi et musi De gerson fuere familie
due lebnitica et semeitica quarum numeratus est
populus sexus masculini ab uno mense et supra septem milia
quingenti hij post tabernaculum metabuntur ad occidentem
sub principe eliasaph filio lahel et habebunt excubias
in tabernaculo federis primum tabernaculum et operimentum

eius. tentorium quod trahitur ante fores tecti federis et cortinas
atrij. tentorium quoque quod appenditur in introitu atrij tha
bernaculi. et quicquid ad ritum altaris pertinet. funes tha
bernaculi et omnia utensilia eius. Cognatio caath habebit
populos amramitas et iessaaritas et hebronitas et ozieli
tas hee sunt familie caathitarum recensita per nomina sua omnis
generis masculini ab uno mense et supra octo milia sexcenti
habebunt excubias sanctuarij et castrametabuntur ad me
ridianam plagam. princeps quoque eorum erit elizaphan filius
Ozihel. et custodient archam mensamque et candelabrum
altaria et vasa sanctuarij in quibus ministratur et velum
cunctamque huiusmodi suppellectilem Princeps autem principum
leuitarum eleazar filius aaron sacerdotis. eritque super ex
cubitores custodie sanctuarij At vero de merari erunt
populi moolite et musite recensiti per nomina sua omnes generis
masculini ab uno mense et supra sex milia ducenti Princeps
eorum Suriel filius abihaiel in plaga septentrionali
castrametabitur Erunt sub custodia eorum tabule taber
naculi et vectes et columpne ac bases earum et omnia que
ad cultum huiuscemodi pertinent Columpneque atrij per
circuitum cum basibus suis et paxilli cum funibus. castra
metabuntur ante tabernaculum federis id est ad orienta
lem plagam Moyses et aaron cum filijs suis habentes
custodiam sanctuarij in medio filiorum israel Quisquis
alienus accesserit morietur Omnes leuite quos nume
rauerunt Moyses et aaron iuxta preceptum domini per fami
lias suas in genere masculino a mense uno et supra fuerunt
xx ii milia; Sequitur capitulum iiii

Et ait dominus ad moysen Numera primogenitos
sexus masculini de filijs israel a mense uno et
supra et habebis summam eorum Tollesque leuitas
michi pro omni primogenito filiorum israel. ego sum dominus
et pecora eorum pro uniuersis primogenitis pecorum
filiorum israel Recensuitque moyses sicut preceperat ei
dominus primogenitos filiorum israel et fuerunt masculi

per nomina sua a mense uno et supra xx^ti duo milia ducenta
septuaginta tres Locutusque est dominus ad moysen dicens Tol
le leuitas pro primogenitis filiorum israel et pecora leuitarum
pro pecoribus eorum eruntque leuite mei Ego sum dominus
In precio autem ducentorum septuaginta trium qui excedunt
numerum leuitarum de primogenitis filiorum israel accipies
quinque siclos per singula capita ad mensuram sanctuarii
Siclus habet obulos xx^ti Dabisque pecuniam aaron et filiis
eius precium eorum qui supra sunt Tulit igitur moyses pecuniam
eorum qui fuerant amplius et quos redemerant a leui
tis pro primogenitis filiorum israel mille trecentorum
sexaginta quinque siclorum iuxta pondus sanctuarii et dedit
eam aaron et filiis eius iuxta verbum quod preceperat
sibi dominus Locutusque est dominus ad moysen et aaron dicens

c iiii

Tolle summam filiorum caath de medio leuitarum per
domos et familias suas a tricesimo anno et supra usque ad
quinquagesimum annum omnium qui ingrediuntur ut stent et
ministrent in tabernaculo federis Hic est cultus filiorum
caath Tabernaculum federis et sanctum sanctorum ingredientur
aaron et filii eius quando mouenda sunt castra et deponent
uelum quod pendet ante fores inuoluentque eo archam te
stimonii et operient rursum uelamine iacinctinarum pel
lium extendentque desuper pallium totum iacinctinum et
inducent uectes Mensam quoque propositionis inuoluent
iacinctino pallio et ponent cum ea turibula et mortari
ola aurea ciatos et crateres ad liba fundenda Panes
semper in ea erunt Extendentque desuper pallium coccine
um quod rursum operient uelamento iacinctinarum pe
llium et inducent uectes Sument et pallium iacincti
num quo operient candelabrum cum lucernis et forci
pibus suis et emunctoriis et cunctis uasis olei que ad
concinnandas lucernas necessaria sunt Et super omnia
ponent operimentum iacinctinarum pellium et inducent
uectes Necnon et altare aureum inuoluent iacinctino
uestimento et extendent desuper operimentum iacinctinarum

Pellium induent q3 vectes. Omnia vasa in quibus ministratur
in sanctuario involvent hyacinctino pallio et extendent
desuper pallium ianthinarum pellium induent q3 vectes.
Sed et altare mundabunt cinere et involvent illud purpureo
vestimento ponent q3 cum eo omnia vasa quibus in ministerio
eius utuntur id est ignium receptacula fuscinulas ac tride-
tes uncinos et batilla. Cuncta vasa altaris operient
simul velamine hyacinctinarum pellium et inducent vectes.
Cumque involverint Aaron et filii eius sanctuarium et
omnia vasa eius in commotione castrorum. Tunc intra-
bunt filii Caath ut portent involuta et non tangant
vasa sanctuarii ne moriantur. Ista sunt onera filiorum
Caath in thabernaculo federis. Super quos erit Eleazar
filius Aaron sacerdotis. Ad cuius pertinet curam oleum ad
concinnandas lucernas. et compositionis incensum
et sacrificium quod semper offertur et oleum unctionis.
et quicquid ad cultum tabernaculi pertinet omnium q3 vasorum
que in sanctuario sunt. Locutus q3 est dominus ad Moysen
et Aaron dicens. Nolite perdere populum Caath de medio
leuitarum. sed hoc facite eis. ut vivant et non moriantur
si tetigerint sancta sanctorum. Aaron et filii eius intrabunt
ipsi q3 disponent opera singulorum et divident quid por-
tare quis debeat. alii nulla curiositate. videant que sunt
in sanctuario priusquam involvantur alioquin moriantur.
Locutus q3 est dominus ad Moysen dicens. Tolle summam
etiam filiorum Gerson per domos ac familias et cogna-
tiones suas a triginta annis et supra usque ad annos quin-
quaginta. numera omnes qui ingrediuntur et ministrant
in thabernaculo federis. Hoc est officium familie Gerson-
itarum ut portent cortinas thabernaculi et tectum federis
operimentum aliud. et super omnia velamen ianthinum
tentorium q3 quod pendet in introitu federis thabernaculi cor-
tinas atrii. et velum in introitu quod est ante tabernaculum.
Omnia que ad altare pertinent funiculos et vasa ministerii:
iubente Aaron et filiis eius. portabunt filii Gerson et sciet

singuli tui debeant onera mansportare Hic est cultus familie
gersonitarum in tabernaculo federis. Eruntque sub ma-
nu ythamar filij aaron sacerdotis. Filios quoque merari
per familias et domos patrum suorum recensebis a tri-
ginta annis et supra usque ad annos quinquaginta Omnes
qui ingrediuntur ad officium ministerij sui et cultum federis
testimonij Hec sunt onera eorum portabunt tabulas ta-
bernaculi et vectes eius columpnas et bases earum colum-
pnas quoque atrij per circuitum cum basibus et paxillis et fu-
nibus Omnia vasa et supellectilem ad numerum accipient
sicque portabunt Hic est officium familie merarritarum
et ministerium in thabernaculo federis Eruntque sub ma-
nu ythamar filij aaron sacerdotis. Recensuerunt igitur moy-
ses et aaron et principes synagoge filios caath per cogna-
tiones et domos patrum suorum a triginta annis et supra
usque ad annum quinquagesimum Omnes qui ingrediuntur ad mi-
nisterium tabernaculi federis et inventi sunt duo mi-
lia septingenti quinquaginta Hic est numerus populi caath
qui intrat thabernaculum federis Hos numeravit moy-
ses et aaron iuxta sermonem domini per manum moysi.
Numerati sunt filij Gerson per cognationes et domos
patrum suorum a triginta annis et supra usque ad annum
quinquagesimum Omnes qui ingrediuntur ut ministrent
in thabernaculo federis et inventi sunt duo milia sex-
triginta Hic est populus Gersonitarum quos numeraverunt
moyses et aaron iuxta verbum domini. Numerati sunt et filij merari
per cognationes et domos patrum suorum a triginta annis
et supra usque ad annum quinquagesimum omnes qui ingrediuntur
ad explendos ritus tabernaculi federis et inventi sunt tria
milia ducenti Hic est numerus filiorum merari quos recensuerunt
moyses et aaron iuxta imperium domini per manum moysi
Omnes qui recensiti sunt de levitis et quos fecit ad nomen
moyses et aaron et principes israel per cognationes et do-
mos patrum suorum a triginta annis et supra usque ad annum
quinquagesimum ingredientes ad ministerium thabernaculi

et onera portanda fuerunt simul octo milia quingenti
octuaginta iuxta verbum domini recensuit eos moyses
unumquemque iuxta officium et onera sua sicut preceperat

V

Locutus quoque est dominus ad moysen / ei dominus
dicens Precipe filiis israel ut eiciant de castris omnem
leprosum. et qui semine fluit pollutusque est super
mortuo tam masculum quam feminam eicite de castris
ne contaminent ea cum habitaverint vobiscum fecerunt
que filii israel. et eiecerunt eos extra castra. sicut locutus
erat dominus moysi Locutus est dominus ad moysen dicens
loquere ad filios israel vir sive mulier cum fecerint ex
omnibus peccatis que solent hominibus accidere et per negligentiam
transgressi fuerint mandatum domini atque deliquerint
confitebuntur peccatum suum et reddent ipsum caput quintamque
partem desuper ei in quem peccaverint Sin autem non fuerit
qui recipiat dabunt domino et erunt sacerdotis excepto ariete
qui offertur pro expiacione ut sit placabilis hostia Omnes
quoque primicie quas offerunt filii israel ad sacerdotem
pertinent Et quicquid in sanctuario offertur a singulis
et traditur manibus sacerdotis ipsius erit Locutus quoque
est dominus ad moysen dicens loquere ad filios israel
et dices ad eos Vir cuius uxor erraverit maritumque
contempnens dormierit cum alio viro et hoc
maritus deprehendere nequiverit sed latet adulterium et
testibus argui non potest quia non est inventa in stupro:
Si spiritus zelotipie concitaverit virum contra uxorem
suam que vel polluta est vel falsa suspicione appetitur
adducet eam ad sacerdotem et offeret oblacionem pro illa
decimam partem sati farine ordeacie Non fundet super ea
oleum. nec imponet thus. quia sacrificium zelotipie est
et oblacio investigans adulterium Offeret igitur eam
sacerdos. et eam statuet coram domino Assumetque aquam
sanctam in vase fictili et pauxillum terre de pavimento
tabernaculi mittet in eam Cumque steterit mulier
in conspectu domini discooperiet caput eius et ponet super

De spiritu zelotipie et purgacione vulgari canonibus prohibita 2 q. 5 consuluisti ibidem habes de purgatione canonica per totum

Lex zelotipie

manibus illius sacrificium recordationis et oblationem zelotipie
Ipse autem tenebit aquas amarissimas in quibus cum ex-
ecratione maledicta congessit. Adiurabitque eam et
dicet. Si non dormivit vir alienus tecum, et si non pol-
luta es deserto mariti toro, non te nocebunt aque iste
amarissime in quibus maledicta congessi. Sin autem decli-
nasti a viro tuo atque polluta es et concubuisti cum altero
viro, hiis maledictionibus subiacebis. Det te dominus in
maledictionem exemplumque cunctorum in populo suo. Putre-
scere faciat femur tuum, et tumens uterus tuus disrum-
patur. Ingrediantur aque maledicte in ventrem tuum
et utero tumescente putrescat femur. Et responde-
bit mulier amen amen. Scribetque sacerdos in libello
ista maledicta, et delebit ea aquis amarissimis in
quas maledicta congessit, et dabit ei bibere. Quas cum
exhauserit, tollet sacerdos de manu eius sacrificium
zelotipie et elevabit illud coram domino. Imponetque super
altare ita dumtaxat ut prius pugillum sacrificii tol-
let de eo quod offertur et incendat super altare. Et sic
potum det mulieri aquas amarissimas. Quas cum
biberit, si polluta est et contempto viro adulterii rea,
pertransibunt eam aque maledictionis, et inflato ventre
computrescet femur. Eritque mulier in maledictione et
in exemplum omni populo. Quod si polluta non fuerit,
erit innoxia et faciet liberos. Ista est lex zelotipie.
Si declinaverit mulier a viro suo et si polluta fuerit,
maritusque zelotipie spiritu concitatus adduxerit eam in
conspectu domini et fecerit ei sacerdos iuxta omnia
que scripta sunt, maritus absque culpa erit et illa re-
cipiet iniquitatem suam.

vi

Locutusque est dominus ad moysen dicens. Loquere
ad filios israel et dices ad eos. Vir sive mulier
cum fecerint votum ut sanctificentur et se
voluerint domino consecrare, a vino et omni quod in-
ebriare potest abstinebunt. Acetum ex vino et ex qualibet

alia potione et quicquid de uva exprimitur non bibent uvas recentes
siccasque non comedent. cunctis diebus quibus ex voto consecrantur :
Quicquid ex vinea esse potest ab uva passa usque ad acinum non come
dent omni tempore seperationis sue Novacula non transibit super ca
put eius usque ad completum diem quo domino consecratur Sanctus
erit crescente cesarie capitis eius Omni tempore consecrationis
sue super mortuum non ingredietur. nec super patris quidem. nec matris
et fratris. et sororis que funere funere contaminabitur. quia conse
cratio dei sui super caput eius est Omni die seperationis sue sanctus
erit domino Sin autem mortuus fuerit quispiam subito coram eo
polluetur caput consecrationis eius quod radet illico in eodem die
purgationis sue. et rursum septima In octavo autem die offeret
duos turtures vel duosque pullos columbe sacerdoti in introitu
federis testimonii Facietque sacerdos unum pro peccato et alterum
in holocaustum et deprecabitur pro eo quia peccavit super mor
tuo Sanctificabitque caput eius in die illo. et consecrabit
domino. dies seperationis illius offerens agnum anniculum pro
peccato. ita tamen ut dies priores irriti fiant quo polluta
est sanctificatio eius Ista est lex consecrationis Cum dies
quos ex voto decreverat complebuntur adducet eum ad ho
stium thabernaculi et offeret oblationes eius domino. agnum anni
culum immaculatum in holocaustum. et ovem anniculam imma
culatam pro peccato. et arietem immaculatum hostiam pacifica
canistrum quoque panum azimorum: qui conspersi sunt oleo et
lagana absque fermento uncta oleo. ac libamina singulorum
que offeret sacerdos coram domino. et faciet tam pro peccato
quam pro holocausto Arietem vero immolabit hostiam pacificam
domino. offerens simul canistrum azimorum et libamina
que ex more debentur Tunc radetur nazareus ante ostium
thabernaculi federis. cesarie consecrationis sue Tolletque capillos
eius et ponet super ignem. qui est suppositus sacrificio pacificorum
et armum coctum arietis. tortamque absque fermento unam de
canistro. et laganum azimum unum. et tradet manibus nazarei
postquam rasum fuerit caput eius Susceptaque rursum ab
eo elevabit in conspectu domini. et sanctificata sacerdotis
erunt. sicut pectusculum. quod seperari iussum est et femur
Post hec potest bibere nazareus vinum Ista est lex nazarei

cum voverit oblacionem suam domino tempore consecracionis sue ex
cept his que invenerit manus eius. iuxta quod mente devoverat
ita faciet ad perfeccionem sanctificacionis sue. Locutusque est dominus
ad moysen dicens. Loquere aaron et filiis eius. Sic benedicetis
filiis israel et dicetis. Benedicat tibi dominus et custodiat te.
Ostendat dominus faciem suam tibi. et misereatur tui. Convertat dominus
vultum suum ad te et det tibi pacem. Invocabuntque nomen meum
super filios israel et ego benedicam eis.

vii

Factum est autem in die qua complevit moyses thaber
naculum. et erexit illud unxitque. et sanctificavit
cum omnibus vasis suis altare similiter et vasa eius.
obtulerunt principes israel et capita familiarum qui erant
per singulas tribus prefecti eorum. qui numerati sunt munera
coram domino. Sex plaustra tecta cum duodecim bobus.
Unum plaustrum obtulere duo duces et unum bovem singuli.
Obtuleruntque ea in conspectu thabernaculi. Ait autem dominus ad
moysen. Suscipe ab eis ut serviant in ministerio thabernaculi. et
trades ea levitis iuxta ordinem ministerii sui. Itaque cum susce
pisset moyses plaustra. et boves tradidit eos levitis. Duo pla
stra et quatuor boves dedit filiis gerson iuxta id quod habe
bant necessarium. Quatuor alia plaustra et octo boves de
dit filiis merari secundum officia et cultum suum sub manu
ythamar filii aaron sacerdotis. Filiis autem caath non
dedit plaustra. et boves qui in sanctuario serviunt. et onera
propriis portant humeris. Igitur obtulerunt duces in
in dedicacionem altaris die qua unctum est oblacionem
ante altare. Dixitque dominus ad moysen. Singuli duces per
singulos dies offerant munera in dedicacionem altaris. Pri
mo die obtulit oblacionem suam naason filius aminadab
de tribu iuda. Fueruntque in ea acetabulum argenteum pon
dere. c.xxx. siclorum. fiala argentea habens lxx siclos iuxta
pondus sanctuarii. utrumque plenum simila conspersa
oleo in sacrificium. mortariolum ex decem siclis aureis ple
num incenso. bovem de armento et arietem. et agnum an
niculum in holocaustum hircumque pro peccato. Et in sacrificio
pacificorum boves duos arietes quinque agnos anniculos quinque
hircos quinque. Hec oblacio naason filii aminadab.

Secundo die obtulit nathanael filius suar dux de tribu
ysachar acetabulum argenteum appendens centum triginta
siclos, fialam argenteam habentes septuaginta siclos:
iuxta pondus sanctuarij utrumque plenum simila conspersa
oleo in sacrificium. mortariolum aureum habens decem siclos
plenum incenso bovem de armento et arietem et agnum an
nulum in holocaustum hyrcum que pro peccato: et in sacrificio
pacificorum boves duos. arietes quinque hyrcos quinque agnos
anniculos quinque hec fuit oblacio natanael filij suar Ter
cio die princeps filiorum zabulon. heliab filius helon Ob
tulit acetabulum argenteum appendens centum triginta
siclos. fialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pon
dus sanctuarij utrumque plenum simila conspersa oleo in sac
rificium. mortariolum aureum appendens decem siclos ple
num incenso bovem de armento et arietem. et agnum
anniculum in holocaustum hyrcumque pro peccato et in sa
crificio pacificorum boves duos. arietes quinque hyrcos quinque
agnos anniculos quinque hec est oblacio heliab filij helon
Die quarta princeps filiorum ruben helisur filius sedeur Ob
tulit acetabulum argenteum. appendens septuaginta siclos
fialam argenteam habentem lxx siclos ad pondus sanctuarij
utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium morta
riolum aureum appendens decem siclos plenum incenso
bovem de armento et arietem: et agnum anniculum in
holocaustum hyrcumque pro peccato Et in hostias pacificorum
boves duos arietes quinque hyrcos quinque agnos anniculos
quinque hec fuit oblacio helisur filij sedeur Die quinto
princeps filiorum Symeon. Salamihel filius Suri saddai
Obtulit acetabulum argenteum appendens centum triginta
siclos. fialam argenteam habentem lxx siclos ad pondus
sanctuarij utrumque plenum simila conspersa oleo in sa
crificium mortariolum aureum appendens decem siclos
plenum incenso. bovem de armento et agnum anniculum in
holocaustum hyrcumque pro peccato Et in hostias paci
ficorum. boves duos. arietes quinque hyrcos quinque agnos.
anniculos quinque hec fuit oblacio Salamihel filij surisaddai
Die sexto princeps filiorum gaad heliazaph filius duhel

Obtulit acetabulum argenteum appendens cxxx siclos fialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondus sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium. mortariolum aureum appendens siclos x. plenum incenso. Bovem de armento et arietem et agnum anniculum in holocaustum hircumque pro peccato Et in hostias pacificorum boves duos arietes quinque hircos quinque agnos anniculos quinque Hec fuit oblatio Heliasaph filii Duhel Die septimo princeps filiorum Effraim Helisama filius Ammiud obtulit acetabulum argenteum appendens cxxx siclos fialam argenteam appendens lxx siclos ad pondus sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium mortariolum aureum appendens decem siclos plenum incenso. Bovem de armento et arietem et agnum anniculum in holocaustum hircumque pro peccato Et in hostias pacificorum boves duos arietes quinque agnos anniculos quinque Hec fuit oblatio Helisama filii Amiud Die octavo princeps filiorum Manasse Gamaliel filius Phadassur Obtulit acetabulum argenteum appendens cxxx siclos fialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondus sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium. mortariolum aureum appendens decem siclos plenum incenso. bovem de armento et arietem et agnum anniculum in holocaustum hircumque pro peccato. et in hostias pacificorum boves duos arietes v hircos v agnos anniculos v Hec fuit oblatio Gamaliel filii Phadassur Die nono princeps filiorum Beniamin Abidan filius Gedeonis Obtulit acetabulum argenteum appendens cxxx siclos fialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondus sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium Mortariolum aureum appendens decem siclos plenum incenso bovem de armento et arietem et agnum anniculum in holocaustum hircum pro peccato et in hostias pacificorum boves duos et arietes quinque hircos v agnos anniculos quinque Hec fuit oblatio Abidan filii Gedeonis Die decimo princeps filiorum Dan Ahiezer filius Amisadai Obtulit acetabulum argenteum appendens cxxx siclos fialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondus sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo

in sacrificium mortariolum aureum appendens decem siclos plenum
incenso Bovem de armento et arietem et agnum anniculum
in holocaustum hircumque pro peccato Et in hostias pacificorum
boves duos arietes v hircos v agnos anniculos v Hec fuit
oblatio Abiezer filii amisadai Die undecimo princeps filiorum
Asser phagaiel filius ochran Obtulit acetabulum argenteum
appendens centum triginta siclos fialam argenteam habentem lxx
siclos ad pondus sanctuarii utrumque plenum simila conspersa
oleo in sacrificium mortariolum aureum appendens decem siclos
plenum incenso bovem de armento et arietem agnum anniculum
in holocaustum hircumque pro peccato et in hostias pacificorum
boves duos arietes v hircos quinque agnos anniculos quinque
hec fuit oblatio phagiel filii ochran Die duodecimo princeps
filiorum neptalim Ahira filius enan Obtulit acetabulum
argenteum appendens c xxx siclos fialam argenteam habentem
septuaginta siclos ad pondus sanctuarii utrumque plenum si
mila conspersa oleo in sacrificium mortariolum aureum appen
dens decem siclos plenum incenso bovem de armento et arietem
et agnum anniculum in holocaustum hircumque pro peccato et in
hostias pacificorum boves duos arietes quinque hircos quinque
agnos anniculos quinque hec fuit oblatio ahira filii henan
Hec in dedicatione altaris oblata sunt a principibus israel
in die qua consecratum est Acetabula argentea xii fia
le argentee xii mortariola aurea xii ita ut centum tri
ginta siclos haberet argenti unum acetabulum et lxx siclos una
fiala id est in commune vasorum omnium ex argento sicli duo
milia cccc pondere sanctuarii mortariola aurea duodecim
plena incenso denos siclos appendentia pondere sanctuarii
id est simul auri sicli c xx boves de armento in holocaustum
duodecim arietes duodecim agni anniculi xii et liba
menta eorum hyrci xii pro peccato Hostie pacificorum boves
xxiiii arietes lx hyrci lx agni anniculi lx hec oblata
sunt in dedicatione altaris quando unctum est Cumque ingre
deretur moyses tabernaculum federis ut consuleret ora
culum Audiebat vocem loquentis ad se de propiciatorio
quod erat super archam testimonii inter duos Cherubim
unde et loquebatur ei

viii

Locutus est dominus ad moysen dicens Loquere aaron
et dices ad eum Cum posueris septem lucernas
candelabrum in australi parte erigatur Hoc igitur
prece ut lucerne contra boream e regione prospiciant ad
mensam panum propositionis contra eam partem quam candelabrum
respiciat lucere debebunt. Fecitque aaron et imposuit lucernas
super candelabrum ut preceperat dominus moysi. Hec autem erat
factura candelabri ex auro ductili tam medius stipes quam
cuncta que ex utroque calamorum latere nascebantur. Iuxta exemplum
quod ostendit dominus moysi ita operatus est omne candelabrum
Et locutus est dominus ad moysen dicens Tolle levitas de medio
filiorum israel et purificabis eos iuxta hunc ritum Aspergatur
aqua lustrationis et radent omnes pilos carnis sue.
Cumque laverint vestimenta sua et mundati fuerint tollent
bovem de armentis et libamentum eius similam
oleo conspersam Bovem autem alterum de armento accipies
pro peccato et applicabis levitas coram tabernaculo federis
Convocata omni multitudine filiorum Cumque levite
fuerint coram domino ponent filii israel manus suas super
eos et offeret aaron levitas munus in conspectu domini
a filiis israel ut serviant in ministerio eius Levite quoque
ponent manus suas super capita boum e quibus unum facies
pro peccato et alterum in holocaustum domini ut depreceris
pro eis. Statuesque levitas in conspectu aaron et filiorum
eius et consecrabis oblatos domino ac separabis de medio filiorum
israel ut sint mei et postea ingredientur tabernaculum
federis ut serviant michi Sicque purificabis
et consecrabis eos in oblationem domini Quoniam dono donati sunt
michi a filiis israel pro primogenitis que aperiunt omnem
vulvam in israel accepi eos Mea sunt omnia primogenita
filiorum israel tam ex hominibus quam ex iumentis ex die quo
percussi omne primogenitum in terra egypti sanctificavi
eos michi et tuli levitas pro cunctis primogenitis
filiorum israel Tradidique eos dono aaron et filiis eius
de medio populi ut serviant michi pro israel in tabernaculo
federis et orent pro eis ne sit in populo plaga si ausi
fuerint accedere ad sanctuarium Feceruntque moyses

[illegible]

et aaron et omnis multitudo filiorum israel super leuitas que
precepit dominus moysi purificatique sunt et lauerunt vesti
menta sua Obtulitque eos aaron in conspectu domini et orauit pro
eis vt purificati ingrederentur ad officia sua in thabernaculum
federis coram domino aaron et filijs eius sicud preceperat dominus
moysi de leuitis ita factum est Locutus est dominus ad moysen dicens
hec est lex leuitarum a xxv annis et supra ingredientur vt
ministrent in thabernaculo federis Cumque quinquagesimum annum
etatis impleuerint seruire cessabunt Eruntque ministri fratrum
suorum in thabernaculo federis vt custodiant que sibi fuerint
commendata opera autem ipsi non faciant sic dispones leuitas
in custodijs suis Sequitur C ix

Locutus est dominus ad moysen in deserto synai anno:
secundo postquam egressi sunt de terra egypti mense primo
dicens faciant filij israel phase in tempore suo xiiij
die mensis huius ad vesperam iuxta omnes cerimonias et
iustificationes eius Precepitque moyses filijs israel vt facerent
phase Qui fecerunt in tempore suo xiiij die mensis ad vesperam
in monte synai iuxta omnia que mandauerat dominus moysi
fecerunt filij israel Ecce autem quidam immundi super animam
hominis qui non poterant facere pascha in die illo accedentes
ad moysen et aaron dixerunt eis Immundi sumus super
anima hominis quare fraudamur vt non valeamus offerre
oblationem domino in tempore suo inter filios israel Quibus
respondit moyses State vt consulam quid precipiat dominus
de vobis Locutus est dominus ad moysen dicens Loquere filijs
israel homo qui fuerit immundus super anima siue in via
procul in gente vestra faciat phase domino mense secundo xiiij
die mensis ad vesperam Cum azimis et lactucis agresti
bus comedent illud Non relinquet ex eo quippiam vsque
mane et os eius non confringent omnem ritum phase
obseruabunt Si quis autem et mundus est et in itinere
non fuit et tamen non fecit phase exterminabitur anima
illa de populis suis quia sacrificium domino non obtulit tempore suo
peccatum suum ipse portabit peregrinus quoque et aduena
si fuerit apud vos faciet phase domino iuxta cerimonias
et sanctificationes eius Preceptum idem erit apud vos

Nubes de die species ignis de nocte stabat super thabernaculum

Iam advene quam indigene. Igitur die qua erectum est thaberna
culum operuit illud nubes. A vespere autem super tentorium erat quasi
species ignis usque mane. Sic fiebat iugiter per diem operiebat
illud nubes et per noctem quasi species ignis. Cumque ablata fuisset
nubes que thabernaculum protegebat tunc proficiscebantur filii
israel et in loco ubi stetisset nubes ibi castra metabantur. Ad impe
rium domini proficiscebantur et ad ad imperium illius figebant thaber
nacula. Cunctis diebus quibus stabat nubes super thabernaculum
manebant in eodem loco. Et si evenisset ut multo tempore maneret
super illud. Erant filii israel in excubiis domini. non proficiscebantur quot
diebus fuisset nubes super thabernaculum. Ad imperium domini
erigebant tentoria et ad imperium eius deponebant. Si fuisset
nubes a vespere usque ad mane et statim diluculo thabernaculum
reliquisset proficiscebantur. et si post diem et noctem recessisset dissipa
bant tentoria. vel biduo Si ibi duobus aut uno mense vel longiori tempore
fuisset super thabernaculum manebant filii israel in eodem loco et non
proficiscebantur. Statim autem ut recessisset movebant castra. Per verbum
domini figebant tentoria. et per verbum illius proficiscebantur. Erant
que in excubiis domini iuxta imperium eius per manum moysi.

x
tube due ad clangendum
et movendum castra

Locutus est dominus ad moysen dicens. Fac tibi duas tubas argen
teas ductiles quibus convocare possis multitudinem quando moven
da sunt castra. Cumque increpueris tubis congregabitur
ad te omnis turba ad hostium thabernaculi federis. Si semel clan
gueris venient ad te principes. et capita multitudinis israel.
Si autem prolixior atque concisus clangor increpuerit movebunt
castra. primi qui sunt ad orientalem plagam. In secundo
autem sonitu et pari ululatu tube levabunt tentoria qui
habitant ad meridiem et iuxta hunc modum reliqui facient
ululantibus tubis in profectione. Quando autem congregandus
est populus simplex tubarum clangor erit et non concise ululabunt.
Filii aaron sacerdotes clangent tubis. Erit que hoc legittimum
sempiternum in generationibus vestris. Si exieritis ad bellum de
terra vestra contra hostes qui dimicant adversum vos clangetis
ululantibus tubis et erit recordatio vestri coram domino deo vestro
ut eruamini de manibus inimicorum vestrorum. Si quando habebitis
epulum et dies festos et kalendas canetis tubis super
holocaustis et pacificis victimis ut sint vobis in recordationem

dei vestri ego dominus deus vester. Anno secundo mense vero secundo
xx die mensis elevata est nubes de thabernaculo federis pro-
fecti que sunt filii israel per turmas suas de deserto synai
et recubuit nubes in solitudine pharan. Moveruntque castra
primum iuxta imperium domini in manu moisy. filii iuda
per turmas suas quorum princeps erat Naason filius
aminadab. In tribu filiorum ysachar fuit princeps natha-
nael filius suar. In tribu zabulon erat princeps eliab
filius helon. Depositum que est thabernaculum quod por-
tantes egressi sunt filii gerson et merari. profectique sunt
et filii ruben per turmas et ordinem suum quorum princeps erat
elisur filius sedeur. In tribu autem filiorum Symeon princeps
fuit Salamiel filius Surisaddai. Porro in tribu Gad
erat princeps heliasaph filius duhel. profecti que sunt et
caathite portantes sanctuarium tamdiu thabernaculum
portabitur donec venirent ad erectionis locum. Moverunt
castra et filii ephraym per turmas suas in quorum exercitu
princeps erat elyzama filius amiud. In tribu autem filiorum
manasse princeps fuit Gamaliel filius phadassur. Et in tribu
beniamin dux abydan filius gedeonis. Novissimi castrorum
omnium profecti sunt filii daan per turmas suas in quorum exer-
citu princeps fuit abyezer filius amisaddai. In tribu autem
filiorum asser erat princeps phagahiel filius ochran. Et
in tribu filiorum neptalim princeps ahyra filius henan.
Hec sunt castra et profectiones filiorum israel per turmas
suas quando egrediebantur. Dixitque moyses eliab filio ra-
guel madianite cognato suo. Proficiscimur ad locum
quem dominus daturus est nobis veni nobiscum ut bene faciamus
tibi quia dominus bona promisit israeli. Cui ille respondit
Non vadam tecum sed revertar in terram meam in qua natus
sum. At ille Noli inquit nos relinquere. Tu enim nosti in
quibus locis per desertum castra ponere debeamus et eris
ductor noster. Cumque nobiscum veneris quicquid optimum
fuit ex opibus quas nobis daturus est dominus dabimus tibi.
Profecti sunt ergo de monte domini viam trium dierum archaque
federis domini precedebat eos per dies tres providens castrorum
locum. Nubes quoque domini super eos erat per diem cum incederent

Nubes domini

Cumque elevaretur archa dicebat moyses Surge domine et dissi-
pentur inimici tui fugiant qui oderunt te a facie tua
Cum autem deponeretur orabat Revertere domine ad multi-
tudinem exercitus israel. C. xi

Interea ortum est murmur populi quasi dolentium pro labore con-
tra dominum. Quod cum audisset iratus est et accensus in eos
ignis domini devoravit extremam castrorum partem. Cumque
clamasset populus ad moysen oravit moyses ad dominum et ab-
sorbtus est ignis vocavitque nomen illius loci incensio eo
quod succensus fuisset contra eos ignis domini. Vulgus quoque pro-
miscuum quod ascenderat cum eis flagravit desiderio car-
nium sedens et flens iunctis sibi pariter filiis israel et ait Quis
dabit nobis ad vescendum carnes Recordamur piscium quos
comedebamus in egipto gratis in mentem nobis veniunt
cucumeres et pepones porrique et cepe et allia Anima
nostra arida est nichil aliud respiciunt oculi nostri nisi man Erat
autem man quasi semen coriandri coloris bdelij Circuibatque
populus et colligens illud frangebat mola sive terebat in mor-
tario coquens in olla et faciens ex eo tortulas saporis quasi
panis oleati Cumque descenderet nocte super castra ros descen-
debat pariter et man Audivit ergo moyses flentem populum per
familias et singulos per hostia tentorii sui Iratusque est
furor domini valde. Sed et moysi intolleranda res visa est
Et ait ad dominum Cur afflixisti servum tuum. quare non inve-
nio graciam coram te. Et cur imposuisti pondus universi
populi huius super me Numquid ego concepi omnem hanc mul-
titudinem vel genui eam ut dicas michi porta eos in
sinu tuo sicut portare solet nutrix infantulum. et defer
in terram pro qua iurasti patribus eorum Unde michi car-
nes ut dem tante multitudini. Flent coram me dicentes Da
nobis carnes ut comedamus Non possum solus sustinere
omnem hunc populum. quia gravis michi est Sin aliter
tibi videtur obsecro ut interficias. et inveniam graciam
in oculis tuis. ne tantis afficiar malis Et dixit dominus
ad moysen Congrega michi septuaginta viros de se-
nioribus israel. quos tu nosti quod senes populi sint ac magistri
et duces ad ostium thabernaculi federis facias que ibi stare

tecum ut descendam et loquar tibi et auferam de spiritu tuo tra-
damque eis ut sustentent tecum onus populi et non tu solus gra-
veris. Populo quoque dices Sanctificamini cras comedetis
carnes. Ego enim audivi vos dicere Quis dabit nobis escas
carnium. Bene nobis erat in egypto ut det vobis dominus carnes
et comedatis non uno die nec duobus vel quinque aut decem nec
viginti quidem sed usque ad mensem dierum donec exeat per nares
vestras et vertatur in nauseam eo quod repulistis dominum qui in
medio vestri est et flevistis coram eo dicentes Quare egressi su-
mus ex egypto. Et ait moyses ad dominum Sexcenta milia
peditum huius populi sunt et tu dicis dabo eis escas carnium
mense integro. Numquid ovium et boum multitudo cedetur
ut possit sufficere ad cibum vel omnes pisces maris in unum
congregabuntur ut eos satient. Cui respondit dominus Numquid
manus domini invalida est. Iam nunc videbis utrum meus
sermo opere compleatur. Venit igitur moyses et narravit
populo verba domini congregans septuaginta viros de seni-
bus israel quos stare fecit circa tabernaculum. Descenditque dominus
per nubem et locutus est ad eum auferens de spiritu qui erat
in moyse et dans septuaginta viris. Cumque requievisset
spiritus in eis prophetaverunt nec ultra cessaverunt. Remanserant
autem in castris duo viri. Quorum unus vocabatur heldad et alter
medad super quos requievit spiritus. Nam et ipsi descripti fuerant
et non exierant ad tabernaculum. Cumque prophetarent in castris
cucurrit puer et nunciavit moysi dicens. Heldad et medad
prophetant in castris. Statim Iosue filius nun minister moy-
si et electus e pluribus ait Domine mi moyses prohibe eos
at ille Quid inquit emularis pro me Quis tribuat ut omnis
populus prophetet et det eis dominus spiritum suum. Reversusque est
moyses et maiores natu israel in castra. Ventus autem egrediens
a domino arreptas trans mare coturnices detulit et demi-
sit in castris itinere quantum uno die confici potest ex omni
parte castrorum per circuitum volabantque in aere duobus cubitis
altitudine super terram. Surgens ergo populus toto die illo et nocte
ac die altero congregavit coturnicum multitudinem qui
parum decem choros et siccaverunt eas per gyrum castrorum.
Adhuc carnes erant in dentibus eorum nec defecerat huiusmodi cibus

maria lepra tangitur

et ecce furor domini concitatus in populum percussit eum plaga magna nimis. Vocatusque est ille locus sepulcra concupiscentie. Ibi enim sepelierunt populum qui desideraverant carnes. Egressi autem de sepulcris concupiscentie venerunt in aseroth et manserunt ibi.

xii Locutaque est maria et aaron contra moysen propter uxorem eius ethiopissam et dixerunt. Num per solum moysen locutus est dominus? Nonne similiter nobis est locutus? Quod cum audisset dominus iratus est valde. Erat enim moyses vir mitissimus super omnes homines qui morabantur in terra. Statimque locutus est ad eum et ad aaron et ad mariam. Egredimini vos tantum tres ad tabernaculum federis. Cumque fuissent egressi descendit dominus in columpna nubis et stetit in introitu tabernaculi vocans aaron et mariam. Qui cum venissent dixit ad eos. Audite sermones meos. Si quis fuerit inter vos propheta domini in visione apparebo ei vel per sompnium loquar ad illum et ait At non talis servus meus moyses qui in omni domo mea fidelissimus est. Ore enim ad os loquor ei et palam non per enigmata et figuras dominum videt. Quare igitur non timuistis detrahere servo meo moysi? Iratusque contra eos abiit. Nubes quoque recessit que erat super tabernaculum. Et ecce maria apparuit candens lepra quasi nix. Cumque respexisset eam aaron et vidisset perfusam lepra ait ad moysen. Obsecro domine mi ne imponas nobis hoc peccatum quod stulte commisimus ne fiat hec quasi mortua et ut abortivum quod proicitur de vulva matris sue. Ecce iam medium carnis eius devoratum est lepra. Clamavitque moyses ad dominum dicens Domine deus obsecro sana eam. Cui respondit dominus. Si pater eius spuisset in faciem illius nonne debuerat saltem septem diebus extra castra et postea revocabitur// diebus rubore suffundi? Separetur septem diebus extra castra et postea revocabitur. Exclusa est itaque maria extra castra septem diebus et populus non est motus de loco illo donec revocata est maria.

xiii Profectus est populus de aseroth fixis tentoriis in deserto pharan. Ibique locutus est dominus ad moysen dicens Mitte viros qui considerent terram

[Marginal note: ... moyses ... ethiopissam uxorem duxit ... [illegible] ... maria ... lepra ... [illegible] ... ethiopissam ... de gentibus sibi copulavit ... lepra ... [illegible]]

Chanaan quam daturus sum filiis israhel singulos de singulis
tribubus ex principibus. Fecit moyses quod dominus imperat de deserto
pharan mittens principes viros quorum ista sunt nomina
De tribu Ruben Semmua filium zathur De tribu Symeon
Saphat filium huri De tribu Juda Caleph filium yphone De
tribu ysachar hygal filium Joseph De tribu effraym osee
filium nun De tribu beniamyn phalti filium raphu De
tribu zabulon Geddiel filium sodi De tribu Joseph sceptri
manasse Gaddi filium susi Daan tribu daan Ammihel
filium Gemalli De tribu asser Sethur filium michael De tri-
bu neptalym Nabdi filium vapsi De tribu Gaad Guhel
filium machi Hec sunt nomina virorum quos misit moy-
ses ad considerandam terram chanaan: Vocavitque osee
filium nun Josue Misit ergo eos moyses ad considerandam
terram chanaan et dixit ad eos Ascendite per meridianam
plagam Cumque veneritis ad montes Considerate terram
qualis sit et populum qui habitator est eius Utrum fortis
sit an infirmus: Pauca numero an plures Ipsa terra
bona an mala. Urbes quales murate an absque muris
humus pinguis an sterilis. nemorosa an absque arboribus.
Confortamini et afferte nobis de fructibus terre illius Erat autem
tempus quando iam precoque uve vesci possunt Cumque ascen-
dissent exploraverunt terram a deserto syn usque ad roob intrantibus
emahath. Ascenderuntque ad meridiem et venerunt in ebron
ubi erant Achiman et Sisai et Tholmai filii enath Nam
hebron septem annis ante thampnim urbem egypti condita
est. Pergentesque usque ad torrentem botri absciderunt palmitem
cum uva sua quem portaverunt in vecte duo viri De ma-
lis quoque granatis et de ficis loci illius tulerunt qui appellatus
est neelescol id est torrens botri eo quod botrum portassent inde
filii israhel Reversique exploratores terre post quadraginta dies
omni regione circuita venerunt ad moysen et aaron et
ad omnem cetum filiorum israel in desertum pharan quod est
in cades Locutique sunt eis et omni multitudini ostenderunt
fructus terre et narraverunt dicentes Venimus in terram
ad quam misisti nos que revera fluit lacte et melle ut ex hiis
fructibus cognosci potest Sed cultores fortissimos habet et urbes

grandes atque muratas Stirpem enach vidimus ibi Amalech
habitat in meridie Ethleus et Iebuzeus et amorreus et heneus
in montanis Chananeus vero moratur iuxta mare et
circa fluenta Jordanis Inter hec Caleph conspiciens murmur
populi qui oriebatur contra moysen ait Ascendamus et possideamus
terram quoniam poterimus obtinere eam Alii vero qui fuerunt
cum eo dicebant Nequaquam ad hunc populum valemus ascendere
quia fortior nobis est Detraxeruntque terre quam inspexerant
apud filios israel dicentes Terra quam lustravimus devorat
habitatores suos populus quem aspeximus procere stature est
Ibi vidimus monstra quedam filiorum enach de genere gi-
ganteo quibus comparati quasi locuste videbamur

xiiii

Igitur vociferans omnis turba flevit nocte illa et murmura-
ti sunt contra moysen et aaron cuncti filii israel dicentes Utinam
mortui essemus in egipto et utinam in hac vasta solitudine vel
pereamus et non inducat nos dominus in terram istam ne cadamus
gladio et uxores ac liberi nostri ducantur captivi Nonne melius
est reverti in egiptum Dixeruntque alter ad alterum Consti-
tuamus nobis ducem et revertamur in egiptum Quo audito moy-
ses et aaron ceciderunt proni in terram coram omni multitudine
filiorum israel At vero Josue filius nun et caleph filius iephon-
ne qui et ipsi lustraverant terram sciderunt vestimenta sua
et ad omnem multitudinem filiorum israel locuti sunt Terra
quam circuivimus valde bona est Si propicius fuerit dominus indu-
cet vos in eam et tradet humum lacte et melle manantem
Nolite rebelles esse contra dominum neque timeatis populum terre huius
quia sicut panem ita eos possumus devorare Recessit ab eis
omne presidium dominus nobiscum est nolite metuere Cumque
clamaret omnis multitudo et lapidibus eos vellet opprimere
apparuit gloria domini super tectum federis videntibus filiis
israel et dixit dominus ad moysen Usquequo detrahet michi populus
iste Quousque non credent michi in omnibus signis que feci
coram eis Feriam igitur eos pestilentia atque consumam
te autem faciam principem super gentem magnam et forcio-
rem quam hec est Et ait moyses ad dominum Ut audiant
egiptii de quorum medio eduxisti populum istum et habitatores
terre huius qui audierunt quod tu domine in populo isto sis et facie videris

ad faciem et nubes tua protegat illos et in columpna nubis
precedas eos per diem et in columpna ignis per noctem quod occideris
tantam multitudinem quasi unum hominem et dicant non poterat
introducere populum istum in terram pro qua iuraverat ideo oc-
cidit eos in solitudine Magnificetur ergo fortitudo domini sicut
iurasti dicens Dominus paciens et multe misericordie auferens
iniquitatem et scelera nullumque noxium derelinquens qui
visitas peccata patrum in filios in terciam et quartam gene-
racionem Dimitte obsecro peccatum populi tui huius secundum magni-
tudinem misericordie tue sicut propicius fuisti egredientibus
de egipto usque ad locum istum Dixitque dominus dimisi eis
iuxta verbum tuum Vivo ego et implebitur gloria domini
universa terra Attamen omnes homines qui viderunt maiesta-
tem meam et signa que feci in egipto et in solitudine et tem-
ptaverunt me iam per decem vices nec obedierunt voci mee
non videbunt terram pro qua iuravi patribus eorum nec quisquam ex
illis qui detraxit michi intuebitur eam Servum meum
caleph qui plenus est alio spiritu secutus est me inducam in
terram hanc quam circuivit et semen eius possidebit eam
Quoniam Amalechites et chananeus habitant in vallibus
Cras movete castra et revertimini in solitudinem per viam maris
rubri Locutusque est dominus ad moysen et aaron dicens Usque-
quo multitudo ista pessima murmurat contra me Querelas
filiorum israel audivi Dic ergo eis Vivo ego ait dominus sicut
locuti estis audiente me sic faciam vobis In solitudine hac
iacebunt cadavera vestra Omnes qui numerati estis a vi-
ginti annis et supra et murmurastis contra me non intrabitis
terram super quam levavi manum meam ut habitare vos facerem
preter caleph filium iepphone et iosue filium nun Parvulos
autem vestros de quibus dixistis quod prede hostibus forent introdu-
cam ut videant terram que vobis displicuit Vestra autem ca-
davera iacebunt in solitudine Filii vestri erunt vagi in deserto
annis quadraginta et portabunt fornicacionem vestram donec
consumentur cadavera patrum in deserto iuxta numerum
quadraginta dierum quibus considerastis terram annus pro
die imputabitur et quadraginta annis recipietis iniquitates
vestras et scietis ultionem meam quoniam sicut locutus sum ita faciam

omni multitudini huic pessime que consurrexit adversum me
in solitudine ac deficiet et morietur Igitur omnes viri quos
miserat moyses ad contemplandam terram et qui reversi con-
murmurare fecerant contra eum omnem multitudinem detra-
hentes terre quod esset mala mortui sunt atque percussi in conspectu
domini Iosue autem filius nun et chaleph filius iephonne
vixerunt ex omnibus qui perrexerant ad considerandum terram
Locutusque est moyses universa verba hec ad omnes filios
israel et luxit populus nimis Et ecce mane primo surgentes
ascenderunt verticem montis atque dixerunt parati sumus
ascendere ad locum de quo dominus locutus est quia peccavimus
Quibus moyses Cur inquid transgredimini verbum domini
quod vobis non cedet in prosperum Nolite ascendere non enim est
dominus vobiscum ne corruatis coram inimicis vestris Amalechites
et chananeus ante vos sunt quorum gladio corruetis eo quod
nolueritis acquiescere domino nec erit dominus vobiscum At illi conte-
nebrati ascenderunt in verticem montis Archa autem testamen-
ti domini et moyses non recesserunt de castris Descendit-
que malachites et chananeus qui habitabant in monte
et percutiens eos atque concidens persecutus est eos usque horma

xv

Locutusque est dominus ad moysen dicens loquere ad
filios israel et dices ad eos Cum ingressi fueritis terram
habitationis vestre quam ego dabo vobis et feceritis
oblationem domino in holocaustum aut victimam pacificam
vota solventes munera, aut in solempnitatibus vestris adolen-
tes odorem suavitatis domino de bobus sive de ovibus offeret
quicumque immolaverit victimam sacrificium simile decimam
partem ephi conspersam oleo quod mensuram habebit quartam partem
hyn et vinum ad liba fundenda eiusdem mensure dabit in ho-
locaustum sive in victimam per agnos singulos et arietes
erit sacrificium simile duarum decimarum que conspersa sit oleo
tercie partis hyn et vinum ad libamentum tercie partis eiusdem mensure of-
feret in odorem suavitatis domino Quando vero de bobus feceris holocau-
stum aut hostiam ut impleas votum vel pacificas victimas
dabis per singulos boves simile tres decimas conspersi oleo quod
habeat medium mensure hyn et vinum ad liba fundenda in
oblationem suavissimi odoris domino Sic facies per singulos boves

et arietes et agnos et hedos tam indigene quam peregrini eadem
ritu offerant sacrificia. Unum preceptum erat atque iudicium tam
vobis quam advenis terre. Locutus est dominus dominus ad moysen
dicens. Loquere filiis israel et dices ad eos. Cum veneritis in
terram quam ego dabo vobis et comederitis de panibus regionis
illius. separabitis primicias domino de cibis vestris. Sicut de areis
primicias separabitis. ita et de pulmentis dabitis primicias domino.
Quod si per ignoranciam preterieritis [preteritis] quicquam horum que locutus sum
est dominus ad moysen et mandavit per eum ad vos. a die qua
cepit iubere et ultra. oblitaque fuerit facere multitudo. Offeret vi-
tulum de armento holocaustum in odorem suavissimum domino et
sacrificium eius. ac liba. ut ceremonie eius postulant. hircumque
pro peccato et rogabit sacerdos pro omni multitudine filiorum
israel et dimittetur eis quia non sponte peccaverunt. nichilominus
offerentes incensum domino pro se et pro peccato. ac errore suo
et dimittetur universe plebi filiorum israel et advenis qui peregri-
nantur inter vos. quoniam culpa est omnis populi per ignoranciam.
Quod si anima una nesciens peccaverit. offeret capram anniculam
pro peccato suo et deprecabitur pro ea sacerdos. quod inscia peccaverit
coram domino. impetrabitque ei veniam et dimittetur illi.
Tam indigenis quam advenis una lex erit omnium qui pecca-
verint ignorantes. Anima vero que per superbiam aliquid
commiserit sive sit ille civis sive peregrinus quia adversum
dominum rebellis fuit. peribit de populo suo. Verbum enim domini
contempsit et preceptum illius fecit irritum. ideo delebitur
et portabit iniquitatem suam. Factum est autem cum essent
filii israel in solitudine. et invenissent hominem colligentem ligna
in die sabbati. obtulerunt moysi et aaron et universe multi-
tudini. Qui recluserunt eum in carcerem nescientes quid
super eo facere deberent. Dixit que dominus ad moysen Morte
moriatur homo iste obruat eum lapidibus omnis turba
extra castra. Cumque eduxissent eum foras obruerunt
lapidibus et mortuus est sicut preceperat dominus. Dixit quoque
dominus ad moysen. Loquere filiis israel et dices ad eos ut
faciant sibi fimbrias per angulos quatuor palliorum ponen-
tes in eis vittas iacinctinas. Quas cum viderint re-
cordabuntur omnium mandatorum domini ne sequantur cogitaciones

ho lapi
violās
sabbtm

suas nec oculos per res varias fornicantes sed magis me-
mores preceptorum domini faciant ea. sintque sancti deo suo ego
dominus deus vester qui eduxi vos de terra egypti ut essem deus vester

XVI

Ecce autem chore filius ysaar filii caath filii levi
et dathan atque abyron filii elyab. hon quoque filius
pheleph de filiis ruben surrexerunt contra moysen
aliique filiorum israel ducenti quinquaginta viri proceres synagoge et qui tem-
pore concilii per nomina vocabantur. Cumque stetissent adversum
moysen et aaron dixerunt. Sufficiat vobis quia omnis
multitudo sanctorum est. et in ipsis est dominus. Cur elevamini
super populum domini. Quod cum audisset moyses. cecidit pronus
in faciem. Locutusque est ad chore et ad omnem multitudinem
Mane inquit notum faciet dominus. qui ad se pertineant et sanctos
sanctos applicabit sibi. Et quos elegerit appropinquabunt
ei. hoc igitur facite. Tollat unusquisque thuribulum suum
tu chore et omne concilium tuum. et hausto cras igne ponite
desuper thymiama coram domino. et quemcumque elegerit ipse
erit sanctus. Multum erigimini filii levi. Dixitque rursum
ad chore. Audite filii levi. Numquid parum est vobis quod sepa-
ravit vos deus israel ab omni populo et iunxit sibi ut servi-
retis ei in cultu tabernaculi et ut staretis coram frequentia populi
et ministraretis ei. Idcirco ad se fecit accedere te et omnes fratres
tuos filios levi ut vobis etiam sacerdotium vendicetis et omnis
et ignis [et omnis] globus tuus stet contra dominum. Quid est enim aaron
ut murmuretis contra eum. Misit ergo moyses ut vocaret
dathan et abyron filios eliab. Qui responderunt. non
venimus. Numquid parum est tibi quod eduxisti nos
de terra que lacte et melle manabat ut occideres in deser-
to nisi et dominatus fueris nostri. Revera induxisti nos in terram
que fluit rivis lactis et mellis et dedisti nobis possessiones
agrorum et vinearum. An et oculos nostros vis eruere. non
venimus. Iratusque moyses valde ait ad dominum. Ne respi-
cias sacrificia eorum. Tu scis domine quod nec quidem
asellum umquam acceperim ab eis nec afflixerim quempiam
eorum. Dixitque ad chore. Tu et omnis congregatio tua state
seorsum coram domino et aaron die crastino separatim. Tol-
lite singuli thuribula vestra et ponite super ea incensum

offerentes domino ccl thuribula. Aaron quoque tenuit thuribulum
suum. Quod cum fecissent stantibus moyse et aaron, et coacervasset
adversum eos omnem multitudinem ad ostium tabernaculi, apparuit
cunctis gloria domini. Locutusque dominus ad moysen et aaron ait
Separamini de medio congregationis huius ut eos repente dispe-
rdam. Qui ceciderunt proni in faciem atque dixerunt fortissime
deus spirituum universe carnis. Num uno peccante contra
omnes ira tua desaeviet. Et ait dominus ad moysen precipe universo
populo ut separetur a tabernaculis chore et dathan et abiron.
Surrexitque moyses et abiit ad dathan et abiron et sequentibus
eum senioribus israel dixit ad turbam Recedite a tabernaculis im-
piorum hominum et nolite tangere que ad eos pertinent ne involva-
mini peccatis eorum. Cumque recessissent a tentoriis eorum
per circuitum dathan et abiron egressi stabant in introitu
papilionum suorum cum uxoribus et liberis omnique frequentia.
Et ait moyses In hoc scietis quod dominus miserit me ut facerem uni-
versa que cernitis et non ex proprio ea corde protulerim. Si consueta
hominum morte interierint et visitaverit eos plaga qua et ceteri
visitari solent, non misit me dominus. Sin autem novam rem fecerit
dominus ut aperiens terra os suum deglutiat eos et omnia que ad
illos pertinent descenderintque viventes in infernum scietis quod
blasphemaverint dominum. Confestim igitur ut cessavit loqui
disrupta est terra sub pedibus eorum et aperiens os suum devo-
ravit illos cum tabernaculis suis et universa substantia eorum
Descenderuntque vivi in infernum operti humo et perierunt
de medio multitudinis. At vero omnis israel qui stabat per gyrum
fugit a clamore pereuncium dicens ne forte et nos terra deglutiat
Sed et ignis egressus a domino interfecit ccl viros qui offere-
bant incensum. Locutusque est dominus ad moysen dicens Precipe
eleazaro filio aaron sacerdoti ut tollat thuribula
que iacent in incendio et ignem huc et illuc dispergat quoniam
sanctificata sunt in mortibus peccatorum. Producatque ea in lam-
inas et affigat altari eo quod oblatum sit in eis incensum domino
et sanctificata sunt ut cernant ea pro signo et monimento
filii israel. Tulit ergo eleazar sacerdos thuribula enea in quibus
obtulerant hii quos incendium devoravit et produxit ea
in laminas affigens altari ut haberent filii israel quibus

laminas

commonerentur ne quis accedat alienigena et qui non est de
semine aaron ad offerendum incensum domino ne patiatur sicut
passus est chore et omnis multitudo eius loquente domino
ad moysen Murmuravit autem omnis multitudo filiorum israel
sequenti die contra moysen et aaron dicens Vos interfecistis
populum domini Cumque oriretur sedicio et tumultus increscere(t)
moysen et aaron fugierunt ad thabernaculum federis Quod
postquam ingressi sunt operuit nubes thabernaculum et apparuit
gloria domini Dixitque dominus ad moysen et aaron Recedite de
medio huius multitudinis etiam nunc delebo eos Cumque iacerent
in terra dixit moyses ad aaron Tolle thuribulum et hausto igne
de altari mitte incensum desuper pergens cito ad populum ut roges
pro eis Iam enim ira egressa est a domino et plaga desevit Quod cum fecisset
aaron et cucurrisset ad mediam multitudinem quam iam vasta-
bat incendium obtulit thymiama et stans inter mortuos
ac viventes pro populo deprecatus est et plaga cessavit Fue-
runt autem qui percussi sunt quatuordecim milia et ducenta absque
his qui perierant in sedicione chore Reversusque est aaron ad
moysen ad ostium thabernaculi federis postquam quievit interitus

xvii Et locutus est dominus ad moysen dicens loquere ad
filios israel et accipe ab eis virgulas singulas per co-
gnationes suas a cunctis principibus tribuum virgas sin-
gulas duodecim Et uniuscuiusque nomen superscribes virge
sue Nomen autem aaron erit in tribu levi et una virga cun-
tas eorum familias continebit Ponesque eas in thabernaculo federis
coram testimonio ubi loquar ad te quem ex his elegero ger-
minabit virga eius et cohibebo a me querimonias filiorum israel
quibus contra vos murmurant Locutusque est moyses ad filios israel
et dederunt ei omnes principes virgas per singulas tribus
fueruntque virge duodecim absque virga aaron Quas cum
posuisset moyses coram domino in thabernaculo testimonii
sequenti die regressus invenit germinasse virgam aaron
in domo levi et turgentibus gemmis eruperant flores
qui foliis dilatatis in amigdalas deformati sunt Pro-
tulit ergo moyses omnes virgas de conspectu domini ad cunctos
filios israel viderunt que et receperunt singuli virgas suas
Dixitque dominus ad moysen Refer virgam aaron in thaberna-

testimonij vt seruetur ibi in signum rebellium filiorum israel et quie
scant querele eorum coram me ne moriantur. Fecitque moyses sicut pre
ceperat dominus. Dixerunt autem filij israel ad moysen. Ecce consumpti
sumus omnes perijmus. Quicumque accedit ad tabernaculum domini mo
ritur. Num usque ad internicionem cuncti delendi sumus. xviii

Dixitque dominus ad aaron. Tu et filij tui et domus patris
tui tecum portabitis iniquitatem sanctuarij. et tu et
filij tui simul sustinebitis peccata sacerdotij vestri. Sed
et fratres tuos de tribu leui et sceptrum patris tui sume tecum
prestoque sint et ministrent tibi. Tu autem et filij tui minist
rabitis in tabernaculo testimonij. Excubabuntque leuite ad prece
pta et ad cuncta opera tabernaculi. Ita dumtaxat ad vasa sanctu
arij et ad altare non accedant. ne et illi moriantur et vos pereatis
simul. Sint autem tecum. et excubent in custodijs tabernaculi
et in omnibus ceremonijs eius. Alienigena non miscebitur vobis
Excubate in custodia sanctuarij et in ministerio altaris
ne oriatur indignatio super filios israel. Ego dedi vobis fratres
vestros leuitas de medio filiorum israel. et tradidi donum domino
vt seruiant in ministerijs tabernaculi eius. Tu autem et fi
lij tui custodite sacerdotium vestrum. et omnia que ad cultum
altaris pertinent. et intra velum per sacerdotes administrabuntur.
Si quis externus accesserit occidetur. Locutus est dominus ad
aaron. Ecce dedi tibi custodiam primiciarum mearum. Omnia
que sanctificantur a filijs israel. tibi tradidi. et filijs tuis. pro officio
sacerdotali legittima sempiterna. Hec ergo accipies de hijs
que sanctificantur et oblata sunt domino. Omnis oblacio
et sacrificium. et quicquid pro peccato atque delicto redditur mihi
et cedit in sancta sanctorum. tuum erit et filiorum tuorum. In sanctu
ario comedes illud. Mares tantum edent ex eo. quia consecratum
est domino. Primicias autem quas vouerint et obtulerint
filij israel. tibi dedi et filijs ac filiabus tuis iure perpetuo. Qui
mundus est in domo tua vescetur ex eis. Omnem medullam
olei et vini. ac frumenti quicquid offerunt primiciarum domino
tibi dedi. Vniuersa frugum initia. que gignit humus. et
domino deportantur. cedent in vsus tuos. Qui mundus est in do
mo tua vescetur ex eis. Omne quod ex voto dederint filij israel
tuum erit. Quicquid primum erumpet e vulva cuncte carnis

quam offerunt domino sive ex hominibus sive de pecoribus fuerit iu-
ris tui erit. ita dumtaxat ut pro hominis primogenito pretium acci-
pias. et omne animal quod inmundum est redimi facias. Cuius
redemptio erit post unum mensem. siclis argenteis quinque pon-
dere sanctuarii. Siclus xx obulos habet. Primogenitum autem bovis
et ovis et capre. non facias redimi. quia sanctificata sunt
domino. Sanguinem tantum eorum fundes super altare. et adipes
adolebis in suavissimum odorem domino. Carnes vero in usum
tuum cedent sicud pectusculum consecratum et armus dexter tua
erunt. Omnes primicias sanctuarii quas offerunt filii Israel
domino tibi dedi et filiis ac filiabus tuis iure perpetuo. Pactum
salis sempiternum coram domino tibi ac filiis tuis. Dixitque
dominus ad aaron. In terra eorum nichil possidebitis nec habebitis
partem inter eos. Ego pars et hereditas tua in medio filiorum
israel. Filiis autem levi dedi omnes decimas israel in possessionem
pro ministerio quo serviunt michi in tabernaculo federis
ut non accedant ultra filii israel ad tabernaculum federis ne
committant peccatum mortiferum. solis filiis levi michi in ta-
bernaculo servientibus et portantibus peccata populi. legittimum sempi-
ternum erit in generationibus vestris. Nichil aliud possidebunt decimarum
oblacione contenti. quas in usus eorum et necessaria separavi. Locutus-
que est dominus ad moysen dicens. Precipe levitis atque denuncia. Cum
acceperitis a filiis israel decimas quas dedi vobis primicias earum
offerte domino id est decimam partem decime ut reputetur vobis
in oblacionem primitivorum tam de areis quam de torcularibus
et universis quorum accepistis primicias offerte domino et da-
te aaron sacerdoti. Omnia que offertis ex decimis et in do-
naria domini separabitis optima et electa cuncta erunt. Dicesque
ad eos. Si preclara et meliora quaeque obtuleritis ex decimis
reputabitur vobis quasi de area. et torculari. Dederitis primicias
et comedetis eas in omnibus locis vestris tam vos quam familie vestre
quia pretium est pro ministerio vestro quo servitis in tabernaculo te-
stimonii. et non peccabitis. super hoc egregia vobis et pinguia
reservantes ne polluatis oblaciones filiorum israel et moriamini.

XIX

Locutusque est dominus ad moysen et aaron
dicens. Ista est religio victime quam constituit dominus.
Precipe filiis israel ut adducant ad te vaccam

salis

Levite decimas sacerdotibus et ipsi decimas eorum accipiunt.

russam etatis integre in qua nulla sit macula. nec portaverit
iugum. Tradetisque eam Eleazaro sacerdoti. qui eductam extra
castra immolabit in conspectu omnium. et tingens digitum in san-
guine eius asperget contra fores tabernaculi septem vicibus. comburet-
que eam cunctis videntibus tam pelle et carnibus eius quam sangui-
nem et fimo flamme tradentes. Lignum quoque cedrinum et ysopum
coccumque bis tinctum sacerdos mittet in flammam que vaccam vorat.
et demum tunc lotis vestibus et corpore suo ingredietur in
castra commaculatusque erit usque ad vesperam. Sed et ille qui com-
busserit eam lavabit vestimenta sua et corpus et immundus erit
usque ad vesperam. Colliget autem vir mundus cineres vacce et effun-
det eos extra castra in loco purissimo ut sint multitudini
filiorum Israel in custodiam et in aquam aspersionis. quia pro peccato
vacca combusta est. Cumque laverit qui vacce portavit cineres ve-
stimenta sua immundus erit usque ad vesperam. Habebunt hoc fi-
lii Israel et advene qui habitant inter eos sanctum iure perpetuo. Qui
tetigerit cadaver hominis et propter hoc septem diebus fuerit immundus
aspergetur ex hac aqua die tercio et septimo et sic mundabitur.
Si die tercia aspersus non fuerit septimo non poterit emundari. Omnis qui
tetigerit humane anime morticinum. et aspersus ex hac com-
mixtione non fuerit. polluet tabernaculum domini et peribit ex Israel. quia
aqua expiationis non est aspersus. immundus erit et manebit
spurcitia eius super eum. Ista lex hominis qui moritur in taber-
naculo. Omnes qui ingrediuntur tentorium illius et universa
vasa que ibi sunt polluta erunt septem diebus. Vas quod non
habuerit operculum nec ligaturam desuper immundum erit. Si
quis in agro tetigerit cadaver occisi hominis aut per se mortui sive
os illius vel sepulcrum immundus erit septem diebus. Tollent que de
cineribus combustionis atque peccati et mittent aquas vivas super
eos in vas. in quibus cum homo mundus tinxerit ysopum
asperget ex eo omne tentorium et cunctam supellectilem. et
homines huiuscemodi contagione pollutos. atque hoc modo mundus
lustrabit immundum tercio et septimo die. Expiatusque die septimo
lavabit et se. et vestimenta sua. et immundus erit usque ad ve-
speram. Si quis hoc ritu non fuerit expiatus peribit anima illius
de medio ecclesie quia sanctuarium domini polluit et non est aqua
lustrationis aspersus. Erit hoc preceptum legitimum sempiternum

De mortuo

Ipse quoque qui aspergit aquas lavabit vestimenta sua Omnis
autem qui tetigerit aquas expiacionis immundus erit usque ad vesperum ·
Quicquid tetigerit immundus · immundum faciet et anima que horum
quippiam tetigerit immunda erit usque ad vesperum xx

xx Veneruntque filii israel et omnis multitudo in desertum
syn mense primo · et mansit populus in Cades Mortuaque
est ibi maria · et sepulta in eodem loco. Cumque indi-
geret populus aqua convenerunt adversum moysen et aaron et
versi in sedicionem dixerunt Utinam perissemus inter fratres nostros
coram domino Cur eduxistis ecclesiam domini in solitudinem ut et nos
et iumenta nostra moriamur Quare nos fecistis ascendere de egypto
et adduxistis nos in locum istum pessimum qui seri non potest qui
nec ficum gignit nec vineas · nec malagranata · insuper et
aquam non habet ad bibendum Ingressusque moyses et aaron
dimissa multitudine thabernaculum federis corruerunt proni
in terram · clamaveruntque ad dominum atque dixerunt Domine
deus exaudi clamorem populi huius · et aperi eis thezaurum
tuum fontem aque vive ut saciati cesset murmuracio eorum
et apparuit gloria domini super eos Locutusque est dominus ad moy-
sen dicens Tolle virgam et congrega populum tu et aaron
frater tuus · et loquimini ad petram coram eis · et illa dabit
aquas Cumque eduxeris aquam de petra bibet omnis multitudo
et iumenta eius Tulit igitur moyses virgam que erat
in conspectu domini sicud preceperat ei Et congregata multi-
tudine ante petram dixitque eis Audite rebelles et incre-
duli Num de petra hac vobis aquam poterimus eicere Cumque
elevasset moyses manum · percuciens virga bis silicem egres-
se sunt aque largissime ita ut populus biberet et iumenta
Dixitque dominus ad moysen et aaron Quia non credidistis
ut sanctificaretis me coram filiis israel · non introducetis
hos populos · in terram quam dabo eis Hec est aqua contra-
diccionis ubi iurgati sunt filii israel contra dominum et sanc-
tificatus est in eis Misit interea nuncios moyses de Cades
ad regem edom qui dicerent Hec mandat frater tuus israel
Nosti omnem laborem qui apprehendit nos · quomodo descen-
derint patres nostri in egyptum · et habitaverimus ibi multo
tempore Afflixeruntque nos egyptii et patres nostros ·

quomodo clamaverimus ad dominum et exaudierit nos miseritque an-
gelum suum qui eduxerit nos de egypto. et ecce sumus in urbe ca-
des que est in extremis finibus tuis posita Obsecramus ut
nobis liceat transire per terram tuam Non ibimus per agros
nec per vineas. non bibemus aquas de puteis tuis sed gradie-
mur via publica. nec ad dextram nec ad sinistram declina-
tes donec transeamus terminos tuos Cui respondit edom:
Non transibis per me alioquin armatus occurram tibi: Dixerunt-
que filii israel per tritam viam gradiemur. et si biberimus aquas
tuas. nos et pecora nostra dabimus quod iustum est Nulla erit in
pretio difficultas tantum velociter transeamus At ille respondit
Non transibitis Statimque egressus est obvius cum infinita
multitudine et manu forti nec voluit acquiescere deprecanti ut
concederet transitum per fines suos Quamobrem divertit ab
eo israel Cumque castra movissent de cades venerunt in montem
hor. qui est in finibus terre edom. Ubi locutus est dominus ad
moysen Pergat inquit aaron ad populos suos. non enim intrabit
in terram quam dedi filiis israel. eo quod incredulus fuit ori
meo ad aquas contradictionis Tolle aaron et filium eius
cum eo et duces eos in montem hor Cumque nudaveris
patrem veste sua indues ea eleazarum filium eius. et aaron
colligetur et morietur ibi. Fecitque moyses ut preceperat dominus
et ascenderunt in montem hor coram omni multitudine
Cumque aaron spoliasset vestibus suis induit his eleazar
filium eius Illo mortuo in montis supercilio. descendit
cum eleazaro Omnis autem multitudo videns occubuisse
aaron. flevit super eum xxx diebus per cunctas familias
suas XXI

Quod cum audisset chananeus rex arad / xx'.
qui habitabat ad meridiem venisse scilicet israel per explo-
ratorum viam pugnavit contra illum. et victor
existens duxit ex eo predam At israel voto se domino obligans ait
Si tradideris populum istum in manu mea. delebo urbes eius. Ex-
audivitque dominus preces israel et tradidit chananeum. Quem ille
interfecit subversis urbibus eius. et vocavit nomen loci illius
horma id est anathema Profecti sunt autem de monte hor per
viam que ducit ad mare rubrum ut circumirent terram edom

quod nec ad dexteram nec ad sinistram declinandum in moribus [illegible]

et tedere cepit populum itineris et laboris Locutusque populus contra
dominum et moysen ait Cur eduxisti nos de egypto ut moreremur
in solitudine Deest panis non sunt aque Anima nostra iam
nauseat super cibo isto levissimo Quamobrem misit dominus in populum
ignitos serpentes ad quorum plagas et mortes plurimorum
venerunt ad moysen atque dixerunt Peccavimus quia locuti sumus
contra dominum et te. Ora ut tollat a nobis serpentes Oravitque moy
ses pro populo et locutus est dominus ad eum Fac serpentem eneum
et pone eum pro signo Qui percussus aspexerit eum vivet:
Fecit ergo moyses serpentem eneum et posuit eum pro signo:
Quem cum percussi aspicerent sanabantur Profectique filii israel
castrametati sunt in oboth Unde egressi fixerunt tentoria
in hiieabarim solitudine que respicit moab contra orientalem
plagam. et inde moventes venerunt ad torrentem zared
Quem relinquentes castrametati sunt contra arnon qui
est in deserto. et prominet in finibus amorrei Siquidem ar
non terminus est moab dividens moabitas et amorreos
Unde dicitur in libro bellorum domini Sicut fecit in mari
rubro sic faciet in torrentibus arnon Scopuli torrentium
inclinati sunt ut requiescerent in arnon et recumberent
in finibus moabitarum Ex eo loco apparuit puteus super quo
locutus est dominus ad moysen Congrega populum et dabo ei aquam
Tunc cecinit israel carmen istud Ascendat puteus Conci
nebant Puteus quem foderunt principes et paraverunt duces
multitudinis in datore legis et in baculis suis Profectique sunt
de solitudine matthanam · de matthanam · nahaliel in bamoth
Bamoth vallis est in regione moab in vertice phasga et
quod respicit contra desertum Misit autem israel nuncios ad
Seon regem amorreorum dicens Obsecro ut transire mihi
liceat per terram tuam Non declinabimus in agros et vineas
non bibemus aquas ex puteis via regia gradiemur donec
transeamus terminos tuos Qui concedere noluit ut transiret
israel per fines suos · quin potius exercitu congregato egressus
est obviam in desertum · et venit in iasa et pugnavit contra
eum a quo percussus est in ore gladii · et possessa est terra eius ab
arnon usque ad iebboc et filios Ammon · quia forti presidio

tinebantur termini ammonitarum Tulit ergo israel omnes civitates eius
et habitavit in urbibus amorrei in esebon scilicet et in viculis eius urbs
esebon fuit regis seon amorrei Qui pugnavit contra regem mo
ab et tulit omnem terram que dicionis illius fuerat usque ad arnon
Idcirco dicitur in proverbio Venite in esebon et edificetur et consti
tuatur civitas Seon Ignis egressus est de esebon flamma de
oppido Seon et devoravit ar moabitarum et habitatores
excelsorum arnon Ve tibi moab peristi popule chamos Dedit fi
lios eius in fugam et filias in captivitatem regis amorreorum
Seon Iugum ipsorum disperiit ab esebon usque ad dibon lassi
pervenerunt in ophe et usque ad medaba Habitavit itaque israel
in terra amorrei Misitque moyses qui explorarent iazer cuius
ceperunt viculos et possederunt habitatores Verteruntque se
et ascenderunt per viam basan et occurrit eis og rex basan
cum omni populo suo pugnaturus in edrai Dixitque dominus ad moy
sen ne timeas eum quia in manu tua tradidi illum et
omnem populum ac terram eius Faciesque ei sicut fecisti seon regi
amorreorum habitatori esebon Percusserunt igitur et hunc
cum filiis suis universumque populum eius usque ad internecionem
et possederunt terram illius 21 / 22

XXII

profecti
Profecti que castrametati sunt in campestribus moab
ubi trans iordanem iericho sita est Videns autem
balach filius sephor omnia que fecerat israel amorreo
et quod pertimuissent eum moabite et impetum eius ferre non
possent Dixit ad maiores natu median madian Ita delebit hic
populus omnes qui in nostris finibus commorantur quomodo solet
bos herbas usque ad radices carpere Ipse enim erat eo tempore
rex in moab Misit ergo nuncios ad balaam filium beor
hariolum qui habitabat super flumen terre filiorum amon
ut vocarent eum et dicerent ecce egressus est populus ex e
gipto Qui operuit superficiem terre sedens contra me Veni
igitur et maledic populo huic qui fortior me est si quomodo
possim percutere et eicere eum de terra mea Novi enim quod be
nedictus sit cui benedixeris et maledictus in quem maledicta
congesseris Perrexerunt seniores moab et maiores natu
madian habentes divinacionis precium in manibus suis

Cumque venissent ad balaam et narrassent ei omnia verba balach. Ille respondit. Manete hic nocte et respondebo quicquid mihi dixerit dominus. Manentibus autem illis apud balaam venit deus et ait ad eum Quid sibi volunt homines isti apud te. Respondit balaam. Balach filius sephor rex moabitarum misit ad me dicens Ecce populus qui egressus est de egypto operuit superficiem terre Veni et maledic eis si quomodo possim abicere eum Dixitque deus ad balaam Noli ire cum eis neque maledicas populo quia benedictus est Qui mane consurgens dixit ad principes Ite in terram vestram quia prohibuit me deus venire vobiscum Reversi que principes dixerunt ad balach Noluit balaam venire nobiscum Rursum ille multo plures et nobiliores quam ante miserat misit Qui cum venissent ad balaam dixerunt Sic dicit balach filius sephor Ne cuncteris venire ad me paratus sum honorare te et quicquid volueris dabo veni et maledic populo isti Respondit balaam Si dederit mihi balach plenam domum suam argenti et auri non potero immutare verbum domini dei mei ut plus vel minus loquar Obsecro ut hic maneatis etiam hac nocte ut scire queam Quid mihi rursum respondeat dominus Venit ergo deus nocte ad balaam et ait ei Si vocare te venerunt homines isti surge et vade cum eis Ita dumtaxat ut quod tibi precepero facias Surrexit balaam mane et strata asina profectus est cum eis Et iratus est deus Stetit que angelus domini in via contra balaam qui sedebat super asinam et duos pueros habebat secum Cernens asina angelum stantem in via evaginato gladio avertit se de itinere et ibat per agrum Quam cum verberaret balaam et vellet ad semitam reducere Stetit angelus in angustiis duarum maceriarum quibus vinee cingebantur Quem videns asina iunxit se parieti et attrivit sedentis pedem At ille iterum verberabat eam et nichilominus ad locum angustum transiens ubi nec ad dexteram nec ad sinistram poterat deviari obvius stetit angelus Cumque vidisset asina stantem angelum concidit sub pedibus sedentis Qui iratus vehementius cedebat fuste latera eius Aperuitque dominus os asine et locuta est Quid feci tibi Cur percutis m

ecce iam tercio. Respondit balaam. quia commeruisti et illusisti
michi utinam haberem gladium ut percuterem. Dixitque asina. Nonne
animal tuum sum. cui semper consedere consuevisti usque in presentem diem.
Dic quid simile umquam fecerim tibi. At ille ait. Nunquam.
Protinus aperuit dominus oculos balaam. et vidit angelum
domini stantem in via evaginato gladio. Adoravitque eum
pronus in terram. Cui angelus. Cur inquit tercio verberasti
asinam tuam. Ego veni ut adversarer tibi. quia perversa est
via tua michique contraria. Et nisi asina declinasset a via
dans locum resistenti te occidissem. et illa viveret. Dixit ba-
laam. peccavi nesciens quod tu stares contra me. et nunc
si displicet tibi ut vadam. revertar. Ait angelus. vade cum
istis et cave ne aliud quam precepero tibi loquaris.
Ivit igitur cum principibus. Quod cum audisset balach
egressus est in occursum eius in oppidum moabitarum
quod situm est in extremis finibus arnon. Dixitque ad
balaam. Misi nuncios ut vocarent te. Cur non statim
venisti ad me. An quia mercedem adventui tuo reddere
nequeo. Cui ille respondit. Ecce assum. Nunquid potero
loqui aliud nisi quod deus posuit in ore meo. Perrexerunt
ergo simul et venerunt in urbem. que in extremis re-
gni eius finibus erat. Cumque occidisset oves et boves
balach. misit ad balaam. Et principes qui cum eo erant
munera. Mane autem facto duxit eum ad excelsa
baal. et intuitus est extremam partem populi. xxiii

Dixitque balaam ad balach. Edifica michi hic
septem aras. et para totidem vitulos eiusdem-
que numeri arietes. Cumque fecisset iuxta ser-
monem balaam. imposuerunt simul vitulum et arie-
tem super aram. Dixitque balaam ad balach. Sta pau-
lisper iuxta holocaustum tuum. donec vadam si forte oc-
currat michi dominus et quodcumque imperaverit loquar tibi. Cumque
abiisset velociter. occurrit ei deus. Locutusque est balaam.
Septem inquit aras erexi et imposui vitulum et
arietem desuper. Dominus autem posuit verbum in ore eius
et ait. Revertere ad balach. et hec loqueris. Reversus

Invenit stantem balach iuxta holocaustum suum et omnes prin
cipes moabitarum Assumpta que parabola sua dixit De
Aran adduxit me balach rex moabitarum de montibus
orientis. Veni inquit et maledic iacob propera et detesta
re israel Quomodo maledicam cui non maledixit deus
Qua ratione detester quem dominus non detestatur De summis
silicibus videbo eum et de collibus considerabo illum. Populus
solus habitabit et inter gentes non reputabitur Quis di
numerare possit pulverem iacob et nosse numerum stir
pis israel Moriatur anima mea morte iustorum et fiant
novissima mea horum similia Dixit que balach ad balaam
Quid est hoc quod agis ut maledices inimicis meis vo
cavi te et tu e contrario benedicis eis Cui ille respondit
Num aliud possum loqui nisi quod iusserit dominus Dixit
ergo balach ad balaam Veni mecum in alium locum
unde partem israelis videas et totum videre non possis
et inde maledicito ei Cumque duxisset eum in locum
sublimem super verticem montis phasga Edificavit
balaam septem aras et impositis desuper vitulis ac
arietibus dixit ad balach Sta hic iuxta holocaustum
tuum donec ego pergam obvius deo Cui cum occurrisset
dominus posuitque verbum in ore eius ait Revertere ad
balach et hec loqueris ei Reversus invenit eum stantem
iuxta holocaustum suum et principes moabitarum cum eo
Ad que balach Quid inquit locutus est dominus At
ille assumpta parabola sua ait Sta balach et ausculta
audi fili sephor Non est deus quasi homo ut mentiatur
Nec ut filius hominis ut mutetur Dixit ergo et non faciet
Locutus est et non implebit Ad benedicendum adductus
sum benedictionem prohibere non valeo Non est ydolum
in iacob Nec videtur simulacrum in israel Dominus deus eius
cum eo est et clangor victorie regis in illo Deus eduxit
eum de egypto cuius fortitudo similis est rinocerontis
Non est augurium in iacob nec divinatio in israel Temporibus
suis dicetur iacob et israeli quid operatus sit deus Ecce
populus ut leena consurget et quasi leo erigetur Non

accubabit donec devoret predam et occisorum sanguinem bibat
Dixitque balach ad balaam Nec maledicas ei nec benedicas
Et ille ait Nonne dixi tibi quod quicquid michi deus imperaret
hoc facerem. et ait balach ad eum. Veni et ducam te ad aliu
locum si forte placeat deo ut inde maledicas eis. Cumque
duxisset eum super verticem montis phegor. qui respicit
solitudinem dixit ei balaam Edifica michi septem aras
et para totidem vitulos. eiusdemque numeri arietes Fecit balach ut
balaam dixerat Imposuitque vitulos et arietes per singulas aras

xxiiii

Cumque vidisset balaam quod placeret domino ut be
nediceret israeli Nequaquam abiit ut ante perexerat
ut augurium quereret sed dirigens contra desertu
vultum suum. Et elevans oculos vidit israel in tentoriis com
morantem per tribus suas Et irruente in se spiritu dei assu
pta parabola ait Dixit balaam filius beor. dixit homo
cuius obturatus est visus. dixit auditor sermonum dei. qui
visionem omnipotentis intuitus est. Qui cadit et sic aperiuntur
oculi eius. Quam pulchra tabernacula tua iacob. et
tentoria tua israel. ut valles nemorose ut orti iuxta
fluvios irrigui. ut tabernacula que fixit dominus quasi
cedri prope aquas. Fluet aqua de situla eius et semen
illius erit in aquas multas Tolletur propter agag rex
eius. et auferetur regnum illius Deus eduxit illum de
egypto cuius fortitudo similis est ut rinocerontis Devo
rabunt gentes hostes illius. ossaque eorum confringent et
perforabunt sagittis Accubans dormivit ut leo et quasi
leena. quam suscitare nullus audebit Qui benedixerit
tibi erit ipse benedictus. Qui maledixerit tibi in male
dictionem reputabitur Iratusque balach contra balaam com
plosis manibus ait Ad maledicendum inimicis meis
vocavi te Quibus econtrario tertio benedixisti Revertere
ad locum tuum Decreveram quidem magnifice honorare
te. sed dominus privavit te honore disposito Respondit
balaam ad balach Nonne nuntiis tuis quos misisti
ad me dixi. si dederit michi balach plenam domum
suam argenti et auri non potero preterire sermonem

Domini dei mei, ut vel boni quid vel mali proferam ex corde meo
sed quicquid dominus dixerit hoc loquar. Verumtamen pergens ad populum
meum dabo tibi consilium, quid populus tuus huic populo faciat
extremo tempore. Sumpta igitur parabola rursum ait. Di-
xit balaam filius beor. dixit homo cuius obturatus est oculus. dixit
auditor sermonum dei, qui novit doctrinam altissimi et visiones
omnipotentis videt. qui cadens apertos habet oculos. Videbo eum sed non
modo. intuebor illum sed non prope. Orietur stella ex iacob et con-
surget virga de israel. et percutiet duces moab. vastabitque omnes
filios seth. et erit ydumea possessio eius. hereditas seyr cedet
inimicis suis. israel vero fortiter aget. De iacob erit qui dominetur
et reliquias civitatis. Cumque vidisset amalech, assumens parabolam
ait. Principium gentium amalech cuius extrema perdentur. Vidit quoque
cineum. et assumpta parabola ait. Robustum quidem est habitaculum
tuum. sed si in petra posueris nidum tuum et fueris electus de stir-
pe cayn quamdiu poteris permanere. Assur enim capiet te. Assum-
pta quoque parabola iterum locutus est. Heu quis victurus est
quando ista faciet deus. Venient in trieribus de ytalia.
superabunt assirios vastabuntque hebreos. et ad extremum
etiam ipsi peribunt. Surrexitque balaam et reversus est in locum
suum. balach quoque via qua venerat rediit

xxv

Morabatur autem eo tempore israel in sethim et fornicatus
est populus cum filiabus moab. que vocaverunt eos ad
sacrificia sua. at illi comederunt et adoraverunt deos
earum. Initiatusque est israel beelphegor. et iratus ait dominus ad
moysen. Tolle cunctos principes populi et suspende eos contra solem
in patibulis ut avertatur furor meus ab israel. Dixitque moy-
ses ad iudices israel. Occidat unusquisque proximos suos qui
initiati sunt belfegor. Et ecce unus de filiis israel intravit
coram fratribus suis ad scortum madianitem videntibus moy-
se et omni turba filiorum israel. qui flebant ante fores tabernaculi.
Quod cum vidisset phinees filius eleazari filii aaron sacerdotis
surrexit de medio multitudinis. et arrepto pugione ingres-
sus est post virum israelitem in lupanar et perfodit ambos
simul virum scilicet et mulierem in locis genitalibus. Cessavitque
plaga a filiis israel. et occisi sunt xxiiii milia hominum

Dixitque dominus ad moysen Finees filius eleazari filii aaron
sacerdotis avertit iram meam a filiis israel quia zelo
meo commotus est contra eos ut non ipse delerem filios israel
in zelo meo Idcirco loquere ad eum Ecce do ei pacem federis
mei et erit tam ipsi quam semini eius pactum sacerdotii sem-
piternum quia zelatus est pro deo suo et expiavit scelus
filiorum israel Erat autem nomen viri israelite qui occisus
est cum madianitide zambri filius salu dux de cogna-
tione et de tribu symeonis Porro mulier madianitis
que pariter interfecta est vocabatur cozbi filia sur principis
nobilissimi madianitarum Locutusque est dominus ad moysen
dicens Hostes vos sentiant madianite et percutite eos
quia et ipsi hostiliter egerunt contra vos et deceperunt insidiis
per ydolum phegor et cozbi filiam ducis madian soro-
rem suam que percussa est in die plage pro sacrilegio phegor

xxvi

Postquam noxiorum sanguis effusus est xxvi
dixit dominus ad moysen et eleazarum filium aaron
sacerdotem Numerate omnem summam filiorum
israel a viginti annis et supra per domos et cognationes
suas cunctos qui possunt ad bella procedere Locuti sunt itaque
moyses et eleazar sacerdos in campestribus moab supra
iordanem contra iericho ad eos qui erant a viginti annis
et supra sicut dominus imperaverat Quorum iste est numerus Ruben
primogenitus israel Huius filius enoch a quo familia eno-
chitarum et phallu a quo familia phallitarum et esrom a quo
familia esromitarum et charmi a quo familia charmi-
tarum Hee sunt familie de stirpe ruben quarum numerus
inventus est quadraginta tria milia et septingenti triginta
Filius phallu eliab huius filii namuhel et dathan et
abyron Isti sunt dathan et abyron principes populi qui
surrexerunt contra moysen et aaron in seditione chore
quando contra dominum rebellaverunt et aperiens terra os
suum devoravit chore morientibus plurimis quando combussit
ignis ccl viros Et factum grande miraculum ut chore
pereunte filii eius non perirent Filii symeon per cogna-
tiones suas Namuhel ab hoc familia namuhelitarum

Jamin ab hoc familia Jaminitarum. Jachin ab hoc familia
Jachinitarum. Zare ab hoc familia Zareitarum. Saul ab
hoc familia Saulitarum. Hec sunt familie de stirpe Sy-
meon quarum numerus omnis viginti duo milia ducenti. Filii
Gad per cognationes suas. Sephon ab hoc familia Se-
phonitarum. Aggitarum. Suni ab hoc familia Sunitarum.
Ozni ab hoc familia Oznitarum. Heri ab hoc familia He-
ritarum. Arod ab hoc familia Aroditarum. Arihel ab hoc
familia Arihelitarum. Iste sunt familie Gad quarum
omnis numerus fuit quadraginta milia quingenti. Filii
Juda Her et Onan. qui ambo mortui sunt in terra Chana-
an. Fueruntque filii Juda per cognationes suas. Sela
a quo familia Selaitarum. Phares a quo familia Pha-
resitarum. Zare a quo familia Zareitarum. Porro filii
Phares ~~a quo~~ Esrom. a quo familia Esronitarum. Et
Amul a quo familia Amulitarum. Iste sunt familie Iude
quarum omnis numerus fuit septuaginta milia quingenti.
Filii Issachar per cognationes suas. Thola a quo familia
Tholaitarum. Phua a quo familia Phuaitarum. Jasub
a quo familia Jasubitarum. Semram a quo famili-
a Semramitarum. Hec sunt cognationes Issachar quorum
numerus fuit sexaginta quatuor milia trecenti. Filii Zabu-
lon per cognationes suas. Sared a quo familia Sare-
ditarum. Helon a quo familia Helonitarum. Jahel a quo
familia Jahelitarum. Hee sunt cognationes Zabulon
quorum numerus fuit sexaginta milia quingentorum. Filii
Joseph per cognationes suas Manasses et Effraym. De
Manasse ortus est Machir. a quo familia Machiritarum.
Machir genuit Galaad. a quo familia Galaaditarum.
Galaad habuit filios Jezer a quo familia Jezeritarum
et Elec. a quo familia Elecitarum. et Asrihel a quo fami-
lia Asrihelitarum. et Sechem a familia Sechemitarum
et Semida a quo familia Semidaitarum. et Epher a quo
familia Epheritarum. Fuit autem Epher pater Salpha-
ad qui filios non habebat sed tantum filias quarum ista sunt
nomina Maala. et Noa. et Egla. et Melcha. et Thersa

Hee sunt familie manasse et numerus earum quinquaginta
duo milia septingentorum Filij autem effraym per cognaciones
suas fuerunt hij Suthala a quo familia suthalatarum
Becher a quo familia becheritarum porro filius suthala fu
it heran a quo familia heranitarum hee sunt cognacio
nes filiorum effraym quarum numerus fuit xxx duo milia
quingentorum Isti sunt filij Joseph per familias suas
Filij beniamyn in cognacionibus suis Bale a quo fami
lia baleitarum Azbel a quo familia asbelitarum Su
pham a quo familia suphamitarum Ophani a quo fami
lia ophamitarum Filij bale heret et noeman De
hered familia heredit[ar]um De noeman familia noema
itarum hij sunt filij beniamyn per cognaciones suas
quorum numerus fuit xlv milia sexcentorum Filij Daan per
cognaciones suas suphan a quo familia suphamitarum
Hee sunt cognaciones Daan per familias suas omnes fue
runt suphamite quorum numerus erat sexaginta quatuor milia quadri
gentorum Filij asser per cognaciones suas Jemna a quo
familia Jemnaitarum Jessui a quo familia Jessuitarum
Brie a quo familie brieitarum Filij brie Aber a quo familia
aberitarum et melchiel a quo familia melchitarum Nomen
autem filie asser fuit Sara hee cognaciones filiorum asser
et numerus eorum liij milia quadringentorum Filij nep
talym per cognaciones suas Jessiel a quo familia
Jessielitarum Guni a quo familia gunitarum Jesser
a quorum familia Jesseritarum Sellem a quo familia
sellemitarum hee sunt cognaciones filiorum neptalym per
familias suas quorum numerus xlv milia quadringentorum Ista
est summa filiorum israel qui recensiti sunt sexcenta
milia et mille septingenti triginta Locutusque est
dominus ad moysen dicens Istis dividetur terra iuxta
numerum vocabulorum in possessiones suas pluribus
maiorem partem dabis et paucioribus minorem Sin
gulis sicut nunc recensiti sunt tradetur possessio
Sta duntaxat ut sors terram tribubus dividat et
familijs Quicquid sorte contigerit hoc vel plures accipiant

vel pauciores. Hic quoque numerus filiorum levi per fami-
lias suas. Gerson a quo familia gersonitarum. Caath
a quo familia caathitarum. Merari a quo familia merari-
tarum. Hec sunt familie levi. Familia lobini. Familia
hebroni. Familia mooli. Familia musi. Familia chori. At
vero caath genuit amram qui habuit uxorem iocabeth
filiam levi que nata est ei in egipto. Hec genuit viro suo
amram filios aaron et moysen et mariam sororem
eorum. De aaron nati sunt nadab et abiu eleazar
et ythamar. Quorum nadab et abiu mortui sunt cum
obtulissent ignem alienum coram domino. Fueruntque
omnes qui numerati sunt xxiii milia generis mascu-
lini ab uno mense et supra. Qui non sunt recensiti inter
filios israel. Nec eis cum ceteris data est possessio. Hic est
numerus filiorum israel qui descripti sunt a moyse et
eleazaro sacerdote in campestribus moab super iordanem
contra iericho. Inter quos nullus fuit eorum qui ante
numerati sunt a moyse et aaron in deserto synai. Pre-
dixerat enim dominus quod omnes morerentur in solitudine. Nullusque
remansit ex eis nisi caleph filius iephone et iosue filius

ph[illegible] iosue et caleph [illegible]

xxvii

Accesserunt autem filie salphaad // Nun
filii epher filii galaad filii machir filii manasse
qui fuit filius ioseph. Quarum sunt nomina ma-
ala et noha et egla et melcha et thersa. Steteruntque
coram moyse et eleazaro sacerdote et cunctis principibus
populi ad ostium tabernaculi federis atque dixerunt. Pater
noster mortuus est in deserto. Nec fuit in sedicione que conci-
tata est contra dominum sub chore sed in peccato suo mortuus
est. Hic non habuit mares filios. Cur tollitur nomen eius illius
de familia sua quia non habet filium. Date nobis possessionem
inter cognatos patris nostri. Retulitque moyses causam earum
ad iudicium domini. Qui dixit ad eum. Iustam rem postu-
lant filie salphaad. Da eis possessionem inter cogna-
tos patris sui et ei in hereditatem succedant. Ad filios
autem israel loqueris hec. Homo cum mortuus fuerit absque filio
ad filiam eius transibit hereditas. Si filiam non habuerit

habebit successores fratres suos. Quod si et fratres non fuerint: dabitis
hereditatem fratribus patris eius. Sin autem nec patruos habuerit.
Dabitur hereditas hiis qui ei proximi sunt. Eritque hoc filiis
israel sanctum lege perpetua. sicut precepit dominus moysi. Dixit quoque
dominus ad moysen ascende in montem istum abarim et
contemplare inde terram quam daturus sum filiis israel. Cumque
videris eam ibis et tu ad populum tuum. sicut ivit frater tuus
aaron. quia offendistis me in deserto syn in contradictione
multitudinis. nec sanctificare me voluistis coram ea super
aquas. Hee sunt aque contradictionis in ~~deserto~~ cades deserti
syn. Cui respondit moyses. provideat dominus deus spirituum
omnis carnis hominem qui sit super multitudinem hanc.
et possit exire et intrare ante eos. et educere illos vel in-
troducere. Ne sit populus domini sicut oves absque pastore. Di-
xit quoque dominus ad eum. Tolle Iosue filium nun virum in
quo est spiritus dei. et pone manum tuam super eum. Qui sta-
bit coram Eleazaro sacerdote. et omni multitudine. et
dabis ei precepta cunctis videntibus. et partem glorie tue. ut
audiat eum omnis synagoga filiorum israel. pro hoc. Si quid
agendum erit. eleazar sacerdos consulet dominum. Ad verbum
eius egredietur et ingredietur ipse. et omnes filii israel cum
eo. et cetera multitudo. Fecit moyses ut preceperat dominus.
Cumque tulisset Iosue. statuit eum coram eleazaro sa-
cerdote et omni frequentia populi. Et impositis capiti eius
manibus. cuncta replicavit que mandaverat dominus.

xxviii

Dixit quoque dominus ad moysen. precipe
filiis israel et dices ad eos. oblationem meam et
panes et incensum odoris suavissimi. offerte per
tempora sua. Hec sunt sacrificia que offerre debetis.
agnos anniculos immaculatos duos. Cotidie in ho-
locaustum sempiternum. unum offeretis mane. et alterum
ad vesperam. Decimam partem ephi simile que conspersa sit
oleo purissimo. et habeat quartam partem hyn. Holocau-
stum iuge est quod obtulistis in monte synai et odorem
suavissimi incensi domini. et libabitis vini quartam partem
hyn per agnos singulos in sanctuario domini. Alterum

Oblacio cotidie

agnum similiter offeret ad vesperam iuxta omnem ritum
sacrificii matutini et libamentorum eius oblacionem suauis-
simi odoris domino. Die autem sabbati offeretis duos agnos
anniculos inmaculatos et duas decimas simile oleo conspersae
in sacrificio et liba que rite funduntur per singula sabbata
in holocaustum sempiternum. In kalendis autem id est in
mensium exordiis offeretis holocaustum domino vitulos de
armento duos arietem unum agnos anniculos septem in-
maculatos sept. et tres decimas simile oleo conspersae in sacrificio
per singulos vitulos et duas decimas simile oleo conspersae per
per singulos arietes. Decimam decime simile ex oleo in sacrificio
per agnos singulos holocaustum suauissimi odoris atque incen-
si est domino. libamenta autem vini que per singulas fundenda
sunt victimas ista erunt Media pars hin per singulos vitulos.
tercia per arietem. quarta per agnum. hoc erit holocaustum per
omnes menses qui sibi anno vertente succedunt. hircus quoque
offeretur domino pro peccatis in holocaustum sempiternum cum
libamentis suis. Mense autem primo quartadecima die

festum phase

mensis phase domini erit. et quintadecima die sollempnitas.
septem diebus vescentur azimis. quarum dies prima venera-
bilis et sancta erit. et omne opus servile non facietis in ea. offere-
tisque incensum holocaustum domino. vitulos de armento duos
et arietem unum agnos anniculos septem inmaculatos. et
sacrificia singulorum ex simila que conspersa sit oleo. Tres
decimas per singulos vitulos. et duas decimas per arietem
et decimam decime per agnos singulos id est per septem agnos
et hircum pro peccato unum ut expietur pro vobis preter ho-
locaustum matutinum quod semper offeretis. Ita facietis per
singulos dies septem dierum in fomitem ignis et in odo-
rem suauissimum domino. qui surget de holocausto et de
libacionibus singulorum. Dies quoque septimus celeberrimus
et sanctus erit vobis. omne opus servile non facietis in eo.
Dies etiam primitiuorum quando offeretis nouas fruges
domino expletis ebdomadibus venerabilis et sancta erit. omne
opus servile non facietis in ea. Offeretisque holocaustum in odorem
suauissimum domino. vitulos de armento duos. arietem unum

et agnos anniculos immaculatos septem. atque in sacrificiis eorum
simile oleo conspersae tres decimas per singulos vitulos. per ari
etes duas. per agnos decimam decimae qui simul sunt agni
septem. hircum quoque qui mactatur pro expiatione praeter holo
caustum sempiternum et liba eius immaculata. Offeretis
omnia cum libationibus suis

xxix

Festo tubarum

Mensis etiam septimi prima dies venerabilis et sancta
erit vobis. Omne opus simile non facietis in ea quia
dies clangoris est. et tubarum. Offeretisque holocau
stum in odorem suavissimum domino vitulum de armento unum
arietem unum agnos anniculos immaculatos septem. et in sa
crificiis eorum simile oleo conspersae tres decimas per singulos vi
tulos. duas decimas per arietem. unam decimam per agnum.
qui simul sunt agni septem. et hircum pro peccato qui offer
tur in expiationem populi praeter holocaustum kalendarum cum
sacrificiis suis. et holocaustum sempiternum cum libationibus
solitis. Eisdem ceremoniis offeretis in odorem suavissimum
incensum domino. Decima quoque dies mensis huius
septimi erit vobis sancta atque venerabilis. et affligetis animas
vestras. Omne opus simile non facietis in ea. Offeretisque holo
caustum domino in odorem suavissimum. vitulum de arme
nto unum. arietem unum. agnos anniculos immaculatos
septem. et in sacrificiis eorum simile oleo conspersae tres de
cimas per singulos vitulos duas decimas per arietem. de
cimam decimae per agnos singulos. qui sunt simul septem
agni. et hircum pro peccato. absque hiis que offerri pro delicto
solent. in expiationem et holocaustum sempiternum in sacrifi
cio et libationibus eorum. Quintadecima vero die mensis
septimi. que vobis erit sancta atque venerabilis. Omne opus
simile non facietis in ea. sed celebrabitis solempnitatem
domino septem diebus. offeretisque holocaustum in odorem suavis
simum domino vitulos de armento tredecim. arietes duos. ag
nos anniculos quatuordecim immaculatos. et in libamentis eorum
simile oleo conspersae. Tres decimas per vitulos singulos. qui sunt
simul vituli tredecim. et duas decimas arieti uno. id est
simul arietibus duobus decimam decime. agnis singulis

qui sunt simul agni quatuordecim et hyrcum pro peccato absque ho
locausto sempiterno et sacrificio et libamine eius. In die
altero offeret vitulos de armento duodecim. arietes duos:
agnos anniculos inmaculatos quatuordecim. Sacrificia quoque et
~~arietes et agnos~~ libamina singulorum per vitulos arietes
et agnos rite celebrabit et hyrcum pro peccato absque holocausto
sempiterno sacrificio quoque eius et libamine. Die tercio offeret
vitulos undecim. arietes duos agnos anniculos inmacula
tos quatuordecim. Sacrificia quoque libamina singulorum per vitulos
et arietes. et agnos rite celebrabitis. et hyrcum pro peccato ab
sque holocausto sempiterno et sacrificio et libamine eius. &c.
Die quarto offeret vitulos decem arietes duos agnos
anniculos inmaculatos quatuordecim. sacrificia quoque eorum et
libamina singulorum per vitulos et arietes et agnos rite ce
lebrabitis et hyrcum pro peccato absque holocausto sempiterno
sacrificio quoque eius et libamine. Die quinto offeret vitulos
novem. arietes duos. agnos anniculos inmaculatos quatuordecim
Sacrificia quoque et libamina singulorum per vitulos et arietes
et agnos rite celebrabitis. et hyrcum pro peccato absque holocaust
sempiterno sacrificio quoque eius et libamine. Die sexto offeret
vitulos octo et arietes duos. agnos anniculos inmacula
tos quatuordecim. Sacrificia quoque et libamina singulorum per vitulos
et arietes et agnos rite celebrabitis. et hyrcum pro peccato absque
holocausto sempiterno sacrificio quoque eius et libamine. Die sep
offeret vitulos septem arietes duos. agnos anniculos in
maculatos quatuordecim. sacrificiaque et libabamina singulorum per
vitulos et arietes et agnos rite celebrabitis. et hyrcum pro pec
absque holocausto sempiterno. sacrificio quoque eius et libamine. Die octavo
qui est celeberrimus omne opus servile non facietis. offeretis
holocaustum in odorem suavissimum domino vitulum unum
arietem unum agnos anniculos inmaculatos septem sacrificia
quoque et libamina singulorum. per vitulos et arietes et agnos
rite celebrabitis. et hyrcum pro peccato absque holocausto
sempiterno. sacrificio quoque eius et libamine. Hec offeretis domino
in solempnitatibus vestris preter vota et oblaciones sponta
neas et holocausto in sacrificio libamine et hostiis pacificis

xxx

Narravitque moyses filiis israel omnia que ei dominus imperarat. Et locutus est ad principes tribuum filiorum israel. Iste est sermo quem precepit dominus. Si quis virorum votum vovit domino aut se constrinxerit iuramento non faciet irritum verbum suum sed omne quod promisit implebit. Mulier si quippiam voverit et se constrinxerit iuramento que est in domo patris sui et in etate adhuc puellari si cognoverit pater votum quod pollicita est et iuramentum quo obligavit animam suam et tacuerit voti rea erit quicquid pollicita est et iuravit opere ~~non~~ implebit. Sin autem statim ut audierit contradixerit pater et vota et iuramenta eius irrita erunt nec obnoxia tenebitur sponsioni eo quod contradixerit pater. Si maritum habuerit et voverit aliquid et semel verbum de ore eius egrediens animam illius obligaverit iuramento quo die audierit vir et non contradixerit voti rea erit reddetque quodcumque promiserat. Sin autem audiens statim contradixerit et irritas fecerit pollicitationes eius verbaque quibus obstrinxerat animam suam propitius erit ei dominus. Vidua et repudiata quicquid voverint reddent. Uxor in domo viri cum se voto constrinxerit et iuramento si audierit vir et tacuerit nec contradixerit sponsioni reddet quodcumque promiserat. Sin autem extemplo contradixerit non tenebitur promissionis rea quia maritus contradixit et dominus ei propitius erit. Si voverit et iuramento se constrinxerit ut per ieiunium et ceterarum rerum abstinentiam affligat animam suam in arbitrio viri erit ut faciat sive non faciat. Quod si audiens vir tacuit et in alteram diem distulerit sententiam quicquid voverat atque promiserat reddat quia statim ut audivit tacuit. Si autem contradixerit postquam rescivit portabit ipse iniquitatem eius. Iste sunt leges quas constituit dominus moysi inter virum et uxorem et inter patrem et filiam que in puellari adhuc etate est vel que manet in parentis domo.

xxxi

Locutus quoque est dominus ad moysen dicens ulciscere prius filios israel de madianitis et sic colligeris ad populum tuum

Vota impedi[...]

Statim quoque moyses. Armate inquit viros ex vobis ad pugnam
qui possint ultionem domini expetere de madianitis. Mille vi-
ri de singulis tribubus eligantur ex israel. qui mittantur ad
bellum. Dederunt quoque millenos de cunctis tribubus id est
duodecim milia expeditorum ad pugnam. Quos misit moy-
ses cum finees filio eleazari sacerdotis. Vasa quoque sancta
et tubas ad clangendum tradidit ei. Cumque pugnassent contra
madianitas atque vicissent omnes mares occiderunt. et reges
eorum. evi et recem. et sur. et hur. et rebe. quinque principes
gentis. Balaam quoque filium beor interfecerunt gladio. cepe-
runtque mulieres eorum et parvulos. omnia quoque pecora. et cunctam sup-
pellectilem quicquid habere poterant. Depopulati sunt tam
urbes quam viculos. et castella flamma consumpsit. Et
tulerunt predam et universa que ceperant. tam ex hominibus
quam ex iumentis. et adduxerunt ad moysen et eleazarum
sacerdotem et ad omnem multitudinem filiorum israel. Reliqua
autem utensilia portaverunt ad castra in campestribus mo-
ab iuxta iordanem contra iericho. Egressi sunt autem moyses et
eleazarus sacerdos et omnes principes synagoge in occur-
sum eorum extra castra. Iratusque moyses principibus exercitus
ait tribunis et centurionibus qui venerant de bello ait.
Cur feminas reservastis? Nonne iste sunt que deceperunt fi-
lios israel. ad suggestionem balaam. et prevaricari vos fecerunt
in domino super peccato phogor. unde et percussus est populus. Ergo
cunctos interficite quicquid est generis masculini etiam in par-
vulis. et mulieres que noverunt viros in coitu iugulate.
Puellas autem et omnes feminas virgines reservate vobis. et
manete extra castra septem diebus. Qui occiderit hominem vel
occisum tetigerit lustrabitur die tercio et septimo. De omni pre-
da sive vestimentum fuerit. sive vas et aliquid in utensilia preparatum
De caprarum pellibus et pilis et ligno expiabitur. Eleazar
quoque sacerdos ad viros exercitus. qui pugnaverant sic locu-
tus est. Hoc est preceptum legis. quod mandavit dominus moysi.
Aurum. et argentum. et es. et ferrum. et stannum et plumbum
et omne quod potest transire per flammas. igne purgabitur.
Quicquid autem ignem non potest sustinere aqua expiationis sanctificabitur.

Nota

et lauabitis vestimēta vr̃a die sabbati. et purificati postea
castra intrabitis; Dixit q3 dñs ad moysen Tollite summā
eorum que capta sunt ab homine vsq3 ad pecus. tu et ele
azar sacerdos. et omnes principes vulgi. Diuides q3 ex
quo predam inter eos qui pugnauerunt. et egressi sū
ad bellum. et inter omnē reliquam multitudinē. et sepa-
rabis ptem dño ab hijs qui pugnauerūt. et fuerūt in
bello. vnam animā de quingentis tam ex hominib3 quā
ex bobus. et asinis. et ouib3. et dabis eā eleazaro sacerdoti
quia primicie dñi sunt. Ex media quoq3 pte filiorum
isrl̃ accipies quinquagesimū caput hom̄ et boum
et asinoꝝ. et ouium cunctoꝝ animantium et dabis ea le
uitis qui excubant in custodijs tabernaculi dñi. Feceruñt
q3 moyses et eleazarus sicut preceperat dñs. Fuit aūt pda
quam exercitus ceperat ouium sexcenta septuaginta
quinq3 milia. boum septuaginta duo milia. asinoꝝ sexa
ginta milia. et mille anime hominum sexus feminei que
nō cognouerunt viros triginta duo milia. Dataq3 est
media pars hijs qui in prelio fuerant ouium trecenta septē
milia quingenta. e quib3 ~~pcedendū~~ supputate sunt oues
sexcente septuaginta quinq3. Et de bobus triginta sex
milibus. boues septuaginta duo. De asinis triginta
milib3 quingentis. asini sexaginta vnus. De animab3
hominum sedecim milib3 cesserunt in ptem dñi xxxij
anime; Tradidit q3 moyses numerū primitiarū dñi
eleazaro sacerdoti sicut ei fuerat imperatum ex media
pte filioꝝ isrl̃. quā seperauerat hijs qui in prelio fuerant
De media vero pte que contigerat reliquie multitudini
id est de ouib3 trecentis triginta septē milib3 quingentis
De bobus triginta septem milibus. et de asinis trigin
ta milib3 quingentis. et de hominib3 sedecim milibus.
Tulit moyses quinquagesimū caput et dedit leuitis
qui excubabant in tabernaculo dñi sicut preceperat
dominꝰ. Cumq3 accessissent principes exercitus ad moy
sen et tribuni centuriones q3 dixerunt. Nos famu
li tui recensuimꝰ numerū pugnatoꝝ quos habuimus

^ tginta

^ in ptem dñi

sub manu nostra et ne unus quidem defuit Ob hanc causam
obtulimus in donariis domini singuli quod in preda auri potuimus
invenire periscelides et armillas anulos et dextralia
ac murenulas ut depreceris pro nobis dominum Susceperunt
que moises et eleazar sacerdos omne aurum in diversis speciebus
pondere sanctuarii sedecim milia septingentos quinquaginta
ta siclos a tribunis et centurionibus Unusquisque enim quod
in preda rapuerat suum erat Et susceptum intulerunt in
tabernaculum testimonii in monumentum filiorum israel

xxxii

Filii autem ruben et gad [illegible] coram domino
habebant pecora multa et erat illis in iumentis
infinita substantia Cumque vidissent iazer et galaad
aptas alendis animalibus terras venerunt ad moysen
et ad eleazarum sacerdotem et principes multitudinis
atque dixerunt Astaroth et dybon et iazer et nemra
esebon et eleale et sabam et nebo et beon Terra quam
percussit dominus in conspectu filiorum israel regionis uberrime est
ad pastum animalium et nos servi tui habemus iumenta plurima
precamurque si invenimus gratiam coram te ut des
nobis famulis tuis eam in possessionem nec facias nos transire
ire iordanem Quibus respondit moyses Numquid fratres
vestri ibunt ad pugnam et vos hic sedebitis Cur subvertitis
mentes filiorum israel ne transire audeant in locum
quem eis daturus est dominus Nonne ita egerunt patres vestri
quando misi de cades barne ad explorandam terram Cumque
que venissent usque ad vallem botri lustrata omni regione subverterunt
cor filiorum israel ut non intrarent fines quos eis
dominus dedit Qui iratus iuravit dicens Si videbunt
homines isti qui ascenderunt ~~ex egipto~~ ex egypto a viginti
annis et supra terram quam sub iuramento pollicitus sum
abraham ysaac et iacob et noluerunt sequi me preter
caleph filium iephone cenezeum et iosue filium nun
Isti impleverunt voluntatem meam Iratusque dominus
adversum israel circumduxit eum per desertum quadraginta
ta annis donec consumeretur universa generatio que
fecerat malum in conspectu eius Et ecce inquit vos surrexistis

[marginal note:] [illegible] xxxii c. [illegible] qui [illegible] plurima possidet Iordanem transire refugiunt [illegible] quos [illegible] multa [illegible] terrena occupant [illegible] celestis patrie non [illegible] [illegible] [illegible] specie [illegible] fides [illegible] ne [illegible] delectatione [illegible] [illegible] exemplo suo alios a laboris tolerantia studio longanimitatis [illegible] [illegible] per moysen [illegible] [illegible] [illegible] labores [illegible] celeste [illegible] [illegible] [illegible] tempore [illegible] defensionem [illegible] [illegible] hostes fidei [illegible] [illegible] et hereditate [illegible] [illegible] fidei [illegible] per illa [illegible] ut [illegible] illa sua pugnat [illegible]

pro patribus vestris incrementa et alumpni peccatorum hominum ut
augeretis furorem domini contra israel. Et si nolueritis sequi eum
sequi eum in solitudine populum derelinquet et vos causa eritis
necis omnium. At illi prope accedentes dixerunt. Caulas ovium
fabricabimus et stabula iumentorum. parvulis quoque nostris
urbes munitas. Nos autem ipsi armati et accincti pergemus
ad prelium ante filios israel donec introducamus eos
ad loca sua. parvuli nostri et quicquid habere possimus erunt
in urbibus muratis propter habitatorum insidias. Non revertemur
in domos nostras usque dum possideant filii israel heredi
tatem suam Nec quicquam querimus trans iordanem
quia iam habemus possessionem nostram in orientali eius
plaga. Quibus moyses ait. Si facitis quod promittitis
Expediti pergite coram domino ad pugnam. et omnis
vir bellator armatus iordanem transeat donec subver
tat dominus inimicos suos. et subiciatur ei omnis terra. tunc
eritis inculpabiles apud dominum. et apud israel. et obtinebi
tis regiones quas vultis coram domino. Sin autem quod
dicitis non feceritis nulli dubium est quin peccatis in
deum. et scitote quoniam peccatum vestrum apprehendet vos. Edifi
cate ergo urbes parvulis vestris et caulas. et stabula ovibus
ac iumentis et quod polliciti estis implete. Dixeruntque filii
Gaad et ruben ad moysen. Servi tui sumus faciemus
quod iubet dominus noster. parvulos nostros et mulieres et pecora
ac iumenta relinquemus in urbibus Galaad. Nos autem
famuli tui omnes expediti pergemus ad bellum sicut tu
domine loqueris. Precepit ergo moyses eleazaro sacer
doti et Josue filio nun et principibus familiarum per
tribus israel. et dixit ad eos. Si transierint filii Gaad
et filii ruben vobiscum iordanem omnes armati ad bel
lum coram domino. et vobis fuerit terra subiecta date eis
Galaad in possessionem. Sin autem noluerint transire
vobiscum in terram chanaan inter vos habitandi accipient
loca. Responderuntque filii Gaad et filii ruben. Sicut
locutus est dominus servis suis ita faciemus. Ipsi armati
pergemus coram domino in terram chanaan. et possessionem

iam suscepisse nos confitemur trans iordanem Dedit ergo
moyses filiis Gaad et ruben et dimidie tribui mana
sse filii ioseph regnum Seon regis amorrei et regnum og
regis basan et terram eorum cum urbibus suis per cir
cuitum Igitur extruxerunt filii gaad dibon et astaro
et aroer et roth sophan et iazer iecbaa et beth
nemra et betharan urbes munitas et caulas pecorum
suis Filii vero ruben edificaverunt esebon et eleale
cariathaim et nabo et baalmeon versis nominibus
Sabama quoque imponentes vocabula urbibus quas ex
truxerant. Porro filii machir filii manasse perrexerunt
in Galaad et vastaverunt eam interfecto amorreo
habitatore eius. Dedit ergo moyses terram Galaad
machir filio manasse qui habitavit in ea. Iair autem
filius manasse abiit et occupavit vicos eius quos ap
pellavit avothiair id est villas Iair. Nobe quoque per
rexit et apprehendit chanath cum viculis suis vocavitque
eam ex nomine suo nobe

xxxiii

Hee sunt mansiones filiorum israel qui egressi
sunt de egypto per turmas suas in manu moy
si et aaron quas descripsit moyses iuxta castro
rum loca que dei iussione mutabantur. Profecti igitur de ra
masse mense primo quintadecima die mensis primi al
tera die phase filii israel in manu excelsa
videntibus cunctis egyptiis et sepelientibus primogenitos
quos percusserat dominus. Nam et in diis eorum exercuerat
ultionem Castrametati sunt in sochoth ^ venerunt in e
tham que est in extremis finibus solitudinis. Inde egressi
venerunt contra phihahiroth que respicit beelsephon et
castrametati sunt ante magdalum. Profectique de
phihahiroth transierunt per medium mare in solitudinem
et ambulantes tribus diebus per desertum etham castra
metati sunt in mara. profectique de mara venerunt
in helim ubi erant duodecim fontes aquarum et pal
me septuaginta Ibique castrametati sunt. Sed et inde
egressi fixere tentoria super mare rubrum. profectique de

^ et de sochoth

mari rubro castrametati sunt in deserto Syn. unde
egressi venerunt in depheca (depth) profecti q[ue] de dephcara (depth) cast
metati sunt in halus. Egressi de alus in raphidim fixe
tentoria ubi aqua p[o]p[u]lo defuit adbibendum. Profectiq[ue]
de raphidim castrametati sunt in deserto synai Sz de
solitudine synaii egressi venerunt ad sepultura concupi-
scentie. profecti q[ue] de sepulcris concupiscentie castrame
tati sunt in aseroth et de aseroth venerunt in reth
ma. Profecti de rethma castrametati sunt in remonphares
unde egressi venerunt in lebna et de lebna castrametati
sunt in ressa. Egressi de ressa venerunt in celetha unde
profecte castrametati sunt in monte sepher. Egressi
de monte sepher venerunt in arada. inde p[ro]ficiscentes
castrametati sunt in macceloth. profecti q[ue] de maceloth ve
nerunt in thaat. et de thaat castrametati sunt in thare
unde egressi fixerunt tentoria in methca. et de meth ca
castrametati sunt in esmona. p[ro]fectiq[ue] de esmona vene
runt in moseroth et de moseroth castrametati sunt in
baneiacham. Egressi de baneiacham venerunt in
montem Galgad. unde p[ro]f[ec]ti castrametati sunt in Je
thabatha et de Jethabatha venerunt in ebrona. Egressi
q[ue] de ebrona castrametati sunt in asiongaber. unde p[ro]
fecti venerunt in desertum Sin. hec est cades. Egressiq[ue]
de cades castrametati sunt in monte hor in extremis
finibus t[er]re edom. Ascendit q[ue] aaron sacerdos in monte
hor iubente domino et ibi mortuus est anno quadragesi
simo egressionis filio[rum] isr[ae]l ex egypto. mense quinto. p[ri]ma
die mensis. Cum esset anno[rum] centum viginti trium. Audivit
q[ue] Chananeus rex arath qui habitabat ad meridiem
in terra chanaan venisse filios isr[ae]l. Et p[ro]f[ec]ti de monte
hor castrametati sunt in salmona. unde eg[re]ssi venerunt
in phinon. p[ro]fectiq[ue] de phinon castrametati sunt in oboth
de oboth venerunt in ieabarim que e[st] in finibus moabi
tarum. profectiq[ue] ieabarim fixere tentoria in dibon gad
unde egressi castrametati sunt in helmon deblathaim
Egressi de helmon deblathaim venerunt ad montem

abarim contra nabo Profectique de montibus abarim tran
sierunt ad campestria moab super iordanem contra iericho
ibique castrametati sunt de bethsimon usque ad balsatim
in planioribus locis moabitarum. Ubi locutus est dominus
ad moysen. Precipe filiis israel et dic ad eos. Quando
transieritis iordanem intrantes terram chanaan disper
dite cunctos habitatores regionis illius. et confringite
titulos et statuas comminuite. atque omnia excelsa vastate
mundantes terram et habitantes in ea. Ego enim dedi vobis
illam in possessionem quam dividetis vobis sorte. Pluribus
dabitis latiorem. et paucis angustiorem. Singulis ut sors
ceciderit. ita tribuetur hereditas per tribus et familias
possessio dividetur. Sin autem nolueritis interficere habitatores
terre qui remanserint erunt vobis quasi clavi in oculis
et lancee in lateribus. et adversabuntur vobis in terra
habitationis vestre. et quicquid illis cogitaveram vobis faciam

xxxiiii

Locutus quoque est dominus ad moysen dicens
Precipe filiis israel et dices ad eos. Cum ingressi
fueritis terram chanaan et in possessionem vobis
sorte ceciderit his finibus terminabitur. Pars meridiana
incipiet a solitudine syn que est iuxta edom et habebit
terminos contra orientem mare altissimum [salsissimum]. Qui circuibunt
australem plagam per ascensum scorpionis ita ut tran
seant in senna et perveniant in meridiem usque ad cades
barne unde egredientur confinia ad villam nomine
addar et tendent usque ad asemona. Ibitque per gyrum
terminus ab asemona usque ad torrentem egypti. et ma
ris magni littore finietur. Plaga autem occidentalis
a mari magno incipiet et ipso fine concludetur. Porro
ad septentrionalem plagam a mari magno termini
incipient pervenientes usque ad montem altissimum
a quo venient in emath usque ad fines sedada. Ibunt
que confinia usque zephrona et villam enan. hii erunt
termini in parte aquilonis. Inde metabuntur fines con
tra orientalem plagam de villa henan usque ad sepha
ma. et de sephama descendent termini in reblata con

fontem daphnim. Inde pertinget contra orientem ad mare Cenereth
et tendent usque ad Iordanem et ad ultimum salsissimo claudentur
mari. Hanc habebitis terram per fines suos in circuitu. Pre-
cepitque Moyses filiis Israel dicens: Hec erit terra quam possidebi-
tis sorte et quam iussit Dominus dari novem tribubus et dimidie
tribui. Tribus enim filiorum Ruben per familias suas et tribus
filiorum Gad iuxta cognationem et numerum, media quoque
tribus Manasse, id est due et semis tribus acceperunt partem
suam trans Iordanem contra Iericho ad orientalem plagam.
Et ait Dominus ad Moysen: Hec sunt nomina virorum qui terram
vobis divident: Eleazar sacerdos et Iosue filius Nun et
singuli principes de tribubus singulis, quorum ista sunt vo-
cabula. De tribu Iuda Caleph filius Iephone. De tribu
Symeon Samuhel filius Amiud. De tribu Beniamin
Helidad filius Chaselon. De tribu filiorum Dan Bocci filius
Iogli. De tribu Manasse filiorum Ioseph Hanniel filius E-
photh. De tribu Effraym Chamuhel filius Sephtan. De tribu
Zabulon Elisaphan filius Pharnach. De tribu Ysachar dux
Phaltihel filius Ozan. De tribu Aser Ahiud filius Salomi.
De tribu Neptalim Phedael filius ~~ammiud~~ Amiud. Hii sunt quibus
precepit Dominus ut dividerent filiis Israel terram Chanaan. XXXV

Et quoque locutus est Dominus ad Moysen in campestribus
Moab super Iordanem contra Iericho: Precipe filiis Israel
ut dent Levitis de possessionibus suis urbes ad habitandum
et suburbana earum per circuitum, ut ipsi in oppidis maneant
et suburbana sint pecoribus ac iumentis, que a muris
civitatum forinsecus per circuitum mille passuum spacio ten-
dentur. Contra orientem duo milia erunt cubiti et contra
meridiem similiter duo milia. Ad mare quoque quod respicit
ad occidentem eadem mensura erit. Et septentrionalis
plaga equali termino finietur. Eruntque urbes in medio et
foris suburbana. De ipsis autem oppidis que Levitis dabitis sex
erunt in fugitivorum auxilia seperata, ut fugiat ad ea ~~que~~
qui fuderit sanguinem. Et exceptis hiis alia quadraginta duo
oppida, id est simul quadraginta octo cum suburbanis suis.
Ipseque urbes que dabuntur de possessionibus filiorum Israel

De civitatibus refugii / moralitas [illegible] de [illegible] ambrosii

Ab hys qui plus habent plures auferentur et qui minus pau
ciores Singuli iuxta mensuram hereditatis sue dabunt
oppida levitis Dixit dominus ad moysen loquere filijs israel et dices
ad eos Quando transgressi fueritis iordanem in terram cha
naan Decernite que urbes esse debeant in presidia fugitivorum
qui nolentes sanguinem fuderint In quibus cum fuerit profugus
cognatus eum non poterit occidere Donec stet in conspectu
multitudinis et causa illius iudicetur De ipsis autem urbibus
que ad fugitivorum subsidia separantur tres erunt trans
iordanem et tres in terra chanaan tam filijs israel quam ad-
venis atque peregrinis ut confugiat ad eas qui nolens sangui-
nem fuderit Si quis ferro percusserit et mortuus fuerit
qui percussus est reus erit homicidij et ipse morietur Si la
pidem iecerit et ictus occubuerit similiter punietur Si li
gno percusserit et percussus interierit percussoris sanguine
vindicabitur Propinquus occisi homicidam interficiat
statim ut apprehenderit eum interficiet Si quis hominem
per odium impulerit vel iecerit quippiam in eum per
insidias aut cum esset inimicus manu percusserit et il
le mortuus fuerit percussor homicidij reus erit Cognatus
occisi statim ut invenerit eum iugulabit Quod si for
tuitu et absque odio et inimicitijs quicquam horum fe
cerit et hoc audiente populo fuerit comprobatum atque inter
percussorem et propinquum sanguinis questio ventilata
liberabitur innocens de ultoris manu et reducetur per
sententiam in urbem ad quam confugerat manebitque
ibi Donec sacerdos magnus qui oleo sancto unctus est
moriatur Si interfector extra fines urbium que exulibus
deputate sunt fuerit inventus et percussus ab eo qui ultor
est sanguinis absque noxa erit qui eum occiderit Debuerat
enim profugus usque ad mortem pontificis in urbe residere
postquam autem ille obierit homicida revertetur in terram suam
Hec sempiterna erunt et legitima in cunctis habitationibus
vestris Homicida sub testibus punietur Ad unius testimoni-
um nullus condempnabitur Non accipietis precium ab eo
qui reus est sanguinis Statim et ipse morietur Exules

et profugi ante mortem pontificis nullo modo in urbes suas re-
uerti poterunt Ne polluatis terram habitationis vestre que inson-
tium cruore maculatur nec aliter expiari potest nisi per eius sangui-
ne qui alterius sanguinem fuderit atque ita emundabitur vestra
possessio me commorante vobiscum Ego enim sum dominus
qui habito inter filios Israel

XXXVI

Accesserunt autem et principes familiarum Galaad
filii machir filii manasse de stirpe filiorum ioseph
locuti que sunt moysi coram principibus israel atque
dixerunt Tibi domino nostro precepit dominus ut terram sorte diuideres
filiis israel et ut filiabus Salphaad fratris nostri dares possessionem
debitam patri Quas si alterius tribus homines vxores
acceperint sequetur possessio sua et translata ad aliam
tribum de nostra hereditate minuetur atque ita fiet vt cum
iubileus id est quinquagesimus annus remissionis adue-
nerit confundatur sortium distributio et aliorum possessio
ad alios transeat Respondit moyses filiis israel et domino pre-
cipiente ait Recte tribus filiorum Joseph locuta est Et hec lex
super filiabus Salphaad a domino promulgata est Nubant
quibus volunt tantum vt sue tribus hominibus ne misceatur
possessio filiorum israel de tribu in tribum Omnes enim viri
ducent vxores de tribu et cognatione sua et cuncte femine ma-
ritos de eadem tribu accipient vt hereditas permaneat in fami-
liis nec sibi misceantur tribus sed ita maneant vt a domino
separata sunt Feceruntque filie Salphaad vt sibi fuerat im-
peratum et nupserunt maala et thersa egla et melcha
et noa filiis patrui sui De familia manasse qui fuit filius
Joseph Et possessio que illis fuerat attributa mansit
in tribu et familia patris earum Hec sunt mandata
atque iudicia que precepit dominus per manum moy-
si ad filios israel in campestribus moab supra Jor-
danem contra Jericho

Sequitur quintus et vltimus liber moysi de pentatheuco qui
deuteronomium appellatus est quem ad mandatum moysi scribi pro-
curauit Josue filius naue moyse iam vita functo

Hec sunt verba que locutus est Moyses ad om
nem israel trans iordanem in solitudine cam
pestri contra mare rubrum inter pharan
et thophel et laban et aseroth ubi auri est
plurimum. Undecim diebus de oreb per viam
montis seyr usque Cades barne. Quadra
gesimo anno undecimo mense prima die
mensis locutus est moyses ad filios israhel omnia que
preceperat illi dominus ut diceret eis Postquam percussit seon
regem amorreorum qui habitabat in esebon. et og regem
basan qui mansit in aseroth et in edrai trans iordanem
in terra moab Cepitque moyses explanare legem et dicere
Dominus deus noster locutus est ad nos in horeb dicens Suf
ficiat vobis quod in hoc monte mansistis Revertimini et venite
ad montem amorreorum et ad cetera que ei proxima sunt cam
pestria atque montana et humiliora loca contra meridiem
et iuxta littus maris Terram chananeorum et libani
usque ad flumen magnum eufraten En inquit tradi
di vobis. Ingredimini et possidete eam super qua iuravit
dominus patribus vestris Abraham ysaac et iacob ut daret vobis ei
eam et semini eorum post eos Dixique vobis in illo tempore
non possum solus sustinere vos Quia dominus deus vester multi
plicavit vos et estis hodie sicut stelle celi plurimi Dominus
deus patrum vestrorum addat ad hunc numerum multa milia
et benedicat vobis sicut locutus Non valeo solus vestra ne
gotia sustinere et pondus ac iurgia Date ex vobis viros
sapientes et gnaros et quorum conversatio sit probata in
tribubus vestris Ut ponam eos vobis principes Tunc respon
distis michi Bona res est quam vis facere Tulique de tribubus
vestris viros sapientes et nobiles et constitui eos principes
tribunos et centuriones et quinquagenarios et decanos qui
docerent vos singula Precepique eis dicens Audite illos
et quod iustum est iudicate Sive civis sit ille sive peregrinus
nulla erit distancia personarum Ita parvum audietis ut ma
gnum nec accipietis cuiusquam personam quia dei iudicium est
Quod si difficile vobis aliquid visum fuerit referte ad me

et ego audiam Precepique omnia que facere deberetis Profecti autem
de oreb transivimus per heremum terribilem et maximam soli-
tudinem quam vidistis per viam montis amorrei sicud pre-
ceperat dominus deus noster nobis Cumque venissemus in cades barne
dixi vobis venistis ad montem amorrei quem dominus deus noster datu-
rus est nobis vide terram quam dominus deus tuus dabit tibi ascende
et posside eam sicud locutus est dominus deus tuus patribus tuis
noli metuere nec quicquam paveas Et accessistis ad me omnes
atque dixistis Mittamus viros qui considerent terram et renun-
cient per quod iter debeamus ascendere et ad quas pergere
civitates Cumque michi sermo placuisset misi ex vobis duo-
decim viros singulos de tribubus suis qui cum perrexissent
et ascendissent in montana venerunt usque ad vallem botri
et considerata terra sumentes de fructibus eius ut ostenderent
ubertatem attulerunt ad nos atque dixerunt Bona est terra
quam dominus deus noster daturus est nobis Et noluistis ascendere
sed increduli ad sermonem domini dei vestri murmurati estis in ta-
bernaculis vestris atque dixistis Odit nos dominus idcirco eduxit nos
de terra egypti ut traderet in manu amorrei atque deleret Quo
ascendemus nuncii terruerunt cor nostrum dicentes Maxima
multitudo est et nobis statura procerior urbes magne et
ad celum usque munite filios enachim vidimus ibi et dixi
vobis Nolite metuere nec timeatis eos Dominus deus qui duc-
tor est vester pro vobis ipse pugnabit Sicud fecit in egypto viden-
tibus cunctis et in solitudine ipsi vidistis Portavit te dominus
deus tuus ut solet homo gestare parvum filium suum in omni
via per quam ambulastis Donec veniretis ad locum istum
Et nec sic quidem credidistis domino deo vestro qui precessit vos in
via et metatus est locum in quo tentoria figere deberetis Nocte
ostendens vobis iter per ignem et die per columpnam nubis

Cumque audisset dominus vocem sermonum vestrorum iratus
iuravit et ait Non videbit quispiam de hominibus
generacionis huius pessime terram bonam quam
sub iuramento pollicitus sum patribus vestris preter caleph fi-
lium Jephone Ipse enim videbit eam et ipsi dabo terram quam
calcavit et filiis eius quia secutus est dominum

Nec miranda indignatio in populum Cumque michi quoque iratus
dominus propter vos dixerit Nec tu ingredieris illuc. Sed Iosue filius
Nun minister tuus. Ipse intrabit pro te hunc exortare
et robora. et ipse terram sorte dividet israeli Parvuli vestri de
quibus dixistis quod captivi ducerentur. et filii qui hodie boni
ac mali ignorant distanciam distanciam ipsi ingredien-
tur et ipsis dabo terram. et possidebunt eam. Vos autem rever-
timini et abite in solitudinem per viam maris rubri Et res-
pondistis michi peccavimus domino ascendemus et pugnabimus
sicud precepit dominus deus noster Cumque instructi armis pergeretis
in montem ait michi dominus Dic ad eos Nolite ascendere
neque pugnetis. non enim sum vobiscum Ne cadatis coram inimicis
verbis Locutus sum. et non audistis sed adversantes imperio
domini et tumentes superbia ascendistis in montem Itaque egressus
amorreus qui habitabat in montibus. et obviam veniens
persecutus est vos sicud solent apes persequi. et cecidit de seyr
usque horma Cumque reversi ploraretis coram domino non
audivit vos Nec voci vestre noluit acquiescere Sedistis ergo
in Cades barne multo tempore

ii Profectique inde venimus in solitudinem que ducit ad
mare rubrum sicud michi dixerat dominus Et circu-
ivimus montem seyr longo tempore Dixitque dominus
ad me Sufficit vobis circuire montem istum Ite contra
aquilonem Et populo precipe dicens. Transibitis per terminos.
fratrum vestrorum filiorum esau qui habitant in seyr et timebunt
vos. Videte ergo diligenter ne moveamini contra eos neque
enim dabo vobis de terra eorum quantum potest unius pedis cal-
care vestigium. quia in possessionem esau dedi montem seyr
Cibos emetis ab eis pecunia. et comedetis. aquam emptam
haurietis. et bibetis Dominus deus tuus benedixit
tibi in omni opere manuum tuarum Novit iter tuum
quomodo transieris solitudinem hanc magnam per quadraginta
annos habitans tecum dominus deus tuus et nichil
tibi defuit Cumque transissemus fratres nostros filios esau
qui habitant in Seyr per viam campestrem de helath
et de asyongaber venimus ad iter quod ducit in desertum

moab Dixitque dominus ad me Non pugnes contra moabitas nec in-
eas adversus eos prelium Non enim dabo tibi quicquam de terra eorum quia
filiis loth tradidi in possessionem Emim primi fuerunt habita-
tores eius populus magnus et validus et tam excelsi ut de
enachim stirpe quasi gygantes crederentur et essent similes
filiorum enachim Denique moabite appellant eos emim:
In seyr autem prius habitaverunt horim quibus expulsis
atque deletis habitaverunt filii esau sicud fecit israhel
in terra possessionis sue quam dedit ei dominus Surgentes
ergo ut transiremus torrentem zared venimus ad eum
Tempus enim erat quo ambulavimus de cades barne usque
ad transitum torrentis zareth triginta octo annorum fuit
donec consumeretur omnis generatio hominum bellatorum de castris
sicud iuraverat dominus Cuius manus fuit adversum eos
ut interirent de castrorum medio Postquam autem universi
ceciderunt pugnatores locutus est dominus ad me dicens
Tu transibis hodie terminos moab urbem nomine har
et accedens in vicinia filiorum ammon Cave ne pu-
gnes contra eos nec movearis ad prelium Non enim dabo
tibi de terra filiorum ammon quia filiis loth dedi eam
in possessionem Terra gygantum reputata est Et in
ipsa olim habitaverunt gygantes quos ammonite vocant
et enzommim populus magnus et multus et procere
longitudinis et magnitudinis sicud enachim quos de-
levit dominus a facie eorum et fecit illos habitare pro eis sicud
fecerat filiis esau qui habitant in seyr delens horreos [amorreos]
et terram eorum illis tradens quam possident usque in presens
Eveos quoque qui habitabant in asserim usque ad gazam
capadoces expulerunt eos et habitaverunt pro illis Qui
egressi de capadocia deleverunt eos et habitaverunt pro illis Sur-
gite et transite torrentem arnon Ecce tradidi in manu
tua seon regem esebon amorreum et terram eius Incipe
possidere et committe adversus eum prelium hodie inci-
piam mittere terrorem atque formidinem tuam in populos qui
habitant sub omni celo ut audito nomine tuo paveant
et in morem parturientium contremiscant et dolore teneantur

Misi ergo nuncios de solitudine cademoth ad Seon regem esebon verbis pacificis dicens Transibimus per terram tuam publica gradiemur via. non declinabimus neque ad dexteram neque ad sinistram Alimenta precio vende nobis. vt vescamur aquam pecunia tribue et sic bibemus. tantum est vt nobis concedas transitum sicud fecerunt filii esau. qui habitant in seyr. et moabite qui morantur in ar donec veniamus ad iordanem et transeamus ad terram. quam dominus deus noster daturus est nobis Noluit seon rex esebon dare nobis transitum. quia induraverat dominus deus tuus spiritum eius vt traderetur in manus tuas. sicud nunc vides Dixitque dominus ad me Ecce cepi tradere tibi Seon et terram eius incipe obsidere eam Egressusque est seon obviam nobis cum omni populo suo ad prelium in yessa. et tradidit eum dominus deus noster nobis percussimusque eum cum filiis et omni populo suo. Cunctas vrbes in tempore illo cepimus interfectis habitatoribus earum. viris ac mulieribus. et parvulis Non reliquimus ex eis quicquam absque iumentis que in partem venere predantium. et spoliis vrbium quas cepimus Ab aroer que est super ripam torrentis et arnon oppido quod in valle situm est vsque in galaad. Non fuit vicus et civitas que nostras effugeret manus Omnes tradidit dominus deus noster nobis absque terra filiorum ammon ad quam non accessimus et cunctis que adiacent torrenti ieboth et vrbibus montanis vniversisque locis a quibus nos prohibuit dominus deus noster

Itaque conversi ascendimus per iter basan Egressusque est Og rex basan in occursum nobis cum populo suo ad bellandum in hedray Dixitque dominus ad me Ne timeas eum quia in manu tua traditus est cum omni populo ac terra sua. faciesque ei sicud fecisti seon regi amoreorum qui habitavit in esebon Tradidit ergo dominus deus noster in manibus nostris etiam Og regem basan. et vniversum populum eius. percussimusque eos vsque ad internitionem vastantes cunctas civitates illius vno tempore Non fuit oppidum quod nos effugeret Sexaginta

urbes omnem regionem argob regni og in basan / Cuncte urbes erat
munite muris altissimis portis que et vectibus absque oppidis in
numeris que non habebant muros et delevimus eos sicud feceramus
seon regi esebon disperdentes omnem civitatem viros que ac mulieres
et parvulos Iumenta autem et spolia urbium diripuimus Tulimus
que illo tempore terram de manu duorum regum amorreorum
qui erant trans torrentem iordanis a torrente arnon usque ad
montem hermon quem sydonii sarion vocant et amorrei sanir
Omnes civitates que site sunt in planicie et universam terram
galaad et basan usque ad selcha et edrai civitates regni og
in basan Solus quippe og rex restiterat de stirpe gigantum Mon
stratur lectus eius ferreus qui est in rabath filiorum ammon novem cubitos
habens longitudinis et quatuor latitudinis ad mensuram cubiti viri
lis manus Terramque possedimus in tempore illo ab aroer que est
super ripam torrentis arnon usque ad mediam partem montis Galaad
et civitates illius dedi ruben et Gaad Reliquam autem partem galaad
et omnem basan regni og tradidi dimidie tribui manasse omnem regi
onem argob Cuncta basaan vocatur terra gigantum Iair filius
manasse possedit omnem regionem argob usque ad terminos gessuri
et machati; vocavitque ex nomine suo basan avothiair id est
villas iair usque in presentem diem Machir quoque dedi galaad et
tribubus ruben et gaad dedi terram galaad usque ad torrentem
arnon medium torrentis et finium usque ad torrentem ieboc qui est
terminus filiorum amon et planiciem solitudinis atque iordanem
et terminos cenereth usque ad mare deserti quod est salsissimum ad
radices montis phasga contra orientem / precepitque dominus vobis
in tempore illo dicens dominus deus vester dat vobis terram hanc in
hereditatem Expediti precedite fratres vestros filios israhel omnes viri
robusti absque uxoribus et parvulis et iumentis Novi enim
quod plura habeatis pecora et in urbibus remanere debebunt
quas tradidi vobis donec requiem tribuat dominus fratribus vestris
sicut vobis tribuit et possideant et ipsi terram quam daturus
est eis trans iordanem Tunc revertetur unusquisque in pos
sessionem suam quam dedi vobis Iosue quoque in tempore illo precepi
dicens Oculi tui viderunt que fecit dominus deus vester duobus
regibus hiis sic faciet omnibus hiis regnis ad que transiturus es

Ne timeas eos dominus enim deus vester pugnabit pro nobis Precatus
que sum dominum tempore illo dicens Domine deus tu cepisti ostende-
re servo tuo magnitudinem tuam manumque fortissimam Neque enim
est alius deus in celo vel in terra qui possit facere opera
tua et comparari fortitudini tue Transibo igitur et vide-
bo terram hanc optimam trans iordanem et montem istum egre-
gium et libanum Iratusque dominus mihi propter vos nec exaudivit me
sed dixit michi Sufficit tibi nequaquam ultra loquaris de
hac re ad me Ascende cacumen phasge et oculos tuos circumfer
ad occidentem et aquilonem austrumque et orientem et aspice
Nec enim transibis iordanem istum Precipe iosue et corrobora
eum atque conforta quia ipse precedet populum istum et dividet
eis terram quam visurus es Mansimusque in valle contra
fanum phegor

IIII

Et nunc israel audi precepta et
iudicia que ego doceo te ut faciens ea vivas et
ingrediens possideas terram quam dominus deus patrum vestrorum
daturus est vobis Non addetis ad verbum quod vobis loquor
nec auferetis ex eo Custodite mandata domini dei vestri que
ego precipio vobis Oculi vestri viderunt omnia que fecit
dominus contra beelphegor quomodo contriverit omnes cultores eius
de medio vestri Vos autem qui adheretis domino deo vestro vivitis
universi usque in presentem diem Scitis quod docuerim vos precepta
atque iusticias sicud mandavit michi dominus deus meus sic
facietis ea in terra quam possessuri estis et observabitis et
implebitis opere Hec est enim vestra sapientia et intellectus coram
populis ut audientes universi precepta hec dicant En populus
sapiens et intelligens gens magna Nec est alia natio tam
grandis que habeat deos appropinquantes sibi sicut deus noster
adest cunctis obsecrationibus nostris Que est enim alia gens
sic inclita ut habeat cerimonias iustaque iudicia et univer-
sam legem quam ego proponam hodie ante oculos vestros Custo-
di igitur temetipsum et animam tuam sollicite Ne ob
liviscaris verborum que viderunt oculi tui et ne excidant
de corde tuo cunctis diebus vite tue Docebis ea filios ac
nepotes tuos diem in quo stetisti coram domino deo tuo
in horeb quando dominus locutus est michi dicens Congrega ad me

beelphegor

ppl'm ut audiat sermones meos et discat timere me omni tempore
quo viuit in terra. Doceatque filios suos. Et accessistis ad radices
montis qui ardebat usque ad celum. erantque in eo tenebre nubes
que et caligo. Locutusque est dominus ad uos de medio ignis. Uocem verborum
eius audistis. et formam penitus non vidistis. et ostendit uobis
pactum suum. quod precepit ut faceretis. Et decem verba que scripsit
in duabus tabulis lapideis. michique mandauit in illo tempore ut
docerem vos cerimonias. et iudicia que facere deberetis in terra
quam possessuri estis. Custodite igitur sollicite animas vestras.
Non vidistis aliquam similitudinem in die qua locutus est dominus
uobis in oreb de medio ignis. ne forte decepti faciatis uobis
sculptam similitudinem aut ymaginem masculi vel femine
similitudinem omnium iumentorum que sunt super terram vel
auium sub celo volancium. atque reptilium que mouentur in terra
siue piscium qui sub terra morantur in aquis. ne forte oculis
eleuatis in celum videas solem aut lunam et omnia astra
celi et errore deceptus adores ea et colas que creauit dominus
deus tuus in ministerium cunctis gentibus que sub celo sunt.
vos autem tulit dominus et eduxit de fornace ferrea egipti. ut ha
beret populum hereditarium sicut est hodie. Iratusque est
dominus contra me propter sermones vestros et iurauit ut non transirem
iordanem nec ingrederer terram optimam quam daturus est
uobis. Ecce morior in hac humo. non transibo iordanem
vos transibitis et possidebitis terram egregiam. Caue ~~ne quando~~
ne quando obliuiscaris pacti domini dei tui quod pepigit
tecum. et facias tibi sculptam similitudinem eorum que fieri
dominus prohibuit. quia dominus deus tuus ignis consumens est deus
emulator. Si genueritis filios ac nepotes. et morati fu
eritis in terra. deceptique feceritis vobis aliquam similitu
dinem. perpetrantes malum coram domino deo meo. ut eum
ad iracundiam prouocetis. Testes inuoco hodie celum et
terram cito perituros vos esse de terra. quam transito iordane
possessuri estis. Non habitabitis in ea longo tempore. sed dele
bit vos dominus atque disperget in omnes gentes et remanebitis
pauci in ~~gentibus~~ nationibus. ad quas vos ducturus est dominus.
Ibique seruietis dijs qui hominum manu fabricati sunt ligno

et lapidi qui non vident et non audiunt et non comedunt
non odorant Cumque quesieris ibi dominum deum tuum in-
venies eum si tamen toto corde quesieris et tota tribulacio-
ne anime tue Postquam te invenerint omnia que dicta sunt
Novissimo autem tempore reverteris ad dominum deum tuum
et audies vocem eius quia deus misericors dominus deus tuus
est Non dimittet te nec omnino delebit neque obliviscetur pac-
ti in quo iuravit patribus tuis Interroga de diebus anti-
quis qui fuerunt ante te ex die quo creavit deus hominem
super terram a summo celi usque ad summum eius si facta
est aliquando huiuscemodi res aut umquam cognitum est
ut audiret populus vocem dei loquentis de medio ignis sicut
tu audisti et vidisti si fecit deus ut ingrederetur et tolle-
ret sibi gentem de medio nacionum per temptaciones signa atque
portenta per pugnam et robustam manum extentumque
brachium et horribiles visiones iuxta omnia que fecit pro vobis
dominus deus in egipto videntibus oculis ut scires quoniam dominus
ipse est deus et non est alius preter unum De celo audiri
audire te fecit vocem suam ut doceret te et in terra
ostendit tibi ignem suum magnum et audisti verba illius
de medio ignis quia dilexit patres tuos et elegit semen
eorum post eos eduxitque te precedens in virtute sua magna
ex egipto ut deleret naciones maximas et fortiores
te in introitu tuo et introduceret te daretque tibi terram
eorum in possessionem sicut cernis in presenti die Scito ergo hodie
et cogita in corde tuo quod dominus ipse sit deus in celo sursum
et terra deorsum et non sit alius Custodi precepta eius
atque mandata que ego precipio tibi ut bene sit tibi et filiis
tuis post te et permaneas multo tempore super terram quam
dominus deus tuus daturus est tibi Tunc separavit moy-
ses tres civitates trans iordanem ad orientalem plagam
ut confugiat ad eas qui occiderit nolens proximum nec
fuit inimicus ante unum et alterum diem et ad harum aliquam
urbium possit evadere Bosor in solitudine que sita est
in terra campestri de tribu ruben et ramoth in galaad
que est in tribu gad et golan in basan que est in tribu manasse

Ista est lex quam proposuit moyses coram filiis israel. et hec sunt te
stimonia et ceremonie atque iudicia que locutus est ad filios israel.
quando egressi sunt de egypto trans iordanem in valle contra
phanum phegor in terra seon regis amorrei qui habitavit in ese
bon. quem percussit moyses. Filii quoque israel egressi ex egypto posse
derunt terram eius et terram og regis basan duorum regum amor
reorum qui erant trans iordanem ad solis ortum ab aroer que
que sita est super ripam torrentis arnon usque ad montem syon
qui est et hermon omnem planitiem trans iordanem ad orienta
lem plagam usque ad mare solitudinis et usque ad radices mo
tis phasga. Vocavitque moyses omnem israelem et dixit ad eum.

V

Audi israel ceremonias atque iudicia que ego
loquor in auribus vestris hodie. discite ea et opere comple
te. Dominus deus vester pepigit nobiscum fedus in horeb. Non
cum patribus nostris iniit pactum. sed nobiscum qui in presentiarum (sumus)
et vivimus. Facie ad faciem locutus est nobis in monte de me
dio ignis. Ego sequester et medius fui inter dominum et vos.
in tempore illo. ut annuntiarem vobis verba eius. Timuistis
enim ignem et non ascendistis in montem. Et ait ego dominus
deus tuus qui eduxi te de terra egypti de domo servitutis.
Non habebis deos alienos in conspectu meo. Non facies tibi scul
ptile nec similitudinem omnium que in celo sunt desuper et que
in terra deorsum et que versantur in aquis sub terra. Non ado
rabis ea et non coles. Ego enim sum dominus deus tuus deus
emulator reddens iniquitatem patrum in filios in tertiam
et quartam generationem hiis qui oderunt me. et faciens
misericordiam in multa milia diligentibus me et custodien
tibus precepta mea. Non usurpabis nomen domini dei tui frustra.
quia non erit impunitus qui super rem vanam nomen eius
assumpserit. Observa diem sabbati ut sanctifices eum sicut
precepit tibi dominus deus tuus. Sex diebus operaberis. et facies
omnia opera tua. Septimus dies sabbati est id est requies
domini dei tui. Non facias in eo quicquam operis tu et filius
tuus. et filia servus et ancilla et bos et asinus et omne iume
tum tuum. et peregrinus qui est intra portas tuas. ut requie
scat servus tuus et ancilla tua sicut et tu. Memento quod

et ipse fueris in egipto · et eduxerit te inde dominus deus tuus in
manu forti et brachio extento · Iccirco precepit tibi vt obseruares
diem sabbati Honora patrem tuum et matrem · sicut precepit tibi
dominus deus tuus vt longo viuas tempore et bene sit tibi in terra
quam dominus deus tuus daturus est tibi Non occidas neque me-
chaberis · furtumque non facias non loquaris contra proximum tuum
falsum testimonium Non concupiscas vxorem proximi tui
Non domum · non agrum · Non seruum · neque ancillam Non
bouem · non asinum · et vniuersa que illius sunt Hec verba
locutus est dominus ad omnem multitudinem vestram in monte de
medio ignis et nubis · et caliginis voce magna Nichil
addens amplius · et scripsit ea in duabus tabulis lapideis
quas tradidit michi Vos autem postquam audistis vocem de
de medio tenebrarum et montem ardere vidistis accessistis ad
me omnes principes tribuum et maiores natu atque dixistis
Ecce ostendit nobis dominus deus noster maiestatem et magnitudinem
suam vocem eius audiuimus de medio ignis · et probauimus
hodie quod loquente deo cum homine vixerit homo Cur ergo moriemur
et deuorabit nos ignis hic maximus si enim audierimus vltra
vocem domini dei nostri moriemur Quid est omnis homo vt
audiat vocem dei viuentis qui de medio ignis loquitur
sicut nos audiuimus et possit viuere Tu magis accede et
audi cuncta que dixerit dominus deus noster tibi · loquerisque ad
nos et nos audientes faciemus ea Quod cum audisset dominus
ait ad me Audiui vocem verborum populi huius · que locuti sunt
tibi bene omnia sunt locuti Quis det talem eos habere
mentem vt timeant me et custodiant vniuersa mandata
mea in omni tempore · vt bene sit eis et filiis eorum in sempi-
terna Vade et dic eis Reuertimini in tentoria vestra Tu vero
hic sta mecum Et loquar tibi omnia mandata et cerimo-
nias atque iudicia · que docebis eos vt faciant ea in terra quam
dabo illis in possessionem Custodite igitur et facite que precepit
dominus deus vester vobis Non declinabitis neque ad dexte-
ram neque ad sinistram · Sed per viam quam precepit dominus deus
vester ambulabitis vt viuatis et bene sit vobis et protelentur
dies in terra possessionis vestre

VI

Hec sunt precepta et ceremonie atque iudicia que ma
ndavit dominus deus noster ut docerem vos et faciatis ea in
terra ad quam transgredimini possidendam ut time
as dominum deum tuum et custodias omnia mandata et precepta eius
que ego precipio tibi et filiis ac nepotibus tuis cunctis diebus vite
tue ut prolongentur dies tui Audi israel et observa ut faci
as que precepit tibi dominus et bene sit tibi et multiplicearis
amplius sicut pollicitus est dominus deus patrum tuorum tibi terram
lacte et melle manantem Audi israel dominus deus noster deus
unus est Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo et ex
tota anima tua et ex tota fortitudine tua Eruntque verba hec
que ego precipio tibi hodie in corde tuo et narrabis ea filiis tu
is et meditaberis sedens in domo tua et ambulans in itine
re dormiens atque consurgens et ligabis ea quasi signum in manu tua
eruntque et movebuntur ante oculos tuos scribesque ea in li
mine et ostiis domus tue Cumque introduxerit te dominus deus
tuus in terram pro qua iuravit patribus tuis abraham
ysaac et iacob et dederit tibi civitates magnas et optimas
quas non edificasti domus plenas cunctarum opum quas non
extruxisti cisternas quas non fodisti vineta et oliveta
que non plantasti et comederis et saturatus fueris Cave
diligenter ne obliviscaris domini qui eduxit te de terra egypti
de domo servitutis Dominum deum tuum timebis et ipsi ser
vies ac per nomen illius iurabis Non ibitis post deos alienos
cunctarum gentium que in circuitu vestro sunt quoniam deus emula
tor dominus deus tuus in medio tui nequando irascatur furor
domini dei tui contra te et auferat te de superficie terre Non tem
ptabis dominum deum tuum sicut temptasti in loco temptationis
Custodi precepta domini dei tui ac testimonia tua et ceremonias
quas precepit tibi et fac quod placitum est et bonum in conspectu domini
et ut bene sit tibi et ingressus possideas terram optimam de
qua iuravit dominus patribus tuis ut deleret omnes inimicos tuos
coram te sicut locutus est Cum interrogaverit te filius tuus
cras dicens Quid sibi volunt testimonia hec et ceremonie
atque iudicia que precepit dominus deus noster nobis Dices ei Servi
eramus pharaonis in egypto et eduxit nos dominus de egypto

in manu forti. fecitque signa atque prodigia magna et pessima
in egypto contra pharaonem et omnem domum illius in conspectu nostro
et eduxit nos inde ut introductis daret terram super qua iura-
uit patribus nostris. Precepitque nobis dominus ut faciamus omnia
legittima hec et timeamus dominum deum nostrum. ut et bene sit
nobis cunctis diebus vite nostre. sicut est hodie. Eritque nostri miseri-
cors si custodierimus et fecerimus omnia precepta eius coram domino
deo nostro. sicut mandauit nobis

VII

Cum introduxerit te dominus deus tuus in terram quam pos-
sessurus ingredieris. et deleuerit gentes multas coram
te. ethenum et gergeseum et amorreum. chananeum
et phereseum et eueum. et iebuseum. Septem gentes multo
maiores numero quam tu es et robustiores. et tradiderit eas
dominus deus tibi percucies eas usque ad internicionem. Non
inibis cum eis fedus. nec misereberis earum neque sociabis cum
eis coniugia. Filiam tuam non dabis filio eius. nec filiam illius
accipies filio tuo. quia seducet filium tuum ne sequatur me
et ut magis seruiat diis alienis. Irasceturque furor domini et
delebit te cito. Quin potius hec facietis eis. Aras eorum sub-
uertite. confringite statuas. lucosque succidite. et sculptilia
comburite. quia populus sanctus es domino deo tuo. Te elegit dominus
deus tuus ut sis ei populus peculiaris. de cunctis populis qui
sunt super terram. Non quia cunctas gentes numero vincebatis
vobis iunctus est dominus. et elegit vos cum omnibus sitis populis
pauciores. sed quia dilexit vos dominus et custodiuit iuramen-
tum quod iurauit patribus nostris. eduxitque vos in manu
forti et redemit de domo seruitutis de manu pharaonis
regis egypti. et scietis quia dominus deus tuus ipse est deus for-
tis et fidelis custodiens pactum et misericordiam diligenti-
bus se et his qui custodiunt preceptum eius in mille genera-
tiones. Et reddens odientibus se statim. ita ut disperdat
eos et ultra non differat. protinus eis restituens quod me-
rentur. Custodi ergo precepta et ceremonias atque iudicia
que ego mando tibi hodie ut facias. Si postquam audieris
hec iudicia custodieris ea. et feceris custodiet dominus deus tuus
tibi pactum et misericordiam quam iurauit patribus tuis

et diliget te ac multiplicabit. Benedicet quoque fructum ventris tui
et fructum terre tue, frumento tuo atque vindemie oleo et ar-
mentis, gregibus ovium tuarum super terram pro qua iuravit
patribus tuis ut daret eam tibi. Benedictus eris inter
omnes populos. Non erit apud te sterilis utriusque sexus tam
in hominibus quam in gregibus tuis. Auferet a te dominus omnem lan-
guorem et infirmitates egypti pessimas quas novisti non
inferet tibi sed cunctis hostibus tuis. Devorabis omnes populos
quos dominus deus tuus daturus est tibi. Non parcet eis oculus tuus
nec servies diis eorum ne sint in ruinam tui. Si dixeris in corde
tuo plures sunt gentes iste quam ego, quomodo potero dele-
re eas. Noli metuere sed recordare que fecerit dominus deus tuus pharaoni
et cunctis egyptiis plagas maximas quas viderunt oculi tui
et signa atque portenta manumque robustam et extentum
brachium ut educeret te dominus deus tuus. Sic faciet cunctis populis
quos metuis. Insuper et crabrones mittet dominus deus tuus in eos
donec deleat omnes ac disperdat qui te fugerint et latere non
poterunt. Non timebis eos quia dominus deus tuus in medio tui
est. Deus magnus et terribilis. Ipse consumet nationes has in
conspectu tuo paulatim et per partes. Non poteris delere eas
pariter ne forte multiplicentur contra te bestie terre. Dabitque eos
dominus deus tuus in conspectu tuo et interficiet illos donec pe-
nitus deleantur. Tradetque reges eorum in manus tuas et dis-
perdes nomina eorum sub celo. Nullus poterit resistere tibi donec
conteras eos. Sculptilia eorum igne combures. Non concupi-
sces argentum et aurum de quibus facta sunt neque assumes
ex eis tibi quicquam ne offendas propterea quia abhominatio est domini
dei tui. Nec inferes quippiam ex idolo in domum tuam ne
fias anathema sicut illud est. Quasi spurcitiam detestaberis
et velud inquinamentum ac sordes abhominationis habebis
quia anathema est.

viii

Omne mandatum quod
ego precipio tibi hodie cave diligenter ut facias, ut
possitis vivere et multiplicemini ingressique possi-
deatis terram pro qua iuravit dominus patribus vestris. Et recorda-
beris cuncti itineris quod adduxit te dominus deus tuus xl annis
per desertum ut affligeret te atque temptaret et nota fierent

que in tuo animo versabantur utrum custodires mandata
illius an non. Afflixit te penuria et dedit tibi cibum manna
quem ignorabas tu et patres tui, ut ostenderet tibi quod non in solo
pane vivit homo, sed in omni verbo quod egreditur ex ore dei.
Vestimentum quo operiebaris nequaquam vetustate defecit, et
pes tuus non est subtritus. En quadragesimus annus est, ut
recogites in corde tuo, quia sicut erudit homo filium suum, sic
dominus deus tuus erudivit te, ut custodias mandata domini dei
tui et ambules in viis eius et timeas eum. Dominus enim
deus tuus introducet te in terram bonam, terram rivorum aquarum
que et fontium, in cuius campis et montibus erumpunt flu
viorum abyssi, terram frumenti, ordei, ac vinearum, in qua
ficus et malagranata et oliveta nascuntur, terram olei
et mellis, ubi absque ulla penuria comedes panem tuum et rerum
omnium habundantia perfrueris, cuius lapides ferrum sunt
et de montibus eius eris metalla fodiuntur, ut cum come
deris et saciatus fueris, benedicas domino deo tuo pro terra
optima quam dedit tibi. Observa et cave ne quando obliviscaris domini
dei tui et negligas mandata eius atque iudicia et ceremo
nias quas ego precipio tibi hodie. Ne quando comederis et sac
iatus fueris, domos pulcras edificaveris et habitaveris in eis,
habuerisque armenta et ovium greges, argenti et auri
cunctarumque rerum copiam, elevetur cor tuum et non reminiscaris
domini dei tui qui eduxit te de terra egypti et de domo ser
vitutis, et ductor tuus fuit in solitudine magna atque terribili,
in qua erat serpens flatu adurens et scorpio ac dipsas et
nulle omnino aque; qui eduxit rivos de petra durissima
et cibavit te manna in solitudine quod nescierunt patres tui.
Et postquam afflixit te atque probavit, ad extremum misertus est
tui, ne diceres in corde tuo: Fortitudo mea et robur manus
mee hec mihi omnia prestiterunt; sed recorderis domini dei tui
quod ipse tibi vires prebuerit, ut impleret pactum suum super quo iura
vit patribus tuis, sicut presens indicat dies. Si autem oblitus domini dei
tui secutus fueris deos alienos coluerisque illos et adoraveris, ecce nunc predico
tibi quod omnino dispereas; sicut gentes quas delevit dominus in introitu tuo, ita et vos peribitis
si inobedientes fueritis voci domini dei vestri.

[margin: ceremonias]
[margin: dipsas]

ix

Audi israhel. Tu transgredieris hodie iordanem, ut possi-
deas nationes maximas et fortiores te, civitates ingen-
tes, et ad celum usque muratas, populum magnum atque sub-
limem, filios enachim quos ipse vidisti et audisti, quibus nullus
potest ex adverso resistere. Scies ergo hodie quod dominus deus tuus
ipse transibit ante te, ignis devorans atque consumens, qui con-
terat eos et deleat atque disperdat ante faciem tuam velociter sicut
locutus est tibi. Ne dicas in corde tuo cum deleverit eos dominus
deus tuus in conspectu tuo: propter iusticiam meam introduxit
me dominus ut terram hanc possiderem, cum propter impietates
suas iste delete sunt nationes. Neque enim propter iusticias tuas et
equitatem cordis tui ingredieris ut possideas terram eorum, sed
quia ille egerunt impie, te introeunte delete sunt, et ut
compleret verbum suum dominus quod sub iuramento pollicitus est
patribus tuis abraham, ysaac et iacob. Scito igitur quod non propter
iusticias tuas dominus deus tuus dederit tibi terram hanc optimam in
possessionem, cum durissime cervicis sis populus. Memento
et ne obliviscaris quomodo ad iracundiam provocaveris dominum
deum tuum in solitudine. Ex eo die quo egressus es de egipto
usque ad locum istum, semper adversus dominum contendisti. Nam
et in horeb provocasti eum, et iratus est, delere voluit te,
quando ascendi in montem ut acciperem duas thabulas
lapideas pacti quod pepigit vobiscum dominus, et perseveravi in mon-
te quadraginta diebus et quadraginta noctibus, panem non
comedens et aquam non bibens. Deditque michi dominus du-
as tabulas scriptas digito dei, et continentes omnia verba
que vobis in monte locutus est de medio ignis quando
concio populi congregata est. Cumque transissent quadraginta
dies et totidem noctes, dedit michi duas tabulas lapideas federis.
Dixitque michi: Surge et descende hinc cito, quia populus
tuus quem eduxisti de egipto deseruit velociter viam
quam demonstrasti eis, feceruntque sibi vitulum conflatilem.
Rursumque ait dominus ad me: Cerno quod populus iste dure cervicis
est. Dimitte me ut conteram eum et deleam nomen eius
sub celo, et constituam te super gentem que hac maior et fortior
sit. Cumque de monte ardente descenderem et duas tabulas

Federis vtraque manu tenerem · vidissemque vos peccasse domino
deo vestro · et fecisse vobis vitulum conflatilem · ac deseruis-
se velociter viam eius · quam vobis ostenderat · proieci tabu-
las de manibus meis · confregique eas in conspectu vestro · Et
procidi ante dominum · sicud prius quadraginta diebus et quadra-
ginta noctibus · panem non comedens et aquam non bibens
propter omnia peccata vestra · que gessistis contra dominum · et eum
ad iracundiam provocastis · Timui enim illius iram
et indignacionem · qua adversum vos concitatus dele-
re vos voluit · et exaudivit me etiam hac vice · Adversum
aaron quoque vehementer iratus voluit eum conterere · pro
illo similiter deprecatus sum · Peccatum autem vestrum quod fe-
ceratis id est vitulum · arripiens igne combussi · et in
frusta comminuens · omnino que in pulverem redigens
proieci in torrentem qui de monte descendit · In incendio
quoque et in sepulcris concupiscentie provocastis dominum · Et quando
misit vos de cades barne dicens · ascendite et possidete
terram · quam dedi vobis · et contempsistis imperium domini dei vestri
et non credidistis ei · neque vocem illius audire voluistis
sed semper fuistis rebelles a die qua nosse vos cepi ·
Et iacui coram domino xl diebus ac noctibus · quibus eum sup-
pliciter deprecabar · ne deleret vos ut fuerat comminatus
et orans dixi Domine deus Ne disperdas populum tuum
et hereditatem tuam quam redemisti in magnitudine tua
quos eduxisti de egipto in manu forti · Recordare ser-
vorum tuorum abraham ysaac et iacob · ne aspicias duriciam
populi huius · et impietatem atque peccatum · Ne forte dicant
habitatores terre de qua eduxisti nos · Non poterat dominus
introducere eos in terram quam pollicitus est eis · et oderat
illos · Idcirco eduxit ut interficeret eos in deserto [solitudine] · Qui sunt
populus et hereditas tua · quos eduxisti in fortitudine tua
magna · et brachio extento

X

In tempore illo dixit dominus ad me · Dola tibi duas tabu-
las sicut priores fuerunt · et ascende ad me in montem
faciesque archam ligneam ut scribam in tabulis verba
que fuerunt in hiis quas ante confregisti · ponesque eas

in archa. Feci igitur archam de lignis sethim. Cumque dolassem
duas tabulas lapideas ad instar priorum. ascendi in montem
habens eas in manibus. scripsitque in tabulis iuxta id quod prius
scripserat verba decem que locutus est dominus ad vos in monte de
medio ignis. Quando populus congregatus est. et dedit eas in.
Reversusque de monte descendi. et posui tabulas in archam:
quam feceram. que hic usque ibi sunt sicud michi preceperat dominus.
Filii autem israel castra moverunt ex berothi filiorum iathan
in mosera ubi aaron mortuus ac sepultus est. pro quo
sacerdotio functus est filius eius eleazar. Inde venerunt
in gadgad de quo loco profecti castra metati sunt in iethaba-
tha in terra aquarum atque torrentum. Eo tempore separavit
tribum levi ut portaret archam federis domini. et staret
coram eo in ministerio. ac benediceret in nomine illius:
usque in presentem diem. Quamobrem non habuit levi partem
neque possessionem cum fratribus suis. quia ipse dominus posse-
ssio eius. sicud promisit ei dominus deus tuus. Ego autem steti
in monte sicut prius quadraginta diebus ac noctibus. Ex-
audivitque me dominus etiam hac vice. et te perdere noluit. Dixit
que michi. Vade et precede populum ut ingrediatur et possideat
terram quam iuravi patribus eorum ut traderem eis. Et nunc
israhel. quid dominus deus tuus petit a te. nisi ut timeas dominum
deum tuum et ambules in viis eius et diligas eum ac servi-
as domino deo tuo. in toto corde tuo et in tota anima tua:
custodiasque mandata domini. et ceremonias eius quas
ego hodie precipio. ut bene sit tibi. En domini dei tui celum
et celum celi terra. et omnia que in eis sunt. et tamen
patribus tuis conglutinatus est dominus. et amavit eos elegit
que semen eorum post eos id est vos de cunctis gentibus. sicud hodie
comprobatur. Circumcidite igitur preputium cordis vestri.
et cervicem vestram ne induretis amplius. Quia dominus
deus vester ipse est deus deorum et dominus dominantium. deus
magnus et potens et terribilis. qui personam non accipit nec
munera. facit iudicium pupillo et vidue. Amat peregrinum
et dat ei victum atque vestitum. Et vos ergo amate peregrinos
quia et ipsi fuistis advene in terra egipti: Do-

pp... cordis

Dominum deum tuum timebis et ei soli servies ipsi adherebis iura-
bisque in nomine illius. Ipse est laus tua et deus tuus qui fecit
tibi hec magnalia et terribilia que viderunt oculi tui.
In septuaginta animabus descenderunt patres tui in egiptum et ecce
nunc multiplicavit te dominus deus tuus sicut astra celi.

Ama itaque dominum deum tuum et observa precepta eius
et testimonia et iudicia atque mandata omni tempore.
Cognoscite hodie que ignorant filii vestri qui non vi-
derunt disciplinam domini dei vestri magnalia eius et robu-
stam manum extentumque brachium, signa et opera
que fecit in medio egipti pharaoni regi et universe terre
eius omnique exercitui egiptiorum et equis ac curribus quomodo
operuit eos aque rubri maris cum vos persequerentur et de-
leverit eos dominus usque in presentem diem vobisque que fecerit
in solitudine donec veniretis ad hunc locum. Et dathan
atque abiron filiis eliab qui fuit filius ruben quos aperto
ore suo terra absorbuit cum domibus et tabernaculis
et universa substantia eorum quam habebant in medio
israelis. Oculi vestri viderunt omnia opera domini magna
que fecit ut custodiatis universa mandata illius que ego
hodie precipio vobis et possitis introire et possidere terram
ad quam ingredimini multoque vivatis tempore in ea
quam sub iuramento pollicitus est dominus patribus vestris et
semini eorum lacte et melle manantem. Terra enim ad quam
ingredieris possidendam non est sicut terra egipti de
qua existi ubi iacto semine in ortorum morem aque
ducuntur irrigue sed montuosa est et campestris
de celo expectans pluvias. Quam dominus deus tuus
semper invisit et oculi illius in ea sunt a principio anni
usque ad finem eius. Si ergo obedieritis mandatis meis
que ego hodie precipio vobis ut diligatis dominum deum vestrum
et serviatis ei in toto corde vestro et in tota anima vestra dabit
pluviam terre vestre temporaneam et serotinam ut colligatis
frumentum et vinum et oleum fenumque ex agris ad pascen-
da iumenta et ut ipsi comedatis et saturemini. Cavete
ne forte decipiatur cor vestrum et recedatis a domino

Diis alienis et adoretis eos. Iratus q3 dns claudet celum ut
pluuie non descendant, nec tra det germen suu, pereatis q3
velociter de tra optima quam dominus daturus est vobis. Ponite
hec verba mea in cordibus et in animis vestris. et suspe
dite ea pro signo in manibus, inter vros oculos collocate.
Docete filios vestros ut illa meditentur. Quando sederis
in domo tua. et ambulaueris in via tua. et accubueris ac
surrexeris. scribes ea super postes et ianuas domus tue.
ut multiplicentur dies tui. et filiorum tuorum in tra quam
iurauit dns patribus tuis ut daret eis, quam diu celum im
minet tre. Si enim custodieritis mandata que ego precipio
vobis. et feceritis ea. ut diligatis dnm deum vrm et
ambuletis in omnibus viis eius. adherentes ei. Disperdet
dominus omnes gentes istas ante faciem vram. et possid
bitis eas. que maiores et fortiores vobis sunt. Omnis locus
quem calcauerit pes vr. vr erit. a deserto et libano flumine
magno eufraten. usq3 ad mare occidentale. erunt fines
vri. Nullus stabit contra vos. terrorem vrm et formidi
nem dabit dns deus vr super omnem tram quam calcaturi
estis sicud locutus est vobis. En propono in conspectu vro ho
die benedictionem et maledictionem. Benedictionem q si obedieritis
mandatis domini dei vri. que hodie ego precipio vobis. Male
dictionem si non audieritis mandata domini dei vri. sz recesseritis
de via quam ego nunc ostendo vobis. et ambulaueritis post
deos alienos. quos ignoratis. Cum introduxerit te dns de
tuus in tram ad quam pergis habitandam, pones bene
dictionem super montem garizim. et maledictionem super montem
hebal. qui sunt trans iordanem post viam que pergit ad
solis occubitum in terra chananei qui habitat in campestri
bz. contra galgalam que e iuxta vallem tendentem et
intrantem procul. Vos enim transibitis iordanem, ut possi
deatis tram quam dns deus vr daturus e vobis. et habeatis
ac possideatis illam, Videte ergo ut impleatis ceremonias

Hec sunt precepta atq3 iudicia que facere debetis
in terra quam dns deus patrum tuorum daturus est

atq3 iudicia que ego hodie ponam in conspectu vestro. XII

Ut possideas eam cunctis diebus quibus super humum gradieris
Subvertite omnia loca in quibus coluerunt gentes quas posses-
suri estis deos suos super montes excelsos et colles et subter omne
lignum frondosum. Dissipate aras eorum et confringite statu-
as lucos igne comburite. et idola comminuite. Disperdi-
te nomina eorum de locis illis. Non facietis ita domino deo vestro
sed ad locum quem elegerit dominus deus vester de cunctis tribubus
vestris. Ut ponat nomen suum ibi et habitet in eo venietis
et offeretis in illo loco holocausta et victimas vestras de-
cimas et primitias manuum vestrarum et vota atque donaria primo-
genita boum et ovium. et comedetis ibi in conspectu domini dei
vestri. et letabimini in cunctis ad que miseritis manum vos et do-
mus vestre in quibus benedixerit vobis dominus deus vester. Non facie-
tis ibi que nos hic facimus hodie singuli quod sibi rectum videtur.
Neque enim usque in presens tempus venistis ad requiem et possessionem
quam dominus deus vester daturus est vobis. Transibitis Iordanem
et habitabitis in terra quam dominus deus vester daturus est vobis
ut requiescatis a cunctis hostibus per circuitum et absque ullo tempo-
timore habitetis in loco quem elegerit dominus deus vester ut
sit nomen eius in eo. Illuc omnia que precipio conferetis
holocausta et hostias ac decimas et primicias manuum
vestrarum et quicquid precipuum est in muneribus que vovistis
domino. Ibi epulabimini coram domino deo vestro. Vos et fi-
lii ac filie vestre famuli ac famule atque levites qui in
urbibus commorantur. Neque enim habent aliam partem et possessionem
inter vos. Cave ne offeras holocausta tua in omni
loco quem videris, sed in eo quem elegerit dominus in una
tribuum tuarum offeres hostias et facies quecumque precipio
tibi. Sin autem comedere volueris et te esus carnium
delectaverit occide et comede iuxta benedictionem domini
dei tui quam dedit tibi in urbibus tuis. Sive immundum
fuerit hoc est maculatum et debile sive mundum hoc est
integrum et sine macula quod offerri licet sicut capream
et cervum comedes absque esu dumtaxat sanguinis
quem super terram quasi aquam effundes. Non poteris comedere
in oppidis tuis decimam frumenti et vini et olei tui

subter

Primogenita armentorum et pecorum et omnia que voveris et
sponte offerre volueris et primitias manuum tuarum sed coram domino
deo tuo comedes in loco quem elegerit dominus deus tuus tu et filius
tuus et filia tua servus et famula atque levites qui manet in
urbibus tuis et letaberis et reficieris coram domino deo tuo in cunctis
ad que extenderis manum tuam Cave ne derelinquas levitem
in omni tempore quo versaris in terra Cum dilataverit dominus deus
tuus terminos tuos sicut locutus est tibi et volueris vesci carnibus
quas desiderat anima tua locus autem quem elegerit dominus deus
tuus ut sit nomen eius ibi Si procul fuerit occides de armentis
et pecoribus que habueris sicut precepit tibi et comedes in oppidis
tuis ut placet tibi Sicut comeditur caprea et cervus ita vesceris
eis et mundus et inmundus in commune vescentur hoc solum
cave ne sanguinem comedas sanguis enim eorum pro anima est
et idcirco non debes animam comedere cum carnibus sed super
terram fundes quasi aquam ut sit tibi bene et filiis tuis post te cum feceris
quod placet in conspectu domini Que autem sanctificaveris et voveris
domino tolles et venies ad locum quem elegerit dominus et offeres oblationes
tuas carnem et sanguinem super altare domini dei tui San
guinem hostiarum fundes in altari carnibus autem ipse vesceris
Observa et audi omnia que ego precipio tibi ut bene sit tibi et
filiis tuis post te in sempiternum Cum feceris quod bonum est et pla
citum in conspectu domini dei tui Quando disperserit dominus
deus tuus ante faciem tuam gentes ad quas ingredieris
possidendas et possederis eas atque habitaveris in terra earum
cave ne imiteris eas postquam te fuerint introeunte sub
verse et requiras cerimonias earum dicens Sicut colu
erunt gentes iste deos ita et ego colam Non facias simili
ter domino deo tuo Omnes enim abhominationes quas aversatur
dominus fecerunt diis suis offerentes filios et filias et combu
rentes igni Sequitur Capitulum xiii

XIII

Quod precipio tibi hoc tantum facito domino nec ad
das quicquam nec minuas Si surrexerit in medio
tui propheta aut qui somnium vidisse se dicat
et predixerit signum atque portentum et evenerit quod locutus e

et dixerit tibi eamus et sequamur deos alienos quos ignoras
et serviamus eis. non audies verba pphete illius aut som
niatoris. quia temptat vos dns deus vr. ut palam fiat
utrum diligatis eum an non. in toto corde et in tota ani
ma vra. Dominum deum vrm sequimini et ipsum timete. Man
data illius custodite et audite vocem illius. ipsi servietis et
ipsi adherebitis. Ppheta aut ille aut fictor sompniorum interfi
cietur quia locutus est ut vos averteret a dno deo vro qui
eduxit vos de tra egypti et redemit de domo servitutis. ut er
rare te faceret de via quam tibi precepit dns deus tuus. et
auferas malum de medio tui. Si tibi voluerit persuadere
fr tuus filius matris tue. vel filia sive uxor que e in sinu
tuo. aut amicus quem diligis ut animam tuam. clam
dicens. eamus ut serviamus diis alienis. quos ignoras tu
et patres tui. Cunctarum in circuitu gentium que iuxta vel procul
sunt ab initio. usque ad finem tre. non acquiescas ei nec audi
as neque parcat ei oculus tuus ut miserearis. et occultes eum sed
statim interficias. Sit primum manus tua super eum et post
te omnis populus mittat manum. lapidibus obrutus necabitur
qui voluit te abstrahere a dno deo tuo qui eduxit te de tra e
gypti de domo servitutis. ut omnis israel audiens timeat et nequaquam
ultra faciat quippiam huius rei simile. Si audieris in una
urbium tuarum quas dns deus tuus dabit tibi ad habitandum
dicentes aliquos. Egressi sunt filii belial de medio tui
et averterunt habitatores urbis tue atque dixerunt. Eamus
et serviamus diis alienis. quos ignoratis. Quere sollicite
et diligenter rei veritate perspecta. si inveneris certum esse
quod dicitur. et abhominationem hanc opere perpetratam.
statim percuties habitatores urbis illius in ore gladii et de
lebis eam. Omnia que que in illa sunt usque ad pecora. Quic
quid supellectilis fuerit congregabis in medio platearum eius
et cum ipsa civitate succendes. ita ut universa consumas
dno deo tuo. et sit tumulus sempiternus. Non edificabitur
amplius. et non adherebit de illo anathemate quicquid in
manu tua. ut avertatur dns ab ira furoris sui et mis

tui Multiplicet q3 te sicut iuravit patribus tuis Quando au
dieris vocem dni dei tui custodiens omnia precepta eius que
ego precipio tibi hodie ut facias quod placitum est in conspec
tu domini dei tui : 2C Capitulum xiiii

xiiii

Filii estote domini dei vestri Non vos incidetis nec faci
etis calvitium super mortuo Quia populus sanctus es
domino deo tuo et te elegit ut sis ei in populum peculiarem
de cunctis gentibus que sunt super terram Ne comedatis
que inmunda sunt Hoc est animal quod comedere debetis
Bovem et ovem et capram cervum capream bubalum tra
gelaphum pygargum orim origen camelopardalum
Omne animal quod in duas partes ungulam findit et rumi
nat comedetis De hiis autem que ruminant et ungulam
non findunt hec comedere non debetis Camelum leporem
chyrogrillum quia ruminant et non dividunt ungulas
inmunda erunt vobis Sus quoque quia dividit ungulam
et non ruminat inmunda erit Carnibus eorum non vescemini
et cadavera non tangetis Hec comedetis ex omnibus que mo
rantur in aquis Que habent pinnulas et squamas comedite
Que absque pinnulis et squamis sunt ne comedatis quia
inmunda sunt Omnes aves mundas comedite Inmundas
ne comedatis Aquilam scilicet et griffem et alietum ixon
et vulturem ac milvum iuxta genus suum et omne corvini
generis Strucionem et noctuam et larum atque accipitrem
iuxta genus suum Herodium et cignum et ibin ac mer
gulum porphirionem et nicticoracem onocratalum
et charadrion singula in genere suo Upupam quoque
et vespertilionem et omne quod reptat et pinnulas habet
inmundum erit nec comedetur Omne quod mundum est come
dite Quicquid autem morticinum est ne vescamini ex eo Peregrino
qui intra portas tuas est da ut comedat aut
vende ei Quia tu populus sanctus domini dei tui es Non
coques edum in lacte matris sue Decimam partem sepa
rabis de cunctis frugibus tuis que nascuntur in terra per annos
singulos et comedes in conspectu domini dei tui in loco

que elegerit dominus ut in eo nomen eius invocetur Decimam
frumenti tui et vini et olei et primogenita de armentis
et ovibus tuis ut discas timere dominum deum tuum omni tempore
Cum autem longior fuerit via et locus quem elegerit dominus
deus tuus tibi quod benedixerit nec potueris ad eum hec
cuncta portare vendes omnia et in precium rediges portabisque
in manu tua et proficisceris ad locum quem elegerit dominus
deus tuus et emas ex eadem pecunia quicquid tibi pla
cuerit sive ex armentis sive ex ovibus vinum quoque et
siceram et omne quod desiderat anima tua et comme
des coram domino deo tuo et epulaberis tu et domus tua
et levita qui intra portas tuas est Cave ne derelinquas
eum quia non habet aliam partem in possessione tua Anno
autem tertio separabis aliam decimam ex omnibus que nascuntur
tibi eo tempore et repones intra portas tuas venietque
levites quia aliam non habet partem nec possessionem tecum
et peregrinus ac pupillus et vidua qui intra portas tuas
sunt et comedent et saturabuntur ut benedicat tibi dominus
deus tuus in cunctis operibus manuum tuarum que feceris

xv

Septimo anno facies remissionem que
hoc ordine celebrabitur Cui debetur aliquid
ab amico vel proximo ac fratre suo repetere
non poterit quia annus remissionis est domini A pere
grino et advena exiges Civem et propinquum repetendi
non habes potestatem Et omnino indigens et mendicus non
erit inter vos ut benedicat tibi dominus in terra quam daturus
est tibi in possessionem Si tamen audieris vocem domini dei
tui et custodieris universa que iussit et que ego ho
die precipio tibi Benedicet tibi ut pollicitus est Fenera
beris gentibus multis et ipse a nullo accipies mutuum Do
minaberis nationibus plurimis et tui nemo dominabitur
Si unus de fratribus tuis qui morantur intra portas civitatis
tue in terra quam dominus deus tuus daturus est tibi ad paupertatem
venerit non obdurabis cor tuum nec contrahes manum
sed aperies eam pauperi et dabis mutuum quo eum indigere

perspexeris. Caue ne forte subrepat tibi impia cogitacio et
dicas in corde tuo Appropinquat septimus annus remissionis &
auertas oculos a paupere fratre nolens ei quod postulat mu
tuum commodare Ne clamet contra te ad dominum et fiat
tibi in peccatum sed dabis ei Nec ages quippiam callide in
eius necessitatibus subleuandis ut benedicat tibi dominus
deus tuus in omni tempore et in cunctis ad que ma
num miseris Non deerunt pauperes in terra habitacionis
tue Ideo ego precipio tibi ut aperias manum fratri tuo et
egeno et pauperi qui tecum versantur in terra
Cum tibi venditus fuerit frater tuus hebreus aut
hebrea et sex annis seruierit tibi in septimo anno dimit
tes eum liberum Et quem libertate donaueris nequaquam
vacuum abire patieris sed dabis ei viaticum de gregibus et
de area et de torculari tuo quibus dominus deus tuus bene
dixerit tibi Memento quod et ipse seruieris in terra egypti et
liberauit te dominus deus tuus Ideo ego nunc precipio tibi
Sin autem dixerit: nolo egredi eo quod diligat te et domum
tuam et bene sibi apud te esse senciat Assumes subulam
et perforabis aurem eius in ianua domus tue et ser-
uiet tibi usque in eternum Ancille quoque similiter facies Non
auertes ab eis oculos tuos quando dimiseris eos liberos
Quia iuxta mercedem mercenarii per sex annos seruiuit
tibi ut benedicat tibi dominus deus tuus in cunctis operibus
que agis De primogenitis que nascuntur in armentis
et in ouibus tuis quicquid sexus est masculini sanctifi
cabis domino deo tuo Non operaberis in primogenito
bouis et non tondebis primogenita ouium In conspec
tu domini dei tui comedes ea per annos singulos in
loco quem elegerit dominus tu et domus tua Sin autem habuerit
maculam et vel claudum fuerit vel cecum aut in aliqua parte
deforme vel debile non immolabitur domino deo tuo
sed intra portas urbis tue comedes illud tam mundus quam inmundus
similiter vescentur eis quasi caprea et ceruo Hoc solum obseruabis ut sanguinem
eorum non comedas sed effundas in terram quasi aquam

de seruo empto

de primogenitis oblatis

XVI

Observa mensem novarum frugum et verni primi
temporis ut facias phase domino deo tuo quia in
isto mense eduxit te dominus deus tuus de egypto
nocte. Immolabisque phase domino deo tuo de ovibus et
bobus in loco quem elegerit dominus deus tuus ut habitet
nomen eius ibi. Non comedes in eo panem fermentatum
Septem diebus comedes absque fermento afflictionis panem
quia in pavore egressus es de egypto et memineris diei
egressionis tue de egypto omnibus diebus vite tue. Non appa-
rebit fermentum in omnibus terminis tuis septem diebus
et non remanebit de carnibus eius quod immolatum est vespere
in die primo mane. Non poteris immolare phase in qualibet
urbium tuarum quas dominus deus tuus daturus est tibi sed
in loco quem elegerit dominus deus tuus ut habitet nomen
eius ibi. immolabis phase vespere ad solis occasum quando
egressus es de egypto. et coques et comedes in loco quem
elegerit dominus deus tuus. Maneque consurgens vades in
thabernacula tua. Sex diebus comedes azima et die septi-
mo quia collecta est domini dei tui. Non facies opus. Septem
ebdomadas numerabis tibi ab ea die qua falcem in segetem
miseris et celebrabis diem festum ebdomadarum domino deo
tuo oblationem spontaneam manus tue. quam offeres
iuxta benedictionem domini dei tui et epulaberis coram domino
deo tuo Tu et filius tuus et filia tua. et servus tuus et
ancilla tua. et levites qui est intra portas tuas. et advena
ac pupillus et vidua qui morantur vobiscum in loco quem
elegerit dominus deus tuus ut habitet nomen eius ibi. Et re-
cordaberis quoniam servus fueris in egypto. Custodiesque ac fa-
cies que precepta sunt. Sollempnitatem quoque thaber-
naculorum celebrabis per septem dies. Quando collegeris de
area et torculari fruges tuas et epulaberis in sollemp-
nitate tua. tu et filius tuus. et filia tua. et servus tu-
et ancilla. levites quoque et advena. et pupillus ac vidua
qui intra portas tuas sunt ~~Septem~~ Septem diebus
domino deo tuo festa celebrabis in loco quem elegerit dominus

Benedicetque tibi dominus deus tuus in cunctis frugibus tuis
et in omni opere manuum tuarum. erisque in letitia. Tribus
vicibus per annum apparebit omne masculinum tuum in conspec
tu domini dei tui in loco quem elegerit in solempnitate azi
morum et in solempnitate ebdomadarum et in solempnita
te tabernaculorum. Non apparebit ante dominum vacuus
sed offeret unusquisque secundum quod habuerit iuxta bene
dictionem domini dei sui quam dederit ei. Iudices et ma
gistros constitues in omnibus portis tuis. quas dominus deus
tuus dederit tibi per singulas tribus tuas. ut iudicent
populum iusto iudicio. nec in alteram partem declinent. Non
accipies personam nec munera. quia munera excecant
oculos sapientum. et mutant verba iustorum. Iuste
quod iustum est persequeris ut vivas et possideas terram
quam dominus deus tuus dederit tibi. Non plantabis lucum
et omnem arborem iuxta altare domini dei tui. Nec faci
as tibi atque constituas statuam quam odit dominus deus tuus.
Non ymolabis domino deo tuo bovem et ovem in quo est macula
aut quippiam vitii quia abhominatio est domino deo tuo

XVII

Cum reperti fuerint apud te intra unam portarum tuarum
quas dominus deus tuus dabit tibi vir aut mulier qui
faciunt malum in conspectu domini dei tui et trans
grediantur pactum illius ut vadant et serviant diis alienis
et adorent eos solem et lunam et omnem miliciam celi que non
precepi et hoc tibi fuerit nunciatum. Audiensque inquisieris dili
genter et verum esse repereris. et abhominatio facta est in israel
educes virum ac mulierem qui rem sceleratissimam perpetrarunt
ad portas civitatis tue et lapidibus obruentur. In ore
duorum aut trium testium peribit qui interficietur. Nemo occidatur
uno contra se dicente testimonium. Manus testium prima
interficiet eum et manus reliqui populi extrema mittetur
ut auferas malum de medio tui. Si difficile et ambi
guum apud te iudicium esse perspexeris inter sanguinem
et sanguinem. causam et causam. lepram et non lepram
et iudicum intra portas tuas videris verba variari.

munera excecant oculos sapientum

ydolatria lapidatur
... testimonio

Surge et ascende ad locum quem elegerit dominus deus tuus. Veni-
esque ad sacerdotes levitici generis et ad iudicem qui
fuerit in illo tempore. Queresque ab eis. qui indicabunt
tibi iudicii veritatem. Et facies quecumque dixerint. qui
presunt loco quem elegerit dominus. et docuerint te iuxta legem
eius. sequens sententiam eorum. nec declinabis ad dexteram
vel ad sinistram. Qui autem superbierit nolens obedire sacerdotis
imperio qui eo tempore ministrat domino deo tuo. et decreto iudi-
cis. morietur homo ille et auferes malum de israel.
Cunctusque populus audiens timebit ut nullus deinceps
intumescat superbia. Cum ingressus fueris terram
quam dominus deus tuus dabit tibi et possederis eam habitaverisque
in illa. et dixeris. Constituam super me regem sicut
habent omnes per circuitum nationes. Eum constitues
quem dominus deus tuus elegerit de numero fratrum tuorum.
Non poteris alterius gentis hominem regem facere qui
non sit frater tuus. Cumque fuerit constitutus non multi-
plicabit sibi equos nec reducet populum in egyptum equitatus
numero sublevatus. presertim cum dominus preceperit vobis ut
nequaquam amplius per eandem viam revertamini. Non
habebit uxores plurimas que illiciant animum eius
neque argenti et auri immensa pondera. Postquam autem
sederit in solio regni sui describet sibi deuteronomium
legis huius in volumine. accipiens exemplar a sacerdotibus
levitice tribus et habebit secum. et leget illud omnibus die-
bus vite sue ut discat timere dominum deum suum. et cu-
stodire verba et ceremonias eius que in lege precepta sunt.
Nec elevetur cor eius in superbiam super fratres suos
Neque declinet in partem dexteram vel sinistram ut longo
regnet tempore et ipse et filii eius super israel.

XVIII Non habebunt sacerdotes et levite et omnes qui
de eadem tribu sunt partem et hereditatem cum
reliquo populo israel. quia sacrificia domini et obla-
tiones eius comedent. et nichil aliud accipient de possessione
fratrum suorum. Dominus enim ipse hereditas eorum sicut locutus est illi.

xxi di. cleros et xii q. i. cleri[illegible]

Ieronimus ad nepotianum. Clericus qui Christi servit ecclesie interpretetur primo vocabulum suum et nominis diffinitione prolata nitatur esse quod dicitur. Si enim cleros grece latine sors appellatur. propterea vocantur clerici quia de sorte sunt domini vel quia ipse dominus sors id est pars clericorum est. Qui autem vel ipse pars domini est vel dominum partem habet talem se exhibere debet ut et ipse possideat dominum et ipse possideatur a domino. Qui dominum possidet et cum propheta dicit pars mea dominus nichil extra dominum habere potest. Quod si quippiam aliud habuerit preter dominum pars eius non erit dominus. Verbi gratia si aurum si argentum si possessiones si varia supellectilem cum istis partibus dominus pars eius fieri non dignatur. Si autem ego pars domini sum et funiculus hereditatis eius nec accipio partem inter ceteras tribus sed quasi levita et sacerdos vivo de decimis et altari serviens altaris oblatione sustentor habens victum et vestitum his contentus ero et nudam crucem nudus sequar.
xviii q. i. cum exemplum

Hoc erit iudicium sacerdotum a populo et ab hiis qui offert
victimas sive bovem sive ovem immolaverint dabunt
sacerdoti armum ac ventriculum Primitias frumenti
vini et olei et lanarum partem ex omni tonsione Ipsum
enim elegit dominus deus tuus de cunctis tribubus tuis ut
stet et ministret nomini domini ipse et filii eius in sem
piternum Si exierit levites de una urbium tuarum ex omni israhel
in qua habitat et voluerit venire desiderans locum quem
elegerit dominus ministrabit ~~in domo~~ in nomine dei sui sicut
omnes fratres eius levite qui stabunt eo tempore coram
domino. Partem ciborum eandem accipiet quam et ceteri Excepto
eo quod in urbe sua ex paterna ei successione debetur Quando
ingressus fueris terram quam dominus deus tuus da
bit tibi Cave ne imitari velis abhominaciones illarum
gencium nec inveniatur in te qui lustret filium suum aut
filiam ducens per ignem aut qui ariolos sciscitetur et
observet sompnia atque auguria ne sit ille maleficus nec
incantator nec phitones consulat neque divinos et
querat a mortuis veritatem Omnia enim hec abhominatur
dominus et propter istiusmodi scelera delebit eos in introitu
tuo Perfectus eris et absque macula cum domino deo
tuo Gentes iste quarum possidebis terram Augures
et divinos audiunt tu autem a domino deo tuo aliter
institutus es Prophetam de gente tua et de fratribus tuis
sicut me suscitabit tibi dominus deus tuus ipsum audies
ut petisti a domino deo tuo in oreb quando contio congrega
ta est atque dixisti ultra non audiam vocem domini dei
mei et ignem maximum hunc non videbo amplius
Ne moriar Et ait michi dominus Bene omnia sunt locuti.
Prophetam suscitabo eis de medio fratrum suorum similem
tui et ponam verba mea in ore eius Loqueturque ad eos omnia
que precepero illi Qui autem verba eius que loquetur
in nomine audire noluerit Ego ultor existam Propheta
autem qui arrogancia depravatus voluerit loqui in nomine
meo que ego non precepi illi ut diceret aut ex nomine alienorum

civitates refugii

deorum interficietur. Quod si tacita cogitatione videris: quomodo
possum intelligere verbum quod non est locutus dominus hoc
habebis signum. Quod in nomine domini propheta ille predixerit et
non evenerit hoc dominus non locutus est sed per timorem animi
sui propheta confinxit et ideo non timebis illum

XIX Cum disperdiderit dominus deus gentes quarum tibi tra-
diturus est terram. et possederis eam habitaverisque
in urbibus eius. et in edibus ~~eius~~ tres civita-
tes separabis tibi in medio terre quam dominus deus daturus est
tibi in possessionem. sternes diligenter viam et in tres equa-
liter partes totam terre provinciam divides ut habeat
e vicino qui propter homicidium profugus est quo possit
evadere. Hec erit lex homicide fugientis cuius vita servanda
est. Qui percusserit proximum suum nesciens. Et qui heri
et nudiustercius nullum contra eum habuisse odium comprobatur
sed abisse simpliciter cum eo in silvam ad ligna cedenda et
in succisione lignorum securis fugerit de manu. ferrumque
lapsum de manubrio amicum eius percusserit hic ad
unam supradictarum urbium confugiat et vivet ne for-
sitan proximus eius cuius effusus est sanguis dolore stimu-
latus persequatur et apprehendat eum si longior via fuerit
et percutiat animam eius qui non est reus mortis quia
nullum contra eum qui occisus est odium prius habuisse monstra-
tur. Ideo precipio tibi ut tres civitates equalis inter
se spatii dividas. Cum autem dilataverit dominus deus tuus ter-
minos tuos. sicut iuravit patribus tuis et dederit tibi
cunctam terram quam eis pollicitus est. Si tamen custodieris man-
data eius et feceris que hodie precipio tibi ut diligas dominum
deum tuum et ambules in viis eius omni tempore addes
tibi tres alias civitates et supradictarum trium urbium numerum
duplicabis ut non effundatur sanguis innoxius in
medio terre quam dominus deus tuus dabit tibi possidendam
ne sis sanguinis reus. Si quis autem odio habens proximum suum
insidiatus fuerit vite eius. surgensque percusserit eum et mor-
tuus fuerit: fugeritque ad unam de supradictis urbibus mitte

seniores civitatis illius et arripient eum de loco effugii
tradentque in manu proximi cuius sanguis effusus est et
morietur nec misereberis eius et auferes innoxium san-
guinem de israel ut bene sit tibi Non assumes nec trans-
feres terminos proximi tui quos fixerunt priores in posse-
ssione tua quam dominus deus tuus dabit tibi in terram quam
acceperis possidendam Non stabit testis unus contra aliquem
quicquid illud peccati et facinoris fuerit, sed in ore duorum
aut trium testium stabit omne verbum Si steterit testis
mendax contra hominem accusans eum prevaricationis sta-
bunt ambo quorum causa est ante dominum in conspectu sacer-
dotum et iudicum qui fuerint in diebus illis Cumque
diligentissime perscrutantes invenerint falsum testem
dixisse contra fratrem suum mendacium reddent ei sicut
fratri suo facere cogitavit et auferes malum de me-
dio tui ut audientes ceteri timorem habeant et nequaquam
talia audeant facere Non misereberis eius sed animam
pro anima oculum pro oculo dentem pro dente manum
pro manu pedem pro pede exiges

Si exieris ad bellum contra hostes tuos et videris
equitatum et currus et maiorem quam tu habes
adversarii exercitus multitudinem non timebis eos
quia dominus deus tuus tecum est qui eduxit te de terra egyp-
ti Appropinquante autem iam prelio stabit sacerdos ante aciem
et sic loquetur ad populum Audi israel vos hodie contra ini-
micos vestros pugnam committitis Non pertimescat cor vestrum
Nolite metuere nolite cedere nec formidetis eos quia dominus de-
us in medio vestri est et pro vobis contra adversarios dimi-
cabit ut eruat vos de periculo Duces quoque per singulas tur-
mas audiente exercitu proclamabunt Quis est homo
qui edificavit domum novam et non dedicavit eam vadat
et revertatur in domum suam ne forte moriatur in bello
et alius dedicet illam Quis est homo qui plantavit
vineam et nec dum eam fecit esse communem et de qua
vesci omnibus liceat Vadat et revertatur in domum suam ne forte

lex belli

moriatur in bello · et alius homo eius fungatur officio
Quis est homo qui desponsavit uxorem et non acce
pit eam vadat et revertatur in domum suam, ne forte mo
riatur in bello et alius homo accipiet eam His dictis
addent reliqua · et dicent ad populum Quis est homo formi
dolosus · et corde pavido vadat et revertatur in domum suam
ne pavere faciat corda fratrum suorum sicut ipse timore per
territus est Cumque siluerint exercitus duces et finem loque
di fecerint unusquisque suos ad bellandum cuneos prepa
rabit Si quando accesseris ad expugnandam civitatem
offeres ei primum pacem Si receperit et aperuerit tibi por
tas cunctus populus qui in ea est salvabitur et serviet tibi sub
tributo Si autem foedus inire noluerint et ceperint contra
te bellum obpugnabis eam Cumque tradiderit dominus deus
tuus illam in manu tua percuties omne quod in ea generis
masculini in ore gladii · absque mulieribus et infantibus iumentis
et ceteris que in civitate sunt Omnem predam exercitu
tuo comedes de spoliis hostium tuorum que dominus deus tuus
dederit tibi Sic facies cunctis civitatibus que a te procul
valde sunt · et non sunt de hiis urbibus quas in possessionem
accepturus es De hiis autem civitatibus que dabuntur tibi
nullum omnino permittas vivere sed interficias in ore gladii
ethеum videlicet et amorreum et chananeum ferezeum
et eveum et iebuzeum · sicut precepit tibi dominus deus
tuus Ne forte doceant vos facere cunctas abhominaciones
quas ipsi operati sunt diis suis et peccetis in dominum
deum vestrum Quando obsederis civitatem multo tempore
et municionibus circumdederis ut expugnes eam
Non succides arbores de quibus vesci potest · nec securibus per circu
itum debes vastare regionem · quoniam lignum est et non ho
mo nec potest bellantium contra te augere numerum Si qua autem
ligna non sunt pomifera agrestia et in ceteros apta
usus succide · et extrue machinas donec capias civi
tatem que contra te dimicat

XXI Quando inventum fuerit in terra quam dominus deus tuus

daturus est tibi. Dominus cadaver occisi et ignoratur cedis
reus egredientur maiores natu et iudices tui et me-
tientur a loco cadaveris singularum per circuitum spatia
civitatum. et quam viciniorem ceteris esse prospexerint.
seniores civitatis eius tollant vitulam de armento que
non traxit iugum nec terram scidit vomere. et ducent
eam ad vallem asperam atque saxosam que numquam arata
est nec sementem recepit. et cedent in ea cervices vitu-
le. Accedentque sacerdotes filii levi quos elegerit dominus deus
tuus. ut ministrent ei et benedicant in nomine eius. et
ad verbum eorum omne negocium et quicquid mundum vel
inmundum. iudicetur. Et venient maiores natu civitatis
illius ad interfectum. lavabuntque manus suas super
vitulam que in valle percussa est. et dicent ~~manus~~ Manus
nostre non effuderunt sanguinem hunc. nec oculi viderunt.
Propicius esto populo tuo israel. quem redemisti domine. et non
reputes sanguinem innocentem in medio populi tui israel.
et auferetur ab eis reatus sanguinis. Tu enim alienus
eris ab innocentis cruore qui fusus est. cum feceris quod
precepit dominus. Si egressus fueris ad pugnam contra inimicos
tuos. et tradiderit eos dominus in manu tua. captivosque
duxeris. et videris in numero captivorum mulierem pul-
chram. et adamaveris eam. volueris que habere uxorem. intro-
duces in domum tuam. que radet cesariem. et circumcidet
ungues. et deponet vestem in qua capta est. sedensque in
domo tua flebit patrem et matrem suam uno mense. et po-
stea intrabis ad eam. dormiesque cum illa. et erit uxor
tua. Si autem postea non sederit. dimittes eam in ani-
mo tuo liberam. nec vendere poteris pecunia. nec op-
primere per potenciam. quia humiliasti eam. Si habuerit
homo uxores duas unam dilectam. et alteram odiosam
genuerintque ex ea liberos. et fuerit filius odiose primogeni-
tus. volueritque substantiam inter filios suos dividere non
poterit filium dilecte facere primogenitum. et preferre filio
odiose. sed agnoscet primogenitum dabitque ei de hiis que habuerit

[illegible]

cuncta duplicia iste est enim principium liberorum eius et huic debentur primogenita. Si genuerit homo filium contumacem et protervum qui non audiat patris aut matris imperium et coercitus obedire contempserit apprehendent eum et ducent ad seniores civitatis illius et ad portam iudicii dicentque ad eos Filius noster iste protervus et contumax est monita nostra audire contempnit et comessationibus vacat et luxurie atque conviviis lapidibus eum obruet omnis populus civitatis et morietur ut auferatis malum de medio vestri et universus israel audiens pertimescat. Quando peccaverit homo quod morte plectendum est et adiudicatus morti appensus fuerit in patibulo Non permanebit cadaver eius in ligno sed in eadem die sepelietur quia maledictus a deo est qui pendet in ligno et nequaquam contaminabis terram tuam quam dominus deus tuus dederit tibi in possessionem

XXII

Non videbis bovem fratris tui aut ovem errantem et preteribis sed reduces fratri tuo. Et si non est propinquus frater tuus nec nosti eum duces in domum tuam et erunt apud te quamdiu querat ea frater tuus et recipiat. Similiter facies de asino de vestimento et de omni re fratris tui que perierit si inveneris eam ne negligas quasi alienam. Si videris asinum fratris tui aut bovem cecidisse in via non despicies sed sublevabis eum cum eo. Non induetur mulier veste virili nec vir utetur veste feminea abhominabilis enim est apud deum qui facit hec. Si ambulans per viam in arbore vel in terra nidum avis inveneris et matrem pullis vel ovis desuper incubantem non tenebis eam cum filiis sed abire pateris captivos tenens filios ut bene sit tibi et longo vivas tempore. Cum edificaveris domum novam facies murum tecti per circuitum ne effundatur sanguis in domo tua et sis reus labente alio et in preceps ruente. Non seres vineam tuam alio semine ne et sementis quam sevisti et que nascuntur ex vinea pariter sanctificentur. Non arabis in bove simul et asino. Non indueris vestimento quod ex lana linoque contextum est. Funiculos in fimbriis facies per quatuor angulos palli

tui quo operiris. Si duxerit vir uxorem et postea odio ha-
buerit quesieritque occasiones quibus dimittat eam obiciens ei
nomen pessimum et dixerit uxorem hanc accepi et ingressus
ad eam non inveni virginem tollent eam pater et mater
eius et ferent secum signa virginitatis eius. Ad seniores
urbis qui in porta sunt et dicet pater filiam meam dedi huic
uxorem quam quia odit inposuit ei nomen pessimum Et
dicat non inveni filiam tuam virginem Et ecce hec sunt
signa virginitatis filie mee Expandent vestimentum
coram senioribus civitatis apprehendentque seniores urbis
illius virum et verberabunt eum condempnantes insuper
centum syclis argenti quos dabit patri puelle qui diffa-
mavit nomen pessimum super virginem israel habebitque eam uxo-
rem et non poterit eam dimittere omni tempore vite sue
Quod si verum est quod obicit. et non est inventa in puella
virginitas eicient eam extra fores domus patris sui
et lapidibus obruent viri civitatis et morietur. quia fecit
nephas in israel ut fornicaretur in domo patris sui et au-
feres malum de medio tui Si dormierit vir cum uxore
alterius uterque morietur id est adulter et adultera et auferes
malum de medio israel Si puellam virginem desponderit
vir et invenerit eam aliquis in civitate et concubuerit
cum illa educes utrumque ad portam civitatis illius et la-
pidibus obruentur. puella quia non clamavit cum esset in
civitate et vir quia humiliavit uxorem proximi sui et
auferes malum de medio tui Sin autem in agro reperit
vir puellam que desponsata est et apprehendens concubuerit
cum illa ipse morietur solus puella nil patietur nec
est rea mortis. quia sicud latro consurgit contra fratrem
suum et occidit animam eius ita et puella perpessa est. sola
erat in agro clamavit et nullus adfuit qui liberaret
eam Si invenerit vir puellam virginem que non
habet sponsum et apprehendens concubuerit cum ea et
res ad iudicium venerit dabit qui dormivit cum ea patri
puelle siclos argenti quinquaginta et habebit eam uxorem

De adulterio

Si fuerit inter vos homo qui nocturno pollutus sit somnio etc. Nocturnum quippe somnium tempus est occulta per que tenebrosa cogitatione turpe aliquid cogitatione concipitur. quod tamen corporis opere non expletur. Sed somnio nocturno pollutus egredi extra castra precipitur quia videlicet dignum est ut qui immunda cogitatione polluitur indignum se cunctorum fidelium arbitretur. scilicet culpe sue meritum ante oculos ponat et ex bonorum se estimatione despiciat. Pollutus ergo extra castra exire est turpi impugnatione laboranti sese ex fidelium comparatione despiciat que ad vesperam lavatur aqua cum delectus sui conspectus ad penitentie lamenta convertitur et fletibus diluat omne quod in animo occulta inquinatio accusat. Sed post occasum solis ad castra redit quia defervescente temptationis ardore necesse est ut iterum fiducia in societate bonorum sumat. Gregorius moralium 8 libro capitulo 39

quia humiliavit eam et non poterit dimittere eam cunctis diebus vite sue

Non accipiet homo uxorem patris sui / Nec revelabit operimentum eius. Non intrabit eunuchus attritis vel amputatis testiculis et absciso veretro ecclesiam domini. Non ingredietur mamzer hoc est de scorto natus in ecclesiam domini usque ad decimam generationem. Ammonites et moabites etiam post decimam generationem non intrabunt ecclesiam domini in eternum quia noluerunt vobis occurrere cum pane et aqua in via quando egressi estis de egipto. et quia conduxerunt contra te balaam filium beor de mesopotamia syrie ut malediceret tibi. et noluit dominus deus tuus audire balaam vertitque maledictionem eius in benedictionem tuam eo quod diligeret te. Non facies cum eis pacem. nec queres eis bona cunctis diebus vite tue in sempiternum. Non abhominaberis ydumeum quia frater tuus est. nec egiptium quia advena fuisti in terra eius. Qui nati fuerint ex eis tercia generatione intrabunt in ecclesiam domini. Quando egressus fueris adversus hostes tuos in pugnam custodies te ab omni re mala. Si fuerit inter vos homo qui nocturno pollutus sit somnio egredietur extra castra et non revertetur priusquam ad vesperam lavetur aqua et post solis occasum ingredietur in castra. Habebis locum extra castra ad quem egrediaris ad requisita nature gerens paxillum in balteo. Cumque sederis fodies per circuitum et egesta humo operies quo relevatus es. Dominus enim deus tuus ambulat in medio castrorum ut eruat te et tradat tibi inimicos tuos ut sint castra tua sancta et nichil in eis appareat feditatis nec derelinquat te. Non tradas servum domino suo qui ad te confugerit. habitabit tecum in loco qui ei placuerit et in una urbium tuarum requiescet nec contristes eum. Non erit meretrix de filiabus israel nec scortator de filiis israel. Non offeres mercedem prostibuli nec precium canis in domo domini dei tui quicquid illud est quod voveris quia abhominatio est utrumque apud dominum deum tuum. Non fenerabis fratri tuo ad usuram pecuniam nec fruges nec quamlibet aliam rem sed alieno. Fratri autem tuo absque usura id quo indiget

Non mamzer
Ammonites
moabites
occurrere

Job capitulo 9 ... Si potuerit ad horam peccati mentem et ab iniquitate mea mundum esse ... ad horam peccati ... fletibus diluat ... mundum esse ... voluntas ... refrenentur ... delectationem tolerat ... ibi ... peccata ... deponere

mixtio
ad patrem
usura

id quod indiget commodabis. ut benedicat tibi dominus deus tuus
in omni tempore tuo in terra ad quam ingredieris possidendam
Cum voveris votum domino deo tuo. non tardabis reddere.
quia requiret illud dominus deus tuus et si moratus fueris
reputabitur tibi in peccatum Si nolueris polliceri absque pecca
to eris Quod autem semel egressum est de labiis observabis
et facies sicut promisisti domino deo tuo. et propria voluntate ex
ore tuo locutus es Ingressus vineam proximi tui comede
uvas quantum tibi placuerit. foras autem ne efferas tecum Si in
traveris in segetem amici tui franges spicas et manu confe
res falce autem non metes

XXIIII

Si acceperit homo uxorem et habuerit eam et non
invenerit gratiam ante oculos eius propter aliquam foedi
tatem Scribet libellum repudii et dabit in manu
illius ~~propter aliquam foeditatem~~ et dimittat eam de domo sua
Cumque egressa alterum maritum duxerit. et ille quoque
oderit eam. Dederitque ei libellum repudii et dimiserit
de domo sua. vel mortuus fuerit. non poterit eam prior ma
ritus recipere in uxorem. quia polluta est et abhominabilis
facta est coram domino Ne peccare facias terram quam dominus deus
tuus tibi tradiderit possidendam Cum acceperit homo
nuper uxorem non procedat ad bellum Nec ei quippiam
necessitatis iniungetur publice. sed vacabit absque culpa
domui sue. ut uno anno letetur cum uxore sua Non
accipies loco pignoris inferiorem et superiorem molam
quia animam suam apposuit tibi Si deprehensus fuerit
homo sollicitans fratrem suum de filiis israel. et vendito eo acce
perit pretium interficietur. et auferes malum de medio tui
Observa diligenter ne incurras in plagam lepre. sed facies
quecumque docuerint te sacerdotes levitici generis iuxta
id quod precepi eis. et imple sollicite Mementote que fecerit
dominus deus vester marie in via cum egrederemini de egypto
Cum repetes a proximo tuo rem aliquam quam debet tibi non
ingredieris domum eius ut pignus auferas. sed stabis foris
et ille tibi proferet quod habuerit Sin autem pauper est non

votum

lex nove coniugate

de pignore

non pernoctabit apud te pignus sed statim reddes ei ante solis occasum ut dormiens in vestimento suo benedicat tibi et habeas iusticiam coram domino deo tuo Non negabis mercedem indigentis et pauperis fratris tui sive advene qui tecum moratur in terra tua et intra portas tuas est sed eadem die reddes ei precium laboris sui ante solis occasum quia pauper est et ex eo sustentat animam suam ne clamet contra te ad dominum et reputetur tibi in peccatum Non occidentur patres pro filiis nec filii pro patribus sed unusquisque pro suo peccato morietur Non pervertes iudicium advene et pupilli nec auferes pignoris loco vidue vestimentum Memento quod servieris in egypto et eruerit te dominus deus tuus inde idcirco precipio tibi ut facias hanc rem Quando messueris segetem in agro tuo et oblitus manipulum reliqueris non reverteris ut tollas eum sed advenam et pupillum et viduam auferre patieris ut benedicat tibi dominus deus tuus in omni opere manuum tuarum Si fruges collegeris olivarum quicquid remanserit in arboribus non reverteris ut colligas sed relinques advene pupillo ac vidue Si vindemiaveris vineam tuam non colliges remanentes racemos sed cedent in usus advene pupilli ac vidue Memento quod et tu ipse servieris in egypto et idcirco precipio tibi ut facias hanc rem

XXV Si fuerit causa inter aliquos et interpellaverint iudices quem iustum esse perspexerint illi iusticie palmam dabunt quem impium condempnabunt impietatis Sin autem eum qui peccavit dignum viderint plagis prosternent et coram se facient verberari pro mensura peccati erit et plagarum modus Ita dumtaxat ut quadragenarium numerum non excedant ne fede laceratus ante oculos tuos abeat frater tuus Non ligabis os bovis terentis vel tritur[a]ntis in area fruges tuas Quando habitaverint fratres simul et unus ex eis absque liberis mortuus fuerit uxor defuncti non nubet alteri sed accipiet eam frater eius et suscitabit semen fratris sui et primogenitum ex ea filium nomine illius appellabit ut non deleatur nomen

mercedes solue ad solis occasum — de relictis in messe — de plagarum modo pro peccato — os bovis non ligabis

[illegible]

eius ex israel. Si autem noluerit accipere uxorem fratris
sui que ei lege debetur perget mulier ad portam ciuitatis et in
terpellabit maiores natu dicetque non vult frater viri mei su
scitare nomen fratris sui in israel nec me in coniugium sumere
Statimque accersiri eum facient et interrogabunt Si respon
derit nolo eam uxorem accipere Accedet mulier ad eum coram
senioribus et tollet calciamentum de pedibus eius spuetque
in faciem illius et dicet Sic fiet homini qui non edificat
domum fratris sui Et vocabitur nomen eius in israel domus dis
calciati Si habuerint inter se iurgium viri et unus contra alterum
rixari ceperit volensque uxor alterius eruere virum suum
de manu fortioris miserit manum et apprehenderit verenda
eius absciddes manum illius nec flecteris super eam ulla misericor
dia Non habebis in sacculo diuersa pondera maius et minus
nec erit in domo tua modius maior et minor: Pondus habebis
iustum et verum et modius equalis et verus erit tibi ut multo
viuas tempore super terram quam dominus deus tuus dederit tibi Ab
hominatur enim dominus eum qui facit hec et auersatur omnem
iniusticiam Memento que fecerit tibi amalech in via quando
egrediebaris ex egipto quomodo occurrerit tibi et extremos agmi
nis tui qui lassi residebant ceciderit quando tu eras fame et
labore confectus et non timuerit deum Cum ergo dominus deus
tuus dederit tibi requiem et subiecerit cunctas per circuitum na
tiones in terra quam pollicitus est delebis nomen eius sub celo caue
ne obliuiscaris.

XXVI

Cumque intraueris terram quam dominus deus tuus daturus est tibi possidendam
et obtinueris eam atque habitaueris in illa tolles
de cunctis frugibus tuis primicias et pones in cartallum
pergesque ad locum quem dominus deus tuus elegerit ut ibi inuo
cetur nomen eius Accedesque ad sacerdotem qui fuerit in
diebus illis dicesque ad eum Profiteor hodie coram domino
deo tuo quod ingressus sim terram pro qua iurauit patribus
nostris ut daret eam nobis Suscipiensque sacerdos cartal
lum de manu tua ponet ante altare domini dei tui [et loqueris in conspectu domini dei tui] Syrus
persequebatur patrem meum qui descendit in egiptum et ibi peregrinatus
est

[Marginal notes:]
moralitatem huius vide in pastorali gregorii c. v. nolens eam suscipere in perditus tamen domus dei fit qui nolens suscitare semen filii mortui [illegible]
Domus discalciati
De iusto pondere
Amalech delendus

in paucissimo numero crevit que in gentem magnam et
robustam et infinite multitudinis. Afflixeruntque nos
egyptii et persecuti sunt imponentes onera gravissima
Et clamavimus ad dominum deum patrum nostrorum qui
exaudivit nos et respexit humilitatem nostram et laborem
atque angustias et eduxit nos de egypto in manu forti
et brachio extento in ingenti pavore in signis atque porten-
tis et introduxit ad locum istum et tradidit nobis
terram lacte et melle manantem. Et idcirco nunc offero
primicias frugum terre quam dominus dedit michi et dimit-
tes eas in conspectu domini dei et adorato domino deo tuo
epulaberis in omnibus bonis que dominus deus tuus dederit tibi
et domui tue tu et levites et advena qui tecum est
quando compleveris decimam cunctarum frugum tuarum
anno decimarum tercio dabis levite et advene et pupillo
et vidue et comedant intra portas tuas et saturentur
loquerisque in conspectu domini dei tui Attuli quod sanctificatum
est de domo mea et dedi illud levite et advene et pupil-
lo et vidue sicut iussisti michi non preterivi mandata
tua nec sum oblitus imperii tui Non comedi ex eis in
luctu meo nec separavi ea in qualibet immundicia nec ex-
pendi ex eis quicquam in re funebri Obedivi voci domini
dei mei et feci omnia sicut precepisti michi Respice de sanctu-
ario tuo et de excelso celorum habitaculo et benedic populo tuo
et terre quam dedisti nobis sicut iurasti patribus nostris terre
lacte et melle mananti Hodie dominus deus tuus precepit
tibi ut facias mandata hec atque iudicia ut custodias
et impleas ex toto corde tuo et ex tota anima tua Domi-
num elegisti hodie ut sit tibi deus et ambules in viis eius
et custodias cerimonias illius et mandata atque iudicia et
obedias voci eius imperio Et dominus elegit te hodie ut sis ei po-
pulus peculiaris sicut locutus est tibi et custodias omnia precepta eius
et faciet te excelsiorem cunctis gentibus quas creavit in laudem
et nomen et gloriam suam ut sis populus sanctus domini dei tui
sicut locutus est Dominus deus tuus

XXVII

Precepit autem moises et seniores israel populo di
centes Custodite omne mandatum quod precipio vobis
hodie Cumque transieritis iordanem in terram quam
dominus deus tuus dabit tibi Eriges ingentes lapides et calce
leuigabis eos vt possis in eis scribere omnia verba legis
huius iordane transmisso vt introeas terram quam dominus
deus tuus dabit tibi terram lacte et melle manantem sicut
iurauit patribus tuis Quando ergo transieritis iordanem
erigite lapides quos ego hodie precipio vobis in monte hebal
et leuigabis eos calce et edificabis ibi altare domino deo tuo
de lapidibus quos ferrum non tetigit et de saxis informibus
et inpolitis et offeres super eum holocausta domino deo tuo
et ymolabis hostias pacificas Comedes que ibi et epulaberis
coram domino deo tuo et scribes super altare lapides omnia verba
legis huius plane et lucide Dixerunt que moises et sa
cerdotes leuitici generis ad omnem israhelem Attende et
audi israel Hodie factus es populus domini dei tui audies vocem
et facies mandata atque iusticias quas precipio tibi Precepit
que moises populo in die illo dicens Isti stabunt ad benedi
cendum domino super montem garizim iordane transmisso
Symeon leui iudas ysachar ioseph et beniamin et econtra
rio isti stabunt ad maledicendum in monte hebal Ruben
Gad et asser zabulon daan et nepthalim Et pronunti
abunt leuite dicentque ad omnes viros israel excelsa voce
Maledictus homo qui facit sculptile et conflatile abho
minationem domini opus manuum artificum ponetque illud
in abscondito et respondebit omnis populus et dicet amen
Maledictus qui non honorat patrem suum et matrem et dicet
et omnis populus amen Maledictus qui transfert terminos pro
ximi sui Maledictus qui errare facit cecum in itinere
et dicet omnis populus amen Maledictus qui peruertit iudi
cium aduene pupilli et vidue et dicet omnis populus amen
Maledictus qui dormierit cum vxore patris sui et reuelat
operimentum lectuli eius et dicet omnis populus amen :-
Maledictus qui dormit cum omni iumento et dixerit

et dicet omnis populus amen Maledictus qui dormierit cu
sorore sua filia patris sui vel matris sue. et dicet omnis popu
amen Maledictus qui dormierit cum socru sua et dicet
omnis populus amen Maledictus qui dormit cum uxore
proximi sui et dicet omnis populus amen Maledictus qui
clam percusserit proximum suum. et dicet omnis populus am
Maledictus qui accipit munera ut percuciat animam
sanguinis innocentis. et dicet omnis populus amen Ma
ledictus qui non permanet in sermonibus legis nec eos ope
perficit et dicet omnis populus Amen

xxviii

Si autem audieris vocem domini dei tui ut facias atque
custodias omnia mandata. que ego precipio tibi
hodie faciet te dominus deus tuus excelsiorem cunct
gentibus que versantur in terra Venient que super te omnes
benedictiones iste. et apprehendent te. si tamen precepta eius
audieris Benedictus tu in civitate. benedictus in agro
Benedictus fructus ventris tui. et fructus terre tue. fruct
que iumentorum tuorum. greges armentorum tuorum et caul
ovium tuarum Benedicta horrea tua. et benedicte reli
quie tue Benedictus eris ingrediens et egrediens Da
bit dominus inimicos tuos qui consurgunt adversum te c
ruentes in conspectu tuo per unam viam venient contra te et
per septem fugient a facie tua Emittet dominus benedictionem
super cellaria tua et super omnia opera manuum tuarum Benedicet
que tibi in terra quam acceperis Suscitabit te dominus sibi in po
pulum sanctum sicud iuravit tibi si custodieris mandata domini dei
tui et ambulaveris in viis eius Videbunt que omnes
terrarum populi. quod nomen domini invocatum sit super te et
timebunt te Habundare te faciet dominus omnibus bonis
fructu uteri tui. et fructu iumentorum tuorum. De fruc
tu terre tue quam iuravit dominus patribus tuis ut daret tibi
Aperiet dominus thezaurum suum optimum. celum ut tribu
pluviam terre sue in tempore suo Benedicatque cuncta opera
manuum tuarum et fenerabis gentibus multis et ipse
a nullo fenus accipies Constituet te dominus deus tuus

caput et non in caudam· et eris semper supra et non subter
Si tamen audieris mandata domini dei tui· que ego precipio
tibi hodie· et custodieris ac feceris ac non declinaveris ab
eis nec ad dexteram nec ad sinistram· nec secutus fueris
deos alienos neque colueris eos ¶ Quod si audire nolueris vocem
domini dei tui ut custodias et facias omnia mandata eius
et ceremonias quas ego precipio tibi hodie venient super
te omnes maledictiones iste et apprehendent te Male-
dictus eris in civitate maledictus in agro· maledictum
horreum tuum· et maledicte reliquie tue· maledictus fruc-
tus uteri tui· et fructus terre tue armenta boum tuorum
et greges ovium tuarum. Maledictus eris ingrediens
et maledictus egrediens Mittet dominus super te famem
et esuriem· et increpationem in omnia opera tua que tu
facies· donec conterat te et perdat velociter de sub celo
propter adinventiones tuas pessimas in quibus reliquisti
me Adiungat tibi dominus pestilentiam donec consumat
te de terra ad quam ingredieris possidendam Percutiat
te dominus egestate· febri et frigore· ardore et estu
et aere corrupto ac rubigine· persequatur donec pereas
Sit celum quod supra te est eneum et terra quam calcas
ferrea Det dominus ymbrem terre tue pulverem· et de celo
descendat super te cinis· donec conteraris Tradat te
dominus corruentem ante hostes tuos· per unam viam egrediaris
contra eos· et per septem fugies· et dispergaris per omnia
regna terre Sitque cadaver tuum in escam cunctis volatilibus
celi et bestiis terre· et non sit qui abigat Percutiet te
dominus ulcere egipti· et partem corporis per quam stercora di-
geruntur Scabie quoque et prurigine· ita ut curari
nequeas Percutiat te dominus amentia· et cecitate ac
furore mentis· et palpes in meridie sicut palpare
solet cecus in tenebris Non dirigat vias tuas Omni
tempore calumpniam sustineas· et opprimaris viole-
ntia· nec habeas qui liberet te Uxorem accipies et
alius dormiet cum ea Domum edificabis et non habitabis in ea

[Marginal note:] [illegible] moralia [illegible] super Job [illegible] quod cum ad [illegible] de domo sua [illegible] [illegible] domus eius [illegible] longitudo [illegible] [illegible]

Plantes vineam et non vindemies eam Bos tuus im-
moletur coram te et non comedes ex eo Asinus tuus ra-
piatur in conspectu tuo et non reddatur tibi Oves tue
dentur inimicis tuis . et non sit qui te adiuvet. Filii tui
et filie tue tradentur alteri populo videntibus oculis tuis
et deficientibus ad conspectum eorum. tota die non sit for-
titudo in manu tua Fructus autem terre tue et omnes la-
bores tuos comedet populus quem ignoras. et sis semper
calumpniam sustinens et oppressus cunctis diebus et stu-
pens ad terrorem eorum que videbunt oculi tui Percutiet
te dominus ulcere pessimo in genibus et in suris sanari-
que non possis. a planta pedis usque ad verticem tuum Du-
cet dominus te et regem tuum quem constitues super te in gentem
quam ignoras tu et patres tui . et servies ibi diis alie-
nis ligno et lapidi et eris perditus in proverbium ac fa-
bulam omnibus populis ad quos introduxerit te dominus Sementem
multam iacies in terram et modicum congregabis
quia locuste omnia devorabunt Vineam plantabis
et fodies et vinum non bibes nec colliges ex ea quippiam
quia vastabitur vermibus Olivas habebis in omni-
bus terminis tuis . et non ungeris oleo . quia defluent
et peribunt Filios generabis et filias et non frueris
eis quia ducentur in captivitatem Omnesque arbores tu-
as et fruges terre tue rubigo consumet Advena qui
tecum versatur in terra ascendet super te . eritque sub-
limior . tu autem descendes et eris inferior Ipse fe-
nerabitur tibi et non tu fenerabis ei Ipse erit in caput et
tu eris in caudam et venient super te omnes maledic-
tiones iste et persequentes apprehendent te donec intereas
Quia non audisti vocem domini dei tui nec servasti
mandata eius . et cerimonias quas precepit tibi Et erunt
in te signa atque prodigia in semine tuo usque in sem-
piternum . eo quod non servieris domino deo tuo in gaudio
cordis quod letitia propter rerum omnium habundantiam
Servies inimico tuo . quem immittet dominus tibi in fame

Et siti et nuditate et omnium rerum penuria et ponet iugum
ferreum super cervicem tuam donec te conterat. Adducet dominus
super gentem de longinquo et de extremis finibus terre in simi
litudinem aquile volantis cum impetu. cuius linguam intelli
gere non possis. gentem procacissimam. que non deferat seni
nec misereatur parvulo et devoret fructum iumentorum tuorum
ac fruges terre tue donec intereas et non relinquat tibi tri
ticum vinum et oleum. armenta boum. et greges ovium
donec te disperdat. et conterat in cunctis urbibus tuis. et destru
antur muri tui firmi atque sublimes in quibus habebas fidu
ciam in omni terra tua. Obsideberis intra portas tuas
in omni terra. quam dabit tibi dominus deus tuus. et comedes fruc
tum uteri tui et carnes filiorum et filiarum tuarum quas dederit
tibi dominus deus tuus in angustia et vastitate qua opp
rimet te hostis tuus. homo delicatus vite et luxuriosus
valde invidebit fratri suo. et uxori que cubat in sinu suo
ne det eis de carnibus filiorum suorum quos comedet. eo quod nil
habeat aliud in obsidione qua vastaverit te et penuria
Tenera mulier et delicata que super terram ingredi non vale
bat nec pedis vestigium figere propter mollitiem et teneritudinem
nimiam invidebit viro suo qui cubat in sinu eius super fi
lii et filie carnibus. et illuvie secundarum que egrediuntur de
medio feminum eius. et super liberis qui eadem hora nati sunt
Comedent enim eos clam propter rerum omnium penuriam in
obsidione et vastitate qua opprimet te inimicus tuus intra
portas tuas. Nisi custodieris et feceris omnia verba legis huius
que scripta sunt in hoc volumine et timueris nomen eius
gloriosum et terribile hoc est dominum deum tuum. augebit dominus deus
plagas tuas magnas. plagas seminis tui. plagas magnas
et perseverantes. infirmitates pessimas et perpetuas. et con
vertet in te omnes afflictiones egypti. quas timuisti et ad
herebunt tibi. Insuper et universos languores et plagas
que non sunt scripta in volumine legis huius. inducet dominus
super te donec conterat. et remanebitis pauci numero

Qui prius eratis sicut astra celi pre multitudine Quia non
audistis vocem domini dei tui Et sicut ante letatus est
dominus super vos bene vobis faciens . vosque multiplicans
Sic letabitur disperdens vos atque subvertens . ut auferamini
de terra ad quam ingredieris possidendam Disperget te
dominus in omnes populos . a summitate terre . usque ad terminos
eius . et servies ibi diis alienis quos tu ignoras et patres
tui lignis et lapidibus In gentibus quoque illis non quiesces
neque erit requies vestigio pedis tui Dabit enim tibi dominus
ibi cor pavidum . et deficientes oculos . et animam merore
re consumptam Et erit vita tua quasi pendens ante oculos
tuos . et timebis nocte et die . et non credes vite tue Mane di
ces quis michi det vesperum . et vespere quis michi det
mane propter cordis tui formidinem qua terreberis Et propter
ea que tuis oculis videbis Reducet te dominus classibus in egyp
tum per viam de qua dixi tibi ut eam amplius non videres
Ibi venderis inimicis tuis in servos et ancillas et non erit

xxix

Hec sunt verba federis quod precepit// qui emat
dominus moysi . ut faceret iudicium cum filiis israel
in terra moab . preter illud fedus quod cum eis pe
pigit in oreb Vocavitque Moyses omnem israelem et
dixit ad eos Vos vidistis universa que fecit dominus coram
vobis in terra egypti . pharaoni et omnibus servis eius univer
seque terre illius Temptationes magnas quas viderunt
oculi tui . signa illa portentaque ingentia . et non dedit
dominus vobis cor intelligens . et oculos videntes . et aures que
possint audire . usque in presentem diem Adduxit vos quadraginta
annis per desertum . Non sunt attrita vestimenta vestra nec
calciamenta pedum vestrorum vetustate consumpta sunt Pa
nem non comedistis . vinum et siceram non bibistis . ut
sciretis quia ipse est dominus deus vester . et venistis ad hunc
locum Egressusque est seon . rex esebon . et og rex basan
occurrentes vobis ad pugnam . et percussimus eos et tulimus
terram eorum . ac tradidimus possidendam Ruben et Gaad

et dimidie tribui manasse Custodite ergo verba pacti huius et
implete ea vt intelligatis vniuersa que facitis. Vos statis
hodie cuncti coram domino deo vestro principes vestri ac tribus
et maiores natu atque doctores omnis populus israel liberi et vxores
vestre et advena qui tecum moratur in castris. exceptis lignorum
cesoribus. et hijs qui comportant aquas. vt transeas in federe
domini dei tui et in iureiurando quod hodie dominus deus tuus
percutit tecum vt suscitet te sibi in populum et ipse sit deus tuus
sicut locutus est tibi et sicut iurauit patribus tuis Abraham
ysaac et iacob. Hoc nobis solis ego hoc fedus ferio et hec
iuramenta confirmo. sed cunctis presentibus et absentibus. Vos enim
nostis quomodo habitauerimus in terra egipti et quomodo transierimus
per medium nationum quas transeuntes vidistis et abhominationes
et sordes id est ydola eorum lignum lapidem. argentum et aurum
que colebant. ne forte sit inter vos vir aut mulier. familia
aut tribus cuius cor auersum est hodie a domino deo nostro vt vadat
et seruiat dijs illarum gentium. et sit inter vos radix germinans
fel et amaritudinem Cumque audierit verba iuramenti huius
benedicat sibi in corde suo dicens Pax erit michi et ambu-
labo in prauitate cordis mei. et assumat ebria sitientem:
et dominus non ignoscat ei Sed tunc quam maxime furor eius fumet
et zelus contra hominem illum et sedeant super eum omnia
maledicta que scripta sunt in hoc volumine. et deleat dominus
nomen eius sub celo et consumat eum in perditione ex om-
nibus tribubus israel. iuxta maledictiones que in libro
legis huius ac federis continentur Dicet que sequens generatio
et filij qui nascentur deinceps et peregrini qui de longe
venerint videntes plagas terre illius et infirmitates
quibus eam afflixerit dominus sulphure. et salis ardore
comburens. ita vt vltra non seratur. nec virens quippiam
germinet in exemplum subuersionis sodome. et gomorre
adame. et seboym quas subuertit dominus in ira et furore
suo. et dicent omnes gentes: quare sic fecit dominus terre huic
Que hec est ira furoris eius immensa. et respondebunt

Quia dereliquerunt pactum domini quod pepigit cum
patribus eorum quando eduxit eos de terra egypti et servi-
erunt diis alienis et adoraverunt eos quos nesciebant
et quibus non fuerant attributi. Iccirco iratus est furor domini
contra terram istam ut induceret super eam omnia maledicta
que in hoc volumine scripta sunt et eiecit eos de terra
sua in ira et in furore et in indignatione maxima. Proiecitque
in terram alienam sicud hodie comprobatur. Abscondita
domino deo nostro que manifesta sunt nobis et filiis nostris
usque in sempiternum ut faciamus universa legis huius.

xxx

Cum ergo venerint super te omnes sermones isti be-
nedictio sive maledictio quam proposui in conspectu tuo et
ductus penitudine cordis tui in universis gentibus
in quas dispersit te dominus deus tuus et reversus fueris ad
eum et obedieris eius imperiis sicut ego hodie precipio tibi
cum filiis tuis in toto corde tuo et in tota anima tua Re-
ducet dominus deus tuus captivitatem tuam ac miserebitur
tui et rursum congregabit te de cunctis populis in quos te
ante dispersit. Si ad cardines celi fueris dissipatus inde
te retrahet dominus deus tuus et assumet atque introducet
in terram quam possederunt patres tui et obtinebis eam
et benedicens tibi maioris numeri te esse faciet quam fuerunt
patres tui. Circumcidet dominus deus tuus cor tuum et cor
seminis tui ut diligas dominum deum tuum in toto corde tuo
et in tota anima ut possis vivere. Omnes autem maledictiones
has convertet super inimicos tuos et eos qui oderunt te et perse-
quuntur. Tu autem reverteris et audies vocem domini dei
tui. Faciesque universa mandata que ego precipio tibi hodie
et habundare te faciet dominus deus tuus in cunctis operibus
manuum tuarum in sobole uteri tui et in fructu iumentorum
tuorum in ubertate terre tue et in rerum omnium largitate.
Revertetur enim dominus ut gaudeat super te in omnibus bonis sicut
gavisus est in patribus tuis. Si tamen audieris vocem domini
dei tui et custodieris precepta eius et cerimonias que in hac

lege conscripta sunt et reuertaris ad dominum deum tuum in toto
corde tuo et in tota anima tua. Mandatum hoc quod ego precipio
tibi hodie non supra te est neque procul positum. nec in celo situm
vt possis dicere quis nostrum ad celum valet conscendere vt deferat
illud ad nos. et audiamus atque opere compleamus. Neque trans
mare positum vt causeris et dicas quis ex nobis transfre
tare poterit mare. et illud ad nos vsque deferre vt possimus
audire et facere quod preceptum est. Sed iuxta te est sermo valde
in ore tuo et in corde tuo vt facias illum. Considera quod hodie
proposuerim in conspectu tuo vitam et bonum et econtrario mortem et
malum. vt diligas dominum deum tuum. et ambules in viis eius
et custodias mandata illius et cerimonias atque iudicia. et viuas
atque multiplicet te ~~ac te multet~~. Benedicat que tibi in terra ad quam ingredieris pos
sidendam. Sin autem auersum fuerit cor tuum et audire nolu
eris atque errore deceptus adoraueris deos alienos et seruieris eis predico
tibi hodie quod pereas et paruo tempore moreris in terra ad quam
Jordane transmisso ingredieris possidendam. Testes inuoco hodie
celum et terram quod proposuerim vobis vitam et mortem. bonum
et malum. benedictionem et maledictionem. Elige ergo vitam vt
et tu viuas. et semen tuum. et diligas dominum deum tuum atque obedias
voci eius et illi adhereas. Ipse est enim vita tua. et longitudo
dierum tuorum vt habites in terra pro qua iurauit dominus patribus
tuis Abraham Ysaac et Jacob vt daret eam illis.

XXXI

Abiit itaque moyses et locutus est omnia verba hec ad
vniuersum israel. et dixit ad eos. Centum viginti annorum
sum hodie. Non possum vltra ingredi et egredi presertim
cum dominus dixerit michi non transibis Jordanem istum. Dominus
ergo deus tuus transibit ante te. Ipse delebit omnes gentes has
in conspectu tuo et possidebis eas. Et Josue iste transibit ante
te sicut locutus est dominus. Faciet que dominus eis sicut
fecit Seon et Og regibus amorreorum. et terre eorum. Delebit que
eos. Cum ergo et hos tradiderit vobis similiter facietis eis
sicut precepi vobis. Viriliter agite. et confortamini. Nolite timere
nec paueatis a conspectu eorum. Quia dominus deus tuus ipse

ductor tuus et non dimittet nec derelinquet te Vocavitque moy-
ses Josue et dixit ei coram omni israel Confortare et esto
robustus Tu enim introduces populum istum in terram quam daturum
se patribus eorum iuravit dominus et tu eam sorte divides et
dominus qui ductor est et ipse erit tecum Non derelinquet
te nec dimittet noli timere nec paveas Scripsit itaque moy-
ses legem hanc et tradidit eam sacerdotibus filiis levi
qui portabant archam federis domini et cunctis senioribus
israel Precepitque eis dicens Post septem annos anno
remissionis in solemnitate thabernaculorum convenientibus
cunctis filiis israel ut appareant in conspectu domini dei sui in
loco quem elegerit dominus leges verba legis huius coram omni israel
audientibus eis et in unum omni populo congregato tam viris
quam mulieribus parvulis et advenis qui sunt intra portas
tuas ut audientes discant et timeant dominum deum vestrum
Et custodiant impleantque omnes sermones legis huius Filii
quoque eorum qui nunc ignorant et audire possint et timeant
dominum deum suum quibus diebus versantur in terra ad quam vos
iordane transito pergitis obtinendam Et ait dominus ad moysen
Ecce prope sunt dies mortis tue Voca iosue et state in thaber-
naculo testimonii ut precipiam ei Abierunt ergo moyses et Josue
et steterunt in thabernaculo testimonii Apparuitque ibi dominus
in columpna nubis que stetit in introitu thabernaculi
Dixitque dominus ad moysen Ecce tu dormies cum patribus tuis
et populus iste consurgens fornicabitur post deos alienos in
terra ad quam ingredietur et habitabit in ea Ibi derelinquet
me et irritum faciet fedus quod pepigi cum eo et irascetur
furor meus contra eum in die illo et derelinquam eum et
abscondam faciem meam ab eo et erit in devoracionem Invenient
eum omnia mala et afflictiones ita ut dicat in illo die Vere
quia non est deus mecum invenerunt me hec
mala Ego autem abscondam et celabo faciem meam
in die illo propter omnia mala que fecit quia secutus est deos
alienos Nunc itaque scribite vobis canticum istud et docete

filios israel ut memoriter teneant et ore decantent et sit michi carmen istud pro testimonio inter filios israel. Introducam enim eum in terram pro qua iuravi patribus eius lacte et melle manantem. Cumque comederint et saturati crassique fuerint avertentur ad deos alienos et servient eis et detrahent michi et irritum facient pactum meum. Postquam invenerint eum mala multa et afflictiones respondebit ei canticum istud pro testimonio quod nulla delebit oblivio ex ore seminis tui. Scio enim cogitationes eius que facturus sit hodie antequam introducam eum in terram quam ei pollicitus sum. Scripsit ergo moyses canticum et docuit filios israel. Precepitque dominus Josue filio nun et ait Confortare et esto robustus. Tu enim introduces filios israel in terram quam pollicitus sum et ego ero tecum. Postquam ergo scripsit moyses verba legis huius in volumine atque complevit. Precepit levitis qui portabant archam federis domini dicens. Tollite librum istum et ponite eum in latere arche federis domini dei vestri ut sit ibi contra te in testimonium. Ego enim scio contentionem tuam et cervicem tuam durissimam. Adhuc enim vivente me et ingrediente vobiscum semper contentiose egistis contra dominum quanto magis cum mortuus fuero. Congregate ad me omnes maiores natu per tribus vestras atque doctores et loquar audientibus eis sermones istos et invocabo contra eos celum et terram. Novi enim quod post mortem meam inique agetis et declinabitis cito de via quam precepi vobis. et occurrent vobis mala in extremo tempore quando feceritis malum in conspectu domini ut irritetis eum per opera manuum vestrarum. Locutus est ergo moyses audiente universo cetu israel verba carminis huius et ad finem usque complevit.

XXXII

Audite celi que loquor audiat terra verba oris mei. Concrescat ut pluvia doctrina mea fluat ut ros eloquium meum quasi imber super herbam et quasi stille super gramina. quia nomen domini invocabo. Date magnificentiam deo nostro dei perfecta sunt opera

et omnes vie eius iudicia Deus fidelis et absque ulla ini-
quitate iustus et rectus peccaverunt ei et non filii eius in
sordibus Generacio prava atque perversa Haeccine reddis domino po-
pule stulte et insipiens Numquid non ipse pater tuus qui possedit
te et fecit et creavit te Memento dierum antiquorum co-
gita generaciones singulas Interroga patrem tuum et an-
nunciabit tibi maiores tuos et dicent tibi Quando dividebat
altissimus gentes qui separabat filios adam Constituit
terminos populorum iuxta numerum filiorum israel pars autem
domini populus eius Iacob funiculus hereditatis eius In-
venit eum in terra deserta in loco horroris et vaste soli-
tudinis Circumduxit eum et docuit et custodivit quasi
pupillam oculi sui Sicut aquila provocans ad volandum
pullos suos et super eos volitans Expandit alas suas
et assumpsit eum atque portavit in humeris suis Dominus
solus dux eius fuit et non erat cum eo deus alienus
Constituit eum super excelsam terram ut comederet fructus
agrorum ut sugeret mel de petra oleumque de saxo duris-
simo Butirum de armento et lac de ovibus cum adi-
pe agnorum et arietum filiorum basan Et hircos cum
medulla tritici et sanguinem uve biberent meracissi-
mum Incrassatus est dilectus et recalcitravit Incras-
satus dilectus impinguatus dilatatus dereliquit dominum
factorem suum et recessit a deo salutari suo Provocaverunt
eum in diis alienis et in abhominacionibus ad iracundiam
concitaverunt Immolaverunt demoniis et non deo diis
quos ignorabant Novi recentes que venerunt quos non
coluerunt patres eorum Deum qui te genuit dereliquisti et oblitus
es dei creatoris tui Vidit dominus et ad iracundiam concitatus
est quia provocaverunt eum filii sui et filie et ait
Abscondam faciem meam ab eis et considerabo novissima
eorum Generacio enim perversa est et infideles filii Ipsi me
provocaverunt in eo qui non erat deus et irritaverunt in va-
nitatibus suis et ego provocabo eos in eo qui non est populus

et in gente stulta irritabo illos. Ignis succensus est in furore meo
et ardebit usque ad inferni novissima devorabitque terram
cum germine suo. et montium fundamenta comburet. Con
gregabo super eos mala et sagittas meas complebo in eis.
Consumentur fame et devorabunt eos aves morsu a
marissimo. dentes bestiarum immittam in eos cum furore
trahentium super terram atque serpentium. Foris vastabit eos gla
dius et intus pavor. iuvenem simul ac virginem. lactantem
cum homine sene et dixi ubi nam sunt. Cessare faciam ex
hominibus memoriam eorum. sed propter iram inimicorum distuli. ne
forte superbirent hostes eorum et dicerent/ manus nostra excelsa
et non dominus fecit hec omnia. Gens absque consilio est et
sine prudentia/ Utinam saperent et intelligerent ac novis
sima providerent. Quomodo persequebatur unus mille et
duo fugarent decem milia. Nonne ideo quia deus
suus vendidit eos. et dominus conclusit illos. Non enim est deus
ut deus eorum. et inimici nostri sunt iudices. De vinea sodo
morum vinea [vinum] eorum et de suburbanis Gomorre. Uva eorum
uva fellis et botrus amarissimus. Fel draconum fel dra
conum vinum eorum et venenum aspidum insanabile. Nonne
hec condita sunt apud me et signata in thezauris meis
Mea est ultio et ego retribuam in tempore ut labatur pes
eorum. Iuxta est dies perditionis et adesse festinant tempora.
Iudicabit dominus populum suum et in servis suis miserebitur. Vi
debit quod infirmata sit manus. et clausi quoque defecerunt
Residuique consumpti sunt et dicent ubi sunt dii
eorum in quibus habebant fiduciam. de quorum victimis
comedebant adipes et bibebant vinum libaminum. Sur
gant et opitulentur vobis et in necessitate vos protegant
Videte quod ego sim solus et non alius deus preter me
Ego occidam. et ego vivere faciam. percutiam et ego
sanabo. et non est qui de manu mea possit eruere. Leva
bo ad celum manum meam et dicam. Vivo ego in eternum
Si acuero ut fulgur gladium meum et arripuerit

iudicium manus mea reddam ultionem hostibus meis et his
qui oderunt me retribuam. Inebriabo sagittas meas
sanguine et gladius meus devorabit carnes de cruore
occisorum et de captivitate nudati inimicorum capitis.
Laudate gentes populum eius quia sanguinem servorum suorum
ulciscetur: et vindictam retribuet in hostes eorum
et propitius erit terre populi sui. Venit ergo moyses et locu-
tus est omnia verba cantici huius in auribus populi et ipse
et Iosue filius nun. Complevitque omnes sermones
istos loquens ad universum israel. Et dixit ad eos:
Ponite corda vestra in omnia verba que ego testificor vobis
hodie ut mandetis ea filijs vestris custodire et facere
et implere universa que scripta sunt in libro legis
huius quia non incassum precepta sunt vobis sed ut
singuli in eis viverent. que facientes longo perseve-
retis tempore in terra ad quam iordane transmisso
ingredimini possidendam. Locutusque est dominus ad moy-
sen in eadem die dicens Ascende in montem istum
abarim id est transitum in montem nebo qui est in
terra moab contra iericho et vide terram chanaan
quam ego tradam filijs israel obtinendam. et morere
in monte quem conscendens iungeris populis tuis
sicut mortuus est frater tuus aaron in monte hor et
appositus est populis suis quia prevaricati estis contra
me in medio filiorum israel ad aquas contradictionis in
cades deserti syn et non sanctificastis me inter filios
israel E contra videbis terram et non ingredieris in
eam quam ego dabo filijs israel

xxxiii

Haec est benedictio qua benedixit moyses homo
dei filijs israel ante mortem suam et ait Dominus
de syna venit et de seyr ortus est nobis Apparuit
de monte pharan et cum eo sanctorum milia in dextera
eius ignea lex Dilexit populos. omnes sancti in manu
illius sunt et qui appropinquant pedibus eius accipient

de dextera illius · Legem precepit nobis moyses · Hereditatem
multitudinis iacob · et erit apud rectissimum rex · congregatis
principibus populi cum tribubus israel · Vivat ruben et
non moriatur et sit parvus in numero · Hec est benedictio
iude · Audi domine vocem iude et ad populum suum intro
duc eum · Manus eius pugnabunt pro eo · Et adiu
tor illius contra adversarios eius erit · Levi quoque ait
perfectio tua et doctrina tua a viro sancto tuo · quem probasti
in temptatione et iudicasti ad aquas contradictionis · Qui
dixit patri suo et matri sue nescio vos · et fratribus suis ignoro
illos · et nescierunt filios suos · hij custodierunt eloquium
tuum et pactum tuum servaverunt · iudicia tua iacob et le
gem tuam o israel · ponent thymiama in furore tuo · et holo
caustum super altare tuum · Benedic domine fortitudini eius
et opera manuum illius suscipe · percute dorsa inimicorum
eius et qui oderunt eum non consurgant · Et be
niamin ait · Amantissimus domini habitabit confidenter
in eo quasi in thalamo tota die morabitur et inter
humeros illius requiescet · Joseph quoque ait · De bene
dictione domini terra eius de pomis celi et rore atque abys
so subiacente · de pomis fructuum solis ac lune · De ver
tice antiquorum montium · de pomis collium eternorum et
de frugibus terre et plenitudine eius · Benedictio illius qui
apparuit in rubo · veniat super caput ioseph et super verticem
nazarei inter fratres suos · Quasi primogeniti thauri
pulcritudo cornua rinocerotis cornua illius · in ipsis ven
tilabit gentes usque ad terminos terre · Hee sunt multitu
dines ephraym et hec milia manasse · Et zabulon ait
letare zabulon in exitu tuo · Et ysachar in thabernaculis
tuis · Populos ad montem vocabunt · ibi ymolabunt vic
timas iusticie · qui inundationem maris quasi lac sugent et
thezauros absconditos arenarum · Et gaad ait · Benedictus
in latitudine Gaad · quasi leo requievit cepitque brachium
et verticem et vidit principatum suum · quod in parte sua doctor

esset positus qui fuit cum principibus populi et fecit iusti-
cias domini et iudicium suum cum israel Daan quoque
ait Daan catulus leonis fluet largiter de basan Et
Neptalim ait Neptalim habundancia perfruetur et
plenus erit benediccionibus domini mare et meridie(m)
possidebit Asser quoque ait Benedictus in filiis asser sit pla-
cens fratribus suis et tingat in oleo pedem suum ferrum
et es calciamentum eius sicut dies iuventutis tue ita et
senectus tua Non est deus alius ut deus rectissimi Ascen-
sor celi auxiliator tuus magnificencia eius discurrunt
nubes habitaculum eius sursum et subter brachia sem-
piterna Eiciet a facie tua inimicum dicetque Conterere
habitabit israel confidenter et solus Oculus iacob in
terra vini et frumenti celique caligabunt rore Beatus
es tu israel Quis similis tui popule qui salvaris in
domino scutum auxilii tui et gladius glorie tue Nega-
bunt te inimici tui et tu eorum colla calcabis

xxxiiii

Ascendit ergo moyses de campestribus moab super
montem nebo in verticem phasga contra iericho
Ostenditque ei dominus omnem terram galaad usque
Dan et universam neptalim terramque ephraym et
manasse et omnem terram iuda usque ad mare novissi-
mum et australem partem et latitudinem campi iericho
civitatis palmarum usque segor Dixitque dominus ad eum
Hec est terra pro qua iuravi abraham ysaac et iacob
dicens Semini tuo dabo eam Vidisti eam oculis tuis
et non transibis ad illam Mortuusque est ibi Moyses
famulus domini in terra moab iubente domino et sepe-
lierunt eum in valle terre moab contra phegor et non co-
gnovit homo sepulcrum eius usque in presentem diem Moy-
ses centum et viginti annorum erat quando mortuus
est Non caligavit oculus eius nec dentes illius mo-
ti sunt Fleveruntque eum filii israel in campestribus moab
triginta diebus et completi sunt dies planctus lugencium

Josue vero filius Nun repletus est spiritu sapiencie
quia moyses posuit super eum manus suas et obedi-
erunt ei filii israel feceruntque sicut precepit dominus moy-
si. et non surrexit propheta ultra in israel sicut moyses
quem nosset dominus facie ad faciem in omnibus signis atque
portentis que misit per eum ut faceret in terra egipti
pharaoni et omnibus servis eius universeque terre illius et
cunctam manum robustam magnaque mirabilia que
fecit moyses coram universo Israel. Et sequitur etc.

Liber iesu filii naue ducis primi populi israel
post moysen incipit feliciter per [illegible]

Tandem finito penthateuco moysi velud gran-
di fenore liberati ad Jesum filium naue manum
mittimus quem hebrei Josue bennun id est Josue
filium nun vocant et ad iudicum librum quem
sophtim appellant ad Ruth quoque et hester quos
hisdem nominibus efferunt. Monemusque lectorem ut silvam
hebreorum nominum et distinctiones per membra divisas di-
ligens scriptor conservet ne et noster labor et illius studium
pereat. Et ut in primis quod sepe testatus sum sciat me
non in reprehensione veterum nova cudere sicud amici
mei criminantur sed pro virili parte offerre lingue mee hominibus
quos tamen nostra delectant ut pro grecorum exaplis que sumptu
et labore maximo indigent editionem nostram habeant et
sicubi in antiquorum voluminum lectione dubitaverint hec illis
conferentes inveniant quod requirunt maxime cum apud
latinos tot sint exemplaria quot codices et unusquisque pro ar-
bitrio suo vel addiderit vel subtraxerit quod ei visum est et utique
non possit verum esse quod dissonat. Unde cesset arcuato
vulnere contra nos insurgere scorpius et sanctum opus ve-
nenata carpere lingua desistat vel suscipiens si placet
vel contempnens si displicet meminerit que illorum versuum
Os tuum habundavit malicia et lingua tua concinnabat dolos
Sedens adversus fratrem tuum loquebaris et adversus filium

matris tue ponebas scandalum. hec fecisti et tacui Existimasti
inique quod ero tui similis arguam te et statuam contra faciem tuam.
Que enim audientis vel legentis utilitas est Nos laborando
sudare et alios detrahendo laborare dolere iudeos quod calum-
niandi eis et irridendi xpianos sit ablata occasio. et ecclesie
homines id despicere ymo lacerare unde adversarios torqueant
Et si vetus eis tantum interpretatio placet michi non despi-
cet et nichil extra recipiendum putant Cur ea que sub
asteriscis et obelis vel addita sunt vel amputata legunt
et negligunt Quare danielem iuxta theodotionis transla-
tionem ecclesie susceperunt Cur origenem mirantur et eusebium
pamphili cunctas editiones similiter disserentes Aut qua stul-
ticia postquam vera dixerunt proferre que falsa sunt Unde
enim in novo testamento probare poterint adsumpta testimonia
que in libris veteribus non habentur Hec dicimus ne omnino
calumpniantibus tacere videamur Ceterum post sancte
paule dormitionem Cuius vita virtutis exemplum est et hos li-
bros quos eustochio virgini cristi negare non potui Decrevi-
mus dum spiritus hos prophetarum regit artus explanationi incumbe-
re et omissum iam diu opus quoddam postliminio repete-
re presertim cum admirabilis sanctusque vir pamachius hoc ide
litteris flagitet et nos ad patriam festinantes mortiferos
syrenarum cantus surda debeamus aure transire etc.

Finito prologo sequitur Capitulum 1

Et factum est post mortem moysi servi domini
ut loqueretur dominus ad iosue filium nun mi-
nistrum moysi et diceret ei Moyses servus
meus mortuus est Surge et transi iordanem
istum tu et omnis populus tecum in terram
quam ego dabo filiis israel Omnem locum quem
calcaverit vestigium pedis vestri vobis trada(m)
sicut locutus sum moysi A deserto et libano usque ad fluvium ma-
gnum Eufraten Omnis terra hetheorum usque ad magnum
mare contra solis occasum erit terminus vester Nullus

vobis poterit resistere cunctis diebus vite tue Sicut fui cum
moyse ita ero tecum Non dimittam nec derelinquam te
Confortare et esto robustus tu enim sorte dividis populo huic terram
pro qua iuravi patribus tuis ut traderem eam illis Confortare
igitur et esto robustus valde ut custodias et facias omnem legem
quam precepit tibi moyses servus meus Ne declines ab ea ad
dexteram vel ad sinistram ut intelligas cuncta que agis
Non recedat volumen legis huius de ore tuo sed meditaberis in
eo diebus ac noctibus ut custodias et facias omnia que scripta
sunt in eo Tunc diriges viam tuam et intelliges eam Ecce
precipio tibi confortare et esto robustus Noli metuere et noli
timere quia tecum est dominus deus tuus in omnibus ad quecumque
perrexeris Precepitque Josue principibus populi dicens Transite
per medium castrorum et imperate populo ac dicite Preparate
vobis cibaria quia post tertium diem transibitis Jordanem et
intrabitis ad possidendam terram quam dominus deus vester daturus
est vobis Rubenitis quoque et gaditis et dimidie tribui ma
nasse ait Mementote sermonis quem precepit vobis moyses fa
mulus domini dicens Dominus deus vester dedit vobis requiem
et omnem terram. Uxores vestre et filii ac iumenta manebunt
in terra quam tradidit vobis moyses trans iordanem. Vos autem transi
te armati ante fratres vestros omnes fortes manu et pugnate pro
eis donec det dominus requiem fratribus vestris sicut et vobis dedit et
et possideant ipsi quoque terram quam dominus deus vester daturus est eis
et sic revertimini in terram possessionis vestre et habitabitis in ea
quam vobis dedit moyses famulus domini trans iordanem contra solis
ortum Responderuntque ad Josue atque dixerunt Omnia que
precepisti nobis faciemus et quocumque miseris ibimus Sicut
obedivimus moysi in cunctis ita obediemus et tibi Tantum
sit dominus deus tecum sicut fuit cum moyse Qui contradixerit
ori tuo et non obedierit cunctis sermonibus quos preceperis ei mo
riatur Tu autem tantum confortare et viriliter age II

Misit ergo Josue filius Nun de sethim duos viros
exploratores in abscondito et dixit ad eos Ite et considerate

terram urbemque Jericho. Qui pergentes ingressi sunt do[mum]
mulieris meretricis nomine Raab et quieverunt apud eam.
Nunciatumque est regi Jericho et dictum: Ecce viri ingressi sunt
huc per noctem de filijs israel ut explorarent terram. Misitque
rex Jericho ad Raab dicens: Educ viros qui venerunt ad te et
ingressi sunt domum tuam. Exploratores quippe sunt et omnem
terram considerare venerunt. Tollensque mulier viros abscondit et
ait: Fateor venerunt ad me sed nesciebam unde essent. Cumque
porta clauderetur in tenebris et illi pariter exierunt nescio quo
abierunt. Persequimini cito et comprehendetis eos. Ipsa autem fe[cit]
viros ascendere in solarium domus sue operuitque eos li[ni]
stipula que ibi erat. Hij autem qui missi fuerant secuti sunt eos
per viam que ducit ad vadum portum Jordanis. Illisque
egressis statim porta clausa est. Necdum obdormierant
qui latebant et ecce mulier ascendit ad eos et ait: Novi quod
tradiderit dominus vobis terram. Etenim irruit super nos terror ve[ster]
et elanguerunt omnes habitatores terre. Audivimusque quod siccaverit
dominus aquas maris rubri ad introitum vestrum cum egressi essetis
ex egypto et que feceritis duobus amorreorum regibus qui erant
trans Jordanem Seon et Og quos interfecistis. Et hec audien-
tes pertimuimus et elanguit cor nostrum et non remansit spiritus
in nobis ad introitum vestrum. Dominus enim deus vester ipse est deus
in celo sursum et in terra deorsum. Nunc ergo iurate michi
per dominum deum ut quomodo ego feci vobiscum misericordiam ita et
vos faciatis cum domo patris mei. Detisque michi signum
verum ut salvetis patrem meum et matrem fratres ac sorores me-
as et omnia que eorum sunt et eruatis animas nostras de mor-
te. Qui responderunt ei: Anima nostra sit pro vobis in mor-
si tamen non prodideris nos. Cumque tradiderit nobis dominus terram
faciemus in te misericordiam et veritatem. Dimisit ergo eos
per funem de fenestra domus. Domus enim eius herebat muro. Dixitque
ad eos: Ad montana conscendite ne forte occurrant vobis
revertentes. Ibique latitate tribus diebus donec redeant et
sic ibitis per viam vestram. Qui dixerunt ad eam: Innoce[ntes]

iuramento hoc quo adiurasti nos. si ingredientibus nobis
terram signum non fuerit funiculus iste coccineus. et ligaveris eum
in fenestra per quam nos dimisisti. Et patrem tuum et matrem
fratresque et omnem cognationem tuam congregaveris in domum
tuam. Qui hostium domus tue egressus fuerit. Sanguis ipsius
erit super caput eius. et nos erimus alieni. Cunctorum autem san
guis qui tecum fuerint in domo redundabit in caput nostrum si
eos aliquis tetigerit. Quod si nos prodere volueris et sermonem
istum proferre in medium. erimus mundi ab hoc iuramento quo
adiurasti nos. Et illa respondit sicut locuti estis ita fiat. Di
mittensque eos ut pergerent. appendit funiculum coccineum
in fenestra eius. Illi vero ambulantes pervenerunt ad mon
tana. et manserunt ibi tres dies donec reverterentur qui fu
erant persecuti eos. Querentes enim per omnem viam et non repe
rerunt eos. Quibus urbem ingressis. reversi sunt et descen
derunt exploratores de monte. et iordane transmisso venerunt
ad iosue filium nun. Narraveruntque ei omnia que acciderant
sibi atque dixerunt. Tradidit dominus omnem terram hanc in manus
nostras et timore prostrati sunt cuncti habitatores eius

III

Igitur iosue de nocte consurgens movit castra. Egredientesque
de sethim venerunt ad iordanem. ipse et omnes filii israel. et morati
sunt ibi per tres dies. Quibus evolutis transierunt precones per
medium castrorum et clamare ceperunt. Quando videritis archam
domini dei vestri. et sacerdotes stirpis levitice portantes eam vos
quoque consurgite. et sequimini precedentes. Sitque inter nos et archam

IIII

spacium cubitorum duum milium ut procul videre possitis et nos
se per quam viam ingrediamini. quia prius non ambulastis per
eam. et cavete ne appropinquetis ad archam. Dixitque iosue ad
populum. Sanctificamini. Cras enim faciet dominus inter nos mirabilia.
Et ait ad sacerdotes. Tollite archam federis domini et precedite populum
Qui iussa complentes tulerunt et et ambulaverunt ante eos
Dixitque dominus ad iosue. hodie incipiam te exaltare coram omni israel
ut sciant quod sicut fui cum moyse ita et tecum sum. Tu autem
precipe sacerdotibus qui portant archam federis domini et dic eis.

Cum ingressi fueritis partem aque iordanis state in ea.
Dixitque iosue ad filios israel Accedite huc et audite verbum
domini dei vestri. Et rursum in hoc inquit scietis quod dominus
deus vivens in medio vestri est. et disperdet in conspectu ves-
tro chananeum. et ethcum. et eveum. et ferezeum et ger-
gezeum. quoque et amorreum. et iebuseum Ecce archa federis
domini omnis terre antecedet vos per iordanem Parate duodecim
viros de tribubus israel. singulos per singulas tribus. Et cum
posuerint vestigia pedum suorum. Sacerdotes qui portant
archam federis domini dei universe terre in aquis iordanis aque
que inferiores sunt decurrent atque deficient. que autem de-
super veniunt in una mole consistent Igitur egressus
est populus de thabernaculis suis ut transirent iordanem
Et sacerdotes qui portabant archam federis pergebant ante
eum. Ingressisque eis iordanem pedibus eorum tinctis in parte
aque. Iordanis autem ripas alvei sui tempore messis imple-
verat. Steterunt que aque descendentes in loco uno ad instar
montis intumescentes apparebant quod procul ab urbe que
vocatur edom usque ad locum sarthan Que autem infe-
riores erant. in mare solitudinis quod nunc vocatur mortuum
descenderunt usque quo omnino deficerent Populus autem
incedebat contra iordanem. et sacerdotes qui portabant archam
federis domini. stabant super siccam humum in medio ior-
danis accincti Omnisque populus per arentem alveum transiebat.

IIII

Quibus transgressis dixit dominus ad
Iosue Elige duodecim viros singulos per singulas
tribus. et precipe eis ut tollant de medio iordanis
alveo ubi steterunt sacerdotum pedes duodecim durissimos
lapides. quos ponetis in loco castrorum ubi fixeritis nocte hac
tentoria Vocavitque Iosue duodecim viros quos elegerat
de filiis israel. singulos de tribubus singulis et ait ad eos.
Ite ante archam domini dei vestri ad iordanis medium et
portate singuli singulos lapides in humeris vestris iuxta
numerum filiorum israel. ut sit signum inter vos. et quando

interrogaverint vos filii israel cras dicentes Quid sibi volunt
lapides isti Respondebitis eis. Defecerunt aque iordanis
ante archam federis domini cum transiret eum idcirco
positi sunt lapides isti in monimentum filiorum israel usque
in eternum Fecerunt ergo filii israel. sicut iosue precepit eis
portantes de medio iordanis alveo duodecim lapides ut ei dominus
imperaverat iuxta numerum filiorum israel usque ad locum
in quo castrametati sunt ibique posuerunt eos. Alios quoque
duodecim lapides posuit Josue in medio iordanis alveo ubi
steterunt sacerdotes qui portabant archam federis. et sunt ibi
usque in presentem diem Sacerdotes autem qui portabant archam sta
bant in iordanis medio donec omnia complerentur que
iosue ut loqueretur ad populum preceperat dominus. et dixerat ei moy
ses Festinavitque populus et transiit Cumque transissent omnes
transiit et archa domini Sacerdotes quoque pergebant ante populum.
Filii quoque Ruben et Gad et dimidia tribus manasse ar
mati precedebant filios israel. sicut eis preceperat moyses
et quadraginta pugnatorum milia per turmas et cuneos
incedebant super plana atque campestria urbis Jericho In illo die
magnificavit dominus Josue coram omni israel. ut timerent eum
sicut timuerant moysen dum adhuc viveret Dixitque ad eum
Precipe sacerdotibus qui portant archam federis ut ascendant
de iordane Qui precepit eis dicens Ascendite de iordane Cumque
ascendissent portantes archam federis domini et siccam humum cal
care cepissent Reverse sunt aque in alveum suum et fluebant
sicut ante consueverant Populus autem descendit de iordane decimo
die mensis primi. et castrametati sunt in galgalis contra orienta
lem plagam urbis Jericho Duodecim quoque lapides quos
de iordanis alveo sumpserant posuit Josue in galgalis et
dixit ad filios israel Quando interrogaverint filii vestri cras
patres suos et dixerint eis. quid sibi volunt isti lapides. docebitis
eos atque dicetis. Per aridum alveum transivit israel iordanem
siccante domino deo nostro aquas eius in conspectu nostro donec
transiremus. sicut fecerat prius in mari rubro quod siccavit.

Donec transiremus ut discant omnes terrarum populi fortissi-
mam domini manum ut et vos timeatis dominum deum vestrum omni tempore

v Postquam ergo audierunt omnes reges amorreorum
qui habitabant trans iordanem ad occidentalem pla-
gam et cuncti reges canaan qui propinqua possidebant
loca magni maris quod siccasset dominus fluenta iordanis
coram filiis israel donec transirent Dissolutum est cor eorum
et non remansit in eis spiritus timentium introitum filiorum is-
rael Eo tempore ait dominus ad iosue Fac tibi cultros lapideos et cir-
cumcide secundo filios israel Fecit quod iusserat dominus et circumcidit
filios israel in colle preputiorum Hec autem causa est secunde circumci-
sionis Omnis qui egressus est ex egipto generis masculini uni-
versi bellatores viri mortui sunt in deserto per longissimos viarum
circuitus qui omnes circumcisi erant Populus autem qui
natus est in deserto per quadraginta annos itineris latissime soli-
tudinis incircumcisus fuit donec consumerentur qui audierant
vocem domini quibus ante narraverat et ostenderet eis terram lacte
et melle manantem Horum filii in locum successerunt pa-
trum et circumcisi sunt a iosue quia sicut nati fuerant in preputio
erant nec eos in via aliquis circumciderat Postquam autem
omnes circumcisi sunt manserunt in eodem castrorum loco
Donec sanarentur Dixitque dominus ad iosue Hodie
abstuli opprobrium egipti a vobis Vocatumque est nomen loci
illius Galgala usque in presentem diem Manseruntque filii israel
in galgalis et fecerunt phase quarta decima die mensis ad
vesperam in campestribus iericho et comederunt de frugibus
terre die altera azimos panes et polentam eiusdem anni
Defecitque manna postquam comederunt de frugibus terre
nec usi sunt ultra illo cibo filii israel sed comederunt de fru-
gibus presentis anni terre chanaan Cum autem esset iosue
in agro urbis iericho levavit oculos suos et vidit virum
stantem contra se et evaginatum tenentem gladium pergit-
que ad eum et ait Noster es an adversariorum Qui respondit
Nequaquam sed sum princeps exercitus domini et nunc venio

Recidit iosue pronus in terram · et adorans ait Quid dominus
meus loquitur ad servum suum Solve inquit calciamentum tuum de
pedibus tuis locus enim in quo stas sanctus est Fecitque iosue
ut sibi fuerat imperatum

VI

Iherico autem clausa erat atque munita timore filiorum
israel · et nullus egredi audebat nec ingredi Dixit
que dominus ad iosue Ecce dedi in manus tuas iericho et
regem eius · omnesque fortes viros · Circuite urbem
cuncti bellatores semel per diem sic facietis sex diebus Septimo
autem die sacerdotes tollant septem bucinas quarum usus est
in iubileo et precedant archam federis · septiesque circuibitis civi
tatem et sacerdotes clangent bucinis Cumque insonuerit vox
tube longior atque concisior · et in auribus vestris increpuerit
conclamabit omnis populus vociferatione maxima · et muri fun
ditus corruent civitatis · ingredienturque singuli per locum
contra quem steterint Vocavit ergo Iosue filius Nun sacer
dotes et dixit ad eos Tollite archam federis · et septem alii sacer
dotes tollant septem iubileorum bucinas et incedant ante ar
cham domini Ad populum quoque ait Ite et circuite civitatem armati
precedentes archam domini Cumque iosue verba finisset et septem
sacerdotes · septem bucinis clangerent ante archam federis ·
domini Omnisque precederet armatus reliquum vulgus archam
sequebatur ac bucinis omnia concrepabant · Preceperat autem
iosue populo dicens Non clamabitis nec audietur vox vestra neque
ullus sermo ex ore vestro egredietur donec veniat dies in quo
dicam vobis Clamate et vociferamini Circuivit ergo ar
cha domini civitatem semel per diem · et reversa est in castra
mansitque ibi Igitur Iosue de nocte consurgente Tulerunt
sacerdotes archam domini · et septem ex eis bucinas quarum
in iubileis usus est · precedebantque archam domini · ambu
lantes atque clangentes · et armatus populus ibat ante
eos vulgus autem reliquum sequebatur archam · et buci
nis personabat Circuieruntque civitatem secundo die semel
et reversi sunt in castra · Sic fecerunt sex diebus Die

Die autem septimo diluculo consurgentes circuierunt vr-
sicud dispositum erat septies. cumque septimo circuitu clan-
buccinis sacerdotes. Dixit Josue ad omnem israel. Vocife-
ramini. tradidit enim nobis dominus ciuitatem. Sitque ciui-
hec anathema. et omnia que in ea sunt domino. Sola raab
meretrix viuat cum vniuersis qui cum ea in domo sunt.
Abscondit enim nuncios quos direximus. Vos autem cauete
ne de hiis que precepta sunt vobis quippiam contingatis et
sitis preuaricacionis rei. Et omnia castra israel sub peccato
sint atque turbentur. quicquid autem auri et argenti fu-
et vasorum eneorum ac ferri domino consecretur repositum in
thezauris eius. Igitur omni vociferante populo et cla-
gentibus tubis postquam in aures multitudinis vox
sonitusque increpuit. muri illico corruerunt. Et ascendit
vnusquisque per locum qui contra se erat. Ceperuntque ciui-
tatem et interfecerunt omnia que erant in ea a viro vs-
ad mulierem. ab infante vsque ad senem. Boues quoque
et oues et asinos in ore gladii percusserunt. Duobus au-
viris qui exploratores missi fuerant dixit Josue. In-
gredimini domum mulieris meretricis et producite eam et
omnia que illius sunt. sicut illi iuramento firmastis. In-
gressique iuuenes eduxerunt raab et parentes eius
fratres quoque et cunctam supellectilem. ac cognacionem illius
Et extra castra israel manere fecerunt. Vrbem autem et
omnia que in ea erant succenderunt absque argento et
auro et vasis eneis ac ferro. que in erarium domini con-
secrauerunt. Raab vero meretricem et domum patris eius
atque omnia que habebat fecit Josue viuere. et habitaue-
in medio israel vsque in presentem diem eo quod absconderit nun-
quos miserat vt explorarent Jericho. In tempore illo imprecatus
est Josue dicens. Maledictus vir coram domino qui suscitauerit et edificauerit
ciuitatem iericho in primogenito suo fundamenta illius iaciat et in nouissimo
liberorum ponat portas eius. Fuit ergo dominus cum
Josue et nomen eius in omni terra vulgatum est

VII

Filij autem israel preuaricati sunt mandatum et vsur-
pauerunt de anathemate. Nam achor filius car-
mi filij zabdi filij zare de tribu iuda tulit aliquid
de anathemate. Iratus est dominus contra israel. Cumque
mitteret Josue de iericho viros contra hay que est iuxta
Bethauen ad orientalem plagam opidi bethel dixit
eis ascendite et explorate terram. Qui precepta complentes
explorauerunt hay et reuersi dixerunt ei Non ascendat
omnis populus sed duo vel tria milia virorum pergant et deleant
ciuitatem. Quare omnis populus frustra vexatur contra
hostes paucissimos Ascenderunt igitur tria milia pugnatorum
qui statim terga vertentes percussi sunt a viris vrbis
hay et corruerunt ex eis xxxvi homines et persecuti sunt
eos aduersarij de porta vsque sabarim et ceciderunt per prona
fugientes Pertimuitque cor populi et ad instar aque lique-
factum. Josue vero scidit vestimenta sua et cecidit pronus
in terram coram archa domini vsque ad vesperam tam ipse quam
omnes senes israel Miseruntque puluerem super capita sua
Et dixit Josue: Heu domine deus Quid voluisti transducere
populum istum iordanem fluuium vt traderes nos in ma-
nus amorrei et perderes Vtinam vt cepimus mansissemus
trans iordanem Mi domine deus quid dicam videns israelem
hostibus suis terga vertentem Audient chananei et omnes
habitatores terre ac pariter conglobati circumdabunt nos
atque delebunt nomen nostrum de terra Et quid facies magno
nomini tuo Dixitque dominus ad Josue Surge Cur iaces pronus
in terra peccauit israel et preuaricatus est pactum meum
tuleruntque de anathemate et furati sunt atque mentiti et
absconderunt inter vasa sua Nec poterit israel stare ante hostes
suos eosque fugiet quia pollutus est anathemate Non
ero vltra vobiscum Donec conteratis eum qui huius sceleris
reus est Surge sanctifica populum et dices eis Sanctificamini
in crastinum Hec enim dicit dominus deus israel Anathema in medio
tui est israel Non poteris stare coram hostibus tuis Donec

[illegible] de morte [illegible]
[illegible] fratres [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] et
qui [illegible] sufficeret [illegible]
plures [illegible] bella [illegible]
hostilis [illegible]
miseri [illegible] ad quorum
comparationem [illegible]
[illegible] nos
qui [illegible]
[illegible] barbarorum illius
[illegible] nos [illegible]
[illegible]
[illegible] anglis
[illegible] delinquit [illegible]

Deleatur ex te qui hoc contaminatus est scelere Accedetis
que mane singuli per tribus vestras et quamcumque tribum sors
invenerit. accedet per cognationes suas. et cognatio per
domos. domus que per viros Et quicumque in hoc facinore
fuerit deprehensus comburetur igni cum omni domo sua
quoniam prevaricatus est pactum domini et fecit nephas in israel
Surgens itaque iosue mane applicuit israel per tribus
suas. et inventa est tribus iuda Que cum iuxta fami-
lias suas esset oblata Inventa est familia zare illam
quoque per viros offerens. reperit zabdi Cuius domum in
singulos dividens viros invenit achor filium charmi
filii zabdi filii zare. de tribu iuda. Et ait ad achor fili
mi da gloriam deo israel. et confitere atque indica michi quid
feceris Ne abscondas Respondit que achor iosue et dixit ei Vere ego pec-
cavi domino deo israel et sic feci Vidi enim inter spolia pallium co-
cineum valde bonum et ducentos siclos argenti regulamque
auream quinquaginta siclorum. et concupiscens abstuli
et abscondi in terra contra medium tabernaculi mei
argentumque fossa humo operui Misit ergo iosue minis-
tros qui currentes ad tabernaculum illius. repererunt cuncta
abscondita in eodem loco. et argentum simul Auferentes
que de tentorio tulerunt ea ad iosue et ad omnes filios
israel. proiecerunt que ante dominum Tollens itaque iosue
achor filium zare argentumque et pallium. et auream
regulam. filios que eius et filias. boves et asinos et oves
ipsumque tabernaculum et cunctam supellectilem. et omnis
israel cum eo duxerunt eum ad vallem Achor Ubi dixit
Iosue Quia turbasti nos. exturbet te dominus in die hac.
lapidavit que eum omnis israel. et cuncta que illius erant
igne consumpta sunt Congregaverunt quoque super eum
acervum magnum lapidum. qui permanet usque in presentem
diem. et aversus est furor domini ab eis Vocatum que nomen

viii Dixit autem //viii loci illius vallis achor usque hodie
dominus ad iosue Ne timeas neque formides Tolle

tecum omnem multitudinem pugnatorum et consurgens ascende
in oppidum hay: ecce tradidi in manu tua regem eius et
populum urbemque et terram. Faciesque urbi hay et regi eius sicut
fecisti Jericho et regi illius. Predam vero et omnia anima-
lia diripietis vobis. pone insidias urbi post eam. Sur-
rexitque iosue et omnis exercitus bellatorum cum eo ut ascen-
derent in hay. Et electa tria milia virorum fortium misit nocte,
precepitque eis dicens. Ponite insidias post civitatem nec lon-
gius recedatis. et eritis omnes parati. Ego autem et reliqua
multitudo que mecum est accedemus ex adverso contra urbem.
Cumque exierint contra nos sicut ante fecimus fugiemus et
terga vertemus donec persequentes ab urbe longius protrahantur.
putabunt enim nos fugere sicut prius. Nobis ergo fugientibus
et illis persequentibus consurgetis de insidiis et vastabitis
civitatem. Tradetque eam dominus deus vester in manus vestras.
Cumque ceperitis succendite eam. Sic omnia facietis ut
iussi. Dimisitque eos et perrexerunt ad insidiarum locum.
sederuntque inter bethel et hay ad occidentalem plagam urbis
hay. Iosue autem nocte illa in medio mansit populi. Surgens-
que diluculo recensuit socios et ascendit cum senioribus
in fronte exercitus vallatus auxilio pugnatorum. Cumque
venissent et ascendissent ex adverso civitatis steterunt ad
septentrionalem plagam urbis. Inter quam et eos vallis
media erat. Quinque autem milia viros elegerat et posuerat
in insidiis inter bethel et hay ex occidentali parte eiusdem
civitatis. Omnis vero reliquus exercitus ad aquilonem
aciem dirigebat ita ut novissimi multitudinis occiden-
talem urbis plagam attingerent. Abiit ergo iosue noc-
te illa et stetit in vallis medio. Quod cum vidisset rex hay
festinavit mane et egressus est cum omni exercitu civitatis
direxitque aciem contra desertum ignorans quod post tergum
laterent insidie. Iosue vero et omnis multitudo israel
cesserunt de loco simulantes metum et fugientes per
viam solitudinis. At illi vociferantes pariter et se mu-
tuo cohortantes persecuti sunt eos. Cumque recessissent a civitate

et ne unusquidem de urbe haij et de bethauen remansissent
qui non persequerentur israel sicut eruperant aperta oppida derelin
quentes. Dixit que dominus ad iosue leva clipeum qui in manu tua
est contra urbem haij quoniam tibi tradam eam. Cumque elevasset
clipeum ex adverso civitatis insidie que latebant surrexerunt
confestim et pergentes ad civitatem ceperunt et succenderunt eam
Viri autem civitatis qui persequebantur iosue respicientes et viden
tes fumum urbis ad celum usque conscendere non potuerunt
ultra huc illucque diffugere presertim cum hii qui simulaverant
fugam et tendebant ad solitudinem contra persequentes fortissime
restitissent Videns que iosue et omnis israel quod capta esset civi
tas et fumus urbis ascenderet reversus percussit viros urbis
haij. Siquidem et illi qui ceperant et succenderant civitatem
egressi ex urbe contra medios hostium ferire ceperunt Cum
ergo ex utraque parte adversarii ceederentur ita ut nullus de tanta
multitudine salvaretur Regem quoque urbis haij apprehenderunt
viventem et obtulerunt iosue. Igitur interfectis qui israel
ad deserta tendentem fuerant persecuti et in eodem loco gladio
corruentibus reversi filii israel percusserunt civitatem Erant
autem qui in eodem die conciderant a viro usque ad mulierem
duodecim milia hominum omnes urbis haij Iosue vero non contraxit
manum quam in sublime porrexerat tenens clipeum donec
interficerentur omnes habitatores haij Iumenta autem et
predam civitatis diviserunt sibi filii israel sicut preceperat dominus
iosue Qui succendit urbem et fecit eam tumulum sem
piternum Regem quoque eius suspendit in patibulo usque ad
vesperam et solis occasum precepit que iosue et deposuerunt
cadaverem eius de cruce proieceruntque in ipso introitu ci
vitatis congregato super eum magno acervo lapidum
qui permanet usque in presentem diem. Tunc edificavit iosue
altare domino deo israel in monte hebal sicut preceperat
Moijses famulus domini filiis israel et scriptum est in volu
mine legis moijsi Altare de lapidibus impolitis quos ferrum
non tetigit et obtulit super illud holocausta domino im
molavitque victimas pacificas et et scripsit super lapides

Deuteronomium legis moysi. Quod ille digesserat coram filiis Israel.
Omnis autem populus et maiores natu duces que ac iudices sta
bant ex utraque parte arche in conspectu sacerdotum et levitarum
qui portabant archam federis domini ut advena ita et indige
na. Media eorum pars iuxta montem garizim et media iuxta
montem hebal sicut preceperat moyses famulus domini. Et primum
quidem benedixit populo israel. Post hec legit omnia verba
benedictionis et maledictionis et cuncta que scripta erant in
legis volumine. Nichil ex eis que moyses iusserat reliquit
intactum sed universa replicavit coram omni multitudine
israel mulieribus ac parvulis et advenis qui inter eos morabantur.

IX

Quibus auditis cuncti reges transiordanem qui ver
sabantur in montanis et in campestribus et in mari
timis ac littore maris magni hii quoque qui habi
tabant iuxta libanum. hettheus et amorreus et chananeus
et pherezeus. et eveus et iebuzeus congregati sunt pariter
ut pugnarent contra iosue et israel uno animo. eademque
sententia. Et hii qui habitabant in Gabaon audientes cuncta
que fecerat Iosue iericho. et hay. Et callide cogitantes tu
lerunt sibi cibaria saccos veteres asinis imponentes et utres
vinarios scissos atque consutos calciamentaque perantiqua
que ad indicium vetustatis pittaciis consuta erant. induti.
veteribus vestimentis. Panes quoque quos portaverant ob vi
aticum duri erant et in frusta comminuti. Perrexeruntque
ad iosue. qui tunc morabatur in castris galgale et dixerunt
ei. Atque omni simul israeli. De terra longinqua venimus
pacem vobiscum facere cupientes. Responderuntque viri filii
israel atque dixerunt. Ne forsitan in terra que nobis sorte debetur
habitetis et non possimus fedus inire vobiscum. At illi ad
Iosue. Servi tui inquiunt sumus. Quibus Iosue. Qui nam
ait estis vos. et unde venistis. Responderunt. De terra
longinqua valde venerunt servi tui in nomine domini dei tui.
Audivimus enim famam potentie eius cuncta que fecit in egi
pto et duobus amorreorum regibus qui fuerant transiordanem
Seon regi esebon et Og regi Basan qui erant in astaroth

Dixerunt quoque nobis seniores et omnes habitatores terre Tollite
in manibus cibaria oblongissimam viam et occurrite eis ac dicite
Servi vestri sumus fedus inite nobiscum En panes quando egressi sumus
de domibus nostris ut veniremus ad vos calidos sumpsimus nunc sicci
facti sunt et vetustate nimia comminuti utres vini novos
implevimus Nunc rupti sunt et soluti vestes et calciamenta
quibus induimur et que habemus in pedibus ob longitudinem
longioris vie trita sunt et pene consumpta Susceperunt igitur
de cibariis eorum et os domini non interrogaverunt Fecitque iosue cum
eis pacem et inito federe pollicitus est quod non occiderentur
principes quoque multitudinis iuraverunt eis Post dies
autem tres initi federis audierunt quod in vicino habitarent
et inter eos futuri essent Moveruntque castra filii israel
et venerunt in civitates eorum die tercio quarum hec vo-
cabula sunt Gabaon et Caphira et Beroth et Cariath-
iarim et non percusserunt eos eo quod iurassent eis principes
multitudinis in nomine domini dei israel Murmuravit itaque
omne vulgus contra principes qui responderunt eis Iura-
vimus illis in nomine domini dei israel et idcirco non possumus
eos contingere Sed hoc faciemus eis Reserventur quidem ut vi-
vant ne contra nos ira domini concitetur si peieraverimus
sed sic vivant ut in usus universe multitudinis ligna
cedant aquasque comportent Quibus hec loquentibus
vocavit Gabaonitas Josue et dixit eis Cur nos decipere
fraude voluistis ut diceretis procul valde habitamus a
vobis cum in medio nostri sitis Itaque sub maledictione eritis
et non deficiet de stirpe vestra ligna cedens aquasque com-
portans in domum dei mei Qui responderunt Nunciatum
est nobis servis tuis quod promisisset dominus deus tuus moysi
servo suo ut traderet vobis omnem terram et disperderet cunctos
habitatores eius Timuimus igitur valde et providimus
animabus nostris vestro terrore compulsi et hoc consilium
inivimus Nunc autem in manu tua sumus quod tibi bo-
num et rectum videtur fac nobis Fecit ergo Josue ut dixerat
et liberavit eos de manibus filiorum israel ut non occiderentur

Decrevit que iosue in ille die esse eos in ministerio cuncti populi et
altaris domini cedentes ligna et aquas comportantes usque in
presens tempus in locum quem elegisset dominus

Que cum audisset Adonisedech rex iherusalem quod scilicet
cepisset Iosue hay et subvertisset eam Sicut enim fecerat
Jericho et regi eius sic fecit hay et regi illius et quod
transfugissent Gabaonite ad israel et essent federati eorum
timuit valde Urbs enim magna erat gabaon et una rega-
lium civitatum et maior oppido hay Omnes que bellatores eius
fortissimi Misit ergo adonisedech rex iherusalem ad ocham regem
ebron et ad pharam regem ierimoth et ad iaphie quoque
regem lachis et ad dabir regem eglon dicens Ascendite
ad me et ferte presidium ut expugnemus Gabaon Quare
transfugerat ad iosue et filios israel Congregati igitur
ascenderunt quinque reges amorreorum Rex iherusalem Rex hebron
Rex ierimoth Rex lachis Rex eglon simul cum exercitibus
suis et castrametati sunt circa gabaon oppugnantes eam
Habitatores autem Gabaon urbis obsesse miserunt ad Iosue
Qui tunc morabatur in castris apud galgalam et dixerunt
ei Ne retrahas manus tuas ab auxilio servorum tuorum Ascende
cito et libera nos fer que presidium Convenerunt enim ad-
versum nos omnes reges amorreorum qui habitant in mon-
tanis Ascendit que Iosue de Galgalis et omnis exercitus
bellatorum cum eo viri fortissimi Dixit que dominus ad Iosue
Ne timeas eos in manus enim tuas tradidi illos Nullus
igitur tibi ex eis resistere poterit Irruit itaque Iosue super
eos repente tota nocte ascendens de Galgalis Et conturbavit
eos dominus a facie israel contrivit que plaga magna in Ga-
baon ac persecutus est per viam ascensus bethoron et
percussit usque ad azecha et maceda Cumque fugerent filios
israel et essent in descensu bethoron Dominus misit super
eos lapides magnos de celo usque ad ezecha et mortui sunt
multo plures lapidibus grandinis quam quos gladio
percusserant filii israel Tunc locutus est Iosue domino
In die qua tradidit amorreum in conspectu filiorum israel

Dixitque coram eis Sol contra gabaon ne movearis et luna
contra vallem achilon Steteruntque sol et luna donec ulcisceretur
se gens de inimicis suis Nonne scriptum scriptum est hoc in libro
iustorum Stetit itaque sol in medio celi et non festinavit occum
bere spatio unius diei Non fuit ante et postea tam longa
dies obediente domino voci hominis et pugnante pro israel
Reversusque est iosue cum omni israel in castra galgale Fu
gerant enim quinque reges et se absconderant in spelunca urbis
maceda Nunciatumque est iosue quod inventi essent quinque
reges latitantes in spelunca maceda Qui precepit sociis
et ait volvite saxa ingentia ad os spelunce et ponite
viros industrios qui clausos custodiant vos autem nolite
stare sed persequimini hostes et extremos quosque fugientium cedite
nec dimittatis eos urbium suarum intrare presidia quos
tradidit dominus deus in manus vestras Cesis igitur adversa
riis plaga magna et usque ad internicionem pene consumptis
hii qui israel effugere potuerunt ingressi sunt civitates mu
nitas Reversusque est omnis exercitus ad iosue in maceda ubi
tunc erant castra sani et integro numero Nullusque contra
filios israel mutire ausus est Precepitque iosue dicens aperite
os spelunce et producite ad me quinque reges qui in ea latitant
Feceruntque ministri ut sibi fuerat imperatum et eduxerunt
ad eum quinque reges de spelunca Regem iherusalem Regem hebron
Regem ierimoth Regem lachis Regem eglon Cumque educti
essent ad eum vocavit omnes viros israel et principes ait
ad exercitus qui secum erant Ite et ponite pedes super colla
regum istorum: qui cum perrexissent: et subiectorum pedibus colla
calcarent Rursum ait ad eos Nolite timere nec paveatis
Confortamini et estote robusti Sic enim faciet dominus cunctis ho
stibus vestris adversum quos dimicabitis Percussitque iosue
et interfecit eos atque suspendit super quinque stipites Fueruntque
suspensi usque ad vesperum Cumque occumberet sol precepit sociis
ut deponerent eos de patibulis Quibus depositis proiecerunt
eos in speluncam in qua latuerant et posuerunt super os eius
saxa ingentia que permanent usque in presens.

Eodem die macedam quoque cepit Josue et percussit in ore gladii
regem que illius interfecit. et omnes habitatores eius:
Non dimisit in ea saltem paruas reliquias Fecit que regi maceda
sicut fecerat regi iericho Transiuit que cum omni israel de
maceda in lebna et pugnabat contra eam quam tradidit
dominus cum rege suo in manu israel Percusserunt que urbem
in ore gladii et omnes habitatores eius et non dimiserunt
in ea reliquias ullas Fecerunt que regi lebna sicut fecerat
regi iericho. De lebna transiuit cum omni israel in lachis
et exercitu per gyrum disposito oppugnabat eam Tradidit que dominus
lachis in manu israel et cepit eam die altero atque percussit in ore
gladii. omnem que animam que fuerat in ea sicut fecerat lebna:
Eo tempore ascendit hyram rex gazer ut auxiliaretur lachis
Quem percussit Josue cum omni populo eius usque ad internitionem Trans
iuit que de lachis in eglon. et circumdedit atque expugnauit eam eadem
die percussit que in ore gladii omnes animas que erant in ea iuxta
omnia que fecerat lachis Ascendit quoque cum omni israel de eglon
in hebron et pugnauit contra eam. cepit que et percussit in ore
gladii. regem quoque eius et omnia oppida regionis illius uni
uersas que animas que in ea fuerant commorate Non reli
quit in ea ullas reliquias Sicut fecerat eglon sic fecit
et hebron Cuncta que in ea reperit consumens gladio Inde
reuersus in Dabir. Cepit que eam atque uastauit Regem que
eius et omnia que in circuitu erant oppida. percussit in ore
gladii non dimisit in ea ullas reliquias Sicut fecerat
hebron et lebna. et regibus earum. sic fecit dabir et regi illius
Percussit itaque iosue omnem terram montanam. et meridianam
atque campestrem et Sedethem cum regibus suis. Non
dimisit in ea ullas reliquias Sed omne quod spirare poterat
interfecit sicut preceperat ei dominus deus israel A cades
barne usque gazam. omnem terram gosen usque ad gabaon
uniuersos reges et regiones eorum uno cepit impetu atque
uastauit Quia dominus deus israel pugnabat pro eo Reuersusque est
que cum omni israele ad locum castrorum in galgala:

Que cum audisset Jabyn rex asor misit ad iobab XI

Regem Adon et ad regem Semeron atque ad regem Achsaph ad
reges quoque aquilonis qui habitabant in montanis et in pla
nitie contra meridiem Ceneroth in campestribus quoque et
in regionibus Dor iuxta mare Chananeum ab oriente
et occidente et Amorreum atque Etheum ac Ferezeum et
Iebuzeum in montanis. Eveum quoque qui habitabat ad ra
dices Hermon in terra Masphe. Egressique sunt omnes cum
turmis suis populus multus nimis. sicut arena que est in
littore maris. Equi quoque et currus immense multitudinis.
Conveneruntque omnes reges isti in unum Ad aquas
Meron ut pugnarent contra israel. Dixitque dominus ad iosue
Ne timeas eos. Cras enim hac eadem hora ego tradam omnes istos
vulnerandos in conspectu israel. Equos eorum subnervabis
et currus igne combures. Venitque iosue et omnis exer
citus cum eo adversus illos ad aquas Meron subito et ir
ruerunt super eos. Tradiditque illos dominus in manus israel.
Qui percusserunt eos et persecuti sunt usque ad Sidonem magnam
et aquas Masrophod [maserepoth] campumque Masphe qui est ad ori
entalem illius partem. Itaque percussit eos omnes ut nullas
dimitteret ex eis reliquias. Fecitque eis sicut preceperat ei dominus
Equos subnervavit. currusque combussit. Reversusque sta
tim cepit Asor. et regem eius percussit gladio. Asor enim antiquitus
inter omnia regna hec principatum tenebat. percussitque
omnes animas que ibidem morabantur. non dimisit in ea
ullas reliquias. sed usque ad internitionem universa vastavit. i
psamque urbem permit incendio et omnes per circuitum
civitates. Reges quoque earum cepit. percussit atque delevit sicut
preceperat eis Moyses famulus domini / absque urbibus que erant
in collibus et in tumulis site. ceteras succendit israel. unam
tantum Asor munitissimam flamma consumpsit. Omnem
que predam istarum urbium ac iumenta diviserunt sibi filij
israel. cunctis hominibus interfectis / sicut preceperat dominus moysi
servo suo. Ita precepit moyses iosue et ille universa comple
vit. Non preterijt de universis mandatis nec unum quidem verbum
quod iusserat dominus moysi. Cepit itaque iosue omnem terram

gosen
montanaz et meridianaz Terram q3 gossem et planiciem
et occidentalem plagam Montem q3 israel et campestria eius
et ptem montis qui ascendit seyr usq3 ad baalgad p plani
ciem libani subter montem hermon Omnes reges eorum cepit
pcussit et occidit Multo tempore pugnavit iosue contra reges
istos Non fuit civitas que se no traderet filijs israel preter eue
um qui habitabat in gabaon Omnes bellando cepit Domi
eni sententia fuerat ut indurarentur corda eorum et pugnarent
con israel et caderent et non mererentur ullam clementiam ac
perirent sicut preceperat dns moysi In tempore illo venit
Josue et interfecit enachim de montanis hebron et dabir
et enab et de omni monte iuda et israel urbes q3 eorum
delevit Non reliquit ullum de stirpe enachim in terra fi
liorum israel absq3 civitatibus gaza et geth et azotho in quibus
solis relicti sunt Cepit ergo iosue omnem terram sicut lo
cutus est dns ad moysen et tradidit eam in possessione
filijs israel sedm ptes et tribus suas quievit q3 terra
a prelijs XII

Hii sunt reges quos pcusserunt
filij israel et possederunt terram eorum transior
danem a solis ortu a torrente arnon usq3 ad
montem hermon et omnem orientalem plagam que re
spicit solitudinem Seon rex amorreorum qui habitavit
in esebon Dominatus est ab aroer que sita est super ri
pam torrentis arnon et medie ptis in valle dimidieq3
galaad usq3 ad torrentem iaboc qui est terminus filiorum am
mon et a solitudine usq3 mare ceneroth contra orientem et
usq3 ad mare deserti quod est mare salsissimum ad orienta
lem plagam per viam que ducit bethsimoth et ab austra
li parte que subiacet asedoth phasgam terminus og
regis basan de reliquijs raphaim qui habitavit in
astaroth et in edraim et dominatus est in monte her
mon et in salatha atq3 in universa basan usq3 ad terminos
iesuri et machati et dimidie ptis galaad et terminos Seon
regis esebon Moyses famulus domini et filij israel p
cusserunt eos tradidit q3 moyses terram eorum i possessionem

Rubenitis et Gaadditis et dimidie tribui manasse. Hii
sunt reges terre quos percusserunt filii israel trans iordanem
ad occidentalem plagam ab algad in campo usque ad mon[te]
libani. Cuius pars ascendit in seir. Tradiditque eam Josue in pos
sessionem tribubus israel singulis partes suas tam in montanis
quam in planis atque campestribus in asedoth et in solitu
dine ac meridie. Hetheus fuit et Amorreus chananeus
et pherezeus et eueus et iebuzeus. Rex iericho unus rex
hay que est ex latere bethel unus Rex ierusalem unus rex lachis
unus rex hermoth unus rex eglon unus rex gazer
unus rex dabir unus rex Gader unus rex hereth
unus rex bethel unus rex thaphna unus rex lebna
unus rex odolla unus rex macedda unus rex ase
unus bethel unus rex rex taphna unus rex affer unus rex
Saron unus rex madon unus rex assor unus rex seme
ron unus rex acsaph unus rex thenach unus rex mag
unus rex cedes unus rex iathanemhermeli unus et
rex dor et prouincie dor unus rex gentium Galgal unus
rex thersa unus Omnes reges triginta et unus tantum

XIII Josue senex prouecteque etatis erat et dixit dominus ad eum
Senuisti et longeuus es terraque latissima derelicta est
que nondum est sorte diuisa omnis uidelicet galilea philistym
et uniuersa gessuri a fluuio turbido qui irrigat egyptum
usque ad terminos accaron contra aquilonem Terra chanaan
que in quinque regulos philistym diuiditur Gazeos azo
tos asthalonitas Getheos et accaronitas Ad meridiem
vero sunt euei omnis terra chanaan et maara sydonio
rum usque ad affeca et terminos amorrei eiusque confinia libani
quoque regio contra orientem a baalgad sub monte hermon
donec ingrediaris emath omnium qui habitant in monte
libano usque ad aquas masserphoth vnimsi que sydonii Ego
sum qui delebo eos a facie filiorum israel veniet ergo in partem
hereditatis israel sicut precepi tibi Et nunc diuide terram
in possessionem nouem tribubus et dimidie tribui ma
nasse Cum qua ruben et Gaad possederunt terram

quam tradidit eis moyses famulus domini trans flumenta iorda
nis ad orientalem plagam ab aroer que sita est in ripa torrentis
arnon et in vallis medio universaque campestria medaba usque
dibon et cunctas civitates Seon regis amorrei qui regnavit in
esebon usque ad terminos filiorum ammon et gallaad ac terminum
Gessuri et machati omnem que montem hermon et universam
basan usque salecha omne regnum og in basan qui regnavit
in astaroth et edrayn ipse fuit de reliquiis raphaym percussit
que eos moyses atque delevit Noluerunt que disperdere filii
israel gessuri et machati et habitaverunt in medio israel usque
in presentem diem Tribui autem levi Non dedit possessionem sed
sacrificia et victime domini dei israel ipsa est eius hereditas sicut
locutus est illi Dedit ergo moyses possessionem tribui filiorum
ruben iuxta cognaciones suas Fuit que terminus eorum ab
aroer que sita est in ripa torrentis arnon et in valle
eiusdem torrentis media universam planiciem que
ducit medaba et esebon cunctos que viculos earum qui sunt
in campestribus dibon quoque et bamoth baal et oppidum
baalmaon et gessa et cedimoth et mephaath cariathaym
et sabama et sarathasar in monte convallis bethphegor
et asedoth fasga et bethaisimoth omnes urbes campe
stres universaque regna Seon regis amorrei qui regnavit
in esebon quem percussit moyses cum principibus suis madian
eveum et recem et sur et ur et rebee duces Seon habitatores
terre et balaam filium beor ariolum occiderunt filii
israel gladio cum ceteris interfectis Factus que est terminus
filiorum ruben iordanis fluvius Hec est possessio rubenitarum
per cognaciones suas urbium et viculorum Dedit que moyses
tribui gaad et filiis eius per cognaciones suas possessionem
cuius hec divisio Terminus iaser et omnes civitates gala
laad dimidiam que partem terre filiorum ammon usque ad aroer
que est contra rabba et ab esebon usque ramoth masphe
et bathanaym et manaym usque ad terminos dabir
In valle quoque betharan et bethnemra et socoth et
saphon reliquam partem regni Seon regis esebon huius

quoque iordanis finis est usque ad extremam partem maris
cenereth trans iordanem ad orientalem plagam Hec est pos
sessio filiorum Gaad per familias suas civitates et vill
earum Dedit et dimidie tribui manasse filiis que eius iuxta
cognationes suas possessionem cuius hoc principium est A manaym
universam basan et cuncta regna og regis basan omnes que
vicos iair qui sunt in basan sexaginta opida et dimi
diam partem galaad astaroth et edrai urbes regni regis
og in basan filiis filii manasse dimidie partis filiorum
machir iuxta cognationes suas hanc possessionem divisit
moyses in campestribus moab trans iordanem contra iericho
ad orientalem plagam Tribui autem levi non dedit pos
sessionem quoniam dominus deus israel ipse est possessio eius

XIIII H Oc est quod possederunt // //sicut locutus est illi
filii israel in terra chanaan quam dederunt eis
eleazar sacerdos et iosue filius Nun et principes
familiarum per tribus israel · sorte omnia dividentes sic
preceperat dominus in manu moysi Novem tribubus
et dimidie tribui · duabus enim tribubus et dimidie dede
rat moyses trans iordanem in possessionem absque levitis
qui nichil terre acceperunt inter fratres suos · sed in eorum
successerant locum filii ioseph in duas divisi tribus mana
sse et effraym Nec acceperunt levite aliam in terra partem
nisi urbes ad habitandum et suburbana earum ad
alenda iumenta et pecora sua sicut preceperat dominus moy
si ita fecerunt filii israel et diviserunt terram Accesse
runt itaque filii iuda ad iosue in galgala · locutusque
est ad eum Caleph filius Iephone cenezeus Nosti
quid locutus sit dominus ad moysen hominem dei de me
et te in cadesbarne Quadraginta annorum eram quando
misit me moyses · famulus domini de cadesbarne ut
considerarem terram Nunciavique ei quod mihi verum
videbatur Fratres autem mei qui ascenderant mecum
dissolverunt cor populi et nichilominus ego secutus sum
dominum deum meum Iuravitque moyses in die illo dicens

Terra quam calcavit pes tuus erit possessio tua et filiorum
tuorum in eternum quia secutus es dominum deum tuum. Conces-
sit ergo dominus vitam michi sicut pollicitus est usque in presentem diem
Quadraginta et quinque anni sunt ex quo locutus est
dominus verbum istud ad moysen Quando ambulabat israel per
solitudinem. Hodie octuaginta et quinque annorum sum sic
valens ut eo valebam tempore Quando ad explorandam
terram missus sum. illius temporis in me fortitudo usque ho-
die perseverat tam ad bellandum quam ad gradiendum Da
ergo michi montem istum quem pollicitus est dominus te quoque
audiente. in quo enachym sunt et urbes magne atque
munite. si forte sit dominus mecum et potuero delere eos
sicut promisit michi. Benedixitque ei Josue et tradidit
ei ebron in possessionem atque ex eo fuit hebron caleph
filio iephone cenezeo usque in presentem diem quia secutus
est dominum deum israel. Nomen hebron ante vocabatur
Cariatharbe. adam maximus ibi inter enachym situs
est et terra cessavit a preliis

XV

Igitur sors filiorum Iuda per cognationes suas ista fuit
A termino edom usque ad desertum Syn. contra meridiem
Et usque ad extremam partem australis plage. Initium eius
a summitate maris salsissimi. et a lingua eius que respi-
cit meridiem. Egrediturque contra ascensum scorpionis
et pertransit in syna ascenditque in Cades barne et pervenit
in ephron ascendens ad addar et circuiens charuthaa
atque inde pertransiens in asemona pervenit ad
ad torrentem egypti Fueruntque termini eius mare
mare magnum hic erit finis meridiane plage. Ab
oriente vero erit initium mare salsissimum usque ad ex-
trema iordanis et ea que respiciunt aquilonem a lingua
maris usque ad eundem iordanem fluminis Ascen-
ditque terminus in bethagla et pertransit ab aquilone in
bethraba ascendens ad lapidem boen filii ruben et
tendens usque ad terminos debera de valle achor contra
aquilonem respiciens Galgala que est ex adverso

ascensionis adomim a australi parte torrentis transit
que ad aquas que vocantur fons solis et exitus eius usque
ad fontem rogel Ascenditque per convallem filii ennom
ex latere iebusei ad meridiem hec est Ierusalem Et inde se
erigens ad verticem montis qui est contra gehennom
ad occidentem in summitate vallis raphaym contra aqui-
lonem pertransitque a vertice montis usque ad fontem aque
nephtoa et pervenit usque ad vicos montis ephron in-
clinaturque in balaa que est cariathiarim id est urbs
silvarum et circuit de bala contra occidentem usque ad
montem seyr transitque iuxta latus montis yarim ad
aquilonem in chesslon et descendit in bethsames trans-
itque in thamna et pervenit contra aquilonem partis accaron e
latere inclinaturque sethrona et transit montem
baala pervenitque in iebneel et maris magni contra
occidentem fine concluditur Hii sunt termini filiorum
Iude per circuitum in cognationibus suis Caleph
vero filio Iephone dedit partem in medio filiorum iu(de)
sicud preceperat ei dominus Cariatharbe patris enachi
ipse est hebron Delevitque ex ea caleph tres filios e-
nachim zyzay et achiman et tolmai de stirpe ena(ch)
Atque inde conscendens venit ad habitatores dabyr
que prius vocabatur cariathsepher id est civitas lit(terarum)
Dixitque Caleph qui percusserit cariathsepher et cepe(rit)
eam dabo illi axam filiam meam uxorem Cepit
que eam othoniel filius cenez frater caleph iu(nior)
dedit que ei axam filiam suam uxorem Cum qu(e)
pergerent simul suasit ei vir suus ut peteret a patre
suo agrum Suspiravitque ut sedebat in asino Cui
Caleph quid habes inquit sit At illa respondit
Da mihi benedictionem tuam terram australem et arentem
dedisti michi iunge et irriguam Dedit itaque ei cale(ph)
irriguum superius et irriguum inferius Hec est possessio
tribus filiorum iude per cognationes suas Erantque
Civitates ab extremis partibus filiorum iuda iuxta terminos

edom a meridie. Cabsehel et edel. yagur. et cyna. et dimona.
et adada et cades et asor. yethnam ziph et telem baloth et asor
nova et carioth esrom hec est asor. amam. same et molada
et asser. gadda. et asemoth bethfeleth. aser sual et bersabee
et baala et hiimesen et betholad. et erma. et siceleth. et
medemena. et sensena et lebaoth. et selim. et enremot. omnes
civitates viginti et nove et ville earum. In campestribus vero
estal et sarea. et assena. et azanoe et engannim et thafua
et enayim. ihereemoth. adulam. socho. et azecha et sarim
adithayim. et gedera. et gyderothayim urbes quattuordecim
et ville earum. Sanan et aseba. et magdalgad. delean. et mes
pha et yectel lachis. et bascath. et esglon bon. et lehemas
et cethlis. et gyder et bedagon. et neheman. et maceda civi
tates sedecim et ville earum. labane. et ether. et asan. yepta
et esda. et nesib. cela. et achzib. et maresa. civitates nove
et ville earum. Accharon cum vicis et villis suis ab accharon
usque ad mare. omnia que vergunt ad azotum et viculos
eius. Azotus cum vicis et villulis suis. gaza cum vi
cis et villulis suis usque ad torrentem egypti. Mare
magnum terminus eius et in montes samir et iether
et socho. et edenna cariath. senna hec est dabir anab
et istemo et anim. et gessen et olon et gylo. civitates
undecim et ville earum. arab et roma et esaam et yanum
et bethfasua. et affeca. amathta. et cariatarbe hec e
bron. et sior civitates nove et ville earum. Maon et cher
mel et terniel et ziphet et iothae ziezrael. et zyucha
dam et zanoe acchayim. gabbaa. et thamna civitates
decem et ville earum. Alul et bethsur et ijedor mareth
et bethnoth et heltecon civitates sex et ville earum ve
bes silvarum. et arebba civitates due et ville earum. In deserto
betharaba et meddim. et suratha. et anepsan. et civitates
salis. et engaddi civitates sex et ville earum. Jebuseum
autem habitatorem iherusalem non potuerunt filii iuda delere ha
bitavitque jebuzeus cum filiis iuda in iherusalem usque
in presentem diem. Capitulum xvi

xvi Cecidit quoque sors filiorum joseph ab iordane contra iericho et ad aquas eius ab oriente solitudo que ascendit de iericho ad montem betel et egreditur de bethelusam transit que terminum archi ataroth et descendit ad occidentem iuxta terminum yeflen usque ad terminos betheron inferioris et gazer · finiuntur que regiones eius mari magno quas possederunt filii ioseph manasses et effraym Et factus est finis filiorum ephraym per cognaciones suas et possessio eorum contra orientem astharoth adar usque bethoron superiorem · Egrediuntur que confinia · usque in mare Machmetath vero aquilonem respicit et circuit terminos contra orientem in thanath silo et pertransit ab oriente ianoe · descendit que de ianoe in atharoth et noatharoth et pervenit in iericho et egreditur ad iordanem De thaffua pertransit que contra mare in valle arundineti Suntque egressus eius in mare salsissimum hec est possessio tribus filiorum Ephraym per familias suas urbes que seperate sunt filiis ephraym in medio possessionis filiorum manasse et ville ea[rum] et non interfecerunt filii ephraym chananeum qui habitabat in Gazer habitavit que chananeus in medio ephraym usque in diem hanc tributarius

xvii Cecidit autem sors tribui manasse ipse est enim primogenitus ioseph Machir primogenito manasse patri galaad qui fuit vir pugnator habuitque possessionem Galaad et basan et reliquis filiorum manasse iuxta familias suas filiis abiezer et filiis heleth et filiis esriel et filiis sychem et filiis sepher et filiis semida Isti sunt filii manasse filii ioseph mas[culi] per cognaciones suas Salphaad vero filio epher filii galaad filii machir filii manasse non erant filii sed filie quarum ista sunt nomina Maala et noa et egla et melcha et thersa venerunt que in conspectu eleazari sacerdotis et Iosue filii nun et principum dicentes Dominus precepit per manum moysi ut daretur nobis possessio in medio fr[atrum]

nostrorum. Dedit que eis iuxta imperium domini possessionem in medio fra
trum patris eorum et ceciderunt funiculi manasse decem absque terra
galaad et basan transiordanis. Filie enim manasse possederunt
hereditatem in medio filiorum eius. Terra autem Galaad cecidit in
sortem filiorum manasse qui reliqui erant. Fuitque terminus ma
nasse ab aser machmathath que respicit sichem et egreditur
ad dexteram iuxta habitatores fontis thaffue. Etenim in sorte
manasse ceciderat terra thaffue que est iuxta terminos ma
nasse filiorum ephraym. Descenditque terminus vallis arundi
neti in meridiem torrentis civitatum ephraym que in medio
sunt urbium manasse ab aquilone torrentis et exitus eius
pergit ad mare ita ut ab austro sit possessio ephraym et ab
aquilone manasse et utrumque claudit mare et coniunguntur
sibi in tribu asser ab aquilone et tribu ysachar ab oriente.
Fuitque hereditas manasse in ysachar et in asser bethsan
et viculis suis et ieblaam cum viculis suis et habitatores
dor cum oppidis suis habitatores quoque endor cum viculis
suis. similiter habitatores thenach cum viculis suis et habitatores
mageddo cum viculis suis et tercia pars urbis nepheth. Nec po
tuerunt filii manasse has subvertere civitates sed cepit cha
naneus habitare in terra ista. Postquam autem convaluerunt
filii israel subiecerunt chananeos et fecerunt sibi tributa
rios et non interfecerunt eos. Locutique sunt filii ioseph
ad iosue atque dixerunt quare dedisti michi terram in
possessionem sortis et funiculi unius cum sim tante multi
tudinis et benedixerit michi dominus. Ad quos iosue ait
Si populus multus es ascende in silvam et succide tibi spa
cia in terra pherezei et raphaym quia angusta est tibi pos
sessio montis effraym. Cui responderunt filii ioseph
Non poterimus ad montana conscendere cum ferreis cur
ribus utantur chananei qui habitant in terra campestri
in qua site sunt bethsan cum viculis suis et Iesrael
mediam possidens vallem. Dixitque iosue ad domum io
seph effraym et manasse populus multus es et magne
fortitudinis. Non habebis sortem unam sed transibis ad montem

et succides tibi ac purgabis ad habitandum spacia et poteris
plura procedere cum subverteris chananeum quem dicis ferreos
habere currus et esse fortissimum

XVIII

Congregati que sunt omnes filii israel in Silo ibique fixe(runt)
tabernaculum testimonii et fuit eis terra subiecta
Remanserant autem filiorum israel septem tribus que necdum
acceperant possessiones suas ad quos Josue ait Usque quo mar-
cetis ignavia et non intratis ad possidendam terram quam dominus
deus patrum vestrorum dedit vobis Eligite de singulis tribu-
bus ternos viros et ut mittam eos ut pergant atque circueant
terram et describant eam iuxta numerum uniuscuiusque mul-
titudinis referantque ad me quod descripserint Dividite
vobis terram in septem partes Judas sit in terminis suis ad au-
stralem plagam et domus ioseph ab aquilone mediam
inter hos terram in septem partes describite et tunc venie(tis)
ad me ut coram domino deo vestro mittam hic vobis sortem quia
non est inter vos pars levitarum sed sacerdotium domini est eorum
hereditas Gaad autem et Ruben et dimidia tribus manasse
iam acceperant possessiones suas trans iordanem ad o-
rientalem plagam quas dedit eis moyses famulus domini
Cumque surrexissent viri ut pergerent ad describendam terram
precepit eis iosue dicens Circuite terram et describite e(am)
ac revertimini ad me ut hic coram domino deo vestro in silo
mittam vobis sortem Itaque perrexerunt et lustrantes eam
in septem partes diviserunt scribentes in volumine Reve(rsi)
que sunt ad iosue in castra silo Qui misit sortes coram
domino deo in silo divisitque terram filiis israel in septem
partes et ascendit sors prima filiorum beniamin per famil(ias)
suas ut possiderent terram inter filios iuda et filios
Joseph fuitque terminus eorum contra aquilonem ab iordane per-
gens iuxta latus Jericho septemtrionalis plage et inde
contra occidentem ad montana conscendens et perveniens
in solitudinem bethaven atque pertransiens iuxta luzam
ad meridiem ipsa est betel descenditque in atharothaddar
in montem qui est ad meridiem bethoron inferioris et

inclinatur circuiens contra mare ad meridiem montis
qui respicit de bethoron contra affricum. suntque exitus eius
in cariatabaal. que vocatur Cariathiarim urbem filiorum
iuda hec est plaga contra mare et occidentem A meridie
autem ex parte cariathiarim. egreditur terminus contra mare
et pervenit usque ad fontes aquarum nephthoa. Descenditque
in partem montis qui respicit vallem filiorum ennon: que
est contra septentrionalem plagam in extrema parte vallis
raphaym Descenditque gehennon id est vallis ennon iux-
ta latus Jebuzei ad austrum et pervenit ad fontem rogel tran-
siens ad aquilonem et egrediens. ad ensemes id est fontem solis
et pertransit usque ad tumulos qui sunt e regione ascensus
addomim Descenditque ad abenboen id est lapidem boen filii ruben
et pertransiit ex latere aquilonis ad campestria Descenditque
in planiciem et pretergreditur contra aquilonem in bethagla:
suntque exitus eius contra linguam maris salsissimi ab
aquilone in fine iordanis ad australem plagam que est terminus
eius ab oriente hec est possessio filiorum beniamyn per terminos
suos in circuitu et familias suas Fueruntque civitates eius Je-
richo et bethagla et vallis casis betharaba et samarim
et bethel et avim et affara. et offra villa emona. et ofni
et gabee civitates duodecim et ville earum Gabaon et ram-
ma et beroth. et mesfa et cafara. ammosa. et recem arepheel
et tharela et sela eleph et iebus. que est ierusalem gabaoth
et cariath civitates quatuordecim et ville earum hec est posses-
sio filiorum beniamin iuxta familias suas XIX

Et egressa est sors secunda filiorum Symeon per co-
gnationes suas Fuitque hereditas eorum in medio posse-
ssionis filiorum iuda Bersabee. et sabee et molada
et. asersua bala et iasem. et bel. tolaath. betularma et
sicelech et beth marchaboth. asersusa. tredecim et ville earum
ethim. et remmon. et athar. et asan civitates quatuor
et ville earum Omnes viculi per circuitum urbium istarum
usque ad baalath beramech contra australem plagam. Fuerunt
omnes civitates xvii hec est hereditas filiorum Symeon

per cognationes suas in funiculo et possessione filiorum iuda:
quia maior erat: et ideo possederunt filii symeon in medio heredita
eorum / Cecidit quoque sors tercia · filiorum zabulon per cogna
tiones suas · Et factus est terminus possessionis eorum usque sarid
Ascenditque a mari et de medala ac peruenit in debaseth us
ad torrentem qui est contra iecnam et reuertitur de sarid con
orientem in fines ceseleth et thabor · et egreditur ad dab
reth Ascenditque contra iasie et inde pertransit usque ad ori
talem plagam gethefer et thacasim et egreditur in remmon
amptar et noa et circuit aquilone et nathon Suntque
egressus eius valles · iepthael · et thateb · et nealmay · et semro
et iedala et bethlehem: ciuitates xii et ville earum hec est
hereditas tribus filiorum zabulon per cognationes suas e
urbes et viculi earum / Ysachar egressa est sors quarta p
cognationes suas. Fuitque eorum hereditas Iezrael · et cas
loth · et sunem · et afaraym · Seon · et annaarath · et ra
et cesion · Ames et rameth · et engannim · et enadda et
bethfases et peruenit terminus eius usque thabor et Seesima
et bethsames Eruntque xvi ciuitates et ville earum
hec est possessio filiorum ysachar per cognationes suas urb
et viculi eorum / Ceciditque sors quinta tribui filiorum
asser per cognationes suas: fuitque terminus eorum alcath et
cali · et bethen · et axab · elmelech · et amaad · mesphal et
peruenit usque ad carmelum maris · et sior · et labanath
ac reuertitur contra orientem bethdagon et pertransit u
zabulon et vallem iepthael contra aquilonem in bethemec
et nehiel Egrediturque ad leuam chabul · et acbran
et roob et amon et chane usque ad sydonem magnam
Reuertiturque in horma usque ad ciuitatem munitissim
tyrum et usque osam Eruntque exitus eius in mare
funiculo · Acziba · et amma · et affec et roob ciuitates xx
et ville earum hec est possessio filiorum asser per cognatio
nes suas urbes et viculi earum Filiorum neptalim sexta
sors cecidit per familias suas et cepit terminus de heleph et e
lon et in saanaim · et adami que ē neceb et iebnael usque

[E]rat egressus eorum vsque ad iordanem Reuertiturque terminus con
tra occidentem in aznoth et thabor atque inde egreditur in vicota et
et pertransit in zabulon contra meridiem et in aser contra occi
dentem et in iuda ad iordanem contra ortum solis ciuitates mu
nitissime asseddimser et amath et reccath et thenereth et
edema et aara et ina asor et cedes et edrai enasor et ieron
et magdalel horem et bethanath et bethsemes ciuitates decem
et nouem et ville earum Hec est possessio tribus filiorum Neptalim
per cognationes suas vrbes et viculi earum Tribui filiorum
Daan per familias suas egressa est sors septima et fuit
terminus possessionis eius Saraa et esthaol et arsemes
id est ciuitates solis Selebin et aialon et iethelon et themna
et athron ... belteten et gebton et balaath iud et beneba-
rac et iethremmon atz ieron et arecon cum fine qui
respicit ioppen et in ipso fine concluditur Ascenderuntque
filii Daan et pugnauerunt contra lesem ceperuntque eam
et percusserunt in ore gladii ac possederunt et habitauerunt
in ea vocantes nomen eius lesemdan ex nomine daan
patris sui Hec est possessio tribus filiorum Daan per cognationes
suas vrbes et viculi earum Cumque complesset terram sorte
diuidere singulis per tribus suas Dederunt filii israel
possessionem Iosue filio Nun in medio sui iuxta precep
tum domini vrbem quam postulauit thamnath saraa
in monte ephraym et edificauit ciuitatem habitauit
que in ea Hec sunt possessiones quas sorte diuiserunt ele
azar sacerdos et iosue filius Nun et principes fami
liarum ac tribuum filiorum ysrael in silo coram domino ad
hostium thabernaculi testimonii partitique sunt terram

XX

ET locutus est dominus ad Iosue dicens Loquere filiis
israel et dic eis Separate vrbes fugitiuorum de quibus
locutus sum ad vos per manum moysi vt confu
giat ad eas quicumque percusserit animam nescius vt
et possit effugere iram proximi qui vltor est sanguinis
Cum ad vnam harum confugerit ciuitatum stabit ante
portam ciuitatis et loquetur senioribus vrbis illius ea que

se comprobent innocentem. Sic que suscipient eum et dabu
ei locum ad habitandum. Cumque vltor sanguinis eum fu
persecutus non tradant in manus eius. quia ignorans perc
proximum suum nec ante biduum vel triduum. esse inimicus et ha
in ciuitate illa donec stet ante iudicium causam reddens fa
sui. moriatur qui interfecit donec et moriatur sacerdos mag
qui fuerit in illo tempore. Tunc reuertetur homicida et in
gredietur ciuitatem et domum suam de qua fugerat. Decreue
que Cedes in galilea montis neptalim et Sychem in mo
ephraim. et Cariatarbe ipsa est ebron in monte iuda et
trans Jordanem contra orientalem plagam Jericho Sta
runt Bosor que sita est in campestri solitudine de tribu rub
et Ramoth in Galaad de tribu gaad. et Gaulon
in Basan de tribu manasse Hee ciuitates constitute
sunt cunctis filiis israel et aduenis qui habitant inter
eos vt fugeret ad eas qui animam nesciens percussisset. et
non moreretur in manu proximi effusum sanguinem
vindicare cupientis donec staret ante populum expositu

XXI Accesserunt principes / causam sua
familiarum leui. ad eleazarum sacerdotem et
Josue filium Nun et ad duces cognationum per
singulas tribus filiorum israel Locuti que sunt ad eos in
Sylo terre chanaan atque dixerunt. Dominus precepi
per manum moysi vt darentur nobis vrbes ad habita
dum et suburbana earum ad alenda iumenta. Dede
que filii israel de possessionibus suis iuxta imperium d
ciuitates et suburbana earum. Egressa que est sors in fam
lia Caath filiorum aaron sacerdotis de tribubus iuda
et Symeon et Beniamyn ciuitates xiii. et reliqui
filiorum Caath id est leuitis qui superfuerant. De tribubus
Effraym et Daan. et dimidie tribus manasse ciuitat
decem. Porro filiis Gerson egressa est sors vt a
perent de tribubus Ysachar et Asser et Neptalim dim
diaque tribu manasse in basan ciuitates numero
tredecim. Et filiis merari per cognationes suas de tribu

Ruben et Gaad et zabulon vrbes duodecim Dederuntque filii
Israel leuitis ciuitates et suburbana earum sicud precepit dominus per
manum moysi singulis sorte tribuentes De tribubus filiorum
Iuda et Symeon dedit Josue ciuitates Quarum ista sunt nomina
filiis aaron per familias Caath leuitici generis prima enim sors
illis egressa est Cariatarbe patris enach que vocatur ebron in monte
Iuda et suburbana eius per circuitum Agros vero et villas
eius dederat caleph filio Jephone ad possidendum Dedit ergo
filiis aaron sacerdotis hebron confugii ciuitatem ac suburba
na eius et lempnam cum suburbanis suis et Iether et
Estimon et helon · dabir · et hayn · et iethan · et bethsames
cum suburbanis suis Ciuitates nouem de tribubus vt dictum
est duabus De tribu autem filiorum beniamin Gabaon et
gabee et anathoth et almon cum suburbanis suis ciui
tates quatuor Omnes simul ciuitates filiorum aaron sacer
dotis tredecim cum suburbanis suis Reliquis vero per fami
lias filiorum caath leuitici generis hec est data possessio:
De tribu effraim vrbs confugii Sichem cum suburbanis
suis in monte effraim · et gazer · et cebsaim · et bethoron
cum suburbanis suis ciuitates quatuor De tribu quoque dan
elthece · et gebbethon et aphialon et gethremmon cum su
burbanis suis ciuitates quatuor Porro de dimidia tribu
manasse thenac · et getremmon cum suburbanis suis ciuita
tes due Omnes ciuitates decem et suburbana earum date
sunt filiis caath inferioris gradus Filiis quoque Gerson
leuitici generis Dedit dimidia tribus manasse confu
gii ciuitates gaulon in basan et bosram cum suburbanis
suis ciuitates duas Porro de tribu Ysachar Cesion et
et dabeiz · et ieramoth engannim cum suburbanis
suis ciuitates quatuor De tribu autem asser masal et
abdon et elcathoth et roob cum suburbanis suis ciuita
tes quatuor De tribu quoque Neptalim ciuitates confugii
cedes in galilea et amoth et tharthan cum suburba
nis suis ciuitates tres Omnes vrbes familiarum Gerson
tredecim cum suburbanis suis Filiis autem merari leuitis

inferiores gradus per familias data est de tribu zabulon
Iecthena et tharta et demna et maloc civitates quatuor
cum suburbanis suis. Et de tribu Ruben ultra iordanem
contra ierecho civitates refugii Bosor in solitudine misor
et yasser et iethson et masphat civitates quatuor cum suburbanis suis. De tribu Gaad civitates confugii Ramoth in
galaad. et manaym et esebon et Jaser civitates quatuor
cum suburbanis suis. Omnes urbes filiorum merari per
familias et cognaciones suas duodecim. Itaque universe civitates levitarum in medio possessionis filiorum israel fuerunt
quadraginta octo cum suburbanis suis singule per familias
suas distribute. Deditque dominus israeli omnem terram quam
daturum se patribus eorum iuraverat et possederunt illam
atque habitaverunt in ea. Dataque est ab eo pax in omnes
per circuitum naciones Nullus que eis hostium resistere ausus
est sed cuncti in eorum dicionem redacti sunt. Ne unum
quidem verbum quod illis prestiturum se esse promiserat
irritum fuit sed rebus completa sunt omnia

XXII

Eodem tempore vocavit Josue Rubenitas et
gadditas et dimidiam tribum manasse dixitque ad eos. Fecistis omnia que vobis precepit moyses
famulus domini michi quoque in omnibus obedistis nec
reliquistis fratres vestros longo tempore usque in presentem diem
custodientes imperium domini dei vestri. Quia igitur dedit dominus deus vester fratribus vestris quietem ac pacem sicut
pollicitus est revertimini et ite in thabernacula vestra
et in terram possessionis vestre quam tradidit vobis moyses
famulus domini trans iordanem. Ita duntaxat ut custodiatis attente et opere compleatis mandatum et legem
quam precepit vobis moyses famulus domini ut diligatis
dominum deum vestrum et ambuletis in omnibus viis eius
et observetis mandata illius adhereatisque ei ac serviatis
in omni corde et in omni anima vestra Benedixitque eis iosue
et dimisit eos. qui reversi sunt in thabernacula sua.
Tribui autem manasse medie possessionem moyses dederat

in basan et idcirco medie que superfuit dedit iosue sortem inter
ceteros fratres suos trans iordanem ad occidentalem plagam Cum
que dimitteret eos in thabernacula sua et benedixisset illis dixit ad eos
In multa substancia atque diviciis revertimini ad sedes vestras cum argen
to et auro ere ac ferro et veste multiplici Dividite predam ho
stium cum fratribus vestris Reversi que sunt et abierunt filii ruben et fi
lii gaad et dimidia tribus manasse a filiis israel de silo que sita
est in terra chanaan ut intrarent galaad terram possessionis sue
quam obtinuerant iuxta imperium domini per manum moysi Cumque
venissent ad tumulos iordanis in terra chanaan edificaverunt
iuxta iordanem altare infinite magnitudinis Quod cum au
dissent filii israel et ad eos certi nuncii detulissent Edificasse
filios ruben et gaad et dimidie tribus manasse altare in terra
chanaan super iordanis tumulos contra filios israel Convenerunt
omnes in silo ut ascenderent et dimicarent contra eos et interim
miserunt ad illos in terram galaad phynees filium Eleazari
sacerdotis et decem principes cum eo singulos de tribubus sin
gulis Qui venerunt ad filios ruben et gaad et dimidiam
tribum manasse in terram galaad Dixerunt que ad eos Hec
mandat omnis populus domini dicens Que est ista transgressio
Cur reliquistis dominum deum israel edificantes altare sacrile
gum et a cultu illius recedentes An parum vobis est quod peccastis
in beelphegor et usque in presentem diem macula huius sceleris
in nobis permanet multi que de populo corruerunt et vos hodie
dereliquistis dominum et cras in universum israel eius ira de
seviet Et si putatis immundam esse terram possessionis vestre
transite ad terram in qua thabernaculum domini est et habi
tate inter nos tantum ut a domino et a nostro consorcio non re
cedatis Edificato altari preter altare domini dei nostri Nonne
achor filius zare preteriit mandatum domini et super omnem
populum israel ira eius incubuit Et ille erat unus homo atque
utinam solus periisset in scelere suo Responderunt que filii ruben
et gaad et dimidia tribus manasse principibus legationis
israel Fortissimus deus deus israel ipse novit et israel
simul intelliget si prevaricationis animo hoc altare

construximus non custodiat nos sed puniat in presenti Et si ea mente
fecimus ut holocausta et sacrificia pacificas victimas super
eo imponeremus ipse querat et iudicet et non ea magis co
gitatione atque tractatu ut diceremus cras dicet filii vestri fi
liis nostris quid vobis et domino deo israel Terminum posuit dominus
inter nos et vos o filii ruben et filii gaad iordanem flumen
et idcirco partem non habetis in domino // et filios vestros a timore
domini putavimus itaque melius // et per hanc occasionem avertent
filii vestri filios nostros a timore domini putavimus itaque melius et
diximus extruamus nobis altare non in holocausta neque ad
victimas offerendas sed in testimonium inter nos et vos et sobolem
nostram vestramque progeniem ut serviamus domino deo nostro
et iuris nostri sit offerre holocausta et victimas et pacificas
et nequaquam cras dicant filii vestri filiis nostris Non est vobis
pars in domino Quod si voluerint dicere respondebunt eis
Ecce altare domini quod fecerunt patres nostri non in holocau
stum neque neque in sacrificium sed in testimonium vestrum ac nostrum
Absit a nobis hoc scelus ut recedamus a domino et eius vestigia
relinquamus extructo altari ad holocausta et sacrificia
et victimas offerendas preter altare domini dei nostri quod
extructum est ante tabernaculum eius Quibus auditis
Finees sacerdos et principes legationis israel qui erant cum eo
placati sunt Et verba filiorum ruben et gaad et dimidie
tribus manasse libentissime susceperunt Dixitque finees
filius eleazari sacerdos ad eos Nunc scimus quod vobiscum
sit dominus quoniam alieni estis a prevaricatione hac et libera
stis filios israel de manu domini Reversusque est cum princi
pibus a filiis ruben et gaad de terra galaad finium cha
naan ad filios israel et retulit eis Placuitque sermo
cunctis audientibus et laudaverunt deum filii israel et
nequaquam ultra dixerunt ut ascenderent contra eos atque
pugnarent et delerent terram possessionis eorum Vocaverunt
que filii ruben et gaad altare quod extruxerant testimo

XXIII E Voluto // nium nostrum quod dominus ipse sit deus Fa
ctum autem multo tempore postquam pacem dominus

dederat israeli subiectis in giro nacionibus universis et iosue iam
longevo et persenilis etatis Vocavit iosue omnem israelem ma-
iores quoque natu et principes ac duces et magistros dixitque ad
eos Ego senui et progressioris etatis sum vos quoque cernitis
omnia que fecerat dominus deus vester cunctis per circuitum nacionibus
quomodo pro nobis ipse pugnaverit et nunc quia vobis sorte
divisit omnem terram ab orientali parte iordanis usque ad mare
magnum Multe quoque adhuc supersunt naciones dominus deus vester
disperdet eas et auferet a facie vestra et possidebitis terram sicut
vobis pollicitus est tantum confortamini et estote solliciti ut cu-
stodiatis cuncta que scripta sunt in volumine legis moysi et
non declinetis ab eis nec ad dextram neque ad sinistram ne
postquam intraveritis ad gentes que inter vos future sunt
iuretis in nomine deorum earum et serviatis eis et adoretis illos
sed adhereatis et serviatis domino deo vestro quod fecistis usque in
diem hanc Et tunc auferet dominus deus in conspectu vestro
gentes magnas et robustissimas et nullus vobis resistere
poterit unus ex vobis persequetur hostium mille viros quia
dominus deus vester pro nobis ipse pugnabit sicut pollicitus est hoc
tantum diligentissime premonete ut diligatis dominum deum
vestrum quod si nolueritis gentium harum que inter vos habitant
erroribus adherere et cum eis miscere connubia atque amicicias
copulare Iam nunc scitote quod dominus deus vester non eas deleat ante
faciem vestram sed sint vobis in foveam ac laqueum et offendiculum
ex latere vestro et sudes in oculis vestris donec vos auferat
atque disperdat de terra hac optima quam tradidit vobis En ego
hodie ingrediar viam universe terre et toto animo cognoscetis
quod de omnibus verbis que se dominus prestiturum vobis esse pollicitus
est unum non preterierit incassum Sicut ergo implevit opere quod
promisit et prospera cuncta venerunt sic adducet super vos
quicquid malorum comminatus est donec vos auferat atque
disperdat de terra hac optima quam tradidit vobis eo quod preteri-
eritis pactum domini dei vestri quod pepigit vobiscum et servieritis diis alienis et
adoraveritis eos Cito atque velociter consurget in vos furor domini et auferemini
de terra hac optima quam tradidit vobis

xxiiii Congregavit quoque iosue omnes tribus israel in sychem et
vocavit maiores natu ac principes et iudices et ma[magistros]
gistratus. Steteruntque in conspectu domini et ad
plebem sic locutus est. Hec dicit dominus deus israel. Trans flumi
num habitaverunt patres vestri ab initio. Thare pater abraham et na
chor servieruntque diis alienis. Tuli ergo patrem vestrum abraham
de mesopotamie et syrie finibus et adduxi illum in terram
chanaan. Multiplicavique semen eius et dedi ei ysaac. Illi
quoque rursum dedi iacob et esau. E quibus esau dedi montem
seyr ad possidendum. Iacob vero et filii eius descenderunt
in egyptum. Misique moysen et aaron et percussi egyptum
multis signis atque portentis. Eduxique vos et patres vestros
de egypto: et venistis ad mare. Persecuti quoque sunt egyptii patres
vestros cum curribus et equitatu usque ad mare rubrum.
Clamaverunt autem ad dominum filii israel. Qui posuit
tenebras inter vos et egyptios. et adduxit super eos mare
et operuit illos. Viderunt oculi vestri cuncta que in egypto
fecerim. et habitastis in solitudine multo tempore. et intro
duxi vos ad terram amorrei. qui habitabat trans iordanem.
Cumque pugnabant contra vos. tradidi eos in manus
vestras et possedistis terram eorum: atque interfecistis illos. Sur
rexit autem balach. filius sephor rex moab et pugnavit
contra israelem. Misitque et vocavit balaam filium beor ut
malediceret vobis et ego nolui audire eum: sed contrario
per illum benedixi vobis. et liberavi vos de manu eius.
Transistisque iordanem et venistis ad iericho. Pugnaveruntque
contra vos viri civitatis eius. ammorreus et pherezeus
et chananeus hetheus et gergezeus. et eveus et iebu
zeus. et tradidi illos in manus vestras. Misi quoque ante vos
crabrones et eieci illos de locis suis duos reges amorreorum
non in gladio et arcu vestro: Dedique vobis terram in qua non
laborastis. et urbes quas non edificastis ut habitaretis in
eis vineas et oliveta que non plantastis. Nunc ergo
timete dominum et servite ei perfecto corde atque verissimo. et
auferte deos quibus servierunt patres vestri in mezopotamia

et in egipto et seruite domino Sin autem malum vobis videtur
vt domino seruiatis optio vobis datur Eligite hodie quod placet cui
seruire potissimum debeatis: vtrum dijs quibus seruierunt patres vestri
in mesopotamia an dijs amorreorum in quorum terra habitatis Ego
autem et domus mea seruiemus domino: Respondit quoque populus et ait
Absit a nobis vt relinquamus dominum et seruiamus dijs alienis
Dominus deus noster ipse eduxit nos de terra egipti et de domo seruitutis: fecit quoque in
oculis nostris signa ingentia et custodiuit nos in
omni via per quam ambulauimus et in cunctis populis per quos transiuimus
Et eiecit quoque vniuersas gentes amorreum habitatorem terre
quam nos intrauimus. Seruiemus igitur domino quia ipse est
deus noster Dixitque Iosue ad populum Non poteritis seruire domino
deus enim sanctus et fortis emulator est. nec ignoscet sceleribus
vestris atque peccatis Si dimiseritis dominum et seruieritis
dijs alienis Conuertet se et affliget vos atque subuertet
postquam prestiterit vobis bona Dixitque populus ad Iosue Nequaquam
ita vt loqueris erit sed domino seruiemus Et Iosue ad populum
Testes inquit estis vos: quia ipsi elegeritis vobis dominum vt
seruiatis ei Responderuntque Testes Nunc ergo ait auferte
deos alienos de medio vestri. et inclinate corda vestra ad dominum
deum israel Dixitque populus ad Iosue Domino deo nostro seruiemus et obe-
dientes erimus preceptis eius. percussit igitur Iosue in die illo fedus et proposuit
populo precepta atque iudicia in sichem Scripsit quoque omnia verba hec in volumine
legis dei et tulit lapidem ... posuitque eum subter quercum que erat in sanctuario
domini et dixit ad omnem populum En lapis iste erit vobis in testimonium
quod audierit omnia verba domini que locutus est vobis. ne forte postea negare
velitis et mentiri domino deo vestro: Dimisitque populum singulos
in possessionem suam Et post hec mortuus est Iosue filius nun seruus domini. Ex-
annorum: sepelieruntque eum in finibus possessionis sue in thamnath sare
que est in monte effraym: a septentrionali parte montis gaas Seruiuitque
israel domino cunctis diebus Iosue et seniorum qui longo vixerunt tempore post Iosue. et qui
nouerant omnia opera domini que fecerat in israel. Ossa quoque Ioseph que tulerant filij
israel de egipto sepelierunt in sichem agri quem emerat Iacob a filijs emor
patris Sichem centum nouellis ouibus et fuit in possessionem filiorum Ioseph:
Eleazar quoque filius aaron mortuus est et sepelierunt eum

thamnath sare ... | in ... precipuam ... | oppinati nomi vt ... | ... salvatoris | ... in monte | effraym hec in monte ... | ...

in Gaab Finees et filii eius que data est ei in monte ephraym

Liber iudicum filiis israel presidencium incipit in nomine domini continetur in libro isto vna liber° ... 21

iudicum

Post mortem Josue consuluerunt filii israel dominum
dicentes Quis ascendet ante nos contra chana
neum et erit dux belli Dixitque dominus Judas ascen
det et ecce tradidi terram in manus eius Et ait
Judas Symeoni fratri suo Ascende mecum in sorte
mea et pugna contra chananeum. vt ego pergam
tecum in sorte tua Et abiit cum eo Symeon
Ascenditque iudas et tradidit dominus chananeum ac fere
zeum in manus eorum. et percusserunt in beseth decem
milia virorum Inveneruntque adonibezech in bezech
et pugnaverunt contra eum ac percusserunt cha
naneum et pherezeum Fugit autem adonibesech quem
secuti comprehenderunt ... summitatibus manuum
eius ac pedum Dixitque adonibesech Septuaginta reges
amputatis manuum ac pedum summitatibus colligebant sub men
sa mea reliquias ciborum Sicut autem feci ita reddidit michi dominus
Adduxeruntque eum in iherusalem vbi mortuus est Obpugnantes
ergo filii israel Juda iherusalem ceperunt eam et percusserunt
in ore gladii tradentes cunctam incendio civitatem Et post
ea descendentes pugnaverunt contra chananeum qui habitabat
in montanis et ad meridiem et in campestribus. Pergensque
iudas contra chananeum qui habitabat in ebron. cuius nomen
fuit antiquitus chariatharbe percussit sisai et achiman
et tholomai atque inde profectus abiit ad habitatores da
bir. cuius nomen vetus erat cariathsepher id est civitas
literarum Dixitque caleph Qui percusserit cariathsepher
et vastaverit eam dabo ei axam filiam meam vxorem
Cumque cepisset eam othoniel filius cenez frater caleph
minor dedit ei filiam coniugem. quam pergentem in itinere
monuit vir suus vt peteret a patre suo agrum Que cum suspi
rasset sedens in asino. Dixit ei Caleph Quid habes At illa
respondit Da michi benediccionem quia terram arentem dedisti

michi. Da et irriguam aquis. Dedit ergo ei caleph irriguum superi
us et irriguum inferius. Filii autem cynei cognati moysi ascende
runt de civitate palmarum cum filiis iuda in desertum sortis eius
quod est ad meridiem arath et habitaverunt cum eo. Abiit
autem iudas cum symeone fratre suo. et percusserunt simul chana
neum qui habitabat in sephat et interfecerunt eum. Voca
tumque est nomen urbis horma id est anathema. Cepitque iu
das gazam cum finibus suis. et ascalonem atque accaron
cum terminis suis. Fuitque dominus cum iuda et montana pos
sedit nec potuit delere habitatores vallis quia falcatis
curribus habundabant. Dederuntque caleph ebron sicut di
xerat moyses qui delevit ex ea tres filios enath. Iebuze
um autem habitatorem iherusalem non deleverunt filii beniamin. ha
bitavitque iebuzeus cum filiis beniamin in iherusalem usque in
presentem diem. Domus quoque ioseph ascendit in bethel fuit
que dominus cum eis. Nam cum obsiderent urbem que prius
luza vocabatur viderunt hominem egredientem de civitate
Dixeruntque ad eum. Ostende nobis introitum civitatis et
faciemus tecum misericordiam. Qui cum ostendisset eis
percusserunt urbem in ore gladii hominem autem illum et
omnem cognationem eius dimiserunt. Qui dimissus abiit
in terram ethyim. et edificavit ibi civitatem vocavitque
eam luzam. que ita appellatur usque in presentem diem. Ma
nasses quoque non delevit bethsan et thanaath cum viculis
suis et habitatores dor et ieblaam et mageddo cum vicu
lis suis. Cepitque chananeus habitare cum eis. Postquam autem
confortatus est israhel fecit eos tributarios et delere noluit
Ephraym etiam non interfecit chananeum qui habitabat in
Gazer sed habitavit cum eo. Zabulon non delevit habita
tores cedron et naalon. sed habitavit chananeus in medio
eius. factusque est ei tributarius. Aser quoque non delevit habita
tores accho et sydonis alab et zarzazib et alba et affech
et roob habitavitque in medio chananei habitatoris illius
terre nec interfecit eum. Neptalim non delevit habitatores
bethsames et bethanath et habitavit inter chananeum

habitatorem tre fuerunt qz ei bethsamite et bethanite tributa-
Artauit qz amoreus filios dan in monte nec dedit eis locu
ut ad planiora descenderent habitauit qz in monte ares qd
interpretatur testaceo mailon et salabim et agrauata est
manus domus ioseph · factus qz e ei tributarius fuit aut te
minus amorrei ab ascensu scorpionis petre et superiora loca

n Ascendit qz angelus domini de galgala
ad locum flentiu et ait Eduxi vos de egipto et
introduxi in terram pro qua iuraui patribz vris et pol
licitus sum vt no facerem irritum pactum meu vobiscu in
sempiternum Ita dumtaxat vt non feriretis fedus cu habi
tatoribus tre huius et aras eorz subuerteretis · et noluistis
audire vocem meam Cur hoc fecistis Quam ob rem nolui de
lere eos a facie vra vt habeatis hostes et dij eorz sint vobis
in ruinam Cumqz loqueretur angelus dni verba hec
ad omnes filios israel · eleuauerunt vocem suam et fleuerunt
Vocatumqz est nome loci illius flentiu siue lacrimarum ymo
lauerunt qz ibi hostias domino Dimisit ergo iosue populu et
abierunt filij israel vnusquisqz in possessionem suam vt obti
nerent eam Seruierunt qz dno cunctis diebus eius et senio
rum qui longo post eum vixerunt tempore et nouerunt oia
opera domi que fecerat cum israel Mortuus e aut Josue fi
lius nun famulus domi centu et decem annorz et sepelierunt
eum in finibus possessionis sue in thamnath sare · in monte
ephraym et septentrionali plaga montis gaas Omnis qz illa
generacio congregata est ad patres suos et surrexerunt alij qui
non nouerant dnm et opera que fecerat cum israel Fecerunt
qz filij isrl malum in conspectu domi et seruierunt baalim ac
dimiserunt dnm deum patrum suorum qui eduxit eos de
terra egipti et secuti sunt deos alienos deos quoqz pplorum qui
habitabant in circuitu eorum et adorauerunt eos · et ad ira
cundiam concitauerunt dominum · et dimittentes eum et
seruientes baalim et astaroth Iratus qz est dns contra isrl
tradidit qz eos in manus diripienciu · qui ceperunt eos
et vendiderunt hostibz quibus qui habitabant per gyrum nec

potuerunt resistere adversariis suis sed quocumque pergere volu-
issent manus domini erat super eos sicut locutus est et iuravit
eis et vehementer afflicti sunt suscitavitque dominus iudices qui
liberarent eos de vastantium manibus sed nec illos audire volu-
erunt fornicantes cum diis alienis et adorantes eos Cito
deseruerunt viam per quam ingressi fuerant patres eorum et au-
dientes mandata domini omnia fecerunt contraria Cumque
dominus iudices suscitaret in diebus eorum flectebatur misericor-
dia et audiebat afflictorum gemitus et liberabat eos de
cede vastantium Postquam autem mortuus esset iudex reverte-
bantur et multo maiora faciebant quam fecerant patres eorum
sequentes deos alienos et servientes eis et adorantes illos non
dimiserunt adinventiones suas et viam durissimam per quam
ambulare consueverant Iratusque est furor domini in israel et
ait Quia irritum fecit gens ista pactum meum quod pepi-
geram cum patribus eorum et vocem meam audire contempsit
et ego non delebo gentes quas dimisit iosue et mortuus est
ut in ipsis experiatur israel utrum custodiant viam domini
et ambulent in ea sicut custodierunt patres eorum an non
Dimisit ergo dominus omnes has naciones et cito subvertere
noluit nec tradidit in manus iosue

III

Hee sunt gentes quas dominus dereliquit ut erudiret in
eis israelem et omnes qui non noverant bella cha-
naneorum ut postea discerent filii israel certare cum hosti-
bus et habere consuetudinem preliandi Quinque satrapas philis-
tinorum omnemque chananeum et sydonium atque eveum
qui habitabat in libano de monte baal hermon usque
ad introitum emath Dimisitque eos ut in ipsis experiretur
israel utrum audirent mandata domini que preceperat pa-
tribus eorum per manum moysi an non Itaque filii israel
habitaverunt in medio chananei et ethei et amorrei
et pherezei et evei et iebuzei et duxerunt uxores fi-
lias eorum Ipsique filias suas eorum filiis tradiderunt et
servierunt diis eorum fecerunt que malum in conspectu domini
et obliti sunt domini dei sui servientes baalim et astaroth

scd9 d'pe d. vide benignitatem domini misericordiam cum severitate miscente et primus primo modicum misti et clementer de liberatione pensante et ideo non imperfectum tradidit pene delinquentes Sz quanto inquit tempore fuerunt chusarsagon qz octo annis Disce et hic o tu auditor quisquis ille es qui constringi tibi es aliqui errori et quanto tempore errasse te nosti et quanto tempore deliquisti tanto in bonis tempore simili tempus ad deum et satis fac ei in confessione prime non expectes ut cui licet te chusarsagon et multo acrius extorquea primas et tempore premit tortoris dureciam cum si te ipse emendaveris si te ipse correpcris primus et multos qui vindicta tempore ab eo qui illas penitus preveniunt Qz et illud considerans qz dominus fuerunt chusarsagon hic qui dum fuerunt in delictis ~~fui...~~ et non clamaverunt ad dominum nemo suscitatus est qui salvaret eos postquam vero clamaverunt ad dominum tunc suscitavit dominus salvatorem israel et salvavit eos

Iratus qz dominus con filios israel et tradidit eos in manus chusan rathsaym regis mesopotamie Servierunt qz ei octo annis Et clamaverunt ad dnm et suscitavit eis salvatorem et liberavit eos Othoniel vz filium cenez fratrem caleph minorem. quievit qz in eo spus dni et iudicavit isrl Egressus qz est ad pugnam et tradidit dns in manus eius chusan rasathaym regem sirie et oppressit eum quievitqz terra quadraginta annis et mortuus est othoniel filius cenez

Addiderunt aut filij israel facere malum in conspectu dni qui confortavit adversum eos eglon regem moab quia fecerunt malum in conspectu eius. et copulavit ei filios ammon et amalech. abiit qz et percussit israel atqz possedit urbem palmarum Servierunt qz filij israel eglon regi moab xviii annis Et postea clamaverunt ad dominum Qui suscitavit eis salvatorem Aoth filium Gera filij gemini Qui utraqz manu utebatur pro dextra Miseruntqz filij israel per illum munera eglon regi moab Qui fecit sibi gladium ancipitem habentem in medio capulum longitudinis palme manus. et accinctus est eo subtus sagum in dextro femore Obtulitqz munera eglon regi moab Erat aut eglon crassus nimis Cumqz obtulisset ei munera prosecutus est socios qui cum eo venerant et reversus est de galgalis ubi erant ydola Dixitqz ad regem verbum secretum habeo ad te o rex Et ille imperavit silentium Egressis qz omnibz qui circa eum erant Ingressus est aoth ad eum Sedebat aut in estivo cenaculo solus Dixitqz verbum dni habeo ad te Qui statim surrexit de throno Extenditqz aoth manum sinistram et tulit sicam de dextro femore suo infixitqz eam in ventrem eius tam valide ut capulus ferrum sequeretur in vulnere ac pinguissimo adipe stringeretur Nec eduxit gladium sz ita ut percusserat reliquit in corpore Statim qz per secreta nature alui stercora proruperunt Aoth aut clausis diligentissime ostiis cenaculi et obfirmatis seris per posticum egressus est Servi qz regis ingressi viderunt clausas fores

cenaculi atque aperuerunt forsitan purgat alvum in estivo cubiculo
Expectantesque diu donec erubescerent et videntes quod nullus
aperiret tulerunt clavem et aperientes invenerunt dominum
suum iacentem in terra mortuum Ayoth autem dum illi turbarentur
effugit et pertransiit locum ydolorum unde reversus fuerat
Venitque in Seirath et statim insonuit buccina in monte effra
ym descenderuntque cum eo filii israel ipso in fronte gradi
ente Qui dixit ad eos Sequimini me. tradidit enim dominus
inimicos nostros moabitas in manus nostras Descenderuntque
post eum et occupaverunt vada Jordanis qui transmittunt
in moab et non dimiserunt transire quemquam sed percusserunt
moabitas in tempore illo circiter decem milia omnes robu
stos et fortes viros nullus quoque eorum evadere potuit Humi
liatusque est moab in die illo sub manu israel et quievit
terra annis octuaginta. Post hunc fuit Samgar
filius anath Qui percussit ephylistiim sexcentos viros vo
mere et ipse quoque defendit israel.

Capitulum iiii

Addideruntque filii israel facere malum in conspectu
domini post mortem ayoth et tradidit illos dominus in
manus Jabin regis chanaan qui regnavit in asor
habuitque ducem exercitus sui nomine zizaram ipse autem
habitabat in aroseth gentium Clamaveruntque filii israel
ad dominum Nongentos enim habebat falcatos currus et
per viginti annos vehementer oppresserat eos Erat autem Debbo
ra prophetes uxor lapidoth que iudicabat populum in illo tempore
et sedebat sub palma que nomine illius vocabatur inter
rama et betel in monte ephraym ascendebantque ad
eam filii israel in omne iudicium. Que misit et vocavit barach
filium abinoem de cades neptalim Dixitque ad eum Pre
cepit tibi dominus deus israel Vade et duc exercitum in montem
thabor Tollesque tecum decem milia pugnatorum de
filiis neptalim et de filiis zabulon Ego autem adducam
ad te in loco torrentis cyson sysaram principem exercitus ia
bin et currus eius atque omnem multitudinem et tradam
eos in manu tua Dixitque ad eam barach Si venis mecum

Hec nomina ... [illegible] ... mulieres ... [illegible]

vadam si nolueris venire non pergam Que dixit ad eum Ibo
quidem tecum sed in hac vice tibi victoria non reputabitur quia in manu
mulieris tradetur Zyzara Surrexit itaque Debbora et perrexit
cum barach in cades Qui accitis zabulon et neptalim
ascendit cum decem milibus pugnatorum habens debboram in
comitatu suo Aber autem cyneus recesserat quondam a ceteris
cyneis fratribus suis filiis Obab cognati moysi et teten-
derat thabernacula usque ad vallem que vocatur Sennim
et erat iuxta cades Nunciatumque est Sysare quod ascendis-
set barach filius abinoem in montem thabor et congre-
gavit Sisara nongentos falcatos currus omnemque ex-
ercitum de aroseth gencium ad torrentem cyson Dixitque
Debbora ad barach Surge hec est enim dies in qua tra-
didit dominus sysaram in manus tuas En ipse est ductor tuus
Descendit itaque barach de monte thabor et decem milia
pugnatorum cum eo Perterruitque dominus Sisaram et
omnes currus eius universamque multitudinem in ore gladii
ad conspectum barach in tantum ut sysara de curru
desiliens pedibus fugeret et barach persequeretur fugientes
currus et exercitum usque ad aroseth gencium et omnis
hostium multitudo usque ad internecionem caderet Sysara
autem fugiens pervenit ad tentorium yahel uxoris aber cy-
nei Erat autem pax inter Jabin regem asor et domum
aber cynei Egressa est igitur yahel in occursum sysare
dixitque ad eum Intra ad me domine mi intra ne timeas
Qui ingressus thabernaculum eius et opertus ab ea pal-
lio dixit ad eam Da michi obsecro paululum aque quia
valde sitio Que aperuit utrem lactis et dedit ei bibere et
operuit illum Dixitque sysara ad eam Sta ante hostium
thabernaculi et cum venerit aliquis interrogans te
et dicens Nunquid hic est aliquis Respondebis nullus
est Tulit itaque Jahel uxor aber cynei clavum thaber-
naculi et assumens pariter et malleum et ingressa
abscondite et cum silencio posuit supra tempus capi-
tis eius clavum percussumque malleo defixit in cerebrum

internicio

usqz ad terram Qui soporem morti socians defecit et mortuus
est. et ecce barach sequens sisaram veniebat Egressaqz iahel in
occursum eius dixit ad eum. Veni et ostendam tibi virum quem
queris Qui cum intrasset ad eam vidit sysaram iacentem mortuum
et clavum fixum in tempore eius Humiliavit ergo dns in die illo
Jabin regem chanaan coram filiis isrl Qui crescebant cottidie
et forti manu opprimebant Jabin regem chanaan donec dele
Ceciniruntqz debbora et barach // verunt eum

V

In filius achinoem in die illo dicentes Qui sponte obtulistis
de israel animas vras ad periculum benedicite domino Audi
te reges percipite auribus principes Ego sum ergo sum. que dno
canam. psallam dno deo israel Domine cum exires de seyr
et transires per regiones edom terra mota est. celiqz ac nubes
distillaverunt aquis Montes fluxerunt a facie dni et sinay a facie domini dei isrl
in diebus samgar filii anath. in diebus iahel quieverunt
semite. et qui ingrediebantur per eas. ambulaverunt per cal
les devios Cessaverunt fortes de israel et quieverunt donec
surgeret debbora surgeret mater in israel Nova bella elegit
dns et portas hostium ipse subvertit Clipeus et hasta appar
erunt in quadraginta milibus isrl. cor meum diligit principes
israel Qui propria voluntate obtulistis vos discrimini benedicite
dno. qui ascenditis super nitentes asinas. et sedetis in iudicio
et ambulastis in via loquimini. Ubi collisi sunt currus et hostium
est suffocatus exercitus ibi narrentur iusticie domini et clemen
cia in portis israel Tunc descendit populus dni ad portas
et obtinuit principatum Surge debbora surge surge
et loquere canticum Surge barach et apprehende captivos tuos
fili achinoem Salvate sunt reliquie populi Dominus in for
tibus dimicavit Ex ephraym delevit eos in amalech et post
ea ex beniamin in populos tuos o amalech De machir princi
pes descenderunt et de zabulon qui exercitum ducerent ad bellandum
Duces ysachar fuere cum debbora. et barach vestigia sunt
secuti Qui quasi in preceps ac baratrum se discrimini dedit.
Diviso contra se ruben magnanimorum reperta est contencio
Quare habitas inter duos terminos ut audias sibilos gregum

Diviso contra se ruben magnanimorum reperta contentio est Gal-
aad trans iordanem quiescebat et Dan vacabat navibus Aser
habitabat in littore maris et in portibus morabatur:
Zabulon vero et Neptalim obtulerunt animas suas morti
in regione merome. Venerunt reges et pugnaverunt:
pugnaverunt reges chanaan in thanach iuxta aquas ma-
geddon et tamen nichil tulere predantes De celo dimicatum
est contra eos stelle manentes in ordine et cursu suo adversum
Sisaram pugnaverunt Torrens cyson traxit cadavera eorum
torrens cadumim torrens cyson Conculca anima mea ro-
bustos Ungule equorum ceciderunt fugientibus impetu et
per prerupta ruentibus fortissimis hostium Maledicite terre me-
roth et dixit angelus domini maledicite habitatoribus eius
quia non venerunt ad auxilium domini in adiutorium fortissi-
morum eius Benedicta inter mulieres iahel uxor aber ci-
nei et benedicatur in thabernaculo suo Aquam petenti lac
dedit et in fiala principum obtulit butirum Sinistram
manum misit ad clavum et dexteram ad fabrorum malleos
Percussitque sisaram querens in capite vulneri locum et
tympus valide perforans Inter pedes eius ruit defecit
et mortuus est Ante pedes illius volvebatur et iacebat
exanimis et miserabilis Per fenestram prospiciens ululabat
mater eius et de cenaculo loquebatur Cur moratur regredi
currus eius Quare tardaverunt pedes quadrigarum illius
Una sapientior ceteris uxoribus eius hec socrui verba re-
spondit Forsitan nunc dividit spolia et pulcerrima feminarum
eligitur ei vestes diversorum colorum Sisare traduntur in
predam et supellex varia ad ornanda colla congeritur Sic
pereant omnes inimici tui domine Qui autem diligunt te
sicut sol in ortu suo splendet rutilent Quievitque terra per
quadraginta annos etc.

VI

Fecerunt autem filii israel malum in conspectu domini
Qui tradidit eos in manum madian septem
annis et oppressi sunt valde ab eis Feceruntque sibi
antra et speluncas in montibus et munitissima ad repugnandum

sata. Cumque sevisset israel ascendebat madian et amalech et
ceteri orientalium nacionum et apud eos figentes tentoria sic
erant in herbis cuncta vastabant usque ad introitum gaze:
et nichil omnino ad vitam pertinens relinquebant in israel Non
oves non boves non asinos. Ipsi enim et universi greges eorum
veniebant cum thabernaculis suis et instar locustarum univer-
sa complebant et innumera multitudo hominum et ca-
melorum quicquid tetigerant devastantes. Humiliatus est val-
de israel in conspectu madian et clamavit ad dominum po-
stulans auxilium contra madianitas. Qui misit ad eos virum
prophetam et locutus est. Hec dicit dominus deus israel Ego vos
feci conscendere de egipto. et eduxi de domo servitutis et liberavi
de manu egiptiorum et omnium inimicorum qui affligebant vos eieci-
que eos ad introitum vestrum. et tradidi vobis terram eorum et dixi
Ego dominus deus vester ne timeatis deos amorreorum in quorum terra
habitatis et noluistis audire vocem meam. Venit autem an-
gelus domini et sedit sub quercu que erat in ephra et pertinebat
ad ioas patrem familie ezri. Cumque gedeon filius eius
excuteret atque purgaret frumenta in torculari. ut fugeret
madian apparuit ei angelus domini et ait Dominus tecum
virorum fortissime. Dixitque ei gedeon obsecro domine. si dominus
nobiscum est cur apprehenderunt nos hec omnia ubi sunt
mirabilia eius. que narraverunt patres nostri atque dixerunt De
egipto eduxit nos dominus. Nunc autem dereliquit nos et tradidit
in manus madian. Respexitque ad eum dominus et ait Vade in
hac fortitudine tua et liberabis israel. de manu madian. Scito
quod miserim te. Qui respondens ait Obsecro domine mi in quo
liberabo israel. Ecce familia mea est infima in manasse. et ego
minimus in domo patris mei. Dixitque ei dominus Ego ero tecum
et percuties madian quasi unum virum. et ille: Si inveni inquit
gratiam coram te da michi signum quod tu sis qui loqueris ad me
Ne recedas hinc donec revertar ad te portans sacrificium et
offerens tibi. Qui respondit Ego prestolabor adventum tuum
Ingressus est itaque gedeon et coxit edum et de farine modio
azimos panes carnes quoque ponens in canistro et ius carnium

mittens in ollam tulit omnia sub quercu et obtulit ei Cui dixit
angelus domini Tolle carnes et panes azimos et pones super
petram illam et ius desuper funde Cumque fecisset ita exten-
dit angelus domini summitate virge quam tenebat in manu
et tetigit carnes et azimos panes ascendit que ignis de
petra et carnes azimosque panes consumpsit Angelus
autem domini evanuit ex oculis eius Videns que Gedeon
quod esset angelus domini et ait Heu mi domine deus quia vi-
di angelum domini facie ad faciem Dixitque ei dominus Pax
tecum ne timeas non morieris Edificavit ergo ibi Gedeon
altare domino vocavitque illud domini pax usque in presentem
diem Cum autem adhuc esset in ephra que est familie ezri
Nocte illa dixit dominus ad eum Tolle taurum patris tui
et alterum taurum annorum septem Destruesque aram
baal que est patris tui et nemus quod circa aram est
succide et edificabis altare domino deo tuo in summitate pe-
tre huius super quam sacrificium ante posuisti Tollesque taurum
secundum et offeres holocaustum super lignorum struem que
de nemore succideris Assumptis igitur Gedeon decem viris
de servis suis fecit sicut preceperat dominus Timens autem do-
mum patris sui et homines illius civitatis per diem facere
noluit sed omnia nocte complevit Cumque surrexissent
viri oppidi eius mane viderunt destructam aram
baal lucumque succisum et taurum alterum impositum
super altare quod tunc edificatum erat Dixeruntque
ad invicem Quis hoc fecit Cumque perquirerent auctorem
facti dictum est Gedeon filius Ioas fecit hec omnia
Et dixerunt ad Ioas Produc filium tuum ut moriatur
quia destruxit aram baal et succidit nemus Quibus
ille respondit Numquid ultores estis baal ut pugnetis
pro eo Qui adversarius eius est moriatur antequam
lux crastina veniet Si deus est vindicet se ab eo qui suf-
fodit aram eius Ex illo die vocatus est Gedeon Jerobaal
eo quod dixisset Ioas Ulciscatur se baal de eo qui suffo-
dit altare eius Igitur omnis madian et amalech

Et orientales populi congregati sunt simul et transeuntes iordanem castra metati sunt in valle iezrael Spiritus autem domini induit Gedeon Qui clangens buccina convocavit abiezer domum ut se sequeretur Misit quoque nuncios in universum manassen Qui et ipse secutus est eum et alios nuncios in aser et zabulon et neptalim Qui occurrerunt ei Dixitque Gedeon ad dominum Si salvum facis per manum meam populum israel sicut locutus es Ponam vellus hoc lane in are Si ros in solo vellere fuerit et in omni terra siccitas sciam quod per manum meam sicut locutus es liberabis israel Factumque est ita Et de nocte consurgens expresso vellere concham rore implevit Dixit quoque rursum ad dominum Ne irascatur furor tuus contra me si adhuc semel temptavero signum querens in vellere Oro ut solum vellus siccum sit et omnis terra rore madens Fecitque dominus nocte illa ut postulaverat Gedeon et fuit siccitas in solo vellere et ros in omni terra etc

VII

Igitur Gerobaal qui et Gedeon de nocte consurgens et omnis populus cum eo venit ad fontem qui vocatur arath Erant autem castra madian in valle ad septentrionalem plagam collis excelsi Dixitque dominus ad Gedeon Multus tecum est populus nec tradetur madian in manus eius ne glorietur contra me israel et dicat meis viribus liberatus sum Loquere ad populum et cunctis audientibus predica Qui formidolosus et timidus est revertatur Recesserunt que de monte galaad et reversi sunt ex populo viginti duo milia virorum et tantum decem milia remanserunt Dixitque dominus ad Gedeon Adhuc populus multus est Duc eos ad aquas et et ibi probabo eos et de quo dixero tibi ut tecum vadat ipse pergat Quem ire prohibuero revertatur Cumque descendisset populus ad aquas Dixit dominus ad Gedeon Qui lingua lambuerit aquas manu et sicut solent canes lambere separabis eos seorsum Qui autem curvatis genibus biberint in altera parte erunt Fuit itaque numerus eorum manu ad os proicientes aquas lambuerant trecenti viri Omnis autem reliqua multitudo flexo poplite biberat

et ait dominus ad Gedeon

In trecentis viris qui lambuerunt aquas liberabo vos et tra-
dam Madian in manu tua. Omnis autem reliqua multitudo
revertatur in locum suum. Sumptis itaque pro numero cibariis
et tubis omnem reliquam multitudinem abire precepit ad taber-
nacula sua. Et ipse cum trecentis viris se certamini dedit. Ca-
stra autem Madian erant subter in valle. Eadem nocte dixit dominus
ad eum Surge et descende in castra: quia tradidi eos in ma-
nu tuam. Si autem solus ire formidas descendat tecum Phara
puer tuus. Et cum audieris quid loquantur tunc conforta-
buntur manus tue et securior ad hostium castra descendes. De-
scendit ergo ipse et Phara puer eius in partem castrorum ubi erant
armatorum vigilie. Madian autem et Amalech et omnes orientales
populi fusi iacebant in valle ut locustarum multitudo. Cameli
quoque innumerabiles erant sicut ~~ara~~ arena que iacet in
littoribus maris. Cumque venisset Gedeon narrabat aliquis
sompnium proximo suo et in hunc modum referebat quod
viderat. Vidi sompnium et videbatur michi quasi subcinericius
panis ex ordeo volui et in Madian castra descendere. Cumque
pervenisset ad tabernaculum percussit illud atque subvertit
et terre funditus coequavit. Respondit his cui loquebatur
Non est hoc aliud nisi gladius Gedeonis filii Ioas viri is-
raelite. Tradidit enim deus in manu eius Madian et omnia
castra eius. Cumque audisset Gedeon sompnium et interp-
retacionem eius adoravit dominum et reversus est ad castra et ait
Surgite tradidit enim dominus in manus vestras castra Madian.
Divisitque trecentos viros in tres partes et dedit tubas in
manibus eorum lagenasque vacuas ac lampades in me-
dio lagenarum et dixit ad eos. Quod me facere videritis
hoc facite. Ingrediar partem castrorum et quod fecero ~~sectam~~
sectamini. Quando personuerit tuba in manu mea vos
quoque per circuitum castrorum clangite et conclamate domino
et Gedeoni. Ingressusque est Gedeon et trecenti viri qui
erant cum eo in partem castrorum incipientibus vigiliis noctis
medie et custodibus suscitatis ceperunt buccinis clangere
et complodere inter se lagenas. Cumque per gyrum castrorum

in tribus personarent locis et ydrias confregissent. tenuerunt
sinistris manibus lampades et dextris sonantes tubas clama
veruntque dicentes Gladius domini et Gedeonis stantes singuli
in loco suo per circuitum castrorum hostilium. Omnia itaque castra
turbata sunt et vociferantes ululantesque fugierunt. et nichi
lominus insistebant trecenti viri buccinis personantes Immisitque
dominus gladium in omnibus castris. et mutua se cede truncabant
fugientes usque bethsa. Conclamantes autem viri israel de
neptalim et asser et omni manasse persequebantur madian
et dedit dominus victoriam populo israel in die illa. Misitque
Gedeon nuncios in omnem montem effraym dicens: De
scendite in occursum madian. et occupate aquas usque bethbera
atque iordanem. Clamavitque omnis ephraym et preoccupa
vit aquas. usque bethbera atque Jordanem. Apprehensosque duos
viros madian oreb et zeb interfecit oreb in petra oreb.
zeb vero in torculari zeb. Et persecuti sunt madian capita
oreb et zeb portantes ad gedeon transfluenta iordanis

VIII

Dixeruntque ad eum viri ephraym Quid est hoc quod
facere voluisti ut nos non vocares cum ad pugnam
pergeres contra madian Iurgantes fortiter et prope vim in
ferentes Quibus ille respondit Quid enim tale facere potui quale
vos fecistis Nonne melior est racemus ephraym vindemiis
abiezer In manus vestras tradidit dominus principes madian oreb
et zeb Quid tale facere potui quale vos fecistis Quod cum locu
tus esset. requievit spiritus eorum quo tumebant contra eum Cumque
venisset Gedeon ad iordanem transivit cum trecentis viris
qui secum erant et pre lassitudine fugientes persequi non poterant
Dixitque ad viros soccoth date obsecro panes populo qui mecum
est quia valde defecerunt ut possimus persequi zebee et salma
na reges madian Responderunt principes soccoth Forsitan
palme manuum zebee et salmana in manu tua sunt et
ideo postulas ut demus exercitui tuo panes Quibus ille ait
Cum ergo tradiderit dominus zebee et salmana in manus me
as et cum reversus fuero victor in pace conteram carnes
vestras cum spinis tribulisque deserti Et inde conscendens venit

in phanuel locutusque est ad viros loci illius similia Cui et
illi responderunt sicut responderunt viri socchot Dixit itaque
et eis Cum reversus fuero victor in pace destruam turrim
hanc Zebee autem et salmana requiescebant cum omni exercitu
suo Quindecim enim milia remanserant ex omnibus turmis
orientalium populorum cesis centum viginti milibus bellatorum
et educencium gladium Ascendensque gedeon per viam eorum qui
in thabernaculis morabantur ad orientalem plagam nobe
et iecbaa · percussit castra hostium qui securi erant et nichil
adversi suspicabantur Fugeruntque zebee et salmana quos
persequens Gedeon comprehendit turbato omni exercitu eorum
Revertens de bello ante solis ortum Apprehendit puerum de viris
soccoth interrogavitque eum nomina principum · et seniorum
soccoth et descripsit septuaginta septem viros Venitque ad
soccoth et dixit eis En zebee et Salmana super quibus
exprobrastis michi dicentes Forsitan manus zebee et salma
na in manibus tuis sunt · et ideo postulas ut demus
viris qui lassi sunt et defecerunt panes Tulit ergo seniores
civitatis · et spinas deserti ac tribulos et contrivit cum eis
atque comminuit viros socchot Turrem quoque phanuel
subvertit occisis habitatoribus civitatis Dixitque ad zebee
et salmana Quales fuerunt viri quos occidistis in thabor
Qui responderunt ei Similes tui et unusquisque ex eis quasi
filius regis Quibus ille ait Fratres mei fuerunt filii matris
mee Vivit dominus si servassetis eos Non vos occiderem Di
xitque Gedeon iether primogenito suo Surge et interfi
ce eos qui non eduxit gladium timebat enim quia adhuc
puer erat · Dixeruntque zebee et salmana Tu surge
et irrue in nos quia iuxta etatem robur est hominis Sur
rexit ergo Gedeon et interfecit zebee et salmana reges
madian et tulit ornamenta ac bullas quibus colla
regalium camelorum decorari solent · Dixeruntque omnes viri
israel ad gedeon Dominare nostri tu et filius tuus et filius
filii tui quia liberasti nos de manu madian Quibus
ille ait Non dominabor vestri · nec dominabitur in vos filius

meus sed dominabitur dominus. Dixitque ad eos: Unam petitionem postulo
a vobis: date michi inaures ex preda vestra. Inaures enim
aureas ysmahelite habere consueverant. Qui responderunt:
libentissime dabimus. Expandentesque super terram pallium proie-
cerunt in eo inaures de preda. Et fuit pondus postulatarum
inaurium mille septingenti auri sicli absque ornamentis
et monilibus et veste purpurea quibus madian reges uti
soliti erant, et preter torques aureas camelorum. Fecitque ex eo
gedeon ephod et posuit illud in civitate sua ephra. Fornicatus-
que est omnis israel in eo et factum est gedeoni et omni
domui eius in ruinam. Humiliatus est autem madian
coram filiis israel nec potuerunt ultra elevare cervices.
Sed quievit terra per quadraginta annos quibus prefuit
gedeon. Abiit quoque Jerobaal filius Joas et habitavit in
domo sua. Habuitque septuaginta filios qui omnes egres-
si sunt de femore eius eo quod plures haberet uxores. Concu-
bina autem eius quam habebat in sichem genuit ei filium no-
mine abymelech. Mortuusque est gedeon filius Joas in senec-
tute bona et sepultus in sepulchro Joas patris sui in ephra
de familia ezri. Postquam autem mortuus est gedeon aversi
sunt filii israel et fornicati sunt cum baalim. Percusserunt-
que cum baal fedus ut esset eis in deum nec recordati sunt
domini dei sui qui eruit eos de manibus omnium inimicorum suorum
per circuitum. Nec fecerunt misericordiam cum domo Jerobaal qui
est gedeon iuxta omnia bona que fecerat israeli. ix

Abiit autem abimelech filius Jerobaal in sychem
ad fratres matris sue et locutus est ad eos et
ad omnem cognationem domus patris et matris sue dicens:
loquimini ad omnes viros sychem: Quid vobis est melius
ut dominentur vobis vestri septuaginta viri omnes filii
Jerobaal an ut dominetur vestri unus vir. Simulque conside-
rate quia os vestrum et caro vestra sum. Locutique sunt fratres
matris eius de eo ad omnes viros sychem universos sermones
istos et inclinaverunt cor eorum post abimelech dicentes:
frater noster est. Dederuntque ei septuaginta pondera argenti

de fano baalberith · qui conduxit sibi ex eo viros inopes et va-
secutique sunt eum et venit in domum patris sui ephra et
occidit fratres suos filios Ierobaal septuaginta viros super
lapidem unum · Remansitque Ioatham filius Ierobaal
minimus et absconditus est · Congregati sunt autem om-
viri sychym et universe familie urbis mello · Abierunt-
que et constituerunt regem abymelech iuxta quercum que
stabat in sychem · Quod cum nunctiatum esset Ioatham
ivit et stetit in vertice montis garizim · Elevataque vo-
ce clamavit et dixit · audite me viri sychem ita ut au-
diat vos deus · Ierunt ligna ut ungerent super se regem ·
Dixeruntque olive · impera nobis · Que respondit · Numquid
possum deserere pinguedinem meam · qua et dii utuntur
et homines et venire ut inter ligna promovear · Dixe-
runtque ligna ad arborem ficum · Veni et super nos regnum
accipe · Que respondit eis · Numquid possum deserere dul-
cedinem meam · fructusque suavissimos · et ire ut inter ce-
tera ligna promovear · Locuta quoque sunt ligna ad vi-
tem · Veni et impera nobis · Que respondit · Numquid possum de-
serere vinum meum · quod letificat deum et homines · et
inter ligna cetera promovear · Dixeruntque omnia ligna
ad ramnum · Veni et impera nobis · Que respondit eis ·
Si vere me regem vobis constituitis · venite et sub mea
umbra requiescite · Si autem non vultis egrediatur ignis
de ramno · et devoret cedros libani · Nunc igitur si re-
cte et absque peccato constituistis super vos regem abymelech et
bene egistis cum Ierobaal et cum domo eius et red-
didistis vicem beneficiis eius · qui pugnavit pro vobis · et
animam suam dedit periculis · ut erueret vos de manu
madian · Qui nunc surrexistis contra domum patris mei
et interfecistis filios eius septuaginta viros super unum la-
pidem · et constituistis regem abymelech filium anc-
eius super habitatores sychem · eo quod frater vester sit · Si er-
go recte et absque vitio egistis cum Ierobaal et domo eius
hodie letemini in abymelech · et ille letetur in vobis :~

Sin autem perverse egrediatur ignis ex eo et consumat habitatores Sychem et oppidum Mello. Egrediaturque ignis de viris Sychem et de oppido Mello et devoret Abymelech. Que cum dixisset fugit et abiit in Berara habitavitque ibi ob metum Abymelech fratris sui. Regnavit itaque Abymelech super Israel tribus annis. Misitque deus spiritum pessimum inter Abymelech et habitatores Sichem. Qui ceperunt eum detestari et scelus interfectionis septuaginta filiorum Jerobaal et effusionem sanguinis eorum conferre in Abimelech fratrem suum et inter ceteros Sychimorum principes qui eum adjuverant. Posueruntque insidias adversum eum in montium summitate et dum illius prestolabantur adventum exercebant latrocinia agentes predas de pretereuntibus. Nunciatumque est Abimelech. Venit autem Gaal filius Obed cum fratribus suis et transivit in Sychimam. Ad cuius adventum erecti habitatores Sychem egressi sunt in agros vastantes vineas uvasque calcantes et factis cantancium choris ingressi sunt fanum dei sui et inter epulas et pocula maledicebant Abymelech clamante Gaal filio Obed. Quis est Abimelech et que est Sychem ut serviamus ei. Numquid non est filius Jerobaal et constituit principem Zebul servum suum super viros Emor patris Sichem. Cur igitur serviemus ei. Utinam daret aliquis populum istum sub manu mea ut auferrem de medio Abymelech. Dictumque est Abymelech. Congrega exercitus multitudinem et veni. Zabul enim princeps civitatis auditis sermonibus Gaal filii Obed iratus est valde et misit clam ad Abymelech nuncios dicens. Ecce Gaal filius Obed venit in Sychimam cum fratribus suis et oppugnat adversum te civitatem. Surge itaque nocte cum populo qui tecum est et latita in agro et primo mane oriente sole irrue super civitatem. Illo autem egrediente adversum te cum populo suo fac ei quod potueris. Surrexit itaque Abymelech cum omni exercitu suo nocte et tetendit insidias inter Sythimam in quatuor locis. Egressusque est Gaal filius Obed et stetit in introitu porte civitatis. Surrexit autem Abimelech

et omnis exercitus cum eo de insidiarum loco Cumque vidis
set populum gaal dixit ad zebul Ecce de montibus multitudo
descendit Cui ille respondit Umbras montium vides quasi
hominum capita et hoc errore deciperis Rursumque gaal ait
Ecce populus de umbilico terre descendit et unus cuneus
venit per viam que respicit quercum Cui dixit zebul
Ubi est nunc os tuum quo loquebaris quis est abimelech ut ser
viamus ei Nonne iste est populus quem despiciebas Egre
dere et pugna contra eum Abiit ergo gaal expectante si
chimorum populo et pugnavit contra abimelech Cui perse
cutus est eum fugientem et in urbem compulit Cecide
runtque de parte eius plurimi usque ad portam civitatis et abi
melech sedit in ruma zebul autem gaal et socios eius
expulit de urbe nec in ea passus est commorari Sequenti
autem die egressus est populus in campum Quod cum
nunciatum esset abymelech tulit exercitum suum et divisit
in tres turmas tendens insidias in agris Vidensque
quod egrederetur populus de civitate surrexit et irruit
in eos cum cuneo suo oppugnans et obsidens civita
tem Due autem turme palantes per campum adversarios
persequebantur Porro abimelech omni illo die oppugnabat
urbem quam cepit interfectis habitatoribus eius ipsaque de
structa ita ut sal in ea dispergeret Quod cum audissent qui
habitabant in turre sichimorum ingressi sunt phanum
dei sui berith ubi fedus cum eo pepigerant et ex eo locus
nomen acceperat qui erat valde munitus Abymelech
quoque audiens viros turris sichimorum pariter congloba
tos ascendit in montem selmon cum omni populo suo et
arrepta securi precidit arboris ramum impositumque
ferens humero dixit ad socios Quod me videtis facere
hoc cito facite Igitur certatim ramos de arboribus preciden
tes sequebantur ducem Qui circumdantes presidium
succenderunt Atque ita factum est ut fumo et igne mille
hominum necarentur viri pariter ac mulieres habitatores
turris sychem Abymelech autem inde proficiscens venit

ad oppidum thebes quod circumdans obsedit exercitu Erat aut
turris excelsa in media ciuitate ad quam confugerant viri simul
ac mulieres · et omnes principes ciuitatis · clausa firmissime ianua
et super turris tectum stantes per propugnacula Accedensque abyme
lech iuxta turrim pugnabat fortiter Et appropinquans ostio ignem
supponere nitebatur Et ecce vna mulier fragmen mole desuper
iaciens illisit capiti abymelech et confregit cerebrum eius Qui vo
cauit cito armigerum suum et ait ad eum · euagina gladium tuum et
percute me ne forte dicatur quod a femina interfectus sim Qui iussa
perficiens interfecit eum Illoque mortuo omnes qui cum eo erant
de israel reuersi sunt ad sedes suas Et reddidit dominus malum quod
fecerat abymelech contra patrem suum · interfectis septuaginta fra
tribus suis Sychimitis quoque quod operati erant retributum est Et
venit super eos maledictio ioatham filii ierobaal

Post abymelech · surrexit dux in israel thola filius phua
patrui abymelech vir de ysachar · qui habitauit in sa
mir montis ephraym et iudicauit israel viginti et
tribus annis Mortuusque ac sepultus est in samyr Huic succes
sit iair galaadites qui iudicauit israel per viginti et duos annos
habens triginta filios sedentes super triginta pullos asinarum
et principes triginta ciuitatum que ex nomine eius appellate sunt ·
auothiair id est oppida iair vsque in presentem diem in terra galaad
Mortuusque est iair ac sepultus in loco cui est vocabulum camon
Filii autem israel peccatis veteribus iungentes noua fecerunt ma
lum in conspectu domini et seruierunt ydolis baalim et astaroth et
diis syrie ac sydonis et moab et filiorum ammon et philistiim ·
Dimiseruntque dominum et non colebant eum Contra quos iratus
dominus tradidit eos in manus philistym et filiorum ammon afflictique
sunt et vehementer oppressi · per annos decem et octo omnes qui
habitabant transiordanem in terra amorrei que est in galaad :
intantum vt filii ammon iordane transmisso vastarent iudam
et beniamin et ephraym afflictusque est israel nimis : et cla
mantes ad dominum dixerunt Peccauimus tibi quia dereliquimus
deum nostrum et seruiuimus baalim · Quibus locutus est dominus

Numquid non egyptij et amorrei filijque ammon et philistijm
Sydoniique et amalech et chanaan oppresserunt vos et clama
stis ad me et erui vos de manu eorum et tamen reliquistis me
et coluistis deos alienos ideo non addam vt vltra vos liberem
Ite et invocate deos alienos quos elegistis ipsi vos liberent
in tempore angustie. Dixeruntque filij israel ad dominum peccavimus
Redde tu nobis quicquid tibi placet tantum nunc libera nos.
Que dicentes omnia de finibus suis alienorum deorum ydola proiece
runt et servierunt domino deo Qui doluit super miserijs eorum Itaque
filij ammon conclamantes in galaad fixere tentoria Contra
quos congregati filij israel in masphat castrametati sunt.
Dixeruntque principes galaad singuli ad proximos suos Qui
primus e nobis contra filios ammon ceperit dimicare erit
dux populi galaad

XI

Fuit in illo tempore
Iepte galaadites vir fortissimus atque pugnator filius
mulieris meretricis qui natus est de galaad Habu
it autem galaad vxorem de qua suscepit filios Qui postquam
creverunt eiecerunt iepte dicentes heres in domo patris
nostri esse non poterit quia de adultera matre generatus es
quos ille fugiens atque devitans habitavit in terra thob
Congregatique sunt ad eum viri inopes et latrocinantes
et quasi principem sequebantur In illis diebus pugnabant
filij ammon contra israel Quibus acriter instantibus per
rexerunt maiores natu de galaad vt tollerent in auxilium
sui iepte de terra tob. Dixeruntque ad eum veni et esto
princeps noster et pugna contra filios ammon Quibus
ille respondit Nonne vos estis qui odistis me et eiecistis
de domo patris mei. et nunc venistis ad me necessitate compulsi
Dixeruntque principes galaad ad iepte Ob hanc igitur cau
sam ad te nunc venimus vt proficiscaris nobiscum et pugnes
contra filios ammon Sisque dux omnium qui habitant in terra
galaad Iepte quoque dixit eis Si vere venistis ad me vt
pugnem pro nobis contra filios ammon tradideritque eos dominus
in manus meas Ego ero princeps vester Qui responderunt ei:

Dominus qui hec audit ipse mediator ac testis est quod nostra
promissa faciemus Abijt itaque yepte cum principibus galaad
fecitque eum omnis populus principem sui locutusque est yepte
omnes sermones suos coram domino in masphat: et misit
nuncios ad regem filiorum amon qui ex persona sua dicerent
Quid mihi et tibi est quia venisti contra me ut vastares terram
meam Quibus ille respondit Quia tulit israel terram meam
quando ascendit de egipto a finibus arnon usque ad iaboth atque
iordanem Nunc igitur cum pace redde michi eam Per quos
rursum mandavit yepte et imperavit eis ut dicerent regi
ammon hec dicit yepte Non tulit israel terram moab nec
terram filiorum ammon Sed quando de egipto conscenderunt
ambulavit per solitudinem usque ad mare rubrum et venit in
cades Misitque nuncios ad regem edom dicens Dimitte me
ut transeam per terram tuam Qui noluit acquiescere precibus
eius Misit quoque ad regem moab qui et ipse transitum prebere
contempsit Mansit itaque in cades et circuivit ex latere terram
edom et terram moab venitque contra orientalem plagam
terre moab et castrametatus est trans arnon nec voluit intra-
re terminos moab Arnon quippe confinium est terre moab
Misit itaque israel nuncios ad seon regem amorreorum qui ha-
bitat in esebon et dixerunt ei dimitte me ut transeam per
terram tuam usque ad fluvium Qui et ipse israel verba despiciens
Non dimisit eum transire per terminos suos sed infinita
multitudine congregata egressus est contra eum in yessa et
fortiter resistebat tradiditque eum dominus in manus israel cum
omni exercitu suo Qui percussit eum et possedit omnem terram
amorrei habitatores regionis illius et universos fines eius
de arnon usque iaboth et de solitudine usque ad iordanem
Dominus ergo deus israel subvertit amorreum pugnante contra illum
populo suo israel et tu nunc vis possidere terram eius Nonne
ea que possedit chamos deus tuus tibi iure debentur Que
autem dominus deus noster victor obtinuit in nostram possessionem cedent
nisi forte melior es balach filio sephor rege moab aut docere

potes quod inregatus sit contra israel et pugnaverit contra eum qui ha-
bitavit in esebon et viculis eius et in aroer et villis eius
vel in cunctis civitatibus iuxta iordanem: per ccc annos Cur
tanto tempore nichil super hac repeticione temptastis Igitur non
ego pecco in te. sed tu contra me male agis indicens michi bella
non iusta. Iudicet dominus arbiter huius diei inter israel et inter filios
ammon Noluitque adquiescere rex filiorum ammon verbis yep-
te que per nuncios mandaverat Factus est ergo super yepte spiritus
domini et circuiens galaad . et manasse . masphat quoque et
galaad et inde transiens ad filios ammon votum vovit domino
dicens Si tradideris filios ammon in manus meas quicumque
primus egressus fuerit de foribus domus mee michique occurre-
rit Revertenti cum pace a filiis ammon . eum holocaustum
offeram domino Transivitque yepte ad filios ammon ut pugna-
ret contra eos . Quos tradidit dominus in manus eius percussitque ab
aroer usque dum veniret in mennith viginti civitates et
usque ad abel, que est vineis consita . plaga magna nimis
humiliatique sunt filii ammon a filiis israel Revertenti autem
yepte in masphat domum suam occurrit ei unigenita filia
cum tympanis et choris Non enim habebat alios liberos:
Qua visa scidit vestimenta sua et ait heu filia mi decepi-
sti me et ipsa decepta es Aperui enim os meum ad dominum et
aliud facere non potero Cui illa respondit Pater mi si aperu-
isti os tuum ad dominum . fac michi quodcumque pollicitus es con-
cessa tibi ulcione atque victoria de hostibus tuis Dixitque ad
patrem hoc solum michi presta quod deprecor Dimitte me ut duobus
mensibus circueam montes et plangam virginitatem meam cum
sodalibus meis Cui ille respondit . Vade . Et dimisit eam duobus
mensibus Cumque abissent cum sociabus ac sodalibus suis flebat
virginitatem suam in montibus Expletisque duobus mensibus re-
versa est ad patrem suum . et fecit ei sicut voverat . que ignora-
bat virum Exinde mos increvit in israel et consuetudo
servata est ut post anni circulum conveniant in unum filie israel
et plangant filiam yepte galaadite diebus quatuor

Ecce autem in ephraym orta sedicio est Nam trans- xii
euntes contra aquilonem dixerunt ad iepte quare
vadens ad pugnam contra filios ammon vocare nos
noluisti ut pergeremus tecum Igitur incendemus domum tuam
Quibus ille respondit Disceptacio erat michi et populo meo contra
filios ammon vehemens vocavique vos ut michi preberetis au-
xilium et facere noluistis Quod cernens posui in manibus meis
animam meam transivique ad filios ammon et tradidit eos
dominus in manus meas Quid commerui ut adversum me consur-
gatis in prelium Vocatis itaque ad se cunctis viris galaad pugna-
bat contra ephraym quia dixerat fugitivus est galaad de ephra-
ym et habitat in medio ephraym et manasse Occupa-
verunt que galaadite vada iordanis per que ephraym re-
versurus erat Cumque venisset vir ad ea de ephraym nume-
ro fugiens atque dixisset Obsecro ut me transire permittatis
Dixerunt que galaadite Numquid Eufrateus es quo dicente non
sum interrogabant eum Dic ergo sebboleth quod interpretatur
spica Qui respondebat sebboleth eadem littera spicam expri-
mere non valens statimque apprehensum iugulabant in ipso
iordanis transitu et ceciderunt in illo tempore de ephraym
quadraginta duo milia Iudicavitque iepte galaadites
israel sex annis et mortuus est ac sepultus in civitate
sua galaad Post hunc iudicavit israel abessam de
bethlem qui habuit triginta filios et totidem filias quas
emittens foras maritis tradidit et eiusdem numeri filiis
suis accepit uxores introducens in domum suam Qui septem
annis iudicavit israel Mortuusque est ac sepultus in beth-
leem Cui successit ahialon zabulonites et iudicavit israel
decem annis Mortuusque est ac sepultus in zabulon
Post hunc iudicavit israel abdon filius hellel pharatonites qui
habuit xl filios et xxx ex eis nepotes ascendentes super septu-
aginta pullos asinarum et iudicavit israel octo annis Mortuusque
est ac sepultus in pharaton terre effraym in monte amalech

Rursumque filii israel fecerunt malum xiii

Secundum Jeronimum ad Nepotianum Sicera hebreo sermone omnis potio nuncupatur que inebriare potest sive illa que frumento conficitur sive pomorum succo aut favi decoquuntur in dulcem et barbaram potionem aut palmarum fructus exprimuntur in liquorem coctisque frugibus aqua pinguior colatur ... et ... fugite similiter ut vinum

in conspectu domini Qui tradidit eos in manus philistinorum quadraginta annis Erat autem vir quidam de saraa et de stirpe dan nomine manue habens uxorem sterilem Cui apparuit angelus domini et dixit ad eam Sterilis es et absque liberis Sed concipies et paries filium Cave ergo ne vinum bibas ac siceram nec inmundum quicquam comedas quia concipies et paries filium cuius non tanget caput novacula Erit enim nazareus dei ab infantia sua et ex matris utero et ipse incipiet liberare israel de manu philistinorum Que cum venisset ad maritum suum dixit ei Vir dei venit ad me habens vultum angelicum terribilis nimis Quem cum interrogassem quis esset et unde venisset et quo nomine vocaretur noluit michi dicere sed hoc respondit Ecce concipies et paries filium Cave ne vinum bibas nec siceram et ne aliquo vescaris inmundo Erit enim puer nazareus dei ab infantia sua et ex utero matris usque ad diem mortis sue Oravit itaque manue dominum et ait Obsecro domine ut vir dei quem misisti veniat iterum et doceat nos quid debeamus facere de puero qui nasciturus est Exaudivitque dominus precantem manue et apparuit rursum angelus dei uxori eius sedenti in agro Manue autem maritus eius non erat cum ea Que cum vidisset angelum festinavit et cucurrit ad virum suum nunciavitque ei dicens Ecce apparuit michi vir quem ante videram Qui surrexit et secutus est uxorem suam veniensque ad virum dixit ei Tu es qui locutus es mulieri Et ille respondit Ego sum Cui manue Quando inquit sermo tuus fuerit expletus quid vis ut faciat puer aut a quo se observare debebit Dixitque angelus domini ad manue Ab omnibus que locutus sum uxori tue abstineat se et quicquid ex vinea nascitur non comedat vinum et siceram non bibat Nullo vescatur inmundo et quod ei precepi impleat atque custodiat Dixitque manue ad angelum domini Obsecro te ut adquiescas precibus meis et faciamus tibi unum edum de capris Cui respondit angelus Si me cogis non comedam panes tuos Si autem vis holocaustum facere offer

illud dno et nesciebat manue qz angelus dei esset Dixit qz
ad eum Quod est tibi nomen vt si sermo tuus fuerit expletus honorem
te Cui ille respondit Cur queris nomen meum quod est mirabile
Tulit itaqz manue edum de capris et libamenta et posuit super
petram offerens dno qui facit mirabilia Ipse autem et vxor eius
intuebantur Cumqz ascenderet flamma altaris in celum an
gelus dni pariter in flamma pariter ascendit Statim qz intellexit
manue angelum domini esse et dixit ad vxorem suam
Morte moriemur quia vidimus dnm Cui respondit mulier
Si dns nos vellet occidere de manibz nris holocaustum et li
bamenta non suscepisset Nec ostendisset nobis hec omnia neqz
ea que sunt ventura dixisset Peperit itaqz filium et vocauit
nomen eius sampson Creuit qz puer et benedixit ei dns
Cepit qz spus dni esse cum eo in castris daan inter Saraa
et esthaol XIIII

Descendit igitur Sampson in thamnatha vidensqz ibi mulierem de filiabz
philistinorum ascendit et nunciauit patri suo et matri
sue dicens Vidi mulierem in thamnata de filiabz philistinorum
Quam queso vt michi accipiatis vxorem Cui dixerunt pater
et mater sua Numquid non est mulier in filiabz fratrum tuorum
et in omni populo tuo Quia vis accipere vxorem de philistiim
qui incircumcisi sunt Dixitqz sampson ad patrem suum
Hanc michi accipe quia placuit oculis meis Parentes
autem eius nesciebant qz res a dno fieret et quereret occasionem
contra philistiim Eo autem tempore philistiim dominabantur
israeli Descendit itaqz sampson cum patre suo et matre
in thamnata Cumqz venisset ad vineas oppidi apparuit
catulus leonis seuus rugiens et occurrit ei Irruit
autem spus domini in sampson et dilacerauit leonem quasi edum
in frusta discerpens nichil omnino habens in manu et
hoc patri et matri noluit indicare Descendit
qz et locutus est mulieri que placuerat oculis eius et
post aliquot dies reuertens vt acciperet eam declinauit
vt videret cadauer leonis et ecce examen apum in ore

leonis erat ac favus mellis Quem cum sumpsisset in manibus comedebat in via veniensque ad patrem suum et matrem dedit eis partem Qui et ipsi comederunt Nec tamen eis voluit indicare quod mel de corpore leonis assumpserat Descendit itaque pater eius ad mulierem et fecit filio suo sampson convivium Sic enim iuvenes facere consueverant Cum igitur cives loci illius vidissent eum dederunt ei sodales triginta qui essent cum eo Quibus locutus est sampson Proponam vobis problemma Quod si solveritis michi intra septem dies convivii dabo vobis triginta sindones et totidem tunicas Sin autem non potueritis solvere vos dabitis michi xxx sindones et eiusdem numeri tunicas Qui responderunt ei Propone problemma ut audiamus Dixitque sampson De comedente exivit cibus et de forte egressa est dulcedo Nec potuerunt per tres dies propositionem solvere Cumque adesset dies septimus Dixerunt ad uxorem sampson Blandire viro tuo et suade ei ut indicet tibi quid significet problemma Quod si facere nolueris incendemus et te domum patris tui An idcirco nos vocastis ad nuptias ut spoliaretis Que fundebat apud sampson lacrimas et querebatur dicens Odisti me et non diligis idcirco problemma quod proposuisti filiis populi mei non vis michi exponere At ille respondit Patri meo et matri nolui dicere et tibi indicare potero Septem igitur diebus convivii flebat apud eum tandem die septimo cum ei molesta esset exposuit Que statim indicavit civibus suis et illi dixerunt ei die septimo ante solis occubitum Quid dulcius melle et quid leone fortius Qui ait ad eos Si non arassetis in vitula mea non invenissetis propositionem meam Irruit itaque in eum spiritus domini Descenditque ascalonem et percussit ibi triginta viros Quorum ablatas vestes dedit hiis qui problemma solverant Iratusque nimis ascendit in domum patris sui Uxor autem eius accepit maritum unum de amicis eius et pronubis etc. Sequitur

XV

Post aliquantulum aut(em) temporis cum dies triticee mes
sis instaret venit sampson in visere volens uxorem suam
et attulit ei edum de capris Cumque cubiculum eius solito
to vellet intrare prohibuit eum pater illius dicens Putavi quod odis
ses eam et ideo tradidi illam amico tuo Sed habet sororem que
iunior est et pulcrior illa . sit tibi pro ea uxor Cui respondit sam
pson Abhinc die non erit culpa in me contra philisteos faciam enim
vobis mala Perrexit que et cepit trecentas vulpes caudasque ear(um)
iunxit ad caudas . et faces ligavit in medio quas igne suc
cendens dimisit ut hinc illucque discurrerent . que statim perrexerunt
in segetes philistinorum Quibus succensis comportate iam fru
ges et adhuc stantes in stipula concremate sunt in tantum ut
vineas et oliveta flamma consumeret Dixeruntque philistim
Quis fecit hanc rem Quibus dictum est Sampson gener tham
natei quia tulit uxorem eius et alteri tradidit hec operatus est
Ascenderuntque philistim et combusserunt tam mulierem quam
patrem eius Quibus ait sampson . licet feceritis tamen adhuc de
vobis expetam ultionem . et tunc quiescam Percussitque eos
ingenti plaga ita ut stupentes suram femori imponerent
et descendens habitavit in spelunca petre etham Igitur asce
dentes philistim in terram iuda castrametati sunt in eo
loco in loco qui postea vocatus est lechi . i . maxilla ubi eorum
est effusus exercitus Dixeruntque ad eos de tribu iuda Cur
ascendistis ad versum nos Qui responderunt ut ligemus
sampson venimus et reddamus ei que in nos operatus
est / Descenderunt ergo tria milia virorum de iuda ad spelun
cam silicis etham Dixeruntque ad sampson Nescis quod
philistim imperant nobis . quare hoc facere voluisti Quibus
ille ait Sicut fecerunt michi feci eis ligare inquiunt te
venimus et tradere in manus philistinorum Quibus respon
dit sampson Iurate et spondete michi . quod non me occidetis
Dixerunt non te occidemus , sed vinctum trademus ligaverunt
que eum duobus novis funibus et tulerunt de petra etham
Qui cum venisset ad locum maxille . et philistim vociferantes

occurrissent ei irruit spiritus domini in eum et sicut solent ad ar-
dorem ignis ligna consumi ita et vincula quibus ligatus
erat dissipata sunt et soluta. inventamque maxillam id est man-
dibulam asini que iacebat arripiens interfecit in ea mille
viros et ait In maxilla asini et in mandibula pulli
asinarum delevi eos et percussi mille viros Cumque hec canens
verba complevisset proiecit mandibulam asini de manu
et vocavit nomen loci illius ramathlechi quod interpretatur
elevacio maxille. Sitiensque valde clamavit ad dominum et ait
Tu dedisti in manu servi tui salutem hanc maximam atque vic-
toriam, et en siti morior incidamque in manus incircumci-
sorum Aperuit itaque dominus molarem dentem in maxilla
asini et egresse sunt ex eo aque Quibus haustis refocillavit
spiritum et vires recepit Iccirco appellatum est nomen loci illius
Fons invocantis de maxilla usque in presentem diem Iudi-
cavitque israel in diebus philistiim viginti annis

XVI Abiit quoque in gazam et vidit ibi mulierem meretricem
ingressusque est ad eam Quod cum vidissent philistiim
et percrebruisset apud eos intrasse in urbem sampson
circumdederunt eum positis in porta civitatis custodibus et
ibi tota nocte cum silencio prestolantes ut facto mane exeuntem
occiderent Dormivit autem sampson usque ad noctis medium et inde
consurgens apprehendit ambas porte fores cum postibus suis et
sera. impositisque humeris portavit ad verticem montis qui
respicit hebron Post hec amavit mulierem que habitabat in
valle soreth et vocabatur dalida Veneruntque ad eam omnes
principes philistinorum atque dixerunt. Decipe eum et disce ab
illo in quo tantam habeat fortitudinem et quo eum supera-
re valeamus et vinctum affligere Quod si feceris dabimus
tibi singuli mille centum argenteos Locuta est ergo dali-
da ad sampson Dic michi obsecro in quo sit tua maxima
fortitudo et quid sit quo ligatus rumpere nequeas Cui respondit
sampson Si septem nervicis necdum siccis funibus nec dum
siccis et adhuc humentibus ligatus fuero infirmus ero ut ceteri

homines Attulerunt que ad eum satrape philistinorum septem fu-
nes ut dixerat Quibus vinxit eum latentibus apud se
insidijs et in cubiculo finem rei expectantibus Clamavit
que ad eum. philistiim super te sampson Qui rupit vincula
quo si rumpit quis filum stupe tortum sputamine cum ardore
ignis acceperit et non est cognitum in quo esset fortitudo eius
Dixit que dalida ad eum ecce illusisti mihi et falsum locu-
tus es Saltem nunc indica mihi quo ligari debeas Cui ille
respondit Si ligatus fuero novis funibus qui nunquam
fuerunt in opere infirmus ero et aliorum hominum similis
Quibus rursum dalida vinxit eum et clamavit phi-
listiim super te sampson. in cubiculo insidijs preparatis. Qui
ita rupit vincula quasi fila telarum Dixit que dalida rur-
sum ad eum usque quo decipis me et falsum loqueris Ostende
quo vinciri debeas Si inquit septem crines capitis mei cum
licio plexueris et clavum his circumligatum terre infixeris infirmus
ero Quod cum fecisset dalida dixit ad eum philistiim super
te sampson Qui consurgens de somno extraxit clavum
cum cum crinibus et licio Dixit que ad eum Dalida Quomodo
dicis quod amas me cum animus tuus non sit mecum Per tres
vices mentitus es mihi et noluisti dicere in quo sit tua maxima
fortitudo Cum que molesta ei esset et per multos dies iugiter
adhereret spatium ad quietem non tribuens defecit anima eius
et ad mortem usque lassata est Tunc aperiens veritatem rei
Dixit ad eam Ferrum nunquam ascendit super caput meum quia
nazareus id est consecratus sum deo de utero matris mee Si ra-
sum fuerit caput meum recedet a me fortitudo mea et deficiam
eroque ut ceteri homines Videns illa quod confessus ei esset omnem
animum suum misit ad principes philistinorum atque mandavit
Ascendite adhuc semel quia nunc mihi aperuit cor suum
Qui ascenderunt assumpta pecunia quam promiserat
At illa dormire eum fecit super genua sua et in sinu suo
reclinare caput Vocavit que tonsorem et rasit septem crines
eius et cepit abicere eum et a se repellere Statim enim ab eo

fortitudo recessit Dixitque philistim super te samson Qui de som-
no surgens dixit in animo suo egrediar sicut antea feci et
me excutiam nesciens quod dominus recessisset ab eo Quem cum
apprehendissent philistim statim eruerunt oculos eius et dux-
erunt gazam vinctum cathenis et clausum in carcere mole-
re fecerunt Iamque capilli eius renasci ceperant et principes
philisteorum convenerunt in unum ut immolarent hostias
magnificas dagon deo suo et epularentur dicentes Tradi-
dit deus noster inimicum nostrum sampson in manus nostras Quod
etiam populus videns laudabat deum suum eademque dicebat
tradidit deus noster in manus nostras adversarium nostrum qui de-
levit terram nostram et occidit plurimos Letantesque per con-
vivia sumptis iam epulis preceperunt ut vocaretur sampson
et ante eos luderet Qui adductus de carcere ludebat ante
eos feceruntque eum stare inter duas columpnas Qui dixit
puero regenti gressus suos Dimitte me ut tangam colum-
pnas quibus omnis imminet domus et reclinem super
eas et paululum requiescam Domus autem plena erat vi-
rorum ac mulierum et erant ibi omnes principes philisteorum
ac de tecto et solario circiter tria milia utriusque sexus ex-
pectabant ludentem sampson At ille invocato domino ait Do-
mine deus memento mei et redde mihi nunc michi pristinam
fortitudinem deus meus ut ulciscar me de hostibus meis
et pro amissione duorum luminum unam ultionem recipiam
Et apprehendens ambas columpnas quibus innitebatur
domus alteramque earum dextra et alteram leva tenens
ait Moriatur anima mea cum philistim Concussisque for-
titer columpnis cecidit domus super omnes principes et ceteram
multitudinem que erat ibi Multoque plures interfecit moriens
quam antea vivus occiderat Descendentes autem fratres eius et uni-
versa cognatio tulerunt corpus eius et sepelierunt inter saraa
et hestahol in sepulcro patris sui manue Iudicavitque israel viginti annis

Augustinus de civitate dei li. 1 c. xxi vel Samson aliter excusatur quod se ipsum cum hostibus ruina domus oppressit nisi quod spiritus latenter hoc iusserat qui per illum miracula faciebat

XVII

Fuit eo tempore vir quidam
de monte ephraim nomine michas qui dixit ma-

sue Mille centum argenteos quos separaueras tibi et super
quibus me audiente iuraueras Ecce ego habeo et apud me
sunt Cui illa respondit Benedictus filius meus domino Reddi
dit ergo eos matri sue que dixerat ei Consecraui et voui argentum
hoc domino vt de manu mea suscipiat filius meus et faci
at sculptile atque conflatile et nunc trado illud tibi Reddidit
igitur matri sue Que tulit ducentos argenteos et dedit eos
argentario vt faceret ex eis sculptile atque conflatile quod fuit
in domo mice qui edticulam quoque in ea deo separauit et consecrauit
consecrauit et fecit ephod et theraphim id est vestem sacer
dotalem et ydola Impleuitque vnius filiorum suorum manum
et factus est ei sacerdos etc. xviii

In diebus illis non erat rex in israel sed vnusquisque quod sibi rectum
videbatur hoc faciebat Fuit quoque in tempore illo alter adolescens
de bethleem iuda ex cognatione eius Eratque ipse leuites et habi
tabat ibi Egressusque de ciuitate bethleem peregrinari voluit
vbicumque sibi commodum reperisset Cumque venisset in montem
ephraym iter faciens et declinasset parumper in domum mice
interrogatus est ab eo vnde venis Qui respondit leuita sum
de bethleem iuda et vado vt habitem vbi potuero et vtile mihi
esse perspexero Dixitque micha Mane inquit apud me et esto
mihi parens ac sacerdos Daboque tibi per annos singulos decem
argenteos ac vestem duplicem atque que ad victum necessaria sunt
Adquieuit et mansit apud hominem fuitque illi quasi vnus
ex filiis Impleuitque micha manum eius et habuit apud se puerum
sacerdotem Nunc scio dicens quod bene mihi faciet deus habenti
leuitici generis sacerdotem In diebus illis Non erat rex in
israel et tribus dan querebat possessionem sibi vt habitaret
in ea. Vsque ad illum enim diem inter ceteras tribus sortem non acce
perat Miserunt igitur filii dan stirpis et familie sue
quinque viros fortissimos de saraa et esthaol vt explora
rent terram et diligenter inspicerent Dixeruntque eis Ite et
considerate terram Qui cum pergentes venissent in mon
tem ephraym et intrassent domum mice requieuerunt ibi

Et agnoscentes vocem adolescentis levite utentes que illius diuer-
sorio Dixerunt ad eum Quis te huc adduxit · quid hic agis · quam
ob causam huc venire voluisti Qui respondit hec et hec prestitit michi
michas et me mercede conduxit · ut sim ei sacerdos Rogauerunt
que eum ut consuleret dominum ut scire possent an prospero itinere
pergerent · et res haberet effectum Qui respondit eis Ite in pace
Dominus respicit viam vestram et iter quo pergitis Euntes itaque quinque
venerunt lachis Viderunt que populum habitantem in ea absque ullo
timore iuxta sydoniorum morem et consuetudinem · securum
et quietum nullo eis penitus resistente · magnarumque opum et
procul a sydone atque a cunctis hominibus separatum Reversi que ad
fratres suos in saraa et astahol · et quid egissent sciscitantibus
responderunt Surgite et ascendamus ad eos Vidimus enim terram
valde opulentam et uberem · nolite negligere nolite cessare · eamus
et possideamus eam Nullus erit labor intrabimus ad securos
in regionem latissimam Tradet que dominus nobis locum in quo
nullius rei est penuria eorum que gignuntur in terra · Profecti que igitur
sunt de cognatione dan id est de saraa et astahol sexcenti
viri accincti armis bellicis Ascendentes que manserunt in ca-
riathiarim iude Qui locus ex eo tempore castrorum daan
nomen accepit et est post tergum cariathiarim Inde transierunt
in montem effraym Cumque venissent [ill] ad domum miche
Dixerunt quinque viri qui prius missi fuerant ad consideran-
dam terram lachis · ceteris fratribus suis Nostis quod in domibus
istis sit ephot et theraphim et sculptile Videte quid vobis
placeat Et cum paululum declinassent ingressi sunt domum
adolescentis levite · qui erat in domo miche · Salutaverunt que eum
verbis pacificis Sexcenti autem viri ita ut erant armati
stabant ante ostium At illi qui ingressi fuerant domum
iuvenis · sculptile et ephoth et theraphim atque conflatile
tollere nitebantur · et sacerdos stabat ante ostium · sexcentis
viris fortissimis haud procul expectantibus Tulerunt igitur
qui intraverat sculptile et ephoth et ydola atque conflatile
Quibus dixit sacerdos Quid facitis Cui responderunt

Tace et pone digitum super os tuum venique nobiscum ut ha-
beamus te patrem et sacerdotem. Quid tibi melius est ut sis
sacerdos in domo unius viri an in una tribu et familia in
Israhel. Quod cum audisset acquievit sermonibus eorum et
tulit ephod et ydola atque sculptile et cum eis profectus est.
Qui cum pergerent et ante se ire fecissent parvulos et iume-
nta et omne quod erat preciosum et iam a domo Miche essent
procul viri qui habitabant in edibus Miche conclamantes
secuti sunt eos et post tergum clamare ceperunt. Qui cum
respexissent dixerunt ad Micham Quid tibi vis cur cla-
mas. Qui respondit Deos meos quos michi feci tulistis et sa-
cerdotem et omnia que habeo et dicitis quid tibi est. Dixerunt-
que ei filii Dan Cave ne ultra loquaris ad nos et veniant
ad te viri animo concitati et ipse cum omni domo tua pereas et
sic cepto et suscepto itinere perrexerunt. Videns autem Michas
quod fortiores se essent reversus est in domum suam. Sexcenti autem vi-
ri tulerunt sacerdotem et que supra diximus veneruntque in
Lachis ad populum quiescentem atque securum et percusserunt eos
in ore gladii urbemque incendio tradiderunt nullo penitus feren-
te presidium eo quod procul habitarent a Sydone et cum nullo
hominum haberent quicquam societatis ac negotii. Erat autem
civitas sita in regione Roob. Quam rursum extruentes ha-
bitaverunt in ea vocato nomine civitatis Dan iuxta voca-
bulum patris sui Dan quem genuerat Israhel que prius Lachis
dicebatur. Posueruntque sibi sculptile et Ionatham filium Gersan
filii Moysi ac filios eius sacerdotes in tribu Dan usque ad
diem captivitatis sue. Mansitque apud eos ydolum Miche
omni tempore quo fuit domus dei in Silo. In diebus il-
lis non erat rex in Israel. XIX

Fuit quidam vir levites habitans in latere montis
Ephraim qui accepit uxorem de Bethleem Iuda que
reliquid eum et reversa est in domum patris sui Beth-
leem Mansitque apud eum quatuor mensibus. Secutusque eam
vir suus volens ei reconciliari atque blandiri et secum reducere

habens in comitatu puerum et duos asinos. Que suscepit eum et introduxit in domum patris sui. Quod cum audisset socer eius, eumque vidisset, occurrit ei letus et amplexatus est hominem.
Mansitque gener in domo soceri sui tribus diebus comedens cum eo et bibens familiariter. Die autem quarto de nocte consurgens proficisci voluit. Quem tenuit socer et ait ad eum: Gusta prius pauxillum panis et conforta stomachum et sic proficisceris. Sederuntque simul et comederunt ac biberunt.
Dixitque pater puelle ad generum suum: Queso te ut hodie hic maneas pariterque letemur. At ille consurgens cepit velle proficisci. Et nichilominus obnixe eum socer tenuit et apud se fecit manere. Mane facto parabat levita iter. Cui rursum socer: Oro te inquit paululum cibi capias et assumptis viribus donec increscat dies postea proficisceris. Comederunt ergo simul. Surrexitque adolescens ut pergeret cum uxore sua et puero. Cui rursum locutus est socer: Considera quod dies ad occasum declinior sit et propinquet ad vesperum.
Mane apud me etiam hodie et duc letum diem et cras proficisceris ut vadas in domum tuam. Noluit gener acquiescere sermonibus eius, sed statim perrexit et venit contra Iebus que altero nomine vocabatur Ierusalem, ducens secum duos asinos onustos et concubinam. Iamque erant iuxta Iebus et dies mutabatur in noctem. Dixitque puer ad dominum suum: Veni obsecro declinemus ad urbem Iebuzeorum et maneamus in ea. Cui respondit dominus: Non ingrediar oppidum gentis aliene que non est de filiis Israel, sed transibo usque Gabaa et cum illuc pervenero manebimus in ea aut certe in urbe Rama. Et pergemus ad locum meum qui est in latere montis Ephraym unde ieramus in Bethleem. Transierunt igitur Iebus et ceptum carpebant iter. Occubuitque eis sol iuxta Gabaa que est in tribu Beniamyn. Diverteruntque ad eam ut manerent ibi. Quo cum intrassent, sedebant in platea civitatis et nullus eos recipere volebat hospicio. Et ecce apparuit homo senex revertens de agro et de opere suo vespere, qui et ipse erat de monte Ephraym et peregrinus habitabat in Gabaa

homines autem regionis illius erant filii gemini. Elevatis
que oculis vidit senex sedentem hominem cum sarcinulis suis
in platea civitatis et dixit ad eum unde venis et quo vadis.
Qui respondit ei profecti sumus de bethleem iuda et pergimus
ad locum nostrum qui est in latere montis ephraym unde yeramus
in bethleem et nunc vadimus ad domum dei. nullusque nos sub
tectum suum vult recipere habentes paleas et fenum in asinorum pabu
lum et panem ac vinum in meos et ancille mee usus et pueri
qui mecum est. Nulla re indigemus nisi hospitio. Cui respondit
senex pax tecum sit ego prebebo omnia que necessaria sunt tantum
queso ne in platea maneas. Introduxitque eum in domum suam
et pabulum asinis prebuit. Ac postquam laverunt pedes suos
recepit eos in convivium. Illis epulantibus et post laborem itine
ris cibo ac potu reficientibus corpora venerunt viri civitatis
illius filii belial id est absque iugo et circumdantes domum senis
fores pulsare ceperunt clamantes ad dominum domus atque
dicentes educ virum qui ingressus est domum tuam ut abutamur
eo. Egressusque est ad eos senex et ait. Nolite fratres nolite facere
malum hoc. quia ingressus est homo hospitium meum et ces
sate ab hac stultitia. Habeo filiam virginem et hic homo habet con
cubinam. educam eas ad vos ut humilietis eas et vestram libidinem
compleatis tantum obsecro ne scelus hoc contra naturam operemini
in virum. Nolebant autem acquiescere sermonibus eius. Quod
cernens homo eduxit ad eos concubinam suam et eis tradidit
illudendam. Qua cum tota nocte abusi essent dimiserunt eam
mane. At mulier recedentibus tenebris venit ad ostium domus
ubi manebat dominus suus et ibi corruit. Mane facto surrexit
homo et aperuit ostium ut ceptam expleret viam et ecce con
cubina eius iacebat ante ostium sparsis in limine manibus.
Cui ille putans eam quiescere loquebatur. Surge et ambu
lemus. qua nihil respondente intelligens quod erat mortua tulit
eam et imposuit asino. reversusque est in domum suam. Quam
cum esset ingressus arripuit gladium et cadaver uxoris cum
ossibus in duodecim partes ac frusta concidens misit in omnes

terminos israel Quod cum vidissent singuli conclamabant
Numquam res talis facta est in israel ex eo die quo ascenderunt
patres nostri de egypto usque in presens tempus Ferte sententiam
et in commune decernite quid facto opus sit

XX

Egressi sunt itaque omnes filii israel et pariter congre-
gati quasi vir unus de dan usque bersabee et terra
galaad ad dominum in maspha omnes anguli populi
et cuncte tribus israel in ecclesiam populi domini convenerunt
xx milia peditum pugnatorum Nec latuit filios beniamin
quod ascendissent filii israel in maspha Interrogatusque levi-
ta maritus mulieris interfecte quomodo tantum scelus perpetratum
esset Respondit veni in gabaa beniamin cum uxore mea illucque
diverti Et ecce homines civitatis illius circumdederunt
nocte domum in qua manebam volentes me occidere et
uxorem meam incredibili libidinis furore vexantes denique
mortua est Quam arreptam in frusta concidi misique
partes in omnes terminos possessionis vestre quia numquam
tantum nefas et tam grande piaculum factum est
in israel Adestis omnes filii israel decernite quid facere
debeatis Stansque omnis populus quasi unius hominis sermone
respondit Non recedemus in tabernacula nostra nec suam
quisquam intrabit domum Sed hoc contra gabaa in commune
faciemus Decem viri eligantur e centum ex omnibus tribubus
israel et centum de mille et mille de decem millibus ut
comportent exercitum cibaria et possimus pugnantes
contra gabaa et beniamin reddere ei pro scelere quod meretur
Convenitque universus israel ad civitatem quasi unus homo
eademque mente unoque consilio et miserunt nuntios ad
omnem tribum beniamin qui dicerent Cur tantum ne-
fas in vobis repertum est Tradite homines de gabaa
qui hoc flagitium perpetrarunt ut moriantur et aufe-
ratur malum de israel Qui noluerunt fratrum suorum filiorum
israel audire mandatum Sed ex cunctis urbibus que
sue sortis erant convenerunt in gabaa ut illis ferrent

auxilium contra vniuersum israel prelij dimicarent. Inuenti
sunt xxv milia de beniamyn educencium gladium preter habita-
tores gabaa qui septingenti erant viri fortissimi ita sinis-
tra vt dextra preliantes et sic fundis ad certum iacientes lapides
vt capillum possent percutere et nequaquam in alteram partem ictus
lapidis deferretur. Virorum quoque israel absque filijs ben-
iamyn inuenta sunt quadringenta milia educencium
gladios et paratorum ad pugnam. Qui surgentes venerunt
in domum dei hoc est in silo consulueruntque eum atque
dixerunt. Quis erit in exercitu nostro princeps certaminis
contra filios beniamyn. Quibus respondit dominus iudas
sit dux vester. Statimque filij israel surgentes mane castra
metati sunt in Gabaa et inde procedentes ad pugnam
contra beniamyn vrbem oppugnare ceperunt. Egressi
que filij beniamin de gabaa occiderunt de filijs israel die
illo xxij milia virorum. Rursum filij israel et fortitudine
et numero confidentes in eodem loco in quo prius certa-
uerant aciem direxerunt ita tamen vt prius ascenderent
et flerent coram domino vsque ad noctem consulerentque eum
atque dicerent. Debeo vltra procedere ad dimicandum
contra filios beniamyn fratres meos an non. Quibus
ille respondit ascendite ad eum et inite certamen. Cumque
filij israel altero die contra beniamin ad prelium processissent
erumperunt filij beniamin de portis Gabaa et occurren-
tes eis tanta in illos cede bacchati sunt vt decem et octo
milia virorum educencium gladium prosternerent. Quamobrem
omnes filij israel venerunt in domum dei et sedentes
flebant coram domino ieiunaueruntque in illo die vsque ad
vesperum et obtulerunt ei holocausta et pacificas victi-
mas et super statu suo interrogauerunt eum. Eo tempore
ibi erat archa federis domini. Et finees filius eleazari
filij aaron prepositus domus. Consuluerunt igitur dominum
atque dixerunt. Exire vltra debemus ad pugnam contra
filios beniamin fratres meos an quiescere. Quibus ait dominus

[Marginal note:]
que ceciderunt primo et 2o
[illegible] [illegible] preualuit [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
moraliter [illegible] c x
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] plus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

Ascendite cras enim tradam eos in manus vestras. Posueruntque
filii israel insidias per circuitum urbis Gabaa et tertia
vice sicut semel et bis contra beniamin exercitum produxerunt
Sed filii beniamin audacter eruperunt de civitate et fugien-
tes adversarios longius persecuti sunt ita ut vulnerarent ex
eis sicut primo et secundo die et caederent per duas semitas terga
vertentes quarum una ferebatur in bethel et altera in gabaa
atque prosternerent triginta circiter viros Putaverunt enim
solito more eos cedere Qui fugam arte simulantes inierunt
consilium ut abstraherent eos de civitate et quasi fugien-
tes ad supradictas semitas perducerent Omnes itaque filii israel
surgentes de sedibus suis tetenderunt aciem in loco qui
vocabatur baalthamar Insidie quoque que circa urbem erant
paulatim se aperire ceperunt et ab occidentali urbis parte pro-
cedere Sed et alia decem milia virorum de universo israel habi-
tatores urbis ad certamina provocabant Ingravatumque
est bellum contra filios beniamin et non intellexerunt
quod ex omni parte illis instaret interitus Percussitque eos dominus
in conspectu filiorum israel et interfecerunt ex eis in illo die
viginti quinque milia et centum viros omnes bellatores et
educentes gladium Filii autem beniamin cum se inferiores
esse vidissent ceperunt fugere Quod cernentes filii israel de-
derunt eis ad fugiendum locum ut ad preparatas insidias
devenirent quas iuxta urbem posuerant Qui cum
repente de latibulis surrexissent et beniamin terga
cedentibus daret ingressi sunt civitatem et percusserunt eam
in ore gladii Signum autem dederant filii israel hiis quos
in insidiis collocaverant ut postquam urbem cepissent ignem
accenderent ut ascendente in altum fumo captam urbem
demonstrarent Quod cum cernerent filii israel in ipso
certamine positi putaverunt enim eos filii beniamin
fugere et instantius sequebantur cesis de exercitu eorum
xxx viris Et viderunt quasi columpnam fumi de civitate
conscendere Beniamin quoque retro aspiciens cum captam

cernerent civitatem et flammas in sublime ferri qui prius
simulaverant fugam versa facie fortius resistebant Quod
cum vidissent filii beniamin in fugam versi sunt et ad
viam deserti ire ceperunt illuc quoque eos adversariis per-
sequentibus Sed et hii qui urbem succenderant occurrerunt
eis atque ita factum est ut ex utraque parte ab hostibus ceden-
rentur nec erat ulla morientium requies Ceciderunt atque prostrati
sunt ad orientalem plagam urbis Gabaa Fuerunt at-
que qui in eodem loco interfecti sunt decem et octo milia virorum
omnes robustissimi pugnatores Quod cum vidissent
qui remanserant de beniamin fugerunt in solitudinem
et pergebant ad petram cuius vocabulum est remmon
In illa quoque fuga (fugientes) palantes et in diversa tendentes occi-
derunt quinque milia virorum et cum ultra tenderent per-
secuti sunt eos et interfecerunt etiam alia duo milia Et sic factum
est ut omnes qui ceciderant de beniamin in diversis locis
essent quinquaginta milia et quinque milia pugnatorum
ad bella promptissimi Remanserunt itaque de omni numero
beniamin qui evadere potuerant et fugere in solitudinem
sexcenti viri Sederuntque in petra remmon mensibus
quatuor Regressi sunt autem filii israel et omnes reliquias
civitatis a viris usque ad iumenta gladio percusserunt cunc-
tasque urbes et viculos beniamin vorax flamma con-
sumpsit

XXI

Iuraverunt quoque filii israel in masphat et dixerunt Nullus nostrum dabit filiis
beniamin de filiabus suis uxorem Veneruntque omnes
ad domum dei in silo et in conspectu eius sedentes usque ad
vesperam levaverunt vocem et magno ululatu ceperunt
flere dicentes Quare domine deus israel factum est hoc
malum in populo tuo ut hodie una tribus auferretur ex nobis
Altera autem die diluculo consurgentes extruxerunt altare
Obtuleruntque ibi holocausta et pacificas victimas Et
dixerunt Quis non ascendit in exercitu domini de universis
tribubus israel Grandi enim se iuramento constrinxerant

cum essent in maspha interfici eos qui defuissent Ductique
penitentia filii israel super fratre suo beniamin ceperunt dicere
Ablata est vna tribus de israel vnde vxores accipient Omnes
enim in commune iurauimus non daturos nos hiis filias
nostras Idcirco dixerunt Quis est de vniuersis tribubus israel
Qui non ascendit ad dominum in maspha Et ecce inuenti
sunt habitatores Iabes Galaad in illo exercitu non fuisse Eo
tempore cum essent in silo nullus ex eis ibi repertus est Mise-
runt itaque decem milia viros robustissimos et preceperunt
eis Ite et percutite habitatores Iabes Galaad in ore gladii
tam vxores quam paruulos eorum et hoc erit quod obseruare debebitis
Omne generis masculini et mulieres que cognouerunt viros
interficite virgines autem reseruate Inuenteque sunt de Iabes
Galaad Quadringente virgines que nescierunt viri thorum
et adduxerunt eas ad castra in silo in terra chanaan Mise-
runtque nuncios ad filios beniamin Qui erant in petra remmon
et preceperunt eis vt eas in pace susciperent Veneruntque filii ben-
iamin in illo tempore et date sunt eis vxores de filiabus iabes ga-
laad Alias autem non repererunt quas simili modo traderent
Vniuersusque israel valde doluit et egit penitudinem super inter-
fectione vnius tribus ex israel Dixeruntque maiores natu
Quid faciemus reliquis qui non acceperunt vxores Omnes
in beniamin femine conciderunt et magna nobis cura
ingentique studio prouidendum est ne vna tribus deleatur
ex israel Filias nostras eis dare non possumus constricti iuramen-
to et maledictione qua diximus Maledictus qui dederit de
filiabus suis vxorem filiis beniamin Ceperuntque consilium
atque dixerunt Ecce solempnitas domini est in sylo anniuer-
saria que sita est ad septentrionalem vrbis bethel et ad ori-
entalem plagam vie que de bethel tendit ad sychimam
et ad meridiem oppidi lebona Preceperuntque filiis ben-
iamin atque dixerunt Ite et latitate in vineis Cumque
videritis filias sylo adducendos choros ex more procedere
exite repente de vineis et rapite ex eis singuli vxores singulas

et pergite in terram beniamin Cumque venerint patres earum
et fratres adversum vos queri ceperint atque iurgari dicemus
eis Miseremini eorum non enim rapuerunt eas iure bellantium
atque victorum sed rogantibus ut acciperent non dedistis et a vestra
parte peccatum est Feceruntque filii beniamin ut sibi fuerat impe
ratum et iuxta numerum suum rapuerunt sibi de his
que ducebant choros uxores singulas abieruntque in pos
sessionem suam edificantes urbes et habitantes in eis Filii
quoque israel reversi sunt per tribus et familias in taber
nacula sua In diebus illis non erat rex in israel sed
unusquisque quod sibi rectum videbatur hoc faciebat &c sequitur

Explicit liber iudicum Sequitur liber Ruth moabitidis primum capitulum

Ruth

In diebus unius iudicis quando iudices preerant
facta est fames in terra israel Abiitque homo de
bethleem iuda ut peregrinaretur in regione moa
bitide cum uxore sua ac duobus liberis Ipse vocabatur
elymelech uxor autem eius noemi et duo filii
eius alter maalon et alter chelion ephratei de
bethleem iuda Ingressique regionem moabitidem
morabantur ibi Et mortuus est elymelech mari
tus noemi remansitque ipsa cum filiis qui acceperunt uxo
res moabitides Quarum una vocabatur orpha et altera
Ruth Manseruntque ibi decem annis et ambo mortui sunt
maalon videlicet et chelion Remansitque mulier orbata duobus
liberis ac marito Et surrexit ut in patriam pergeret cum
utraque nuru sua de regione moabitide Audierat enim quod respe
xisset dominus populum suum et dedisset eis escas Egressa est ita
que de loco peregrinationis sue cum utraque nuru Et iam in
via posita revertendi in terram iuda dixit ad eas Ite in domum
patris vestri et faciat dominus vobiscum misericordiam sicut feci
stis cum mortuis et mecum Det vobis invenire requiem in do
mibus virorum quos sortiture estis Et osculata est eas Que
elevata voce flere ceperunt et dicere Tecum pergemus ad

populum tuum Quibus illa respondit Revertimini filie mee
Cur venitis mecum Num ultra habeo filios in utero meo ut
viros ex me sperare possitis Revertimini filie mee et abite iam
enim senectute confecta sum nec apta vinculo coniugali et iam
si possim hac nocte concipere et parere filios si eos expectare veli-
tis donec crescant et annos impleant pubertatis ante eritis
vetule quam nubatis Nolite queso filie mee quia vestra angustia
me magis premit et egressa est manus domini contra me
Elevata est igitur voce rursum flere ceperunt Orpha
osculata est socrum ac reversa Ruth adhesit socrui sue Cui
dixit noemi En reversa est cognata tua ad populum suum et ad deos
suos vade cum ea Que respondit Ne adverseris michi ut relinquam
te et abeam Quocumque perrexeris pergam ubi moratam fueris
et ego pariter morabor populus tuus populus meus et deus tuus
deus meus Que te morientem terra susceperit in ea moriar
ibique locum sepulture accipiam hec michi faciat deus et
hec addat si non sola mors me et te separavit Videns ergo
Noemi quod obstinato ruth animo decrevisset secum pergere
adversari noluit nec ultra ad suos reditum persuadere Profecte
sunt simul et venerunt in bethleem Quibus urbem ingressis
velox apud cunctos vicinos fama percrebuit Dicebantque
mulieres Hec est illa noemi Quibus ait Ne vocetis me
Noemi id est pulchram sed vocate me mara hoc est amaram
Quia valde me amaritudine replevit omnipotens Egressa
sum plena et vacuam reduxit me dominus Cur igitur vo-
catis me noemi quam humiliavit dominus et afflixit omnipotens
Venit ergo noemi cum Ruth moabithide nuru sua de terra
peregrinationis sue ac reversa est in bethleem Quando primum
ordea metebantur

ii

Erat autem viro Elimelech consanguineus homo
potens et magnarum opum nomine booz Dixit-
que Ruth moabitis ad socrum suam Si iubes vadam
in agrum et colligam spicas que metentium fugerint ma-
nus ubicumque clementis in me patrisfamilias repperero gra-

Cui illa respondit Vade filia mi. Abijt itaque et colligebat spicas
post terga metencium. Accidit autem ut ager ille haberet dominum nomine
booz qui erat de cognatione elimelech. et ecce ipse veniebat de beth
leem Dixitque messoribus dominus vobiscum Qui responderunt ei Be
nedicat tibi dominus Dixitque booz iuveni qui messoribus preerat:
Cuius hec est puella. Cui respondit. hec est moabitis que venit
cum noemi de regione moabitide. et rogavit ut spicas colligeret
remanentes Que sequens messorum vestigia et demane usque nunc
stat in agro. et ne ad momentum quidem domum reversa est Et ait
booz ad ruth Audi filia Ne vadas ad colligendum in alterum
agrum. ne recedas ab hoc loco. sed iungere puellis meis ubi messu
erunt sequere eas Mandavi enim pueris meis ut nemo tibi mo
lestus sit Sed etiam si sitiens vade ad sarcinulas et bibe aquas de quibus
et pueri mei bibunt Que cadens in faciem suam. et adorans
super terram dixit ad eum Unde michi hoc ut invenirem gratiam ante
oculos tuos. et nosse me dignareris peregrinam mulierem Cui ille
respondit Nunciata sunt michi omnia. que feceris socrui tue post
mortem viri tui. et quod relinqueris parentes tuos et terram in qua na
ta es. et veneris ad populum quem antea nesciebas Reddat tibi dominus
pro opere tuo ut plenam mercedem accipias. a domino deo israel
ad quem venisti. et sub cuius confugisti alas Que ait ad booz
Inveni gratiam ante oculos tuos domine mi. qui consolatus es me
et locutus es ad cor ancille tue. que non sum similis unius
puellarum tuarum Dixitque ad eam booz Quando hora vescendi
fuerit veni huc et comede panem. et intinge buccellam tuam
in aceto Sedit itaque ad messorum latus et congessit pollentam sibi
comeditque et saturata est. et tulit reliquias atque surrexit Pre
cepit autem booz pueris suis dicens Etiam si vobiscum metere volu
erit ne prohibeatis eam. et de vestris quoque manipulis proicite de in
dustria et remanere permittite ut absque rubore colligat. et colli
gentem nemo corripiat Collegit ergo in agro usque ad vesperam:
et que collegerat virga cedens et excuciens. invenit ordei quasi
ephi mensuram id est tres modios. quos portans reversa est in civi
tatem et ostendit socrui sue Insuper protulit et dedit ei de reliquijs
cibi sui. quo saturata fuerat Dixitque ei socrus sua Ubi hodie

collegisti et ubi fecisti opus sit benedictus qui misertus est tui Indi-
cavitque ei apud quem esset operata et nomen viri dixit quod booz voca-
retur Benedictus sit a domino quia eandem graciam quam prebuerat vi-
vis servavit et mortuis. Rursumque propinquus ait noster homo est
Et Ruth hoc quoque inquit precepit michi ut tamdiu messoribus
eius iungerer donec omnes segetes meterent Cui dixit socrus
Melius est filia mi ut cum puellis eius exeas ad metendum
ne in alieno agro quispiam resistat tibi Iuncta itaque est puellis
booz et tamdiu cum eis messuit donec ordea et triticum in horreis
III Postquam autem reversa est conderentur
ad socrum suam audivit ab ea filia mi queram tibi requi-
em et providebo ut bene sit tibi Booz iste cuius puellis in-
iuncta es propinquus est noster et hac nocte aream ordei ventilat La-
vare igitur et ungere et induere cultioribus vestimentis ac de-
scende in aream non te videat homo donec esum potumque fini-
erit Quando autem ierit ad dormiendum nota locum in quo dormiat
venies que et discoperies pallium quo operitur a parte pedum et pro-
icies te et ibi iacebis Ipse autem dicet tibi quid agere debeas Que re-
spondit Quicquid preceperis faciam Descenditque in aream et
fecit omnia que sibi imperaverat socrus Cumque comedisset
booz et bibisset et factus esset hillarior issetque ad dormiendum iuxta
acervum manipulorum venit Ruth abscondite et discoperto a
pedibus eius pallio se proiecit Et ecce nocte iam media ex-
pavit homo et conturbatus est viditque mulierem iacentem
ad pedes suos et ait illi Que es? Illa que respondit Ego
sum ruth ancilla tua expande pallium tuum super famulam
tuam quia propinquus es Et ille Benedicta inquit es a domino
filia et priorem misericordiam posteriore superasti quia non
es secuta iuvenes pauperes sive divites Noli ergo metuere
Sed quicquid dixeris michi faciam tibi Scit enim omnis populus
qui habitat intra portas urbis mee mulierem te esse virtu-
tis Nec abnuo me esse propinquum sed est alius me propinquior Qui-
esce hac nocte et facto mane si te voluerit iure propinquitatis
retinere bene res acta est Sin autem noluerit Ego te absque
ulla dubitatione suscipiam vivit dominus Dormi usque mane

Dormiuit itaque ad pedes eius usque ad noctis abscessum Surrexit
itaque antequam se homines cognoscerent inuicem et dixit booz
Caue ne quis nouerit quod huc veneris Et rursum Expande
inquit pallium tuum quo operiris et tene vtraque manu Qua
extendente et tenente mensus est ei sex modios hordei et posuit
super eam Que portans ingressa est ciuitatem et venit ad
socrum suam Que dixit ei Quid fecisti filia Narrauitque ei
omnia que sibi fecisset homo et ait Nolo vacua te dimittere
ad socrum tuam Dixitque Noemi Expecta filia donec
videamus quem res exitum habeat Neque enim cessabit homo
nisi compleuerit quod locutus est etc

IIII

Ascendit ergo booz ad portam et sedit ibi Cumque vidisset
propinquum preterire de quo prius sermo habitus est Dixit
ad eum Declina paulisper et sede hic vocans eum
nomine suo Qui diuertit et sedit Tollens autem booz decem
viros de senioribus ciuitatis dixit ad eos Sedete hic Quibus
residentibus locutus est ad propinquum Partem agri fratris nostri
elimelech vendit noemi que reuersa est de regione moabi
tide Quod audire te volui et tibi dicere coram cunctis seden
tibus et maioribus natu de populo meo Si vis possidere agrum
iure propinquitatis eme et posside Sin autem tibi displicet hoc
ipsum indica michi vt sciam quid facere debeam Nullus est
enim propinquus excepto te qui prior es et me qui secundus sum
At ille dixit Ego agrum emam Cui dixit booz Quando
emeris agrum de manu mulieris Ruth quoque moabiti
dem que vxor defuncti fuit debes accipere vt suscites nomen
propinqui tui in hereditate sua Qui respondit Cedo iure
propinquitatis Neque enim posteritatem familie mee delere debeo
Tu meo vtere priuilegio quo me libenter carere profiteor
Hic autem mos erat antiquitus in israel inter propinquos
et si quando alter alteri suo iure cedebat vt esset firma
cessio soluebat homo calciamentum suum et dabat proximo suo
Hoc erat testimonium cessionis in israel Dixit ergo propinquus
booz Tolle calciamentum tibi quod statim soluit de pede suo
At ille maioribus natu et vniuerso populo Testes inquit vos

estis hodie quod possederim omnia que fuerunt elimelech et chelion
et maalon tradente noemi et ruth moabitidem uxorem maa
lon in coniugium sumpserim ut suscitem nomen defuncti in he
reditate sua ne vocabulum eius de familia sua ac fratribus
et populo deleatur. Vos inquam huius rei testes estis. Respon
dit omnis populus qui erat in porta et maiores natu Nos te
stes sumus. Faciat dominus hanc mulierem que ingreditur
domum tuam sicut rachel et liam que edificaverunt domum
israel. ut sit exemplum virtutis in ephrata et habeat cele
bre nomen in bethleem. Fiatque domus tua sicut domus pha
res quem thamar peperit iude de semine quod dederit
dominus tibi ex hac puella. Tulit itaque booz ruth et accepit uxorem
Ingressusque est ad eam et dedit illi dominus ut conciperet et pare
ret filium. Dixeruntque mulieres ad noemi Benedictus dominus qui
non est passus ut deficeret successor familie tue et vocaretur
nomen eius in israel et habeas qui consoletur te animam tuam
et enutriat senectutem tuam. De nuru enim tua natus est qui
te diliget et multo tibi est melior quam si septem haberes filios.
Susceptumque noemi puerum posuit in sinu suo et nutricis
ac gerule fungebatur officio. Vicine autem mulieres congra
tulantes ei et dicentes Natus est filius noemi et voca
verunt nomen eius obeth. Hic est pater ysai patris david.
Hee sunt generationes phares. Phares genuit esrom.
Esrom genuit aram. Aram autem genuit aminadab.
Aminadab genuit naason. Naason genuit salmon. Sal
mon genuit booz. Booz genuit obeth. Obeth genuit
ysai. Ysai genuit david regem et

Incipit prologus super libros regum
Jeronimi sancti quondam cardinalis p

Viginti duas esse litteras apud hebreos syrorum
quoque et caldeorum lingwa testatur que hebree
magna ex parte confinis est. Nam ipsi vi
ginti duo elementa habent eodem sono
sed diversis caracteribus. Samaritani etiam
pentateuchum moysi totidem litteris scriptitant.

figuris tum et apicibus discrepantes. Certumque est Esdram scribam
legis doctorem post captam Ierosolimam et instauratione templi
sub zorobabel alias litteras repperisse, quibus nunc utimur, cum ad illud
usque tempus idem samaritanorum et hebreorum caracteres fuerint
In libro quoque numerorum hec eadem supputatio sub levitarum ac
sacerdotum censu mistice ostenditur. et nomen domini thetragra-
maton in quibusdam grecis voluminibus usque hodie antiquis ex
pressum litteris invenimus, Sed psalmus xxxvi et c x et c xi et
c xviii et c xliiii quamquam diverso scribantur metro, tamen
eiusdem numeri texuntur alphabeto Et Ieremie lamentationes
et oratio eius, Salomonis quoque in fine proverbiorum ab eo loco in quo
ait: mulierem fortem quis inveniet, eisdem alphabetis vel inci-
sionibus supputantur, Porro quinque littere duplices apud hebreos
sunt. caph. mem. nun. phe. sade, aliter enim per has scribunt
principia medietatesque verborum, aliter fines, Unde et
quinque a plerisque libri duplices estimantur. Samuhel. ma
lachim dabreiamin Esdras Ieremias cum cynoth. id est cum
lamentationibus suis Quomodo igitur viginti duo elementa sunt.
per que scribimus hebraice omne quod loquimur. et eorum initiis
vox humana comprehenditur, Ita viginti duo volumina supputantur
quibus quasi litteris et exordiis in dei doctrina tenera adhuc et
lactans viri iusti eruditur infantia, Primus apud eos liber vocatur
bresith. quem nos Genesim dicimus, Secundus hellesmoth. qui Ex
odus appellatur, Tercius vajetra id est leviticus. Quartus vaie
dabber. quem numerum vocamus Quintus elleadabarim, qui deutro
nomium prenotatur, Hii sunt quinque libri moysi quos proprie thorath
id est legem appellant, Secundum ordinem prophetarum faciunt et incipi
unt ab Ihesu filio naue qui apud eos Iosue bennum dicitur
Deinde subtexerunt zophtim. id est iudicum librum et in eundem
compingunt Ruth. quia in diebus iudicum facta narratur
hystoria, Tercius sequitur Samuel quem nos regnorum
primum et secundum dicimus, Quartus malachim id est regum
qui in tercio et quarto regnorum volumine continetur, Meliusque
multo est malachim id est regum. quam malachot. id est regnorum
dicere, Non enim multarum gentium describit regna. sed unius

Israhelitici populi cum tribubus duodecim continetur. Quintus est
Ysaias. Sextus Jeremias. Septimus Ezechiel. Octavus liber xii
prophetarum qui apud illos vocatur Tharea asra. Tertius ordo agiogra-
pha. Et primus liber incipit ab Job. Secundus a david quem quinque
incisionibus et uno psalmorum volumine comprehendunt. Tercius
est Salomon tres libros habens proverbia que illi parabolas
id est masloth appellant. Et ecclesiasten id est accoleth. Et quartum
canticum canticorum quem titulo syrasirim prenotant. Sextus
est daniel. Septimus dabreiamin id est verba dierum quod significan-
tius chronicon totius divine hystorie possumus appellare. Qui
liber apud nos paralipomenon primus et secundus inscribitur. Octa-
vus esdras qui et ipse similiter apud grecos et latinos in duos
libros divisus est. Nonus hester. Atque ita fiunt pariter vete-
ris legis libri viginti duo id est moysi quinque prophetarum octo
agiographorum novem. Quamquam nonnulli ruth et cynoth inter agi-
ographa scriptitent et libros hos in suo putent numero suppu-
tandos ac per hoc esse prisce legis libros viginti quatuor quos
sub numero xxiiii seniorum apocalipsis johannis inducit
adorantes agnum et coronas suas prostratis vultibus offerentes
stantes coram quatuor animalibus oculatis ante et
retro id est in preteritum et in futurum respicientibus et in-
defessa voce clamantibus Sanctus sanctus sanctus dominus deus
omnipotens qui erat et qui est et qui venturus est. Hic pro-
logus scripturarum quasi galeatum principium omnibus libris quos
de hebreo volumine vertimus in latinum convenire potest ut scire
valeamus. Cumque quid extra hos est inter apocripha esse ponen-
dum. Igitur sapientia que vulgo Salomonis inscribitur et
Jesu filii Syrach liber et Judith et Thobias et pastor non sunt
in canone. Machabeorum primum librum hebraicum reperi.
Secundus grecus est quod ex ipsa frasi comprobari potest. Cum que
ita se habeant. Obsecro te lector ne laborem meum re-
prehensionem estimes antiquorum. In thabernaculo dei offert
unusquisque quod potest. Alii aurum et argentum et lapides
preciosos. Alii byssum et purpuram et coccum offerunt
et hyacinthum. Nobiscum bene agitur si obtulerimus

in defessa

pelles et caprarum pilos. Et tamen apostolus contemptibiliora
magis necessaria iudicat. Unde et tota illa thabernaculi pul-
critudo et per singulas species ecclesie presentis futureque distincta
pellibus tegitur et ciliciis, ardoremque solis et iniuriam ymbri-
um ea que ~~viliora~~ viliora sunt prohibent. Lege ergo primum Sa-
muhel et malachim meum, meum inquam meum. Quicquid
enim crebrius vertendo et emendando sollicitius et didicimus
et tenemus nostrum est. Et cum intellexeris quod antea ne-
sciebas, vel interpretem me estimato si gratus es, vel parafra-
sten si ingratus, quamquam michi omnino conscius non sim
immutasse me quippiam de hebraica veritate. Certe si in-
credulus es, lege grecos codices et latinos que sunt eme-
varumque et confer cum hiis opusculis. Et ubicumque inter
se videris discrepare, interroga quemlibet ebreorum cui magis
accomodare debeas fidem. Et si nostra firmaverit puto quod eum
non estimes coniectorem ut in eodem loco mecum similiter divinarit.
Sed et vos famulas christi rogo que domini discumbentis pre-
ciosissimo fidei mirra unguitis caput, que nequaquam
salvatorem queritis in sepulcro, quibus iam ad patrem christus ascen-
dit, ut contra latrantes canes qui adversum me rabido ore
deseviunt et circueunt civitatem ~~civitatem~~ atque in eo se doctos
arbitrantur si aliis detrahant, orationum vestrarum clipeos opponatis.
Ego sciens humilitatem meam illius semper sententie recor-
dor. Dixi custodiam vias meas ut non delinquam in lin-
gwa mea. Posui ori meo custodiam cum consisteret peccator
adversum me, obmutui et humiliatus sum et silui a bonis.

Incipit primus regum Capitulum primum

Regum I

Fuit vir unus de Ramathaim sophim de
monte ephraym et nomen eius Helchana
filius Ieroboam filii Heliu filii Thau fi-
lii Suph ephrateus. Et habuit duas uxores
nomen uni Anna et nomen secunde Fenenna.
Fueruntque phenenne filii, Anne autem
non erant liberi. Et ascendebat vir ille
de civitate sua statutis diebus ut adoraret

sacrificaret
et sanctificaret domino exercituum in sylo Erant aut ibi duo
filii heli ophni et finees sacerdotes domini Venit ergo dies et
ymolavit helchana dedit qz phenenne uxori sue et cunctis
filiis eius et filiabus partes Anne aut dedit partem unam tristis
quia annam diligebat Dns aute concluserat vulvam eius affli
gebat quoqz eam emula eius et vehementer angebat in tantu
ut exprobraret qz conclusisset dns vulvam eius sic qz faciebat
per singulos annos cum redeunte tempore ascenderent tem
plum domini et sic provocabat eam porro illa flebat et non capi
ebat cibum Dixit ergo ei helchana vir suus Anna cur fles
et quare non comedis et quam obrem affligitur cor tuum Nunquid
ego non melior sum tibi quam decem filii Surrexit aut anna
postquam comederat in sylo et biberat et heli sacerdote seden
te super sellam ante postes templi domini Cum esset anna
amaro animo oravit dominum flens largiter et votum
vovit dicens Domine exercituum si respiciens videris afflic
tionem famule tue et recordatus mei fueris nec oblitus an
cille tue dederis qz famule tue sexum virilem Dabo eum
domino omnibz diebus vite eius et novacula non ascendet in
caput eius Factum est ergo cum illa multiplicaret preces
coram domino ut heli observaret os eius Porro anna loque
batur in corde suo tantumqz labia illius movebantur et vox
penitus non audiebatur Estimavit igitur heli eam te
mulentam Dixitqz ei Usqz quo ebria eris Digere paulisper
vinum quo mades Respondit anna Nequaquam inquit dne
mi Nam mulier infelix nimis ego sum Vinum qz et omne
quod inebriare pt non bibi sed effudi animam meam in con
spectu domini Ne reputes ancillam tuam quasi unam de filiabz
belial quia ex multitudine doloris et meroris mei locu
ta sum usqz in presens Tunc heli ait Vade in pace et dns
deus israel det tibi petitionem quam rogasti eum At illa dixit
Utinam inveniat ancilla tua graciam in oculis tuis Abiit mu
lier in viam suam et comedit vultusqz eius non sunt am
plius in diversa mutati Et surrexerunt mane et adoraverunt
coram domino Reversiqz sunt et venerunt in domum suam ramatha

Cognovit autem Elchana annam uxorem suam et recorda-
tus est dominus eius. et factum est post circulum dierum concepit anna
et peperit filium vocavitque nomen eius samuel eo quod a domino
postulasset eum. Ascendit autem vir eius elchana et omnis
domus eius ut ymmolaret domino hostiam solempnem et votum
suum. et anna non ascendit. Dixit enim viro suo Non vadam
donec ablactetur infans et ducam eum ut appareat ante
conspectum domini. et maneat ibi iugiter. Et ait ei Elchana
vir suus. Fac quod tibi bonum videtur. et mane donec ablactes
eum. Precorque ut impleat dominus verbum suum. Mansit ergo
mulier et lactavit filium suum. donec amoveret eum a lacte
et adduxit eum secum postquam ablactaverat in vitulis tribus
et tribus modiis farine. et amphora vini. et adduxit eum
ad domum domini in sylo. Puer autem erat adhuc infantulus.
Et ymmolaverunt vitulum. et obtulerunt puerum hely.
Et ait anna. Obsecro domine mi vivit anima tua domine
ego sum mulier illa que steti coram te hic orans dominum pro
puero isto. Oravi et dedit michi dominus petitionem meam quam
postulavi eum. Idcirco et ego commodavi eum domino cunctis
diebus quibus fuerit accommodatus domino. et adoraverunt ibi
dominum. et oravit anna et dixit. ii

[illegible]

Exultavit cor meum in domino et exaltatum est cornu
meum in deo meo. Dilatatum est os meum super
inimicos meos. quia letata sum in salutari tuo. Non
est sanctus ut est dominus. Neque enim est alius extra te et non est
fortis sicut deus noster. Nolite multiplicare loqui sublimia
gloriantes. Recedant vetera de ore vestro. quia deus scientiarum
dominus est. et ipsi preparantur cogitationes. Arcus fortium superatus
est. et infirmi accincti sunt robore. Saturati prius pro panibus
se locaverunt. et famelici saturati sunt. Donec sterilis
peperit plurimos. Et que multos habebat filios infirmata
est. Dominus mortificat et vivificat. Deducit ad inferos et
reducit. Dominus pauperem facit et ditat. humiliat et sublevat
Suscitat de pulvere egenum. et de stercore elevat pauperem ut
sedeat cum principibus et solium glorie teneat. Domini enim sunt

cardines terre et posuit super eos orbem / pedes sanctorum suorum servabit
et impij in tenebris conticescent · quia non in fortitudine sua roborabitur
vir / Dominum formidabunt adversarij eius et super ipsos in celis tonabit
dominus iudicabit fines terre · et dabit imperium regi suo / et sublimabit
cornu christi sui ¶ Et abijt Elchana in ramatha in domum suam / Puer
autem erat minister in conspectu domini ante faciem hely sacerdotis / Porro
filij heli filij belial nescientes dominum neque officium sacerdotum ad populum
Sed quicumque immolasset victimam veniebat puer sacerdotis dum
coqueretur carnes et habebat fuscinulam tridentem in manu sua
et mittebat eam in lebetem vel in caldariam aut in ollam sive
in caccabum / et omne quod levabat fuscinula tollebat sacerdos sibi
Sic faciebant universo israeli venientium in sylo Etiam antequam
adolerent adipem veniebat puer sacerdotis et dicebat immolanti Da mihi
carnem ut coquam sacerdoti Non enim accipiam a te carnem coctam
sed crudam / Dicebatque illi immolans Incendatur primum iuxta morem
hodie adeps et tolle tibi quantumcumque desiderat anima tua Qui
respondens aiebat ei Nequaquam / nunc enim dabis / alioquin tollam
vi / Erat autem peccatum puerorum grande nimis coram domino
Quia detrahebant homines sacrificio domini / Samuhel autem mini-
strabat coram domino ante faciem domini puer accinctus ephod
lineo / et tunicam parvam faciebat ei mater sua quam afferebat sta-
tutis diebus ascendens cum viro suo ut immolaret hostiam
solemnem / et benedixit hely Elchane et uxori eius Dixitque
reddat tibi dominus semen de muliere hac pro fenore quod
commodasti domino · et abierunt in locum suum Visitavit
ergo dominus Annam · et concepit et peperit tres filios et duas
filias Et magnificatus est puer samuhel apud dominum Hely
autem erat senex valde · et audivit omnia que faciebant filij
sui universo israeli · et quomodo dormiebant cum mulieribus que ob-
servabant ad hostium thabernaculi et dixit eis Quare facitis res
huiuscemodi quas ego audio / res pessimas ab omni populo Nolite
filij mei Non enim fama bona est quam ego audio ut transgredi
faciatis populum domini Si peccaverit vir in virum placari ei potest deus
Si autem in dominum peccaverit vir quis orabit pro eo · Et non audi-
erunt vocem patris sui quia voluit deus occidere eos

III

Puer autem Samuhel proficiebat atque crescebat et placebat
tam deo quam hominibus Venit autem vir dei ad hely et ait
ad eum Hec dicit dominus Numquid non aperte revelatus sum
domui patris tui Cum esset in egypto in domo pharaonis et
elegi eum ex omnibus tribubus israel mihi in sacerdotem ut ascenderet
ad altare meum et adoleret mihi incensum et portaret ephod coram
me Et dedi domui patris tui omnia de sacrificiis filiorum israel Quare
calce abiecisti victimam meam et munera mea que precepi ut offerrentur
in templo Et magis honorasti filios tuos quam me ut comede
retis primitias omnis sacrificii israel populi mei Propterea ait dominus
deus israel Loquens locutus sum ut domus tua et domus patris
tui ministraret in conspectu meo usque in sempiternum Nunc autem
dicit dominus Absit hoc a me Sed quicumque honorificaverit me glo
rificabo eum Qui autem contempnunt me erunt ignobiles Ecce
dies veniunt et precidam brachium tuum et brachium domus patris tui
ut non sit senex in domo tua et videbis emulum tuum in templo
in universis prosperis israel et non erit senex in domo tua omnibus
diebus Verumtamen non auferam virum penitus ex te ab altari
meo sed ut deficiant oculi tui et tabescat anima tua et pars
magna domus tue morietur Cum ad virilem etatem venerit
Hoc autem erit tibi signum quod venturum est duobus filiis tuis
Ophni et finees In die uno morientur ambo Et suscitabo
mihi sacerdotem fidelem qui iuxta cor meum et animam
meam faciet et edificabo ei domum fidelem et ambulabit
coram cristo meo cunctis diebus Futurum est autem ut quicumque
remanserit in domo tua veniat ut oretur pro eo et offerat
nummum argenteum et tortam panis Dicatque Dimitte
me obsecro ad unam partem sacerdotalem ut comedam buc
cellam panis Puer autem samuel ministrabat domino coram
hely et sermo domini erat preciosus In diebus illis non erat
visio manifesta Factum est ergo in die quadam hely iacebat
in loco suo et oculi eius caligaverant nec poterat videre
lucernam dei antequam extingueretur Samuel autem dormiebat
in templo domini ubi erat archa dei Et vocavit dominus Samu
el Qui respondens ait Ecce ego Et cucurrit ad hely et dixit

prophetia de xpo [illegible]

Ecce ego vocasti enim me Qui dixit Non vocavi revertere dor-
mi et abijt et dormivit Et adiecit dominus vocare rursum Samu-
el Consurgensque samuel abijt ad hely et dixit Ecce ego quia vo-
casti me Qui respondit Non vocavi te fili mi Revertere et
dormi Porro samuel nec dum sciebat dominum neque reve-
latus fuerat ei sermo domini Et adiecit dominus et vocavit adhuc sa-
muel tercio Qui consurgens abijt ad hely et dixit Ecce ego
quia vocasti me Intellexit igitur hely quia dominus vocaret pu-
erum et ait ad samuel Vade et dormi Et si deinceps vocaverit te
dices loquere domine quia audit servus tuus Abijt ergo Samu-
el et dormivit in loco suo Et venit dominus et stetit et vocavit
sicut vocaverat secundo Samuel samuel et ait Samuel loquere
domine quia audit servus tuus Et dixit dominus ad Samuelem
Ecce ego facio verbum in israel quod quicumque audierit tin-
nient ambe aures eius In die illo suscitabo adversum
hely omnia que locutus sum super domum eius Incipiam et com-
plebo Predixi enim ei quod iudicaturus essem domum eius in eternum
propter iniquitatem eo quod noverit indigne agere filios suos et
non corripuit eos Ideo iuravi domui hely quod non expietur
iniquitas domus eius victimis et muneribus usque in eternum
Dormivit autem Samuel usque mane Aperuitque hostia domus
domini et samuel timebat indicare visionem hely Vocavit
ergo hely samuelem et dixit Samuel fili mi Qui respondens
ait presto sum Et interrogavit eum Quis est sermo quem
locutus est dominus ad te Oro te ne celaveris me Hec faciat
tibi deus et hec addat si absconderis a me sermonem ex omnibus
verbis que dicta sunt tibi Indicavit itaque ei Samuel uni-
versos sermones et non abscondit ab eo Et ille Respondit Dominus
quod bonum est in oculis suis faciat Crevit autem Samuel et
dominus erat cum eo et non cecidit ex omnibus verbis eius in terram
Et cognovit universus israel a dan usque bersabee quod fidelis
Samuel propheta esset domini Et addidit dominus ut appareret in si-
lo qui revelatus fuerat Dominus Samueli in Silo
iuxta verbum domini et evenit sermo Samuelis uni-
verso israeli c. iiij

Et factum est in diebus illis Convenerunt philistiim in IIII
pugnam Egressus est namque israel obviam philistiim in
prelium. et castrametatus est iuxta lapidem adiutorii
Porro philistiim venerunt in affech et instruxerunt aciem contra
israel Inito autem certamine terga vertit israel philisteis et cesi
sunt in illo certamine passim per agros quasi quatuor milia vi-
rorum et reversus est populus ad castra Dixeruntque maiores natu
de israel Quare percussit nos dominus hodie coram philistiim Af-
feramus ad nos de sylo archam federis domini Et veniat in
medium nostri ut salvet nos de manu inimicorum nostrorum Misit ergo
populus in sylo et tulerunt inde archam federis domini exercituum
sedentis super cherubim Erantque duo filii heli (erant) cum archa federis
dei Ophni et finees Cumque venisset archa federis domini in
castra vociferatus est omnis israel clamore grandi et personuit
terra Et audierunt philistiim vocem clamoris Dixeruntque Que-
nam est hec vox clamoris magni in castris hebreorum Et cogno-
verunt quod archa domini venisset in castra Timueruntque philistiim
dicentes Venit deus in castra et ingemuerunt dicentes Ve no-
bis. Non enim fuit tanta exultacio heri et nudiustercius Ve nobis
Quis nos salvabit (liberabit) de manu deorum sublimium istorum Hii sunt
dii qui percusserunt egyptum omni plaga in deserto Confortamini
et estote viri philistiim Ne serviatis hebreis sicut illi servierunt
nobis Pugnaverunt ergo philistiim et cesus est israel. et fu-
git unusquisque in thabernaculum suum Et facta plaga max-
imus et ceciderunt de israel xxx milia peditum. et archa
dei capta est Duoque filii heli mortui sunt Ophni et fi-
nees Currens autem vir de beniamin ex acie (exercitu) venit in sylo
in die illo scissa veste et conspersus pulvere caput Cumque
ille venisset hely sedebat super sellam contra viam spectans Erat
enim cor eius pavens pro archa domini Vir autem ille postquam ingres-
sus est nunciavit urbi Et ululavit omnis civitas et audi-
vit hely sonitum clamoris dixitque Quis est hic sonitus tumul-
tus huius At ille festinavit et venit et nunciavit heli. Hely
autem erat nonaginta annorum. et oculi eius caligaverant
et videre non poterat Et dixit ad heli Ego sum qui veni

Gregorius in registro epistola c libro vii
Ad culpam vitium cuiuslibet sacer-
dotis in malis quibus eum supplicio se
pro culpa intercessor obiciat
si sacerdos qui exponere
debuerat contraria committat

de prelio et ego [sum] qui de acie fugi hodie Cui ille ait Quid actum
est fili mi respondens autem qui nunciabat Fugit inquit israel
coram philistim et ruina magna facta est in populo Insuper et duo
filii tui mortui sunt Ophni et finees. et archa dei capta est
Cumque ille nominasset archam dei. cecidit de sella retrorsum iuxta
ostium et fractis ceruicibus mortuus est Senex autem erat vir et
grandevus. et ipse iudicavit israel quadraginta annis Nurus
eius vxor finees pregnans erat vicinaque partui Et audito nuncio
quod capta esset archa dei et mortuus esset socer eius et vir suus in-
curvavit se et peperit Irruerant enim in eam dolores subiti In
ipso autem momento mortis eius dixerunt ei que stabant circa eam
Ne timeas quia filium peperisti Que non respondit neque animum
advertit et vocavit puerum hiichabot dicens translata est
gloria de israel quia capta est archa dei, et pro socero suo et
pro viro suo ait translata est gloria de israel eo quod capta

[V] Philistim autem tulerunt esset archa dei [et]
archam dei et asportaverunt eam a lapide adiutorii
in azotum Tuleruntque philistim archam dei et intulerunt
eam in templum Dagon et statuerunt eam iuxta dagon Cumque
surrexissent diluculo azoti altera die Ecce dagon iacebat pronus
in terram ante archam domini Et tulerunt dagon et restituerunt
eum in loco suo Rursumque mane die altera consurgentes invenerunt
Dagon iacentem super faciem suam in terra coram archa domini Caput
autem dagon. et due [palme] manuum eius abscise erant super
limen Porro autem Dagon truncus solus remanserat
in loco suo Propter hanc causam non calcant sacerdotes dagon
et omnes qui ingrediuntur templum eius super limen dagon
in azotho usque in hodiernum diem Aggravata est autem manus
domini super azothios et demolitus est eos et ebullierunt ville
et agri in medio regionis illius Et nati sunt mures et
facta est confusio ~~mortis~~ mortis magne in civitate [?] Et percus-
sit in secretiori parte natium azotum, et fines eius Videntes
autem viri azoti huiuscemodi plagam dixerunt Non maneat
archa dei israel apud nos. quoniam dura est manus eius super nos
Et super Dagon deum. deum nostrum et mittentes congregaverunt

omnes satrapas philistinorum ad se et dixerunt Quid faciemus de
archa dei israel Responderuntque gethei Circumducatur archa dei israel
Circumduxerunt archam dei israel Illis autem circumducentibus eam
fiebat manus domini per singulas civitates interfectionis magne
nimis et percutiebat viros uniuscuiusque urbis a parvo usque ad ma
iorem et computrescebant prominentes extales eorum Inieruntque
gethei consilium et fecerunt sibi sedes pelliceas Miserunt ergo
archam dei in accharon Cumque venisset archa dei in accharon
exclamaverunt accharonite dicentes Adduxerunt ad nos
archam dei israel ut interficiant nos et populum nostrum Miserunt
itaque et congregaverunt omnes satrapas philistinorum Qui di
xerunt Dimittite archam dei israel et revertatur in locum suum
et non interficiat nos cum populo nostro Fiebat enim pavor mortis
in singulis urbibus et gravissima valde manus dei Viri
quoque qui mortui non fuerant percutiebantur in secretiori parte
natium et ascendebat ululatus uniuscuiusque civitatis in celum

VI

Fuit autem archa domini in regione
philistinorum septem mensibus Et vocaverunt
philistiim sacerdotes et divinos dicentes Quid
faciemus de archa domini indicate nobis quomodo remittemus
eam in locum suum Qui dixerunt Si remittitis archam dei
israel Nolite dimittere eam vacuam Sed quod debetis reddite
ei pro peccato et tunc curabimini et scietis quare non recedat
manus eius a vobis Qui dixerunt Quid est quod pro delic
to reddere debeamus ei Responderuntque illi Iuxta nu
merum provinciarum philistinorum quinque anos aureos facietis
et quinque mures aureos Quia plaga una fuit omnibus
vobis et satrapis vestris Facietisque similitudines anorum
vestrorum et similitudines murium qui demoliti sunt terram
et dabitis deo israel gloriam si forte relevet manum suam a vobis
et a diis vestris et a terra vestra Quare aggravatis corda vestra
sicut aggravavit egyptus et pharao cor suum Nonne postquam
percussus est tunc dimisit eos Et abierunt Nunc ergo ar
ripite et facite plaustrum novum unum et duas vaccas
fetas Quibus non est impositum iugum iungite in plaustro

et recludite vitulos earum domi Tolletisque archam domini
et ponetis in plaustro et vasa aurea que exsolvistis ei pro delic-
to ponetis in capsella ad latus eius et dimittite eam ut
vadat et aspicietis Et si quidem contra per viam finium suorum
ascenderit contra bethsames ipse fecit nobis malum hoc grande
Sin autem minime sciemus quia nequaquam manus eius tetigit
nos sed casu accidit Fecerunt ergo illi hoc modo Tollentes
duas vaccas que lactabant vitulos iunxerunt ad plaustrum
vitulosque earum concluserunt domi Et posuerunt archam domini
super plaustrum et capsellam que habebat mures aureos
et similitudinem anorum Ibant autem in directum vacce per
viam que ducit bethsames et itinere uno gradiebantur
pergentes et mugientes et non declinabant neque ad
dexteram neque ad sinistram Sed et satrape philistinorum
sequebantur usque ad terminos bethsames Porro beth-
samite metebant triticum in valle Et elevantes oculos
viderunt archam dei et gavisi sunt cum vidissent et
plaustrum venit in agrum Josue bethsamite et stetit
ibi Erat autem ibi lapis magnus et conciderunt li-
gna plaustri vaccasque imposuerunt super ea holocau-
stum domino Levite autem deposuerunt archam dei et
capsellam que erat iuxta eam in qua erant vasa aurea
et posuerunt super lapidem grandem Viri autem bethsa-
mite obtulerunt holocausta et immolaverunt victimas in
die illa domino Et quinque satrape philistinorum viderunt et
reversi sunt in accaron in die illa Hii sunt autem ani au-
rei quos reddiderunt philistiim pro delicto domino Azotus
unum Gaza unum Ascalon unum Geth unum Accaron unum
Et mures aureos secundum numerum urbium philistiim quinque
provinciarum ab urbe murata usque ad villam que erat absque
muro et usque adabel magnum super quem posuerunt archam
domini que erat usque in illo die in agro Josue bethsamitis
Percussit autem de viris bethsamitis eo quod vidissent archam
domini et percussit de populo lxx viros et quinquaginta milia
plebis Luxitque populus eo quod percussisset dominus plebem plaga magna

Et dixerunt viri bethsamite Quis poterit stare in conspectu domini
dei sancti huius. et ad quem ascendet a nobis Miserunt que nuncios
ad habitatores cariathiarim dicentes Reduxerunt philistim
archam domini descendite et reducite eam ad vos

VII

Venerunt ergo viri cariathiarim et reduxerunt archam
domini et intulerunt eam in domum aminadab in gabaa
Eleazarum autem filium eius sanctificaverunt ut custodiret
archam domini Et factum est ex qua die mansit archa in cari
athiarim multiplicati sunt dies Erat quippe iam annus xxmus
et requievit omnis domus israel post dominum Ait autem samuel ad
universam domum israel dicens Si in toto corde vestro revertimini ad
dominum Auferte deos alienos de medio vestri baalim et astaroth
et preparate corda vestra domino et servite illi soli. et eruet vos de manu
philistim Abstulerunt ergo filii israel baalim et astaroth. et servierunt
domino soli Dixit autem samuel Congregate universam mul
titudinem israel in masphat. ut orem pro vobis dominum Et conve
nerunt in masphat hauseruntque aquam et fuderunt in conspectu
domini. et ieiunaverunt in die illa. et dixerunt Tibi peccavimus
domine Iudicavitque samuel filios israel in massphat Et audi
erunt philistim quod congregati essent filii israel in massphat et
ascenderunt satrape philistinorum ad israel Quod cum audissent
filii israel timuerunt a facie philistinorum Dixeruntque ad samu
elem Ne cesses pro nobis clamare ad dominum deum nostrum ut salvet
nos de manu philistinorum Tulit autem samuel agnum lactantem
unum et obtulit holocaustum integrum domino Et clamavit
samuel ad dominum pro israel et exaudivit eum dominus Factum
est autem cum samuel offerret holocaustum philisteos inire
prelium contra israel Intonuit autem dominus fragore magno in
die illa super philistim et exterruit eos et cesi sunt a facie israel
Egressique filii israel de massphat persecuti sunt philisteos et percusserunt
eos usque ad locum qui erat subter bethchar Tulit autem sa
muel lapidem et posuit eum inter masphat et inter sen et voca
vit nomen loci illius lapis adiutorii Dixitque hucusque auxiliatus
est nobis dominus Et humiliati sunt philistim et non apposuerunt
ultra ut venirent in fines israel Facta itaque manus domini

super philisteos cunctis diebus samuel Et reddite sunt urbes quas
tulerant philistiim israeli ab acharon usque geth et terminos ea-
rum liberavit israel de manu philistinorum Eratque pax inter israel
et ammorreum Iudicabat quoque samuel israel cunctis diebus
vite sue et ibat per singulos annos circuiens bethel et galga-
la et massat et iudicabat israelem in supradictis locis Revertebatur-
que in ramatha ibi enim erat domus eius et ibi iudicabat isra-
elem et edificavit ibi etiam altare domino

viii

Factum est autem cum senuisset samuel posuit filios suos iudices
israel Fuitque nomen filii eius primogeniti Iohel et
nomen secundi Abia iudicum in bersabee Et non ambu-
laverunt filii illius in viis eius sed declinaverunt post ava-
riciam acceperuntque munera et perverterunt iudicium Congregati
autem universi maiores natu israel venerunt ad samuelem in ra-
matha Dixeruntque ei Ecce tu senuisti et filii tui non ambu-
lant in viis tuis Constitue nobis regem ut iudicet nos sicut
et universe habent naciones Displicuitque sermo in oculis samuelis
eo quod dixissent Da nobis regem ut iudicet Et oravit Samuel
ad dominum Dixit autem dominus ad Samuelem Audi vocem populi
in omnibus que locuntur tibi Non enim te abiecerunt sed me ne
regnem super eos iuxta omnia opera sua que fecerunt a
die qua eduxi eos de egypto usque ad diem hanc sicut dereliqu-
erunt me et servierunt diis alienis Sic faciunt etiam tibi
Nunc ergo audi vocem eorum Verumptamen contestare
eos et predic eis ius regis qui regnaturus est super eos
Dixit itaque Samuel omnia verba domini ad populum qui pe-
tierunt a se regem et ait Hoc erit ius regis qui imperaturus
est vobis Filios vestros tollet et ponet in curribus suis facietque
sibi equites et precursores quadrigarum suarum et constituet sibi tri-
bunos et centuriones et aratores agrorum suorum et messores
segetum et fabros armorum et curruum Filias quoque vestras
faciet sibi unguentarias et focarias et panificas Agros
quoque vestros et vineas et oliveta optima tollet et dabit servis suis
Sed et segetes vestras et vinearum reditus addecimabit ut det eu-
nuchis et famulis suis Servos etiam vestros et ancillas et iuvenes

optimos et asinos auferet et ponet in opere suo Greges quoque
vestros addecimabit vosque eritis ei servi et clamabitis in die illa
a facie regis vestri quem elegistis vobis et non exaudiet vos dominus in
die illa Noluit autem populus audire vocem samuelis sed di-
xerunt nequaquam Rex enim erit super nos et erimus nos quoque ut
omnes gentes et iudicabit nos rex noster et egredietur ante nos
et pugnabit bella nostra pro nobis et audivit samuel omnia
verba populi Et locutus est ea in auribus domini Dixit autem dominus
ad samuelem Audi vocem eorum et constitue super eos regem
Et ait samuel ad viros israel vadat unusquisque in civitatem
suam

Et erat vir de beniamin nomine cys
filius abiel filii seor filii bethorat filii afia filii viri
iemini fortis robore Et erat ei filius vocabulo
saul electus et bonus et non erat vir de filiis israel melior
illo Ab humero et sursum eminebat super omnem populum Perie-
rant autem asine cys patris saul Et dixit Cys ad saul
filium suum Tolle tecum unum de pueris et consurgens vade
et quere asinas Qui cum transissent per montem ephraim
et per terram salisa et non invenissent transierunt et per terram sa-
lim et non erant sed et per terram iemini et minime repererunt Cum
autem venissent in terram suph dixit saul ad puerum suum qui
erat cum eo Veni et revertamur ne forte dimiserit pater meus
asinas et sollicitus sit pro nobis Qui ait ei Ecce vir dei in ci-
vitate hac vir nobilis omne quod loquitur absque ambiguita-
te venit Nunc ergo eamus illuc si forte indicet de via nostra propter
quam venimus Dixitque saul ad puerum suum Ecce ibimus quid
feremus ad virum dei panis defecit in cistarciis nostris et spor-
tulam non habemus ut demus homini dei neque quicquam aliud Rur-
sum puer respondit saul et ait Ecce inventa est in manu mea
quarta pars stateris argenti demus homini dei ut indicet
nobis viam nostram Olim in israel sic loquebatur unusquisque
vadens consulere deum Venite et eamus ad videntem qui
enim propheta dicitur hodie olim vocabatur videns Et dixit
saul ad puerum suum Optimus sermo tuus Veni eamus
Et ierunt in civitatem in qua erat vir dei Cumque ascenderent

quamvis super hoc dicatur malos [illegible] sed in quantum bonos prophetas [illegible] accepisse munera [illegible] pro consuetudine [illegible] tunc fuit aliquid ad prophetam detulisse [illegible] bona [illegible] magis fuit [illegible] in quantum [illegible] parte accipi videbatur quamdiu [illegible] prophete [illegible] accipiebat prophetia [illegible] facta fuit [illegible] iudicatur [illegible] 171

clivum civitatis invenerunt puellas egredientes ad hauriendam aquam
et dixerunt eis Num hic est videns Que respondentes dixe-
runt illis Hic est Ecce ante te festina nunc hodie enim venit in ci-
vitatem quia sacrificium est hodie populi in excelso Ingredientes ur-
bem statim invenietis eum antequam ascendat excelsum ad ves-
cendum Neque enim comesurus est populus donec ille veniat quia
ipse benedicit hostie et deinceps comedent qui vocati sunt
Ergo conscendite quia hodie reperietis eum Et ascenderunt in
civitatem Cumque illi ambularent in medio urbis apparuit
Samuel egrediens obviam eis ut ascenderet in excelsum Dominus
autem revelaverat auriculam Samuelis ante unam diem quam
veniret Saul dicens Hac ipsa que nunc est hora cras mittam
ad te virum de terra Beniamin Et unges eum ducem super
populum meum Israel et salvabit populum meum de manu Philistiim
quia respexi populum meum venit enim clamor eorum ad me
Cumque aspexisset Samuel Saulem Dominus ait ei Ecce vir quem
dixeram tibi Iste dominabitur populo meo Accessit autem Saul ad
Samuelem in medio porte et ait Indica oro michi ubi est
domus videntis Et respondit Samuel Sauli dicens Ego sum
videns Ascende ante me in excelsum ut comedas mecum hodie
et dimittam te mane et omnia que sunt in corde tuo indicabo tibi
et de asinis quas perdidisti nudiustertius ne sollicitus sis quia
invente sunt et cuius erunt optima queque Israel nonne tibi
et domui patris tui Respondens autem Saul ait Numquid non fili-
us Iemini ego sum de minima tribu Israel et cognatio mea
novissima inter omnes familias de tribu Beniamin Quare
ergo locutus es michi sermonem istum Assumens itaque
Samuel Saulem et puerum eius introduxit eos in tricli-
nium et dedit eis locum in capite eorum qui fuerant in-
vitati Erant enim quasi triginta viri Dixitque Samuel coquo
Da partem quam dedi tibi et precepi ut reponeres seorsum apud
te Levavit autem coquus armum et posuit ante Saul Dixitque
Samuel Ecce quod remansit pone ante te et comede
quia de industria servatum est tibi quando populum vocavi et
comedit Saul cum Samuele in die illa et descenderunt de excelso

in oppidum et locutus est cum saule in solario Cumque mane surre
xissent et iam dilucesceret vocavit samuel saul in solario
dicens surge et dimittam te et surrexit saul Egressique
sunt ambo ipse vz et samuel Cumque descenderent in extrema
parte civitatis Samuel dixit ad saul Dic puero ut antecedat
nos et transeat Tu autem subsiste paulisper ut indicem tibi
Tulit autem samuel verbum domini
lenticulam olei et effudit super caput eius et deoscu
latus est eum et ait Ecce unxit te dominus super here
ditatem suam in principem Cum abieris a me hodie invenies
duos viros iuxta sepulcrum rachel in finibus beniamyn meri
die Dicentque tibi Invente sunt asine ad quas ieras perqui
rendas et intermissis pater tuus asinis sollicitus est pro vobis
et dicit Quid faciam de filio meo Cumque abieris inde et
ultra transieris et veneris ad quercum thabor invenient
te ibi tres viri ascendentes ad deum in bethel unus portans
tres hedos et alius tres tortas panis et alius portans la
genam vini Cumque te salutaverint dabunt tibi duos
panes et accipies de manu eorum post hec venies in collem dei
ubi est statio philistinorum Et cum ingressus fueris urbem ibi ob
viam habebis gregem prophetarum descendentium de excelso et ante
eos psalterium et tympanum et tibiam et cytharam ipsosque
prophetantes et insiliet in te spiritus domini et prophetabis cum eis et
mutaberis in virum alium Quando ergo evenerint signa hec
omnia tibi fac quecumque invenerit manus tua quia dominus tecum
est et descende ante me in galgala Ego quippe descendam ad te
ut offeras oblationem et immoles victimas pacificas septem diebus
Expectabis donec veniam ad te et ostendam tibi quid facias
Itaque cum avertisset humerum suum ut abiret a samuele im
mutavit ei deus cor aliud et venerunt omnia signa hec
in die illa Veneruntque ad predictum collem et ecce cuneus
prophetarum obvius ei Et insilivit super eum spiritus dei et prophetavit
in medio eorum Videntes autem omnes qui noverant eum heri et
nudiustercius quod esset cum prophetis et prophetaret dixerunt ad invicem
Que res accidit filio Cys Num et saul inter prophetas

Respondit que alius ad alterum dicens. Et quis pater eius. Pro-
versum est in prouerbium Num et Saul inter prophetas. Cessauit
autem prophetare et venit ad excelsum. Dixit que patruus saulis
ad eum et ad puerum eius Quo abistis. Qui responderunt
Querere asinas. Quas cum non reperissemus venimus ad
samuelem Et dixit ei patruus suus Indica michi quid dixerit tibi
Samuel. et ait Saul ad patruum suum Indicauit nobis quod in-
uente essent asine De sermone autem regni non indicauit ei que lo-
cutus ei fuerat samuel Et conuocauit Samuel populum ad dominum in
masphat et ait ad filios israel. Hec dicit dominus deus israel Ego
eduxi israel de egypto et erui vos de manu egyptiorum et de manu
omnium regum qui affligebant vos Vos autem hodie proiecistis
dominum deum vestrum Qui solus saluauit vos de vniuersis malis et tri-
bulationibus vestris et dixistis Nequaquam sed regem constitue super nos
Nunc ergo state coram domino per tribus vestras et per familias
et applicuit Samuel omnes tribus israel Cecidit que sors
tribus beniamyn et applicuit tribum beniamin et cogna-
tiones eius et cecidit super cognacionem methri et peruenit
ad Saul filium Cys Quesierunt ergo eum et non est in-
ventus Et consuluerunt post hec dominum vtrum ne ven-
turus esset illuc Responditque dominus Ecce absconditus est domi
Cucurrerunt itaque et tulerunt eum inde Stetit que in medio
populi et altior fuit vniuerso populo ab humero et sursum
Et ait Samuel ad omnem populum Certe videtis quem elegit dominus
Quod non sit similis ei in omni populo. Et clamauit omnis
populus et ait Viuat rex. Locutus est autem Samuel ad
populum legem regni et scripsit in libro et reposuit coram domino
et dimisit Samuel omnem populum singulos in domum suam in
gabaath et abiit cum eo pars exercitus Quorum tetigerat
dominus corda Filii vero belial dixerunt Num saluare nos po-
terit iste et despexerunt eum et non attulerunt ei munera
Ille vero dissimulabat se audire et factum est quasi post mensem

c. xi

Ascendit autem naas ammonites et pugnare cepit
aduersus Jabes Galaad Dixeruntque omnes viri Jabes
ad naas Habeto nos federatos et seruiemus tibi et Rader

ad eos Naas Ammonites. In hoc feriam vobiscum fedus ut eruam
omnium vestrum oculos dextros. ponamque vos obprobrium in universo israel
Et dixerunt ad eum seniores Jabes Concede nobis septem dies
ut mittamus nuntios ad universos fines israel. Et si non fuerit qui
defendat nos egrediemur ad te. Venerunt ergo nuntii in Gabaath
Saulis et locuti sunt verba audiente populo et levavit omnis populus
vocem suam et flevit. Et ecce Saul veniebat sequens boves de a-
gro et ait Quid habet populus. Quia plorat. Et narraverunt
ei verba virorum Jabes. Et insilivit spiritus domini in Saul cum
audisset verba hec. Et iratus est furor eius nimis. Et assumens
utrumque bovem concidit in frustra misitque in omnes fines
israel per manus nuntiorum dicens Quicumque non exierit et secu-
tus fuerit Saule et Samuelem. Sic fiet bobus eius. Invasit
ergo timor domini populum et egressi sunt quasi vir unus. Et
recensuit eos in Bezec. fueruntque filiorum israel trecenta milia

virorum autem Jude triginta milia

Et dixerunt nuntiis qui venerant. Sic dicetis viris qui
sunt in Jabes Galaad. Cras erit vobis salus cum incalu-
erit sol. Venerunt ergo nuntii et annuntiaverunt viris Jabes
Qui letati sunt et dixerunt. Mane exibimus ad vos et
facietis nobis omne quod vobis placuerit. Et factum est cum venisset
dies crastinus. Constituit Saul populum in tres partes. Et
ingressus est media castra in vigilia matutina et percussit
Ammon usque dum incalesceret dies. Reliqui autem dispersi sunt
ita ut non relinquerentur in eis duo pariter. Et ait populus
ad Samuelem Quis est iste qui dixit. Saul non regnabit
super nos. Date viros et interficiemus eos. Et ait Saul
Non occidetur quisquam in die hac Quia hodie fecit dominus salu-
tem in israel. Dixit autem Samuel ad populum Venite et eamus
in Galgala et innovemus ibi regnum. Et perrexit omnis
populus in Galgala. Et fecerunt ibi regem Saul coram domino
in Galgala et immolaverunt ibi victimas pacificas coram
domino. Et letatus est ibi Saul et cuncti viri israel nimis

XII

Dixit autem Samuel ad universum israel. Ecce au-
divi vocem vestram iuxta omnia que locuti estis ad
me. Et constitui super vos regem et nunc rex graditur

ante vos. Ego autem senui et incanui. Porro filii mei vo-
biscum sunt. Itaque conversatus coram vobis ab adolescentia
mea usque ad diem hanc: ecce presto sum. loquimini de me coram
domino et coram christo eius. Utrum bovem cuiusquam tulerim an
asinum. Si quempiam calumpniatus sum. si oppressi aliquem.
si de manu cuiusquam munus accepi. et contempnam illud
hodie. restituamque vobis. Et dixerunt. Non es calumpni-
atus nos. neque oppressisti. neque tulisti de manu alicuius quip-
piam. Dixitque ad eos. Testis dominus adversum vos et testis
christus eius in die hac. quia non inveneritis in manu mea
quippiam. Et dixerunt. Testis. Et ait Samuel ad populum.
Dominus qui fecit Moysen et Aaron. et eduxit patres vestros
de terra egypti. Nunc ergo state in iudicio contendam ad-
versum vos coram domino de omnibus misericordiis domini
quas fecit vobiscum et cum patribus vestris. Quomodo ingressus est Ia-
cob in egyptum. et clamaverunt ad dominum. et misit dominus
Moysen et Aaron. et eduxit patres vestros ex egypto. et col-
locavit eos in loco hoc. Qui obliti sunt dominum dei sui et
tradidit eos in manu. Sysare. magistri milicie Asur. et in
manus philistiorum. et in manus regis Moab. et pugnaverunt
adversum eos. Postea clamaverunt ad dominum. et dixerunt.
Peccavimus quia dereliquimus dominum et servivimus Baalim
et Astaroth. Nunc ergo erue nos de manu inimicorum nostrorum
et serviemus tibi. Et misit dominus Ierobaal. et Badan et Ba-
rach. et Iepthe. et Samuel et eruit vos de manu ini-
micorum per circuitum. et habitabatis confidenter. Videntes
autem quod Naas rex filiorum Ammon venisset adversum vos
dixistis michi. Nequaquam. sed rex imperabit nobis. cum
dominus deus vester regnaret in vobis. Nunc ergo presto est
rex vester quem elegistis et petistis. Ecce dedit vobis dominus
regem. Si timueritis dominum et servieritis ei. et audieritis
vocem eius non exasperaveritis os domini. eritis et vos et rex
qui imperat vobis sequentes dominum deum vestrum. Si autem
non audieritis vocem domini. sed exasperaveritis sermones domini
erit manus domini super vos et super patres vestros.

Sed et nunc state et videte rem istam grandem quam facturus
est dominus in conspectu vestro. Numquid non messis tritici est
hodie. Invocabo dominum et dabit voces et pluvias et scietis et
videbitis quia grande malum feceritis vobis in conspectu domini
petentes super vos regem. Et clamavit samuel ad dominum et dedit
dominus voces et pluvias in die illa. Et timuit omnis populus nimis
dominum et samuelem. Dixit quoque universus populus ad samuelem. Ora
pro servis tuis ad dominum deum tuum ut non moriamur. Addidimus enim
universis peccatis nostris malum ut peteremus nobis regem. Di-
xit autem samuel ad populum. Nolite timere. Vos fecistis universum ma-
lum hoc. Verumtamen nolite recedere a tergo domini et servite domino
in omni corde vestro. Et nolite declinare post vana que non proderunt
vobis neque eruent vos quia vana sunt. Et non derelinquet
dominus populum suum propter nomen suum magnum. Quia iuravit dominus facere
vos sibi populum. Absit autem a me hoc peccatum in domino ut cessem ora-
re pro vobis. Et docebo vos viam bonam et rectam. Igitur timete
et servite ei in veritate et ex toto corde vestro. Vidistis enim magni-
fica que in vobis gesserit dominus. Quod si perseveraveritis in malitia et

xiii

et vos et rex vester pariter peribitis.

Filius unius anni erat saul cum regnare cepisset.
Duobus autem annis regnavit super israel. Et elegit sibi sa-
ul tria milia de israel. Et erant cum saul duo milia in
machmas et in monte bethel. Mille autem cum ionatha in gaba
ad beniamin. Porro ceterum populum remisit unumquemque in ta-
bernacula sua. Et percussit ionathas stationem philistinorum que
erat in gabaad. Quod cum audissent philistim saul cecinit buc-
cina in omni terra dicens. Audiant hebrei. Et universus israel au-
divit huiuscemodi famam. Percussit saul stationem philistinorum
et erexit se israel adversus philistim. Clamavit igitur populus
post saul in galgala. Et philistim congregati sunt ad pre-
liandum contra israel triginta milia curruum et sex milia
equitum et reliquum vulgus sicut harena que est in littore ma-
ris plurima. Et ascendentes castrametati sunt in mach-
mas ad orientem bethauen. Quod cum vidissent viri israel

[et angustia]

se in arto positos afflictus enim erat populus Absconderunt se in
speluncis et abditis In petris quoque et antris et in cisternis
Hebrei autem transierunt iordanem terram gad et galaad Cumque
adhuc esset saul in galaad uniuersus populus perterritus est qui
sequebatur eum Et expectauit septem diebus iuxta placitum Sa
muelem Et non uenit samuel in galgala Dilapsusque est populus
ab eo Ait ergo saul Afferte mihi holocaustum Cumque complesset offe
rens holocaustum Ecce samuel ueniebat Et egressus est saul
obuiam ei ut salutaret eum Locutusque est ad eum samuel Quid
fecisti Respondit saul Quia uidi quod dilaberetur populus a me et
tu non ueneras iuxta placitos dies porro philistiim congregati
fuerant in machmas Dixi nunc descendent philistiim ad me in
galgala et faciem domini non placaui Necessitate compulsus
obtuli holocaustum Dixitque samuel ad saul Stulte egisti
nec custodisti mandata domini dei tui que precepit tibi Quod si non egisses
iam nunc preparasset dominus regnum tuum super israel usque in sempiternum Sed nequaquam
regnum tuum ultra consurget Quesiuit sibi dominus uirum iuxta
cor suum et precepit ei dominus ut esset dux super populum suum Eo quod non
seruaueris que precepit dominus Surrexit autem samuel et ascen
dit de galgalis in gabaa beniamin Et reliqui populi ascenderunt
post saul obuiam populo qui expugnabant eos Venientes
de galgala in gabaa in colle beniamin Et recensuit saul
populum qui inuenti fuerant cum eo quasi sexcentos uiros Et saul
et ionathan filius eius populusque qui inuentus fuerat cum eis erat
in gabaa beniamin porro philistiim consederant in ma
chmas et egressi sunt ad predandum de castris philistiim tres
cunei Unus cuneus pergebat contra uiam ephraim ad terram
Saul Porro alius ingrediebatur per uiam bethoron Ter
cius autem uerterat se ad iter termini terre gabaa immi
nentis ualli seboim contra desertum Porro faber ferrarius non
inueniebatur in omni terra israel Cauerant enim philistiim Ne
forte facerent hebrei gladium aut lanceam Descendebat ergo
omnis israel ad philistiim ut exacueret unusquisque uomerem
suum et ligonem et securim et sarculum Retunse itaque

[Margin: Et obtulit holocaustum]
[Interlinear: subterfugeret; faber ferrarius]

erant acies vomerum et ligonum et tridentum et securium usque ad sti
mulum corrigendum Cumque venisset dies prelii non est inventus
ensis et lancea in manu totius populi qui erat cum saul et
ionatha excepto saul et ionatha filio eius Egressa est statio
philistiim ut transcenderent in machmas XIIII
Et accidit quadam die ut diceret ionathan filius saul ad
adolescentem armigerum suum veni et transeamus ad
stationem philistiim que est trans locum illum patri aut
suo hoc ipsum non indicavit Porro saul morabatur in extrema
parte gabaa sub malogranato que erat in agro et erat populus
cum eo quasi sexcentorum virorum et achias filius achitob fratris
ichabod filii finees qui ortus fuerat ex hely sacerdote domini
in sylo portabat ephod Sed et populus ignorabat quo isset io
nathan Erant autem inter ascensus per quos nitebatur ionatha
transire ad stationem philistinorum eminentes petre ex utraque parte
et quasi in modum dentium scopuli hinc inde prerupti Nomen uni
boses et nomen alteri sene Unus scopulus prominens ad aquilo
nem ex adverso machmas et alter ad meridiem contra gabaa
Dixit autem ionathas ad adolescentem armigerum suum veni et
et transeamus ad stationem philistinorum incircumcisorum horum
si forte faciet dominus pro nobis quia non est domino difficile salvare
vel in multitudine vel in paucis Dixitque ei armiger suus
Fac omnia que placent animo tuo perge quo cupis ero te
cum quocumque volueris Et ait ionathan Ecce nos trans
imus ad viros istos Cumque apparuerimus eis Si taliter
locuti fuerint ad nos manete donec veniamus ad vos
stemus in loco nostro nec ascendamus ad eos Si autem dixerint
ascendite ad nos ascendamus quia tradidit eos dominus in
manibus nostris hoc erit nobis signum Apparuit igitur uterque
stationi philistinorum Dixeruntque philistiim En hebrei egre
diuntur de cavernis in quibus absconditi fuerant Et locuti
sunt viri de statione ad ionathan et ad armigerum eius
Dixeruntque ascendite ad nos et ostendemus vobis rem Et
ait ionathan ad armigerum suum ascendamus sequere me

Tradidit enim eos dominus in manus israel. Ascendit autem
ionathan reptans manibus et pedibus et armiger eius post
eum. Cumque vidissent faciem ionathe alii cadebant
ante ionatham alios armiger eius interficiebat sequens
eum. Et facta est plaga prima qua percussit ionathan
et armiger eius quasi xx virorum in media parte iugeri quam
par
par boum in die arare consueverunt et factum est miraculum
in castris per agros. Sed et omnis populus stationis eorum
predandum
qui ierant ad predandum obstupuit et conturbata sunt
castra. Et accidit quasi miraculum a deo. Et respexerunt specu-
latores saul qui erant in gabaa beniamin. Et ecce
multitudo prostrata et huc illucque diffugiens. Et ait
Saul populo qui erat cum eo. Requirite et videte quis abi-
erit ex nobis. Cumque requisissent repertum est non adesse io-
natham et armigerum eius. Et ait saul ad achiam
Applica archam domini. Erat enim ibi archa dei in die illa
cum filiis israel. Cumque loqueretur Saul ad sacerdotem
tumultus magnus exortus est in castris philistinorum
Crescebat que paulatim et clarius resonabat. Et ait Saul ad
sacerdotem. Contrahe manum tuam. Conclamavit ergo saul
et omnis populus qui erat cum eo et venerunt usque ad
locum certaminis. Et ecce versus fuerat gladius uniuscuius-
que ad proximum suum et cedes magna nimis. Sed et hebrei
qui fuerant cum philistiim heri et nudiustercius as-
cenderant cum eis in castris. Reversi sunt ut essent cum
israel qui erant cum saul et Ionatha. Omnes quoque isra-
helite qui se absconderant in monte ephraim audientes
quod fugissent philistiim Sociaverunt se cum suis in prelio. Et
erant cum Saul quasi xx milia virorum. Et salvavit
dominus in die illa israel. Pugna autem pervenit usque ad be-
thaven. Et vir israhel sociatus est sibi in die illa. Adiuravit
autem saul populum dicens. Maledictus vir qui comederit panem
usque ad vesperam donec ulciscar de inimicis meis. Et non
manducavit universus populus panem. Omnisque terre vulgus venit

omne q[ue]

ad saltum in quo erat mel super faciem agri ingressus est itaque populus
saltum et apparuit fluens mel nullus que applicuit manum
ad os suum Timebat enim populus iuramentum Porro Ionathan
non audierat cum adiuraret pater eius populum Extendit que sum-
mitatem virgule quam habebat in manu Et intinxit in fa-
vo mellis et convertit manum suam ad os suum et illuminati
sunt oculi eius Respondensque unus de populo ait Iure iura-
ndo constrinxit populum pater tuus dicens Maledictus qui come-
derit panem hodie Defecerat autem populus Dixit que Iona-
than Turbavit pater meus terram vidistis ipsi quia illuminati
sunt oculi mei eo quod gustaverim paululum de melle isto quanto
magis si comedisset populus de preda inimicorum suorum quam
repperit nonne maior facta fuisset plaga in philistiim
Percusserunt que in die illa philisteos a machmis usque in Ai-
alon Defatigatus est autem populus nimis et versus ad
predam Tulit oves et boves et vitulos et mactaverunt
in terra Comedit que populus cum sanguine Nunciaverunt
autem Sauli dicentes quod populus peccasset domino comedens
cum sanguine Qui ait Prevaricati estis volvite iam
ad me iam nunc saxum grande Et dixit Saul Dispergi-
mini in vulgus et dicite eis ut adducat ad me unusquisque
bovem suum et arietem et occidite super saxum istud et ve-
scimini et non peccabitis domino comedentes cum sanguine Ad-
duxit itaque omnis populus unusquisque bovem in manu sua
usque ad noctem Et occiderunt ibi Edificavit autem Saul
altare domino Tunc que primum cepit edificare altare domino Et
Dixit Saul Irruamus super philistiim nocte et vastemus
eos usque dum illucescat mane nec relinquamus de eis virum
Dixit que populus Omne quod bonum videtur in oculis tuis fac
Et ait Sacerdos Accedamus huc ad deum Et consuluit Saul
dominum dicens Num persequar philistiim Si trades eos in manus
israel Et non respondit ei in die illa Dixit que Saul Applicate
huc universos angulos populi et scitote et videte per quem
acciderit peccatum hoc hodie Vivit dominus salvator israel

quia si per Jonatham filium meum factum est · absque retractione
morietur ad quod nullus contradixit ei de omni populo Et ait
ad universum israel Separamini vos in parte unam · et ego cum io
natha filio meo ero in parte altera Respondit que populus ad saul
Quod videtur in oculis tuis fac Et dixit Saul ad dominum
Domine deus da indicium Quid est quod non responderis servo tuo
hodie Si in me aut in ionatha filio meo · hec iniquitas
est Da ostensionem Aut si hec est iniquitas in populo tuo
da sanctitatem Et deprehensus est ionathan et saul populus
autem exivit · et ait Saul Mittite sortem inter me et
inter ionathan filium meum Et captus est ionathan Dixit
autem Saul ad ionathan Indica mihi quid feceris Et indicavit
ei Jonatham et ait Gustans gustavi · in summitate virge
que erat in manu mea paululum mellis Et ecce morior
Et ait Saul hec faciat michi deus · et hec addat · quia
morte morieris ionathan Dixit que populus ad saul Ergo
ne ionathan morietur Qui fecit salutem hanc magnam
in israel Hoc nephas est · vivit dominus · si ceciderit capillus
de capite eius in terram · quia cum deo operatus est hodie
Liberavit ergo populus Jonatham ut non moreretur Reces
sit que saul nec persecutus est philistiim porro philistiim
abierunt in loca sua ꝛc. Et Saul confirmato regno
super israel pugnabat per circuitum adversum omnes ini
micos eius · et contra moab et filios ammon · et edom
et reges Soba et philisteos · Et quocumque se verterat
superabat Congregato que exercitu percussit amalech
et eruit israel de manu vastatorum eius Fuerunt
autem filii saul Jonathas et Jesua et melchisua No
mina duarum filiarum eius Nomen primogenite merob
et nomen minoris michol · Et nomen uxoris Saul ·
achinoen filia achimaas Et nomina principum mi
licie eius Abner filius ner abiiel patruelis saul Porro
Cys fuerat pater Saul Et ner pater abner
filius Abiiel ꝛc.

xv

Erat autem bellum potens adversum philisteos omnibus
diebus saul. Nam quemcumque viderat saul virum fortem
et aptum ad prelium sociabat eum sibi. Et dixit samuel
ad saul. Me misit dominus ut ungerem te in regem super populum eius
israel. Nunc ergo audi vocem domini. Hec dicit dominus exercituum.
Recensui quecumque fecit amalech israeli. quomodo restitit ei
in via cum ascenderet de egipto. Nunc igitur vade et
percute amalech et demolire universa eius. et non parcas ei
et non concupiscas ipsius aliquid sed interfice a viro usque
ad mulierem. et parvulum atque lactantem. bovem et ovem.
camelum et asinum. Precepit itaque saul populo. Et recen-
suit eos quasi agnos ducenta milia peditum. et decem
milia virorum iuda. Cumque venisset saul ad civitatem
amalech. tetendit insidias in torrente. Dixitque saul
Cyneo. abite recedite. atque discedite ab amalech. ne forte
involvam te cum eo. Tu enim fecisti misericordiam cum
omnibus filiis israel cum ascenderent de egipto. Et recessit
Cyneus de medio amalech. Percussitque saul amalech
ab evila donec veniret ad sur que est e regione egipti
et apprehendit agag regem amalech vivum. Omne autem
vulgus interfecit in ore gladii. et pepercit saul et populus
agag. et optimis gregibus ovium et armentorum et
vestibus et arietibus et universis que pulchra erant nec vo-
luerunt disperdere ea. Quicquid vero vile fuit et reprobum
hoc demoliti sunt. Factum est autem verbum domini ad
Samuelem dicens. Penitet me quod constituerim saul regem.
Quia dereliquit me et verba mea opere non implevit.
Contristatusque est samuel et clamavit ad dominum tota
nocte. Cumque de nocte surrexisset samuel ut iret ad sa-
ul mane. Nuntiatum est samueli eo quod venisset saul in
in carmelum et erexisset sibi fornicem triumphalem et
reversus transisset. Descendissetque in galgala. Venit ergo
Samuel ad saul et saul offerebat holocaustum domino
de initiis predarum que attulerat ex amalech. Et cum venisset

Samuel ad Saul dixit ei Saul Benedictus tu domino imple-
vi verbum domini Dixitque Samuel Et que est hec vox gregum
que resonat in auribus meis et armentorum quam ego audio Et
ait Saul De amalech adduxerunt ea Pepercit enim populus
melioribus ovibus et armentis ut ymmolarentur domino deo tuo
~~tuo~~ reliqua vero occidimus Ait autem Samuel ad Saul
Sine me et indicabo tibi que locutus sit dominus ad me nocte
Dixitque ei Loquere. Et ait Samuel Nonne cum parvulus
esses in oculis tuis caput in tribubus israel factus es
unxitque te dominus in regem super israel et misit te dominus in viam
et ait Vade et interfice peccatores amalech et pugnabis contra
eos usque ad internitionem eorum Quare ergo non audisti vocem
domini sed versus ad predam es et fecisti malum in oculis
domini Et ait Saul ad Samuelem ymmo audivi vocem
domini et ambulavi in via per quam misit me dominus et adduxi
agag regem amalech et amalech interfeci Tulit autem
populus de preda oves et boves primicias eorum que cesa sunt
ut ymmolet domino deo suo in galgalis Et ait Samuel
Numquid vult dominus holocausta aut victimas et non potius
ut obediatur voci domini Melior est enim obediencia quam victime
et auscultare magis quam offerre adipem arietum Quasi
peccatum ariolandi est repugnare et quasi scelus ydolatrie
nolle acquiescere Pro eo ergo quod abiecisti sermonem domini
Abiecit te deus ne sis rex Dixitque Saul ad Samuelem
peccavi quia prevaricatus sum sermonem domini et verba tua timens
populum et obediens voci eorum Sed nunc porta queso peccatum
meum et revertere mecum ut adorem dominum Et ait
Samuel ad Saul Non revertar tecum quia proiecisti sermonem
domini et proiecit te dominus ne sis rex israel Et conversus est Sa-
muel ut abiret Ille autem apprehendit summitatem pallii
eius que scissa est Et ait ad eum Samuel Scidit dominus
regnum israel a te hodie et tradidit illud proximo tuo me-
liori te Porro triumphator non parcet in israel et penitu-
dine non flectetur Neque enim homo est ut agat penitentiam

At ille ait. peccaui sed nunc honora me coram senioribus
populi et coram israel Et reuertere mecum vt adorem dominum
deum tuum Reuersus ergo Samuel secutus est Saulem
et adorauit Saul dominum Dixitque Samuel Adducite ad
me agag regem amalech et oblatus est ei agag pingui-
ssimus Et dixit agag Siccine separat amara mors Et
dixit Samuel Sicut fecit absque liberis mulieres gladius
tuus. sic absque liberis inter mulieres erit mater tua
Et in frusta concidit eum Samuel coram domino in
galgalis Abiit autem Samuel in ramatha Saul vero
ascendit in domum suam in gabaa Et non vidit Sa-
muel vltra Saul vsque ad diem mortis sue verum-
tamen lugebat Samuel Saul. quia penitebat dominum quod
constituisset regem Saul super israel Dixitque

tremens a vita

XVI

Dixitque dominus ad Samuelem Vsquequo tu luges
Saul Cum ego proiecerim eum ne regnet
super israel Imple cornu tuum oleo et veni vt mit-
tam te ad ysai bethlehemitem Prouidi enim in filiis eius
mihi regem Et ait Samuel Quomodo vadam audiet
enim Saul et interficiet me Et ait dominus Vitulum de ar-
mento tolles in manu tua et dices Ad immolandum domino
veni Et vocabis ysai ad victimam et ego ostendam
tibi quid facias Et vnges quemcumque monstrauero tibi
Fecit ergo Samuel sicut locutus est ei dominus Venitque
in bethleem et mirati sunt seniores ciuitatis occurrentes
ei Dixeruntque Pacificus ne est ingressus tuus Et ait
Pacificus Ad immolandum domino veni Sanctificamini et
venite mecum vt immolem Sanctificauit ergo ysai et
filios eius Et vocauit eos ad sacrificium Cumque ingres-
si essent vidit Eliab et ait Num coram domino est christus
eius Et dixit dominus ad Samuel Ne respicias vultum
eius. neque altitudinem stature eius Quoniam abieci eum Nec
iuxta intuitum hominis iudico Homo enim videt ea que
parent Dominus autem intuetur cor Et vocauit ysai aminadab

Et regis[illegible] quia inspector est cordis ipse intelligit in omni genere quod agis inspectorem cordis et [illegible] placuisse quicquid [illegible] illi placuerit facias [illegible] committas per hominem [illegible] et [illegible] sit [illegible] qui [illegible] euangelii

et adduxit eum coram samuele. Qui dixit Nec hunc
elegit dominus. Adduxit autem ysay samma. De quo ait Etiam
hunc non elegit dominus. Adduxit itaque ysay septem filios suos
coram samuele. Et ait samuel ad ysay Non elegit
dominus ex istis. Dixitque samuel ad ysay Numquid iam con-
pleti sunt filii. Qui respondit Adhuc reliquus est parvulus et
pascit oves. Et ait samuel ad ysay Mitte et adduc eum.
Nec enim discumbemus prius quam ille huc veniat. Misit
ergo et adduxit eum. Erat autem ruffus et pulcer aspectu. decoraque fa-
cie. Et ait dominus ad samuelem Surge unge eum ipse
est enim. Tulit igitur samuel cornu olei. Et unxit eum
in medio fratrum eius. Et directus est spiritus domini in david
a die illa et in reliquum. Surgensque samuel abiit in ra-
matha. Spiritus autem domini recessit a saul. xvi. Et exagitabat
eum spiritus nequam a domino. Dixeruntque servi saul ad eum
Ecce spiritus dei malus exagitat te. Iubeat dominus noster
et servi tui qui coram te sunt. querant hominem scientem
psallere cythara. ut quando arripuerit te spiritus dei malus
psallat manu sua. et levius feras. Et ait saul ad
servos suos. Providete mihi aliquem bene psallentem
Et adducite eum ad me. Et respondens unus de pueris
ait Ecce vidi filium ysay bethleemitem scientem
psallere. Et fortissimum robore et virum bellicosum et
prudentem in verbis. et virum pulcrum. Et dominus est cum
eo. Misit ergo saul nuncios ad ysay dicens Mitte ad
me david filium tuum qui est in pascuis. Tulit itaque ysai
asinum plenum panibus et lagenam vini et edum de
capris unum et misit per manum david filii sui sauli.
Et venit david ad saul et stetit coram eo. At ille dilexit
eum nimis. Et factus est eius armiger. Misitque saul
ad ysay dicens Stet david in conspectu meo. Invenit enim graciam
in oculis meis. Igitur quandocumque spiritus dei malus arripiebat
saul. tollebat david cytharam et percuciebat manu sua et
refocillabatur et levius habebat. Recedebat enim ab eo spiritus malus.

XVII

Congregantes vero philistym agmina sua in prelium
convenerunt in sochot iude et castrametati sunt
inter sochot et azetha in finibus dommim Porro
saul et viri israel congregati sunt venerunt in valle
terebinthi et direxerunt aciem ad pugnandum contra
philistiim Et philistiim stabant super montem ex parte hac
et israel stabat super montem ex altera parte vallis que erat
inter eos Et egressus est vir spurius de castris philistino-
rum nomine goliad de geth altitudinis sex cubitorum et
palmo Et cassis erea super caput eius et lorica hama-
ta induebatur Porro pondus lorice eius quinque milia
siclorum eris erat et ocreas ereas habebat in cruribus et
clipeus ereus tegebat humeros eius hastile autem haste
eius erat quasi liciatorium texencium ipsum autem ferrum haste
eius sexcentos siclos habebat ferri et armiger eius ante-
cedebat eum Stansque clamabat adversus phalangas
israel et dicebat eis quare venistis parati ad prelium
numquid ego non sum philisteus et vos servi saul Elige-
te ex vobis virum et descendat ad singulare certamen
Si quiverit pugnare mecum et percusserit me erimus
vobis servi Si autem ego prevaluero et percussero eum vos servi
eritis et servietis nobis Et aiebat philisteus Ego expro-
bravi agminibus israelis hodie Date michi virum et ineat
mecum singulare certamen Audiens autem saul et omnes
israelite sermones philistei huiuscemodi stupebant
et metuebant nimis David autem erat filius viri ephra-
tei de quo supra dictum est de bethleem iuda cui erat no-
men ysay qui habebat octo filios et erat vir in diebus
saul senex et grandevus inter viros abierunt autem tres
filii eius maiores post saul ad prelium et hec nomina trium fi-
liorum eius qui perrexerunt ad bellum heliab primogenitus
Secundus abinadab Tertius quoque Samma David autem erat
minimus Tribus ergo maioribus secutis saulem abiit
David et reversus est a saul ut pasceret gregem patris sui

in bethleem Procedebat vero philisteus mane et vespere et stabat
quadraginta diebus. Dixit autem ysay ad dauid filium suum Accipe fra-
tribus tuis ephi polente et decem panes istos et curre in castra
ad fratres tuos et decem formellas casei has deferes ad tribu-
num et fratres tuos visitabis si recte agant et cum quibus ordinati
sunt disce. Saul autem et illi et omnes filii israel in valle terebinthi
pugnabant adversus philistiim Surrexit itaque dauid mane
et commendavit gregem custodi et onustus abiit sicut preceperat
ei ysay et venit ad locum magdala et ad exercitum qui egressus
ad pugnam vociferatus erat in certamine Direxerat enim aciem
israel sed et philistiim ex adverso fuerunt parati Derelinquens ergo
dauid vasa que attulerat sub manu custodis ad sarcinas cucur-
rit ad locum certaminis et interrogabat si omnia recte agerentur erga
fratres suos Cumque adhuc ille loqueretur eis apparuit vir ille spu-
rius ascendens golyad nomine philisteus de geth ex castris
philistinorum et loquente eo hec eadem verba audivit dauid Omnes
autem israelite cum vidissent virum fugerunt a facie eius timentes
eum valde Et dixit unusquispiam de israel Num vidisti
virum hunc qui ascendit. Ad exprobrandum enim israel ascen-
dit. Virum ergo qui percusserit eum ditabit rex divitiis magnis
et filiam suam dabit ei et domum patris eius faciet absque tri-
buto in israel Et ait dauid ad viros qui secum stabant dicens
Quid dabitur viro qui percusserit philisteum hunc et tulerit op-
probrium de israel Quis est hic philisteus incircumcisus qui
exprobravit acies dei viventis Referebat autem ei populus eundem
sermonem dicens Hec dabuntur viro qui percusserit eum Quod cum
audisset heliab frater eius maior loquente eo cum aliis
iratus est contra dauid et ait Quare venisti et quare de-
reliquisti pauculas oves illas in deserto Ego novi superbiam
tuam et nequitiam cordis tui Quia ut videres prelium de-
scendisti Et dixit dauid Quid feci Numquid non verbum est
Et declinavit paululum ab eo ad alium dixitque eundem sermonem
Et respondit ei populus verbum sicut prius Audita sunt autem
verba que locutus est dauid Et annunciata in conspectu

Saul. Ad quem cum fuisset adductus locutus est ei Non concidat cor
cuiusquam in eo Ego servus tuus vadam et pugnabo ad
versus philisteum Et ait Saul ad david Non vales re
sistere philisteo isti nec pugnare adversus eum quia puer
es hic autem vir bellator ab adolescentia sua. Dixitque david
ad saul Pascebat servus tuus patris sui gregem et veni
ebat leo vel ursus tollebatque arietem de medio gregis; et
persequebar eos et percuciebam eruebamque de ore eorum et illi consur
gebant adversum me et apprehendebam mentum eorum et suffo
cabam interficiebamque eos Nam et leonem et ursum interfeci
ego servus tuus Erit igitur et philisteus hic incircumcisus
quasi unus ex eis Nunc vadam et auferam obprobrium popu
li Quis est iste philisteus incircumcisus qui ausus est
maledicere exercitui dei viventis Et ait david Dominus qui
eripuit me de pede leonis et de manu ursi ipse liberabit me
de manu philistei huius Dixit autem saul ad david Vade et
dominus tecum sit Et induit saul david vestimentis suis et imposuit
galeam eream super caput eius et vestivit eum lorica Accinctus
ergo david eius gladio super vestem suam cepit temptare si
armatus posset incedere Non enim habebat consuetudinem Dixit
que david ad saul Non possum sic incedere quia nec usum
habeo et deposuit ea et tulit baculum suum quem semper habe
bat in manibus Et elegit sibi quinque limpidissimos la
pides de torrente et misit eos in peram pastoralem quam ha
bebat secum et fundam manu tulit et processit adversum
philisteum Ibat autem philisteus incedens et appropinquans
adversum david et armiger eius ante eum Cumque
inspexisset philisteus et vidisset david despexit eum Erat
enim adolescens rufus et pulcher aspectu Et dixit phi
listeus ad david Numquid ego canis sum quod tu venis
ad me cum baculo et maledixit philisteus david in diis
suis Dixitque ad david Veni ad me et dabo carnes tu
as volatilibus celi et bestiis terre Dixit autem david ad phi
listeum Tu venis ad me in gladio et hasta et clipeo Ego

ante venio ad te in nomine domini exercituum dei agminum
israel. Quibus exprobrasti hodie et dabit te dominus in manu
mea et percutiam te et auferam caput tuum a te. Et dabo
cadavera castrorum philistim hodie volatilibus celi et besti
is terre ut sciat omnis terra quia est dominus deus in israel. Et noverit
universa ecclesia hec quia non in gladio nec in hasta salvat
dominus ipsius enim est bellum et tradet vos in manus meas.
Cum ergo surrexisset philisteus et veniret appropinquaret contra da
vid festinavit david et cucurrit ad pugnam ex adverso
philistei. et misit manum suam in peram tulitque unum lapi
dem et funda iecit et circumducens et percussit philisteum in fron
te et infixus est lapis in fronte eius et cecidit in faciem suam
super terram. Prevaluitque david adversus philisteum in funda
et lapide. percussumque philisteum interfecit. Cumque gla
dius non esset in manu david cucurrit et stetit super phi
listeum et tulit gladium eius et eduxit de vagina sua et
interfecit eum. precidit que caput eius. Videntes autem philisti
ei quod mortuus esset fortissimus eorum fugerunt. Et consurgen
tes viri israel et iuda vociferati sunt et persecuti sunt philis
teos usque dum venirent in vallem et usque ad portas accha
ron. Cecideruntque vulnerati de philistiim in via sarim
et usque ad geth et usque accharon. Et revertentes filii
israel postquam persecuti fuerant philisteos invaserunt ca
stra eorum. Assumens autem david caput philistei attulit
illud in ierusalem. Arma vero eius posuit in thabernaculo
suo. Eo autem tempore quo viderat saul david egredien
tem contra philisteum ait ad abner principem milicie sue. De
qua stirpe descendit hic adolescens abner. Dixitque abner
Vivit anima tua rex si novi. et ait rex. interroga
tu cuius filius sit iste puer. Cumque regressus esset david
percusso philisteo tulit eum abner et introduxit coram
saul caput philistei habentem in manu sua. Et ait ad eum saul
De qua progenie es o adolescens. Dixitque david.
Filius servi tui ysay bethleemite ego sum et

xviii

Et factum est cum complesset loqui ad saul anima ionathe
colligata est anime david Et dilexit eum ionathas quasi
animam suam Tulitque eum saul in die illa et non concessit
ei ut reverteretur in domum patris sui Inierunt autem iona
thas et david fedus Diligebat enim eum quasi animam suam
Nam expoliavit se ionathas tunicam qua erat vestitus
et dedit eam david et reliqua vestimenta sua usque ad gla
dium et arcum suum et usque ad baltheum Egrediebatur quoque david
ad omnia quecumque misisset eum saul et prudenter agebat
posuitque eum saul super viros belli et acceptus erat in
oculis universi populi maxime quoque in conspectu famulorum saul
porro cum reverteretur percusso philisteo david et ferret caput
eius in ierusalem Egresse sunt mulieres de universis urbibus
israel cantantes choros que ducentes in occursum saul
regis in tympanis letitie et in sistris et precinebant mulieres
ludentes atque dicentes percussit saul mille et david decem mi
lia Iratus est autem saul nimis et displicuit in oculis eius
iste sermo Dixitque Dederunt david decem milia et michi
dederunt mille quid ei super est nisi solum regnum Non rectis
ergo oculis saul aspiciebat david a die illa et deinceps
Post diem autem alteram invasit spiritus dei malus saul
et prophetabat in medio domus sue David autem psallebat manu
sua sicut per singulos dies Tenebatque saul lanceam et
misit eam putans quod configere posset david cum pariete Et decli
navit david a facie eius secundo et timuit saul david eo quod esset
dominus cum eo et a se recessisset Amovit ergo eum saul a se
et fecit eum tribunum super mille viros et egrediebatur et
intrabat in conspectu populi In omnibus quoque viis suis david
prudenter agebat et dominus erat cum eo Vidit itaque saul quod
prudens esset nimis et cepit cavere Omnis autem israel et
iuda diligebat david Ipse enim ingrediebatur ante eos
Dixit autem saul ad david Ecce filia mea maior merob
ipsam dabo tibi uxorem tantummodo esto vir fortis et preliare
bella domini Saul autem reputabat dicens Non sit manus mea

in eo sed sit super eum manus philistinorum. Ait autem david ad
Saul Quis ego sum aut que est vita mea. aut cognatio patris
mei in israel ut fiam gener regis Factum est autem tempore
cum deberet dari merob filia Saul david data est hadriel
molathite uxor Dilexit autem michol filiam saul alteram
david. et nunciatum est saul. et placuit ei Dixit ergo Saul
Dabo eam illi ut fiat ei in scandalum. et sit super eum manus
philistinorum. Dixit ergo Saul ad david In duabus rebus ge-
ner meus eris hodie. et mandavit Saul servis suis loquimini
ad david clam me dicentes Ecce places regi. et omnes ser-
vi eius diligunt te Nunc ergo esto gener regis Et locuti sunt
servi saul in auribus david omnia verba hec Et ait david
Num parum nobis videtur generum esse regis Ego autem sum
vir pauper et tenuis Et renunciaverunt servi saul dicentes
huiuscemodi verba locutus est david. Dixit autem Saul Sic
loquimini ad david Non habet necesse rex sponsalia nisi tantum centum
preputia philistinorum ut fiat ultio de inimicis regis Porro saul
cogitabat tradere david in manus philistinorum Cumque
renunciassent servi verba que dixit placuit sermo in oculis
david ut fieret gener regis et post dies paucos Surgens da-
vid abiit in accharon cum viris qui cum eo erant et
percussit ex philistiim ducentos viros. et attulit preputia eorum
et annumeraverunt ea regi ut esset gener regis Dedit itaque
ei Saul michol filiam suam uxorem. et vidit saul et in-
tellexit quia dominus esset cum david Michol autem filia saul di-
ligebat eum et saul magis cepit timere david Factusque est
saul inimicus david cunctis diebus Et egressi sunt principes
philistinorum A principio autem egressionis eorum prudentius
se gerebat david quam omnes servi saul. et celebre factum
est nomen eius nimis

xix Locutus est Saul ad ionathan filium suum et ad omnes
servos suos ut occideret david Porro ionathan filius
saul diligebat valde david. et indicavit ionathas
david dicens Querit Saul pater meus occidere te quapropter

obserua te queso mane et manebis clam et absconderis Ego autem
egrediens stabo iuxta patrem meum in agro ubicumque fueris Et ego
loquar de te ad patrem meum et quodcumque videro nunciabo tibi
Locutus est autem Jonathan de David bona ad Saul patrem suum Dixit-
que ad eum Ne pecces rex in seruum tuum David quia non peccauit
tibi et opera eius bona sunt valde tibi et posuit animam
suam in manu sua et percussit philisteum et fecit dominus salutem
magnam uniuerso israeli Vidisti et letatus es Quare ergo
peccas in sanguine innoxio interficiens David qui est absque
culpa Quod cum audisset Saul placatus voce Jonathe iurauit
Viuit dominus quia non occidetur Vocauit itaque Jonathas
David et indicauit ei omnia verba hec Et introduxit Jona-
thas David ad Saul et fuit ante eum sicut fuerat heri et
nudiustercius Motum est autem rursum bellum et egressus
David pugnauit aduersus philisteum percussitque eos pla-
ga magna et fugierunt a facie eius Et factus spiritus domini
malus in Saul Sedebat autem Saul in domo sua et tenebat
lanceam Porro David psallebat cythara manu sua Nisus-
que est Saul configere lancea David in pariete et declinauit
David a facie Saul lancea autem casso vulnere perlata est in pa-
rietem et David fugit et saluatus est nocte illa Misit ergo
Saul satellites suos nocte in domum David ut cu-
stodirent eum et interficeretur mane Quod cum annunciasset
David Michol uxor sua dicens Nisi saluaueris te nocte
hac cras morieris Deposuit eum per fenestram Porro
ille abiit et aufugit atque saluatus est Tulit autem Mi-
chol statuam et posuit eam super lectum et pellem pilosam ca-
prarum posuit ad caput eius et operuit eam vestimentis Misit
autem Saul apparitores qui raperent David Et responsum
est quod egrotaret Rursumque misit Saul nuncios ut viderent
David dicens Afferte eum ad me in lecto ut occidatur
Cumque venissent nuncii inuentum est simulacrum super
lectum et pelles caprarum ad caput eius Dixitque Saul ad
Michol Quare sic illusisti michi et dimisisti inimicum meum

ut fugeret Et respondit michol ad saul. quia ipse locutus
est michi Dimitte me alioquin interficiam te Dauid autem
fugiens saluatus est et venit ad samuele in ramatha
et nunciauit ei omnia que fecerat sibi saul Et abierunt
ipse et samuel et morati sunt in naioth Nunciatum est
autem saul a dicentibus Ecce dauid in naioth est in ramatha
Misit ergo saul lictores vt raperent dauid Qui cum
vidissent cuneum prophetarum vaticinantium et samuel stan-
tem super eos Factus est etiam in illis spiritus domini et pro-
phetare ceperunt etiam ipsi Quod cum nunciatum esset sauli
misit alios nuncios prophetauerunt autem et illi Et rur-
sum saul misit tercios nuncios qui et ipsi prophetauerunt
Et iratus est iracundia saul abiit etiam et ipse in ra-
matha et venit usque ad cisternam magnam que est in
socchot et interrogauit et dixit In quo loco sunt samu-
el et dauid et dictum est ei ecce in naioth sunt in rama-
tha Et abiit in naioth in ramatha et factus est etiam super
eum spiritus dei et ambulabat ingrediens et prophetabat
usque dum veniret in naioth in ramatha et expoliauit
se et ipse vestimentis suis et prophetauit cum ceteris coram
samuele et cecinit nudus tota die illa et nocte Vn-
de exiit prouerbium Num et saul inter prophetas

XX

Fugit autem dauid de naioth que est in ramatha
veniens quia locutus est coram ionatha Quid feci
Que est iniquitas mea et quod peccatum meum in pa-
trem tuum quia querit animam meam Qui dixit ei absit
a te non morieris Neque enim faciet pater meus quicquam grande
vel paruum nisi prius indicauerit michi Hunc ergo celauit
a me pater meus sermonem tantummodo Nequaquam enim erit istud
Iurauit rursum dauid et ille ait Scit profecto pater tuus quia
inueni graciam in oculis tuis et dicet Nesciat hoc ionathas
ne forte tristetur Quinimmo viuit dominus et viuit anima
tua quia vno tantum ut ita dicam gradu ego morsque diui-
dimur Et ait ionatha ad dauid Quodcumque dixerit michi anima

tua faciam tibi. Dixit autem david ad ionatham Ecce calende
sunt in crastino et ego ex more sedere soleo iuxta regem ad vescen
dum dimitte ergo me ut abscondar in agro usque ad vesperam diei
tercie. Si respiciens requisierit me pater tuus respondebis ei Rogavit
me david ut iret celeriter in bethleem civitatem suam quia vic
time solempnes ibi sunt universis contribulibus eius Si dixerit
bene pax erit servo tuo Si autem fuerit iratus scito quia com
pleta est malicia eius Fac ergo misericordiam in servum tuum
quia fedus domini me famulum tuum tecum inire fecisti Tu me
interfice et ad patrem tuum ne introducas me Et ait ionathas
absit hoc a te Neque enim fieri potest ut si certe cognovero com
pletam esse patris mei maliciam contra te non annunciem tibi
Respondit que david ad ionatham Quis renunciabit michi
si quid forte responderit tibi pater tuus dure Et ait iona
thas ad david Veni egrediamur in agrum Cumque exissent
ambo in agrum Ait ionathas ad david Domine deus
israel Si investigavero sententiam patris mei in crastino vel perendie
et aliquid boni fuerit super david et non statim misero
ad te et notum tibi fecero Hec faciat deus ionathe et hec
augeat Si autem perseveraverit patris mei malicia adversum te
revelabo aurem tuam et dimittam te ut vadas in pace et sit
dominus tecum sicut fuit cum patre meo Et si vixero facies michi
misericordiam domini Si vero mortuus fuero non auferas
misericordiam tuam a domo mea usque in sempiternum Aut si
non facies Quando eradicaverit dominus inimicos david unumquemque
de terra auferat ionatham de domo sua et requirat dominus de ma
nu inimicorum david Pepigit ergo ionathas fedus cum domo david
et requisivit dominus de manu inimicorum david et addidit ionathas
deierare david eo quod diligeret eum sicut enim animam suam ita
diligebat eum Dixit que ad eum ionathas Cras kalende
sunt et requireris Requiretur enim sessio usque perendie Descen
des ergo festinus et venies in locum ubi celandus es in die qua
operari licet et sedebis iuxta lapidem cui nomen est ezel
Et ego tres sagittas mittam iuxta eum et iaciam quasi exercens me

ad signum. Mittam quoque et puerum dicens Vade et affer mihi sagittas. Si dixero puero Ecce sagitte intra te sunt tolle eas Tu veni ad me quia pax tibi est. et nihil est mali vivit dominus Si autem sic locutus fuero puero Ecce sagitte ultra te sunt vade in pace quia dimisit te dominus. De verbo autem quod locuti sumus ego et tu sit dominus inter me et te usque in sempiternum. Absconditus est ergo david in agro et venerunt kalende et sedit rex ad comedendum panem. Cumque sedisset rex in kathedram suam secundum consuetudinem que erat iuxta parietem surrexit ionathan et sedit abner ex latere saul vacuusque apparuit locus david et non est locutus saul quicquam in die illa. Cogitabat enim quod forte accidisset ei ut non esset mundus nec purificatus. Cumque illuxisset dies secunda post kalendas rursum vacuus apparuit locus david. Dixitque saul ad ionathan filium suum Cur non venit filius ysay nec heri nec hodie ad vescendum. Et respondit ionathan saul Rogavit me obnixe ut iret in bethleem et ait dimitte me quoniam sacrificium sollempne est in civitate mea et unus de fratribus meis accersivit me. Nunc ergo si inveni gratiam in oculis tuis vadam cito et videbo fratres meos. Ob hanc causam non venit ad mensam regis. Iratus autem saul adversus ionathan dixit ei Fili mulieris virum ultro rapientis. Numquid ignoro quia diligis filium ysay in confusionem tuam et in confusionem ignominiose matris tue. Omnibus enim diebus quibus filius ysay vixerit super terram non stabilieris tu neque regnum tuum. Itaque iam nunc mitte et adduc eum ad me quia filius mortis est. Respondens ionathan sauli patri suo et ait Quare moritur quid fecit. Et arripuit saul lanceam ut percuteret eum. Et intellexit ionathan quod definitum esset a patre suo ut interficeret david. Surrexit ergo ionathas a mensa in ira furoris et non comedit in die kalendarum secunda panem. Contristatus est enim super david eo quod confudisset eum pater suus. Cumque illuxisset mane venit ionathan in agrum iuxta placitum david.

et puer parvulus cum eo. Et ait ad puerum suum vade et affer michi
sagittas quas ego iacio Cumque puer cucurrisset iecit aliam sagit-
tam trans puerum. Venit itaque puer ad locum iaculi quod miserat
ionatas et clamavit ionathas post tergum pueri et ait Ecce
ibi est sagitta porro ultra te Clamavitque iterum ionathas post tergum
pueri dicens Festina velociter ne steteris collegit autem puer
ionathe sagittas et attulit ad dominum suum et quid ageretur
penitus ignorabat Tantummodo enim Ionathas et david rem
noverant Dedit igitur Ionatas arma sua puero et dixit
ei vade et defer in civitatem Cumque abisset puer Surrexit
david de loco qui vergebat ad austrum et cadens pronus in
in terram adoravit tercio et osculantes se alterutrum fleverunt
pariter David autem amplius Dixit ergo Ionathas david
vade in pace Quecumque iuravimus ambo in nomine domini
dicentes Dominus sit inter me et te et inter semen meum et se-
men tuum usque in sempiternum Et surrexit et abiit Sed Iona-
thas ingressus est civitatem

XXI

Venit autem david in nobe ad abimelech sacerdotem
et obstupuit abimelech eo quod venisset david Et sur-
rexit ob viam et dixit ei Quare tu solus et nullus
est tecum Et ait david ad abimelech sacerdotem Rex precepit
michi sermonem et dixit Nemo sciat rem propter quam a me missus
es et cuiusmodi tibi precepta dederim nam et pueris condixi in illum
et illum locum Nunc igitur si quid habes ad manum vel quinque (panes)
da michi aut quicquid inveneris Et respondens sacerdos david
ait ei Non habeo panes laicos ad manum sed tantum panem sanctum
Si mundi sunt pueri maxime a mulieribus manducent
Et respondit david sacerdoti et dixit ei Et quidem si de mulie-
ribus agitur continuimus nos ab heri et nudiustercius quando egre-
diebamur et fuerunt vasa puerorum sancta Porro via hec
polluta est sed ipsa hodie sanctificabitur in vasis Dedit ergo
ei sacerdos sanctificatum panem Neque enim erat ibi panis
nisi panes tantum propositionis qui sublati fuerant a facie
domini ut ponerentur panes calidi Erat autem ibi vir quidam

de servis saul in die illa intus in tabernaculo domini et nomen
eius doech ydumeus potentissimus pastorum saul Dixit autem da-
vid ad abimelech Si habes ad manum hastam aut gladium quia
gladium meum et arma mea non tuli mecum Sermo enim regis urge-
bat Et dixit sacerdos Gladius ecce hic goliad philistei quem
percussisti in valle therebinti est involutus pallio post ephoth Si
istum vis tollere tolle. neque enim est alius hic absque eo Et ait da-
vid. non est alter huic similis da mihi eum Surrexit itaque david
et fugit in die illa a facie saul Et venit ad achis regem
geth. Dixeruntque ei servi achis cum vidissent david Numquid
non iste est david rex terre israel Nonne huic cantabant per
choros dicentes Percussit saul mille. et david decem milia
Posuit autem david sermones istos in corde suo et extimuit
valde a facie achis regis geth et immutavit os suum coram
eis et conlabebatur inter manus eorum et impingebat
in ostia porte Defluebantque salive eius in barbam.
Et ait achis ad servos suos Vidistis hominem insanum quare
adduxistis eum ad me An desunt nobis furiosi quod intro-
duxistis istum ut fureret me presente Dimittite illum hinc
ne ingrediatur domum meam Abiit ergo inde david et fugit
in speluncam in odollam &c

xxii

Quod cum audissent fratres eius et omnis domus patris
eius descenderunt ad eum illuc et convenerunt
ad eum omnes qui erant in angustia constituti et
oppressi alieno et amaro animo Et factus est eorum princeps
fueruntque cum eo quasi quadringenti viri et profectus est da-
vid inde in masphat que est moab Et dixit ad regem mo-
ab Maneat oro pater meus et mater mea vobiscum do-
nec sciam quid faciat mihi deus Et reliquit eos ante
faciem regis moab Manseruntque apud eum cunctis diebus
quibus david fuit in presidio Dixitque Gaad propheta ad
david Noli manere in presidio proficiscere et vade in terram
iuda Et profectus est david venit in saltum areth Et
audivit Saul quod apparuisset david et viri qui erant cum eo

Saul autē cum maneret in gabaa et esȝ in nemore qđ ē in ra
ma hastam manu tenens. Cuncti qȝ s̃vi eius circumstarent eum
ait ad s̃uos suos. Qui adsistebant ei. Audite me nunc filij gemi
niqȝ omnibȝ vobis dabit filius ysay agros et vineas et vniũsos
vos faciet tribunos. et centuriones. Quia coniurasti omnes adver
sum me. et nō ē qui michi renunciet. maxime cu̅ et filius meus
inierit fedus cum filio ysai. Non est qui vicem meā doleat ex
vobis. neqȝ qui annunciet michi. eo q̄ suscitauit filius meus
s̃uū meum adversum me insidiantē michi vsqȝ hodie. Respon
dens autē Doech ydumeus. Qui adsistebat et et erat p̃imus et inter s̃
uos suos saul. Vidi inquit filiū ysai in nobe apud abime
lech filiū achitop sacerdotē. Qui consuluit p̃eo dm̄ et cība
ria dedit ei. s3 et gladiū goliad philistei dedit illi. Misit
ergo rex ad accersiendum abymelech filiū achitob. et omēz
domū patris eius sacerdotū qui erant in nobe. Qui venerūt
vniũsi ad regem. et ait saul ad abimelech. Audi fili achitob
Qui rudit p̃sto sum domine. Dixit qȝ ad eum saul. Quare co
niurastis adversum me tu et filius ysay. et dedisti ei panes
et gladiū. et consuluisti pro eo dm̄ vt consurgēt ad versū
me insidiator vsqȝ hodie permanens. Respondens ait Abyme
lech regi ait. Et quis in omnibȝ s̃uis tuis sicut dauid fidel
et gener regis. et p̃gens ad imperiū tuū et gloriosus in
domo tua. Num hodie cepi consulere dm̄ pro eo. Absit hoc
a me. ne suspicetur rex adversum me s̃uū suū rem hui᷒modi
in vniũsa domo patris mei. Non enī sciuit s̃uus tuus
quicq̄m super hoc negotio vel modicum vel grande. Dixit
qȝ rex. Morte morieris abimelech. Tu et omnis domus
patris tui. Et ait rex emissarijs. qui circumstabant eum. Con
uertimini et interficite sacerdotes dn̄i. Nam manus eorum
cum dauid est. scientes q̄ fugisset et nō indicauerunt
michi. Noluerunt aut̄ s̃ui regis extendere manū suā
in sacerdotes dn̄i. Et ait rex ad doech. Conuertere tu et ir
rue in sacerdotes dn̄i. Conuersus qȝ doech ydumeus et
irruit in sacerdotes. et trucidauit in die illa lxxxv viros

vestitos ephot lineo Nobe aut civitatem sacerdotum percussit
in ore gladii viros et mulieres parvulos et lactantes bovem
et asinum et ovem in ore gladii Evadens aut unus filius abi-
melech filii achitob cuius nomen erat abiathar fugit ad david
et annunciavit ei quod occidisset saul sacerdotes domini Et ait
david ad abiathar Sciebam eum in die illa cum ibi esset
Doech ydumeus procul dubio annunciaret saul Ego sum
reus omnium animarum patris tui mane mecum ne timeas Si quis
quesierit animam meam queret et tuam mecumque servaberis

xxiii Et annunciaverunt david dicentes Ecce philistiim
expugnant ceyla et diripiunt areas Consuluit
autem david dominum dicens Num vadam et percuciam
philisteos istos Et ait dominus ad david Vade et percuties philisteos
et salvabis ceyla Et dixerunt viri qui erant cum david ad
eum Ecce nos hic in iudea consistentes timemus quanto ma-
gis si ierimus in ceyla adversus agmina philistinorum
Rursum ergo david consuluit dominum Qui respondens ait
Surge vade in ceylam Ego enim tradam philisteos in ma-
nu tua Abiit ergo david et viri eius in ceyla et pugnavit ad-
versum philisteos et abegit iumenta eorum et percussit eos pla-
ga magna et salvavit david habitatores ceyla Porro
eo tempore quo fugiebat abiathar filius abimelech ad
david in ceyla ephot secum habens descenderat Nunciatum
est autem saul quod venisset david in ceylam Et ait
Saul Tradidit eum deus in manus meas Conclususque
est introgressus urbem in qua porte et sere sunt Et
precepit saul omni populo ut ad pugnam descenderet in cey-
lam et obsideret david et viros eius Quod cum rescisset
david quia preparasset ei saul clam malum dixit ad abiathar
sacerdotem Applica ephot Et ait david Domine deus israel
Audivit famam servus tuus quod disponat saul venire ad
ceylam ut evertat urbem propter me si tradent me viri cey-
le in manum eius et si descendet saul sicut audivit servus
tuus Domine deus israel indica servo tuo Et ait dominus descendet

Dixit que david Si tradent viri Ceyle me et viros qui sunt mecum
in manus saul Et dixit dominus tradent Surrexit ergo david et viri
eius quasi sexcenti Et egressi de ceyla huc atque illuc vagabantur incerti
Nunciatumque est saul quod fugisset david de ceyla et salvatus esset Quam
ob rem dissimulabat exire Morabatur autem david in deserto in locis mu
nitissimis firmissimis Mansitque in monte solitudinis Ziph in mon
te opaco Querebat tamen eum saul cunctis diebus et non tra
didit eum deus in manus eius Et vidit david ut quereret animam
eius porro david erat in deserto ziph in silva Et surrexit Jonathas
filius saul et abiit ad david in silvam Et confortavit manus eius
in deo Dixitque ei Ne timeas Neque enim inveniet te manus saul patris
mei Et tu regnabis super israel Et ego ero tibi secundus Sed et saul pater
meus scit hoc Percussit igitur uterque fedus coram domino Mansitque
david in silva Jonathas autem reversus est in domum suam Ascenderunt
autem Ziphei ad Saul in gabaa dicentes Nonne ecce david latitat
apud nos in locis tutissimis silve in colle achille que est ad dexteram
deserti Nunc ergo sicut desideravit anima tua ut descenderes descende
Nostrum autem erit ut tradamus eum in manus regis Dixitque Saul
Benedicti vos a domino quia doluistis vicem meam Abite ergo et diligentius
preparate et curiosius agite Et considerate locum ubi sit pes eius
velox vel quis viderit eum ubi dixistis Recogitat enim de me quod
callide insidier ei Considerate et videte omnia latibula eius in
quibus absconditur et revertimini ad me ad rem certam ut vadam
vobiscum Quod si etiam in terram se obstruxerit perscrutabor eum
in cunctis millibus iuda At illi surgentes abierunt in Ziph ante Saul
David autem et viri eius erant in deserto maon in campestribus ad
dexteram ysimmith Ivit ergo saul et socii eius ad querendum
eum Et nunciatum est david Statimque descendit ad petram
et versabatur in deserto maon Quod cum audisset saul persecutus
est david in deserto maon et ibat saul ad latus montis ex parte una David
autem et viri eius erant in latere montis ex parte altera Porro david desperabat
se posse evadere a facie saul Itaque saul et viri eius in modum corone cin
gebant david et viros eius ut caperent eos Et nuncius venit ad
saul dicens Festina et veni quoniam infuderunt se philistiim super terram
Reversus est ergo saul desistens persequi david Et perrexit

mortuus sunt philistinorum. propter hoc vocaverunt locum illum:
xxiiii Ascendit ergo david inde petram dividentem
et habitavit in locis tutissimis Engaddi. Cumque rever-
sus esset saul postquam persecutus esset philisteos: nunci-
averunt ei dicentes Ecce david in deserto est engaddi. Assumens
ergo saul tria milia electorum virorum ex omni israhel perrexit
ad investigandum david et viros eius super abruptissimas petras
que solis ibicibus pervie sunt. Et venit ad caulas ovium que
se offerebant vianti. Erat quoque ibi spelunca quam ingressus
est saul ut purgaret ventrem. porro david et viri eius
in interiori parte spelunce latebant. Dixerunt servi david
ad eum Ecce dies de qua locutus est dominus ad te Ego tradam
tibi inimicum tuum. ut facias ei sicut placuerit in oculis tuis
Surrexit ergo david Et precidit oram clamidis saul
silenter. post hec percussit david cor suum. eo quod abscidisset:-
oram clamidis saul. Dixitque ad viros suos. Propitius michi
sit dominus ne faciam hanc rem domino meo christo domini ut mittam
manum meam in eum. quia christus domini est. Vivit dominus quia
nisi dominus percusserit eum aut dies eius venerit ut moriatur
aut descendens in prelio perierit. propitius michi sit dominus ut non
mittam manum meam in christum domini. Et confregit david viros
suos sermonibus istis. Et non permisit eos ut consurgerent in saul
Porro saul egressus de spelunca pergebat cepto itinere. Surrexit
autem et david post eum. Et egressus de spelunca clamavit post
tergum saul dicens Domine mi rex. Et respexit saul post
se Et inclinavit se david pronus in terram. adoravit. Dixitque
ad saul Quare audis verba hominum loquentium David querit
malum adversum te. Ecce hodie viderunt oculi tui quod tradiderit
te dominus in manum meam in spelunca. et cogitavi ut occiderem te
sed pepercit tibi oculus meus. Dixi enim Non extendam manum
meam in dominum meum. quia christus domini est. Quin potius
pater mi vide et cognosce oram clamidis tue in manu mea. quoniam
cum preciderem summitatem clamidis tue. nolui extendere manum
meam in te. Animadverte et vide. quoniam non est in manu mea
malum neque iniquitas. neque peccavi in te. Tu autem insidiaris

anime mee ut auferas eam Iudicet dominus inter me et te et ulciscatur
me dominus ex te Manus autem mea non sit in te Sicut in proverbio
antiquo dicitur Ab impiis egredietur impietas Manus ergo
mea non sit in te. Quem persequeris rex israel quem persequeris canem
mortuum persequeris et pulicem unum Sit dominus iudex et iudicet
inter me et te et videat et iudicet causam meam et eruat me
de manu tua. Cum autem complesset david loquens huiuscemodi
sermones ad saul Dixit saul Numquid vox hec est tua fili
mi david Et elevavit saul vocem suam et flevit Dixitque ad
david Iustior tu es quam ego Tu enim tribuisti mihi bona Ego
autem reddidi tibi mala Et tu indicasti michi hodie que feceris
michi bona. Quomodo tradiderat me dominus in manum tuam et non
occideris me Quis enim cum invenerit inimicum suum dimit-
tet eum in via bona Sed dominus reddat tibi vicissitudinem hanc
pro eo quod hodie operatus es in me Et nunc scio quod certissime
regnaturus sis et habiturus in manu tua regnum israel Iura
michi in domino ne deleas semen meum post me neque auferas
nomen meum de domo patris mei Et iuravit david saul
Abiit ergo saul in domum suam Et david et viri eius ascenderunt
ad tutiora loca

XXV

Mortuus est autem samuel
et congregatus est universus israel et planxerunt
eum et sepelierunt eum in domo sua in ramatha
Consurgensque david descendit in desertum pharan Erat
autem vir quispiam in solitudine maon Et possessio eius
in carmelo Et homo ille magnus nimis Erantque ei
oves tria milia et mille capre Et accidit ut tonderetur
grex eius in carmelo Nomen autem viri illius erat nabal
et nomen uxoris eius abigail Eratque illa mulier pru-
dentissima et speciosa. porro vir eius durus et pessimus
et maliciosus Erat autem de genere caleph Cum ergo au-
disset david in deserto quod tonderet nabal gregem suum misit
decem iuvenes et dixit eis Ascendite in carmelum et in
venietis nabal et salutabitis eum ex nomine meo pacifice
et dicetis sicut fratribus meis et tibi pax et domui tue et
omnibus quecumque habes sit pax Audivi quod tondent pastores

tui (oves) qui erant nobiscum in carmelo. Et in deserto Numquam eis
molesti fuimus. Nec aliquando defuit eis quicquam de grege omni
tempore quo fuerunt nobiscum in deserto. Interroga pueros
tuos et indicabunt tibi. Nunc ergo inveniant pueri tui gratiam
in oculis tuis. In die enim bona venimus ad te. Quodcumque in-
venerit manus tua da servis tuis et filio tuo david. Cum-
que venissent pueri david. locuti sunt ad nabal omnia verba
hec ex nomine david. et silverunt. Respondens autem nabal pueris
david ait. Quis est david et quis est filius ysay. Hodie in-
creverunt servi qui fugiunt dominos suos. Tollam ergo panes
meos et aquas meas et carnes pecorum que occidi tonsoribus
meis. et dabo viris quos nescio unde sunt. Regressi sunt itaque
pueri ad david per viam suam. et reversi venerunt et nun-
ciaverunt ei omnia verba. que dixerat nabal. Tunc david
ait viris suis. Accingatur unusquisque gladio suo. Et accinc-
ti sunt singuli gladio suo. Accinctus est et david ense suo.
Et secuti sunt david quasi quadringenti viri. Porro ducenti rema-
serunt ad sarcinas. Abigail autem uxori nabal nunciavit
unus de pueris dicens. Ecce misit david nuncios de deserto
ut benedicerent domino nostro. et aversatus est eos. Homines isti
boni satis fuerunt nobis et non molesti. Nec quicquam aliqu-
perijt omni tempore. quo fuimus conversati cum eis in deserto. Pro
muro erant nobis tam in nocte quam in die omnibus diebus.
quibus pavimus apud ipsos greges. Quamobrem considera
et recogita quid facias. quoniam completa est malicia adversum vi-
rum. et adversum domum tuam. et ipse est filius belial. ita
ut nemo ei possit loqui. Festinavit igitur abigail. Et tulit
ducentos panes. et duos utres vini et quinque arietes
coctos et quinque sata polente. et centum ligaturas uve
passe et ducentas massas caricarum. et imposuit super
asinos. dixitque pueris suis. Precedite me. Ecce ego post
tergum vestrum sequar vos. Viro autem suo nabal non indicavit.
Cum ergo ascendisset asinum et descenderet ad radices montis
David et viri eius descendebant in occursum eius
Quibus et illa occurrit. Et ait david. Vere frustra servavi

omnia que huius erant in deserto et non perijt quicquam de cunctis
que ad eum pertinebant et reddidit michi malum pro bono
Hec faciat deus inimicis david et hec addat si reliquero de omnibus
que ad eum pertinent usque mane mingentem ad parietem
Cum autem vidisset abigail david festinavit et descendit de
asino et procidit coram david super faciem suam et adoravit
super terram et cecidit ad pedes eius Et dixit In me sit domine
mi iniquitas Loquatur obsecro ancilla tua in auribus tuis
et audi verba famule tue Ne ponat obsecro dominus meus rex
cor suum super virum istum iniquum nabal quia secundum nomen suum
stultus est et est stultitia cum eo Ego autem ancilla tua non vidi
pueros tuos domine mi quos misisti Nunc ergo domine mi vivit
dominus et vivit anima tua qui prohibuit te ne venires in sangui
nem et salvavit manum tuam tibi et nunc fiant sicut nabal
inimici tui et qui querunt domino meo malum Quapropter
suscipe benedictionem hanc quam attulit ancilla tua tibi domino meo
et da pueris tuis qui sequuntur te dominum meum aufer iniquita
tem famule tue faciens enim faciet dominus tibi domino meo domum
fidelem quia prelia domini domine mi tu preliaris Malitia ergo non in
veniatur in te omnibus diebus vite tue Si enim surrexerit aliquan
do homo persequens te et querens animam tuam erit anima
domini mei custodita quasi in fasciculo viventium apud dominum
deum tuum Porro anima inimicorum tuorum rotabitur quasi in im
petu et circulo funde Cum ergo fecerit tibi dominus domino meo
omnia que locutus est bona de te et constituerit te ducem
super israel non erit tibi hoc in singultum et in scrupulum
cordis domino meo quod effuderis sanguinem innoxium aut ipse
te ultus fueris Et cum bene fecerit dominus domino meo recor
daberis ancille tue et tu benefacies ei Et ait david ad
abigail Benedictus dominus deus israel qui misit te hodie in
occursum meum et benedictum eloquium tuum Et bene
dicta tu que prohibuisti me hodie ne irem ad sanguinem
et ulciscerer me manu mea Alioquin vivit dominus deus
israel qui prohibuit me ne malum facerem tibi nisi cito ve
nisses in occursum michi non remansisset nabal usque ad lucem

matutinam mingens ad parietem Suscepit ergo david de ma
nu eius omnia que attulerat ei dixitque ei Vade pacifice in
domum tuam Ecce audivi vocem tuam et honoravi faciem tuam
Venit autem abigail ad nabal Et ecce erat ei convivium in
domo eius quasi convivium regis et cor nabal iocundum Erat e-
nim ebrius nimis et non indicavit ei verbum pusillum
aut grande usque in mane Diluculo autem cum digessisset
vinum nabal indicavit ei uxor sua verba hec Et emortuum
est cor eius intrinsecus et factus est quasi lapis Cumque pre-
terissent decem dies percussit dominus nabal et mortuus est Quod
cum audisset david mortuum nabal ait Benedictus dominus qui
vindicavit causam obprobrii mei de manu nabal et servum suum
custodivit a malo et maliciam nabal reddidit dominus in caput
eius Misit ergo david et locutus est ad abigail ut sumeret
eam sibi in uxorem Et venerunt pueri david ad abigail
in carmelum Et locuti sunt ad eam dicentes David misit
nos ad te ut accipiat te sibi in uxorem Que consurgens
adoravit prona in terram et ait Ecce famula tua sit in
ancillam ut lavet pedes servorum domini mei Et festinavit
Et surrexit abigail et ascendit super asinum et quinque puelle
ierunt cum ea pedissequæ eius Et secuta est nuncios david
et facta est illi uxor Sed et achinoem accepit david de iezra
el et fuit utraque uxor eius Saul autem dedit michol filiam
suam uxorem david falthi filio layis qui erat de gallim 26

XXVI

Et venerunt ziphei ad saul in gabaa
dicentes Ecce david absconditus est in colle achil
le que est ex adverso solitudinis Et surrexit saul
et descendit in desertum ziph et cum eo tria milia virorum
de electis israel ut quereret david in deserto ziph Et castra
metatus est saul in gabaa achille que erat ex adverso so
litudinis in via David autem habitabat in deserto Videns
quod venisset saul post se in desertum misit exploratores et
didicit quod venisset certissime Et surrexit david et venit
ad locum ubi erat saul Cumque vidisset locum in quo dor
miebat saul et abner filius ner princeps militie eius

et saulem dormientem in tentorio et reliquum vulgus per
circuitum eius Ait david ad achimelech ethenm et abisay
filium sarvie fratrem ioab dicens Quis descendet mecum ad
saul in castra Dixit que abisai Ego descendam tecum Venerunt
ergo david et abisai ad populum nocte et invenerunt saul iacentem
et dormientem in tentorio et hastam fixam in terram ad caput
eius Abner autem et populum dormientes in circuitu Dixitque abisay
ad david Conclusit deus hodie inimicum tuum in manibus tuas Nunc
ergo perfodiam eum lancea in terra semel et secundo opus non
erit Et dixit david ad abisai Ne interficias eum Quis
extendet manum suam in christum domini et innocens erit
Et dixit david Vivit dominus quia nisi dominus percusserit eum
aut dies eius venerit ut moriatur aut in prelio descendens
perierit propitius sit michi dominus ne extendam manum
meam in christum domini Nunc igitur tolle hastam que est
ad caput eius et sciphum aque et abeamus Tulit ergo
david hastam et sciphum aque qui erat ad caput saul et
abierunt Et non erat quisquam qui videret intelligeret et vigi
laret sed omnes dormiebant quia sopor domini irruerat super
eos Cumque transisset david ex adverso et stetisset in vertice
montis de longe et esset grande intervallum inter eos
Clamavit david ad populum et ad abner filium ner dicens Non
ne respondebis abner et respondens abner ait Quis es tu
qui clamas et inquietas regem et ait david ad abner Numquid
non vir tu es et quis alius similis tui in israel Quare
ergo non custodisti dominum tuum regem Ingressus est enim unus
de turba ut interficeret regem dominum tuum Non est bonum hoc
quod fecisti Vivit dominus quoniam filii mortis estis vos qui non custo
distis dominum vestrum christum domini Nunc ergo vide ubi sit hasta
regis et ubi sciphus aque qui erat ad caput eius Cogno
vit autem saul vocem david et dixit Numquid vox tua hec
est fili mi david et david ait Vox mea domine mi rex Et ait
Quam ob causam dominus meus persequitur servum suum Quid feci
aut quod est in manu mea malum Nunc ergo audi oro
domine mi rex verba servi tui Si dominus incitat te adversum me

odoretur sacrificium Si autem filii hominum maledicti sunt in con
spectu domini qui eiecerunt me hodie ut non habitem in hereditate
domini dicentes Vade servi diis alienis Et nunc non effundatur
sanguis meus in terra coram domino Quia egressus est rex
israel ut querat pulicem unum sicut persequitur perdix in montibus
et ait saul peccavi revertere mi fili david Nequaquam enim ultra
male tibi faciam eo quod preciosa fuit anima mea in oculis tuis ho
die Apparet enim quod stulte egerim et ignoraverim multa nimis
Et respondens david ait Ecce hasta regis transeat unus de
pueris regis et tollat eam Dominus autem retribuat unicuique secundum
iustitiam suam et fidem Tradidit enim te dominus hodie in manu
mea et nolui levare manum meam in christum domini Et sicut
magnificata est anima tua hodie in oculis meis sic ma
gnificetur anima mea in oculis domini et liberet me de omni
angustia Ait ergo saul ad david Benedictus tu fili mi
david et quidem faciens facies et potens poteris Abiit autem
david in viam suam et saul reversus est in locum suum

xxvii

Et ait david in corde suo Aliquando incidam una
die in manus saul Nonne melius est ut fugiam
et salver in terra philistinorum ut desperet saul cesset
que me querere in cunctis finibus israel Fugiamus ergo
manus eius Et surrexit david et abiit ipse et sexcenti vi
ri cum eo ad achis filium maoch regem geth et habitavit
david cum achis in geth ipse et viri eius et domus eius
david et due uxores eius achinoem iezraelites et abigail
uxor nabal carmeli Et nuntiatum est saul quod fugisset david
in geth et non addidit ultra querere eum Dixit autem david
ad achis Si inveni gratiam in oculis tuis detur michi locus
in una urbium regionis huius ut habitem ibi Cur enim ma
net servus tuus in civitate regis tecum Dedit itaque ei achis
in die illa Sicelech Propter quam causam facta est Sicelech regum
iuda usque in diem hanc Fuit autem numerus dierum
quibus habitavit david in regione philistinorum quatuor
mensium Et ascendit david et viri eius et agebant
predas de gethsuri et de gethri et de amalechitis hii

enim pagi habitabant in terra antiquitus euntibus Sur usque ad
terram egypti et percutiebat david omnem terram illorum nec relinquebat
viventem virum et mulierem tollensque oves et boves et asinos
et camelos et vestes revertebatur et veniebat ad achis. Di-
cebat autem ei achis in quem irruisti hodie? Respondebat david
contra meridiem meridiem iude et contra meridiem yera- Hyrameel
mel et contra meridiem ceni. Virum et mulierem non
vivificabat david nec adducebat in geth dicens ne forte
loquantur adversum nos. Hec fecit david et hoc erat
decretum illi omnibus diebus quibus habitavit in regione phila-
stinorum. Credidit ergo david achis dicens multa mala
operatus est contra populum suum israel. Erit igitur mihi

XXVIII

Factum est autem in diebus servus sempiternus
illis congregaverunt philistiim agmina sua ut
prepararentur ad bellum contra israel. Dixit que achis
ad david sciens nunc scito quoniam mecum egredieris in castris
tu et viri tui. Dixit que david ad achis nunc scies que factu-
rus est servus tuus. Et ait achis ad david et ego custodem
capitis mei ponam te cunctis diebus. Samuel autem mor-
tuus est planxitque eum omnis israel et sepelierunt eum in
ramatha urbe sua et saul abstulit magos et ariolos de
de terra et interfecit eos qui habebant phitones in ventre.
Congregati que sunt philistiim et venerunt et castrame-
tati sunt in sitiam (Sunam). Congregavit autem et saul universum
israel et venit in gelboe. Et vidit saul castra philistinorum
et timuit et expavit cor eius nimis. Consuluit que dominum
et non respondit ei neque per somnia neque per sacerdotes neque
per prophetas. Dixit que saul servis suis. Querite mihi
mulierem habentem phitonem et vadam ad eam et sciscita-
bor per illam. Et dixerunt servi eius ad eum. Est mu-
lier habens phitonem in endor. Mutavit ergo habitum suum vestitus-
que est aliis vestimentis et abiit ipse et duo viri cum eo. Venerunt-
que ad mulierem nocte et ait divina mihi in phitone et suscita
mihi quem dixero tibi. Et ait mulier ad eum. Ecce tu no-
sti quanta fecerit saul et quomodo eraserit magos et ariolos de terra

Quare ergo insidiaris anime mee ut occidar Et iuravit ei
saul in domino dicens Vivit dominus quia non eveniet tibi quicquam
mali propter hanc rem Dixitque ei mulier Quem suscitabo
tibi Qui ait Samuelem suscita michi Cum autem vidisset
mulier Samuelem exclamavit voce magna et dixit ad
saul Quare imposuisti michi tu es enim saul Dixitque ei rex
Noli timere Quid vidisti Et ait mulier ad saul Deos vidi
ascendentes de terra Dixitque ei Qualis est forma eius Que
ait Vir senex ascendit et ipse amictus est pallio Et intellexit
Saul quod samuel esset et inclinavit se super faciem suam in terram
et adoravit Dixit autem Samuel ad saul Quare inquieta
sti me ut suscitarer Et ait Saul Coartor nimis siquidem
philistiim pugnant adversum me et deus recessit a me et
exaudire me noluit neque in manu prophetarum neque per sompnia
Vocavi ergo te ut ostenderes michi quid faciam Et ait sa
muel Quid interrogas me cum dominus recesserit a te et transi
erit ad emulum tuum Faciet enim dominus sicut locutus est in manu
mea et scindet regnum de manu tua et dabit illud proximo
tuo david Quia non obedisti voci domini neque fecisti iram fu
roris eius in amalech idcirco quod pateris fecit tibi dominus hodie
Et dabit etiam israhel tecum in manus philistiim Cras autem tu et
filii tui mecum eritis Sed et castra israhel tradet dominus in manus
philistiim Statimque saul cecidit porrectus in terram extimuerat
enim verba samuelis et robur non erat in eo Quia non
comederat panem tota die illa Conturbatus enim erat valde
Ingressa itaque mulier ad saul Dixitque ad eum Ecce obe
divit ancilla tua voci tue et posui animam meam
in manu tua et audivi sermones tuos quos locutus
es ad me Nunc igitur et tu audi vocem ancille tue et
ponam coram te buccellam panis ut comedens convale
scas et possis iter agere Qui renuit et ait non co
medam Coegerunt autem eum servi sui et mulier et tan
dem audita voce eorum surrexit de terra et sedit super lectum
Mulier autem illa habebat vitulum pascualem in domo et
festinavit et occidit eum Tollensque farinam miscuit eam et coxit

azima et posuit ante saul et ante servos eius Qui cum come
dissent surrexerunt et ambulaverunt per totam noctem illam
Congregata sunt ergo universa agmina philistiim XXIX
in afech sed et israel castrametatus super fontem
qui erat in iezrael Et satrape quidem philistiim
incedebant in centuriis et in millibus David autem et viri
eius erant in novissimo agmine cum achis Dixeruntque
principes philistiim Quid sibi volunt hebrei isti et ait achis
ad principes philistiim Numquid ignoratis David qui fuit
servus saul regis israel et est apud me multis diebus et
non inveni in eo quicquam ex die qua transfugit ad me usque
ad diem hanc Irati sunt autem adversus eum principes phi
listiim et dixerunt ei Revertatur vir et sedeat ut sedeat
in loco suo in quo constituisti eum et non descendat nobis
cum in prelium et non sit consiliarius ne forte fiat nobis
adversarius cum preliari ceperimus Quo enim aliter placare
poterit dominum suum nisi in capitibus nostris Nonne iste est
est David cui cantabant in choris dicentes Percussit saul
in millibus suis et David in decem millibus Vocavit ergo
achis David et ait ei Vivit dominus quia rectus es tu et
bonus in conspectu meo Et exitus tuus et introitus tuus
mecum est in castris et non inveni in te quicquam mali
ex die qua venisti ad me usque ad diem hanc Sed satrapis
non places Revertere ergo et vade in pace et non offen
das oculos satraparum philistiim Dixitque David ad achis
Quid enim feci aut quid invenisti in me servo tuo a die qua
fui in conspectu tuo usque in diem hanc ut non veniam
et pugnem contra inimicos domini mei regis Respondens autem
achis locutus est ad David Scio quia bonus es tu in ocu
lis meis sicud angelus dei Sed principes philistiim dixerunt
non ascendet nobiscum in prelium Igitur consurge
mane tu et servi domini tui qui venerunt tecum Et cum
de nocte surrexeritis et ceperit dilucescere pergite Surrexit itaque
de nocte David ipse et viri eius ut proficiscerentur mane et reverterentur
ad terram philistiim Philistiim autem ascenderunt in iezrael

xxx

Cumque venissent david et viri eius in sicelech die tercia
amalechite impetum fecerunt ex parte australi in
sicelech et percusserunt sicelech et succenderunt
eam igni et captivas duxerunt mulieres ex ea a mi-
nimo usque ad magnum et non interfecerunt quemquam sed
secum duxerunt et pergebant itinere suo Cum ergo venis-
sent david et viri eius in civitate et invenissent eam succensam
igni et uxores suas et filios suos et filias ductas esse
captivas levaverunt david et populus qui erat cum eo
voces suas et planxerunt donec deficerent in eis lacrime
Siquidem et uxores david captive ducte fuerant achino-
em iezraelites et abigail uxor nabal carmeli Et con-
tristatus est david valde volebat enim populus eum lapid-
are quia amara erat anima uniuscuiusque viri super filiis suis
et filiabus Confortatus est autem david in domino deo suo et
ait ad abiathar sacerdotem filium abimelech applica ad me
ephod Et applicavit abiathar ephod ad david et consuluit
david dominum dicens persequar an non latrunculos hos
et comprehendam eos Dixitque dominus Persequere absque
dubio enim comprehendes eos et excuties predam Abiit ergo david
ipse et sexcenti viri qui erant cum eo et venerunt usque ad
torrentem besor et lassi quidam substiterunt Persecutus est
autem david ipse et quadringenti viri substiterant enim ducenti qui
lassi transire non poterant torrentem besor Et invenerunt
virum egyptium in agro et adduxerunt eum ad david Et
dederuntque ei panem ut comederet et biberet aquam Sed et
fragmen masse caricarum et duas ligaturas uve passe
Que cum comedisset reversus est spiritus eius et refocillatus
est Non enim comederat panem neque biberat aquam tribus
diebus et tribus noctibus Dixit itaque ei david Cuius es
vel unde Qui ait ei puer egyptius ego sum servus viri
amalechite Dereliquit autem me dominus meus quia egrotare
cepi nudiustercius Siquidem nos erupimus ad australem plagam
celethi et contra iudam et ad meridiem caleph et sicelech
succendimus igni Dixitque ei david potes me ducere

ad istum cuneum. Cui ait Iura michi per deum quod non occides
me et non tradas in manus domini mei et ducam te ad cune-
um istum. Et iuravit ei david. Qui cum duxisset eum Ecce illi dis-
cumbebant super faciem universe terre comedentes et bibentes
et quasi festum celebrantes diem pro cuncta preda et spoliis que
ceperant de terra philistijm et de terra iuda. Et percussit eos david
a vespera usque ad vesperam alterius diei et non evasit ex eis quisquam
nisi quadringenti viri adolescentes qui ascenderant came-
los et fugerant. Eruit ergo david que tulerunt amalechi-
te et duas uxores suas eruit. Nec defuit quicquam a parvo usque ad
magnum tam de filiis quam de filiabus et de spoliis et quecumque
rapuerant omnia reduxit david. Et tulit universos greges
et armenta et minavit ante faciem suam. Dixerunt-
que hec est preda david. Venit autem david ad ducentos viros
qui lassi substiterant nec sequi potuerant david et residere
eos iusserat in torrente besor. Qui egressi sunt obviam
david et populo qui erat cum eo. Accedens autem david ad
populum salutavit eos pacifice. Respondensque unus vir pessimus
et iniquus de viris qui erant cum david dixit Quia non
venerunt nobiscum non dabimus eis quicquam de preda quam eruimus
Sed sufficiat unicuique uxor sua et filii quos cum acceperint
recedant. Dixit autem david Non sic facietis fratres mei
de hiis que tradidit nobis dominus et custodivit nos et dedit
latrunculos qui eruperant adversum nos in manus nostras
Nec audiet vos quisquam super sermone hoc Equa enim pars
erit descendentis ad prelium et remanentis ad sarcinas et
similiter divident. Et factum est hoc ex illa die et deinceps
constitutum et prefinitum quasi lex in israel usque ad diem
hanc. Venit ergo david in siceleg et misit dona de
preda senioribus iuda proximis suis dicens Accipite
benedictionem de preda hostium domini. hiis qui erant in bethel
et qui in ramoth ad meridiem et qui in iether et qui
in aroer et qui in sefamoth et qui in esthama et
qui in rathal et qui in urbibus ieramel et qui in ur- hirameli
bibus ceni et qui in arama qui in lacan et qui in athach

et qui in hebron et reliquis qui erant in hiis locis in quibus
commoratus fuerat dauid et viri eius

Philistijm autem pugnabant aduersus israel et fu-
gerunt viri israel ante faciem philistijm et ceciderunt
interfecti in monte gelboe Irrueruntque philistijm
in saul et filios eius et percusserunt ionathan et ami-
nadab et melchisue filios saul totumque pondus
prelij versum est in saul et consecuti sunt eum viri sa-
gittarij et vulneratus est vehementer a sagittarijs Dixit-
que saul ad armigerum suum Euagina gladium tuum
et percute me ne forte veniant incircumcisi isti et inter-
ficiant me illudentes michi Et noluit armiger eius
fuerat enim nimio timore perterritus Arripuit itaque
saul gladium et irruit super eum Quod cum vidisset armiger
eius videlicet quod mortuus esset saul irruit etiam ipse super gla-
dium suum et mortuus est cum eo Mortuus est ergo saul
et tres filij eius et armiger illius et vniuersi viri eius
in die illo pariter Videntes autem filij israel qui erant
trans vallem et trans iordanem quod fugissent viri isra-
elite et quod mortuus esset saul et filij eius reliquerunt
ciuitates suas et fugerunt veneruntque philistijm et
habitauerunt ibi Facta autem die altera venerunt phi-
listijm vt spoliarent interfectos et inuenerunt saul
et tres filios eius iacentes in monte gelboe Et preci-
derunt caput saul et spoliauerunt eum armis et
miserunt in terram philistinorum per circuitum vt annun-
ciaretur in templo ydolorum et in populis et posuerunt
arma eius in templo astaroth Corpus vero eius
suspenderunt in muro bethsan Quod cum audissent
habitatores iabes galaad quecumque fecerant saul
philistijm Surrexerunt omnes viri fortissimi et am-
bulauerunt tota nocte et tulerunt cadauer saul et cada-
uera filiorum eius de muro bethsan Veneruntque viri iabes
et combusserunt ea ibi et tulerunt ossa et sepelierunt in nemo-
re iabes et ieiunauerunt septem diebus Explicat primus

Et hoc primo regum libro finato felix
Sequitur iam secundus Regum

Factum est autem postquam mortuus est saul ut
reverteretur david a cede amalech et maneret
in sicelech duos dies. In die autem tertia apparuit
homo veniens de castris saul veste conscissa et pul
vere aspersus caput. Et ut venit ad david cecidit
super faciem suam et adoravit. Dixitque ad eum
david. Unde venis. Qui ait ad eum. De castris israel fugi. Et di
xit ad eum david. Quod est verbum quod factum est. Indica michi.
Qui ait. Fugit populus ex prelio et multi corruentes e populo mor
tui sunt. Sed et saul et ionathan filius eius interierunt. Di
xitque david ad adolescentem qui nunciabat ei. Unde scis
quia mortuus est saul et ionathan filius eius. Et ait ado
lescens qui narrabat ei. Casu veni in montem gelboe. Et saul in
cumbebat super hastam suam. Porro currus et equites appro
pinquabant ei. Et conversus post tergum suum vidensque me
vocavit. Cui cum respondissem adsum. Dixit michi. Quisnam
es tu. Et aio ad eum. Amalechites sum. Et locutus est michi.
Sta super me et interfice me. Quoniam tenent me angustie et ad
huc tota anima mea in me est. Stansque super illum occi
di eum. Sciebam enim quod vivere non poterat post ruinam. Et tuli
dyadema quod erat in capite eius et armillam de brachio illius
et attuli ad te dominum meum huc. Apprehendens autem david vesti
menta sua scidit omnesque viri qui erant cum eo. Et planxe
runt et fleverunt et ieiunaverunt usque ad vesperam super saul
et super ionatham filium eius et super populum domini et super
domum israel quod corruissent gladio. Dixitque david ad iuvenem qui
nunciaverat ei. Unde es tu. Qui respondit. Filius hominis
advene amalechite ego sum. Et ait ad eum david. Quare non
timuisti mittere manum tuam ut occideres christum domini. Vocansque
david unum de pueris suis ait. Accedens irrue in eum. Qui per
cussit illum et mortuus est. Et ait ad eum david. Sanguis
tuus super caput tuum. Os enim tuum locutum est adversum te
dicens. Ego interfeci christum domini. Planxit autem david planctum

huiuscemodi super Saul et super Ionatham filium eius et precepit
ut docerent filios iuda sicut scriptum est in libro iustorum In-
cliti israel super montes tuos interfecti sunt quomodo ceciderunt fortes
Nolite annunciare in geth neque annuncietis in compitis ascalo-
ne forte letentur philistiim ne exultent filie incircumcisorum
Montes gelboe nec ros nec pluuia veniant super vos neque sint
agri primiciarum quia ibi abiectus est clipeus fortium clipeus Saul
quasi non esset unctus oleo A sanguine interfectorum ab adipe
fortium Sagitta ionathe nunquam abiit retrorsum et gladius
Saul non est reuersus inanis Saul et ionathas amabi-
les et decori in vita sua in morte quoque non sunt diuisi
Aquilis velociores leonibus fortiores Filie israel super Saul fle-
te qui vestiebat vos coccino in delicijs Qui prebebat ornamen-
ta aurea cultui vestro Quomodo ceciderunt fortes in prelio
Ionathan in excelsis tuis occisus est Doleo super te frater
mi ionatha decore nimis et amabilis super amorem mu-
lierum Sicut mater unicum amat filium suum ita te diligе-
bam Quomodo ceciderunt robusti et perierunt arma bellica

n Igitur post hec consuluit dominum dauid dicens Num
ascendam in unam de ciuitatibus Iuda Et ait dominus ad
eum Ascende Dixitque dauid Quo ascendam Et res-
pondit ei In hebron Ascendit ergo dauid et due uxores eius
Achinoem iezrahelites et abigail uxor nabal carmeli Sed
et viros qui erant cum eo duxit dauid singulos cum do-
mo sua et manserunt in oppidis hebron Veneruntque ibi
viri iuda et vnxerunt ibi dauid ut regnaret super domum
Iuda Et nunciatum est dauid quod viri iabes galaad sepe-
lissent Saul Misit ergo dauid nuncios ad viros iabes ga-
laad Dixitque ad eos Benedicti vos domino qui fecistis mi-
sericordiam hanc cum domino vestro Saul et sepelistis eum et
nunc retribuet quidem vobis dominus misericordiam et veritatem
Sed et ego reddam gratiam eo quod fecistis verbum istud Con-
fortentur manus vestre et estote filij fortitudinis licet enim
mortuus sit dominus vester Saul tamen me vnxit domus iuda regem
sibi Abner autem filius ner princeps exercitus Saul tulit

hysboseth filium saul et circumduxit eum per castra regemque con-
stituit super galaad et super gessuri et super yezrael et super
effraym et super beniamin et super israel universum Quadra-
ginta annorum erat hysboseth filius saul cum regnare cepisset
super israel et duobus annis regnavit Sola autem domus iuda
sequebatur david Et fuit numerus dierum quos commoratus
est david imperans in ebron super domum iuda septem annorum
et sex mensium Egressusque est abner filius ner et pueri hysbo-
seth filii saul de castris in gabaon Porro ioab filius sarvie
et pueri david egressi sunt et occurrerunt eis iuxta piscinam
in gabaon Et cum in unum convenissent e regione sederunt
hii ex una parte piscine et illi ex altera Dixitque abner ad io-
ab Surgant pueri et ludant coram nobis Et respondit
ioab Surgant Surrexerunt ergo et transierunt numero duo-
decim de beniamin ex parte hysboseth filii saul et duodecim de
pueris david Apprehensoque unusquisque capite comparis sui
defixit gladium in latus contrarii et ceciderunt simul Voca-
tumque est nomen loci illius ager robustorum in gabaon Et
ortum est bellum durum satis in die illa Fugatusque est
abner et viri israel a pueris david Erant autem ibi tres filii sarvie
ioab et abisai et asahel Porro asahel cursor velocissimus
fuit quasi unus ex capreis que morantur in silvis Perseque-
batur autem asahel abner et non declinavit ad dexteram neque ad sini-
stram omittens persequi abner Respexit itaque abner post
tergum suum et ait Tu ne es asahel Qui respondit Ego sum
Dixitque ei abner Vade ad dexteram sive ad sinistram et appre-
hende unum de adolescentibus et tolle tibi spolia eius Noluit
autem asahel omittere quin urgeret eum Rursumque locutus
est abner ad asahel Recede noli me sequi ne compellar con-
fodere te in terram et levare non potero faciem meam ad ioab
fratrem tuum Qui audire contempsit et noluit declinare Per-
cussit ergo eum abner aversa hasta in inguine et transfo-
dit et mortuus est in eodem loco Omnes que qui transibant per
per locum in quo ceciderat asahel et mortuus erat subsistebant
Persequentibus autem ioab et abisai fugientem abner sol occubuit

[Marginal note: In persona ... asahel typum tenuit ... quos vehementer ... in ... qui in ... tanto ... declinat ... caput]

Et venerunt usque ad collem aque ductus qui est exadverso
vallis et itineris deserti in gabaon. Congregatique sunt filii
beniamin ad abner et conglobati in unum cuneum et steter[unt]
in summitate tumuli unius. Et exclamavit abner ad ioab et ait. Num usque
ad internicionem tuus mucro deseviet. An ignoras quod periculo-
sa sit desperatio. Usque quo non dicis populo ut omittat persequi fra-
tres suos. Et ait ioab. Vivit dominus. Si locutus fuisses mane
recessisset populus persequens fratrem suum. Insonuit ergo ioab bucci-
na et stetit omnis exercitus nec persecuti sunt ultra israel
neque iniere certamen. Abner autem et viri eius abierunt per campe-
stria tota nocte illa et transierunt iordanem. Et lustrata om-
ni bethoron venerunt ad castra. Porro ioab reversus omisso
abner congregavit omnem populum et defuerunt de pueris
david decem et novem viri excepto asahel. Servi autem david percus-
serunt de beniamin et de viris qui erant cum abner ccc^ti lx
qui mortui sunt. Tuleruntque asahel et sepelierunt eum in
sepulchro patris sui in bethleem. Et ambulaverunt tota noc-
te ioab et viri qui erant cum eo et in ipso crepusculo
pervenerunt in hebron.

III

Facta est ergo
longa concertatio inter domum saul et inter domum
david. David proficiens et semper se ipso robustior.
Domus autem saul decrescens cotidie. Natique sunt
filii david in hebron. Fuitque primogenitus eius amnon
de achinoem iezrahelitide. Et post eum cheleab de abigail
uxore nabal carmeli. Porro tertius absalon filius maacha
filie tholomai regis gessur. Quartus autem adonias filius
aggith. Et quintus saphathia filius abigal. Sextus quoque
iethraam de egla uxore david. Hii nati sunt david in
hebron. Cum ergo esset prelium inter domum saul et domum
david abner filius ner regebat domum saul. Fuerat autem saul
concubina nomine rispha filia ahia. Dixitque hisboseth
ad abner. Quare ingressus es ad concubinas patris mei.
Qui iratus nimis propter verba hisboseth ait. Numquid caput
canis ego sum adversum iudam hodie qui fecerim mise-
ricordiam super domum saul patris tui et super fratres et

Hisboseth [illegible] ad [illegible] abner

proximos eius et non tradidi te in manus david et tu requisisti in me
quod argueres pro muliere hodie. Hec faciat deus abner et hec addat ei
nisi quod iuravit dominus david faciam cum eo ut transferatur regnum
de domo saul et elevetur thronus david super israel et super iudam
a dan usque ad bersabee. et non potuit ei respondere quicquam quia me
tuebat illum. Misit ergo abner nuncios ad david pro se
dicentes Cuius est terra et ut loquerentur Fac mecum ami
cicias et erit manus mea tecum. et reducam ad te univer
sum israel. Qui ait Optime ego faciam tecum amicitias
sed unam rem peto a te dicens Non videbis faciem meam
antequam adduxeris uxorem meam michol filiam saul
Et sic venies et videbis me Misit autem david nuncios ad
hysboseth filium saul dicens Redde uxorem meam michol quam
despondi michi centum preputiis philistiim Misit ergo hysboseth
et tulit eam a viro suo phaltiel filio lays Sequebaturque
eam vir suus plorans usque baurim Et dixit ad eum abner
vade revertere Qui reversus est Sermonem quoque intulit
abner ad seniores israel dicens Tam heri quam nudiustercius
querebatis david ut regnaret super vos Nunc ergo facite quoniam
dominus locutus est ad david dicens In manu servi mei david
salvabo populum meum israel de manu philistiim et omnium
inimicorum eius Locutus est autem abner etiam ad beniamin
et abiit ut loqueretur ad david in hebron omnia que placu
erunt israel et universo beniamin. Venitque ad david in hebro
cum viginti viris et fecit david abner et viris eius qui ve
nerant cum eo convivium Et dixit abner ad david Surgam
ut congregem ad te dominum meum regem omnem israel et ineam
tecum fedus ut imperes omnibus sicut desiderat anima tua
Cum ergo deduxisset david abner et ille isset in pace Stati
que pueri david et ioab venerunt cesis latronibus cum pre
da magna nimis. abner autem non erat cum david in hebron
quia dimiserat eum et profectus erat in pace Et ioab
et omnis exercitus qui erat cum eo postea venerant Nunci
atum est itaque ioab a narrantibus Venit abner filius ner ad
regem et dimisit eum et abiit in pace Et ingressus est ioab

ad regem et ait Quid fecisti Ecce venit abner ad te quare
dimisisti eum et abiit et recessit Ignoras abner filium ner quoniam
ad hoc venit ad te ut deciperet te et sciret exitum tuum et in-
troitum tuum et nosset omnia que agis Egressus est itaque ioab
a david misit nuntios post abner et reduxit eum a cisterna
sira ignorante david Cumque rediisset abner in hebron seorsum
adduxit eum ioab ad medium porte ut loqueretur ei in dolo
Et percussit illum ibi in inguine et mortuus est in ultionem
sanguinis asahel fratris eius Quod cum audisset david
rem iam gestam ait Mundus ego sum et regnum meum apud
dominum usque in sempiternum a sanguine abner filii ner Et veni-
at super caput ioab et super omnem domum patris eius nec
deficiat de domo ioab fluxum seminis sustinens et leprosus
tenens fusum et cadens gladio et indigens pane Igitur
ioab et abisai frater eius interfecerunt abner eo quod occidisset
asahel fratrem eorum in gabaon in prelio Dixit autem david ad ioab
et ad omnem populum qui erat cum eo Scindite vestimenta vestra
et accingimini saccis et plangite ante exequias abner Porro
rex david sequebatur feretrum Cumque sepelissent abner
in hebron levavit rex vocem suam et flevit super tumulum ab-
ner flevit autem et omnis populus Plangensque rex et lugens
abner ait Nequaquam ut mori solent ignavi mortuus est
abner Manus tue non sunt colligate et pedes tui non
sunt compedibus aggravati sed sicut solent cadere coram filiis
iniquitatis corruisti Congeminansque omnis populus flevit super
eum Cumque venisset universa multitudo cibum capere cum
david clara adhuc die Iuravit david dicens Hec faciat
michi deus et hec addat si ante occasum solis gustavero
panem vel aliud quicquam Omnisque populus audivit Et
placuerunt eis cuncta que fecit rex in conspectu totius
populi Et cognovit omne vulgus et universus israel in die
illa quoniam non actum fuisset a rege ut occideretur abner
filius ner Dixit quoque rex ad servos suos Num ignoratis
quoniam princeps et maximus cecidit hodie in israel Ego autem
adhuc delicatus et unctus rex Porro viri isti filii sarvie

duri michi sunt Retribuat dominus facienti malum iuxta mali-
Audivit autem hysboseth filius // tiam suam xx iiii
Saul quod cecidisset abner in hebron Et dissolute sunt manus
eius Omnisque israel perturbatus est Duo autem viri
principes latronum erant filio Saul nomen uni baana et
nomen alteri rechab filii remmon berothite de filiis beniamin
Siquidem et beroth reputata est in beniamin Et fugerunt
berothite in getthaim Fueruntque ibi advene usque in tempus
illud Erat autem Ionathe filio saul filius debilis pedibus:
quinquennis enim fuit quando venit nuncius de saul et
ionatha ex iezrael tollensque eum nutrix sua fugit Cumque
festinaret ut fugeret cecidit et claudus effectus est habuit-
que vocabulum miphiboseth Venientes igitur filii remmon
berothite rechab et baana ingressi sunt fervente die domum
hysboseth qui dormiebat super stratum suum meridie
Et hostiaria domus purgans triticum obdormivit Lassi ve-
nientes spicas tritici latenter ingressi sunt et percusserunt
eum in inguine rechab et baana frater eius et fugerunt
Cum autem ingressi fuissent domum ille dormiebat super lec-
tum suum in conclavi et percutientes interfecerunt eum Sub-
lato que capite eius abierunt per viam deserti tota nocte et at-
tulerunt caput hysboseth ad david in hebron Dixeruntque
ad regem Ecce caput hysboseth filii saul inimici tui qui
querebat animam tuam Et dedit dominus domino nostro regi ul-
tionem hodie de saul et semine eius Respondens autem
autem david rechab et baana fratri eius filiis remmon bero-
thei Dixit ad eos Vivit dominus qui eruit animam meam
de omni angustia quoniam eum qui annunciaverat michi et
dixerat mortuus est saul qui putabat se prospera nunciare
tenui et occidi eum in syceleg cui oportebat mercedem
me dare pro nuncio Quanto magis nunc cum homines impii
interfecerunt virum innoxium in domo sua super lectum
suum Non queram ulcionem sanguinis eius de manu
vestra et auferam vos de terra Precepit itaque david pueris
et interfecerunt eos precidentesque manus et pedes eorum

suspenderunt eos sup piscinam in hebron Caput aūt hi-
bosech tulerunt et sepelierunt in sepulcro abner in hebron

Et venerunt vniuerse tribus isrl
ad dauid in hebron dicentes Ecce nos os tuū
et caro tua sumus Sed et heri et nudiustercius
Cum esset saul rex super nos tu eras educens et redu-
cens isrl Dixit aūt dns ad te Tu pasces pplm meū isrl
et tu eris dux super israel Venerunt quoque et senes de isrl
ad regem in hebron et percussit cum eis rex dauid fedus in
hebron coram domino vnxerunt qz dauid in regem sup
israel Triginta annorum erat dauid cū regnare cepisset
et quadraginta annis regnauit In hebron regnauit sup
iudam septem annis et sex mensibus In ihrlm aūt regn
triginta et tribus annis sup omnē isrl et iudam Et abiit
rex et omnes viri qui erant cum eo in ihrlm ad iebuzeū
habitatorem terre Dictumque est dauid ab eis Non
ingredieris huc nisi abstuleris cecos et claudos dicentes
Non ingredietur dauid huc Cepit aūt dauid arcem syon
hec est ciuitas dauid Proposuerat enim ei dauid in die illa
premium ei qui percussisset iebuzeū et tetigisset domatum
fistulas et abstulisset cecos et claudos odientes animam
dauid Iccirco dicitur in prouerbio Cecus et claudus Non
introibunt in templum Habitauit aūt dauid in arce
syon et vocauit eam ciuitatem dauid et edificauit per
girum a mello et intrinsecus et ingrediebatur proficiens
atque succrescens et dns deus exercituū erat cū eo Misit
qz hyram rex tyri nuncios ad dd et ligna cedrina
et artifices lignorum artifices qz lignorum lapidum ad parietes
et edificauerunt domum dauid et cognouit dd qm confir-
masset eum dns regem super israel et qm exaltasset re-
gnum eius super pplm suum israel Accepit ergo dauid adhuc
concubinas et vxores de ihrlm post qm venerat de
hebron Natique sunt dauid et alij filij et filie et hec
nomina eorum qui nati sunt ei in ihrlm Samua et Sobab
et nathan et salomon et Iebaar et helisua et nepheg

filij

et iaphia et helisama et helida et heliphelech. Audierunt ergo
philistiim quod unxissent david regem super israhel. Et ascen
derunt universi ut quererent david. Quod cum audisset
david descendit in presidium. Philistiim autem venientes diffu
si sunt in valle raphaim. Et consuluit david dominum dicens:
Si ascendam ad philistiim et si dabis eos in manu mea?
Et dixit dominus ad david: Ascende quia tradens (dabo) tradam phili
stiim in manu tua. Venit ergo david in baal pharasim et per
cussit eos ibi et dixit: Divisit dominus inimicos meos coram me
sicut dividuntur aque. Propterea vocatum est nomen loci illius baal
pharasim. Et reliquerunt ibi sculptilia sua que tulit david
et viri eius. Et addiderunt adhuc philistiim ut ascenderent
et diffusi sunt in valle raphaim. Consuluit autem david dominum:

Si ascendam contra philisteos, et tradas eos in manus meas

Qui respondit: non ascendes (contra eos) sed gyra post tergum eorum et ad
eos venies ex adverso pirorum. Et cum audieris sonitum gra
dientis in cacumine pirorum, tunc inibis prelium: quia tunc
egredietur dominus ante faciem tuam ut percutiat castra phili
stiim. Fecit itaque david sicut preceperat ei dominus: et percussit phi
listiim de gabaa usque dum venias gezer (donec venirent). Congregavit autem

alius VI

rursum david omnes electos ex israhel xxx milia. Surrexitque
david et abiit: et universus populus qui erat cum eo de viris
iuda ut adducerent archam dei super quam invocatum
est nomen dei exercituum sedentis in cherubim super eam.
Et imposuerunt eam archam domini super plaustrum
novum. Tuleruntque archam de domo aminadab qui
erat in gabaa. Oza autem et haio filii aminadab minabant
plaustrum novum. Cumque tulissent eam de domo amina
dab qui erat in gabaa, custodiens archam dei haio
precedebat archam. David autem et omnis israhel ludebant
coram domino in omnibus lignis fabrefactis et cytharis et lyris
et tympanis et sistris et cymbalis.

VI

Postquam autem venerunt ad aream nachor exten
dit manum oza ad archam dei et tenuit eam quoniam
calcitrabant boves et declinaverunt eam. Iratusque
est et indignatus dominus contra ozam et percussit

[illegible] sepe aliquid a maioribus dispensatorie agitur quod a minoribus error putatur. Sepe multa a fortibus dicuntur, que idcirco infirmi dampnant quia ignorant [illegible] ... arche testamenti [illegible] ... dispensationis condescensione ... sola dilectione promovetur ... [illegible] ... quos in caritate amari [illegible] volunt et [illegible]

eum super temeritate qui mortuus est ibi iuxta archam
dei Contristatus est autem dauid eo quod percussisset dominus ozam
et vocatum est nomen loci illius percussio oze usque in di-
em hanc Et timuit dauid dominum in die illa dicens:
Quomodo ingredietur ad me archa domini in ciuitatem
dauid et noluit diuertere eam ad se archam domini in ciuita-
te dauid Sed diuertit eam in domum obethedom gethei
Et habitauit archa domini in domo obethedom gethei
tribus mensibus Et benedixit dominus obethedom et omnem
domum eius Nunciatumque est regi dauid quod benedixisset
dominus obededom et omnia eius propter archam dei Dixit
dauid vadam et reducam archam cum benedictione in domum
meam Abijt ergo dauid et adduxit archam dei de domo
obededom gethei in ciuitatem dauid cum gaudio Cumque
transscendissent qui portabant archam domini sex passus
ymolabant bouem et ouem et arietem et dauid per-
cutiebat in organis et saltabat totis viribus ante dominum
Porro dauid accinctus erat ephod lineum et dauid et
omnis domus israel ducebant archam testamenti
domini in iubilo et clangore bucine Cumque intrasset
archa domini in ciuitatem dauid Michol filia saul pro-
spiciens per fenestram vidit regem dauid subsilientem
atque saltantem coram domino et despexit eum in corde
suo Et introduxerunt archam dei et posuerunt eam
in loco suo in medio thabernaculi quod tetenderat ei dauid
Et obtulit dauid holocausta coram domino et pacifica
Cumque complesset offerens holocaustum et pacifica be-
nedixit populo in nomine domini et partitus est vniuerse mul-
titudini israel tam viro quam mulieri singulis collirida
panis vnam et assaturam bubule carnis vnam et si-
milam frixam oleo et abijt omnis populus vnusquisque in
domum suam Reuersusque est dauid vt benediceret domum
suam Et egressa est michol filia saul in occursum dauid
et ait Quam gloriosus fuit hodie rex israel discoperiens
se ante ancillas seruorum suorum et nudatus est quasi vnus
scurrarum

de scurris Dixit q3 dauid ad micol. Viuit dominus quia ludam
ante dominum qui elegit me potius quam patrem tuum et quam omnem
domum eius et precepit michi ut essem dux super populum domini
israel et ludam et vilior fiam plusquam factus sum et ero humilis
in oculis meis et cum ancillis de quibus locuta es gloriosior
apparebo. Igitur micol filie saul non est natus filius usque ad

VII

Factum est autem cum diem mortis sue
sedisset rex in domo sua et dominus dedisset ei requiem undique ab
uniuersis inimicis suis Dixit q3 ad nathan prophetam:
Vides ne quod ego habitem in domo cedrina et archa dei posita
sit in medio pellium Dixit q3 nathan ad regem Omne quod
quod est in corde tuo vade fac quia dominus tecum est Factum est autem
in nocte illa et ecce sermo domini ad nathan dicens Vade et lo
quere ad seruum meum dauid Hec dicit dominus Numquid tu edi
ficabis michi domum ad habitandum Neque enim habitaui in do
mo ex die qua eduxi filios israel de terra egipti usque in diem
hanc Sed ambulabam in thabernaculo et in tentorio per cuncta
loca que transiui cum omnibus filiis israel Numquid loquens
locutus sum ad unam de tribubus israel dicens Quare non
edificasti michi domum cedrinam Et nunc hec dices seruo meo
dauid Hec dicit dominus exercituum Ego tuli te de pascuis se
quentem greges ut esses dux super populum meum israel Et fui tecum
in omnibus ubicumque ambulasti et interfeci uniuersos inimicos
tuos a facie tua feci q3 tibi nomen grande iuxta nomen ma
gnorum qui sunt in terra et ponam locum populo meo israel et pla
tabo eum et habitabit cum eo et non turbabitur amplius nec addent
filii iniquitatis ut affligant eum sicud prius ex die qua consti
tui iudices super populum meum israel et requiem dabo tibi ab omnibus
inimicis tuis [dixit] Predicet q3 tibi dominus quod domum [Faciat] faciet tibi dominus Cumque
completi fuerint dies tui et dormieris cum patribus tuis
Suscitabo semen tuum post te quod egredietur de utero tuo et
firmabo regnum eius Ipse edificabit domum nomini meo et sta
biliam thronum regni eius usque in sempiternum Ego ero illi in

prem et ipse erit michi in filium Qui si inique aliquid gesserit
arguam eum in virga virorum et plagis filiorum hominum
Misericordiam autem meam non auferam ab eo sicut abstuli
a saul quem ammovi a facie mea Et fidelis erit domus
tua et regnum tuum usque in sempiternum ante faciem meam
et thronus tuus erit firmus iugiter Secundum omnia
verba hec et iuxta universam visionem istam sic locutus est
nathan ad david Ingressus est autem rex david et sedit coram
domino et dixit Quis ego sum domine deus et que domus mea
quia adduxisti me huc usque sed et hoc parum visum est in
conspectu tuo domine deus meus nisi loquereris etiam de domo
servi tui in longinquum Ista est lex ab adam domine deus
Quid ergo addere poterit servus tuus adhuc david ut loquatur
ad te Tu enim scis servum tuum domine deus Propter verbum tuum
et secundum cor tuum fecisti omnia magnalia hec Ita ut notum
faceres servo tuo Idcirco magnificatus es domine deus quia non
est similis tui neque est deus extra te in omnibus que audivimus
auribus nostris Que est autem gens ut populus tuus israel gens in terra
Propter quam ivit deus ut redimeret sibi eam in populum et poneret
sibi nomen faceretque eis magnalia et horribilia super terram
a facie populi tui quem redemisti tibi ex egypto gentem et deos
eius et firmasti tibi populum tuum israel in populum sempiternum
Et tu domine factus es eis in deum Nunc ergo domine deus verbum
quod locutus es super servum tuum et super domum eius suscita in
sempiternum et fac sicut locutus es ut magnificetur nomen tuum
usque in sempiternum atque dicatur Dominus exercituum deus super
israel et domus servi tui david erit stabilita coram domino
Quia tu domine exercituum deus israel revelasti aurem servi
tui dicens Domum edificabo tibi Propterea invenit servus tuus
cor suum ut oraret te oratione hac Nunc ergo domine deus tu es deus et
verba tua erunt vera locutus es enim ad servum tuum bona hec Incipe
igitur et benedic domui servi tui ut sit in sempiternum coram te
Quia tu domine deus locutus es et benedictione tua

benedicetur domus servi tui in sempiternum
Factum est autem post hec percussit david philistim et hu-
miliavit eos et tulit david frenum tributi de manu philistim
et percussit moab et mensus est eos funiculo coequans
terre. Mensus est autem duos funiculos unum ad occidendum
et unum ad vivificandum. Factus est moab david serviens
sub tributo. Et percussit david adadezer filium roob regem
soba quando profectus est ut dominaretur super flumen eufraten
Et captis david ex parte eius mille septingentis equitibus
et xx milibus peditum. subnervavit omnes iugales
curruum dereliquit autem ex eis centum currus. Venit quoque
syria damasci ut presidium ferret adadezer regi soba
Et percussit david de syria xx milia virorum. Et posuit david
presidium in syria damasci. Facta est syria david serviens
sub tributo. Servavitque dominus david in omnibus ad quecumque
profectus est. Et tulit david arma aurea et torques
que habebant servi adadezer et detulit ea in ierusalem. Et de
bethe et de berothai civitatibus adadezer tulit rex david
es multum nimis. Audivit autem thou rex emath quod
percussisset david omne robur adadezer. et misit thou ioram
filium suum ad regem david ut salutaret eum congratulans
et gratias ageret eo quod expugnasset adadezer et percussisset eum.
Hostis quippe erat thou adadezer. et in manu eius erant
vasa argentea. et vasa aurea. et vasa erea. que et ipsa
sanctificavit rex david domino cum argento et auro que
sanctificaverat de universis gentibus quas subegerat de
syria et moab et filiis ammon et philistim et amalech
et de manubiis adadezer filii roob regis soba. Fecit quoque
sibi david nomen cum reverteretur capta syria in valle sa-
linarum cesis decem et octo milibus et in gebelem ad xx milia
et posuit in ydumea custodes statuitque presidium. et facta
est universa ydumea serviens david. Et servavit dominus david
in omnibus ad quecumque profecta est. Et regnavit david super omnem israel

in templo
de quo fecit salomon omnia vasa erea et mare eneum et columnas et altaria
ad [illegible] milia

Faciebat quoque dauid iudicium et iusticiam omni populo israel
suo Ioab autem filius sarvie erat super exercitum Porro io
sephat filius ahilud erat a commentariis et sadoch filius
achitob et achimelech filius abiatar erant sacerdotes
et saraias scriba Banaias autem filius ioiade super cerethi
ix Filii autem dauid sacerdotes / et phelethi :-
erant / Et dixit dauid Putas ne est aliquis qui re
manserit de domo Saul et faciam cum eo miseri
cordiam propter Ionathan Erat autem de domo Saul seruus
nomine Siba Quem cum aduocasset ad se rex dixit ei Tu ne
es Syba Et ille respondit Ego sum seruus tuus Et ait rex
Numquid super est aliquis de domo Saul ut faciam cum eo mi
sericordiam dei Dixitque Syba regi Super est filius Iona
the debilis pedibus Ubi inquit est Et Syba ad regem :-
Ecce ait in domo est machir filii amihel in lodabar Misit
ergo rex ad et tulit eum de domo machir filii amihel de
lodabar Cum autem venisset miphiboseth filius Ionathan filii
Saul ad dauid corruit in faciem suam et adorauit Dixit
que Dauid / Mifiboseth Qui respondit Assum seruus tuus Et ait
ei dauid Ne timeas Quia faciens faciam in te misericordiam
propter Ionathan patrem tuum et restituam tibi omnes agros Saul pa
tris tui Et tu comedes panem in mensa mea semper Qui adorans
eum dixit Quis ego sum seruus tuus qui respexisti super
canem mortuum similem mei Vocauit itaque rex Sybam puerum
Saul Et dixit ei Omnia quecumque fuerunt Saul et uniuersam
domum eius dedi filio domini tui Operare igitur ei terram tu et
filii tui et serui tui et inferes filio domini tui cibos ut alatur
Miphiboseth autem filius domini tui comedet ~~semper~~ panem
super mensam meam Erant autem Sybe quindecim filii et xx ser
Dixitque Syba ad regem Sicut iussisti domine mi rex sic faciet
seruus tuus et miphiboseth comedet super mensam tuam
quasi unus de filiis regis Habebat autem miphiboseth filium
paruulum nomine Micha Omnis vero cognatio domus Sybe

vescebat miphiboseth. Porro miphiboseth habitabat in iherusalem
quia de mensa regis iugiter vescebatur. Et erat claudus utroque
Factum est autem post hec ut moreretur pede
naas rex filiorum ammon. et regnavit amon fi- X
lius eius pro eo. Dixitque david faciam misericor-
diam cum amon filio naas. sicut fecit pater eius mecum misericordiam
Misit ergo david consolans eum per servos suos super patris
interitu. Cum autem venissent servi david in terram filiorum
ammon. Dixerunt principes filiorum ammon ad amon
dominum suum. Putas quod propter honorem patris tui david mi-
serit ad te consolatores. et non ideo ut investigarent et
explorarent civitatem et everterent eam misit david servos suos
ad te. Tulit itaque amon servos david rasitque dimidiam partem
barbe eorum. et precidit vestes eorum medias usque ad nates
et dimisit eos. Quod cum nunciatum esset david misit in occursum
eorum. Erant enim confusi turpiter valde. Et mandavit eis
david. Manete in iericho donec crescat barba vestra et tunc
revertimini. Videntes autem filii ammon quod iniuriam fe-
cissent david miserunt et conduxerunt mercede syrum
roob. et syrum soba. viginti milia peditum. et a rege ma-
acha mille viros et ab istob duodecim milia virorum. Quod
cum audisset david. Misit ioab et omnem exercitum bella-
torum. Egressi sunt autem filii ammon et direxerunt aciem
ante ipsum introitum porte. Syrus autem soba. et roob. et
ystob. et maacha. seorsum erant in campo. Videns autem
ioab quod paratum esset adversum se prelium. ex adverso et post
tergum. Elegit sibi ex omnibus electis israel. et instruxit
aciem contra syrum. Reliquam autem partem populi tradidit abysai
fratri suo qui direxit aciem adversum filios ammon
Et ait ioab. Si prevaluerint adversum me syri. eris michi
in adiutorium. Si autem filii ammon prevaluerint adversum te au-
xiliabor tibi. Esto vir fortis. et pugnemus pro populo nostro
et civitate dei nostri. Dominus autem faciet quod bonum est in

conspectu eius [suo] Iniit itaque ioab et populus qui erat cum eo certa-
men contra syros Qui statim fugerunt a facie eius Filii autem
ammon videntes quod fugissent syri fugerunt et ipsi a facie
abisay et ingressi sunt civitatem Reversusque est ioab
a filiis ammon et venit ierusalem Videntes igitur syri quia
corruissent coram israel Congregati sunt pariter Misit-
que adadezer et eduxit syros Qui erant trans flumen
et adduxit exercitum eorum Sobach autem magister militie adadezer
erat princeps eorum Quod cum nunciatum esset david contraxit
omnem israelem et transivit iordanem Venitque helama Et
direxerunt aciem syri ex adverso david et pugnaverunt contra
eum Fugeruntque syri a facie israel Et occidit david de syris
septingentos currus et xl milia equitum et Sobach principem
militie percussit qui statim mortuus est Videntes autem univer-
si reges qui erant in presidio adadezer victos se ab israel fece-
runt pacem cum israel et servierunt eis Timueruntque syri
auxilium prebere filiis ammon

XI

Factum est autem vertente anno eo tempore quo solent
reges ad bella procedere Misit david ioab et servos suos
cum eo et universum israel et vastaverunt filios
ammon et obsederunt rabbath david autem remansit in
ierusalem Dum hec agerentur accidit ut surgeret david de stra-
tu suo post meridiem et deambularet in solario domus regie
Viditque mulierem se lavantem ex adverso super solarium suum Erat
autem mulier pulchra valde Misit ergo rex et requisivit que esset
mulier Nunciatumque est ei quod ipsa esset bersabee ethei uxor filia
heliam uxor Missis itaque david nunciis tulit eam Que cum ingre-
ssa esset ad illum dormivit cum ea Statimque sanctificata est
ab immunditia sua et reversa est domum suam Concepto fetu
Mittensque nunciavit david et ait Concepi Misit autem
david ad ioab dicens Mitte ad me uriam etheum Misit-
que ioab uriam ad david Et venit urias ad david Et quesi-
vitque david an recte ageret ioab et populus et quomodo administraretur

bellum Et dixit david ad uriam Vade in domum tuam et la
va pedes tuos Et egressus est urias de domo regis secutus
est eum cibus regius Dormivit autem urias ante portam
domus regie cum aliis servis domini sui et non descendit ad
domum suam Nunciatum que est david a dicentibus Non ivit
urias in domum suam Et ait david ad uriam Numquid
non de via venisti quare non descendisti in domum tuam
Et ait urias ad david Archa dei israel et iuda habitant
in papilionibus et dominus meus ioab et servi domini mei super
faciem terre manent et ego ingrediar domum meam ut co
medam et bibam et dormiam cum uxore mea Per salutem
tuam et per salutem anime tue quod non faciam rem hanc Ait
ergo david ad uriam Mane hic et hodie et cras dimittam
te Mansit autem urias in ierusalem die illa et altera et vocavit
eum david ut comederet et biberet coram se et inebriavit eum
Qui egressus vespere dormivit in stratu suo cum servis
domini sui david et in domum suam non descendit Factum
est ergo mane et scripsit david epistolam ad ioab misitque
per manum urie scribens in epistola Ponite uriam ex
adverso belli ubi fortissimum prelium est et derelinquite
eum ut percussus intereat Igitur cum ioab obsideret
urbem posuit uriam in loco ubi sciebat esse viros fortissimos
Egressique viri de civitate bellabant adversum ioab et ceciderunt
de populo servorum david et mortuus est etiam urias etheus Misit
itaque ioab et nunciavit david omnia verba prelii Precepitque nun
cio dicens Cum compleveris universos sermones belli ad regem
si eum videris indignari et dixerit quare accessistis ad murum
ut preliaremini an ignorabatis quod multa desuper ex muro tela
mittantur Quis percussit achimelech (abymelech) filium ierobaal nonne mulier
misit super eum fragmen mole de muro et interfecit eum
in thebes Quare iuxta murum accessistis Dices etiam servus tuus
urias occubuit etheus Abiit ergo nuncius et venit et narravit
david omnia que ei preceperat ioab Et dixit nuncius ad david

Prevaluerunt adversum nos viri et egressi sunt ad nos in agrum. Nos autem facto impetu persecuti eos sumus usque ad portam civitatis. Et direxerunt iacula sagittarii ad servos tuos ex muro desuper. Mortui que sunt de servis regis qui et servus tuus urias etheus mortuus est. Et dixit david ad nuncium. Hec dices ioab. Non te frangat ista res. Varius enim eventus est prelii et nunc hunc et nunc illum consumit gladius. Conforta bellatores tuos adversum urbem ut destruas eam et exhortare eos. Audivit autem uxor urie quod mortuus esset urias vir suus et planxit eum. Transacto que luctu misit david et introduxit eam in domum suam et facta est ei uxor peperit que ei filium. Et displicuit verbum hoc quod fecerat david coram domino. Sequitur capitulum xii.

XII Misit ergo dominus nathan ad david. Qui cum venisset ad eum dixit ei. Duo viri erant in civitate una unus dives et alter pauper. Dives habebat oves et boves plurimos valde. Pauper autem nichil nichil habebat omnino preter ovem unam parvulam quam emerat et nutrierat et que creverat apud eum cum filiis eius simul de pane illius comedens et de calice eius bibens et in sinu illius dormiens. Erat que illi sicut filia. Cum autem peregrinus quidam venisset ad divitem parcens ille sumere de ovibus et de bobus suis ut ~~exiberet~~ exhiberet convivium peregrino illi qui venerat ad se tulit ovem viri pauperis et preparavit cibos homini qui venerat ad se. Iratus est autem david indignatione adversus hominem illum nimis et dixit ad nathan. Vivit dominus quoniam filius mortis est vir qui fecit hoc. Ovem reddet in quadruplum eo quod fecerit verbum istud et non pepercerit. Dixit autem autem nathan ad david. Tu es ille vir qui fecisti hanc rem. Hec dicit dominus deus israel. Ego unxi te in regem super israel et ego erui te de manu saul et dedi tibi domum domini tui et uxores domini tui in sinu tuo. Dedi que tibi domum israel et iuda et si parva sunt ista adiciam

Non ~~…~~ d pastor. xxx vi
Aliquando vero hunc secularis potestas [illegible] pro quasdam [illegible] velut de alieno negotio [illegible] sunt et ad [illegible] in alterius [illegible] modis [illegible] sunt ut [illegible] potentia [illegible] se nequaquam [illegible] que suo [illegible] iudicio superbie [illegible] et in ullo sui [illegible] quod sententia [illegible] ligabit et [illegible]

multo maiora. Quare ergo contempsisti verbum domini ut fa-
ceres malum in conspectu meo? Uriam ethenum percus-
sisti gladio et uxorem illius accepisti uxorem tibi et in-
terfecisti eum gladio filiorum ammon. Quam ob rem
non recedet gladius de domo tua usque in sempiternum.
Eo quod despexeris me et tuleris uxorem urie ethei ut esset
uxor tua. Itaque hec dicit dominus. Ecce ego suscitabo super
te malum de domo tua et tollam uxores tuas in oculis
tuis et dabo proximo tuo et dormiet cum uxoribus tuis in
oculis solis huius. Tu enim fecisti abscondite. Ego vero faci-
am verbum istud in conspectu omnis israel et in conspectu
solis. Et dixit david ad nathan. Peccavi domino. Dixit-
que nathan ad david. Dominus quoque transtulit peccatum tuum
non morieris. Verumtamen quoniam blasphemare fecisti inimicos
nomen domini propter verbum hoc filius qui natus est tibi morte
morietur. Et reversus est nathan in domum suam. Percussitque
dominus parvulum quem pepererat uxor urie david. Deprecatus-
que est dominum pro parvulo et ieiunavit david ieiunio et ingres-
sus seorsum iacuit super terram. Venerunt autem seniores do-
mus eius cogentes eum ut surgeret de terra. Qui noluit neque co-
medit cum eis cibum. Accidit autem die septima ut moreretur
infans. Timueruntque servi david nunciare ei quod mortuus
esset parvulus. Dixerunt enim. Ecce cum parvulus adhuc viveret
loquebamur ad eum et non audiebat vocem nostram. Quanto ma-
gis si dixerimus mortuus est puer se affliget. Cum ergo audis-
set david servos suos mussitantes intellexit quod mortuus esset
infantulus. Dixitque ad servos suos. Numquid mortuus est
puer? Qui responderunt ei mortuus est. Surrexit igitur david
de terra et lotus unctusque est. Cumque mutasset vestem ingres-
sus est domum domini et adoravit et venit in domum suam. Pe-
tivitque ut ponerent ei panem et comedit. Dixerunt autem ei
servi sui. Quis est sermo quem fecisti propter infantem? Cum adhuc vi-
veret ieiunasti et flebas. Mortuo autem puero surrexisti et comedisti.

patrem? Cui ait propter infantem cum adhuc viveret ieiunavi et
flevi dicebam enim quis scit si forte donet eum mihi dominus et
vivat infans. Nunc autem quia mortuus est quare ieiunio?
Numquid potero eum revocare amplius? Ego vadam ma
gis ad eum ille vero non revertetur ad me. Et consolatus est
david bersabee uxorem suam. Ingressusque ad eam dormi
vit cum ea. Que genuit filium et vocavit nomen eius Sa
lomon et dominus dilexit eum. Misitque in manu nathan prophete
et vocavit nomen eius amabilis deo eo quod diligeret eum dominus.
Igitur pugnabat ioab contra rabbath regem filiorum ammon
et expugnabat urbem regiam. Misitque ioab nuncios ad
david dicens. Dimicavi adversum rabbath et capienda
est urbs aquarum. Nunc igitur congrega reliquam partem
populi et obside civitatem et cape eam ne cum a me vastata
fuerit urbs nomini meo ascribatur victoria. Congregavit itaque
david omnem populum et profectus est adversum rabbath. Cumque dimi
casset cepit eam et tulit dyadema regis eorum de capite eius
pondo auri talentum habens gemmas preciosissimas et im
positum est super caput david. Sed et predam civitatis asportavit
multam valde. Populum quoque eius adducens serravit et circumegit
super eos ferrata carpenta divisitque cultris et transduxit in
typo laterum. Sic fecit universis civitatibus filiorum ammon. Et rever
sus est david et omnis exercitus eius in ierusalem.

xiii

Factum est autem post hec ut absalon filius david ha
beret sororem speciosissimam vocabulo thamar et
adamaret eam ammon filius david et deperiret in
eam valde ita ut egrotaret propter amorem eius. Quia cum
esset virgo difficile ei videbatur ut quippiam inhoneste age
ret cum ea. Erat autem amicus nomine ionadab filius Sam
maa fratris david vir prudens valde. Qui dixit ad eum
Quare sic attenuaris macie fili regis per singulos di
es? Cur non indicas michi? Dixitque ammon thamar soro
rem fratris mei absalon amo. Cui respondit ionadab Cuba

super lectum tuum et languorem simula. Cumque venerit pater
tuus ut visitet te: dic ei Veniat oro thamar soror mea
ut det michi cibum et faciat pulmentum ut comedam de manu
eius. Accubuit itaque ammon. et quasi egrotare cepit. Cumque ve
nisset rex ad visitandum eum. Ait ammon ad regem Veniat
obsecro thamar soror mea. ut faciat in oculis meis duas
sorbiciunculas. et cibum paratum de manu eius capiam. Misit ergo
david ad thamar domum dicens. Veni in domum ammon fratris
tui et fac ei pulmentum. Venitque thamar in domum ammon
fratris sui. Ille autem iacebat. Que tollens farinam commi
scuit et liquefaciens in oculis eius coxit sorbiciunculas. Tollens
que quod coxerat effudit et posuit coram eo et noluit comedere.
et dixit ammon Eicite universos a me. Cumque eiecissent
omnes. ait ammon ad thamar Infer cibum in conclave ut
vescar de manu tua. Tulit ergo thamar sorbiciunculas
quas fecerat. et intulit ad ammon fratrem suum in conclavi.
Cumque obtulisset ei cibum: apprehendit eam et ait Veni cuba
mecum soror mea. Que respondit ei Noli frater mi noli opprimere
me. neque enim hoc fas est in israel. Noli facere stultitiam hanc
hanc. Ego enim ferre non potero opprobrium meum. et tu eris quasi unus
de insipientibus in israel. Quin potius loquere ad regem et
non negabit me tibi. Noluit autem acquiescere precibus eius. Sed pre
valens viribus oppressit eam et cubavit cum illa. Et exosam eam
habuit ammon magno odio nimis. Ita ut maius esset
odium quo oderat eam amore quo ante dilexerat. Dixitque
ei ammon Surge et vade. Que respondit ei maius est hoc
malum quod nunc agis adversum me quam quod ante fecisti ex
pellens me. et noluit audire eam. Sed vocato puero qui mi
nistrabat ei dixit Eice hanc a me ~~vias~~ foras. et claude
ostium post eam. Que induta erat talari tunica. huiuscemodi
enim filie regis virgines vestibus utebantur. Eiecit itaque eam
minister illius foras. clausitque fores post eam. Que aspergens
cinerem capiti suo et scissa talari tunica. inpositisque

manibus super caput suum ibat ingrediens et clamans. Dixit
autem ei absalon frater suus Numquid amnon frater tuus concubuit
tecum. Sed nunc soror tace frater tuus est. neque affligas cor tuum
pro re hac. Mansit itaque thamar contabescens in domo
absalon fratris sui. Cum autem audisset dauid rex verba hec
contristatus est valde et noluit contristare spiritum amnon
filii sui quia diligebat eum quia primogenitus erat
ei. Porro non est locutus absalon ad amnon nec bonum
nec malum. Oderat enim absalon amnon eo quod violasset
thamar sororem suam. Factum est autem post tempus bi-
ennii ut tonderentur oves absalon in baalasor que est
iuxta ephraym. Et vocavit absalon omnes filios regis
venitque ad regem et ait ad eum Ecce tondentur oves
servi tui veniat oro rex cum servis suis ad servum suum. Dixit-
que rex ad absalon Noli fili mi noli rogare ut veni-
amus omnes et gravemus te. Cum autem cogeret eum et no-
luisset ire benedixit ei. Et ait absalon ad dauid Si non
vis venire veniat obsecro nobiscum saltem amnon frater meus.
Dixitque ad eum rex Non est necesse ut vadat tecum. Coegit itaque
eum absalon et dimisit cum eo amnon et universos filios
regis. Fecerat que absalon convivium quasi convivium regis.
Preceperat autem absalon pueris suis dicens Observate cum
temulentus fuerit amnon vino et dixero vobis percutite
eum et interficite. nolite timere ego enim sum qui precipio vobis.
Roboramini et estote viri fortes. Fecerunt ergo pueri absalon
adversum amnon sicut preceperat illis absalon. Surgentes-
que omnes filii regis ascenderunt singuli mulas suas et
fugerunt. Cumque adhuc pergerent in itinere fama pervenit
ad dauid dicens Percussit absalon omnes filios regis
et non remansit ex eis saltem unus. Surrexit itaque rex
et scidit vestimenta sua et cecidit super terram et omnes servi
eius qui assistebant ei sciderunt vestimenta sua. Respondens
autem ionadab filius semmaa fratris dauid dixit Ne estimet

dominus meus rex quod omnes pueri regis occisi sunt am-
mon solus mortuus est qui in odio absalon erat positus
ex die qua oppressit thamar sororem eius Nunc ergo ne ponat
dominus meus rex super cor suum verbum istud dicens Omnes
filii regis occisi sunt quia ammon solus mortuus est Fu-
git autem absalon Et levavit puer speculator oculos suos
et aspexit et ecce populus multus veniebat per iter devium
ex latere montis Dixit autem ionadab ad regem Ecce filii re-
gis assunt iuxta verbum servi tui sic factum est Cumque
cessasset loqui apparuerunt et filii regis et intrantes leva-
verunt vocem suam et fleverunt Sed et rex et omnes servi
eius fleverunt ploratu magno nimis etc

xiiii

Porro absalon abiit ad tholomai filium amiur regem
gessur Luxit ergo david filium suum ammon multis
diebus Absalon autem cum fugisset et venisset in gessur
fuit ibi tribus annis Cessavitque david rex persequi absalon
eo quod consolatus esset super ammon interitu Intelligens autem
ioab filius sarvie quod cor regis versum esset ad absalon misit
misit tecuam et tulit inde mulierem sapientem Dixitque ad
eam lugere te simula et induere veste lugubri et ne un-
garis oleo ut sis quasi mulier plurimo iam tempore lugens
mortuum et ingredieris ad regem et loqueris ad eum sermo-
nes huiuscemodi Posuit autem ioab verba in ore eius Itaque cum
ingressa fuisset mulier thecuites ad regem cecidit coram eo
super terram et adoravit et dixit salva me rex et ait ad eam
rex Quid cause habes Que respondit heu mulier vidua ego
sum Mortuus est enim vir meus et ancille tue erant duo filii
qui rixati sunt adversum se in agro Nullusque erat qui eos
prohibere posset et percussit alter alterum et interfecit eum Et ecce
consurgens universa cognatio adversum ancillam tuam
dicit Trade eum qui percussit fratrem suum ut occidamus eum
pro anima fratris sui quem interfecit et deleamus heredem
Et querunt extinguere scintillam meam que relicta est

ut non super sit viro meo nomen et reliquie super terram
Et ait rex ad mulierem vade in domum tuam et ego iu-
bebo pro te Dixitque mulier thecuites ad regem In me domi-
ne mi rex iniquitas et domum patris mei Rex autem et thronus
eius sit innocens et ait rex Qui contradixerit tibi addu-
eum ad me et ultra non addet ut tangat te Que ait
recordetur rex domini dei sui ut non multiplicentur proximi
sanguinis ad ulciscendum et nequaquam interficiant filium
meum Qui ait vivit dominus quia non cadet de capillis filii
tui super terram Dixit ergo mulier loquatur ancilla tua
ad dominum meum regem verbum Et ait loquere Dixitque
mulier quare cogitasti istius modi rem contra populum
dei Et loquutus est rex verbum istud ut peccet et non reducat
eiectum suum Omnes enim morimur et quasi aque dilabimur
in terram que non revertentur nec vult deus perire animam
sed retractat cogitans ne penitus pereat qui abiectus est Nunc
igitur veni ut loquar ad dominum regem meum verbum hoc
presente populo Et dixit ancilla tua loquar ad regem si quomodo
faciat rex verbum ancille sue Et audivit rex verba
ut liberaret ancillam suam de manu omnium qui volebant
de hereditate domini delere me et filium meum simul Dicat ergo
ancilla tua ut fiat verbum domini mei regis sicut sacrifi-
cium Sicut enim erat angelus domini sic et dominus meus rex ut
nec benedictione moveatur unde et dominus deus tuus est tecum
Et respondens rex dixit ad mulierem Ne abscondas a me
verbum quod interrogo Dixitque mulier Loquere domine mi rex
Et ait rex Numquid manus ioab tecum est in omnibus istis
Respondit mulier et ait Per salutem anime tue domine mi
rex nec ad dexteram nec ad sinistram est ex omnibus his que
locutus est dominus meus rex Servus enim tuus ioab ipse precepit
mihi et ipse posuit in os ancille tue omnia verba hec
ut verterem figuram sermonis huius Servus enim tuus
ioab precepit istud Tu autem domine mi rex sapiens es sicut habet sapientiam

angelus dei ut intelligas omnia super terram. Et ait rex ad ioab
Ecce placatus feci verbum tuum. Vade igitur et revoca puerum absa-
lon. Cadensque ioab super faciem suam in terram adoravit et bene-
dixit regi. Et dixit ioab hodie intellexit servus tuus quia inveni
graciam in oculis tuis domine mi rex. fecisti enim sermonem servi tui. Sur-
rexit ergo ioab et abiit in gessur. Et adduxit absalon in ierusalem
Dixit autem rex Revertatur in domum suam et faciem meam non videat
Reversus est itaque absalon in domum suam et faciem regis non vidit
Porro sicut absalon vir non erat pulcher in omni israel et de-
corus nimis. a vestigio pedis usque ad verticem capitis non erat
in eo ulla macula. et quando tondebat capillos tanto amplius
crescebant. semel autem in anno tondebatur quia gravabat
enim cesaries. Ponderabat capillos capitis sui ducentis siclis
pondere publico. Nati sunt autem absalon filii tres et filia una
nomine thamar eleganti forme. Mansitque absalon in ierusalem
duobus annis et faciem regis non vidit. Misit itaque ad
ioab ut mitteret eum ad regem. qui noluit venire ad eum. Cumque
secundo misisset et ille noluisset venire. dixit servis suis. Scitis agrum
ioab iuxta agrum meum habentem messem hordei. Ite igitur et
succendite eam igni. Succenderunt ergo servi absalon segetem
igni. Surrexitque ioab et venit ad absalon in domum eius
et dixit Quare succenderunt servi tui segetem meam igni. Et respon-
dit absalon ad ioab. Misi ad te obsecrans ut venires ad me et mit-
terem te ad regem ut diceres ei. Quare veni de gessur. melius
michi erat ibi esse. Obsecro ergo ut videam faciem regis. quod
si memor est iniquitatis mee interficiat me. Ingressusque
est ioab ad regem et nunciavit ei. Vocatusque est absalon et
ad regem et adoravit super faciem terre coram eo. Osculatusque
est rex absalon

xv

Igitur post hec fecit sibi
absalon currum et equites et quinquaginta viros qui pre-
cederent eum. Et mane surgens absalon stabat iuxta introi-
tum porte et omnem virum qui habebat negocium ut veniret
ad regis iudicium vocabat ad se absalon et dicebat de qua

ciuitate es tu Qui respondens aiebat Ex vna tribu israel ego
sum seruus tuus Respondebatque ei absalon Videntur michi
sermones tui boni et iusti · Sed non est qui te audiat consti
tutus a rege Dicebatque absalon Quis me constituat iudicem
super terram vt ad me veniant omnes qui habent negocium
et iuste iudicem Sed et cum accederet homo ad eum vt salu
taret illum extendebat manum suam et apprehendens osculabatur
eum Faciebatque hoc omni israel qui veniebat ad iudicium
vt audiretur a rege et sollicitabat corda virorum israel Post
quatuor autem annos Dixit absalon ad regem dauid Vadam
et reddam vota mea que voui domino in hebron Vouens enim
vouit seruus tuus cum esset in gessur syrie dicens Si redu
xerit me deus in iherusalem sacrificabo domino Dixitque ei rex Vade
in pace Et surrexit et abijt in ebron Misit autem absalon
exploratores ad vniuersas tribus israel dicens Statim
vt audieritis clangorem buccine dicite Regnabit absalon
in hebron Porro cum absalon ierunt ducenti viri de
Jerusalem vocati euntes simplici corde et causam penitus
ignorantes Accersiuit quoque absalon achitophel gilonitem
consiliarium dauid de ciuitate sua gilo Cumque immolaret
victimas facta est coniuratio valida Populusque concurrens
augebatur cum absalon Venit igitur nuncius ad dauid dicens
Toto corde vniuersus israel sequitur absalon Et ait dauid seruis
suis qui erant cum eo in iherusalem Surgite fugiamus Neque enim
erit nobis effugium a facie absalon Festinate egredi ne
forte veniens occupet nos et impellat super nos ruinam
et percutiat ciuitatem in ore gladij Dixeruntque serui regis
ad eum Omnia quecumque preceperit dominus noster rex libenter exequemur
serui tui Egressus ergo rex et vniuersa domus eius pedibus
suis Et dereliquit rex decem mulieres concubinas ad custo
diendam domum Egressusque rex et omnis israel pedibus suis
stetit procul a domo et vniuersi serui eius ambulabant iuxta
eum et legiones theleti et pheleti et omnes gethei sexcenti

viri pugnatores validi Cum secuti enim fuerant de geth pre
cedebant regem Dixit autem rex ad ethai gettheum Cur venis
nobiscum revertere et habita cum rege tuo quia peregrinus es
et egressus es de loco tuo heri venisti et hodie compelleris nobiscum
egredi Ego autem vadam quo iturus sum Revertere et reduc tecum
fratres tuos et dominus faciet tecum misericordiam et veritatem quia
ostendisti gratiam et fidem Et respondit ethai regi dicens
Vivit dominus et vivit dominus meus rex quoniam in quocumque
loco fueris domine mi rex sive in morte sive in vita ibi erit
servus tuus Et ait david ad ethai Veni et transi Et trans
ivit ethai getheus et rex et omnes viri qui cum eo erant
et reliqua multitudo Omnesque flebant voce magna
et universus populus transibat Rex quoque transgrediebatur
torrentem cedron et cunctus populus incedebat contra viam
olive que respicit ad desertum Venit autem et sadoch sacerdos
et universi levite cum eo portantes archam federis
dei Et ascendit deposuerunt archam dei et descendit abia
thar dolet donec expletus esset omnis populus qui egressus
fuerat de civitate Et dixit rex ad sadoch sacerdotem Re
porta archam dei in urbem Si invenero gratiam in ocu
lis domini Reducet me et ostendet michi eam et taber
naculum suum Si autem dixerit michi Non places presto
sum faciat dominus quod bonum est coram se Et dixit rex ad
sadoch sacerdotem O videns revertere in civitatem in pace
et achimaas filius tuus et ionathan filius abiathar
duo filii vestri sint vobiscum Ecce ego abscondar in campe
stribus deserti donec veniat sermo a vobis indicans michi
Reportaverunt igitur sadoch et abiathar archam dei
ierusalem et manserunt ibi Porro david ascendebat clivum oli
varum ascendens et flens operto capite et nudis pedibus
incedens Sed et omnis populus qui erat cum eo operto capite ascende
bat plorans Nunciatum est autem david quod et achitophel esset
in coniuracione cum absalon Dixitque david Infatua queso

domine consilium achithophel Cumque ascenderet dauid su
mmitatem montis in quo adoraturus erat dominum Ecce occur
rit ei chusai arachites scissa veste et terra pleno capite Et
dixit ei dauid Si veneris mecum eris mihi oneri Si in ci
uitatem reuerteris et dixeris absolon seruus tuus sum
rex. sicut fui seruus ~~tuus~~ rex patris me vive. sic fui seruus
patris tui sic ero seruus tuus Dissipabis consilium achitofel
habes autem tecum sadoch et abyathar sacerdotes.
et omne verbum quodcumque audieris de domo regis in
dicabis sadoch et abyatar sacerdotibus. sunt autem cum
eis duo filii eorum Achimaas filius sadoch et ionathas
filius abyathar Et mittetis per eos ad me omne verbum
quod audieritis Veniente ergo chusai amico dauid in ciuita
tem absalon ingressus est ierusalem C xvi

xvi

Cumque dauid transisset paululum montis ver
ticem Apparuit syba puer misifboseth in occursu
eius cum duobus asinis qui onerati erant
ducentis panibus et centum ligaturis vve passe et centum
massis palatarum et duobus utribus vini Et dixit
rex ~~rex~~ sibe Quid sibi volunt hec Respondit que syba
Domine mi rex asini domestici regis ut sedeant et pa
nes et palate ad vescendum pueris tuis Vinum autem
ut bibat si quis defecerit in deserto Et ait rex vbi est
filius domini tui Respondit que syba regi Remansit in
ierusalem dicens Hodie restituet mihi domus israhel regnum
patris mei Et ait rex sybe Tua sint omnia que fuerunt
misifboseth Dixitque siba Oro ut inveniam gratiam
coram te domine mi rex Venit ergo rex dauid vsque bau
rim Et ecce egrediebatur inde vir de cognatione saul
nomine semei filius gera. procedebat egrediens et ma
ledicebat. mittebat que lapides contra dauid et contra
vniuersos seruos regis dauid Omnis autem populus et vniuersi
bellatores dextro et sinistro latere regis incedebant

Ita autem loquebatur semei cum malediceret regi david Egre-
dere egredere vir sanguinum et vir belial Reddidit tibi
dominus universum sanguinem domus saul quia invasisti regnum
pro eo et dedit dominus regnum in manu filii tui absalon et
ecce premunt te mala tua quia vir sanguinum es Dixit autem
abysai filius sarvie regi Quare maledicit canis hic mo-
riturus domino meo regi Vadam et amputabo caput eius
Et ait rex Quid mihi et vobis filii sarvie Dimittite
eum ut maledicat Dominus enim precepit ei ut malediceret david
Et quis est qui audeat dicere quare sic fecerit Et ait
rex ad abisai et universis servis suis Ecce filius meus qui
egressus est de utero meo querit animam meam quanto
magis nunc hic filius gemini Dimittite eum ut maledicat
iuxta preceptum domini si forte respiciat dominus afflictionem meam
et reddat mihi bonum pro maledictione hac hodierna
Ambulabat itaque david et socii eius per viam cum eo Semei
autem per iugum montis ex latere contra illum gradiebatur
maledicens et mittens lapides adversum eum terramque
spargens Venit itaque rex et universus populus cum eo
lassus et refocillati sunt ibi Absalon autem et universus
populus israel ingressi sunt ierusalem Sed et achitophel cum eo
Cum autem venisset chusai arachites amicus david ad absa-
lon locutus est ad eum Salve rex salve rex Ad quem
absalon Hec est inquit gratia tua ad amicum Quare non
isti cum amico tuo Respondit chusai ad absalon nequaquam
Quia illius ero quem elegit dominus et omnis hic populus
et universus israel et cum eo manebo Sed et ut sciam hoc
Cui ego serviturus sum nonne filio regis Sicut parui
patri tuo sic parebo et tibi Dixit autem absalon ad
Achitophel Inite consilium quid agere debeamus Et ait
Achitofel ad absalon Ingredere ad concubinas patris
tui quas dimisit ad custodiendam domum ut cum audierit
omnis israel quod fedaveris patrem tuum roborentur manus eorum

tectum tetenderunt igitur absalon thabernaculum in sola-
rio Ingressusque est ad concubinas patris sui coram universo
israel Consilium autem achitofel quod dabat in diebus il-
lis quasi si quis consuleret deum Sic erat omne consilium achitophel
et cum esset cum absalon

et cum esset cum david

XVII

Dixit igitur achitophel ad absalon Eligam mihi duo-
decim milia virorum et consurgens persequar david hac
nocte et irruam super eum qui lassus est et solutis
manibus percutiam eum Cumque fugerit omnis populus qui
cum eo est percutiam regem desolatum et reducam universum
populum quomodo unus reverti solet Unum enim virum tu que-
ris et omnis populus erat in pace Placuitque sermo eius ab-
salon et cunctis maioribus natu israel Ait autem absalon
Vocate et chusy arachitem et audiamus quid etiam ipse dicat
Cumque venisset chusy ad absalon Ait absalon ad eum
Huiuscemodi sermonem locutus est achitofel facere debemus
an non Quod das consilium Et dixit chusy ad absalon
Non bonum consilium quod dedit achitophel hac vice et rur-
sum intulit chusi Tu nosti patrem tuum et viros qui cum eo sunt
esse fortissimos et amaro animo veluti si ursa raptis
catulis in saltu seviat sed et pater tuus vir bellator est
nec morabitur cum populo Forsitan nunc latitat in fo-
veis aut in uno quo voluerit loco Et cum ceciderit unus
quilibet in principio audiet quicumque audierit et dicet
Facta est plaga in populo qui sequebatur absalon et fortissimus
quisque cuius cor est quasi leonis pavore solvetur Scit enim omnis
omnis populus israel patrem fortem esse patrem tuum et robustos
homines qui cum eo sunt Sed hoc mihi rectum videtur
esse consilium Congregetur ad te universus israel a dan
usque ad bersabee quasi arena maris innumerabilis et tu
eris in medio eorum et irruemus super eum in quocumque lo-
co fuerat inventus et operiemus eum sicut cadere solet
ros super terram et non relinquemus de viris qui cum eo sunt

unius hominis

nec unum quidem relinquemus Quod si urbem aliquam
fuerit ingressus circumdabit omnis israel civitati illi funes
et trahemus eam in torrentem et non reperiatur nec calculus
quidem ex ea Dixitque absalon et omnis vir israel Melius con-
silium chusai arachite consilio achitofel Domini autem nutu dis-
sipatum consilium achitofel utile ut induceret dominus super absalon
malum et ait chusai sadoch et abiathar sacerdotibus
hoc et hoc modo consilium dedit achitophel absalon et senioribus
israel et ego tale et tale dedi consilium Nunc ergo mittite
cito et nunciate david dicentes Ne moreris nocte hac in
campestribus deserti sed absque dilatione transgredere ne forte
absorbeatur rex et omnis populus qui cum eo est Ionathas
autem et achimaas stabant iuxta fontem rogel Abiit ancil-
la et nunciavit eis et illi profecti sunt ut referrent ad regem
david nuncium Non enim poterant videri aut introire civitatem
Vidit autem eos quidam puer et indicavit absalon Illi autem
concito gradu ingressi sunt domum cuiusdam viri in baurim qui habebat
puteum in vestibulo suo et descenderunt in eum Tulit autem mu-
lier et expandit velamen super os putei quasi siccans tipsa-
nas et sic latuit res Cumque venissent servi absalon ad mulierem
in domum dixerunt Ubi est achimaas et ionathan Et respondit eis
mulier Transierunt festinanter gustata paululum aqua At
hii qui querebant cum non invenissent reversi sunt iherusalem Cumque
abissent descenderunt illi de puteo et pergentes nunciaverunt
regi david atque dixerunt Surgite transite cito flumen quoniam
huiuscemodi dedit consilium contra vos achitophel Surrexit ergo david
et omnis populus qui erat cum eo et transierunt iordanem
donec dilucesceret Et ne unus quidem residuus fuit qui non
transisset flumen Porro achitophel videns quod non fuisset factum
consilium suum stravit asinum suum et surrexit et abiit in do-
mum suam et in civitatem suam et disposita domo sua suspendio
interiit et sepultus est in sepulchro patris sui David autem venit
in castra et absalon transivit iordanem ipse et omnes viri israel

cum eo Amasam vero constituit absalon pro ioab super exercitum
Amasa autem erat filius viri qui vocabatur yezra de yezreli
ten ingressus est ad abigail filiam naas sororem sarvie
que fuit mater ioab Et castrametatus est israhel cum absalon
in terra galaad Cumque venisset david in castra sobi filius
naas de rabbaath filiorum ammon et machir filius am
mihel de lodabar berzellai galaaditex de de rogelim obtu
lerunt ei stratoria et vasa fictilia · frumentum et hordeum et
farinam · polentam · et fabam et lentem et frixum cicer et
mel et butirum · oves et pingues vitulos Dederunt que david
et populo qui cum eo erat ad vescendum suspicati sunt enim populum
fame et siti fatigari in deserto

xviii Igitur considerato david populo suo constituit super eum tribu
nos et centuriones · et dedit populi terciam partem sub manu ioab
et terciam sub manu abisai filii sarvie fratris ioab et terciam
sub manu ethei · qui erat de geth Dixit que rex ad populum
Egrediar ego vobiscum et respondit populus non exibis sive
enim fugerimus non magnopere ad eos de nobis pertinebit sive
media pars ceciderit e nobis non satis curabunt · quia tu
unus pro decem milibus computaris · Melius est igitur ut
sis nobis in urbe presidio · Ad quos rex ait Quod vobis rectum
videtur hoc faciam Stetit ergo rex iuxta portam · Egredie
batur que populus per turmas suas centeni et milleni et pre
cepit rex ioab et abisai et ethai dicens Servate michi puerum
absalon · Et omnis populus audiebat precipientem regem cunctis
principibus pro absalon Itaque egressus est populus in campum
contra israhel et factum est prelium in saltu ephraim et
cesus est ibi populus israhel ab exercitu david · Facta que est plaga
magna in die illa xx^ti milium · Fuit autem ibi prelium dispersum
super faciem omnis terre et multo plures erant quos saltus con
sumpserat de populo quam hii quos voraverat gladius in die
illo Accidit autem ut occurreret absalon servis david sedens
mulo Cumque ingressus fuisset mulus subter condensam

quercum et magnam adhesit caput eius quercui Et
illo suspenso inter celum et terram mulus cui insederat
pertransiuit Vidit autem hoc quispiam et nunciavit
ioab dicens Vidi absalon pendere de quercu Et ait ioab
viro qui nunciaverat ei Si vidisti quare non confodisti eum
cum terra et ego dedissem tibi decem argenti siclos et unum
balteum Qui dixit ad ioab Si appenderes in manibus meis
mille argenteos nequaquam mitterem manum meam in filium
regis audientibus enim nobis precepit rex tibi et abisai et
ethai dicens Custodite michi puerum absalon Sed et si fe
cissem contra animam meam audacter nequaquam hoc regem
latere potuisset et tu stares ex adverso Et ait ioab Non sicut
tu vis sed aggrediar eum coram te Tulit ergo ioab tres lanceas
in manu sua et infixit eas in corde absalon Cumque ad
huc palpitaret herens in quercu cucurrerunt decem iuvenes
armigeri ioab et percucientes interfecerunt eum Cecinit
autem ioab buccina et retinuit populum ne persequeretur fugientem
israel volens parcere multitudini Et tulerunt absalon
et proiecerunt eum in saltu in foveam grandem et con
portaverunt super eum acervum lapidum magnum ni
mis Omnis autem israel fugit in thabernacula sua Porro
absalon erexerat sibi cum adhuc viveret tytulum qui
est in valle regis Dixerat enim non habeo filium et hoc
erit pro monimentum nominis mei Vocavitque tytulum no
mine suo et appellatur manus absalon usque ad hanc diem Achi
maas autem filius sadoch ait Curram et nunciabo re
gi Quia iudicium fecit ei dominus de manu inimicorum eius
Ad quem ioab ait Non eris nuncius in hac die sed nunciabis
in alia Hodie nolo te nunciare filius enim regis est mortuus
Et ait ioab chusai Vade et nuncia regi que vidisti Adoravit
chusai ioab et cucurrit Rursus autem achimaas filius sa
doch dixit ad ioab Quid impedit si etiam ego curram post
chusi Dixitque ei ioab Quid vis currere fili mi non eris boni nuncii

× xerm hic

famulus Cui respondit Quid enim si currero Et ait ei dic
Currens ergo Achimaas per viam compendii transivit
Chusai David autem sedebat inter duas portas speculator vero qui
erat in fastigio porte super murum elevans oculos vidit ho-
minem currentem solum Et exclamans indicavit regi Dixit-
que rex Si solus est bonus est nuncius in ore eius Properante
autem illo et accedente propius vidit speculator hominem
alterum currentem et vociferans in culmine ait apparet mihi
homo alter currens solus Dixitque rex et iste bonus est
nuncius Speculator autem contemplor ait cursum prioris quasi
cursum Achimaas filii Sadoch Et ait rex vir bonus est
et nuncium portans bonum venit Clamans autem Achimaas
dixit ad regem Salve rex Et adorans regem coram eo pronus
in terram ait Benedictus dominus deus tuus Qui conclusit ho-
mines qui levaverunt manus suas contra dominum meum regem
Et ait rex Est ne pax puero Absalon Dixitque Achimaas
Vidi tumultum magnum cum mitteret Ioab servus tuus o rex
me servum tuum nescio aliud Ad quem rex Transi ait et sta hic
Cumque ille transisset et staret apparuit Chusai et veniens ait
Bonum apporto nuncium domine mi rex iudicavit enim pro te dominus ho-
die de manu omnium qui surrexerunt contra te Dixit autem
rex ad Chusai Est ne pax puero Absalon Cui respondens
Chusai Fiant inquit sicut puer inimici domini mei regis et uni-
versi qui consurgunt adversum eum in malum Contri-
status itaque rex Ascendit cenaculum porte et flevit et sic lo-
quebatur vadens fili mi Absalon fili mi Absalon fili mi
Quis michi tribuat ut ego moriar pro te Absalon fili
mi fili mi Absalon

xix

Nunciatum est autem Ioab quod rex fleret et lugeret
filium suum Et versa est victoria in die illa in luctum
omni populo Audivit enim populus in die illa dici Dolet
rex super filio suo Et declinavit populus in die illa ingredi civi-
tatem quomodo declinare solet populus versus et fugiens de prelio

Porro rex operuit caput suum et clamabat voce magna fi
li mi absolon fili mi. Ingressus ergo ioab ad regem in domum
dixit. Confundisti hodie vultus omnium servorum tuorum qui salvam
fecerunt animam tuam et animam filiorum tuorum et filiarum
tuarum et animam uxorum tuarum et animam concubinarum
tuarum. Diligis odientes te et odio habes diligentes te et osten
disti hodie quia non curas de ducibus tuis et de servis tuis. Et ve
re cognovi modo quia si absalon viveret et nos omnes occubuissemus
tunc placeret tibi. Nunc igitur surge et procede et alloquens satisfac
servis tuis. Iuro tibi procede ad alloquendum tibi per dominum
quod si non exieris ne unus quidem mansurus sit tecum nocte hac
et peius erit tibi hoc quam omnia mala que venerunt super te ab adole
scentia tua usque in presens. Surrexit ergo rex et sedit in porta et
omni populo nunciatum est quod rex sederet in porta. Venitque univer
sa multitudo coram rege. Israel autem fugit in thabernacula sua.
Omnis quoque populus certabat in cunctis tribubus israel dicens
Rex liberavit nos de manu inimicorum nostrorum. Ipse salvavit
nos de manu philistinorum et nunc fugit de terra propter absalon.
Absalon autem quem unximus regem super nos mortuus est in bello
usquequo siletis et non reducitis regem. Et consilium totius israel
venit ad regem. Rex vero david misit ad sadoch et abyathar
sacerdotes dicens. Loquimini ad maiores natu iuda dicentes
Cur venistis novissimi ad reducendum regem in domum suam
Sermo autem omnis israel pervenerat ad regem ut reducerent eum
quia dixerat rex. Hec dicetis ad populum. Fratres mei vos. os me
um et caro mea vos. quare novissimi reducitis regem. Et
amase dicite. Nonne os meum et caro mea es. Hec faciat
michi deus et hec addat. si non magister milicie fueris coram
me omni tempore pro ioab. et inclinavit cor omnium virorum
de iuda quasi viri unius. Miseruntque ad regem dicentes.
Revertere tu et omnes servi tui. Et reversus est rex et venit
usque iordanem. Et omnis iuda venit usque in galgala ut
occurreret regi et transduceret eum iordanem. Festinavit autem
Semei filius gera filii gemini de bahurim et descendit cum

viris iuda in occursum regis david cum mille viris de
beniamin et syba puer de domo saul et quindecim filii eius
ac viginti servi erant cum eo Et irrumpentes iordanem ante regem
et transierunt vada ut transducerent domum regis et fa-
cerent iuxta iussionem eius Semei autem filius gera prostratus
coram rege cum iam transisset iordanem Dixit ad eum
Ne reputes michi domine mi iniquitatem neque memineris in-
iuriarum servi tui in die qua egressus es domine mi rex
de iherusalem neque ponas rex in corde tuo Agnosco enim famu-
lus tuus peccatum meum et idcirco hodie primus veni de omni
domo ioseph descendique in occursum domini mei regis Re-
spondens vero abysai filius sarvie dixit Numquid pro hiis
verbis non occidetur semei quia maledixit christo domini
Et ait david Quid michi et vobis filii sarvie Cur efficimini
michi in sathan Ergo ne hodie interficietur vir in israhel
An ignoras hodie me factum regem super israhel Et ait rex
Semei Non morieris Iuravitque ei Mifiboseth quoque filius
ionathan descendit in occursum regis illotis pedibus
et intonsa barba vestesque suas non laverat A die qua egres-
sus fuerat rex usque ad diem reversionis eius in pace Cum-
que iherusalem occurrisset regi dixit ei rex Quare non venisti mecum
mifiboseth Qui respondens ait Domine mi rex servus
meus contempsit me Dixique ei Ego famulus tuus ut
sterneret michi asinum et ascendens abirem cum rege Clau-
dus enim sum servus tuus Insuper et accusavit me servum
tuum ad te dominum meum regem Tu autem domine mi rex sicut
angelus dei fac quod placitum est tibi Neque enim fuit domus
patris mei nisi mortis obnoxia domino meo regi Tu autem
posuisti servum tuum inter convivas mense tue Quid igitur
habeo iuste querele aut quid possum ultra vociferare ad
regem Ait autem ei rex Quid ultra loqueris Fixum est quod locu-
tus sum Tu et syba dividite possessiones Respondit que mifi-
boseth regi Etiam cuncta accipiat postquam cuncta reversus est
dominus meus rex pacifice in domum suam Berzellai quoque galaadites

descendens de rogelim transduxit regem iordanem paratus etiam ultra fluvium prosequi eum. Erat autem berzellai galaadites senex valde id est octogenarius et ipse prebuit alimenta regi cum moraretur in castris. Fuit quippe vir dives nimis. Dixit itaque rex ad berzellai. Veni mecum ut requiescas secure mecum in ierusalem. Et ait berzellai ad regem. Quot sunt dies annorum vite mee ut ascendam cum rege ierusalem. Octogenarius sum hodie. Numquid vigent sensus mei ad discernendum suave aut amarum. aut delectare potest servum tuum cibus ac potus vel audire possum ultra vocem cantorum atque cantatricum. Quare servus tuus sit oneri domino meo regi. Paululum procedam famulus tuus ab iordane tecum. Non indigeo hac vicissitudine sed obsecro ut revertar servus tuus et moriar in civitate mea et sepeliar iuxta sepulcrum patris mei et matris mee. Est autem servus tuus chamaam. ipse vadat tecum domine mi rex et fac ei quod tibi bonum videtur. Dixit itaque rex. Mecum transeat chamaam et ego faciam ei quicquid tibi placuerit et omne quod petieris a me impetrabis. Cumque transisset universus populus et rex iordanem osculatus est rex berzellai et benedixit ei. Et ille reversus est in locum suum. Transiit ergo rex in galgala et chamaam cum eo. Omnis autem populus iuda transduxerat regem et media tantum pars affuerat de populo israel. Itaque omnes viri israel concurrentes ad regem dixerunt ei. Quare te furati sunt fratres nostri viri iuda et transduxerunt regem et domum eius trans iordanem omnesque viros david cum eo. et respondit omnis vir iuda ad viros israel. Quia propior michi est rex. Cur irasceris super hac re. Numquid comedimus aliquid ex rege aut munera nobis data sunt. Et respondit vir israel ad viros iuda et ait. Decem partibus maior ego sum apud regem magisque ad me pertinet david quam ad te. Cur michi fecisti iniuriam et non michi nunciatum est prior ut reducerem regem meum. Durius autem responderunt viri iuda viris israel. XX

Accidit quoque ut ibi esset vir belial nomine syba filius bochri vir

gemini et cecinit buccina et ait Non est nobis pars in david
neque hereditas in filio ysay Revertere in thabernacula tua israel
Et separatus est omnis ysrael a david Secutusque est syba filium
bochri Viri autem iuda adheserunt regi suo a iorda-
ne usque iherusalem Cumque venisset rex in domum suam in iherusalem
Tulit decem mulieres concubinas suas quas dereli-
querat ad custodiendam domum et tradidit eas in custo-
diam alimenta eis prebens Et non introgressus est ad eas sed
erant clause usque ad diem mortis sue in viduitate viven-
tes Dixit autem rex amase Convoca michi omnes viros
iuda in diem tercium et tu adesto presens Abiit ergo amasa
et convocavit iudam et moratus est extra placitum quod
ei constituerat rex Ait autem david ad abisay Nunc magis
afflicturus est nos syba filius bochri quam absalon Tolle
igitur servos domini tui et persequere eum Ne forte in-
veniat civitates munitas et effugiat nos Egressi sunt er-
go cum eo viri ioab Cerethi quoque et phelethi et omnes
robusti exierunt de iherusalem ad persequendum syba filium
bochri Cumque illi essent iuxta lapidem grandem qui est
in gabaon Amasa veniens occurrit eis Porro ioab vestitus
erat tunica stricta ad mensuram sui habitus et desuper accinc-
tus gladio dependente usque ad ylia in vagina qui fabrefac-
tus levi motu egredi poterat et percutere Dixit itaque ioab ad a-
masam Salve mi frater et tenuit manu dextera men-
tum amase quasi osculans eum porro amasa non obser-
vavit gladium quem habebat ioab qui percussit eum in latere
et effudit intestina eius in terram et mortuus est nec secundum
vulnus apposuit Joab autem et frater eius abysay persecuti sunt syba filium
bochri Interea quidam viri cum stetissent iuxta cadaver
amase de sociis ioab dixerunt Ecce qui esse voluit pro
ioab comes david Amasa autem conspersus sanguine iacebat
in media via Vidit hoc quidam vir quod subsisteret omnis
populus ad videndum eum et amovit amasam de via in
agrum operuitque eum vestimento ne subsisterent transeuntes

ipse enim Ammoto igitur illo de via transibat omnis vir sequens ioab
ad persequendum sibam filium bochri Porro ille transierat per omnes
tribus israel usque in abela et in bethmaacha Omnesque viri electi con-
gregati fuerant ad eum Venerunt itaque et oppugnabant eum in abe-
la et in bethmaacha et circumdederunt municionibus civitatem et ob-
sessa est urbs Omnis autem turba que erat cum ioab moliebatur
destruere muros Et exclamavit mulier sapiens de civitate au-
dite audite dicite ioab Appropinqua huc et loquar tecum Qui
cum accessisset ad eam ait illi Tu es ioab Et ille respondit Ego
Ad quem sic locuta est Audi sermones ancille tue Qui respondit audio Rursum-
que illa Sermo inquit dicebatur in veteri proverbio Qui inter-
rogant interrogant (interrogent) in abela et sic perficiebant Nonne ego sum que
respondeo veritatem israel et tu queris subvertere civitatem et evertere matrem
in israel Quare precipitas hereditatem domini Respondensque ioab ait
Absit absit hoc a me non precipito neque demolior Non se sic habet
res sed homo de monte effraym siba filius bochri cognomine
levavit manum suam contra regem david Tradite illum solum
et recedemus a civitate Et ait mulier ad ioab Ecce caput eius mit-
tetur ad te per murum Ingressa est ergo ad omnem populum et locuta est
eis sapienter qui abscisum caput sibe filii bochri proiecerunt ad
ioab Et ille cecinit tuba et recesserunt ab urbe unusquisque in
thabernacula sua Ioab autem reversus est iherusalem ad regem Fuit ergo
ioab super omnem exercitum israel Banayas autem filius yoiade super
cerethceos et phelethceos Aduram vero super tributa Porro Io-
saphat filius ahilud a commentariis Siba autem scriba Sadoch
vero et abyathar sacerdotes hyram autem iayrites erat sacerdos
david

XXI

Facta est quoque fames in diebus david
tribus annis iugiter et consuluit david oraculum domini Dixit-
que dominus Propter saul et propter domum eius hec iniquitas est sangui-
num Quia occidit gabbaonitas Vocatis ergo gabbaonitis rex
dixit ad eos Porro gabaonite non sunt de filiis israel sed reliquie
ammorreorum filii quoque israel iuraverant eis ne perimerent illos
et voluit saul percutere eos in zelo quasi pro filiis israel et iuda Dixit
ergo david ad gabbaonitas Quid faciam vobis et quod erit vestrum piaculum

Ut benedicatis hereditati domini. Dixerunt que ei gabaonite Non
est nobis super auro et argento questio sed contra saul et contra
domum eius Neque volumus ut interficiatur homo de israel Ad
quos ait rex Quid ergo vultis ut faciam vobis Qui dixerunt
regi Virum qui attrivit nos et oppressit inique ita delere de
bemus ut ne unusquidem residuus sit de stirpe eius in cunctis
finibus israel Dentur nobis septem viri de filijs eius ut cru
cifigamus eos domino in gabaa saul quondam electi domini
Et ait rex Ego dabo Pepercitque rex miphiboseth filio ionathe
filij saul propter iusiurandum domini quod fuerat inter david et
inter ionathan filium saul Tulit itaque rex duos filios respha filie
haia quos peperit saul armoni et miphiboseth et quinque filios
michol filie saul quos genuerat adrieli filio berzellai qui
fuit de molathi et dedit eos in manus gabaonitarum Qui cru
cifixerunt eos in monte coram domino et ceciderunt hij septem
occisi in diebus messis prime incipiente messione hordei Tollens
autem respha filia aia cilicium substravit sibi super petram ab
initio messis donec stillaret aqua super eos de celo et non dimi
sit aves lacerare eos per diem neque bestias per noctem et nunci
ata sunt david que fecerat respha filia haia concubina saul
Et abiit david et tulit ossa saul et ossa ionathan filij eius
a viris iabes galaad Qui furati fuerant ea de platea bethsan
in qua suspenderant eos philistiim cum interfecissent saul in
gelboe Et asportavit inde ossa saul et ionathe filij eius Et
colligentes ossa eorum qui affixi fuerant sepelierunt ea cum ossibus
saul et ionathan filij eius in terra beniamin in latere sepulcri
Cys patris eius Feceruntque omnia que preceperat rex Et
repropiciatus est deus terre post hec Factum est autem prelium phi
listinorum adversum israel Et descendit david et servi eius cum
eo et pugnabant contra philisteos Deficiente autem david Jesbide
nob qui fuit de genere arapha cuius ferrum haste trecentas unci
as appendebat et accinctus erat ense novo nisus est percutere
david presidio que ei fuerat abisai filius sarvie et percussum
philisteum interfecit Tunc iuraverunt viri david dicentes

Iam non egredieris nobiscum in bellum ne extinguas lucer-
nam in israel Secundum quoque fuit bellum in gob contra
philisteos Tunc percussit sabbochai et osathi sephi de stirpe
arapha de genere gigantum Tercium quoque fuit bellum
contra philisteos in gob et percussit adeodatus filius saltus
polimitarius bethleemites goliad getheum cuius hastile
haste erat quasi liciatorium texencium Quartum bellum fuit
in geth in quo fuit vir excelsus qui senos in manibus et
pedibus quoque pes habebat digitos id est viginti quatuor Et
erat de origine arapha et blasphemavit israel percussit autem
eum ionathan filius samaa fratris david hii quatuor na-
ti sunt de arapha in geth et ceciderunt in manu david

Locutus est autem ... et suorum eius Et XXII
david domino verba carminis huius in die qua liberavit
eum dominus de manu omnium inimicorum suorum et de
manu saul et dixit Dominus petra mea et robur meum
et salvator meus Deus meus fortis meus sperabo in eum
Scutum meum et cornu salutis mee Elevator meus et refu-
gium meum salvator meus de iniquitate liberabis me laudabilem
invocabo dominum et ab inimicis meis salvus ero Quia circumdederunt
me contritiones mortis torrentes belial terruerunt me
funes inferni circumdederunt me prevenerunt me laquei
mortis et in tribulatione mea invocabo dominum et ad deum
meum clamabo et exaudiet de templo sancto suo vocem meam
et clamor meus veniet ad aures eius Commota est et contre-
muit terra et fundamenta montium concussa sunt et conquassa-
ta quoniam iratus est eis Deus Ascendet fumus de naribus
eius et ignis de ore eius vorabit Carbones incensi sunt
ab eo et inclinavit celos et descendit et caligo sub pedibus
eius Et ascendit super cherubim et volavit et lapsus est
super pennas venti Posuit tenebras in circuitu suo lati-
bulum cribrans aquas de nubibus celorum Pre fulgore in
conspectu eius accensi sunt carbones ignis Tonabit de
celo dominus et excelsus dabit vocem suam Misit sagittas suas

et dissipavit eos fulgure et consumpsit eos. Et apparuerunt
effusiones maris et revelata sunt fundamenta orbis ab
increpatione spiritus furoris eius. Misit de excelso et assumpsit
me et extraxit me de aquis multis. Liberavit me ab
inimico meo potentissimo et ab hiis qui oderant me quoniam robu-
stiores me erant. Prevenit me in die afflictionis mee et
factus est dominus firmamentum meum et eduxit me in latitudinem
liberavit me quia placuit ei. Retribuet mihi dominus secundum iusti-
ciam meam et secundum mundiciam manuum mearum reddet mihi.
Quia custodivi vias domini et non egi impie a deo meo. Omnia
enim iudicia eius in conspectu meo et precepta eius non amovi
a me. Et ero perfectus cum eo et custodiam me ab iniquitate
mea. Et restituet michi dominus secundum iusticiam meam et secundum
mundiciam manuum mearum in conspectu oculorum suorum. Cum
sancto sanctus eris et cum robusto perfectus et cum electo electus
eris et cum perverso perverteris et populum pauperem salvum facies oculis-
que tuis excelsos humiliabis. Quia tu lucerna mea domine et
tu domine illuminabis tenebras meas. In te enim curram accinctus
in deo meo transiliam murum. Deus immaculata via eius
eloquium domini igne examinatum. Scutum est omnium sperantium
in se. Quis est deus preter dominum et quis fortis preter deum nostrum.
Deus qui accinxit me fortitudine et complanavit perfectam
viam meam. Coequans pedes meos cervis et super excel-
sa mea statuens me. Docens manus meas ad prelium et compo-
nens quasi arcum ereum brachia mea. Dedisti michi clipeum
salutis tue et mansuetudo tua multiplicavit me. Dilatabis
gressus meos subtus me et non deficient tali mei. Persequar
inimicos meos et conteram et non revertar donec consu-
mam eos. Consumam eos et confringam ut non consurgant.
Cadent sub pedibus meis. Accinxisti me fortitudine ad pre-
lium. Incurvasti resistentes michi sub me. Inimicos meos
dedisti michi dorsum. Odientes me disperdam eos. Cla-
mabunt et non erit qui salvet. Ad dominum et non exaudiet
eos. Delebo eos ut pulverem terre quasi lutum platearum comminuam

eos atque comminuam. Salvabis me a contradictionibus populi
mei. custodies me in caput gentium. Populus quem ignoro ser-
viet michi. auditu auris obedient michi. Filii alieni defflu-
xerunt et contrahentur in angustiis suis. Vivit dominus et be-
nedictus dominus deus meus. et exaltabitur deus fortis salutis
mee. Deus qui das vindictas michi. et deiecisti populos sub
me. Qui educis me ab inimicis meis. et a resistentibus in
elevas me. A viro iniquo liberabis me. Propter ea confitebor
tibi domine in gentibus et nomini tuo cantabo. Magnificans
salutes regis sui. et faciens misericordiam christo suo David
et semini eius in sempiternum

XXIII

Hec autem sunt verba novissima que dixit David filius
ysai. Dixit vir cui constitutum est de christo dei Jacob
egregius psalta israhel. Spiritus domini locutus est per me
et sermo eius per linguam meam. Dixit israel deus michi
locutus est fortis israel dominator hominum iustus dominator
in timore dei. Sicut lux aurore oriente sole mane absque nubibus
rutilat. Et sicut pluviis germinat herba de terra. nec tanta
est domus mea apud deum. ut pactum eternum iniret me-
cum firmum in omnibus atque munitum. Cuncta enim salus mea
atque omnis voluntas. nec est quicquam ex ea quod non germinet. Preva-
ricatores ~~aut~~ autem quasi spine evellentur universi. que non
tolluntur manibus. Et si quis tangere eas voluerit arma-
bitur ferro et ligno lanceato. Igne que succense comburentur
usque ad nichilum. Hec nomina fortium David. David sedens
in kathedra sapientissimus princeps. inter tres ipse est quasi
tenerrimus ligni vermiculus. qui octingentos interfecit
impetu uno. Post hunc eleazar filius patrui eius abohi
inter tres fortes qui erant cum David. quando exprobra-
verunt philistiim et congregati sunt illuc in prelium.
Cumque ascendissent viri israel. ipse stetit et percussit philisteos
donec deficeret manus eius et obrigesceret cum gladio.
fecit que deus salutem magnam in die illa. et populus qui fuge-
rat reversus est ad cesorum spolia detrahenda. Et post hunc Semma

filius agge de harari Et congregati sunt philistim in statione
Erat quippe ibi ager plenus lente Cumque fugisset populus a fa-
cie philistiym Stetit ille in medio agri et tuitus est eum
percussitque philisteos et fecit dominus salutem magnam Necnon et an-
descenderant tres qui erant principes inter xxx et venerunt tem-
pore messis ad david in speluncam odollam Castra autem philistim erant
posita in valle gygantum et david erat in presidio Porro statio phi-
listinorum tunc erat in bethleem Desideravit igitur david et
ait Si quis michi daret potum aque de cisterna que est in beth-
leem iuxta portam Irruperunt ergo tres fortes castra philistinorum
Et hauserunt aquam de cisterna bethleem que erat iuxta
portam et attulerunt ad david At ille noluit bibere sed libavit
illam domino dicens Propicius michi sit dominus ne faciam hoc Num
sanguinem hominum istorum qui profecti sunt et animarum
periculum bibam Noluit ergo bibere Hec fecerunt tres robustis-
simi Abysai quoque frater ioab filius sarvie princeps erat de
tribus Ipse est qui levavit hastam suam contra trecentos quos et
interfecit nominatus ipse in tribus et inter tres nobilior Erat-
que eorum princeps sed usque ad tres viros primos non pervenerat Et
banaias filius ioiade viri fortissimi magnorum operum de capse-
el ipse percussit duos leones moab et ipse descendit et percussit leonem
in media cisterna in diebus nivis Ipse interfecit virum egyptium
virum dignum spectaculo habentem in manu hastam Itaque cum
descendisset ad eum in virga vi extorsit hastam de manu egyp-
tii et interfecit eum hasta sua Hec fecit banaias filius
filius ioiade et ipse nominatus inter tres robustos qui erant
inter triginta nobiliores Verumtamen usque ad tres non per-
venerat Fecitque eum sibi david auricularium a secreto Asahel
frater ioab inter triginta Elcanan filius patrui eius de beth-
leem Semmaa de harari helizatha de arodi helas de phel-
ti hyra filius acces de thecua Abyezer de anatoth Mobon-
nai de usathi selmon achithes Mathai netofatithes heled
filius baana et ipse nethofatithes hytai filius rabai de gabaad
filiorum beniamin Banai affratonites heddai de torrente

aquam de laci

gaas Abyalbon arbathites Azmaveth de beromi Eliaba
de Zabonim Filii Iasen Ionathan Semma de Horodi Haiam
filius Sarara arorites Eliphelet filius Aasbai filius Ma
chati Heliam filius Achitophel gylonites Esrai de Carmelo
Pharai de Arbi Ygaal filius Nathan de Soba Bonni de Gaddi
Selech de Ammoni Naarai berotites armiger Ioab filii
Sarvie Hyra getrites Gareb et ipse getrites Urias etheus
omnes triginta septem

xxiiii

Et addidit furor domini irasci contra Israel Commovit
que David in eis dicentem Vade numera Israel et Iudam
Dixitque rex ad Ioab principem exercitus sui Perambu
la omnes tribus Israel a Dan usque Bersabee et numerate populum
ut sciam numerum eius Dixitque Ioab regi Adaugeat
dominus deus tuus ad populum tuum quantus nunc est iterumque
centuplicet in conspectu domini mei regis Sed quid sibi dominus
meus rex vult in re huiuscemodi Obtinuit autem sermo regis verba
Ioab et principum exercitus Egressusque est Ioab et princi
pes militum a facie regis ut numerarent populum Israel Cumque
pertransissent Iordanem venerunt in Aroer ad dexteram ur
bis que est in valle Gaad et per Iazer transierunt in Gala
ad et in terram inferiorem hodsi et venerunt in Daan
silvestria Circumeuntesque iuxta Sydonem transierunt pro
pe menia Thyri et omnem terram Evei et Cananei Venerunt
que ad meridiem Iuda in Bersabee Et lustrata universa terra
affuerunt post novem menses et xx^ti dies in Ierusalem Dedit ergo
Ioab numerum descriptionis populi regi et inventa sunt de
Israel octingenta milia virorum fortium qui educerent
gladium et de Iuda quingenta milia pugnatorum Per
cussit autem cor David eum postquam numeratus est populus
Et dixit David ad dominum Peccavi valde in hoc facto Sed precor
domine ut transferas iniquitatem servi tui quia stulte egi
nimis Surrexit itaque David mane et sermo domini factus
est ad Gaad prophetam et videntem dicens Vade et loquere
ad David Hec dicit dominus Trium tibi datur optio elige

unum quod volueris ex hiis unum ut faciam tibi Cumque ve-
nisset gaad ad david nunciavit ei dicens Aut ~~aut~~ septem
annis veniet tibi fames in terra tua Aut tribus mensibus
fugies adversarios tuos et illi persequentur te Aut certe tribus
diebus erit pestilentia in terra tua Nunc ergo delibera et
vide quem respondeam ei qui me misit sermonem Dixit autem
david ad gaad Coartor nimis sed melius est ut incidam
in manus domini multe enim misericordie eius sunt quam
in manibus hominis Inmisitque dominus pestilentiam in israel
de mane usque ad tempus constitutum et mortui sunt ex
populo a dan usque bersabee septuaginta milia virorum Cumque
extendisset manum suam angelus domini super iherusalem
ut disperderet eam Misertus est dominus super afflictionem et
ait angelo percucienti populum Sufficit nunc contine manum
tuam Erat autem angelus ~~dominus~~ domini iuxta aream areuna (haurema)
iebuzei Dixitque david ad dominum cum vidisset angelum
cedentem populum Ego sum qui peccavi et ego inique
egi isti qui oves sunt quid fecerunt Vertatur obsecro
manus tua contra me et contra domum patris mei Ve-
nit autem gaad propheta ad david in die illa et dixit ei Ascen-
de et constitue domino altare in area areuna (haurema) iebuzei Et
ascendit david iuxta sermonem gaad quem preceperat ei dominus Con-
spiciensque areuna animadvertit regem et servos eius transire
ad se Et egressus adoravit regem prono vultu in terram et ait
Quid cause est ut veniat dominus meus rex ad servum suum
Cui david ait Ut emam a te aream et edificem altare
domino et cesset interfectio que grassatur in populo Et ait ~~aur~~
haurema ad david Accipiat et offerat dominus meus rex sicut placet ei Habes
boves in holocaustum et plaustrum et iuga boum in usum lignorum
Omnia dedit areuna (haurema) regi Dixitque areuna (haurema) ad regem Dominus deus
tuus suscipiat votum tuum Cui respondens rex ait Nequaquam ut vis sed emam
precio a te et non offeram domino deo meo holocausta gratuita Emit ergo david aream
et boves argenti siclis l et edificavit ibi david altare domino et obtulit holocau-
sta et pacifica Et repropiciatus est dominus terre et cohibita est plaga ab israel

[marginal note, top:] ... ad imponendum. Sed prius nomen abysaac [illegible] interpretatur enim pater meus superfluus vel pater meus [illegible] ambiguus ... loco utile sentit, quod amplior sit in sermonibus et redundans et larga sapientia ... in alio autem loco superfluus quod ad nichilum ponitur. Abysaac autem ... rugitus precipuus quia ut maris fluctus resonat et ut dicitur de pelago veniens fremitus auditur ... habundantissime et ultra humanam vocem in sermonibus divinis sermonis ... commemorari ... sunamitis in lingua nostra ... ut sic fiat sapientia calore et divina lectione ... que lex divina sanguinis ... et sermonem ... sapientie

Et rex david senuerat habebatque etatis plurimos dies. Cumque operiretur vestibus non calefiebat. Dixerunt ei servi sui. Queramus domino nostro regi adolescentulam virginem et stet coram rege et foveat eum dormiatque in sinu suo et calefaciat dominum nostrum regem. Quesierunt igitur adolescentulam speciosam in omnibus finibus israel. Et invenerunt abisag sunamitem et adduxerunt eam ad regem. Erat autem puella pulchra nimis dormiebatque cum rege et ministrabat ei. Rex vero non cognovit eam. Adonias autem filius agghit [agith] elevabatur dicens Ego regnabo. Fecitque sibi currum et equites et quinquaginta viros qui ante eum currerent. Nec corripuit eum pater suus aliquando dicens quare hoc fecisti. Erat autem et ipse pulcher valde secundus natus post absalon. Et sermo eius fuit cum ioab filio sarvie et cum abiathar sacerdote qui adiuvabant partes adonie. Sadoch vero sacerdos et banaias filius ioyade et nathan propheta et semei et cerethi et phelethi et omne robur exercitus david non erat cum adonia. Immolatis ergo adonias arietibus et vitulis et universis pinguibus iuxta lapidem zoheleth qui erat vicinus fonti rogel vocavit universos fratres suos filios regis viros iuda servos regis. Nathan autem prophetam et banaiam et robustos quosque et salomonem non vocavit fratrem suum. Dixit itaque nathan ad bersabee matrem salomonis. Num audisti quod regnavit adonias filius agghit [agith] et dominus noster david hoc ignorat. Nunc ergo veni et accipe a me consilium et salva animam tuam filiique tui salomonis. Vade ingredere ad regem david et dic ei. Nonne tu domine mi rex iurasti michi ancille tue dicens quia salomon filius tuus regnabit post me et ipse sedebit in solio meo. Quare ergo regnavit adonias. Et adhuc ibi te loquente cum rege ego veniam post te et complebo sermones tuos. Ingressa est itaque bersabee ad regem

in cubiculo Rex autem senuerat nimis et abisag sunamitis ministr
ei Inclinavit se bersabee et adoravit regem ad quam rex Quid
tibi inquit vis Que respondens ait Domine mi rex tu iura
sti per dominum deum tuum ancille tue Salomon filius tuus regna
bit post me et ipse sedebit in solio meo Et ecce nunc adonias r
egnavit te domine mi rex ignorante Mactavit boves et pingui
quoque et arietes plurimos et vocavit omnes filios regis Abiathar
quoque sacerdotem et ioab principem milicie Salomonem autem
servum tuum non vocavit Verumtamen domine mi rex in te oculi
respiciunt totius israel ut indices eis qui sedere debeat in solio tuo
domine mi rex post te Eritque cum dormierit dominus meus rex cum
patribus suis erimus ego et filius meus Salomon peccatores
Adhuc illa loquente cum rege Nathan propheta advenit Et nuncia
verunt regi dicentes Adest nathan propheta Cumque introisset in
conspectum regis et adorasset eum pronus in terram Dixit nathan
Domine mi rex Tu dixisti Adonias regnet post me et ipse sed
at super thronum meum Quia descendit hodie et immolavit
boves et pinguia et arietes plurimos et vocavit universos filios
regis et principes exercitus Abiathar quoque sacerdotem Illisque
vescentibus et bibentibus coram eo et dicentibus Vivat rex adonias
Me servum tuum et sadoch sacerdotem et banayam filium yoiade
et salomonem famulum tuum non vocavit Numquid a
domino meo rege exivit hoc verbum et michi non indicasti ser
vo tuo Quis sessurus sit super thronum domini mei regis post
eum Et respondit rex david dicens Vocate ad me bersabee
Que cum fuisset ingressa coram rege et stetisset ante eum Iu
ravit rex et ait Vivit dominus qui eruit animam meam de om
ni angustia quia sicut iuravi tibi per dominum deum tuum israel
dicens Salomon filius tuus regnabit post me et ipse sedebit
super solium meum pro me sic faciam hodie Summissoque bersabee
in terra vultu adoravit regem dicens Vivat dominus meus rex david
in eternum Dixit quoque rex david Vocate michi sadoch sacerdotem
et nathan prophetam et banaiam filium yoiade Qui cum ingres
si fuissent coram rege Dixit ad eos Tollite vobiscum servos domini vestri

Et imponite salomonem filium meum super mulam meam et du
cite eum in gyon et ungat eum ibi sadoch sacerdos et nathan
propheta in regem super israel et canetis bucina atque dicetis Vivat
rex salomon Et ascendetis post eum et venietis iherusalem et sede
bit super solium meum et ipse regnabit pro me illique precipiam ut sit
dux super israel et super iudam Et dixit banaias filius ioyade regi
dicens amen Sic loquatur dominus deus domini mei regis Quomodo fuit
dominus cum domino meo rege sic sit cum salomone et sublimius fa
ciat solium eius a solio domini mei regis david Descendit ergo sadoch sa
cerdos et nathan propheta et banayas filius ioyade et cerethi et phe
lethi Et imposuerunt salomonem super mulam regis david
et adduxerunt eum in gyon Sumpsitque sadoch sacerdos cor
nu olei de tabernaculo et unxit salomonem Et cecinerunt bu
cina et dixit omnis populus Vivat rex salomon Et ascendit univer
sa multitudo post eum et populus canentium tibiis et letantium gaudio
magno et insonuit terra a clamore eorum Audivit autem ado
nias et omnes qui invitati fuerant ab eo iamque convivium
finitum erat Sed et ioab audita voce tube ait Quid sibi vult
clamor civitatis tumultuantis Adhuc illo loquente ionathan
filius abiathar sacerdotis venit Cui dixit adonias Ingredere
quia vir fortis es et bona nuncians Respondit ergo ionathan ado
nie Nequaquam Dominus enim noster rex david regem constituit
salomonem Misitque cum eo sadoch sacerdotem et nathan
prophetam et banayam filium ioyade et cerethi et phelethi et
imposuerunt eum super mulam regis Unxeruntque eum
sadoch sacerdos et nathan propheta regem in gyon et ascenderunt
inde letantes et insonuit civitas Hec est vox quam audistis
Sed et salomon sedet super solium regni et ingressi servi
regis benedixerunt domino nostro regi david dicentes Ampli
ficet deus nomen salomonis super nomen tuum et ampli
ficet thronum eius super thronum tuum Et adoravit rex david
in lectulo suo suo Insuper et hec locutus est Benedictus
dominus deus israel qui dedit hodie sedentem in solio meo vi
dentibus oculis meis Territi sunt ergo et surrexerunt omnes

qui invitati fuerant ab adonia et iuit unusquisque in viam
suam Adonias autem timens salomonem surrexit et abiit in
tabernaculum domini tenuitque cornu altaris Et nuntia-
verunt salomoni dicentes Ecce adonias timens salomonem
regem tenet cornu altaris dicens Iuret mihi hodie rex salomon
quod non interficiat servum suum gladio Dixitque salomon Si fuerit
vir bonus non cadet ne unus quidem capillus eius in terram Si
autem malum inventum fuerit in eo morietur Misit ergo rex
salomon et eduxit eum ab altari et ingressus adoravit regem
Salomonem Dixitque ei salomon Vade in domum tuam ii c

n Appropinquaverunt autem dies david ut moreretur
preceptique salomoni filio suo dicens Ego ingredior
viam universe terre Confortare et esto vir fortis et ob-
serva custodias domini dei tui et mandata et ambules in viis eius
et custodias ceremonias eius et precepta eius et iudicia et testi-
monia sicut scriptum est in libro moysi ut intelligas universa
que facis et quocumque te verteris ut confirmet dominus sermones
suos quos locutus est de me dicens Si custodierint filii tui
viam meam et ambulaverint coram me in veritate in omni
corde suo et in omni anima sua non auferetur tibi vir de solio
israel Tu quoque nosti que fecerit mihi ioab filius sar-
uie Que fecerit duobus principibus exercitus israel abner
filio ner et amase filio iether quos occidit et effudit san-
guinem belli in pace et posuit cruorem prelii in balteo
suo qui erat circa lumbos eius et in calciamento quod
erat in pedibus eius Facias ergo iuxta sapientiam tuam
et non deduces caniciem eius pacifice ad inferos Sed et filiis
berzellai galaaditis reddes gratiam Eruntque comedentes
in mensa tua occurrerunt enim mihi quando fugiebam a facie ab-
salon fratris tui Habes quoque apud te semei filium ge-
ra filii gemini de bahurim qui maledixit mihi maledictio-
ne pessima quando ibam ad castra Sed quia descendit mihi
in occursum cum transirem iordanem et iuravi ei per
dominum dicens Non te interficiam gladio Tu noli pati

esse eum innoxium Vir autem sapiens es et scies que facies ei deduces
que canos eius cum sanguine ad infernum Dormivit igitur david
cum patribus suis et sepultus est in civitate david Dies autem quibus
regnavit super israel quadraginta anni sunt In hebron regnavit
septem annis In ierusalem triginta tribus Salomon autem sedit
super thronum david patris sui et firmatum est regnum eius nimis
Et ingressus est adonias filius agith ad bersabee matrem sa
lomonis Que dixit ei pacificusne est ingressus tuus Qui respondit
pacificus Addiditque sermo mihi est ad te Cui ait loquere Et ille Tu
inquit nosti quia meum erat regnum et me preposuerat omnis israel
sibi regem sed translatum est regnum et factum est fratris mei a domino
enim constitutum est ei Nunc ergo petitionem unam precor a te ne
confundas faciem meam Que dixit ad eum loquere Et ille
ait precor ut dicas salomoni regi Neque enim negare tibi
quicquam potest ut det michi abisag sunamitem uxorem Et
ait bersabee Bene ego loquar pro te regi Venit ergo bersabee
ad regem salomonem ut loqueretur ei pro adonia Et sur
rexit rex in occursum eius adoravitque eam et sedit super
thronum suum positusque est thronus matri regis que sedit
ad dexteram eius Dixitque ei petitionem unam parvulam ego
deprecor a te ne confundas faciem meam Dixitque ei rex pe
te mater mi Neque enim phas est ut avertam faciem tuam Que ait
detur abisag sunamitis adonie fratri tuo uxor Responditque rex sa
lomon et dixit matri sue Quare postulas abisag sunamitem
adonie postula ei et regnum Ipse est enim frater meus maior me
et habet abiathar sacerdotem et ioab filium sarvie Iuravit itaque rex
salomon per dominum dicens Hec faciat michi deus et hec ad
dat quia contra animam suam locutus est adonias verbum
hoc Et nunc vivit dominus qui firmavit me et collocavit me
super solium david patris mei et qui fecit michi domum sicut locutus
est quia hodie occidetur adonias Misitque rex salomon per manum
banaie filii ioiade Qui interfecit eum et mortuus est Abyathar
quoque sacerdoti dixit rex Vade in anathoth ad agrum tuum
Es quidem vir mortis sed hodie te non interficiam quia portasti

archam domini dei coram patre meo dauid et sustinuisti laborem in
omnibus in quibus laborauit pater meus Eiecit ergo salomon
abiathar vt non esset sacerdos domini Vt impleretur sermo domini
quem locutus est super domum hely in sylo Venit autem nuncius
ad salomonem quod ioab declinasset post adoniam et post salomonem
non declinasset Fugit ergo ioab in thabernaculum domini et appre-
hendit cornu altaris Nunciatumque est regi salomoni quod fugisset
ioab in thabernaculum domini et esset iuxta altare Misitque sa-
lomon banaiam filium yoiade Vade interfice eum Venit
banaias ad thabernaculum domini et dixit ei Hec dicit rex egre-
dere qui ait non egrediar sed hic moriar Renunciauit bana-
ias regi sermonem dicens Hec locutus est ioab et hic respondit
michi Dixitque ei rex fac sicut locutus est et interfice eum
et sepeli et ammouebis sanguinem innocentem qui effusus
est a ioab a me et a domo patris mei et reddat dominus sangui-
nem eius super caput eius Quia interfecit duos viros iustos
meliores que se et occidit eos gladio patre meo dauid ignoran-
te Abner filium ner principem militie israel et amasam fi-
lium gether principem exercitus iuda et reuertetur sanguis
illorum in caput ioab et in caput seminis eius in sempiternum
Dauid autem et semini eius et domui et throno illius sit pax vs-
que in eternum a domino Ascendit itaque banaias filius yoiade et ag-
gressus eum interfecit sepultusque est in domo sua in deserto Et con-
stituit rex banayam filium ioiade pro eo super exercitum Et sa-
doch sacerdotem posuit pro abiathar Misit quoque rex et vocauit
Semei dixitque ei Edifica tibi domum in ierusalem et habita ibi et non
egredieris inde huc et illuc Quacumque autem die egressus fueris
et transieris torrentem cedron scito te interficiendum sangu-
inis tuus erit super caput tuum Dixitque semei bonus est sermo regis
Sicut locutus est dominus meus rex sic faciet seruus Habitauit itaque
semei in ierusalem multis diebus Factum est autem post annos tres
vt fugerent serui semei ad achis filium maacha regem geth
Nunciatumque est semei quod serui eius essent in geth Et surrexit
Semei et strauit asinum suum iuitque in geth ad achis ad requiren-

servos suos et adduxit eos de geth. Nuntiatum est autem salomoni quod isset semei in geth de ierusalem et redisset. et mittens vocavit eum, dixitque illi: Nonne testificatus sum tibi per dominum et predixi tibi: quacumque die egressus fueris huc et illuc, scito te esse moriturum. et respondisti mihi: bonus est sermo quem audivi. Quare ergo non custodisti iusiurandum domini et preceptum quod preceperam tibi? Dixitque rex ad semei: Tu nosti omne malum cuius tibi conscium est cor tuum quod fecisti david patri meo. reddidit dominus maliciam tuam in caput tuum. et rex salomon benedictus et thronus david erit stabilis coram domino in sempiternum. Iussit itaque rex banaie filio ioyade qui egressus percussit eum et mortuus est.

III

Confortatum est igitur regnum in manu salomonis et affinitate coniunctus est pharaoni regi egipti. Accepit namque filiam eius et adduxit in civitatem david donec compleret edificans domum suam et domum domini et murum ierusalem per circuitum. attamen populus immolabat in excelsis non enim edificatum erat templum nomini domini usque in diem illum. Dilexit autem salomon dominum ambulans in preceptis david patris sui excepto quod in excelsis immolabat et accendebat thymiama. Abiit itaque in gabaon ut immolaret ibi. illud quippe erat excelsum maximum. Mille hostias in holocaustum obtulit salomon super altare illud in gabaon. Apparuit autem dominus salomoni per somnium nocte dicens: Postula quod vis ut dem tibi. Et ait salomon: Tu fecisti cum servo tuo david patre meo misericordiam tuam magnam sicut ambulavit in conspectu tuo in veritate et iusticia et corde recto tecum. custodisti ei misericordiam tuam grandem et dedisti ei filium sedentem super thronum eius sicut est hodie. Et nunc domine deus tu regnare fecisti servum tuum pro david patre meo. ego autem sum puer parvulus et ignorans egressum et introitum meum. et servus tuus in medio populi tui est quem elegisti populi infiniti qui numerari et supputari non potest pre multitudine. Dabis ergo servo tuo cor docile ut iudicare possit populum et discernere inter malum et bonum.

Quis eni iudicare pt̄ p̄plm̄ istum p̄plm̄ tuu hunc multum
Placuit ergo sermo coram dno. quod salomon rem huiuscemodi
postulasset. Et dixit dns salomoni. Quia postulasti verbum ho[c]
et non petisti tibi dies multos. nec diuicias aut animas in
imicorum tuorum. sed postulasti tibi sapientiam ad discernendum
iudicium. Ecce feci tibi secundum sermones tuos et dedi tibi cor sapiens
et intelligens intantum ut nullus ante te similis tui fuerit nec
post te surrecturus sit. Sed et hec que non postulasti dedi tibi di
uicias scilicet et gloriam. ut nemo fuerit similis tui in regibus cunctis
retro diebus. Si autem ambulaueris in viis meis et custodieris
precepta mea et mandata. sicut ambulauit pater tuus. longos
faciam dies tuos. Igitur euigilauit Salomon et intellexit
quod esset sompnium. Cumque venisset ierusalem stetit coram archa fe
deris domini. et obtulit holocaustum. et fecit victimas pacificas.
et grande conuiuium vniuersis famulis suis. Tunc venerunt
due mulieres meretrices ad regem. steteruntque coram eo. quarum
vna ait. Obsecro mi domine rex. ego et mulier hec habitabamus
in domo vna. et peperi apud eam in cubiculo. tercia vero die
postquam ego peperi. peperit et hec. et eramus simul. nullusque alius
in domo nobiscum exceptis nobis duabus. Mortuus est autem
filius mulieris huius nocte. dormiens quippe oppressit eum.
et consurgens intempeste noctis silencio. tulit filium meum de
latere meo ancille tue dormientis. et collocauit in sinu suo. suum
autem filium qui erat mortuus posuit in sinu meo. Cumque surre
xissem mane vt darem lac filio meo apparuit mortuus. quem
diligencius intuens clara luce. deprehendi non esse meum quem
genueram. Respondit altera mulier. non est ita. sed filius tuus
mortuus est meus autem viuit. E contrario illa dicebat. Men
tiris. filius quippe meus viuit et filius tuus mortuus est. Atque
in hunc modum contendebant coram rege. Tunc rex ait. Hec
dicit filius meus viuit et filius tuus mortuus est. Et ista
respondet. non. sed filius tuus mortuus est et filius meus vi
uit. Dixit ergo rex afferte michi gladium. Cumque attulissent gla
dium coram rege ait. diuidite inquit infantem viuum in duas partes

Moraliter ... cum torpente mente discernendum est quod apud Salomonem ... que vigilans lactare consueuerat dormiens interemit ... [illegible] ... in monstrat

et date dimidiam partem uni et dimidiam partem alteri Dixit autem mulier
cuius filius erat vivus ad regem commota sunt quippe viscera eius super
filio suo obsecro domine date illi infantem vivum et nolite interficere
eum E contrario illa dicebat Nec michi nec tibi sit sed dividatur
Respondens rex ait Date huic infantem vivum et non occidatur hec enim
est mater eius Audivit itaque omnis israel iudicium quod iudicasset rex
et timuerunt regem videntes sapientiam dei esse in eo ad faciendum iudicium

Erat autem rex salomon regnans — IIII
super omnem israel et hii principes quos habebat Azarias
filius sadoch sacerdotis Heliorep et haia filii sesa scribe
Iosaphath filius hailud a commentariis Benayas filius ioyade super
exercitum Sadoch autem et abiathar sacerdotes Azarias filius na-
than super eos qui assistebant regi Zabud filius nathan sacerdos
amicus regis Et haysar prepositus domus et adoniram filius
abda super tributa Habebat autem salomon duodecim prefectos super
omnem israel qui preberant annonas regi et domui eius Per sin-
gulos enim menses in anno singuli necessaria ministrabant Et hec
nomina eorum Benhur ~~in monte~~ in monte effraym Bendechar
in maccas et in selebim et in bethsames et in helon etiam Bethanan
Benesech in araboth ipsius erat socho et omnis terra epher Bena-
dab in adab cuius omnis neptad dortaphes filiam salomonis
habebat uxorem Benna filius ahilud regebat thanech et maged-
do et universam bethsan que est iuxta sarthana subter yezrael
a Bethsan usque abelmeula e regione zeclmaam Benyamer Bengaber
in ramoth galaad habebat anotthair filii manasse in gala-
ad ipse preerat in omni regione argob que est in basan sexa-
ginta civitatibus magnis atque muratis que habebant
seras ereas Achinadab filius addo preerat in manaym Achi-
maas in neptalim Sed et ipse habebat basimath filiam
salomonis in coniugio Banaa filius usi ~~cusi~~ in aser et in
baloth Iosaphat filius farue in ysachar Semei filius
hela in beniamyn gaber Iaber filius suri in terra galaad et in
terra seon regis amorreorum et og regis basan super omnia
que erant in terra illa Iuda et israel innumerabiles sunt

sicut harena maris in multitudine comedentes et bibentes atque
letantes Salomon autem erat in dicione sua habens omnia regna
sicut a flumine terre philistim usque ad terminum egipti
offerentium sibi munera et servientium ei cunctis diebus vite sue
Erat autem cibus Salomonis per singulos dies triginta chori
simile et sexaginta chori farine decem boves pingwes et
viginti boves pascuales et centum arietes excepta venatione cer-
vorum caprearum atque bubalorum et avium altilium Ipse enim
obtinebat omnem regionem que erat trans flumen a thapsa
usque gazam et cunctos reges illarum regionum et habebat
pacem ex omni parte in circuitu Habitabatque iuda et israel absque
timore ullo unusquisque sub vite sua et sub ficu A dan usque
bersabee cunctis diebus Salomonis Et habebat Salomon
xl milia presepia equorum currilium et xii milia equestri-
nutriebantque eos supradicti regis prefecti Sed et necessaria men-
se regis Salomonis cum ingenti cura prebebant in tempore
suo Hordeum quoque et paleas equorum et iumentorum defere-
bant in locum ubi erat rex iuxta constitutum sibi Dedit
quoque deus sapientiam Salomoni et prudentiam multam
nimis et latitudinem quasi harenam que est in littore ma-
ris Et precedebat sapientia Salomonis sapientiam omnium ori-
entalium et egiptiorum et erat sapientior cunctis hominibus
Sapientior ethan ezraite et eman et chalchal et dorda
filiis maol et erat nominatus in universis gentibus per
circuitum Locutus est salomon tria milia parabolas et fue-
runt carmina eius quinque milia Et disputavit super lignis
a cedro que est in libano usque ad ysopum que egreditur
de pariete et disseruit de iumentis et volucribus et reptilibus
et piscibus Et veniebant de cunctis populis ad audiendam
sapientiam salomonis et ab universis regibus terre qui au-
diebant sapientiam eius

V

Misit quoque hyram rex tyri servos suos ad Salomo-
nem Audivit enim quod ipsum unxissent regem pro
patre eius quia amicus fuerat hyram david

omni tempore Misit autem et salomon ad hyram dicens Tu scis
voluntatem david patris mei Et quia non potuit edificare do
mum domini dei sui propter bella imminentia per circuitum donec
daret eos dominus sub vestigio pedum eius Nunc autem requiem
dedit deus meus michi per circuitum et non est sathan neque
occursus malus Quamobrem cogito edificare templum no
mini domini mei Sicut locutus est dominus david patri meo di
cens Filius tuus quem dabo pro te super solium tuum ipse edifica
bit domum nomini meo Precipe igitur ut precidant michi cedros
de libano et servi mei sint cum servis tuis Mercedem autem
servorum tuorum ego dabo tibi quamcumque petieris Scis enim quia
non est in populo meo vir qui noverit ligna cedere sicut sydonii
Cum ergo audisset hyram verba salomonis letatus est val
de et ait Benedictus dominus qui dedit hodie david filium sapie
ntissimum super populum hunc plurimum Et misit ad salomonem
dicens Audivi quecumque mandasti michi Ego faciam
omnem voluntatem tuam in lignis cedrinis et abiegnis
Servi mei deponent ea de libano ad mare et ego com
ponam ea in ratibus in mari usque ad locum quem signi
ficaveris michi et applicabo ea ibi Et tu tolles ea prebe
bis que michi necessaria ut detur cibus domui mee Itaque
hyram dabat salomoni ligna cedrina et ligna abie
gna iuxta omnem voluntatem eius Salomon autem
prebebat hyram xxti milia choros tritici in cibum domus
eius et xxti choros purissimi olei Hec tribuebat salomon
hyram per annos singulos Dedit quoque dominus sapientiam
salomoni sicut locutus est ei Et erat pax inter hyram
et salomonem et percusserunt fedus ambo Elegitque rex
Salomon operarios de omni israel et erat indictio xxx
milia virorum Mittebat que eos in libanum decem milia per
menses singulos vicissim ita ut duobus mensibus essent
in domibus suis Et adoniram erat super huiuscemodi
indictionem Fuerunt itaque salomoni lxx milia eorum qui onera
portabant et lxxxta milia latomorum in monte absque prepositis

qui preerant singulis operibus numero trium milium et tre
centorum precipientium populo et hiis qui faciebant opus pre
cepitque rex ut tollerent lapides grandes lapides preciosos in fun
damentum templi et quadrarent eos quos dolaverant cemen
tarii salomonis et cementarii hyram porro biblii prepara
verunt ligna et lapides ad edificandam domum

vi Factum est autem iiii^c et lxxx^o anno egressionis filiorum
israel de terra egypti anno quarto mense tercio et
ipse mensis secundus regni salomonis super israel
edificare cepit domum domini Domus autem quam edificabat
rex salomon domino habebat lx cubitos in longitudine et
xx cubitos in latitudine et xxx cubitos in altitudine Et
porticus erat ante templum xx cubitorum longitudinis
iuxta mensuram latitudinis templi et habebat decem
cubitos latitudinis ante faciem templi Fecitque in templo
fenestras obliquas Et edificavit super parietem templi ta
bulata per circuitum templi gyrum in parietibus domus
per circuitum templi et oraculi et fecit latera in circuitu Tabu
latum quod subter erat quinque cubitos habebat latitudinis et
medium tabulatum sex cubitorum latitudinis Et tercium tabu
latum septem habens cubitos latitudinis Trabes autem
posuit in domum per circuitum forinsecus ut non hererent
muris templi Domus autem cum edificaretur lapidibus de
dolatis atque perfectis edificata est Et malleus atque securis
et omne ferramentum non sunt audita in domo cum
edificaretur Ostium lateris medii in pariete erat domus
dextre et per cocleam ascendebant in medium cenaculum et
a medio cenaculi in tercium Et edificavit domum et consumma
vit eam Texit quoque domum laquearibus cedrinis et edi
ficavit tabulatum super omnem domum quinque cubitis altitu
dinis et operuit domum lignis cedrinis Et factus est sermo
domini ad salomonem dicens Domus hec quam edificas si am
bulaveris in preceptis meis et iudicia mea feceris et custodieris
omnia mandata mea gradiens per ea Firmabo sermonem meum tibi

quem locutus sum ad patrem tuum david. Et habitabo in medio filiorum
israel et non derelinquam populum meum israel. Igitur edificavit
salomon domum et consummavit eam. Et edificavit parietes domus
intrinsecus tabulatis cedrinis a pavimento domus usque ad sum-
mitatem parietum et usque ad laquearia operuit lignis intrinsecus et
texit pavimentum domus tabulis abiegnis. Edificavitque xx cubitorum
ad posteriorem partem templi tabulata cedrina a pavimento usque ad su-
periora. Et fecit interiorem domum oraculi in sanctum sanctorum. Porro xl cubi-
torum erat ipsum templum pro foribus oraculi. Et cedro omnis domus in-
trinsecus vestiebatur habens tornaturas suas et iuncturas suas fabrefactas
et celaturas eminentes. Omnia cedrinis tabulis vestiebantur nec
omnino lapis apparere poterat in pariete. Oraculum autem in medio domus
in interiori parte fecerat ut poneret ibi archam federis domini. Porro oraculum
habebat xx cubitos longitudinis et xx cubitos latitudinis et xx
cubitos altitudinis. Et operuit illud atque vestivit auro purissimo.
Sed et altare vestivit cedro. Domum quoque ante oraculum operuit
auro purissimo et affixit laminas clavis aureis. Nichil que erat
in templo quod non auro tegeretur. Sed totum altare oraculi texit
auro. Et fecit in oraculo duos cherubin de lignis olivarum x
cubitorum altitudinis. Quinque cubitorum ala cherubin una et v cu-
bitorum ala cherub altera id est decem cubitos habentes a summitate ale usque
ad ale alterius summitatem. Decem quoque cubitorum erat cherub
secundus in mensura pari et opus unum erat in duobus cheru-
bin idest altitudinem habebat unus cherub x cubitorum et similiter
secundus cherub. Posuitque cherubin in medio templi interioris.
Extendebant autem alas suas cherubin et tangebat ala una
parietem et ala cherub secundi tangebat parietem alterum.
Ale autem altere in media parte templi se invicem contingebant.
Texit quoque cherubin auro. Et omnes parietes templi per
circuitum sculpsit variis celaturis et torno et fecit in eis
cherubin et palmas et picturas varias quasi prominentes de
pariete et egredientes. Sed et pavimentum domus texit auro
intrinsecus et extrinsecus. Et in ingressu oraculi fecit ostiola
de lignis olivarum. Et sculpsit in eis picturam cherubin
et palmas postesque angulorum quinque et duo ostiola de lignis

de lignis olivarum et sculpsit in eis picturam cherubin et pal-
marum species et anaglipha valde prominentia et texit ea auro
et operuit tam cherubin quam palmas et cetera auro. Fecitque in
in introitu templi postes de lignis olivarum quadruplatos et
duo ostia de lignis abiegnis altrinsecus et utrumque hostium dis-
erat et se invicem tenens aperiebatur. Et sculpsit cherubin et pal-
mas et celaturas valde eminentes operuitque omnia laminis aureis
opere quadro ad regulam. Et edificavit atrium interius tribus
ordinibus lapidum politorum et uno ordine lignorum cedri. Anno
quarto fundata est domus domini in mense zio et in anno xi
mense bul ipse est mensis octavus perfecta est domus in omni
opere suo et in universis utensilibus. Edificavitque eam an-
nis septem.

vii Domum autem suam edificavit
salomon xiii annis et ad perfectum usque perduxit. Edifi-
cavit quoque domum saltus libani centum cubitorum
longitudinis et l cubitorum latitudinis et xxx cubitorum al-
titudinis et quatuor deambulatoria inter columpnas ce-
drinas. ligna quippe cedrina exciderat in columpnas et ta-
bulatis cedrinis vestivit totam cameram que quadragin-
ta quinque columnis sustentabatur. Unus autem ordo habebat
columpnas xv contra se invicem positas et e regione se re-
spicientes equali spatio inter columpnas et super columpnas
quadrangulata ligna in cunctis equalia. et porticum columpna-
rum fecit l cubitorum longitudinis et xxx cubitorum latitudinis et
alteram porticum in faciem maioris porticus et colum-
pnas et epistilia super columpnas fecit. Porticum quoque solii
in quo tribunal est fecit et texit lignis cedrinis a pavimento
usque ad summitatem. et domunculam in simili opere qua sede-
bat ad iudicandum erat in medio porticu simili opere. Domum
quoque fecit filie pharaonis quam uxorem duxerat salomon
tali opere quali et hanc porticum. Omnia lapidibus preciosis
qui ad normam quandam atque mensuram tam intrinsecus
quam extrinsecus serrati erant a fundamento usque ad summi-
tatem parietum et intrinsecus usque ad atrium maius. Fun-
damenta autem de lapidibus preciosis. lapidibus magnis

decem sive octo cubitorum. et desuper lapides pretiosi equalis mensure
secti erant. Similiter et de cedro. et atrium maius rotundum trium ordinum
de lapidibus sectis et unius ordinis dolata cedro. Necnon et in atrio
domus domini interiori et in porticu domus domini. Misit quoque rex salomon
et tulit hyram de tyro filium mulieris vidue de tribu neptalim pre
tyrio artificem erarium et plenum sapientia et intelligentia et doctrina
ad faciendum omne opus ex ere. Qui cum venisset ad regem salo
monem fecit omne opus eius. et finxit duas columpnas ereas
decem et octo cubitorum altitudinis columpnam unam. et linea
xii cubitorum ambiebat columpnam utramque. Duo quoque capitella
fecit que ponerentur super capita columpnarum fusilia ex ere. Quinque
cubitorum altitudinis capitellum unum. et quinque cubitorum capitellum alterum
et quasi in modum retis et cathenarum sibi invicem miro opere
contextarum. Utrumque capitellum columpnarum fusile erat. Septe
na versuum reciacula in capitello uno. et septena reciacula in capi
tello altero. Et perfecit columpnas et duos ordines reciaculorum singulorum
per circuitum ut tegerent capitella que erant super summitatem
malogranatorum. Eodem modo fecit de capitello secundo. Capitella
autem que erant super capita columpnarum quasi opere lilii fabricata
erant in porticu quatuor cubitorum. Et rursum alia capitella in
summitate columpnarum desuper iuxta mensuram columpne contra
reciacula. Malogranatorum autem cc ordines erant in circuitu capitel
li secundi. Et statuit duas columpnas in porticu templi. Cumque
statuisset columpnam dexteram vocavit eam nomine yachin.
Similiter erexit columpnam secundam et vocavit nomen eius
booz. Et super capita columpnarum opus in modum lilii posu
it. perfectumque est opus columpnarum. Fecit quoque mare fusile
x cubitorum a labio usque ad labium rotundum in circuitu. quinque
cubitorum altitudo eius. et resticula xxx cubitorum cingebat
illud per circuitum. et sculptura subter labium circuibat illud. x
cubitis ambiens mare. Duo ordines sculpturarum striatarum erant
fusiles. et stabat super xii boves. E quibus tres respiciebant ad aqui
lonem et tres ad occidentem. et tres ad meridiem. et tres ad orientem.
et mare super eos desuper erat. quorum posteriora universa intrinsecus
latitabant. Grossitudo autem luteris trium unciarum erat labium quoque eius

qui labium calicis et folium repandi lilij duo milia bathos capiebat
tria milia metretas metrete Et fecit bases decem ereas quatuor
cubitorum longitudinis bases singulas et quatuor cubitorum latitudinis
et trium cubitorum altitudinis Et ipsum opus basium infusile erat et
sculpture inter iuncturas Et inter coronulas et plectas leones et
boues et cherubin Et in iuncturis similiter desuper et subter leones
et boues quasi lora ex ere dependencia et quatuor rote per ba-
ses singulas Et axes erei Et per quatuor partes quasi humeruli subter
luterem fusiles contra se inuicem respectantes Os quoque luteris intrin-
secus erat in capitis summitate Et quod forinsecus apparebat unius
cubiti erat totum rotundum pariter quod habebat unum cubitum et di-
midium In angulis autem columpnarum varie celature erant et me-
dia intercolumpnia quadrata non rotunda Quatuor quoque rote
que per quatuor angulos basis erant coherebant subter basim
Una rota habebat altitudinis cubitum et semis Tales autem
rote erant quales solent in curru fieri et axes earum et radij et
canti et modioli omnia fusilia Nam et humeruli illi quatuor
per singulos angulos basis unius ex ipsa basi fusiles et con-
iuncti erant In summitate autem basis erat quedam rotunditas
unius et dimidij cubiti ita fabrefacta ut luter desuper possit
imponi habens celaturas suas et sculpturas varias ex semetipsa
Sculpsit quoque in tabulis illis que erant ex ere et in angulis che-
rubin et leones et palmas quasi in similitudinem stantis hominis ut
non celata sed apposita per circuitum viderentur In hunc modum fecit decem
bases fusura una et mensura sculpturaque consimili
Fecit quoque x luteres ereos xl batos capiebat luter unus erat-
que quatuor cubitorum singulos quoque luteres per singulas id est decem bases
posuit et constituit x bases v ad dexteram partem templi et v ad
sinistram Mare autem posuit ad dexteram partem templi contra ori-
entem ad meridiem Fecit ergo hyram lebetes et scutras et hamu-
las et perfecit omne opus regis Salomonis in templo domini Co-
lumpnas duas et funiculos capitellorum super capitella columpnarum
~~duos~~ duos et retiacula duo ut operirent duos funiculos qui
erant super capita columpnarum et malagranata cccc in duobus
retiaculis Duos versus malagranatorum in retiaculis singulis

ad operiendos funiculos ~~funiculorum~~ qui erant super capita colum-
pnarum · et bases decem · et luteres decem super bases Et mare unum
et boves duodecim subter mare · et lebetes · et scutras et omnia
vasa · Omnia vasa que fecit hyram regi salomoni in domo
domini de auricalco erant Et in campestri regione iordanis fu-
dit ea rex in argillosa terra sochoth et sarthan Et posuit
Salomon omnia vasa in domo domini propter multitudinem autem
nimiam non erat pondus eris Fecitque Salomon omnia vasa
in domo domini Altare aureum et mensam super quam pone-
rentur panes propositionis auream · et candelabra aurea v
ad dexteram et v ad sinistram contra oraculum ex auro
puro et quasi lilii flores · et lucernas desuper aureas · et
forcipes aureos · et ydrias · et fuscinulas et fialas · et mor-
mortariola · et thuribula de auro purissimo Et cardines
ostiorum domus interioris sancti sanctorum · et ostiorum domus tem-
pli ex auro erant Et perfecit omne opus quod faciebat Salomon
in domo domini · et intulit que sanctificaverat david pater
suus argentum et aurum et vasa Reposuitque in thesauris
domus domini.

VIII

Tunc congregati sunt
omnes maiores natu israel cum principibus tribuum et
duces familiarum filiorum israel ad regem Salomonem
in ierusalem ut afferrent archam federis domini de civitate
david i. de syon Conveniteque ad regem salomonem universus
israel in mense ethanim in solenni die ipse est
mensis septimus Veneruntque cuncti senes ex israel et tu-
lerunt sacerdotes archam et portaverunt archam domini et
tabernaculum federis et omnia vasa sanctuarii que erant in
tabernaculo et ferebant ea sacerdotes et levite Rex autem
Salomon et omnis multitudo israel que convenerat ad eum
gradiebantur cum illo ante archam et ymolabant boves
et oves absque estimatione et numero Et intulerunt sacer-
dotes archam federis domini in locum suum in oraculum tem-
pli in sancta sanctorum subter alas cherubim Siquidem cherubim ex-
pandebant alas super locum arche et protegebant archam et
vectes eius desuper Cumque eminerent vectes et apparerent

summitates eorum foris sanctuarium ante oraculum non apparebant ultra
extrinsecus qui et fuerunt usque in presentem diem In archa autem non est
aliud nisi due tabule lapidee quas posuerat in ea moyses in
oreb quando pepigit dominus fedus cum filiis israel cum egrederentur
de terra egipti Factum est autem cum exissent sacerdotes de sanctuario
nebula implevit domum domini et non poterant sacerdotes stare et mi-
nistrare propter nebulam impleverat enim gloria domini domum domini Tunc
ait salomon Dominus dixit ut habitaret in nebula Edificans edifi-
cavi domum in habitaculum tuum firmissimum solium tuum in sempi-
ternum Convertitque rex faciem suam et benedixit omni ecclesie israel
Omnis enim ecclesia israel stabat et ait Benedictus dominus deus israel qui
locutus est ore suo ad david patrem meum et in manibus eius perfecit
dicens A die qua eduxi populum meum israel de egipto non elegi civi-
tatem de universis tribubus israel ut edificaretur domus et esset
nomen meum ibi sed elegi david ut esset super populum meum israel
Voluit david pater meus edificare domum nomini domini dei israel Et
ait dominus ad david patrem meum Quod cogitasti in corde tuo edificare
domum nomini meo bene fecisti hoc ipsum mente tractans Verumptamen
tu non edificabis michi domum sed filius tuus qui egredietur de renibus
tuis ipse edificabit domum nomini meo Confirmavitque dominus sermonem
suum quem locutus est stetique pro david patre meo et sedi super thronum
israel sicut locutus est dominus et edificavi domum nomini domini dei israel
et constitui ibi locum arche in qua fedus est domini quod percussit
cum patribus nostris quando egressi sunt de terra egipti Stetit
autem salomon ante altare domini in conspectu ecclesie israel Et
expandit manus suas in celum et ait Domine deus israel
non est similis tui deus in celo desuper et super terram deorsum
Qui custodis pactum et misericordiam cum servis tuis qui
ambulant coram te in toto corde suo Qui custodisti servo
tuo david patri meo que locutus es ei Ore locutus es et ma-
nibus perfecisti ut hec dies probat Nunc igitur domine deus israel
conserva famulo tuo david que locutus es ei dicens Non aufe-
retur vir de te coram me qui sedeat super thronum israel ita
tamen si custodierint filii tui viam suam ut ambulent coram
me sicut ambulasti in conspectu meo Et nunc domine deus israel

firmentur verba tua que locutus es servo tuo David patri meo. Ergo re
putandum est quod vere deus habitet super terram. Si enim celum et celi
celorum te capere non possunt quanto magis domus hec quam edificavi
sed respice ad orationem servi tui et ad preces eius domine deus meus
audi ympnum et orationem quam servus tuus orat coram te hodie. ut
sint oculi tui aperti super domum hanc nocte et die. super domum de qua
dixisti erit nomen meum ibi. ut exaudias orationem quam orat ad te ser
vus tuus in loco isto. ut exaudias deprecationem servi tui et populi tui Israel quod
cumque oraverint in loco isto. Et exaudies in loco thabernaculi tui
in celo et cum exaudieris propitius eris. Si peccaverit homo in proximum
suum. et habuerit aliquod iuramentum quo teneatur astrictus
et venerit propter iuramentum coram altari tuo in domum tuam tu
exaudies in celo et facies et iudicabis servos tuos condempnans im
pium et reddens viam suam super caput suum. iustificans iustum
et retribuens ei secundum iustitiam suam. Si fugerit populus tuus
Israel inimicos suos qui peccaturus est tibi et agentes penitentiam
et confitentes nomini tuo venerint et oraverint et deprecati te
fuerint in domo hac. Exaudi in celo et dimitte populi tui peccata et
reduces eos in terram quam dedisti patribus eorum. Si clausum fu
erit celum et non pluerit propter peccata eorum. et orantes in loco isto
penitentiam egerint nomini tuo. et a peccatis suis conversi fuerint propter
afflictionem suam. Exaudi eos in celo et dimitte peccata servo
rum et populi tui Israel. et ostende eis viam bonam per
quam ambulent. et da pluviam super terram tuam quam
dedisti populo tuo in possessionem. Fames si orta fuerit in terra
aut pestilentia. aut corruptus aer. aut erugo. locusta. rubi
go et afflixerit eum. et inimicus portas obsidens. omnis pla
ga. universa infirmitas. cuncta devoratio. imprecatio. que acci
derit omni homini. de populo tuo Israel. Si quis cognoverit pla
gam cordis sui. et expanderit manus suas in domo hac
tu exaudies in celo in loco habitationis tue. et repropitiaberis
et facies ut des unicuique secundum vias suas. sicut videris cor
eius. quia tu nosti solus cor omnium filiorum hominum ut timeant te
cunctis diebus quibus vivunt super faciem terre quam dedisti patri
bus nostris. Insuper et alienigena qui non est de populo tuo Israel

cum venerit de terra longinqua propter nomen tuum · audietur enim no-
men tuum magnum · et manus tua fortis · et brachium tuum extentum
ubique. Cum venerit ergo et oraverit in loco hoc · tu exaudies in celo
in firmamento thabernaculi tui · et facies omnia pro quibus invo-
caverit te alienigena · ut discant universi populi terrarum nomen
tuum timere sicut populus tuus israel · ut probent quia nomen tuum
invocatum est super domum hanc quam edificavi. Si egressus
fuerit populus tuus ad bellum contra inimicos suos per viam
quocumque miseris eos · orabunt te contra viam civitatis quam
elegisti · et contra domum quam edificavi nomini tuo · et exaudies
in celo orationem eorum et preces eorum · et facies iudicium eorum. Quod si
peccaverint tibi · non est enim homo qui non peccet · et iratus tra-
dideris eos inimicis suis · et captivi fuerint ducti in terram inimi-
corum longe vel prope · et egerint penitentiam in corde suo in loco
captivitatis · et conversi deprecati te fuerint in captivitate sua
dicentes Peccavimus · inique egimus · impie gessimus · et reversi
fuerint ad te in universo corde suo · et tota anima sua in
terra inimicorum suorum ad quam captivi ducti fuerint · et ora-
verint te contra viam terre sue · quam dedisti patribus eorum et civi-
tatem quam elegisti · et templi quod edificavi nomini tuo
exaudies in celo in firmamento solii tui · orationem eorum et preces
et facies iudicium eorum · et propiciaberis populo tuo qui peccavit
tibi · et omnibus iniquitatibus eorum quibus prevaricati sunt
in te · et dabis misericordiam coram eis qui eos captivos
habuerint ut misereantur eis · populus enim tuus est · et here-
ditas tua quos eduxisti de terra egypti de medio fornacis
ferree · ut sint oculi tui aperti ad deprecationem servi tui
et populi tui israel · et exaudies eos in universis pro quibus in-
vocaverint te. Tu enim separasti eos tibi hereditatem de uni-
versis populis terre sicut locutus es per moysen servum tuum quando
eduxisti patres nostros de egypto domine deus. Factum est autem
cum complesset salomon orans dominum orationem et deprecationem
hanc surrexit de conspectu altaris domini. Utrumque enim genu
in terram fixerat et manus expanderat in celum. Stetit
ergo et benedixit omni ecclesie israel voce magna dicens:

Benedictus dominus qui dedit requiem populo suo israel iuxta omnia que
locutus est. Non cecidit nec unus quidem ex omnibus bonis que locu-
tus est per moysen servum suum. Sit dominus deus noster nobiscum sicut fuit
cum patribus nostris. Non derelinquens nos neque proiciens. sed inclinet
corda nostra ad se ut ambulemus in universis viis eius et custodiamus
mandata eius et cerimonias et iudicia quecumque mandavit patribus
nostris. et ut sint sermones mei isti quibus deprecatus sum coram domino
appropinquantes domino deo nostro die ac nocte. ut faciat iudicium servo suo sing
et populo israel per singulos dies. Ut sciant omnes populi terre quia dominus
ipse est deus et non est ultra absque eo. Sit quoque cor nostrum perfectum
cum domino deo nostro ut ambulemus in decretis eius. custodiamus man-
data eius sicut et hodie. Igitur rex et omnis israel cum eo im-
molabant victimas coram domino. Mactavitque salomon hosti-
as pacificas quas immolavit domino boum xx ii milia. Ovi-
um c xx milia. et dedicaverunt templum domini rex et filii
israel. In die illa sanctificavit rex medium atrii quod erat ante
domum domini. Fecit quippe ibi holocaustum et sacrificium et adipem
pacificorum. quia altare eneum quod erat coram domino minus erat et ca-
pere non [+ poterat] holocausta et sacrificium et adipem pacificorum. Fecit ergo
salomon in tempore illo festivitatem celebrem. et omnis israel cum
eo multitudo magna ab introitu emath usque ad rivum egyp-
ti coram domino deo nostro septem et domum domini quam edificavit
salomon edens et bibens et iocundus erat in conspectu domini
dei sui his septem diebus id est quatuordecim diebus et in die octa-
vo dimisit populum. Qui benedicentes regi profecti sunt in
tabernacula sua letantes et alacri corde super omnibus bonis
que fecerat dominus david servo suo et israel populo suo

IX

Factum est autem cum perfecisset salomon edificium domus
domini et edificium domus regis et omne quod opta-
verat et voluerat facere. Apparuit ei dominus secundo
sicut apparuerat ei in gabaon. Dixitque dominus ad eum. Exaudi-
vi orationem tuam et deprecationem tuam quam deprecatus es coram
me. Sanctificavi domum hanc quam edificasti ut ponerem
nomen meum ibi in sempiternum et erunt oculi mei et
cor meum ibi cunctis diebus. Tu quoque si ambulaveris coram me

sicut ambulavit pater tuus in simplicitate cordis et in equita-
te et feceris omnia que precepi tibi et legitima mea et iudicia
mea servaveris ponam thronum regni tui super israel in sem-
piternum sicut locutus sum david patri tuo dicens Non
auferetur de genere tuo vir de solio israel Si autem aversione
aversi fueritis vos et filii vestri non sequentes me nec custodientes
mandata mea et cerimonias meas quas proposui vobis
Si abieritis et colueritis deos alienos et adoraveritis eos
auferam israel de superficie terre quam dedi eis et templum
quod sanctificavi nomini meo proiciam a conspectu meo
Eritque israel in proverbium et in fabulam cunctis populis et do-
mus hec erit in exemplum Omnis qui transierit per ea
stupebit et sibilabit et dicet Quare dominus fecit sic terre huic et
domui huic Et respondebunt Quia dereliquerunt do-
minum deum suum qui eduxit patres eorum de terra egipti et secu-
ti sunt deos alienos et adoraverunt eos et coluerunt idcirco
induxit dominus super eos omne malum hoc Expletis autem annis
xx postquam edificaverat Salomon duas domos id est domum
domini et domum regis hiram rege tyri prebente salomoni li-
gna cedrina et abiegna et aurum iuxta omne quod opus
habuerat tunc dedit salomon hiram xx^ti oppida in terra
galilee Egressus est hiram de tyro ut videret oppida que
ei dederat Salomon et non placuerunt ei et ait Hee ne sunt
civitates quas dedisti michi frater Et appellavit eas terram
chabul usque in diem hanc Misit quoque hiram ad regem
Salomonem centum viginti talenta auri Hec est summa
expense quam obtulit rex salomon ad edificandum do-
mum domini et domum suam et mello et murum ierusalem et
magedo et gazer et ezer/ succenditque eam igni et cha-
naneum qui erat in civitate interfecit et dedit eam in dotem
filie sue uxori Salomonis Edificavit ergo Salomon
gazer et betheron inferiorem et baalath et palmiram
in terra solitudinis Et omnes vicos qui ad se pertinebant
et que erant absque muro munivit Et civitates cur-
ruum et civitates equitum et quodcumque ei placuit ut edificaret

[Margin:] Pharao enim rex egipti ascendit et cepit gazer

in Ierusalem et in Libano et in omni terra potestatis sue. Universum populum
qui remanserat de Amorreis et Ettheis et Pherezeis et Eveis
et Iebuzeis qui non sunt de filiis Israel. Horum filios qui
remanserant in terra quos scilicet non potuerunt filii Israel exterminare
fecit Salomon tributarios usque ad diem hanc. De filiis autem
Israel non constituit Salomon servire quemquam sed erant viri
bellatores et ministri eius et principes et duces et prefecti cur-
ruum et equorum. Erant autem principes super omnia opera Salomonis
prepositi quingenti quinquaginta qui habebant subiectum populum
et statutis operibus imperabant. Filia autem Pharaonis ascen-
dit de civitate David in domum suam quam edificaverat ei
Salomon. Tunc edificavit Mello. Offerebat quoque Salomon
tribus vicibus per annos singulos holocausta et pacificas
victimas super altare quod edificaverat domino et adolebat
thymiamata coram domino perfectumque est templum. Classem
quoque fecit rex Salomon in Asiongaber que est iuxta Ahilam
in litore maris rubri in terra Idumea. Misitque Hiram in
classe illa servos suos viros nauticos et gnaros maris cum ser-
vis suis Salomonis. Qui cum venissent in Ophir sumptum
inde aurum quadringentorum xx^ti talentorum detulerunt ad regem Salomonem.

x

Sed et regina Saba audita fama
Salomonis in nomine domini venit temptare eum
in enigmatibus suis. Et ingressa in Ierusalem cum multo
comitatu et divitiis et camelis portantibus aromata
et aurum infinitum nimis et gemmas pretiosas venit ad
regem Salomonem et locuta est ei universa que habebat in
corde suo. Et docuit eam Salomon omnia verba que pro-
posuerat. Non fuit sermo qui posset regem latere ut non responderet
ei. Videns autem regina omnem sapientiam Salomonis et
domum quam edificaverat et cibos mense eius et habitacula
servorum et ordines ministrantium vestesque eorum et pincernas
et holocausta que offerebat in domo domini non habebat
ultra spiritum. Dixitque ad regem Verus est sermo quem audivi
in terra mea super sermonibus tuis et super sapientia tua
et non credebam narrantibus michi donec ipsa veni et vidi

[illegible] de doc[trina] x[ps]tiana li[bro] 3 c[apitulo] xviij ... [illegible] ... q[uod] temporale aliquid plus diligeret ... [illegible] ... plus ... [illegible] ... [illegible]

oculis meis et probavi quod media pars mihi non fuerit nunciata. Maior est sapiencia tua [et] opera tua quam rumor quem audivi. Beati viri tui et beati servi tui hii qui stant coram te semper et audiunt sapienciam tuam. Sit benedictus dominus deus tuus, cui placuisti et posuit te super thronum israel, eo quod dilexerit te dominus deus israel in sempiternum et constituit te regem ut faceres iudicium et iusticiam. Dedit igitur regi centum viginti talenta auri et aromata multa nimis et gemmas preciosas. Non sunt allata ultra aromata tam multa quam ea que dedit regina saba regi salomoni. Sed et classis hyram que portabat aurum de ophir attulit ex ophir ligna thyina multa nimis et gemmas preciosas. Fecitque rex de lignis thyinis fulchra domus domini et domus regie et cytharas liras que cantoribus. Non sunt allata huiuscemodi ligna thyina neque visa usque in presentem diem. Rex autem salomon dedit regine sabe omnia quecumque voluit et peciit ab eo exceptis hiis que ultro obtulerat ei munere regio. Que reversa est et abiit in terram suam cum servis suis. Erat autem pondus auri quod afferebatur salomoni per annos singulos sexcentorum lx vi talentorum auri, excepto eo quod afferebant qui super vectigalia erant, et negociatores universique scruta vendentes et omnes reges arabie duces que terre. Fecitque rex salomon ducenta scuta de auro puro: sexcentos siclos auri dedit in laminas scuti unius. Et ccc pelltas ex auro probatas: ccc^te mine auri unam peltam vestiebant. Posuitque ea rex in domo saltus libani. Fecit etiam rex salomon thronum de ebore grandem et vestivit eum auro fulvo nimis. Qui habebat sex gradus et summitas throni rotunda erat in parte posteriori, et due manus hinc atque inde tenentes sedile, et duo leones stabant iuxta manus singulas et xii leunculi stantes super sex gradus hinc atque inde. Non est factum tale opus in universis regnis. Sed et omnia vasa de quibus potabat rex salomon erant aurea universaque supellex domus saltus libani de auro purissimo. Non erat argentum nec alicuius precii putabatur in diebus salomonis

fulcra i[d est] ... [illegible] ... sive sponda aut lecti pes ... [illegible]

quia classis regis per mare cum classe hyram semel per tres annos
ibat in tharsis deferens inde aurum et argentum dentes elefan-
torum et simias et pavos (pavos) Magnificatus est ergo rex salomon
super omnes reges terre divitiis et sapientia et universa terra desi-
derabat videre vultum salomonis ut audiret sapientiam eius
quam dederat dominus in corde illius et singuli deferebant ei mu-
nera vasa aurea et argentea et vestes et arma bellica aro-
mata quoque et equos et mulos per annos singulos Con-
gregavitque salomon currus et equites et facti sunt ei mil-
le cccc^ti currus et equites xii milia equitum et disposuit
eos per civitates munitas et cum rege in iherusalem Fecitque
ut tanta esset habundantia argenti in iherusalem quanta la-
pidum et cedrorum prebuit multitudinem quasi sicomoros que
nascuntur in campestribus Et educebantur equi salomonis de
egypto et de choa Negotiatores enim regis emebant de choa
et statuto precio perducebant Egrediebantur autem quadrige ex egyp-
to sexcentis siclis argenti et equus c l atque in hunc modum
cuncti reges etheorum et syrie equos venundabant xi

Rex autem salomon amavit mulieres alienigenas
multas filiam quoque pharaonis et moabitidas
et ammonitidas ydumeas et sydonias et etheas
de gentibus super quibus dixit dominus filiis israel Non ingredie-
mini ad eas neque de illis ingredientur ad vestras Certissime
enim avertent corda vestra ut sequamini deos earum His itaque copu-
latus est salomon ardentissimo amore Fueruntque
que ei uxores quasi regine septingente et concubine trecente
et averterunt mulieres cor eius Cumque iam esset senex
depravatum est per mulieres cor eius ut sequeretur deos
alienos nec erat cor eius perfectum cum domino deo suo sicut
cor david patris eius Sed colebat salomon astarthen deam
sydoniorum et chamos deum moabitarum et moloch ydo-
lum ammonitarum Fecitque salomon quod non placuerat coram
domino et non adimplevit ut sequeretur dominum sicut david
pater eius Tunc edificavit salomon phanum chamos
ydolo moab in monte qui est contra iherusalem et moloch ydolo

g

ydolo filiorum ammon Atque in hunc modum fecit uni-
versis uxoribus suis alienigenis que adolebant thura et
immolabant diis suis Igitur iratus est dominus salomoni quod
aversa esset mens eius a domino deo israel qui apparuera-
t ei secundo et preceperat de verbo hoc ne sequeretur deos
alienos et non custodivit que mandavit ei dominus Dixit
itaque dominus salomoni Quia habuisti hoc apud te et non
custodisti pactum meum et precepta mea que mandavi
tibi disrumpens scindam regnum tuum et dabo illud servo tu-
o Verumtamen in diebus tuis non faciam propter david patrem
tuum De manu filii tui scindam illud nec totum
regnum auferam sed tribum unam dabo filio tuo propter
david servum meum et ierusalem quam elegi Suscitavit autem
dominus adversarium salomoni addath ydumeum de semine regio
qui erat in edom Cum enim esset david in ydumea
et ascendisset ioab princeps milicie ad sepeliendos eos
qui fuerant interfecti et occidisset omne masculinum in
ydumea Sex enim mensibus moratus est ibi ioab et
omnis israel donec interimerent omne masculinum in ydu-
mea Fugit addath ipse et viri ydumei de servis patris eius
cum eo Ut ingrederentur egyptum Erat autem addath
puer parvulus Cumque surrexissent de madian venerunt
in pharan tuleruntque secum viros de pharan et intro-
ierunt egyptum ad pharaonem regem egypti Qui de-
dit ei domum et cibos constituit et terram delegavit Et
invenit addath graciam coram pharaone valde in tantum
ut daret ei uxorem sororem uxoris sue germanam
thafnes regine Genuitque ei soror thafnes genebath
filium et nutrivit eum thafnes in domo pharaonis Erat-
que genebath habitans in domo pharaonis cum filiis
eius Cumque audisset in egypto dormisse david cum
patribus suis et mortuum esse ioab principem milicie
Dixit pharaoni Dimitte me ut vadam in terram me-
am Dixitque ei pharao Qua enim re apud me indi-
ges ut queras ire in terram tuam At ille respondit

Nulla: sed obsecro ut dimittas me. Suscitavit quoque ei deus adversa
rium razon filium eliada qui fugerat adadezer regem soba domi
num suum: et congregavit contra eum viros et factus est princeps la
tronum cum interficeret eos david. Abieruntque damascum et habita
verunt ibi: et constituerunt eum regem in damasco. Eratque adver
sarius israel cunctis diebus salomonis: et hoc est malum adad et
odium contra israel. Regnavitque in syria. Jeroboam quoque
filius nabath effrateus de sareda servus salomonis cuius ma
ter erat nomine sarva mulier vidua: levavit manum contra
regem. Et hec causa rebellionis adversus eum: quia salomon
edificavit mello: et coequavit voraginem civitatis david patris
sui. Erat autem jeroboam vir fortis et potens. Vidensque
salomon adolescentem bone indolis industrium: constituerat eum
prefectum super tributa universe domus joseph. Factum est
igitur in tempore illo ut jeroboam egrederetur de ierusalem et
inveniret eum ahias sylonites propheta in via opertus pallio
novo. Erant autem duo tantum in agro. Apprehendensque ahias pal
lium suum novum quo opertus erat scidit in duodecim partes. Et ait
ad jeroboam: Tolle tibi decem scissuras. Hec enim dicit dominus deus
israel. Ecce ego scindam regnum de manu salomonis et da
bo tibi decem tribus. Porro una tribus manebit ei propter servum
meum david et ierusalem civitatem quam elegi ex omnibus tribubus
israel. Eo quod dereliquerit me et adoraverit astarten deam
sydoniorum et chamos deum moab et moloch deum filiorum
ammon: et non ambulaverit in viis meis ut faceret iusticiam
coram me et precepta mea et iudicia mea sicut david pater eius.
Nec auferam omne regnum de manu eius sed ducem ponam
eum cunctis diebus vite sue propter david servum meum quem ele
gi: qui custodivit mandata mea et precepta mea. Auferam
autem regnum de manu filii eius et dabo tibi decem tribus. Filio
autem eius dabo tribum unam ut remaneat lucerna david
servo meo cunctis diebus coram me in ierusalem civitate quam
elegi ut esset nomen meum ibi. Te autem assumam et regnabis
super omnia que desiderat anima tua. Erisque rex super israel.
Si igitur audieris omnia que precepero tibi et ambulaveris

in viis meis et feceris quod rectum est coram me custodiens mandata mea sicut fecit David servus meus ero tecum et edificabo tibi domum fidelem quomodo edificavi David et tradam tibi Israel et affligam semen David super hoc verumtamen non cunctis diebus. Voluit ergo Salomon interficere Hieroboam qui surrexit et aufugit in Egyptum ad Susach regem Egypti et fuit in Egypto usque ad mortem Salomonis. Reliqua autem verborum Salomonis et omnia que fecit et sapientia eius ecce universa scripta sunt in libro verborum dierum Salomonis. Dies autem quibus regnavit Salomon in Iherusalem super omnem Israel xl anni sunt. Dormivitque Salomon cum patribus suis et sepultus est in civitate David patris sui. Regnavitque Roboam filius eius pro eo.

XII — Sichem

Venit autem Roboam in Sychem illuc enim congregatus erat omnis Israel ad constituendum eum regem. At vero Hieroboam filius Nabath cum adhuc esset in Egypto profugus a facie Salomonis regis audita morte eius reversus est de Egypto. Miseruntque et vocaverunt eum. Venit ergo Hieroboam et omnis multitudo Israel et locuti sunt ad Roboam dicentes: Pater tuus durissimum iugum imposuit nobis. Tu itaque nunc imminue paululum de imperio patris tui durissimo et iugo gravissimo quod imposuit nobis et serviemus tibi. Qui ait eis: Ite usque ad tertium diem et revertimini ad me. Cumque abisset populus iniit consilium rex Roboam cum senibus qui assistebant coram Salomone patre eius dum adhuc viveret et ait: Quod mihi datis consilium ut respondeam populo? Qui dixerunt ei: Si hodie obedieris populo huic et servieris et petitioni eorum cesseris locutusque fueris ad eos verba mollia lenia erunt tibi servi cunctis diebus. Qui dereliquit consilium senum quod dederant ei et adhibuit adolescentes qui nutriti fuerant cum eo et assistebant illi. Dixitque ad eos: Quod mihi datis consilium ut respondeam populo huic qui dixerunt mihi: Levius fac iugum quod imposuit pater tuus super nos. Et dixerunt ei iuvenes qui nutriti fuerant cum eo: Sic loquere populo huic qui locuti sunt

ad te dicentes Pater tuus aggravavit iugum nostrum tu releva nos Sic loqueris ad eos Minimus digitus meus grossior est dorso patris mei Et nunc pater meus posuit super vos iugum grave Ego autem addam super iugum vestrum Pater meus cecidit vos flagellis ego autem cedam vos scorpionibus Venit ergo Ieroboam et omnis populus ad Roboam die tercia sicut locutus fuerat rex dicens Revertimini ad me die tercia Responditque rex populo dura derelicto consilio seniorum quod ei dederant Et locutus est eis secundum consilium iuvenum dicens Pater meus aggravavit iugum vestrum Ego autem addam iugo vestro Pater meus cecidit vos flagellis et ego cedam scorpionibus et non acquievit rex populo quia adversatus fuerat eum dominus ut suscitaret verbum suum quod locutus fuerat in manu Ahie Silonitis ad Ieroboam filium Nabath Videns autem populus quod noluisset eos rex audire respondit ei dicens Que nobis pars in David vel que hereditas in filio Ysai Revertere in tabernacula tua Israel Nunc vide domum tuam David Et abiit Israel in tabernacula sua Super filios autem Israel qui habitabant in civitatibus Iuda regnavit Roboam Misit igitur rex Roboam Aduram qui erat super tributum et lapidavit eum omnis Israel et mortuus est Porro rex Roboam festinus ascendit currum et fugit in Ierusalem Recessitque Israel a domo David usque in presentem diem Factum est autem cum audisset omnis Israel quod reversus esset Ieroboam Miserunt et vocaverunt eum congregato cetu et constituerunt eum regem super omnem Israel nec secutus est quisquam domum David preter tribum Iuda solam Venit autem Roboam Ierusalem et congregavit Beniamin universam domum Iuda et tribum Beniamin c lxxx milia virorum electorum et bellatorum ut pugnarent contra domum Israel et reducerent regnum Roboam filio Salomonis Factus est ergo sermo domini ad Semeiam virum dei dicens Loquere ad Roboam filium Salomonis regem Iuda et ad omnem domum Iuda et Beniamin et ad reliquos de populo dicens Hec dicit dominus Non ascendetis nec bellabitis contra fratres vestros filios

israel Revertatur vir in domum suam a me enim factum est ver-
bum hoc Audierunt eum sermonem domini et reversi sunt de i-
tinere sicut eis preceperat dominus Edificavit autem Ieroboam Sychem
in monte Effraym et habitavit ibi Et egressus inde edi-
ficavit phanuel Dixit quoque Ieroboam in corde suo Nunc re-
vertetur regnum ad domum david si ascenderit populus iste ut faciat
sacrificia in domo domini in ierusalem et convertetur cor populi huius
ad dominum suum roboam regem iuda Interficientque me et re-
vertentur ad eum Et excogitato consilio fecit duos vitulos
aureos et dixit eis Nolite ultra ascendere ierusalem Ecce dii tui israel
qui eduxerunt te de terra egypti Posuitque unum in bethel
et alterum in dan Et factum est verbum hoc in peccatum I-
bat enim populus ad adorandum vitulum usque in dan et fecit
phana in excelsis et sacerdotes de extremis populi qui non
erant de filiis levi Constituitque diem solempnem in mense
octavo quintadecima die mensis in similitudinem solempni-
tatis que celebratur in iuda et ascendens altare fecit si-
militer in bethel ut immolaret vitulis quos fabricatus erat Con-
stituitque in bethel sacerdotes excelsorum quos fecerat et ascen-
dit super altare quod extruxerat in bethel quintadecima die
mensis octavi quem finxerat de corde suo Et fecit solem-
pnitatem filiis israel et ascendit super altare ut adoleret incensum

XIII

Et ecce vir dei venit de iuda
in sermone domini in bethel Ieroboam stante super
altare et thus iaciente Et exclamavit contra altare
in sermone domini et ait Altare altare Hec dicit dominus Ecce
filius nascetur domui david iosias nomine et immolabit
super te sacerdotes excelsorum qui nunc in te thura succen-
dunt et ossa hominum succendet super te Deditque in die illa
signum dicens Hoc erit signum quod locutus est dominus Ecce
altare scindetur et effundetur cinis qui in eo est Cumque
audisset rex sermonem hominis dei quem inclamaverat contra
altare in bethel extendit manum suam de altari dicens
Apprehendite eum Et exaruit manus eius quam extenderat
contra eum nec valuit retrahere eam ad se Altare quoque scissum est

et effusus est cinis de altari iuxta signum quod predixerat vir dei
in verbo domini et ait rex ad virum dei Deprecare faciem domini dei
tui et ora pro me ut restituatur manus mea michi Oravitque
vir dei faciem domini et reversa est manus regis ad eum et facta est
sicut prius fuerat Locutus est autem rex ad virum dei dicens
Veni in domum meam ut prandeas et dabo tibi munera Res-
pondit vir dei ad regem Si dederis michi dimidiam partem domus
tue non veniam tecum nec comedam panem neque bibam aquam
in loco isto Sic enim mandatum est michi in sermone domini dei pre-
cipientis Non comedes panem neque bibes aquam nec rever-
teris per viam qua venisti Abiit ergo per aliam viam et non est
reversus per iter quo venerat in Bethel Propheta autem quidam
senex habitabat in Bethel Ad quem venerunt filii sui et narra-
verunt ei omnia opera que fecerat vir dei illa die in Bethel
et verba que locutus fuerat ad regem et narraverunt patri
suo Et dixit eis pater eorum per quam viam abiit et ostenderunt
ei filii sui viam per quam ierat vir dei qui venerat de iuda
Et ait filiis suis sternite michi asinum Qui cum stravissent ascen-
dit et abiit post virum dei et invenit eum sedentem subtus
terebintum et ait illi Tu ne es vir dei qui venisti de iuda Res-
pondit ille Ego sum Dixit ad eum veni mecum domum ut come-
das panem Qui ait non possum reverti neque venire tecum nec co-
medam panem nec bibam aquam in loco isto quia locutus
est dominus ad me in sermone domini dicens Non comedes panem nec
bibes ibi aquam nec reverteris per viam qua ieris Qui ait illi
et ego propheta sum similis tui et locutus est michi angelus in ser-
mone domini dicens Reduc eum tecum in domum tuam ut co-
medat panem et bibat aquam Cumque sederent ad mensam
Fefellit eum et reduxit secum Comedit ergo panem in domo
eius et bibit aquam Cumque sederent ad mensam factus est
sermo domini ad prophetam qui reduxerat eum et exclamavit
ad virum dei qui venerat de iuda dicens Hec dicit dominus Quia
inobediens fuisti ori domini et non custodisti mandatum quod pre-
cepit tibi dominus deus tuus et reversus es et comedisti panem
et bibisti aquam in loco in quo precepi tibi ne comederes panem

neque bibas aquam non inferetur cadaver tuum in sepulcrum pa-
trum tuorum Cumque comedisset et bibisset stravit asinum suum
prophetes quem reduxerat Qui cum abiisset invenit eum leo in via
et occidit eum Et erat cadaver eius proiectum in itinere Asinus
autem stabat iuxta illum et leo stabat iuxta cadaver Et ecce
viri transeuntes viderunt cadaver proiectum in via et leonem
stantem iuxta cadaver et venerunt et divulgaverunt in civitate
in qua prophetes senex ille habitabat Quod cum audisset propheta ille
qui reduxerat eum de via ait Vir dei est qui inobediens fu-
it ori domini et tradidit eum dominus leoni et confregit eum et
occidit eum iuxta verbum domini quod locutus est ei Dixit-
que ad filios suos Sternite michi asinum Qui cum stravissent
et ille abiisset invenit cadaver eius proiectum in via et asinum
et leonem stantem iuxta cadaver Non comedit leo de cadave-
re nec lesit asinum Tulit ergo propheta cadaver viri dei et posuit il-
lud super asinum et reversus intulit illud in civitatem prophete senis
ut plangerent eum Et posuit cadaver eius in sepulchro suo
Et planxerunt eum heu heu frater Cumque planxisset eum
dixit ad filios suos Cum mortuus fuero sepelite me in se-
pulchro in quo vir dei sepultus est iuxta ossa eius ponite os-
sa mea ut salventur cum ossibus eius Profecto enim veniet ser-
mo quem predixit in sermone domini contra altare quod est in bethel
et contra omnia phana excelsorum que sunt in urbibus
Samarie Post verba hec non est reversus Ieroboam de
via sua pessima sed econtrario fecit de novissimis populi sacer-
dotes excelsorum Quicumque volebat implebat manum suam
et fiebat sacerdos excelsorum Et propter hanc causam peccavit
domus Ieroboam et eversa est et deleta de superficie terre

XIIII

In tempore illo egrotavit abia filius
Ieroboam Dixitque Ieroboam uxori sue Surge et commu-
ta habitum ne cognoscaris quod sis uxor Ieroboam et va-
de in Silo ubi est Ahia propheta Qui locutus est michi quod
regnaturus essem super populum hunc israel Tolle quoque
in manu tua decem panes et crustulam et vas mellis
et vade ad illum ipse indicabit tibi quid eventurum sit huic

puero Fecit ut dixerat uxor yeroboam et consurgens abiit in silo
et venit in domum achie at ille non poterat videre quia caligaue
rant oculi eius pre nimia senectute Dixit autem dominus ad achiam
ecce uxor yeroboam ingreditur ut consulat te super filio suo qui
egrotat et hec et hec loqueris ei Cumque ergo illa intraret et dissimula
ret se esse que erat audiuit achias sonitum pedum eius intro
euntis per ostium et ait Ingredere uxor yeroboam quare aliam
te esse simulas ego autem missus sum ad te durus nuncius
Vade et dic yeroboam hec dicit dominus deus israel Quia exal
taui te de medio populi et dedi te ducem super populum meum israel
et scidi regnum domus dauid et dedi illud tibi et non fuisti sicut
seruus meus dauid Qui custodiuit mandata mea et secutus
est me in toto corde suo faciens quod placitum esset in conspectu meo
sed operatus es malum super omnes qui fuerant ante te et fecisti tibi
deos alienos et conflatiles ut me ad iracundiam prouocares
me autem proiecisti post tergum tuum Idcirco ecce ego inducam
mala super domum yeroboam et percuciam de domo yeroboam usque
mingentem ad parietem et clausum et nouissimum in israel
et mundabo reliquias domus yeroboam sicut mundari solet
fimus usque ad purum Qui mortui fuerint de yeroboam
in ciuitate comedent eos canes Qui autem mortui fuerint in
agro vorabunt eos aues celi quia dominus locutus est Tu igitur
surge et vade in domum tuam et in ipso introitu pedum tuorum
in urbem morietur puer et planget eum omnis israel et
sepeliet Iste enim solus inferetur de yeroboam in sepulcrum
Quia inuentus est super eo sermo bonus a domino deo israel
in domo yeroboam Constituet autem dominus sibi regem super
israel qui percuciat domum yeroboam in hac die et in hoc tempore
Et percutiet dominus israel sicut moueri solet arundo in aqua
et euellet israel de terra bona hac quam dedit patribus eorum
et ventilabit eos transflumen quia fecerunt sibi lucos
ut irritarent dominum et tradet dominus israel propter peccata
yeroboam qui peccauit et peccare fecit israel Surrexit itaque
uxor yeroboam et abiit et venit in thersa Cumque illa in
grederetur limen domus puer mortuus est Et sepelierunt

eum. et planxit illum omnis israel iuxta sermonem domini quem
locutus est in manu servi sui ahie prophete Reliqua autem verborum ie-
roboam quomodo pugnaverit regnaverit et quomodo ecce scripta sunt in libro verborum dierum
regum israel Dies autem quibus regnavit ieroboam xxii anni sunt
et dormivit cum patribus suis Regnavitque nadab filius eius
pro eo Porro roboam filius salomonis regnavit in iuda.
xli annorum erat roboam cum regnare incepisset et decem et se-
ptem annis regnavit in ierusalem civitate quam elegit dominus ut po-
neret nomen suum ibi ex omnibus tribubus israel Nomen autem matris
eius naama ammonites Et fecit iudas malum coram domino
et irritaverunt eum super omnibus que fecerant patres eorum in
peccatis suis quibus peccaverunt Edificaverunt enim et ipsi sibi
aras et statuas et lucos super omnem collem excelsum et sub-
omnem arborem frondosam sed et effeminati fuerunt in terra
feceruntque omnes abhominationes gentium quas attrivit
dominus ante faciem filiorum israel In quinto autem anno regni ro-
boam ascendit sesach rex egipti in ierusalem et tulit the-
sauros domus domini et thezauros regios et universa diripuit
et hastas aureas quas accepit david de manu puerorum
adadezer regis soba et intulit in ierusalem Scuta quoque aurea
que fecerat salomon pro quibus fecit rex roboam scuta erea
et tradidit ea in manum ducum scutariorum et eorum qui
excubabant ante ostium domus regis Cumque ingrederetur
rex in domum domini portabant ea qui precedendi habebant off-
icium et postea reportabant ad armamentarium scutariorum Reli-
qua autem sermonum roboam et omnium que fecit ecce scripta
sunt in libro verborum dierum regum iuda Fuitque bel-
lum inter roboam et ieroboam cunctis diebus Dormivit-
que roboam cum patribus suis et sepultus est cum eis in civi-
tate david Nomen autem matris eius naama ammonites et
regnavit abyam filius eius pro eo

xv Igitur in xviii anno regni ieroboam filii nabath regnavit
abija super iudam tribus annis regnavit in ierusalem Nomen
matris eius maacha filia abessalon Ambulavitque in omni-
bus peccatis patris sui que fecerat ante eum Nec erat cor eius

perfectum cum domino deo suo sicut cor david patris eius Sed propter david
dedit ei dominus deus suus lucernam in iherusalem ut suscitaret filium eius
post eum et staret iherusalem eo quod fecisset david rectum in oculis domini
et non declinasset ab omnibus que preceperat ei cunctis diebus vite sue
excepto sermone urie ethei Attamen bellum fuit inter ~~roboam~~ abiam
et inter ieroboam omni tempore vite eius Reliqua autem sermo
num abye et omnia que fecit nonne hec scripta sunt in libro
verborum dierum regum iuda Fuit que prelium inter abyam et inter
ieroboam Dormivit que abya cum patribus suis et sepel
lierunt eum in civitate david Regnavit que aza filius eius
pro eo In anno quo vicesimo ieroboam regis israel regnavit
aza rex iuda et xlj ~~et uno~~ anno regnavit in iherusalem Nomen
matris eius maacha filia absalon Et fecit aza rectum
ante conspectum domini sicut david pater eius et abstulit effe
minatos de universa terra Purgavit que sordes universas ydo
lorum que fecerant patres eius insuper et maacham matrem
suam amovit ne esset princeps in sacris priapi et in luco eius
quem consecraverat Subvertit que specum eius et confre
git simulacrum turpissimum et combussit in torrente cedron
Excelsa autem non abstulit Verumtamen cor aza perfectum
erat ~~cum~~ coram domino deo cunctis diebus vite sue et intulit ea que
sanctificaverat pater suus et voverat in ~~domo~~ domini domini ar
gentum et aurum et vasa Bellum autem erat inter aza et ba
asa regem israel cunctis diebus eorum Ascendit que baasa
rex israel in iudam et edificavit rama ut non posset quis
piam egredi vel ingredi de parte asa regis iuda Tollens
itaque asa omne argentum et aurum quod remanserat
in thezauris domus domini et in thezauris domus regie de
dit illud in manus servorum suorum et misit ad benadab filium
thabremon filii ezion regem syrie qui habitabat in
damasco dicens Fedus est inter me et te et inter patrem
meum et patrem tuum Ideo misi tibi munera argenti et auri
et peto ut venias et irritum facias fedus quod habes cum
baasa rege israel et recedat a me Acquiescens benadab regi
aza misit principes exercitus sui in civitates israel et ~~percussit~~ percusserunt

aza bon

ahion
~~Ahiloii~~ et daan et abel domum maacha et vniuersam cenneroth
omnem scilicet terram neptalim Quod cum audisset baasa in-
misit edificare rama et reuersus est in thersa Rex autem aza
nuncium misit in omnem iudam dicens vt nemo sit excusatus
Et tulerunt lapides de rama et ligna eius quibus edificauerat
baasa et extruxit ex eis rex aza gabaa beniamyn et ma-
spha Reliqua autem omnium sermonum aza et vniuerse fortitudines
eius et cuncta que fecit et ciuitates quas extruxit nonne hec
scripta sunt in libro verborum dierum regum iuda Verumtamen
in tempore senectutis sue doluit pedes et dormiuit cum patribus
suis et sepultus est cum eis in ciuitate dauid patris sui ~~Regna~~
Regnauitque iozaphat filius eius pro eo Nadab vero filius
yeroboam regnauit super israel anno secundo aze regis iuda
regnauitque super israel duobus annis Et fecit quod malum
est in conspectu domini et ambulauit in viis patris sui et in
peccatis eius quibus peccare fecit israel Insidiatus est autem ei ba-
asa filius ahia de domo ysachar et percussit eum in gebbethon
que est vrbs philistinorum siquidem nadab et omnis israel
obsidebant gebbethon Interfecit igitur illum baasa in
anno tercio aza regis iude et regnauit pro eo Cumque regnasset
percussit omnem domum yeroboam non dimisit ne vnam quidem
animam de semine eius Donec deleret eam iuxta verbum
domini quod locutus fuerat in manu serui sui ahia sylonitis
propter peccata yeroboam que peccauerat et quibus peccare fecerat israel
et propter delictum quo irritauerat dominum deum israel Reliqua autem
sermonum nadab et omnia que operatus est nonne hec scripta
in libro verborum dierum regum israel Fuitque bellum
inter aza et basa regem israel cunctis diebus Anno tercio
aza regis iude regnauit baasa filius ahia super omnem
israhel in thersa xxiiii annis Et fecit malum coram domino
ambulauit ambulauitque in via yeroboam et in peccatis suis quibus
peccare fecit israel

xvi

Factus est autem sermo domini ad hieu filium anani contra baasa
dicens Pro eo quod exaltaui te de puluere et posui te ducem
super populum meum israel Tu autem ambulasti in via yero-
boam

et peccare fecisti populum meum israel ut me irritares in peccatis eorum
Ecce ego demetam posteriora baasa et posteriora domus eius
et faciam domum tuam sicut domum yeroboam filii nabath Qui
mortuus fuerit de baasa in civitate comedent eum canes et
qui mortuus fuerit ex eo in regione comedent eum volucres celi
Reliqua autem sermonum baasa et quecumque fecit et prelia eius non-
ne hec scripta sunt in libro verborum dierum regum israel Dormi-
vit ergo baasa cum patribus suis sepultusque est in thersa et
regnavit hela filius eius pro eo Cum autem in manu hieu filii
anani prophete verbum domini factum esset contra baasa et contra
domum eius et contra omne malum quod fecerat coram domino
ad irritandum eum in operibus manuum suarum ut fieret sicut
domus yeroboam: ob hanc causam occidit eum hoc est hieu filium
anani prophetam Anno xxvi aza regis iuda Regnavit
hela filius baasa super israel in thersa duobus annis Et re-
bellavit contra eum servus eius zambri dux medie partis
equitum Erat autem hela in thersa bibens et temulentus
in domo ~~arsa~~ prefecti thersa Irruens ergo zambri percussit et
et occidit eum Anno xxvii aza regis iuda et regnavit
pro eo Cumque regnasset et sedisset super thronum eius percussit
omnem domum baasa et non dereliquit ex ea mingentem ad
parietem et propinquos et amicos eius Delevitque zambri
omnem domum baaza iuxta verbum domini quod locutus fuerat
ad baasa in manu hieu prophete propter universa peccata baasa et peccata
hela filii eius qui peccaverunt et peccare fecerunt israel provo-
cantes dominum deum israel in vanitatibus suis Reliqua autem
sermonum hela et omnia que fecit nonne hec scripta sunt in libro
verborum dierum regum israel Anno xxvii aza regis iuda Regnavit
zambri vii diebus in thersa Porro exercitus israel obsidebat — obsidebat
gebbethon urbem philistinorum Cumque audisset rebellasse zambri — rebellasse zambri
et occidisse regem fecit sibi regem omnis israel amri qui erat
princeps milicie super israel in die illa in castris Ascendit ergo
amri et omnis israel cum eo de gebbethon et obsidebat thersam
Videns autem zambri quod expugnanda esset civitas ingressus est
pallacium et succendit secum domum regiam et mortuus est

in peccatis suis que peccaverat faciens malum coram domino et
ambulans in via ieroboam et in peccato eius quo fecit peccare isrl
Reliqua autem sermonum zambri et insidiarum eius et tyranni
dis nonne hec scripta sunt in libro dierum regum isrl Tunc divi
sus est populus isrl in duas partes media pars sequebatur thebni filium
gyneth ut constitueret eum regem et media pars amri Pre
valuit autem populus qui sequebatur amri populo qui sequebatur the
bni filium gyneth Mortuusque est thebni et regnavit amri Anno
xxxi aza regis iuda Regnavit amri super isrl xii annis In
thersa regnavit vi annis Emitque montem samarie a somer
duobus talentis argenti et edificavit eum et vocavit nomen
civitatis quam extruxerat nomine somer domini montis samarie
Fecit autem amri malum in conspectu domini et operatus est
nequiter super omnes qui fuerunt ante eum Ambulavitque
in omni via ieroboam filii nabath et in peccatis eius quibus
peccare fecit israel ut irritaret dominum deum israel in vani
tatibus suis Reliqua autem sermonum amri et prelia eius
que gessit nonne hec scripta sunt in libro verborum dierum regum
israel Et dormivit amri cum patribus suis et sepultus
est in samaria Regnavitque achab filius eius pro eo Achab
vero filius amri regnavit super israel anno xxxviii Aza
regis iuda Et regnavit achab filius amri in samaria
super israel xxii annis Et fecit achab filius amri malum
in conspectu domini super omnes qui fuerunt ante eum Nec
suffecit ei ut ambularet in peccatis ieroboam filii nabath In
super duxit uxorem iezabel filiam methbaal regis sydoniorum
et abiit et servivit baal et adoravit eum in templo baal et
posuit aram baal in templo baal quod edificaverat in
samaria et plantavit lucum Et addidit achab in opere
suo irritans dominum deum israel super omnes reges israel qui
fuerunt ante eum In diebus eius edificavit ahiel de bethel
iericho In abiram primitivo suo fundavit eam et in segub no
vissimo suo posuit portas eius iuxta verbum domini quod locutus
fuerat in manu iosue filii nun

xvii Et dixit Helias thesbites de habitatoribus galaad ad achab Vivit

dominus deus israel in cuius conspectu sto si erit annis his ros
aut pluvia nisi iuxta oris mei verba Et factum est verbum
domini ad eum dicens Recede hinc et vade contra orientem et
abscondere in torrente Carith qui est contra iordanem et ibi de tor-
rente bibes aquam corvis autem precepi ut pascant te ibi Abiit ergo
et fecit iuxta verbum domini cumque abisset sedit in torrente
Carith qui est contra iordanem Corvi quoque deferebant ei panem et
carnes mane similiter panes et carnes vespere et bibebat de tor-
rente Post dies autem aliquantos siccatus est torrens non enim pluerat super
terram Factus est igitur sermo domini ad eum dicens Surge et vade in
Sareptam Sydoniorum et manebis ibi precepi enim mulieri ibi
vidue ut pascat te Surrexit et abiit in Sareptam Sydonis Cumque
venisset ad portam civitatis apparuit ei mulier vidua colligens
ligna Et vocavit eam dixitque ei Da mihi paululum aque in
vase ut bibam Cumque illa pergeret ut afferret clamavit post tergum
eius dicens Affer mihi obsecro et buccellam panis in manu tua
Que respondit Vivit dominus deus tuus quia non habeo panem
nisi quantum pugillus capere potest farine in ydria et paululum olei
in lechito En colligo duo ligna ut ingrediar et faciam illud
illud et filio meo ut comedamus et moriamur Ad quam helias
ait Noli timere sed vade et fac sicut dixisti Verumtamen mihi
primum fac de ipsa farinula subcinericium panem parvulum et
affer ad me tibi autem et filio tuo facies postea Hec dicit dominus deus
israel ydria farine non deficiet nec lechitus olei minuetur
usque in diem in qua daturus est dominus pluviam super faciem terre Que
abiit et fecit iuxta verbum helie et comedit ipse et illa et
domus eius Et ex illa die ydria farine non defecit et le-
chitus olei non est imminutus iuxta verbum domini quod locutus
est in manu helie Factum est autem post verba hec egrotavit filius
mulieris matrisfamilias et erat languor fortissimus ita ut
non remaneret in eo halitus Dixit ergo ad heliam Quid mihi
et tibi est vir dei Ingressus es ad me ut rememorarentur in-
iquitates mee et interficeres filium meum Et ait ad eam Da mihi
filium tuum Tulitque eum de sinu illius et portavit in cena-
culum ubi ipse manebat et posuit super lectulum suum et clamavit

ad dominum et dixit Domine deus meus etiam ne viduam apud
quam ego utcumque sustentor afflixisti ut interficeres filium
eius Et expandit se atque mensus est super puerum tribus vi
cibus clamavitque ad dominum et ait Domine deus meus rever
tatur oro anima pueri huius in viscera eius Exaudivit
dominus vocem helie et reversa est anima pueri intra eum et
revixit Tulit itaque helias puerum et deposuit eum de ce
naculo in inferiorem domum et tradidit eum matri sue et ait
illi En vivit filius tuus Dixitque mulier ad heliam Nunc
in isto cognovi quia vir dei es tu et verbum dei in ore tuo verum est

xviii Post multos dies verbum domini factum est
ad heliam in anno tercio dicens Vade et ostende
te achab ut dem pluviam super faciem terre Ivit
ergo helias ut ostenderet se achab Erat autem fames vehemens
in samaria Vocavitque achab abdiam dispensatorem do
mus sue Abdias autem timebat dominum valde Nam cum inter
ficeret yezabel prophetas domini tulit ille centum prophetas
et abscondit eos quinquagenos et quinquagenos in spe
luncis et pavit eos pane et aqua Dixit ergo achab ad abdiam
Vade in terram ad universos fontes aquarum et in cunctas
valles si forte possimus invenire herbam et salvare equos
et mulos et non penitus iumenta intereant Diviserunt
que sibi regiones ut circuirent eas Achab ibat per viam
unam et abdyas per viam alteram seorsum Cumque esset
abdias in via helias occurrit ei Qui cum cognovisset eum
cecidit super faciem suam et ait Num tu es domine mi helias
Cui ille respondit Ego Vade et dic domino tuo Adest helias
Et ille Quid peccavi inquit quia tradis me servum tuum in manu
achab ut interficiat me Vivit dominus deus tuus non est gens
aut regnum in quo non miserit dominus meus te requirens Et
respondentibus cunctis non est hic Adiuravit regna singula
et gentes eo quod minime repperireris Et nunc dicis michi Vade
et dic domino tuo Adest helias Cumque recessero a te spiritus domini aspor
tabit te in locum quem ego ignoro Ingressus nunciabo
achab et non inveniens te interficiet me Servus autem tuus

ab infantia sua timet dominum. Numquid non indicatum est tibi domino
meo quid fecerim cum interficeret yezabel prophetas domini quod absconderim
de prophetis domini centum viros quinquagenos et quinquagenos in
speluncis et paverim eos pane et aqua et nunc tu dicis
Vade et dic domino tuo adest helias ut interficiat me. Dixit helias
Vivit dominus exercituum ante cuius vultum sto quia hodie ap
parebo ei. Abiit ergo abdias in occursum achab et indicavit
ei. Venit quoque achab in occursum helie. Et cum vidisset eum
ait. Tu ne es ille qui conturbas israel. et ille ait. Non ego conturbavi
israel sed tu et domus ~~tua~~ patris tui qui dereliquistis manda
ta domini et secuti estis baalim. Verumtamen nunc mitte
et congrega ad me universum israel in montem carmeli
et prophetas baal cccc et l prophetas lucorum cccc qui comedunt
de mensa yezabel. Misit achab ad omnes filios israel. Et congre
gavit prophetas in monte carmeli. Accedens autem helias
ad omnem populum ait. Usquequo claudicatis in duas partes. Si
dominus est deus vester sequimini eum. Si autem baal est deus sequimini
eum. Et non respondit ei populus verbum. Et ait rursum
helias ad populum. Ego remansi propheta domini solus. Prophete
autem baal cccc et l prophete quoque lucorum cccc viri sunt
Dentur nobis duo boves et illi eligant bovem unum et in
frustra cedentes ponant super ligna ignem autem non supponant
Et ego faciam bovem alterum et imponam super ligna
ignem autem non supponam. Invocate nomina deorum vestrorum [interlinear: vestrorum]
Et ego invocabo nomen domini dei mei. Et deus qui exau
dierit per ignem ipse sit deus. Respondens omnis populus et ait
Optima propositio. [interlinear: quam locutus est helias] Eligite vobis bovem unum. Dixit ergo helias
prophetis baal. eligite vobis bovem unum et facite primi quia
vos plures estis et invocate nomina deorum vestrorum ignem
quoque non supponatis. Qui cum tulissent bovem quem dederat
eis fecerunt et invocabant nomen baal de mane usque ad me
ridiem dicentes. Baal exaudi nos. Baal exaudi nos. Et non erat
vox nec qui responderet. Transiliebantque altare quod fecerat
Cumque esset iam meridies illudebat eis helias dicens. Cla
mate voce maiori. Deus enim est et forsitan loquitur aut in diversorio est aut in

vel certe dormit ut excitetur. Clamabant ergo voce ma-
gna et incidebant se iuxta ritum suum cultris et lanceolis donec
perfunderentur sanguine. Postquam autem transiit meridies
et illis prophetantibus venerat tempus quo sacrificium offerri
solet, nec audiebatur vox, neque aliquis respondebat nec
attendebat orantes [clamantes]. Dixit helias omni populo Venite ad me.
Et accedente ad se populo curavit altare domini quod destruc-
tum fuerat. Et tulit xii lapides iuxta numerum tribuum
filiorum iacob ad quem factus est sermo domini dicens israel
erit nomen tuum. Et edificavit ex lapidibus altare in nomine
domini. Fecit que aque ductum quasi per duas aratiunculas [aratiunculas] in
circuitu altaris et composuit ligna, divisit que per membra
bovem et posuit super ligna et ait Implete quatuor ydrias
aqua et effundite super holocaustum et super ligna. Rursum-
que dixit Etiam secundo hoc facite. Qui cum fecissent et secundo ait
Etiam tercio id ipsum facite. Feceruntque et tercio et currebant aque
circa altare et fossa que ductus [aque] repleta est. Cumque iam tempus
esset ut offerretur holocaustum Accedens helias propheta ait
Domine deus Abraham et ysaac et israel. Hodie ostende quia
tu es deus israel et ego servus tuus et iuxta preceptum tuum
feci omnia verba hec. Exaudi me domine exaudi me ut discat populus
iste quia tu es dominus deus et tu convertisti corda eorum iterum. Cecidit
autem ignis domini et voravit holocaustum et ligna et lapides
pulverem quoque et aquam que erat in aque ductu lambens. Quod
cum vidisset omnis populus cecidit in faciem suam et ait Dominus
ipse est deus [dominus ipse est deus]. Dixitque helias ad eos Apprehendite prophetas baal et
ne unus quidem fugiat ex eis. Quos cum comprehendissent duxit eos
helias ad torrentem cyson et interfecit eos ibi. Et ait helias ad achab
Ascende comede et bibe quia sonus multe pluvie est. Ascendit
achab ut comederet et biberet. Elias autem ascendit in verticem
carmeli et pronus in terram posuit faciem inter genua sua
et dixit ad puerum suum Ascende et prospice contra mare. Qui cum
ascendisset et contemplatus esset ait Non est quicquam.
Et rursum ait illi Revertere septem vicibus. In septima autem
vice Ecce nubecula parva quasi vestigium hominis ascendebat de mari

[Margin:] crisostomus
[illegible] de [illegible] martirio [illegible] beatus elias et per gratiam prophetie dignitatem et per divinum cultus studio [illegible] templis demonum [illegible] provocat [illegible] inepta potius comenta quam callida, et huiusmodi [illegible] faciliter [illegible] ut ait [illegible] super pedes [illegible] statuat [illegible] super quam strueta [illegible] rogus [illegible] forma [illegible] ad quam [illegible] forma [illegible] patre [illegible] descendebat [illegible] sacrificiis [illegible] sicut quo [illegible] flammas [illegible] igne de celo [illegible] ut tale signa esset [illegible] aqua [illegible] ignis extingueret

Qui ait ei Ascende et dic achab iunge currum tuum et descende
ne occupet te pluvia Cumque se verteret huc atque illuc ecce celi
contenebrati sunt et nubes et ventus et facta est pluvia grandis
Ascendens itaque achab abiit in iezrael et manus domini facta
est super heliam accinctisque lumbis currebat ante achab do
nec veniret in iezrael

XIX

Nunciavit autem achab iezabel omnia que fecerat helias
et quomodo occidisset universos prophetas gladio Misitque ieza
bel nuncium ad heliam dicens Hec faciant mihi dii
et hec addant nisi hac hora cras posuero animam tuam
sicut animam unius ex eis Timuit ergo helias super ma
nam et surgens abiit quocumque eum ferebat voluntas
Venitque in bersabee iuda et dimisit ibi puerum suum et processit
in desertum viam unius diei Cumque venisset et sedisset subter
unam iuniperum petivit anime sue ut moreretur et
ait Sufficit mihi domine tolle animam meam neque enim
melior sum quam patres mei Proiecitque se et obdormivit in umbra iuni
peri Et ecce angelus domini tetigit eum et dixit illi Surge et
comede Et respexit et ecce ad caput suum subcinericius panis
et vas aque Comedit ergo et bibit et rursum obdormivit
Reversusque est angelus domini secundo et tetigit eum dixitque
illi Surge comede grandis enim tibi restat via Qui cum
surrexisset comedit et bibit et ambulavit in fortitudine cibi
illius xl diebus et xl noctibus usque ad montem dei oreb
Cumque venisset illuc mansit in spelunca Et ecce sermo
domini ad eum dixitque illi Quid hic agis helya At ille re
spondit Zelo zelatus sum pro domino deo exercituum quia de
reliquerunt pactum domini filii israel Altaria tua destru
xerunt et prophetas tuos occiderunt gladio Et derelictus
sum ego solus et querunt animam meam ut auferant
eam Et ait ei Egredere et sta in monte coram domino
Et ecce dominus transibit et spiritus grandis et fortis subvertens
montes et conterens petras ante dominum Non in spiritu dominus
et post spiritum commotio Non in commotione dominus et post commotionem
ignis non in igne dominus et post ignem sibilus aure tenuis

et ibi in ipso domus. Quod cum audisset helias operuit vultum
suum pallio et egressus stetit in ostio spelunce Et ecce vox ad eum
dicens Quid agis hic helya. Et ille respondit Zelo zelatus sum
pro domino deo exercituum quia dereliquerunt pactum
tuum filii israel Altaria tua destruxerunt et prophetas tuos
occiderunt gladio et derelictus sum ego solus et querunt
animam meam ut auferant eam Et ait dominus ad eum Vade et
revertere in viam tuam per desertum in damascum Cumque
perveneris illuc unges azael regem super syriam et hieu
filium namsi unges super israel regem heliseum autem filium
zaphat qui est de abelmeula unges prophetam pro te Et erit
quicumque fugerit gladium azael occidet eum hieu et qui
cumque fugerit gladium hieu interficiet eum heliseus Et
relinquam michi in israel septem milia virorum quorum
genua non sunt incurvata ante baal et omne os quod non adoravit eum osculans manus eius Profectus ergo inde
helyas reperit heliseum filium zaphat arantem in xii iugis
boum et ipse in xii iugis boum arantibus unus erat Cumque
venisset helyas ad eum misit pallium suum super illum qui statim relictis bobus cucurrit post helyam et ait Osculer oro
te patrem meum et matrem meam et sic sequar te Dixitque ei Vade et revertere quod enim erat meum feci tibi Reversus autem ab eo tulit par boum et mactavit illud et in
aratro boum coxit carnes et dedit populo et comederunt
Consurgensque abiit et secutus est helyam et ministrabat ei

XX

Porro benadab rex syrie congregavit omnem exercitum suum et xxxii reges secum et equos et currus et ascendens pugnabat contra samariam et obsidebat eam Mittensque nuncios ad achab regem israel
in civitatem ait Hec dicit benadab Argentum tuum et
aurum tuum meum est et uxores tue et filii tui optimi
mei sunt Respondit que rex israel Iuxta verbum tuum
domine mi rex tuus sum ego et omnia mea Revertentesque nuncii dixerunt Hec dicit benadab qui misit nos
ad te Argentum tuum et aurum tuum et uxores tuas

et filios tuos dabis mihi. Cras igitur hac eadem hora mittam
servos meos ad te, et scrutabuntur domum tuam et domum servorum
tuorum: et omne quod eis placuerit ponent in manibus suis
et auferent. Vocavit autem rex israel omnes seniores terre
et ait. Animadvertite et videte quoniam insidietur nobis. Misit
enim ad me pro uxoribus meis et filiis et pro argento
et auro et non abnui. Dixeruntque omnes maiores natu
et universus populus ad eum. Non audias neque acquiescas
illi. Respondit itaque nuntiis Benadab. Dicite domino meo
regi. Omnia propter que misisti ad me servus tuus in initio
faciam: hanc autem rem facere non possum. Reversique nuntii
retulerunt ei. Qui remisit et ait. Hec faciant mihi dii
et hec addant si suffecerit pulvis samarie pugillis omnis
populi qui sequitur me. Et respondens rex israel ait. Dicite
ei. Ne glorietur accinctus eque ut discinctus. Factum
est autem cum audisset Benadab verbum istud bibebat ipse
et reges in umbraculis et ait servis suis. Cirumdate
civitatem: et circumdederunt eam. Et ecce propheta unus
accedens ad achab regem israel ait. Hec dicit dominus. Certe
vidisti multitudinem hanc nimiam. Ecce ego tradam eam
in manu tua hodie: ut scias quia ego sum dominus. Et ait
achab. Per quem? Dixitque ei. Hec dicit dominus. Per pedis-
sequos principum provinciarum. Et ait. Quis incipiet preliari?
Et ille dixit. Tu. Recensuit ergo pueros principum provin-
ciarum et reperit numerum ducentorum triginta duorum
et post eos recensuit populum omnes filios israel. vii. milia.
Et egressi sunt meridie. Benadab autem bibebat temu-
lentus in umbraculo suo et reges xxx ii cum eo qui
ad auxilium eius venerant. Egressi sunt autem pueri
principum provinciarum in prima fronte. Misit itaque (nuntios)
Benadab. Qui nuntiaverunt ei dicentes. Viri egres-
si sunt de samaria. At ille ~~dixit~~ (sive) ait. Pro pace veni-
unt apprehendite eos vivos. sive ut prelientur vivos eos
capite. Egressi sunt ergo pueri principum provinciarum
et reliquus exercitus sequebatur eos et percussit unusquisque

virum qui contra se venerat fugeruntque syri et persecutus
est eos israel. Fugit quoque benadab rex syrie in equo cum
equitibus. Nec non et egressus rex israel percussit equos
et currus et percussit syriam plaga magna. Accedens
autem propheta ad regem israel dixit ei. Vade et confortare et
scito et vide quid facias. Sequenti enim anno rex syrie ascen
det contra te. Servi vero regis syrie dixerunt ei. Dii montium
sunt eorum dii et ideo superaverunt nos. Sed melius
est ut pugnemus contra eos in campestribus et obtine
bimus eos. Tu ergo verbum hoc fac. Amove reges sin
gulos ab exercitu suo et pone principes pro eis et instaura
numerum militum qui ceciderunt de tuis et equos secundum
equos pristinos et currus secundum currus quos ante habu
isti et pugnabimus contra eos in campestribus et vide
bis quod obtinebimus eos. Credidit consilio eorum et fecit ita.
Igitur postquam annus transierat recensuit benadab syros
et ascendit in affech ut pugnaret contra israel. Porro filii
israel recensiti sunt et acceptis cibariis profecti sunt ex
adverso. Castraque metati sunt contra eos quasi duo par
vi greges caprarum. Syri autem repleverunt terram. Et accedens
unus vir dei dixit ad regem israel. Hec dicit dominus. Quia
dixerunt syri deus montium est dominus et non est deus
vallium. Dabo omnem multitudinem grandem hanc in manu
tua et scietis quia ego sum dominus. Dirigebantque septem
diebus ex adverso hii atque illi acies. Septima autem
die commissum est bellum. Percusseruntque filii israel
de syris centum milia peditum in die una. Fugerunt autem
qui remanserant in affech civitatem et cecidit murus
super xxvii milia hominum qui remanserant. Porro
benadab fugiens ingressus est civitatem in cubiculo
quod erat intra cubiculum. Dixeruntque ei servi sui.
Ecce audivimus quod reges domus israel clementes sint. Ponamus
itaque saccos in lumbis nostris et funiculos in capitibus nostris
et egrediamur ad regem israel forsitan salvabit animas nostras.
Accinxerunt itaque saccis lumbos suos et posuerunt funiculos

in capitibus suis in capitibus suis Veneruntque ad regem
israel et dixerunt Servus tuus Benadab dicit Vivat
oro te anima mea Et ille ait Si adhuc vivit frater meus
est Quod acceperunt viri pro honore [omine] et festinantes rapu
erunt verbum ex ore eius atque dixerunt Frater tuus
Benadab vivit Et dixit eis Ite et adducite eum Egressus
est ergo ad eum Benadab et elevavit eum in currum
suum Qui dixit ei Civitates quas tulit pater meus a patre
tuo reddam tibi et plateas fac tibi in damasco sicut fecit
pater meus in samaria et ego federatus recedam a te
Pepigit ergo fedus et dimisit eum Tunc vir quidam
de filiis prophetarum dixit ad socium suum in sermone domini
percute me At ille noluit percutere Cui ait Quia noluisti
audire vocem domini Ecce recedes a me et percutiet
te leo Cumque paululum recessisset ab eo invenit eum
leo atque percussit Sed et alterum inveniens virum dixit
ad eum percute me Qui percussit eum et vulneravit.
Abiit ergo propheta et occurrit regi in via et mutavit asp
sione pulveris os et oculos suos Cumque rex transiret
clamavit ad regem et ait Servus tuus egressus est ad
proeliandum ~~in~~ cominus Cumque fugisset vir unus adduxit
eum quidam ad me et ait Custodi virum istum Qui si lapsus
fuerit erit anima tua pro anima eius aut talentum ar
genti appendes Dum autem ego turbatus huc illucque me
verterem subito non comparuit Et ait rex israel ad eum Hoc
est iudicium tuum quod ipse decrevisti At ille statim abstersit pul
verem de facie sua et cognovit eum rex israel quod esset de prophe
tis Qui ait ad eum Hec dicit dominus Quia dimisisti virum
dignum morte de manu tua erit anima tua pro anima eius
et populus tuus pro populo eius Reversus est igitur rex israel
in domum suam audire contempnens et furibundus venit
Post verba autem hec tempore/ in samariam c. XXI
illo vinea erat naboth yezrahelite que erat in yez
rael iuxta palacium achab regis samarie Locutus
est ergo Achab ad naboth dicens Da michi vineam

tuam ut faciam michi ortum olerum quia vicina est et
prope domum meam dabo que tibi pro ea vineam meliorem aut si tibi
commodius putas argenti precium quanto digna est. Cui respondit
naboth Propicius sit michi dominus ne dem hereditatem patrum
meorum tibi. Venit ergo achab in domum suam indignans
et frendens super verbo quod locutus ad eum fuerat naboth
yezraelites dicens Non dabo tibi hereditatem patrum meorum
Et proiciens se in lectulum suum avertit faciem suam ad parietem
et non comedit panem. Ingressa est autem ad eum yezabel
uxor sua dixitque ei quid est hoc unde anima tua contristata est
et quare non comedis panem. Qui respondit ei locutus sum
naboth yezraelite et dixi ei Da michi vineam tuam
accepta pecunia aut si tibi placet dabo tibi vineam pro ea
Et ille ait non dabo tibi vineam meam. Dixit ergo ad eum
yezabel uxor eius Grandis auctoritatis es et bene regis
regnum israel. Surge et comede panem et equo esto animo
Ego dabo tibi vineam naboth yezraelite. Scripsit itaque litteras
ex nomine achab et signavit eas anulo eius et misit ad
maiores natu et ad optimates qui erant in civitate eius
et habitabant cum naboth. Litterarum autem erat ista sententia Pre-
dicate ieiunium et sedere facite naboth inter primos populi
et submittite duos viros filios belial contra eum ut falsum testimonium
dicant Benedixit naboth deum et regem et educite eum
et lapidate sicque moriatur. Fecerunt ergo cives eius maiores
natu et optimates qui habitabant cum eo in urbe sicut
preceperat eis yezabel et sicut scriptum erat in litteris quas
miserat ad eos. Predicaverunt ieiunium et sedere fecerunt
naboth inter primos populi. Et adductis duobus viris filiis
dyaboli fecerunt eos sedere contra eum. At illi scilicet
ut viri dyabolici dixerunt contra eum testimonium coram
omni multitudine Benedixit naboth deum et regem. Quam
ob rem eduxerunt eum extra civitatem et lapidibus inter-
fecerunt. Miseruntque ad yezabel dicentes lapidatus
est naboth et mortuus est. Factum est autem cum audisset
yezabel lapidatum naboth et mortuum locuta est ad achab

Surge possi(de) vineam naboth jezrahelite qui noluit tibi acquiescere
et dare eam tibi accepta pecunia Non enim vivit naboth sed mortuus
est. Cumque audisset achab mortuum vz naboth surrexit et descen-
debat in vineam naboth jezrahelite ut possideret eam. Factus est
igitur sermo domini ad heliam thesbiten dicens Surge et descende
in occursum achab regis israel qui est in samaria Ecce ad vi-
neam naboth descendit ut possideat eam. Et loqueris ad eum
dicens Hec dicit dominus Occidisti insuper et possedisti. et post hec
addes Hec dicit dominus In loco hoc in quo linxerunt canes san-
guinem naboth lambent quoque tuum sanguinem Et ait achab
ad heliam Num invenisti me inimicum tibi Qui dixit
inveni. Eo quod venundatus sis ut faceres malum in conspectu
domini Ecce ego inducam super te malum et demetam po-
steriora tua. et interficiam de achab mingentem ad parietem
et clausum et ultimum in israel. et dabo domum tuam sicut
domum jeroboam filii nabath. et sicut domum baasa filii
ahija. Quia egisti ut me ad iracundiam provocares et
peccare fecisti israel Sed et jezabel locutus est dicens Canes
comedent jezabel in agro jezrahel Si mortuus fuerit a-
chab in civitate comedent eum canes Si autem mortuus
fuerit in agro comedent eum volucres celi Igitur non fuit
alter talis ut achab qui venundatus est ut faceret malum
in conspectu domini Concitavit enim eum jezabel uxor sua et
abhominabilis effectus est in tantum ut sequeretur ydola que
fecerant amorrei quos consumpsit dominus a facie filiorum israel
Itaque cum audisset sermones istos scidit vestimenta sua et operuit
cilicio carnem suam ieiunavitque et dormivit in sacco et am-
bulavit demisso capite Factus est autem sermo domini ad heliam
thesbiten dicens Nonne vidisti humiliatum achab coram
me Quia igitur humiliatus est mei causa Non inducam
malum in diebus eius sed in diebus filii sui inferam malum
in domum eius

XXII

Transierunt igitur
tres anni absque bello inter syriam et israel In anno
autem tercio descendit josaphat rex juda ad regem
israel Dixitque rex israel ad servos suos Ignoratis quod nostra sit

Postea hec dicit dominus

Ramoth galaad et negligimus tollere eam de manu regis
Syrie Et ait ad iosaphat Venies ne mecum ad preliandum in ramoth
galaad Dixit quoque iosaphat ad regem israel Sicut ego sum ita
et tu populus meus et populus tuus unum sunt et equites mei et
equites tui Dixitque iosaphat ad regem israel Quere oro te sermonem
domini hodie Congregavit ergo rex israel prophetas quadringentos circiter viros
et ait ad eos Ire debeo in ramoth galaad ad bellandum an quiescere
Qui responderunt Ascende et dabit eam dominus in manu regis
Dixit autem iosaphat Non est hic propheta domini quispiam ut in
terrogemus per eum Et ait rex israel ad iosaphat Remansit vir
unus per quem possumus interrogare dominum sed ego odi eum
quia non prophetat michi bonum sed malum Micheas filius
hiemla Cui iosaphat ait Ne loquaris ita rex israel Vo
cavit ergo rex israel eunuchum quendam et dixit ei Festi
na adducere micheam filium hiemla Rex autem israel et
iosaphat rex iuda sedebant unusquisque in solio suo vestiti
cultu regio in area iuxta ostium porte samarie et univer
si prophete prophetabant in conspectu eorum Fecit quoque sibi
sedechias filius chanaan cornua ferrea et ait Hec dicit
dominus hiis ventilabis syriam donec deleas eam Omnesque pro
phete similiter prophetabant dicentes Ascende in ramoth galaad
et vade prospere et tradet dominus in manu regis Nuncius vero
qui ierat ut vocaret micheam locutus est ad eum dicens Ecce
sermones prophetarum uno ore regi bona predicant sit ergo et
sermo tuus similis eorum et loquere bona Cui micheas ait
Vivit dominus quia quodcumque dixerit michi dominus hoc loquar
Venit itaque ad regem et ait illi rex Michea ire debemus
in ramoth galaad ad preliandum an cessare Cui ille
respondit Ascende et vade prospere et tradet dominus in manu regis
Dixit autem rex ad eum Iterum atque iterum adiuro te ut non
loquaris michi nisi quod verum est in nomine domini
Et ille ait Vidi cunctum israel dispersum in montibus
quasi oves non habentes pastorem Et ait dominus Non habent
dominum isti Revertatur unusquisque in domum suam in pace
Dixit ergo rex israel ad iosaphat Numquid non dixi tibi

[illegible]

quia non prophetat michi bonum sed semper malum. Ille vero addens
ait Propterea audi sermonem domini. Vidi dominum sedentem super solium
suum et omnem exercitum celi assistentem ei a dextris et a
sinistris. et ait dominus Quis decipiet achab regem israel ut ascendat
et cadat in ramoth galaad Et dixit unus verba huiuscemodi et
alius aliter Egressus est autem spiritus et stetit coram domino et ait Ego
decipiam illum Cui locutus est dominus In quo Et ille ait Egrediar
et ero spiritus mendax in ore omnium prophetarum eius Et ait dominus:
Decipies et prevalebis Egredere et fac ita Nunc igitur ecce
dedit dominus spiritum mendacii in ore omnium prophetarum tuorum
qui hic sunt. et dominus locutus est contra te malum. Accessit
autem sedechias filius chanaan et percussit micheam in maxil
lam et dixit Me ne ergo dimisit spiritus domini et locutus est
tibi Et ait micheas Visurus es in die illa quando ingredieris
cubiculum intra cubiculum ut abscondaris Et ait rex israel
Tollite micheam et maneat apud ammon principem civita
tis et apud ioas filium amelech. et dicite eis Hec dicit rex
Mittite virum istum in carcerem et sustentate eum pane tri
bulationis et aqua angustie donec revertar in pace. Dixitque
micheas Si reversus fueris in pace non est locutus dominus in me
Et ait audite populi omnes Ascendit itaque rex israel et iosaphat
rex iuda in ramoth galaad. Dixitque rex israel ad iosaphat
Sume arma et ingredere prelium et induere vestibus tuis
Porro rex israel mutavit habitum suum et ingressus est bellum
Rex autem syrie preceperat principibus curruum triginta duobus
dicens Non pugnabitis contra minorem et maiorem quempiam
nisi contra regem israel solum Cum ergo vidissent principes
curruum iosaphat suspicati sunt quod rex israel esset ipse et im
petu facto pugnabant contra eum Et exclamavit iosaphat
et dominus liberavit eum intellexeruntque principes curruum
quod non esset rex israel et cessaverunt ab eo Unus autem quidam
tetendit arcum in incertum sagittam dirigens et casu per
cussit regem israel inter pulmonem et stomachum At ille
dixit aurige suo Verte manum tuam et eice me de exercitu
quia graviter vulneratus sum Commissum est ergo prelium

[illegible]

siriis

in die illa. et rex israel stabat in curru suo contra syros et mortuus
est vespere. Fluebat autem sanguis plage in sinum eius currus et
preco personuit in vniverso exercitu antequam sol occumberet dicens Vnus
quisque revertatur in civitatem et in terram suam. Mortuus
est autem rex et perlatus est in samariam. Sepellierunt que regem in sama
ria. et laverunt currum in piscina samarie et linxerunt
canes sanguinem eius et habenas laverunt iuxta verbum domini
quod locutus fuerat Rex in manu helie servi sui. Reliqua
vero sermonum achab et vniversa que fecit et domus eburne
quam edificavit. cunctarum que urbium quas extruxerat Non-
ne scripta sunt in libro verborum dierum regum israel. Dormi
vit ergo achab cum patribus suis et regnavit ochosias
filius eius pro eo. Josaphat filius aza regnare ceperat super
iudam Anno quarto achab regis israel. xxxv annorum erat
cum regnare cepisset et xxv annis regnavit in ierusalem. No-
men matris eius azuba filia salahi. Et ambulavit in omni
via aza patris sui. et non declinavit ex ea. Fecit que quod rectum
est in conspectu domini. verumtamen excelsa non abstulit. ad
huc enim populus sacrificabat et adolebat incensum in excelsis.
pacem que habuit iozaphat cum rege israel. Reliqua autem verborum
iosaphat et opera eius que gessit et prelia Nonne hec scripta sunt
in libro verborum dierum regum iuda. Sed et reliquias effeminatorum
qui remanserant in diebus patris eius abstulit de terra.
Nec erat tunc rex constitutus in edom. Rex vero iosaphat
fecerat classes in mari que navigarent in ophir propter
aurum. Et ire non potuerunt quia confracte sunt in asiongo
ber. Tunc ait Othosias filius achab ad iosaphat. Vadant
servi mei cum servis tuis in navibus. et noluit iosaphat.
Dormivit que cum patribus suis et sepultus est cum eis in civitate
david patris sui. Regnavit que ioram filius eius pro eo. Othozias
autem filius achab regnare ceperat super israel in samaria anno xvii io
saphat regis iuda. Regnavit que super israel duobus annis. Et fecit malum in
conspectu domini et ambulavit in via patris sui et matris sue et in via ieroboam
filii nabath qui peccare fecit israel. Servivit que baal et adoravit eum et irri
tavit dominum deum israel iuxta omnia que fecerat pater eius

Regum liber tercius explicit. Se-
quitur iam per auxilium dei quartus. Regum iiij

Prevaricatus est autem moab in israel
postquam mortuus est achab. Ceciditque o-
chozias per cancellos cenaculi sui quod
habebat in samaria. et egrotavit. misit-
que nuncios dicens ad eos. ite consulite bel-
zebub deum accharon. Utrum vivere queam
de infirmitate mea hac. Angelus autem
domini locutus est ad heliam thesbiten dicens
Surge ascende in occursum nunciorum regis
samarie et dices ad eos. Numquid non est deus in
israel. ut eatis ad consulendum belzebub deum ac-
charon. Quamobrem hec dicit dominus. De lectulo super
quem ascendisti non descendes sed morte morieris. Et
abiit helias. Reversique sunt nuncii ad ochoziam. Qui dixit eis
Quare reversi estis. At illi responderunt ei. Vir occurrit
nobis et dixit ad nos. Ite et revertimini ad regem qui
misit vos et dicetis ei. Hec dicit dominus. Numquid non erat deus
in israel. quia mittis ut consulatur belzebub deus accharon
Ideo de lectulo super quem ascendisti non descendes sed morte
morieris. Qui dixit eis. Cuius figure et habitus est vir qui
occurrit vobis et locutus est verba hec. At illi dixerunt ei.
Vir pilosus et zona pellicea accinctus renibus. Qui
ait. helias thesbites est. Misitque ad eum quinquagenarium
principem et quinquaginta qui erant cum eo. Qui ascendit ad eum
Sedentique in vertice montis ait. Homo dei rex precepit ut descen-
das. Respondensque helias dixit quinquagenario. Si homo dei
sum. descendat ignis de celo et devoret te et quinquaginta
tuos. Descendit itaque ignis de celo et devoravit eum et quinquaginta
qui erant cum eo. Rursumque misit ad eum principem quinquage-
narium alterum. et quinquaginta cum eo. Qui locutus est illi. Ho-
mo dei hec dicit rex. Festina. descende. Respondens helias ait. Si
homo dei sum. descendat ignis de celo et devoret te et .l.
tuos. Descendit ignis de celo et devoravit illum et .l. eius

Iterum misit principem quinquagenarium tertium et l qui
erant cum eo. Qui cum venisset curvavit genua contra
helyam et precatus est eum et ait Homo dei noli despicere
animam meam et animas filiorum tuorum qui mecum sunt.
Ecce descendit ignis de celo et devoravit duos principes quinqua-
genarios primos et quinquaginta qui cum eis erant.
Sed nunc obsecro ut miserearis anime mee. Locutus est autem an-
gelus domini ad heliam dicens. Descende cum eo ne timeas. Sur-
rexit igitur helyas et descendit cum eo ad regem Et locutus
est ei Hec dicit dominus quia misisti nuncios ad consulendum
belzebub deum accharon quasi non esset deus in israel a quo pos-
ses interrogare sermonem ideo de lectulo super quem ascendisti non
descendes sed morte morieris. Mortuus est ergo iuxta sermonem
domini quem locutus est helias Et regnavit ioram filius
eius pro eo Anno secundo ioram filii iosaphat regis iude Non
enim habebat filium Reliqua autem verborum othozie que opera-
tus est nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum regum israel

ii Factum est autem cum levare vellet dominus
heliam per turbinem in celum ibant helyas et ely-
zeus de galgalis. Dixit helias ad helizeum Sede
hic quia dominus misit me usque bethel. Cui ait helizeus Vivit
dominus et vivit anima tua quia non derelinquam te
a Cumque descendissent bethel Egressi sunt filii prophetarum
qui erant in bethel ad helizeum et dixerunt ei Numquid
nosti quia hodie dominus tollet dominum tuum a te Qui respondit Ego
novi silete. Dixit autem helias ad helizeum Sede hic quia
dominus misit me ~~in~~ ad iericho Et ille ait Vivit dominus et vivit
anima tua quia non derelinquam te. Cumque venissent
iericho accesserunt filii prophetarum qui erant in iericho ad
helizeum et dixerunt ei Numquid nosti quia dominus tollet
hodie dominum tuum a te et ait Ego novi silete. Dixit autem
ei helyas Sede hic quia dominus misit me ad iordanem Qui
ait Vivit dominus et vivit anima tua quia non derelin-
quam te. Ierunt igitur ambo pariter et l viri de filiis
prophetarum secuti sunt eos qui et steterunt econtra de longe

(in iericho)

Illi autem ambo stabant super iordanem Tulit que helyas pallium suum
et involuit illud et percussit aquas que divise sunt in vtramque
partem et transierunt ambo per siccum. Cumque transissent. he-
lyas dixit ad helizeum Postula quod vis vt faciam tibi antequam
tollar a te Dixitque helizeus Obsecro vt fiat duplex spiritus
tuus in me Qui dixit Rem difficilem postulasti Attamen
si videris me quando tollar a te. erit quod petisti Si autem non videris
non erit Cumque simul pergerent et incedentes sermocinarentur
Ecce currus igneus et equi ignei diviserunt vtrumque Et
ascendit helias per turbinem in celum Helizeus autem videbat
et clamabat. Pater mi pater mi. currus israel et auriga eius
et non vidit eum amplius. Apprehendit que vestimenta sua
et scidit ea in duas partes Et levavit pallium helie quod ceciderat
ei Reversusque stetit super ripam iordanis. et pallio helie quod
ceciderat ei percussit aquas et non sunt divise Et dixit vbi est deus
verbum helie etiam nunc. percussit que aquas et divise sunt
huc atque illuc et transijt helizeus Videntes filij prophe-
tarum qui erant in iericho. e contra dixerunt Requievit
spiritus helie super helizeum. et venientes in occursum eius
adoraverunt eum proni in terram Dixerunt que illi Ecce
cum servis tuis sunt .l. viri. fortes qui possunt ire et que-
rere dominum tuum Ne forte tulerit eum spiritus domini et proiecerit
eum in vno montium aut in vna vallium Qui ait No-
lite mittere Coegerunt que eum donec acquiesceret et diceret Mittite Et
Et miserunt .l. viros Qui cum quesissent tribus diebus
non invenerunt Et reversi sunt ad eum At ille habitabat
in iericho Dixitque eis Numquid non dixi vobis Nolite
mittere Dixerunt quoque viri civitatis ad helizeum Ecce
habitacio civitatis huius optima est. sicut tu domine perspicis
sed aque pessime sunt et terra sterilis At ille ait Afferte
michi vas novum. et mittite in illud sal Qui cum attulissent
Egressus ad fontes aquarum misit in eos sal. et ait Hec dicit
dominus Sanavi aquas has. et non erit in eis vltra mors
neque sterilitas Sanate sunt ergo aque vsque ad diem hanc
iuxta verbum helizei quod locutus est

III

Ascendit autem helizeus in bethel Cumque ascenderet
per viam pueri parvi egressi sunt de civitate et illu
debant ei dicentes Ascende calve ascende calve Qui
cum respexisset vidit eos et maledixit eis in nomine domini Egres
sique sunt duo ursi de saltu et laceraverunt ex eis xlii pueros
Abiit autem inde in montem carmeli et inde reversus est sa
mariam Ioram vero filius achab regnavit super israel
in samaria anno xviii iosaphat regis iuda Regnavit
que xii annis et fecit malum in conspectu domini sed non
sicut pater eius et mater Tulit enim statuas baal quas fecerat pa
ter eius Verumtamen peccatis ieroboam filii nabath qui pecca
re fecit israel adhesit nec recessit ab eis Porro mesa rex
moab nutriebat pecora multa et solvebat regi israel cen
tum milia agnorum et centum milia arietum cum velleribus
suis Cumque mortuus fuisset achab prevaricatus est fedus
quod habebat cum rege israel Egressus est igitur rex ioram
in die illa de samaria et recensuit universum israel Misitque
ad iosaphat regem iuda dicens Rex moab recessit a me
veni mecum contra moab ad prelium Qui respondit Ascen
dam meus est tuus est populus meus populus tuus est Et equi
mei equi tui Dixitque per quam viam ascendemus At
ille respondit per desertum ydumee Perrexerunt igitur
rex israel et rex iuda et rex edom et circumierunt per
viam septem dierum nec erat aqua exercitui et iumentis
que sequebantur eos Dixit rex israel heu heu heu Congre
gavit nos deus tres reges ut traderet nos in manu mo
ab Et ait iosaphat Estne hic propheta domini ut deprecemur
dominum per eum Et respondit unus de servis regis israel
Est hic helizeus filius saphat qui fundebat aquam
super manus helie Et ait iosaphat Est apud eum sermo
domini Descenditque ad eum rex israel et iosa
phat rex iuda et rex edom Dixit autem helizeus ad regem
israel Quid mihi et tibi est vade ad prophetas patris tui
et matris tue Et ait illi rex israel Quare congregavit
dominus tres reges hos ut traderet eos in manus moab Dixit

Heu post colligi allegoria
Cebit cum ieremias ad [illegible]
quam viii [illegible] propheta
[illegible] vt fleret et
plangeret et pendens in
cruce loquitur post [illegible]
[illegible] eis quod cum [illegible]
[illegible] nescit [illegible] impetra
[illegible] que petierat [illegible]
[illegible] et [illegible] milia
[illegible] et usque ad [illegible]
[illegible] eis [illegible]
penitentie per quos per
[illegible] eius blasphe
mia egressi sunt duo ursi
de pluribus gentium [illegible]
[illegible] et tyti et bla
sphemantes pueros [illegible]
dente vero elyzeo in templo
dei hoc cum interpretatur bethel
[illegible] consona illudentes
[illegible] atque laceravit
et [illegible] tempore [illegible] appellatur
[illegible] civitas [illegible]
[illegible] et [illegible] non [illegible]
[illegible] vel [illegible] vocatur
sodoma et egyptus et [illegible]
[illegible] nova civitas qua
fluminis impetus letificat
[illegible] qua media [illegible]
[illegible] totius orbis [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] ruinas templi [illegible]
[illegible] plangat [illegible] et
[illegible] tuba [illegible]
[illegible] videat [illegible] terra
[illegible] et dicat [illegible]
[illegible] locus [illegible] et [illegible]
[illegible] illud [illegible] et [illegible]
[illegible] eius [illegible]
[illegible]

autem heliseus. Vivit dominus exercituum in cuius conspectu sto quia
si non vultum Josaphat regis juda erubescerem nec attendissem
quidem te nec respexissem. Nunc autem adducite michi psal
ten. Cumque caneret psaltes facta est super eum manus
domini et ait. Hec dicit dominus Facite alveum torrentis huius
fossas et fossas. Hec enim dicit dominus Non videbitis ventum
neque pluviam et alveus iste replebitur aquis et bibetis
vos et familie vestre et iumenta vestra. Parumque hoc est in
conspectu domini. Insuper tradet etiam moab in manus vestras
et percutietis omnem civitatem munitam et omnem urbem electam et
et universum lignum fructiferum succidetis. Cunctosque
fontes aquarum obturabitis et omnem agrum egregium
operietis lapidibus. Factum est igitur mane quando sa
crificium offerri solet Ecce aque veniebant per viam edom
et repleta est terra aquis. Universi autem moabite audientes quod ascen
dissent reges ut pugnarent adversum eos Convoca
verunt omnes qui accincti erant balteo desuper et steterunt
in finibus suis. Primoque mane surgentes et orto iam sole
ex adverso aquarum viderunt moabite e contra aquas rubras
quasi sanguinem. Dixeruntque Sanguis gladii est pugnaverunt
reges contra se et cesi sunt mutuo. Nunc perge ad predam
moab. Perrexeruntque in castra israel. Porro consurgens israel
percussit moab. At illi fugerunt coram eis. Venerunt igitur
qui vicerant et percusserunt moab et civitates destruxerunt
et omnem agrum optimum mittentes singuli lapides reple
verunt Et universos fontes aquarum obturaverunt et omnia
ligna fructifera succiderunt ita ut muri tantum fictiles
remanerent et circumdata est civitas a fundibulariis et mag
na ex parte percussa. Quod cum vidisset rex moab prevaluisse
scilicet hostes tulit secum septingentos viros educentes gla
dium ut irrumperent ad regem edom et non potuerunt. Ar
ripiensque filium suum primogenitum qui regnaturus
erat pro eo obtulit holocaustum super murum. Et
facta est indignacio magna in israel. Statimque reces
serunt ab eo et reversi sunt in terram suam.

IIII

Mulier autem quedam de uxoribus prophetarum cla-
mauit ad helizeum prophetam dicens. Seruus tuus
vir meus mortuus est. et tu nosti quia fuit seruus
tuus timens deum. Et ecce creditor venit. vt tollat duos
filios meos ad seruiendum sibi. Cui dixit helizeus. Quid
vis vt faciam tibi. Dic michi quid habes in domo tua. At
illa dixit. Non habeo ancilla tua quicquam in domo mea ni-
si parum olei quo vngar. Cui ait. Vade et pete mutuo ab omnibus
vicinis tuis vasa vacua non pauca et ingredere. et claude
ostium. Et cum intransiectus fueris tu et filii tui mitte inde in omnia
vasa hec. et cum plena fuerint tolles. Iuit itaque mulier
et clausit ostium super se et super filios suos. Illi offerebant
vasa. et illa infundebat. Cumque plena fuissent vasa dixit
ad filium suum. Affer michi adhuc vas. Et ille respondit. Non habeo.
Stetitque oleum. Venit autem mulier et indicauit homini dei.
Et ille. Vade inquit vende oleum et redde creditori tuo.
Tu autem et filii tui viuite de reliquo. Facta est autem quedam
dies et transiebat helizeus per Sunam ciuitatem. Erat autem
ibi mulier magna que tenuit eum vt comederet panem.
Cumque frequenter inde transiret declinabat ad eam vt
comederet panem. Que dixit ad virum suum. Animaduerto
quod vir dei sanctus est iste qui transit per nos frequenter.
Faciamus ergo ei cenaculum paruum. et ponamus in eo
lectulum et mensam. et sellam et candelabrum vt cum
venerit ad nos maneat ibi. Facta est igitur dies quedam. et
veniens diuertit in cenaculum et requieuit ibi. Dixitque ad
Giezi puerum suum. Voca Sunamitem istam. Qui cum vocasset
eam. et illa stetisset coram eo. dixit ad puerum suum. Loquere
ad eam. Ecce sedule in omnibus ministrasti nobis. et quid
vis faciam tibi. Numquid habes negotium. et vis vt loquar
regi siue principi milicie. Que respondit. In medio populi
mei habito. Et ait. Quid ergo vult vt faciam ei. Dixitque
Giezi. Ne queras. filium enim non habet et vir eius senex est. Pre-
cepit itaque vt vocaret eam. Que cum vocata fuisset et
stetisset ad ostium. dixit ad eam. In tempore isto et in hac eadem hora

si vita comes fuerit habebis in utero filium At illa respondit Noli
queso domine mi vir dei noli mentiri ancille tue Et concepit
mulier et peperit filium in tempore et in hora eadem quam di
xerat ei helizeus Crevit autem puer et cum esset quedam dies
et egressus isset ad patrem suum ad messores ait patri suo Caput
meum doleo caput meum doleo At ille dixit puero Tolle et
duc eum ad matrem suam Qui cum tulisset et duxisset eum
ad matrem suam posuit eum illa super genua sua usque ad me
ridiem et mortuus est Ascendit autem et collocavit eum super
lectulum hominis dei et clausit ostium Et egressa vocavit
virum suum et ait Mitte mecum obsecro unum de pueris et
ut excurram usque ad hominem dei et revertar Qui ait illi
Quam ob causam vadis ad eum Hodie non sunt kalende
neque sabbatum Que respondit Vadam Stravitque asinam et
precepit puero Mina et perge ne mihi moram facias
in eundo et hoc age quod precipio tibi Profecta est igitur et venit
ad virum dei in montem carmeli Cumque vidisset eam
vir dei e contra ait ad giezi puerum suum Ecce sunamitis
illa Vade ergo in occursum eius et dic ei Recte ne agitur
circa te et circa virum tuum et circa filium tuum Que respondit ei
Recte Cumque venisset ad virum dei in montem apprehendit
pedes eius Et accessit giezi ut amoveret eam Et ait homo
dei Dimitte illam anima enim eius in amaritudine est
et dominus celavit a me et non indicavit mihi Que dixit illi
Numquid petivi filium a domino meo Numquid non dixi tibi ne
illudas me Et ille ait ad giezi Accinge lumbos tuos et tol
le baculum meum in manu tua et vade Si occurrerit tibi
homo non salutes eum Et si salutaverit te quispiam non respon
deas illi et pone baculum meum super faciem pueri Por
ro mater pueri ait Vivit dominus et vivit anima tua
non dimittam te Surrexit ergo et secutus est eam Giezi autem
precesserat ante eos et posuerat baculum super faciem pu
eri et non erat vox neque sensus Reversusque est in occursum
eius et nunciavit ei dicens Non surrexit puer Ingressus
est ergo helizeus domum et ecce puer iacebat mortuus

in lectulo eius Ingressusque clausit ostium super se et super
puerum et oravit ad dominum Et ascendit et incubuit
super puerum Posuitque os suum super os eius et oculos
suos super oculos eius et manus suas super manus
eius et incurvavit se super eum et calefacta est caro pu
eri At ille reversus deambulabat in domo semel huc atque
illuc Et ascendit et incubuit super eum et oscitavit puer
septies aperuitque oculos At ille vocavit Giezi et dixit
ei Voca Sunamitem hanc Que vocata ingressa est ad
eum Qui ait tolle filium tuum Venit illa et corruit ad
pedes eius et adoravit super terram Tulitque filium suum
et egressa est Et Helizeus reversus est in Galgala Erat
autem fames in terra Et filii prophetarum habitabant
coram eo Dixitque uni de pueris suis Pone ollam
grandem et coque pulmentum filiis prophetarum Et egressus
est unus in agrum ut colligeret herbas agrestes Inve
nitque quasi vitem silvestrem et collegit ex ea colocyn
tidas agri et implevit pallium suum et reversus concidit
in ollam pulmenti nesciebat enim quid esset Infuderunt
ergo sociis ut comederent Cumque gustassent de coctione
Exclamaverunt dicentes Mors in olla vir dei et non
potuerunt comedere At ille Afferte inquit farinam

Hoc herba / us no [illegible]

Cumque attulissent et misit in ollam et ait Infundite turbe
ut comedant et non fuit quicquam amaritudinis in
olla Vir autem quidam venit de Balsalisa deferens
viro dei panes primitiarum et xx panes hordeaceos
et frumentum novum in pera sua At ille dixit Da
populo ut comedat Benedixitque (Respondit) ei minister eius Quantum
est hoc ut apponam coram centum viris Rursum ille
Da ait populo ut comedat Hec enim dicit dominus Comedent
et supererit Posuit itaque coram eis Qui comederunt
et superfuit iuxta sermonem domini

Naaman autem princeps militie regis Syrie
erat vir magnus apud dominum suum et honora
tus per illum enim dedit dominus salutem Syrie Erat

Erat autem vir fortis et dives sed leprosus. Porro de Syria egressi
fuerant latrunculi et captivam duxerant de terra Israel puellam
parvulam. Que erat in obsequio uxoris Naaman. Que ait ad
dominam suam: Utinam fuisset dominus meus ad prophetam qui est in
Samaria: profecto curasset eum a lepra sua quam habet. Ingres-
sus est itaque Naaman ad dominum suum et nunciavit ei dicens:
Sic et sic locuta est puella de terra Israel. Dixitque ei rex
Syrie: Vade et mittam litteras ad regem Israel. Qui cum profectus
esset et tulisset secum decem talenta argenti et sex milia au-
reos et decem mutatoria vestimentorum. Detulit litteras
ad regem Israel in hec verba: Cum acceperis epistolam hanc
scito quod miserim ad te Naaman servum meum ut cures eum
a lepra sua. Cumque legisset rex Israel litteras, scidit vestimenta
sua et ait: Numquid deus sum ut occidere possim et vivificare
et quia iste misit ad me ut curem hominem a lepra sua. Animad-
vertite et videte quod occasiones querit adversum me. Quod cum audis-
set vir dei Helizeus scidisse videlicet regem Israel vestimenta sua, misit
ad eum dicens: Quare scidisti vestimenta tua? Veniat ad me et
sciat prophetam esse in Israel. Venit ergo Naaman cum equis
et curribus et stetit ad ostium domus Helizei. Misitque ad eum He-
lizeus nuncium dicens: Vade et lavare septies in Iordane et re-
cipiet caro tua sanitatem atque mundaberis. Iratus Naaman rece-
bat dicens: Putabam quod egrederetur ad me et stans invocaret
nomen dei sui et tangeret manu sua locum lepre et curaret
me. Numquid non meliores sunt Abana et Pharphar fluvii
Damasci omnibus aquis Israel ut laver in eis et munder? Cum
ergo vertisset se et abiret indignans, accesserunt ad eum servi sui
et locuti sunt ad eum: Pater et si rem grandem dixisset tibi prophe-
ta certe facere debueras; quanto magis quia nunc dixit tibi: Lavare
et mundaberis. Descendit ergo et lavit in Iordane septies iuxta
sermonem viri dei et restituta est caro eius sicut caro pueri parvuli et
mundatus est a lepra. Reversusque ad virum dei cum universo
comitatu suo venit et stetit coram eo et ait: Vere scio quod non

alius

sit deus in universa terra nisi tantum deus israel. Obsecro itaque ut
accipias benedictionem a servo tuo. At ille respondit. Vivit dominus ante
quem sto quia non accipiam. Cumque vim faceret penitus non ac-
quievit. Dixitque naaman. Fiat ut vis. Sed obsecro concede michi
servo tuo ut tollam onus duorum burdonum de terra. Non enim faciet
servus tuus ultra holocaustum aut victimam diis alienis
nisi domino soli. Hoc autem solum est de quo depreceris dominum pro
servo tuo: quando ingredietur dominus meus templum Remmon
ut adoret et illo innitente super manum meam nisi ado-
ravero in templo remmon adorante eo in eodem loco et
ut ignoscat michi dominus servo tuo pro hac re. Qui dixit ei
Vade in pace. Abiit ergo ab eo electo terre tempore. Dixitque
giezi puer viri dei. Pepercit dominus meus naaman syro isti
ut non acciperet ab eo que attulit. Vivit dominus quia curram
post eum et accipiam ab eo aliquid. Et secutus est giezi
post tergum naaman. Quem cum vidisset ille currentem ad se
desiliit de curru in occursum eius et ait. Recte ne sunt omnia
et ait recte. Dominus meus misit me dicens. Modo venerunt
ad me duo adolescentes de monte effraym ex filiis prophetarum
da eis talentum argenti et vestes mutatorias duplices.
Dixitque naaman. Melius est ut duo talenta argenti accipies
et vestes mutatorias duplices. et coegit eum ligavitque duo talenta
in duobus saccis et duplicia vestimenta et imposuit duobus pu-
eris suis. Qui et portaverunt coram eo. Cumque venisset iam vespere
tulit de manu eorum et reposuit in domo dimisitque viros et
abierunt. Ipse autem ingressus stetit coram domino suo. Et dixit he-
lizeus. Unde venis giezi. Qui ait. Non ivit servus tuus
quoquam. At ille ait. Nonne cor meum in presenti erat quando reversus
est homo de curru suo in occursum tui. Nunc igitur accepisti
argentum et accepisti vestes ut emas oliveta et vineas
et oves et boves et servos et ancillas. Sed et lepra naaman
adherebit tibi et semini tuo usque in sempiternum. Et egressus
est ab eo leprosus quasi nix.

[illegible]

VI

Dixerunt autem filii prophetarum ad Helizeum Ecce locus
in quo habitamus coram te angustus est nobis:
Eamus usque ad iordanem et tollant singuli de silva
materias singulas ut edificemus domum ibi nobis ad habitan-
dum. Qui dixit Ite. et ait unus ex illis Veni ergo et tu
cum servis tuis. Respondit Ego veniam. Et abiit cum eis. Cumque
venissent ad iordanem cedebant ligna. Accidit autem ut cum unus
materiam succidisset caderet ferrum securis in aquam. Excla-
mavitque ille et ait. Heu heu heu domine mi et hoc ipsum mu-
tuo acceperam. Dixit autem homo dei. Ubi cecidit. At ille mon[s]tra-
vit ei locum. Precidit ergo lignum et misit illuc natavitque ferrum
Et ait tolle. et extendit manum suam et tulit illud. Rex autem
Syrie pugnabat contra israel. Consiliumque iniit cum servis suis
dicens In loco illo et illo ponamus insidias. Misit itaque
vir dei ad regem israel dicens Cave ne transeas ad locum illum
quia ibi syri in insidiis sunt. Misit itaque rex israel ad locum
quem dixerat ei vir dei et preoccupavit eum et observavit se
ibi non semel neque bis. Conturbatumque est cor regis syrie
pro hac re et convocatis servis suis ait Quare non indicatis michi
quis proditor mei sit apud regem israel. Dixitque unus
servorum eius. Nequaquam domine mi rex sed helizeus propheta qui est
in israel indicat regi israel omnia verba quecumque locutus fueris
in conclavi tuo. Dixit que eis Ite et videte ubi sit et mittam et
capiam eum. Annunciaveruntque ei dicentes Ecce in dothaim.
Misit ergo illuc equos et currus et robur exercitus sui. Qui cum
venissent nocte circumdederunt civitatem. Consurgens autem dilu-
culo minister viri dei egressus est. Vidit que exercitum in circui-
tu civitatis et equos et currus. Nunciavitque ei dicens. heu
heu domine mi quid faciemus. At ille respondit. Noli timere. plures
enim nobiscum sunt quam cum illis. Cumque orasset helizeus ait.
Domine aperi oculos pueri huius ut videat. Et aperuit
dominus oculos pueri et vidit et ecce mons plenus equorum et cur-
ruum igneorum in circuitu helizei. Hostes vero descenderunt

ad eum Porro helizeus orauit dominum dicens Percute ob
secro gentem hanc cecitate Percussitque eos dominus ne viderent
iuxta verbum helizei Dixit autem ad eos helizeus Non est
hec via nec est ista ciuitas sequimini me et ostendam vobis
virum quem queritis Duxit ergo eos in samariam Cumque
ingressi fuissent samariam Dixit helizeus Domine aperi
oculos istorum vt videant Aperuitque dominus oculos eorum
et viderunt se esse in medio samarie Dixitque rex israel
cum videret eos ad helizeum Numquid percuciam eos
pater mi At ille ait Non percuties Neque enim cepisti eos gla
dio et arcu tuo vt percucias Sed pone panem et aquam
coram eis vt comedant et bibant et vadant ad dominum
suum Appositaque est eis ciborum magna preparacio et comederunt
et biberunt et dimisit eos Abieruntque ad dominum suum
et vltra non venerunt latrones syrie in terram israel Factum
est autem post hec Congregauit benadab rex syrie vniuersum
exercitum suum et ascendit et obsidebat samariam Factaque
est fames magna in samaria et tamdiu obsessa est donec
venundaretur caput asini lxxx argenteis et quarta pars
cabi stercoris columbarum quinque argenteis Cumque rex israel
transiret per murum mulier quedam exclamauit ad eum
dicens Salua me domine mi rex Qui ait Non te saluet
dominus Unde saluare te possum de area vel de torculari Dixitque
ad eam rex Quid tibi vis Que respondit Mulier ista di
xit michi Da filium tuum vt comedamus eum hodie et filium
meum comedemus cras Coximus ergo filium meum et comedimus
Dixique ei die altero Da filium tuum vt comedamus eum Que
abscondit filium suum Quod cum audisset rex scidit vestimenta
sua et transibat per murum Viditque omnis populus cilicium
quo vestitus erat ad carnem intrinsecus Et ait rex Hec faciat
michi deus et hec addat si steterit caput helizei filii
zaphat super ipsum hodie Helizeus autem sedebat in domo
sua et senes israel sedebant cum eo Premisit itaque

rex virum. et antequam veniret nuntius ille dixit ad senes
Numquid scitis quod miserit filius homicide hic ut precidat
caput meum Videte ergo cum venerit nuntius. claudite ostium
et non sinatis eum introire Ecce enim sonitus pedum domini eius
post eum est. Adhuc illo loquente eis apparuit nuntius qui veni
ebat ad eum et ait. Ecce tantum malum a domino est quid
Dixit autem helizeus// //amplius expectabo a domino VII
Audite verbum domini Hec dicit dominus In tempore
hoc cras modius simile uno statere erit et duo
modii hordei statere uno in porta samarie Respondens unus
de ducibus super cuius manum rex incumbebat homini dei
et ait Si dominus fecerit etiam cathatactas in celo aperui
Numquid poterit esse quod loqueris Qui ait Videbis
oculis tuis et inde non comedes Quatuor ergo viri
erant leprosi iuxta introitum porte Qui dixerunt ad invicem
Quid esse hic volumus donec moriamur sive ingredi volueri
mus civitatem fame moriemur sive manserimus hic mori
endum nobis est Venite igitur et transfugiamus ad castra
syrie Si ipsi pepercerint nobis vivemus Si autem occidere
nos voluerint nichilominus moriemur Surrexerunt ergo
vespere ut venirent ad castra syrie Cumque venissent
ad principium castrorum syrie. nullum ibidem reppererunt invenerunt
Siquidem dominus sonitum audiri fecerat. in castris
syrie curruum et equorum. et exercitus plurimi Dixerunt
que ad invicem Ecce mercede conduxit adversum nos rex
israel. reges ethzeorum et egyptiorum. et venerunt
super nos Surrexerunt ergo et fugerunt in tenebris
et dereliquerunt tentoria sua. et equos et asinos
et mulos in castris Fugeruntque cupientes tantum sal
vare animas suas Igitur cum venissent leprosi illi ad
principium castrorum ingressi sunt unum tabernaculum
et comederunt et biberunt Tuleruntque inde aurum
et argentum et vestes et abierunt et absconderunt et

rursum reversi sunt in aliud thabernaculum. et inde similiter
auferentes absconderunt Dixeruntque ad invicem Non recte
facimus. Hec enim dies boni nuncii est Si tacuerimus et no
luerimus nunciare usque mane. sceleris arguemur. Venite
eamus et nunciemus in aula regis Cumque venissent
ad portam civitatis Narraverunt eis dicentes Ivimus
ad castra syrie et nullum ibidem repperimus hominem nisi
equos et asinos alligatos et fixa tentoria Ierunt ergo
portarii et nunciaverunt in pallatio regis intrinsecus
Qui surrexit nocte et ait ad ~~pueros~~ servos suos Dico vobis quid
fecerint nobis syrii Sciunt quia fame laboramus Et ideo
egressi sunt de castris et latitant in agris dicentes Cum
egressi fuerint de civitate capiemus eos vivos. et tunc
civitatem ingredi poterimus Respondit autem unus servorum eius et ait
Tollamus quinque equos qui remanserunt in urbe. quia
ipsi tantum sunt. in universa multitudine israel. alii enim con
sumpti sunt. et mittentes explorare poterimus Adduxerunt
ergo duos equos. Miseruntque rex ad castra syrie dicens Ite et
videte Qui abierunt post eos usque ad iordanem Ecce autem
omnis via plena erat vestibus et vasis. que proiecerant syri
cum turbarentur Reversique nuncii indicaverunt regi
Et egressus populus diripuit castra syrie Factusque
est modius simile statere uno et duo modii hordei statere
uno iuxta verbum domini Porro rex ducem illum in cuius
manu incumbebat constituit ad portam civitatis. quem
conculcavit turba in introitu porte. et mortuus est. iuxta
verbum domini quod locutus fuerat vir dei quando descenderat rex ad
eum Factumque est secundum sermonem viri dei quem dixerat regi
quando ait Duo modii hordei statere uno erunt et modius
simile statere uno hoc eodem tempore erat in porta sama
rie Quando responderat dux ille viro dei et dixerat Etiam si dominus
fecerit apri catharactas in celo numquid fieri poterit quod loqueris
Et dixit ei Videbis oculis tuis et inde non comedes Evenit

Evenit ergo ei sicut predictum fuerat et conculcavit eum populus in
porta et mortuus est

viii

Helizeus autem locutus est ad mulierem cuius filium vi-
vere fecerat dicens Surge et vade tu et domus
tua et peregrinare ubicumque reppereris vocavit enim dominus fa-
mem et veniet super terram septem annis Que surrexit et
fecit iuxta verbum hominis dei. et vadens cum domo sua in
terra philistiim peregrinata est diebus multis Cumque finiti
essent anni septem Reversa est mulier de terra philistiim et e-
gressa est ut interpellaret regem pro domo sua et pro a-
gris suis Rex autem loquebatur cum puero viri dei gezi
dicens Narra michi omnia magnalia que fecit helizeus
Cumque ille narraret regi. quomodo mortuum suscitasset apparuit
mulier cuius filium vivificaverat clamans ad regem pro
domo sua et pro agris suis Dixitque gezi Domine mi rex
hec est mulier et hic est filius eius quem suscitavit heli-
zeus Et interrogavit rex mulierem. que narravit ei
Deditque ei rex eunuchum unum dicens Restitue ei omnia
que sua sunt Et universos redditus agrorum a die qua reliquit
terram usque ad presens tempus Venit quoque helizeus dama-
scum Et benadab rex syrie egrotabat Nunciaveruntque
ei dicentes Venit vir dei huc Et ait rex ad azahel Tolle
tecum munera et vade in occursum viri dei et consule dominum
per eum dicens Si evadere potero de infirmitate mea
hac Ivit igitur in occursum eius azahel habens secum
munera. et omnia bona damasci. onera xl camelorum
Cumque stetisset coram eo ait Filius tuus benadab rex
syrie misit me ad te dicens Si sanari potero de infir-
mitate mea hac Dixitque ei helizeus Vade dic ei sa-
naberis Porro ostendit michi dominus quia morte mo-
rietur Stetitque azael cum eo. Et turbatus est usque ad suffu-
sionem vultus Flevitque vir dei Cui azael ait Quare dominus
meus flet Et ille dixit Quia scio que facturus sis

mala filiis israel Ciuitates eorum munitas igne succen-
des et iuuenes eorum interficies gladio et paruulos eorum
allides ad petram et pregnantes diuides Dixit ergo azael
Quis enim sum seruus tuus canis ut faciam rem istam
magnam et ait heliseus Ostendit michi dominus te regem syrie
fore Qui cum recessisset ab eliseo venit ad dominum suum
Qui ait ei Quid tibi dixit heliseus At ille respondit Dixit
michi recipies sanitatem Cumque venisset dies altera tulit
stragulum et infudit aquam et expandit super faciem eius
Quo mortuo regnauit azael pro eo Anno quinto ioram
filii achab regis israel Regnauit yoram filius iosaphat
regis iuda xxxii annorum erat cum regnare cepisset et
viii annis regnauit in ierusalem Ambulauitque in viis re-
gum israel sicut ambulauerat domus achab Filia enim
achab erat vxor eius et fecit quod malum est coram domino
Noluit autem dominus disperdere iudam propter dauid seruum suum sicut
promiserat ei ut daret lucernam illi et filiis eius cunctis
diebus In diebus eius Recessit edom ne esset sub
iuda et constituit sibi regem Venit ergo yoram in seyr et
omnes currus cum eo Et surrexit nocte et percussit ydu-
meos qui eum circumdederant et principes curruum populus
autem fugit in thabernacula sua Recessit ergo edom ne esset
sub iuda usque in diem hanc Tunc recessit et lobna
in tempore illo Reliqua autem sermonum yoram et vniuer-
sa que fecit Nonne hec scripta sunt in libro verborum
dierum regum iuda Et dormiuit ioram cum patribus
suis sepultusque est in ciuitate dauid Et regnauit ochozi-
as filius eius pro eo Anno xii yoram filii achab regis
israel Regnauit ochozias filius yoram regis iuda
xxii annorum erat ochozias cum regnare cepisset et
vno anno regnauit in ierusalem Et nomen matris eius
athalia filia amri regis israel Et ambulauit in viis
domus achab et fecit quod malum est in conspectu domini

sicud domus achab Gener enim domus achab fuit Abijt quoque
cum yoram filio achab ad preliandum contra azael regem
syrie in ramoth galaad Et vulneraverunt syri ioram in ra
moth preliantem contra azael regem syrie. qui reversus est ut
curaretur in yezrael Porro ochozias filius yoram rex iude
descendit invisere yoram filium achab in yezrael quia egrotabat ibi

ix

Helizeus autem propheta vocavit unum
de filijs prophetarum et ait illi Accinge lumbos tuos
et tolle lenticulam hanc olei in manu tua et vade
ramoth galaad Cumque veneris illuc. videbis hyeu filium
iosaphat filij namsi et ingressus suscitabis eum de medio
fratrum suorum Et introduces in interius cubiculum. Tenens quoque len
ticulam olei fundes super caput eius et dices Hec dicit dominus Un
xi te regem super israel. Aperiesque ostium et fugies. et non
ibi subsistes Abijt ergo adolescens puer prophete in ramoth ga
laad. et ingressus est illuc Ecce autem principes exercitus sede
bant et ait. Verbum michi est ad te o princeps. Dixitque hyeu
Ad quem ex omnibus nobis. ad. At ille dixit. ad te o princeps. Et surre
xit. et ingressus est cubiculum At ille fudit oleum super caput eius
et ait Hec dicit dominus deus israel Unxi te regem super populum
domini israel. et percuties domum achab domini tui Et ulciscar sangui
nem servorum meorum prophetarum et sanguinem omnium servorum domini de manu
yezabel Perdamque omnem domum achab. et interficiam de achab
mingentem ad parietem. et clausum. et novissimum in israel. et
dabo domum achab. sicut domum yeroboam filij nabath. et sicut
domum baasa filij achia. Iezabel quoque comedent canes in
agro yezrael nec erit qui sepeliat eam Aperuitque ostium
et fugit. Hyeu autem egressus est ad servos domini sui Qui dixerunt
ei Recte ne sunt omnia Quid venit insanus iste ad te Qui
ait eis. Nostis hominem et quid locutus sit At illi responderunt
Falsum est. sed magis narra nobis Qui ait eis. Hec et hec lo
cutus est michi et ait Hec dicit dominus Unxi te regem super israel
Festinaverunt itaque et unusquisque tollens pallium suum posuerunt

sub pedibus eius in similitudinem tribunalis Et cecinerunt
tuba atque dixerunt Regnavit hieu Coniuravit ergo hieu fi
lius iosaphat filii namsi contra ioram Porro ioram obsederat
ramoth galaad ipse et omnis israel contra azahel regem syrie et re
versus fuerat ut curaretur in iezrahel propter vulnera quia percusserat
eum syri preliantem contra azahel regem syrie Dixitque hieu Si
placet vobis nemo egrediatur profugus de civitate ne vadat
et nunciet in iezrahel Et ascendit et profectus est in iezrahel Iora
enim egrotabat ibi et othozias rex iuda descenderat ad vi
sitandum ioram Igitur speculator qui stabat super turrim
iezrahel Vidit globum hieu venientis et ait Video ego glo
bum Dixitque ioram Tolle currum et mitte in occursum eorum
et dicat vadens Recte ne sunt omnia Abiit ergo qui ascenderat
currum in occursum eius et ait Hec dicit rex Pacata sunt
omnia Dixitque hieu Quid tibi et paci Transi et sequere
me Nunciavit quoque speculator dicens Venit nuncius ad eos
et non revertitur Misit etiam currum equorum secundum Venit
que ad eos et ait Hec dicit rex Nunquid pax est et ait illi hieu
Quid tibi et paci Transi et sequere me Nunciavit autem
speculator dicens Venit usque ad eos et non revertitur Est autem
incessus quasi hieu filii namsi ~~preceps~~ precipiter enim graditur Et ait io
ram Iungite currum Iunxeruntque currum eius Et egres
sus est ioram rex israel et othozias rex iuda singuli in cur
ribus suis Et egressi sunt in occursum hieu et invenerunt eum
in agro naboth iezrahelite Cumque vidisset ioram hieu dixit
Pax ne est hieu At ille respondit Que pax Adhuc fornicationes
matris tue iezabel et veneficia eius multa vigent Conuert
itque ioram manum suam et fugiens ait ad othoziam Insi
die ~~othozia~~ achasia sunt Porro hieu tetendit arcum manu et percussit
ioram inter scapulas et egressa est sagitta per cor eius Sta
timque corruit in curru suo Dixitque hieu ad badacer ducem
Tolle eum et proice in agro naboth iezrahelite Memini enim quando
ego et tu sedentes in curru sequebamur achab patrem huius

quod dominus onus hoc levaverit super eum dicens Si non pro sanguine
hic naboth et pro sanguine filiorum eius quem vidi heri
ait dominus reddam tibi in agro isto dicit dominus Nunc ergo tolle
et proice eum in agro iuxta verbum domini Ochozias autem
rex iuda videns hoc fugit per viam domus orti persecutusque
est eum iheu et ait etiam et hunc percutite in curru
suo Et percusserunt eum in ascensu gaber qui est iuxta
ieblaam Qui fugit in mageddo et mortuus est ibi Et im-
posuerunt eum servi eius super currum suum et tulerunt
eum in iherusalem sepelieruntque eum in sepulchro patris sui
in civitate david Anno xi ioram filii achab regis israel
Regnavit ochozias super iudam Venitque iheu in iezrahel
porro iezabel in introitu eius audito depinxit oculos suos
stibio et ornavit caput suum Et respexit per fenestram ingredien-
tem iheu per portam et ait Numquid pax esse potest zambri
qui interfecit dominum suum Levavitque iheu faciem suam ad fene-
stram et ait Que est ista Et inclinaverunt se ad eum duo
vel tres eunuchi et dixerunt Hec est iezabel At ille dixit
ad eos precipitate eam deorsum Et precipitaverunt eam Asper-
susque est sanguine paries et equorum ungule conculca-
verunt eam Cumque ingressus esset ut comederet biberetque
ait Ite videte maledictam illam et sepelite eam quia filia
regis est Cumque issent ut sepelirent eam non invenerunt
nisi calvariam et pedes et summas manus Reversique nun-
ciaverunt ei Et ait iheu Sermo domini est quem locutus est
per servum suum heliam thesbiten dicens In agro iezrahel com-
edent canes carnes iezabel Et erunt carnes iezabel sicut stercus
super faciem terre in agro iezrahel ita ut pretereuntes dicant
Hecine est illa iezabel X

Erant autem achab lxx filii in samaria scripsit ergo
iheu litteras et misit in samariam ad optimates civi-
tatis et ad maiores natu et ad nutricios filiorum achab
dicens Statim ut acceperitis litteras has qui habetis filios

domini vestri et currus et equos et civitates firmas et arma
eligite meliorem et eum qui vobis placuerit de filiis domini
vestri et eum imponite super solium patris sui et pugnate
pro domo domini vestri Timuerunt ergo illi vehementer et dixe
runt Ecce duo reges non potuerunt stare coram eo et
quomodo nos valebimus resistere Miserunt ergo prepositi domus
et prefecti civitatis et maiores natu et nutricii ad hieu
dicentes Servi tui sumus quecumque iusseris faciemus nec
constituemus nobis regem Quecumque tibi placet fac
Rescripsit autem eis litteras secundo dicens Si mei estis et
obeditis michi Tollite capita filiorum domini vestri et ve
nite ad me hac eadem hora cras in yezrael Porro filii regis
septuaginta viri apud optimates civitatis nutriebantur
Cumque venissent littere ad eos tulerunt filios regis et
occiderunt lxx viros et posuerunt capita sua in cophinis
et miserunt ad eum in iezrael Venit autem nuncius et in
dicavit ei dicens Attulerunt capita filiorum regis Qui respondit
Ponite ea ad duos acervos iuxta introitum porte usque
mane Cumque diluxisset Egressus est et stans dixit ad om
nem populum Iusti estis Si ergo coniuravi contra dominum meum et interfeci
eum quis percussit omnes hos videte ergo nunc quod non cecidit
de sermonibus domini in terram quos locutus est dominus super do
mum achab et dominus fecit quod locutus est in manu servi sui he
lye Percussit igitur hieu omnes qui reliqui erant (remanserant) de domo
achab in iezrael et universos optimates eius et ~~notos~~ natos
et sacerdotes Donec non remanerent ex eo reliquie Et sur
rexit et venit in samariam Cumque venisset ad cameram
pastorum in via invenit fratres othozie regis iuda dixitque
eis Quinam estis At illi responderunt Fratres othozie sumus
et descendimus ad salutandum filios regis et filios regine
Qui ait Comprehendite eos vivos Quos cum comprehen
dissent vivos iugulaverunt eos in cisterna iuxta cameram
xlii viros et non reliquit ex eis quemquam Cumque abisset inde

ionadab

invenit ionadab filium rechab in occursum sibi et benedixit ei et ad
Et ait ad eum hyeu ad eum Numquid est cor tuum rectum sicut cor me
um in corde tuo Et ait ionadab Est Si est inquit da manum
tuam Qui dedit ei manum suam At ille levavit eum ad
se in currum dixitque ad eum Veni mecum et vide zelum
meum pro domino Et impositum in curru suo duxit in sa
mariam et percussit omnes qui reliqui fuerunt de achab
in samaria usque ad unum iuxta verbum domini quod lo
cutus est per heliam Congregavit ergo hyeu omnem populum
Et dixit ad eos Achab coluit baal parum ego autem colam
eum amplius Nunc ergo omnes prophetas baal et universos ser
vos eius vocate ad me et cunctos sacerdotes ipsius Nullus
que sit qui non veniat Sacrificium enim grande est mihi baal
Quicumque enim defuerit non vivet Porro hyeu faciebat hoc
insidiose ut disperderet cultores baal Dixitque Sanctificate
diem solempnem baal Vocavitque et misit in universos fines
israel et venerunt cuncti servi baal Non fuit residuus nec
unus quidem qui non veniret Et ingressi sunt templum
baal et repleta est domus baal a summo usque ad summum
Dixitque hiis qui erant super vestes Proferte vestimenta univer
sis servis baal Et protulerunt eis vestes Ingressus hyeu
et ionadab filius rechab templum baal Ait cultoribus
baal Perquirite et videte ne quis forte sit vobiscum de servis
domini sed ut sint soli servi baal Ingressi ergo sunt igitur ut
facerent victimas et holocausta hyeu autem preparaverat
sibi foris lxxx viros et dixerat eis Quicumque fugerit
de hominibus hiis quos ego adduxero in manus vestras Anima
eius erit pro anima illius Factum est autem cum completum esset
holocaustum Precepit hyeu militibus et ducibus suis Ingre
dimini et percutite eos Nullus evadat Percusseruntque eos in
ore gladii Et proiecerunt milites et duces Et ierunt in civita
tem templi baal et protulerunt statuam de phano baal et com
busserunt et comminuerunt eam Destruxeruntque edem baal

et fecerunt pro ea latrinas usque ad diem hanc. Delevit itaque
hieu baal de israel. Verumtamen a peccatis ieroboam filii na
bat non recessit nec dereliquit vitulos aureos qui erant in
bethel et in daan. Dixit autem dominus ad hieu. Quia studiose e
gisti quod rectum erat et placebat in oculis meis et omnia
que erant in corde meo fecisti contra domum achab. filii tui usque
ad quartam generationem sedebunt super thronum israel. Porro
hieu non custodivit ut ambularet in lege domini dei israel
in toto corde suo. Non enim recessit a peccatis ieroboam qui pec
care fecit israel. In diebus illis cepit dominus tedere super israel.
percussit que eos azael in universis finibus israel a iordane contra
orientalem plagam. omnem terram galaad et gaad et rube
et manassen ab aroer que est super torrentem arnon. et
galaad et basan. Reliqua autem verborum hieu et universa
que fecit et fortitudo eius. Nonne hec scripta sunt in libro
verborum dierum regum israel. Et dormivit hieu cum patribus
suis et sepelierunt eum in samaria. et regnavit ioathan
filius eius pro eo. Dies autem quibus regnavit hieu super
israel xxviii anni sunt in samaria.

XI

Athalia vero mater othosie. videns filium suum mor
tuum surrexit et interfecit omne semen regium. Tol
lens autem iozaba filia regis ioram soror othosie
ioas filium othosie furata est eum de medio filiorum
regis. qui interficiebantur et nutricem eius de triclinio et
abscondit eum a facie athalie ut non interficeretur. Erat
que cum ea in domo domini clam septem annis. Porro atha
lia regnavit super terram. Anno autem septimo misit ioiada
et assumens centuriones et milites introduxit ad se
in templum domini. pepigit que fedus cum eis. Et adiurans
eos in domo domini ostendit eis filium regis. Et precepit eis
dicens. Iste est sermo quem facere debetis. Tertia pars vestrum
introeat sabbato et observet excubias domus regis. Ter
tia autem pars sit ad portam seir. et tertia pars ad portam que est post

habitaculum scutariorum: et custodietis excubitum domus
messa. Due vero partes e vobis omnes egredientes sabbatho
custodiant excubias domus domini circa regem. et vallabitis
eum habentes arma in manibus vestris. Si quis autem in
gressus fuerit septum templi interficiatur. Eritisque cum re
ge introeunte et egrediente. Et fecerunt centuriones iuxta
omnia que preceperat eis ioiada sacerdos. Et assumentes
singuli viros suos qui ingrediebantur sabbatum. cum hiis
qui egrediebantur a sabbatho. venerunt ad ioiadam
sacerdotem. Qui dedit eis arma et hastas regis david
que erant in domo domini. et steterunt singuli habentes
arma in manu sua a parte templi dextra usque ad partem
sinistram altaris et edis circum regem. Produxitque fi
lium regis et posuit super caput eius dyadema. et testi
monium. fecerunt que eum regem. et unxerunt. Et plauden
tes manu dixerunt. Vivat rex. Audivit autem athalia
vocem currentis populi. Et ingressa ad turbas in templum
domini vidit regem stantem super tribunal iuxta morem
et cantores et tubas prope eum. Omnemque populum terre letantem
et canentem tubis. Et scidit vestimenta sua clamavitque Con
iuratio. coniuratio. Precepit autem ioiada centurionibus
qui erant super exercitum. et ait eis. Educite eam extra
consepta templi. Et quicumque eam secutus fuerit feriatur
gladio. Dixerat enim sacerdos Non occidatur in templo domini
intulerunt
Imposueruntque ei manus et impegerunt eam per viam
introitus equorum iuxta pallacium et interfecta est ibi.
Pepigit ergo ioiada fedus inter dominum. et inter regem. et inter
populum. ut esset populus domini. et inter regem et populum. Ingressus
que est omnis populus templum baal. et destruxerunt ~~aras~~
aras eius. et ymagines contriverunt valide. Nathan
quoque sacerdotem baal occiderunt coram altari. Et
posuit sacerdos custodias in domo domini. tulitque centu
riones et ~~celethi~~ cerethi et phelethi legiones et omnem populum terre

Deduxerunt que regem de domo domini et venerunt per viam porte scutariorum in pallatium et sedit super thronum regum. Letatusque est omnis populus terre et civitas conquievit. Athalia autem occisa est gladio in domo regis. Septem annorum erat ioas cum regnare cepisset.

XII Anno septimo Hieu regnavit ioas et xl annis regnavit in Ierusalem. Nomen matris eius Sebia de Bersabee. Fecitque ioas rectum coram domino cunctis diebus quibus docuit eum Ioiada sacerdos. Verumtamen excelsa non abstulit. Adhuc enim populus immolabat in excelsis et adolebat incensum. Dixitque ioas ad sacerdotes: Omnem pecuniam sanctuariorum que illata fuerit in templum domini a pretereuntibus que offertur pro precio anime et quam sponte et arbitrio cordis sui inferunt in templum domini, accipiant illam sacerdotes iuxta ordinem suum et instaurent sartatecta domus si quid necessarium viderint in instauratione. Igitur usque ad xxiii annum regis ioas non instauraverunt sacerdotes sartatecta templi. Vocavitque rex ioas ioiadam pontificem et sacerdotes dicens eis: Quare sartatecta non instaurastis templi? Nolite ergo accipere pecuniam amplius iuxta ordinem vestrum, sed ad instaurationem templi reddite eam. Prohibitique sunt sacerdotes ultra accipere pecuniam a populo et instaurare sartatecta domus. Et tulit Ioiada pontifex gazophilacium unum, aperuitque foramen desuper et posuit illud iuxta altare ad dexteram ingredientium domum domini. Mittebantque in eo sacerdotes qui custodiebant hostia omnem pecuniam que deferebatur ad templum domini. Cumque viderent nimiam pecuniam esse in gazophilacio, ascendebat scriba regis et pontifex, effundebantque et numerabant pecuniam que inveniebatur in domo domini. Et dabant eam iuxta numerum atque mensuram in manu eorum qui preerant cementariis domus domini. Qui impendebant eam in fabris lignorum et cementariis his qui operabantur in domo domini et sartatecta faciebant

et hijs qui cedebant saxa [ut emerent] ligna et lapides qui excidebantur
ita ut impleretur instauratio domus domini in vniuersis que
indigebant expensa ad muniendam domum. Verumtamen non fiebant
ex eadem pecunia ydrie templi domini. et fuscinule et thuribula
et tube. et omne vas aureum et argenteum. De pecunia que
inferebatur in templo domini: hijs enim qui faciebant opus dabatur
ut instauraretur templum domini. et non fiebat racio hijs homini-
bus qui accipiebant pecuniam. ut distribuerent eam artificibus
sed in fide tractabant eam. Pecuniam vero pro delicto. et pecuniam
pro peccatis non inferebant templum domini quia sacerdotum erat
Tunc ascendit azael rex sirie. et pugnabat contra geth et
cepit eam. et direxit faciem suam ut ascenderet in iherusalem. Quam ob
rem tulit ioas rex iuda. omnia vasa sanctificata que consecra-
uerat iosaphat et ioram et ochozias patres eius reges iuda. et que
ipse obtulerat et vniuersum argentum quod inueniri potuit in
thezauris templi et in palacio regis misitque azaeli regi sirie [et vniuersa que fecit nonne hec]
et recessit ab iherusalem. Reliqua autem sermonum ioas scripta sunt in
libro verborum dierum regum iuda. Surrexerunt autem serui eius et
coniurauerunt contra eum inter se. percusseruntque ioas in domo
mello in descensu sela. [iozachar] Namque filius semath et iozabath
filius somer serui eius percusserunt eum et mortuus est et
sepelierunt eum cum patribus suis in ciuitate dauid. Regnauit
que amasias filius eius pro eo

XIII

Anno xxiii ioas filii ochozie regis iuda regnauit ioachaz
filius iehu super israel in samaria decem et septem annis
et fecit malum coram domino secutusque est peccata iero-
boam filii nabath qui peccare fecit israel. et non declinauit ab eis
Iratusque furor domini contra israel. et tradidit eos dominus in manu
azaelis regis sirie et in manu benadab filii azael cunctis diebus
Deprecatus est autem ioachaz faciem domini. et audiuit eum dominus
Vidit enim dominus angustiam israel quia attriuerat eos rex sirie et
Dedit dominus israeli saluatorem et liberatus est de manu sirie regis
Habitaueruntque filii israel in tabernaculis suis sicut heri et

nudiustertius. Verumtamen non recesserunt a peccatis domus Iero-
boam qui peccare fecit domum israel, et in ipsis ambulaverunt.
Siquidem et lucus permansit in samaria. Et non sunt derelic-
ti ioathaz de populo nisi xl equites et x currus et x milia pe-
ditum. Interfecerat enim eos rex syrie et redegerat quasi pulverem
in tritura aree. Reliqua autem sermonum ioathaz et universa
que fecit sed et fortitudo eius. Nonne hec scripta sunt in libro
sermonum regum israel. Dormivitque ioathaz cum patribus
suis et sepelierunt eum in samaria. Regnavitque ioas filius
eius pro eo. Anno xxxvii ioas regis iuda regnavit ioas
filius ioathaz super israel in samaria xvi annis. et fecit quod
malum est in conspectu domini. Nec declinavit ab omnibus
peccatis Ieroboam filii nabath, qui peccare fecit israel. et in ipsis
ambulavit. Reliqua autem sermonum ioas et universa que fecit
sed et fortitudo eius quomodo pugnaverit contra amasiam regem iuda.
Nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum regum israel.
Dormivit ioas cum patribus suis. Sedit autem Ieroboam super
solium eius. Porro ioas sepultus est in samaria cum regibus
israel. Helizeus autem egrotabat infirmitate qua et mortuus
est. Descenditque ad eum ioas rex israel et flebat coram eo.
Dicebatque pater mi pater mi currus israel et auriga eius. Et ait
illi helizeus. Affer arcum et sagittas. Cumque attulisset ad
eum arcum et sagittas dixit ad regem israel. Pone ma-
num super arcum. Et cum posuisset ille manum suam supposuit
helizeus manus suas manibus regis. Et ait helizeus.
Aperi fenestram orientalem. Cumque aperuisset dixit
helizeus. Iace sagittam; et iecit. Et ait helizeus. Sagitta
salutis domini. et sagitta salutis contra syriam in affech do-
nec consumes eam. et ait. Tolle sagittas. Qui cum tulisset
rursum dixit ei. Percute iaculo terram. et cum percussisset tribus
vicibus et stetisset iratus est contra eum vir dei et ait. Si percussisses
quinquies sive sexies aut septies percussisses syriam
usque ad consummationem. Nunc autem tribus vicibus percuties eam

Mortuus est igitur helizeus et sepellierunt eum. Latrunculi
quoque de moab venerunt in terram in ipso anno. Quidam autem
sepelientes hominem viderunt latrunculos et proiecerunt ca-
daver in sepulcro helizei. Quod cum tetigisset ossa helizei revixit
homo et stetit super pedes suos. Igitur azael rex sirie afflixit
israel cunctis diebus ioachas. Et misertus dominus eorum est et rever-
sus est ad eos propter pactum suum quod habebat cum abraham
ysaac et iacob et noluit disperdere eos propter nomen suum neque
proicere penitus usque in presens tempus. Mortuus est
autem azael rex sirie et regnavit benadab filius eius pro
eo. Porro ioas filius ioachas tulit urbes de manu bena-
dab filii azael quas tulerat de manu ioachaz patris
sui iure prelii. Tribus vicibus percussit eum ioas et red-
didit civitates israeli.

XIIII

In anno secundo ioas filii yoachas regis israel regnavit
amasias filius ioas regis iuda. xxv annorum erat cum
regnare cepisset. xx autem et ix annis regnavit in ierusalem. Nomen
matris eius ioadan de israel. Et fecit rectum coram domino
verumtamen non ut david pater eius. iuxta omnia que ioas
fecit pater eius fecit. Nisi hoc tantum quod excelsa non abstulit. Adhuc
enim populus immolabat et adolebat incensum in excelsis.
Cumque obtinuisset regnum percussit servos suos qui interfe-
cerant regem patrem eius. Filios autem eorum qui occiderant
non occidit iuxta quod scriptum est in libro legis moysi
sicut precepit dominus dicens. Non morientur patres pro filiis neque
filii moriantur pro patribus. Sed unusquisque in suo peccato mo-
rietur. Ipse percussit edom in valle salinarum decem milia.
Et apprehendit petram in prelio. Vocavitque nomen eius iec-
theel usque in presentem diem. Tunc misit amasias nuncios
ad ioas filium ioachaz filii iehu regis israel dicens. Veni
et videamus nos. Remisit ioas rex israel ad amasiam regem
iuda dicens. Carduus libani misit ad cedrum que est in liba-
no dicens. Da filiam tuam filio meo uxorem. Transieruntque

bestie saltus que sunt in libano et conculcaverunt carduum
Percuciens invaluisti super edom et sublevavit te cor tuum Contentus
esto gloria et sede in domo tua Quare provocas malum
contra te ut cadas tu et iuda tecum Et non acquievit ama
sias Ascendit que ioas rex israel et viderunt se ipse et ama
sias rex iuda in bethsames oppido iuda percussusque est iuda
coram israel et fugierunt unusquisque in thabernacula
sua Amasiam autem regem iuda filium ioas filii othozie
cepit ioas rex israel in bethsames et adduxit eum in iherusalem
et interrupit murum iherusalem a porta effraym usque ad portam
anguli cccc cubitis Tulitque omne aurum et argentum
et universa vasa que inventa sunt in domo domini et thezau
ros regis et obsides et reversus est samariam Reliqua autem
verborum ioas que fecit et fortitudo eius qua pugnavit
contra amasiam regem iuda Nonne hec scripta sunt
in libro sermonum dierum regum iuda Dormivitque ioas cum
patribus suis et sepultus est in samaria cum regibus
israel Et regnavit pro eo ieroboam filius eius Vixit
autem amasias filius ioas postquam mortuus est ioas
filius ioachaz regis israel xxv annis Reliqua autem sermo
num amasie Nonne hec scripta sunt in libro sermonum
dierum regum iuda Facta est coniuracio contra eum in iherusalem
At ille fugit in lachis miseruntque post eum in lachis et interfecerunt eum ibi et asporta
verunt in equis Sepultusque est in iherusalem cum patribus suis in ci
vitate david Tulit autem universus populus iude azariam
natum xvi annorum et constituerunt eum regem pro patre suo a
masia Ipse edificavit ahilam et restituit eam iude Post
quam dormivit rex cum patribus suis Anno xv amasie filii
ioas regis iuda regnavit ieroboam filius ioas regis
israel in samaria xli anno Et fecit quod malum est coram
domino Non recessit ab omnibus peccatis ieroboam filii nabath
qui peccare fecit israel Ipse restituit terminos israel ab introitu
emath usque ad mare solitudinis iuxta sermonem domini dei israel

quem locutus est per servum suum Ionam filium Amathi prophetam
qui erat de Geth que est in Opher. Vidit enim Dominus afflictionem
Israel amaram nimis et quod consumpti essent usque ad clausos
carcere et extremos et non esset qui auxiliaretur Israel. Nec locutus
est Dominus ut deleret nomen Israel de sub celo sed salvavit eos in manu Ie-
roboam filii Ioas. Reliqua autem sermonum Ieroboam et univer-
sa que fecit et fortitudo eius qua preliatus est et quomodo resti-
tuit Damascum et Emath Iude in Israel nonne hec scripta
sunt in libro sermonum dierum regum Israel. Dormivitque
Ieroboam cum patribus suis regibus Israel et regnavit
Azarias filius eius pro eo. xv

XV

Ozias

Anno xxvii Ieroboam regis Israel regnavit Aza-
rias filius Amasie regis Iuda. xvi annorum
erat cum regnare cepisset et lii annis regnavit
in Ierusalem. Nomen matris eius Iechelia de Ierusalem. Et fecit quod
placitum erat coram Domino iuxta omnia que fecerat Ama-
sias pater eius. Verumtamen excelsa non est demolitus.
Adhuc enim populus sacrificabat et adolebat incensum in
excelsis. Percussit autem Dominus regem et fuit leprosus usque
ad diem mortis sue. Et habitabat in domo libera seorsum.
Ioatham vero filius regis gubernabat palacium et iudi-
cabat populum terre. Reliqua autem sermonum Azarie et univer-
sa que fecit. Nonne hec scripta sunt in libro verborum dierum
regum Iuda. Et dormivit Azarias cum patribus suis.
Sepelieruntque eum cum patribus suis in civitate
David. Et regnavit Ioatham filius eius pro eo.
Anno xxxviii Azarie regis Iuda regnavit Azarias
filius Ieroboam super Israel in Samaria sex mensibus.
Et fecit quod malum est coram Domino sicut fecerunt
patres eius. Non recessit a peccatis Ieroboam filii Nabath
qui peccare fecit Israel. Coniuravit autem contra eum Sel-
lum filius Iabes percussitque eum palam et interfecit
regnavitque pro eo. Reliqua autem verborum Azarie. Nonne hec

scripta sunt in libro sermonum dierum regum israel. Iste est sermo domini quem locutus est ad hieu dicens filii tui usque ad quartam generationem sedebunt de te super thronum israel. Factumque est ita. Sellum filius yabes regnavit xxxix anno azarie regis iuda. Regnavit autem uno mense in samaria. Et ascendit manahen filius gaddi de thersa. venitque in samariam et percussit sellum filium yabes in samaria et interfecit eum. Regnavitque pro eo. Reliqua autem verborum sellum et coniuratio eius per quam tetendit insidias. nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum regum israel. Tunc percussit manahen thapsam [thezam] et omnes qui erant in ea et terminos eius de thersa. Noluerunt enim ei aperire. et interfecit omnes pugnantes eius et scidit eas. Anno xxix azarie regis iuda. Regnavit manahen filius gaddi super israel x annis in samaria. fecitque quod erat malum coram domino. et non recessit a peccatis yeroboam filii nabath qui peccare fecit israel. Cunctis diebus eius veniebat phul rex assyriorum in thersa. Et dabat manahen phul mille talenta argenti ut esset ei auxilium et firmaret regnum eius. Indixitque manahen argentum super israel cunctis potentibus et divitibus ut daret regi assyriorum quinquaginta siclos argenti per singulos annos. Reversusque est rex assyriorum et non est moratus in thersa. Reliqua autem sermonum manahen et universa que fecit. Nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum regum israel. Et dormivit manahen cum patribus suis. Et regnavit facyia filius eius pro eo. Anno quinquagesimo azarie regis iuda. Regnavit facyia filius manahen super israel in samaria biennio. et fecit quod erat malum coram domino et non recessit a peccatis yeroboam filii nabath qui peccare fecit israel. Coniuravit autem adversus eum phasee filius romelie dux exercitus eius. Et percussit eum in samaria in turri domus regie iuxta argob et iuxta arieh et cum eo l viros de

filiis galaaditarum et interfecit eum Regnavitque pro eo
Reliqua autem sermonum phacee et universa que fecit nonne hec facere
scripta sunt in libro sermonum dierum regum israel Anno lii° aza
rie regis iuda Regnavit phacee filius romelie super israel
in samaria xx annis Et fecit quod malum erat coram
domino Et non recessit a peccatis ieroboam filii nabath qui peccare
fecit israel In diebus phacee regis israel venit teglathphala
sar rex assur et cepit aion et abel domum maacha et
ianoe et cedes et azor et galaad et galileam et univer
sam terram neptalim et transtulit eos in asyrios Coniu
ravit autem et tetendit insidias ozee filius hela contra
phacee filium romelie et percussit eum et interfecit Regna
vitque pro eo vicesimo anno ioatham filii ozie Reli
qua autem verborum phacee et universa que fecit nonne
hec scripta sunt in libro sermonum dierum regum israel Anno
secundo phacee filii romelie regis israel regnavit ioatham
filius ozie regis iuda xxv annorum cum regnare
cepisset et xvi annis regnavit in ierusalem Nomen matris
ierusa filia sadoch Fecitque quod placitum erat coram
domino iuxta omnia que fecit ozias pater eius operatus
est Verumtamen excelsa non abstulit Adhuc enim populus
immolabat in excelsis et adolebat incensum Ipse edi
ficavit portam domus domini sublimissimam Relique
autem sermonum ioatham et universa que fecit nonne hec scripta
sunt in libro sermonum dierum regum iuda In diebus
illis cepit dominus mittere in iudam rasyn regem syrie
et phacee filium romelie Et dormivit ioatham cum
patribus suis sepultusque est cum eis in civitate david patris
sui Regnavitque achaz filius eius pro eo xvi

xvi

Anno xvii phacee filii romelie Regnavit achaz
filius ioatham regis iuda xx annorum erat
achas cum regnare cepisset et xvi annis re
gnavit in ierusalem Non fecit quod erat placitum

in conspectu domini dei sui sicut david pater eius. sed am
bulavit in via regum israel. Insuper et filium suum con
secravit transferens per ignem secundum idola gentium que dis
sipavit dominus coram filiis israel. Immolabat quoque vic
timas et adolebat incensum in excelsis et in collibus et
sub omni ligno frondoso. Tunc ascendit rasyn rex syrie
Fatee et phasee filius romelie rex israel in ierusalem ad preliandum
Cumque obsiderent achaz. non valuerunt superare eum
In tempore illo restituit rex syrie rasyn ahilam et eiecit
iudeos de ahila. et ydumei et syri venerunt in ahila
et habitaverunt ibi usque ad diem hanc. Misit autem achaz
nuncios ad teglathphalasar regem assyriorum dicens
Servus tuus et filius tuus ego sum. Ascende et salvum
me fac de manu regis syrie et de manu regis israel
Qui consurrexerunt adversum me. Et cum collegisset achaz
argentum et aurum quod inveniri poterat in domo domini
et in thezauris regis misit regi assyriorum munera
Qui et acquievit voluntati eius. Ascendit autem rex
assyriorum in damascum et vastavit eam et transtu
lit habitatores eius cyrenen et rasyn interfecit. Perrexit
que achaz in occursum teglathphalasar regis assyriorum
in damascum. Cumque vidisset altare damasci misit rex
achaz ad uriam sacerdotem exemplar eius et simi
litudinem iuxta omne opus eius. Extruxitque urias sacer
dos altare iuxta omnia que preceperat rex achaz de da
masco. ita fecit urias sacerdos donec veniret rex achaz
de damasco. Cumque venisset rex de damasco vidit al
tare et veneratus est illud. Ascenditque et immolavit
holocausta et sacrificium suum et libavit libamina et
effudit sanguinem pacificorum que obtulerat super al
tare. Porro altare ereum quod erat coram domino trans
tulit de facie templi et de loco altaris et de loco templi
domini. Posuitque illud ex latere altaris ad aquilonem

Precepit quoque rex achaz vrie sacerdoti dicens super altare
maius offer holocaustum matutinum et sacrificium vespertinum
et holocaustum regis et sacrificium eius et holocaustum vniuersi
populi terre et sacrificia eorum et libamina eorum et omnem sangui
nem holocausti et vniuersum sanguinem victime super illud
effundes Altare vero ereum erit paratum ad voluntatem me
am Fecit ergo vrias sacerdos iuxta omnia que preceperat rex achaz
Tulit autem rex achaz celatas bases et luterem qui erat de
super et mare deposuit de bobus ereis qui sustentabant illud
et posuit super pauimentum stratum lapide Musach quoque sabbati
quod edificauerat in templo et ingressum regis exterius conuertit
in templum domini propter regem assiriorum Reliqua autem
verborum achaz que fecit Nonne hec scripta sunt in libro ser
monum dierum regum iuda Dormiuitque achaz cum patribus
suis et sepultus est cum eis in ciuitate dauid Et regnauit
Ezechias filius eius pro eo

xvii

Anno xij achaz regis iuda Regnauit Osee filius hela
super israel in samaria nouem annis fecitque ma
lum coram domino sed non sicut reges israel qui an
te eum fuerant Contra hunc ascendit Salmanasar rex assi
riorum Et factus est ei seruus Osee Reddebatque ei tributa Cum
que deprehendisset rex assiriorum osee quod rebellare nitens
misisset nuncios ad Sua regem egipti ne prestaret tributa regi
assiriorum sicut singulis annis solitus erat Obsedit eum
et vinctum misit in carcerem peruagatusque est omnem
terram et ascendens samariam obsedit eam tribus annis
Anno autem nono osee Cepit rex assiriorum samariam et
transtulit israel in assirios posuitque eos in hayla et
in habor iuxta fluuium gozam in ciuitate medorum
Factum est enim cum peccassent filij israel domino deo suo
qui eduxerat eos de terra egipti de manu pharaonis regis
egipti coluerunt deos alienos et ambulauerunt iuxta ritum gentium
quas consumpserat dominus in conspectu filiorum israel et regum israel quia
similiter fecerant Offenderuntque filij israel verbis non rectis dominum
deum suum et edificauerunt sibi excelsa in cunctis vrbibus suis

A turri custodum usque ad civitatem munitam. Feceruntque sibi sta-
tuas et lucos in omni colle sublimi et subter omne lignum nemo-
rosum et adolebant ibi incensum super aras in morem gentium
quas transtulerat dominus a facie eorum. Feceruntque verba pessima irritantes
dominum et coluerunt immunditias de quibus precepit dominus ne facerent
verbum hoc. et testificatus est dominus in israel et in iuda per manum
omnium prophetarum et videntium dicens. Revertimini a viis vestris
pessimis. Et custodite precepta et ceremonias meas iuxta omnem
legem quam precepi patribus vestris et sicut misi ad vos manu servorum
meorum prophetarum. Qui non audierunt sed induraverunt cervi-
cem suam iuxta cervicem patrum suorum qui noluerunt
obedire domino deo suo et abiecerunt legitima eius et pactum
quod pepigit cum patribus eorum. Et testificationes quibus
contestatus est eos. secuti sunt vanitates et vana egerunt
et secuti sunt gentes que erant per circuitum eorum super
quibus preceperat dominus eis ut non facerent sicut et ille faciebant
Et dereliquerunt omnia precepta domini dei sui. Feceruntque sibi
conflatiles duos vitulos et lucos et adoraverunt universam
militiam celi. Servieruntque baal. Et consecrabant ei filios
suos et filias suas per ignem et divinationibus in-
serviebant et auguriis et tradiderunt se ut facerent malum
coram domino et irritarent eum. Iratusque est dominus vehementer
israeli et abstulit eos de conspectu suo et non remansit
nisi tribus iuda tantummodo. Sed nec ipse iuda custodivit
mandatum domini dei sui. Verum tamen ambulavit in erro-
ribus israel quos operatus fuerat. Proiecitque dominus omne semen
israel et afflixit eos et tradidit in manus diripientium
donec proiceret eos a facie sua. Ex eo tempore quo scissum
est regnum israel a domo david. Et constituerunt sibi regem
ieroboam filium nabath. Separavit enim ieroboam israel
a domino et peccare fecit peccatum magnum. et ambulaverunt
filii israel in universis peccatis ieroboam que fecerat. et non
recesserunt ab eis usque quo auferret dominus israel a facie sua
sicut locutus fuerat dominus in manu omnium servorum suorum prophetarum
Translatusque est de terra sua israel in assirios usque in diem hanc

Adduxit autem rex assiriorum de babilone et de chuta et de hay
ath et de emath et de sepharnaym et collocavit eos in civi
tatibus samarie pro filiis israel qui possederant samariam et
habitaverunt in urbibus eius Cumque ibi habitare cepissent non
timebant dominum Et immisit in eos dominus leones et ursos qui inter
ficiebant eos Nunciatumque est regi assiriorum et dictum est Gen
tes quas transtulisti et habitare fecisti in civitatibus samarie
ignorant legittima dei terre et immisit in eos dominus leones et
ecce interficiunt eos eo quod ignorant ritum dei terre Precepit autem rex
assiriorum dicens Ducite illuc unum de sacerdotibus quos
inde captivos adduxistis Et vadat et habitet cum eis et doce
at eos legittima terre Igitur cum venisset unus de sacerdotibus
hiis qui captivi ducti fuerant de samaria habitavit in betel
Et docebat eos quomodo colerent dominum Et unaqueque gens
fabricata est deum suum posuitque eos in phanis excelsis que
fecerant samarite gens et gens in urbibus suis in quibus
habitabant Viri enim babylonii fecerunt sochoth et benoth Viri
autem chutem fecerunt nergel et viri de emath fecerunt asima
porro evei fecerunt nebahaz et tharthac Hii qui erant de se
pharvaim comburebant filios suos igni adramelech et
anamelech diis sepharvaim Et nichilominus colebant dominum
Fecerunt autem sibi de novissimis ipsi sacerdotes excelsorum et
ponebant eos in phanis sublimibus Et cum dominum colerent diis
quoque suis serviebant secundum consuetudinem gentium de quibus trans
lati fuerant samariam usque in presentem diem morem sequuntur
antiquum non timent dominum neque custodiunt cerimonias eius
et iudicia et mandatum quod preceperat dominus filiis iacob quem
cognominavit israel et percusserat cum eis pactum et man
daverat dicens Nolite timere deos alienos et non adoretis
eos neque colatis eos et non immoletis eis sed dominum deum
vestrum qui eduxit vos de terra egypti in fortitudine magna
et brachio extento ipsum timete et ipsum adorate et ipsi immo
late Cerimonias quoque et iudicia et legem et mandatum
quod scripsit vobis custodite ut faciatis cunctis diebus
et non timeatis deos alienos et pactum quod percussit vobiscum nolite:

oblivisci nec colatis deos alienos · sed dominum deum vestrum timete:
et ipse eruet vos de manu omnium inimicorum vestrorum Illi vero non
audierunt · sed iuxta consuetudinem suam pristinam perpetrabant Fue
runt igitur gentes iste timentes quidem dominum sed nichilominus et diis suis
servientes Nam et filii eorum et nepotes sicut fecerunt parentes sui
ita faciunt usque in presentem diem etc

xviii Anno tertio Osee filii hela regis israel Regnavit Ezechi
as filius achaz regis iuda xxv annorum erat cum re
gnare cepisset et xxix annis regnavit in ierusalem Nomen
matris eius abisa filia zacharie Fecitque quod erat bonum coram
domino iuxta omnia que fecerat david pater suus Ipse dissipavit
excelsa et contrivit statuas et succidit lucos Confregitque ser
pentem eneum que fecerat moyses Siquidem usque ad illud tempus
filii israel adolebant ei incensum Vocavitque nomen eius noe
stan et in domino deo israel speravit Itaque post eum non fu
it similis ei de cunctis regibus iuda sed neque qui ante eum
fuerunt · et adhesit domino · et non recessit a vestigiis eius Fecit
que mandata eius que preceperat dominus moysi Unde et erat dominus
cum eo · et in cunctis ad que procedebat sapienter se agebat
Rebellavit quoque contra regem assiriorum et non servivit ei Ipse
percussit philisteos usque ad gazam · et omnes terminos eorum
a turre custodum usque ad civitatem munitam Anno quarto
regis Ezechie · qui erat annus septimus Osee filii hela regis
israel Ascendit salmanazar rex assiriorum samariam et
oppugnavit eam et cepit eam post annos tres Anno
sexto Ezechie idest nono anno Osee regis israel Capta est
samaria Et transtulit rex assiriorum israel in assirios
Collocavitque eos in hala et in habor fluvio gozam in
civitatibus medorum quia non audierunt vocem domini
dei sui · sed pretergressi sunt pactum eius · Omnia que preceperat
moyses famulus domini · non audierunt neque fecerunt Anno
xiiii regis Ezechie Ascendit sennacherib rex assiriorum
ad universas civitates iuda munitas et cepit eas
Tunc misit Ezechias rex iuda nuncios ad regem assi
riorum in lachis dicens Peccavi Recede a me et omne quod

imposueris michi feram. Indixit itaque rex assyriorum Eze-
chie regi Iuda ccc^ta talenta argenti et xxx^ta talenta auri
Deditque Ezechias omne argentum quod repertum fuerat
in domo domini et in thezauris regis. In tempore illo con-
fregit Ezechias valuas templi domini. et laminas auri
quas ipse affixerat Et dedit eas regi assyriorum Misit autem
rex assyriorum tharthan. et rapsaten de lachis ad regem
Ezechiam cum manu valida in ierusalem. Qui cum ascendis-
sent venerunt ierusalem. et steterunt iuxta aqueductum pi-
scine superioris que est in via agri fullonis Vocaverunt-
que regem Egressus que est ad eos heliachim filius helchie
prepositus domus et sobna scriba. et ioahe filius asaph a
commentariis Dixitque ad eos Rapsaces Loquimini ezechie hec
dicit rex magnus rex assyriorum Que est ista fiducia qua
niteris. forsitan inisti consilium ut prepares te ad pugnam in quo
confidis. ut audeas rebellare. An speras in baculo arundineo
atque confracto egypto. super quem si incubuerit homo commi-
nutus ingredietur in manum eius et perforabit eam. Sic est
pharao rex egipti. omnibus qui speraverunt in eum. Quod si dixeritis
michi in domino deo nostro habemus fiduciam. Nonne iste est cui-
us abstulit Ezechias excelsa et altaria. et precepit iude et ierusalem di-
cens. Ante altare hoc adorabitis in ierusalem Nunc igitur
transite ad dominum meum regem assyriorum et dabo vobis duo
milia equorum et videte utrum habere valeatis ascensores
eorum. Et quo potestis resistere ante unum satrapam de servis
domini mei minimis. An fiduciam habetis in egipto propter
currus et equites. Numquid sine voluntate domini ascendi
ad locum istum ut demolirer eum. Dominus dixit ad me
Ascende ad terram hanc et demolire eam. Dixerunt autem
heliachim filius filius helchie et sobna et ioahe rap-
saci. Precamur ut loquaris nobis servis tuis syriace si-
quidem intelligimus hanc linguam. et non loquaris nobis
iudaice audiente populo. qui est super murum. Et respondit
eis Rapsaces Numquid ad dominum tuum et ad te misit me
dominus meus ut loquerer sermones istos et non potius

ad viros qui super murum sedent ut comedant stercora sua
et bibant urinas suas vobiscum. Stetit itaque rapsaces et cla-
mavit voce magna iudaice et ait Audite verba regis magni
regis assyriorum. Hec dicit rex. Non vos seducat Ezechias. Non
enim poterit vos eruere de manu mea neque fiduciam vobis
tribuat super dominum dicens Eruens liberabit nos dominus et
non tradetur civitas hec in manum regis assyriorum. Nolite
audire Ezechiam. Hec enim dicit rex assyriorum Facite mecum
quod vobis est utile. Et egredimini ad me et comedet unus-
quisque de vite et vinea sua. et de ficu sua et bibetis aquas
de cisternis vestris: donec veniam et transferam vos in
terram que similis est terre vestre in terram fructiferam et ferti-
lem vini. terram panis: et vinearum. terram olivarum et olei
ac mellis. et vivetis et non moriemini. Nolite audire Ez-
echiam qui vos decipit dicens. dominus liberabit vos. Numquid
liberaverunt dii gentium terram suam de manu regis assi-
riorum. Ubi est deus emath et arphath. Ubi est deus sephar-
vaim. ana. et ava. Numquid liberaverunt samariam
de manu mea. Qui in illa sunt in omnibus diis qui eru-
erunt regionem suam de manu mea. Ut possit dominus eruere
ierusalem de manu mea. Tacuit itaque populus et non respondit
ei quicquam. Siquidem preceptum regis acceperant:
ut non responderent ei. Venitque eliachim filius helchie
prepositus domus et sobna scriba et ioahe filius asaph
a commentariis ad Ezechiam scissis vestibus. et nunci-
averunt ei verba rapsacis

XIX Que cum audisset rex
Ezechias scidit vestimenta sua et opertus est sac-
co ingressus est domum domini. Misit eliachim
prepositum domus et sobnam scribam et senes de sacer-
dotibus opertos saccis. ad ysaiam prophetam filium amos
Qui dixerunt Hec dicit Ezechias Dies increpationis:
et tribulationis et blasphemie dies iste. Venerunt filii usque
ad partum et vires non habet parturiens. Si forte audiat dominus
deus tuus universa verba rapsacis. quem misit rex assyriorum
ut exprobraret deum viventem et argueret verbis. que audivit

dominus deus tuus et fac orationem pro reliquiis que reperte sunt. Ve-
nerunt ergo servi regis Ezechie ad ysaiam. Dixitque eis ysaias
Hec dicetis domino vestro. Hec dicit dominus. Noli timere a facie
sermonum quos audisti quibus blasphemaverunt pueri regis
assyriorum me. Ecce ego mittam ei spiritum angelum extermina-
torem et audiet nuncium et revertetur in terram suam. Reversus
est igitur Rapsaces et invenit regem assyriorum expugnantem lo-
bnam. Audierat enim quod recessisset de lachis. Cumque audisset
de tharatha rege ethiopie dicentes Ecce egressus est ut pugnet
contra te et veniret cum misit nuncios ad Ezechiam dicens
Hec dicite Ezechie regi iuda. Non te seducat deus tuus in quo
habes fiduciam neque dicas Non tradetur ierusalem in manu regis
assyriorum. Tu enim audisti que fecerunt reges assyriorum universis
terris quomodo vastaverunt eas. Num ergo tu solus poteris
liberari. Numquid liberaverunt dii gentium singulos quos
vastaverunt patres mei Gozan videlicet et Aran et Rephes
et filios Eden qui erant in thalassar. Ubi est rex Emath
et rex arphat et rex civitatis Sepharvaim. Ana et Ava
Itaque cum accepisset Ezechias litteras de manu nunciorum
et legisset eas ascendit in domum domini et expandit eas
coram domino et oravit in conspectu eius dicens Domine
deus israel qui sedes super cherubim. Tu es deus solus
omnium regum terre. Tu fecisti celum et terram. Inclina aurem
tuam et audi. Aperi domine oculos tuos et vide. Et audi omnia
verba sennacherib qui misit ut exprobraret nobis
deum viventem. Vere domine dissipaverunt reges assy-
riorum gentes et terras omnium et miserunt deos eorum in ignem
Non enim erant dii sed opera manuum hominum de ligno et lapi-
de et perdiderunt eos. Nunc igitur domine deus noster salvos
nos fac de manu eius ut sciant omnia regna terre quia
tu es dominus deus solus. Misit autem ysaias filius amos ad
Ezechiam dicens Hec dicit dominus deus israel Que deprecatus
es me super sennacherib rege assyriorum audivi. Iste est
sermo quem locutus est dominus de eo Sprevit te et subsanna-
vit te virgo filia syon post tergum tuum movet caput

filia ierusalem. Cui exprobrasti et quem blasphemasti? contra quem exalta
sti vocem tuam et levasti in excelsum oculos tuos? contra sanctum israel.
Per manum servorum tuorum exprobrasti domino et dixisti: In multi
tudine curruum meorum ascendi excelsa montium in summitate
libani. Et succidi cedros eius sublimes et electas abietes eius.
Ingressus sum usque ad terminos saltuum carmeli. Ego succidi
et bibi aquas alienas et siccavi vestigiis pedum meorum
omnes aquas clausas. Nunquid non audisti quid ab
initio fecerim? Ex diebus antiquis plasmavi illud. Et nunc
adduxi. Eruntque in ruinam collium pugnantium civitates
munite et qui sedent in eis humiles manu. Contremuerunt
et confusi sunt. Facti sunt quasi fenum agri et virens her
ba tectorum que arefacta est antequam veniret ad maturita
tem. Habitaculum tuum et egressum et introitum tuum
et viam tuam ego prescivi. Et furorem tuum contra me insa
nisti in me et superbia tua ascendit in aures meas. Ponam
itaque circulum in naribus tuis et chamum in labiis tuis
et reducam te in viam per quam venisti. Tibi autem ezechi
a hoc erit signum. Comede hoc anno que reperies. In secundo autem
anno que sponte nascuntur. Porro in anno tercio seminate et
metite et plantate vineas et comedite fructum earum. Et quodcumque
reliquum fuerit de domo iuda mittet radicem deorsum
et faciet fructum sursum. De ierusalem quippe egredientur reliquie
et quod salvetur de monte syon. Zelus domini exercituum
faciet hoc. Quamobrem hec dicit dominus de rege
assiriorum. Non ingredietur urbem hanc nec mittet
in eam sagittam nec occupabit eam clipeus nec circumdabit
eam munitio. Per viam qua venit revertetur
et civitatem hanc non ingredietur dicit dominus. Protegamque
urbem hanc et salvabo eam propter me et propter david servum me
um. Factum est igitur in nocte illa. Venit angelus
domini et percussit castra assiriorum. c. lxxxv milia.
Cumque diluculo surrexisset vidit omnia corpora mortuorum et recedens abiit
Et reversus est sennacherib rex assiriorum et mansit in ninive.
Cumque adoraret in templo nesrach deum suum adramelech

[illegible]

et Sarasar filii eius percusserunt eum gladio fugeruntque in
terram Armeniorum et regnavit Asaradon filius eius pro eo.

[illegible]

XX

305

In diebus illis egrotavit Ezechias usque
ad mortem Et venit ad eum Ysaias filius Amos propheta
et dixit ei Hec dicit dominus Dispone domui tue morieris
enim tu et non vives Qui convertit faciem suam ad parietem
et oravit dominum dicens Obsecro domine memento quaeso quomodo
ambulaverim coram te in veritate et in corde perfecto et quod
placitum est coram te fecerim Flevit itaque Ezechias fletu
magno Et antequam egrederetur Ysaias mediam partem atrii
factus est sermo domini ad eum dicens Revertere et dic Ezechie
duci populi mei Hec dicit dominus deus David patris tui Audivi
orationem tuam et vidi lacrimas tuas Et ecce sanavi
te die autem tertio ascendes templum domini et addam
diebus tuis quindecim annos sed et de manu regis Assyriorum
liberabo te et civitatem hanc et protegam urbem hanc
propter me et propter David servum meum Dixitque Ysaias Afferte
massam ficorum Quam cum attulissent et posuissent
super ulcus eius curatus est Dixerat quoque Ezechias ad Ysaiam
Quod erit signum quia dominus sanabit me et quia ascensurus
sum tertio die templum domini Cui ait Ysaias Hoc erit signum
a domino quod facturus sit dominus sermonem quem locutus est Vis ut
ascendat umbra decem lineis an ut revertatur totidem
gradibus Et ait Ezechias Facile est umbram crescere decem
lineis Nec hoc volo ut fiat sed ut revertatur retrorsum decem
gradibus Invocavit itaque Ysaias dominum et reduxit
umbram per lineas quibus iam descenderat in horologio
Achaz retrorsum decem gradibus In tempore illo
misit Merodach filius Baladan rex Babyloniorum
litteras et munera ad regem Ezechiam Audierat enim quod egrotasset
Ezechias Et letatus est in adventu eorum Ezechias et
ostendit eis domum aromatum et argentum et aurum et
pigmenta varia unguenta quoque et domum vasorum suorum
et omnia que habere poterat in thesauris suis Non fuit
quod non monstraret eis Ezechias in domo sua et in omni potestate sua

[illegible]

Venit autem ysayas propheta ad regem ezechiam dixitque ei
Quid dixerunt viri isti Aut unde venerunt ad te Cui ait eze
chias de terra longinqua venerunt de babilone At ille respondit
Quid viderunt in domo tua Dixit ezechias Omnia quecumque
sunt in domo mea viderunt nichil est quod non monstraverim
eis in thezauris meis Dixit itaque ysayas ad ezechiam audi
sermonem domini Ecce dies venient et auferentur omnia que in
domo tua sunt et que condiderunt patres tui usque in diem
hanc in babilonem Non remanebit quicquam ait dominus sed et de filiis
tuis qui egredientur ex te quos generabis tollent et erunt
eunuchi in pallacio regis babilonis Dixitque Ezechias ad
ysayam Bonus sermo domini quem locutus es sit pax et
veritas in diebus meis Reliqua autem sermonum Ezechie
et omnis fortitudo eius et quomodo fecerat piscinam et aque
ductum et introduxit aquas in civitatem Nonne hec
scripta sunt in libro sermonum dierum regum iuda

XXI Dormivitque Ezechias cum patribus suis et regnavit
manasses filius eius pro eo xii annorum erat ma
nasses cum regnare incepisset et lv annis regnavit
in ierusalem Nomen matris eius aphsiba Fecitque malum
in conspectu domini iuxta ydola gentium que delevit dominus
a facie filiorum israel Conversusque est et edificavit excelsa
que dissipaverat Ezechias pater eius Et erexit aras
baal et fecit lucos sicut fecerat achab rex israel et ado
ravit omnem miliciam celi et coluit eam Extruxit
que aras in domo domini De qua dixit dominus in ierusalem ponam
nomen meum Et extruxit altaria universe milicie celi
in duobus atriis templi domini et transduxit filium
suum per ignem et ariolatus est et observavit auguria
et fecit phitones et aruspices multiplicavit ut
faceret malum coram domino et irritaret eum Posuit
quoque ydolum luci quod fecerat in templo domini super
quo locutus est dominus ad david et ad salomonem filium
suum eius In templo hoc et in ierusalem quam elegi de
cunctis tribubus israel ponam nomen meum ibi in sempiternum

et ultra non faciam commovere pedem israel de terra quam dedi
patribus eorum Sic tamen si custodierint omnia opera que pre
cepi eis et universam legem quam mandavit eis servus meus
moyses Illi vero non audierunt sed seducti sunt a manasse ut
facerent malum super gentes quas contrivit dominus a facie
filiorum israel Locutus est que dominus in manu servorum suorum
prophetarum dicens Quia fecit manasses rex iuda abhominationes
istas pessimas super omnia que fecerunt amorrei ante eum
et peccare fecit etiam iudam in immundiciis suis Propterea hec
dicit dominus deus israel Ecce ego inducam mala super ierusalem
et iudam ut quicumque audierint tinniant ambe aures eius
et extendam super ierusalem funiculum samarie et pondus domus a
chab et delebo ierusalem sicut deleri solent tabule delens vertam et
ducam crebrius stilum super faciem eius Dimittam vero re
liquias hereditatis mee et tradam eas in manu inimicorum eius
Eruntque in vastitatem et rapinam cunctis adversariis suis eo
quod fecerint malum coram me et perseveraverint irritantes
me Ex die qua egressi sunt patres eorum ex egipto usque ad die
hanc Insuper et sanguinem fudit innoxium manasses multum
nimis donec impleret ierusalem usque ad os absque peccatis suis quibus
peccare fecit iudam ut faceret malum coram domino Reli
qua autem sermonum manasse et universa que fecit et peccatum eius
quod peccavit nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum
iuda regum Dormivitque manasses cum patribus suis
et sepultus est in orto domus sue in orto ozam Et regnavit pro eo
ammon filius eius xxii annorum erat ammon cum regnare cepisset
duobus que annis regnavit in ierusalem Nomen matris eius messa
lemeth filia harus de ietheba Fecitque malum in conspectu
domini sicut fecerat manasses pater eius Et ambulavit in omni
via per quam ambulaverat pater eius Servivitque immundiciis
quibus servierat pater eius et adoravit eas Et dereliquid domi
num deum patrum suorum et non ambulavit in via domini Tetende
runtque ei insidias servi sui et interfecerunt regem in domo sua
Percussit autem populus terre omnes qui coniuraverant contra regem
Ammon Et constituerunt sibi regem Iosiam filium eius pro eo

Reliqua autem sermonum ammon que fecit Nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Juda Dormivitque cum patribus suis. sepelierunt eum in sepulcro suo in orto ozam et regnavit iosias filius eius pro eo

XXII

Octo annorum erat iosias cum regnare cepisset et xxxi anno regnavit in ierusalem Nomen matris eius yoida filia adaya de bezechat. Fecit que quod placitum erat coram domino et ambulavit in omni via david patris sui Non declinavit ad dextram sive ad sinistram Anno autem decimo octavo regis iosie Misit rex saphan filium aslia filii messulam scribam templi domini dicens ei Vade ad helchiam sacerdotem domini magnum et dic ut confletur pecunia que illata est in templum domini quam collegerunt ianitores templi a populo Deturque fabris per prepositos domus domini qui et distribuant eam hiis qui operantur in domo domini ad instaurandam sartatecta templi Tignariis scilicet et cementariis et hiis qui interrupta componunt et ut emantur ligna et lapides de lapidicinis ad instaurandum templum Verumtamen non supputetur eis argentum quod accipiunt sed in potestate habeant et in fide Dixit autem helchias pontifex ad saphan scribam librum legis reperi in domo domini Deditque helchias volumen saphan qui et legit illud Venit quoque saphan scriba ad regem et renunciavit ei quod preceperat helchias et ait: Conflaverunt servi tui pecuniam que reperta est in domo domini et dederunt ut distribueretur fabris a prefectis operis templi domini Narravitque saphan scriba regi dicens Librum dedit michi helchias sacerdos Quem cum legisset saphan coram rege: et audisset rex verba libri legis domini. scidit vestimenta sua et precepit helchie sacerdoti. et aicham filio saphan: et achobor filio micha. et saphan scribe. et asaie servo regis dicens Ite et consulite dominum super me. et super populum. et super omnem iudam de verbis voluminis istius quod inventum est Magna enim ira domini succensa est contra nos quia non audierunt patres nostri verba libri huius. ut facerent omne quod scriptum est nobis Ierunt que helchias sacerdos. et anicham et achobor et saphan

scriba et asaia ad holdam prophetem uxorem sellum filii thecue
filii araas custodis vestium que habitabat in ierusalem in secunda
Locutique sunt ad eam. Et illa respondit eis. Hec dicit dominus deus
israel. Dicite viro qui misit vos ad me. Hec dicit dominus. Ecce
ego adducam mala super locum hunc et super omnes habitatores eius
omnia verba legis que legit rex iuda. Quia dereliquerunt
me et sacrificaverunt diis alienis irritantes me in cunctis
operibus manuum suarum. et succendetur indignacio mea in loco
hoc et non extinguetur. Regi autem iuda qui misit vos ut
consuleretis dominum sic dicetis. Hec dicit dominus deus israel. Pro eo
quod audisti verba voluminis et perterritum est cor tuum
et humiliatus es coram domino auditis sermonibus contra
locum istum et contra habitatores eius quod videlicet fierent
in stuporem et in maledictum. et scidisti vestimenta
tua. et flevisti coram me et ego audivi. ait dominus. Ideo
colligam te ad patres tuos et colligeris ad sepulcrum tuum in
pace ut non videant oculi tui omnia mala que inductu-
rus sum super locum istum.

XXIII

Et renunciaverunt omnia regi que dixerat. qui
misit et congregati sunt ad eum. omnes senes iuda
et ierusalem. Ascenditque rex in templum domini et
omnes viri iuda universique qui habitabant in ierusalem cum eo
sacerdotes et prophete. et omnis populus a parvo usque ad magnum.
Legitque cunctis audientibus omnia verba federis libri. qui
inventus est in domo domini. Stetitque rex super gradum
et percussit fedus coram domino ut ambularet post dominum
et custodirent precepta eius et testimonia et cerimonias in
omni corde et in tota anima ut suscitaret verba federis huius
que scripta erant in libro illo. Et acquievit populus pacto.
Et precepit rex helchie pontifici et sacerdotibus secundi
ordinis. et ianitoribus ut proicerent de templo domini
omnia vasa que facta fuerant baal. et luco. et universe milicie
celi. et combussit ea foris ierusalem in convalle cedron. et
tulit pulverem eorum in bethel. et delevit aruspices quos po-
suerant reges iuda ad sacrificandum in excelsis per civitates

Iuda et in circuitu ierusalem et eos qui adolebant incensum baal
et soli et lune et xii signis et omni militie celi Et efferri
fecit lucum de domo domini foras ierusalem in convalle cedron
et combussit eum ibi et redegit in pulverem et proiecit
super sepulcra vulgi Destruxit quoque aediculas effeminatorum
que erant in domo domini pro quibus mulieres texebant quasi
domunculas luci Congregavitque omnes sacerdotes de civi-
tatibus iuda et contaminavit excelsa ubi sacrificabant
sacerdotes de gabaa usque bersabee et destruxit aras por-
tarum in introitu ostii iosue principis civitatis quod erat
ad sinistram porte civitatis Verumtamen non ascende-
bant sacerdotes excelsorum ad altare domini in ierusalem sed
tantum comedebant azima in medio fratrum suorum
Contaminavit quoque topheth quod est in valle filii ennon ut
nullus consecraret filium suum aut filiam per ignem moloch
Abstulit quoque equos quos dederant reges iuda soli in introi-
tu templi domini iuxta exedram et nathan melech eunuchi
qui erant [erat] in pharurim Currus autem solis combussit igni
Altaria quoque que erant super tecta cenaculi achaz que fece-
rant reges iuda et altaria que fecerat manasses in duobus
atriis templi domini destruxit rex Et cucurrit inde et disper-
sit cinerem eorum in torrente cedron Excelsa quoque que erant
in ierusalem ad dexteram partem montis offensionis que edificaverat
salomon rex israel astaroth idolo sydoniorum et chamos
offensioni moab et melchom abhominationi filiorum ammon
polluit rex et contrivit statuas et succidit lucos Replevit
que loca eorum ossibus mortuorum Insuper et altare quod erat
in bethel et excelsum quod fecerat ieroboam filius nabath
qui peccare fecit israel et altare illud et excelsum destruxit
atque combussit et comminuit in pulverem succenditque etiam
lucum Et conversus iosias vidit ibi sepulcra que
erant in monte misitque et tulit ossa de sepulcris et combus-
sit ea super altare Et polluit iuxta verbum domini quod
locutus est vir dei qui predixerat verba hec Et ait Quis est
tumulus ille quem ego video Responderunt que ei cives illius

Salom ydolat

urbis sepulcrum est hominis dei qui venit de iuda et predixit
verba hec que fecisti super altare bethel et ait Dimittite eum
nemo commoveat ossa eius Et intacta manserunt ossa illius
cum ossibus prophete qui venerat de samaria Insuper omnia
phana excelsorum que erant in civitatibus samarie que
fecerant reges israel ad irritandum dominum abstulit iosias Et
fecit eis secundum omnia que fecerat in bethel et occidit universos
sacerdotes excelsorum qui erant ibi super altaria et com
bussit ossa humana super ea Reversusque est in ierusalem et precepit
omni populo dicens Facite phase domino deo vestro secundum quod
scriptum est in libro federis huius Nec enim factum est phase tale
a diebus iudicum qui iudicaverunt israel et omnium dierum
regum israel et regum iuda sicut in octavo decimo anno
regis Iosie factum est phase istud domino in ierusalem Sed et phitones
et ariolos et figuras idolorum et immundicias abho
minationesque que fuerunt in terra iuda et in ierusalem abstu
lit iosias ut statueret verba legis que scripta sunt in libro
quem invenit helchias sacerdos in templo domini Similis illi
non fuit ante eum rex qui reverteretur ad dominum in omni corde
suo et in tota anima sua et in universa virtute sua iuxta
omnem legem moysi Nec post eum surrexit similis illi
Verumtamen non est aversus dominus ab ira furoris sui magni
quo iratus est furor eius contra iudam propter irritationes
quibus provocaverat eum manasses Dixit itaque dominus
Etiam iudam auferam a facie mea sicut abstuli israel
Et proiciam civitatem hanc quam elegi ierusalem et domum de
qua dixi Erit nomen meum ibi Reliqua autem verba iosie
et universa que fecit Nonne hec scripta sunt in libro sermo
num dierum regum iuda In diebus eius ascendit
pharao nechao rex egipti contra regem assiriorum ad
flumen eufraten Et abiit rex iosias in occursum eius
Et occisus est in mageddo cum vidisset eum Et porta
verunt eum servi sui mortuum de mageddo et pertulerunt
in ierusalem et sepelierunt eum in sepulcro suo Tulitque populus
terre ioachas filium iosie et unxerunt eum et constituerunt

eum regem pro patre suo. xxiii annorum erat ioachaz cum
regnare cepisset et tribus mensibus regnavit in ierusalem. Nomen
matris eius amithal filia hieremie de lobna. Et fecit ma-
lum coram domino iuxta omnia que fecerat manasses pater eius. Vinxit-
que eum pharao nechao in reblata que est in terra emath ne regnaret
in ierusalem. et imposuit mulctam terre centum talentis argenti et talento
auri. Regemque constituit pharao nechao heliachim filium iosie
pro iosia patre eius. Vertitque nomen eius ioachim. Porro
ioachaz tulit et duxit in egyptum. Argentum autem et aurum
dedit ioachim pharaoni cum indixisset terre per singulos an-
nos ut offerret iuxta preceptum pharaonis. Et unumquemque
secundum vires suas exegit tam argentum quam aurum de populo terre
ut daret pharaoni nechao. xxv. annorum erat ioachim cum
regnare cepisset. et xi annis regnavit in ierusalem. Nomen
matris eius zebeda filia phadaia de ruma. Et fecit malum
coram domino iuxta omnia que fecerat manasses pater eius

XXIIII

In diebus eius ascendit nabuchodonozor
rex babilonis et factus est ei ioachim servus tribus annis
et rursum rebellavit contra eum. Immisitque dominus latrunculos
moab et latrunculos filiorum ammon. et immisit eos
in iudam ut disperderet iuxta verbum domini quod locutus erat
per servos suos prophetas. Factum est autem hoc per verbum domini
contra iudam ut auferret eum coram se propter peccata manasse.
et universa que fecerat. Et propter sanguinem innoxium quem
effudit et impleverat ierusalem cruore innocentium. Et propter hanc
rem noluit dominus propitiari. Reliqua autem sermonum ioachim
Et universa que fecit. Nonne hec scripta sunt in libro ser-
monum dierum regum iuda. Et dormivit ioachim cum patribus
suis. Regnavitque ioachin filius eius pro eo. Et ultra
non addidit rex egypti ut egrederetur ut egrederetur de
terra sua. Tulerat enim rex babilonis a rivo egypti usque
ad flumen eufraten omnia que fuerant regis egypti.
xviii annorum erat ioachin cum regnare cepisset. Et tribus
mensibus regnavit in ierusalem. Nomen matris eius neestha
filia helnathan de ierusalem. Et fecit malum coram domino

iuxta omnia que fecerat pater eius. In tempore illo ascenderunt
servi regis Nabuchodonosor regis Babilonis in Ierusalem et circumdata
est urbs munitionibus. Venitque Nabuchodonosor rex Babilonis ad
civitatem cum servi sui oppugnarent eam. Egressusque est
Ioachim rex Iuda ad regem Babilonis ipse et mater eius
et servi eius et principes eius et eunuchi eius. Et suscepit
eum rex Babilonis anno viij regni sui. Et tulit inde omnes
thezauros domus domini et thezauros domus regie. Et con-
cidit universa vasa aurea que fecerat Salomon rex Israel
in templo domini iuxta verbum domini. Et transtulit omnem
Ierusalem et universos principes et omnes exercitus fortes decem
milia in captivitatem. et omnem artificem. et inclusorem nihil-
que relictum est exceptis pauperibus terre populi. Transtulit
quoque Ioachim in Babilonem. et matrem eius uxores regis
et eunuchos eius et iudices terre duxit in captivitatem
de Ierusalem in Babilonem. et omnes viros robustos septem milia
et artifices et inclusores mille. Omnes viros fortes et
bellatores. et duxit eos rex Babilonis captivos in Babilo-
nem. Et constituit Mathaniam patruum eius pro eo. Inpo-
suitque ei nomen Sedechiam. Vicesimum et primum annum
etatis habebat Sedechias cum regnare cepisset et xi annis
regnavit in Ierusalem. Nomen matris eius Amithal filia Iere-
mie de Lobna. Et fecit malum coram domino iuxta omnia
que fecerat Ioachim. Irascebatur enim dominus contra Ierusalem et contra
Iudam donec proiceret eos a facie sua. Recessitque Sedechias a
rege Babilonis.

xxv

Factum est autem anno x ix° regni eius mense x°
decimo die mensis venit Nabuchodonosor rex
Babilonis ipse et omnis exercitus eius in Ierusalem. et
circumdederunt eam. et extruxerunt in circuitu eius mu-
nitiones. Et clausa est civitas atque vallata usque ad unde-
cimum annum Sedechie regis ix die mensis. Prevaluitque
fames in civitate nec erat panis populo terre. et interrupta est
civitas. et omnes viri bellatores nocte fugerunt per via
porte que est inter duplicem muram ad ortum regis. Porro

Caldei obsidebant in circuitu civitatem. Fugit itaque Sedechias
per viam que ducit ad campestria solitudinis. Et persecutus est
regem exercitus Caldeorum. Comprehenderuntque eum in
planitie Iericho. Et omnes bellatores qui erant cum eo dis-
persi sunt et reliquerunt eum. Apprehensum ergo regem duxerunt
ad regem Babilonis in Reblata. Qui locutus est cum eo in-
dicium. Filios autem Sedechie occidit coram eo et oculos eius
effodit. Vinxitque eum cathenis et adduxit in Babilonem.
Mense quinto septima die mensis ipse est annus xix. regni
regis Babilonis. Venitque Nabuzardam princeps exercitus
servus regis Babilonis Ierusalem. Et succendit domum domini
et domum regis et domos Ierusalem. Omnemque domum combussit
igni. Et muros in circuitu Ierusalem destruxit. Omnis exercitus
Caldeorum qui erat cum principe milicie. Reliquam autem populi
partem que remanserat in civitate. et perfugas qui transfu-
gerant ad regem Babilonis. et reliquum vulgus transtulit
Nabuzardam princeps milicie. Et de pauperibus terre reliquit vi-
nitores et agricolas. Columpnas autem ereas que erant
in templo domini et bases et mare eneum quod erat in
domo domini confregerunt Caldei et transtulerunt omne
es in Babilone. Ollas quoque eneas et trullas. et tridentes
et ciphos et mortariola. et omnia vasa enea. in quibus mi-
nistrabant tulerunt. nec non thuribula et fialas que aurea
aurea. et que argentea argentea. tulit princeps milicie id est
columpnas duas mare unum. Et bases quas fecerat Sa-
lomon in templo domini. et non erat pondus eris
omnium vasorum. Decem vel octo cubitos altitudinis habebat
columpna una et capitellum ereum super se altitudinis
trium cubitorum. et reticulum et malagranata super
capitellum columpne omnia erea. Similem et columpnam
secunda habebat ornatum. Tulit quoque princeps
milicie Saraiam sacerdotem primum et Sophoniam sacer-
dotem secundum et tres ianitores. Et de civitate eunuchum
unum qui erat prefectus super viros bellatores. et quinque vi-
ros de hiis qui steterant coram rege quos reperit in civitate

Et zopher principem exercitus Qui probabat tirones de populo
terre et sex viros de wlgo quinquaginti fuerunt in civitate
Quos tollens nabuzardan princeps militum duxit ad regem
babilonis in reblata in terra emath Et translatus est
iuda de terra sua Populo autem qui relictus fuerat in terra
in terra iuda quem dimiserat nabuchodonozor rex babilonis
prefecit godoliam filium ahycam filii zaphan Quod
cum audissent omnes duces militum ipsi et viri qui
erant cum eis videlicet quod constituisset rex babilonis godoliam
Venerunt ad godoliam in maspha ysmael filius na
thanie et iohannan filius Charee Et sarayas filius
thenaam et nephofatides et yeronias filius a maatha
ti ipsi et socii eorum Iuravitque eis Godolias et sociis eorum
dicens Nolite timere servire caldeis Manete in terra et
servite regi babilonis et bene erit vobis Factum est autem in
mense septimo venit hysmael filius nathanie filii
Elizama de semine regio et decem viri cum eo percusserunt
que Godoliam qui et mortuus est sed et iudeos et cal
deos qui erant cum eo in maspha Consurgens autem
omnis populus a parvo usque ad magnum et principes mili
tum venerunt in egiptum timentes Caldeos Factum
est vero anno xxxvii transmigrationis yoachim regis
iuda mense duodecimo xxvii die mensis Sublevavit ewilme
rodach rex babilonis anno quo regnare ceperat caput
yoachim regis iuda de carcere Et locutus est ei benigne
et posuit thronum eius super thronum regum qui erant
cum eo in babilone et mutavit vestes eius quas ha
buerat in carcere et comedebat panem semper in con
spectu eius cunctis diebus vite sue Annonam quoque
constituit ei absque intermissione que dabatur ei a rege per
singulos dies omnibus diebus vite sue

ewilmeradach

Explicit quartus regum

Si Septuaginta interpretum pura et ut ab eis
in grecum versa est editio permaneret superflue
me mi cromati episcoporum sanctissime atque doc-
tissime impelleres ut tibi hebrea volumina
latino sermone transferrem. Quod enim
semel aures hominum occupaverat et nascentis
ecclesie fidem roboraverat iustum erat etiam meo silencio
comprobari. Nunc igitur cum pro varietate
regionum diversa ferantur exemplaria et germana illa
antiquaque translatio corrupta sit atque violata. Nostri ar-
bitrii putas aut e pluribus iudicare quid verum sit aut novum
opus in veteri opere condere. Illudentibusque iudeis cor-
nicum ut dicitur oculos configere. Alexandria et egyptus
in septuaginta suis hesichium laudat auctorem. Constantino-
polis usque ad antiochiam luciani martiris exemplaria
probat. Medie inter has provincie palestinorum et syrorum
codices legunt quos ab origine elaboratos eusebius et
pamphilus vulgaverunt totusque orbis hac inter se
trifaria varietate compugnat. Et certe origenes non
solum exempla composuit quattuor editionum e regione
singula verba describens ut unus dissentiens statim
ceteris inter se consentientibus arguatur. Sed quod maioris
audacie est in editione septuaginta theodotionis editionem
miscuit asteriscis videlicet assignans que minus ante
fuerant. Et virgulis que ex superfluo videbantur
apposita. Si ergo aliis licuit non tenere quod semel
susceperant. Et post septuaginta cellulas que vulgo
sine auctore iactantur singulas cellas aperire hoc
quoque in ecclesiis legitur quod lxx nescierunt. Cur me
non suscipiunt latini mei qui inviolata editione
veteri ita novam condidi ut laborem meum hebreis
et quod his maius est apostolis auctoritatibus probem. Scripsi
nuper librum de optimo genere interpretandi os-
tendens illa de evangelio Ex egipto vocavi filium

meum Et qui nazareus vocabitur Et videbunt in quem
transfixerunt Et apostoli · que oculus non vidit nec auris au-
divit nec in cor hominis ascendit · que preparavit deus dili-
gentibus se ceteraque · que hiis similia in hebreis libris in-
veniuntur Certe apostoli et ewangeliste septuaginta in-
terpretes noverant Et unde eis hoc dicere que in lxx
interpretibus non habentur Christus deus noster · utriusque testa-
menti conditor in ewangelio secundum Johannem Qui
credit inquit in me · sicut dicit scriptura · flumina de
ventre eius fluent aque vive Utique scriptum est quod sal-
vator scriptum esse testatur Ubi scriptum est septua-
ginta non habent apocrypha nescit ecclesia Ad hebre-
os igitur revertendum est Unde et dominus loquitur
et discipuli exempla presumunt Hec pace veterum lo-
quor et obtrectatoribus meis tantum respondeo Qui ca-
nino dente me rodunt in publico detrahentes · legentes
in angulis · idem et accusatores et defensores · cum in
aliis probant quod in me reprobant · quasi virtus et
vitium non in rebus sit · sed cum auctore mutetur Ceterum
memini septuaginta editionem translatorum olim
de greco emendatam tribuisse · me nostris · nec inimi-
cum debere estimari eorum quos in conventu fratrum semper
edissero et quod nunc dabreiamin id est verba dierum
interpretatus sum idcirco feci ut inextricabiles moras
et silvam hebreorum nominum que scriptorum confusa
sunt vitio · sensuumque barbariem apertius et per versuum
cola digererem · mihimet ipsi et meis iuxta hismenium
canens Si aures surde sunt ceterorum · Amen

Incipit primus paralipomenon

Adam Seth Enos Caynan malalehel
Jared Jareth Enoch mathuzalem lameth
Noe Sem Cham et Japhet Gomer filii iaphet
Magog madaii et yavan [iavan] et thubal
mosoch et thyras Porro filii Gomer
Asteneth et riphat et thogorma
astenez

Filij autem Jauan helysa et tharsis cethym et dodanym
Filij Cham chus et mesraym phut et chanaan Filij au-
chus saba et euila sabbata et regma et sabathacha
porro filij regma saba et dadan Chus autem genuit
nemroth Iste cepit esse potens in terra Mesraym vero
genuit ludim et ananim et laabym et neptaim
phetrusim quoque et chasluym de quibus egressi sunt philisti
et capthurim Chanaan vero genuit sydonem primo
genitum suum et etheum iebuseum quoque et amorreum
et gergezeum et eueum quoque et aracheum et sineum
et amatheum aradium quoque et samareum Filij Sem
helam et assur et arphaxat et lud et aram et hus
et hul et gether et mosoch Arphaxat autem genuit
Sale qui et ipse genuit heber Porro heber nati sunt
duo filij Nomen uni phaleth quia in diebus eius
diuisa est terra et nomen fratris eius iectan Iectan
autem genuit helmodath et saleph et selemoth et ia-
re Aduram quoque et vzal et dekla hebal et abimael
et abymahel et sabba necnon et ophir et euila et
iobab Omnes isti filij iectan Sem arphaxat sale
heber phaleth reu seruch nachor thare Abram iste
est abraham Filij autem abraham ysaac et ysmahel
et hec generationes eorum Primogenitus ysmael
nabayoth et cedar et abdeel et masapham et mas-
ma et duma massa adadath et themar yhetur na-
phis cedma Hij sunt filij hysmaelis Filij autem Ce-
thure concubine abraham quos genuit zamram
iexan madan madian iesboc et sue Porro filij iexan
Saban et dadan Filij autem dadan assurim et laomim. epha
et opher et enoch et abida et heldaa Omnes hij
filij cethure Genuit autem Abraham ysaac Cuius fu-
erunt filij esau et israel Filij esau eliphaz ra-
huel iaus et helam chore Filij eliphath theman
omer sephi iethan cenez thamna cenath amma
amalech Filij rauguel naas zarara samma masa

* Seyr

Filii seyr · lotham · zobal zebeon ana dyson ezer dysan · Filii
lotham hori hymam · Soror autem lotham fuit thamna · Filii
sobal olyan et manath et hebal · et sephi · et honam · Filii
sebeon aya et ana · Filii ana dyson · Filii dyson hama
dan et hesebam et iethram · et charan · Filii ezer balaan
et zaban et yacan · Filii dysan hus et aram · Isti sunt reges qui
imperaverunt in terra edom antequam esset rex super israel · Bale
filius beor · et nomen civitatis eius denaba · Mortuus est autem
bale · et regnavit pro eo iobab filius zare de bosra · Cumque
iobab fuisset mortuus · regnavit husam de terra themanorum ·
Obiit quoque husam et regnavit pro eo adad filius badad qui
percussit madian in terra moab et nomen civitatis eius avith ·
Cumque et adad fuisset mortuus regnavit pro eo semela
de masreth · Sed et semela mortuus est · regnavit pro
eo saul de rooboth que iuxta amnem sita est · Mortuo quoque
saul regnavit pro eo baldeman filius achobor · Sed et hic
mortuus est · et regnavit pro eo adath cuius urbis nomen
fuit phou et appellata uxor eius meetabel filia metred
filie mesaab · Adad autem mortuo duces in edom pro
regibus esse ceperunt · Dux thamna · dux halya · dux
iethebeth · Dux oolibama · Dux hela · dux phynon · dux · (margin: phino)
$\overset{\text{cenez}}{\text{cener}}$ · dux theman · dux mapsar · dux magdiel · dux
yeram · hii duces edom · et dux bathor ·

II

Filii autem israel ruben levi symeon iuda ysachar
et zabulon dan ioseph beniamin neptalim
gad asser · Filii iuda heronam sela · Tres isti (margin: her onam sela)
nati sunt ei de filia sue chananitidis · Fuit autem her
primogenitus iude malus coram domino et occidit eum · Tha
mar autem nurus eius peperit ei phares et zaram · Om
nes filii iuda quinque · Filii autem phares esrom et hamul
Filii quoque zare zamri et $\overset{\text{ethan}}{\text{ethan}}$ et eman calcal quoque
et $\overset{\text{daran}}{\text{darda}}$ simul quinque · Filii charmi (above: zamri) achor qui
turbavit israel et peccavit in furto anathematis · Filii
ethan azarias · Filii autem esrom qui nati sunt ei iera
mahel et $\overset{\text{aram}}{\text{ram}}$ · et chalubi · Porro ram (above: iram; below: aram) genuit aminadab

(margin: non in anti quis libris so let [illegible] [illegible])

Aminadab aut genuit naazon principem filiorum iuda
Naazon aut genuit Salmon de quo ortus e booz booz
aut genuit obeth qui et ipse genuit ysay ysay autem
genuit primogenitum heliab secundum aminadab tertium aut
Samaa quartum nathanael quintum Radai sextum asom
Septimum dauid quorum sorores fuerunt Saruia abi
abygail filii saruie abysai ioab asahel tres abygail
aut genuit amasa cuius pater fuit gether hysmahelites
Caleph vero filius esrom accepit vxorem asuba de qua
genuit Berioth fueruntque filii eius iesar et sobab
et ardon Cumque mortua esset asuba accepit vxorem cale
ph Effratha que peperit ei hur Porro hur genuit ei huri
huri aut genuit beseleel Post hec ingressus est esrom
ad filiam machir filii patris galaad et accepit eam cum
esset lx annorum que peperit ei segub Sed et segub
genuit iair et possedit xxiii ciuitates in terra galaad
Cepitque gessur et aram oppida et caneath et viculos eius
lx ciuitatum Omnes isti filii machir patris galaad
Et accepit eam cum esset lx annorum que peperit ei segub seg
iair et possedit xxiii ciuitates in terra galaad Cepitque
gessur et aram oppida et caniath et viculos eius lx
ciuitatum Omnes isti filii machir patris galaad Cum autem
mortuus esset esrom ingressus est caleph ad effratha
habuit quoque esrom vxorem abia que peperit ei assur
patrem thecue Nati sunt aut filii ierameel primoge
niti esrom Ram primogenitus eius Et buna et
aram et azom et achia Duxit quoque vxorem alteram
ierameel nomine athara que fuit mater onam
Sed et filii ram primogeniti ierameel ~~ramelthel~~ fuerunt moos
et iamin et achar Onam aut habuit filios semei
et iuda Filii aut semei nadab et abi
sur Nomen vero vxoris abysur abigail que peperit
ahobban et molid Filii aut nadab fuerunt sa
leth et apphaim Mortuus est aut saled absque libe
ris Filius vero apphaim yesi qui yesi genuit sesan

Porro sesan genuit oholi. Filii autem iada fratris semei: iether
et ionathan. Sed et iether mortuus est absque liberis. Porro
ionathan genuit phaleth et ziza. Isti fuerunt filii ieramehel.
Sesan autem non habuit filios sed filias et servum egyptium nomine
ieraa. Deditque ei uxorem filiam suam: que peperit ei ethei.
Ethei autem genuit nathan. et nathan genuit zadab. Zadab
quoque genuit aphlal. et aphlal genuit obed. Obed genuit iehu. Iehu
genuit azariam. Azarias genuit elles. Elles genuit eleza. Eleza genuit
sesomoy. Sesomoy genuit sellum. Sellum genuit ycamiam. Ycami-
as genuit elisama. Filii autem caleph fratris ieramehel. Yera-
meel: mosa primogenitus eius ipse est pater ziph. et filii maresa patris
ebron. Porro filii hebron chore et taphu et recem et sam-
ma. Samma autem genuit raam patrem iercaam. et recem
genuit semei. filius semei maon et maon pater bethsur.
Epha autem concubina caleph peperit aran et mosa et
gezez. Porro aran genuit iezen. Filii yaday: regom et
ioathan et gezum et phales et epha et saaph. Concubina ca-
leph peperit maacha: zaber et tharana. Genuit autem saa-
ph patrem madmenan: sube patrem machbena et patrem gabaa.
Filia vero caleph fuit axa. Hii erant filii caleph filii
hur primogeniti ephrata. Sobal pater cariathiarim. Sal-
ma pater bethleem. Ariph pater bethgader. Fuerunt autem filii
sobal patris cariathiarim qui videbat dimidium regio-
num. Et de cognatione cariathiarim iethrei et aphutei et
samathei et masarathei. Ex hiis egressi sunt saraite
et esthaolite. Filii salma patris bethleem et nethophan-
thite. corone domus ioab. et dimidium requietionis sarai.
Cognationes quoque scribarum habitantium in iabes canentes
atque resonantes et in tabernaculis commorantes. Hii sunt
cynei qui venerunt de calore patris rechab. III

David vero habuit hos filios qui ei nati sunt in he-
bron. Primogenitum amnon ex achinoem iezra-
helitide. secundum danihel de abigail carmelitide. tercium
absalon filium maacha filie tholomei regis gessur. Quar-
tum adoniam filium aggith. Quintum saphaciam ex abital.

Sextum iethraam de egla uxore sua. Sex vero nati sunt ei in hebron
ubi regnavit septem annis et sex mensibus. Triginta autem
tribus annis regnavit in ierusalem. Porro in ierusalem nati sunt ei filii
samma et sobab et nathan et salomon quatuor de bersa-
bee filia amihel. Iabaar quoque et elysama et helipha[le]th
et noge et napheth et iaphie nec non et elysama et heliada
et liphaleth novem omnes hii filii david absque filiis concubinarum
habuerunt sororem themar. Filius autem salomonis roboam
cuius abia filius genuit aza. De hoc quoque natus est
iosaphat pater ioram. Item ioram genuit othosiam
ex quo ortus est ioas et huius amasias filius genuit aza-
riam. Porro azarias filius ioathan procreavit achaz patrem
ezechie de quo natus est manasses. Sed et manasses genuit
ammon patrem iozie. Filii autem iosie fuerunt primogenitus
iohanan secundus ioachim tertius sedechias quartus sellum.
De ioachim natus est ieconias et sedechias. Filii iechonie fuerunt
asir salathiel melchiram phadaia semasor et iethesemia sa-
ma et nadabia. De phadaia orti sunt zorobabel et semei.
Zorobabel genuit mosollam ananiam et salomith sororem
eorum. Asabaam quoque et ohol et barachiam et asadiam
iosabesed quinque. Filius autem ananie phaltias pater ieseie cuius
filius raphaia huius quoque filius arnon de quo natus
natus est abdia. Cuius filius fuit sechenia filius sechenie
semeia cuius filii accus et iegal et baaria et naaria et saphat
vi numero. Filii naarie helioenai et ezechias et ezricam
tres. Filii helioenai hodiva et heliasub et phelegia et ac-
cub et iohanan et dalaia et anani septem.

Filii iuda phares et esrom et charmi et hur et sobal.
Reaia vero filius sobal genuit geth de quo nati
sunt achimai et laad. Hee cognationes saraathi.
Ista quoque stirps ethan iezrael iesema et iedebos. Nomen
quoque sororis eius asalelphuni. Phanuel autem pater gedor et ezer
pater osa. Isti sunt filii hur primogeniti ephrata patris
bethleem. Assur vero patris thecue erant due uxores. Halaa
et naara. Peperit autem naara oozam et epher et themani

et astari Isti sunt filij naara Porro filij baala · sebeth yeza
ar · et ethen Chus aut genuit anob et soba · et cognacoes
aral filij arym Fuit aut yabes inclitus pre fratribus
suis et mater eius vocavit nome illius jabes dicens
Quia peperi eum in dolore Invocavit yabes deu israel
dicens Si benedicens benedixeris michi et dilataveris
terminos meos et fuerit manus tua mecu · et feceris
me a malicia non opprimi · Et prestitit ei deus quod precatus
est Caleph aut pr frater sue genuit machir · qui fuit
pr estom Porro esom genuit bathezaph et phase et thena
prem urbis nahas; hij sunt viri recha Filij aut cener: Cenez
et othoniel et saraya Porro filij othoniel athath et mao-
nati · qui get ophra Saraias aut genuit ioab prez vallis
artificum ibi quippe artifices erant filij vero caleph filij
jephone hur et hela · et nahem Filij quoque helam Cenez
Filij quoque yabelel zyph zypha thyria · et asraiel Et filij
esra iether mered et opher et ialon genuit qz mariam
· et samai · et yezra prem esray Uxor quoque eius iudaia iudaia
peperit iader prem iedor et heber prez socho et yemel [illegible]
prem zanon hij aut filij ethie filie pharaonis quam
accepit mereth Et filij uxoris odaiie sororis nathan patris
ceila garmi et esthamo ceslagarimi et esthamo qui fuit de machati filij quoque
Simeon et ammon et rena · filius ammam · et thilon · et
filij iesi et zoheth et benzoheth filij sela · filij iuda her
pr lecha · et laada pr maresa et cognacones domus ope-
rantiu byssum in domo iurameti · et qui stare fecit sole
viri qz mendacij · securus et incendens qui principes fuerit
in moab et qui reversi sunt in bethlehem Hec aut sunt
vetera verba hij sunt figuli habitantes in plantacoibus
et in presepibus apud reges in operibus suis Commorati
qz sunt ibi filij symeon namuel et yamim yarib zara
Sellum filius eius filij masspha mabsam filius eius et
zamir filius eius Semei filius eius filij semei xvj et
filie vi fratres eius non habuerunt filios multos et universa
cognacio non potuit adequare summam filiorum iuda habitaverunt

aut in bersabee et in alada et in assersual et in balaa et
in asiason et in tholath et in bathuhel horma et in sicelech
et in bethmarchaboth et in asersusim et in bethberai et
in saarim hee civitates eorum usque ad regem david Ville quoque
eorum etham et aen et remmon et thochen et asan civitates
quinque et universi viculi eorum per circuitum istarum civitatum
usque ad baal hec est habitatio eorum sedium que distributio Moso
bi quoque et iemlech et ioza filius amasie et iohel et
iheu filius iosabie et filii saraie filii aziel et helioenai
et iacoba et sincia et azaia et adihel et ismihel et
banaia ziza quoque filius sephei filii allon filii adaia filii
semri filii samai isti sunt principes nominati in cognationibus
suis et in domo affinitatum suarum multiplicati sunt vehe
menter et profecti sunt ut ingrederentur gador usque ad
orientem vallis ut quereret pascua omnibus suis et inve
nerunt pascua uberrima et valde bona et terram latissimam
et quietam et fertilem in qua non habitaverunt de stirpe cham
hii ergo venerunt quos supra descripsimus nominatim in diebus
ezechie regis iuda et percusserunt tabernacula eorum et habi
tatores qui inventi sunt ibi et deleverunt eos usque in presentem
diem habitaverunt que pro eis qui uberrima ibidem pascua
invenerunt de filiis quoque symeon abierunt in montem
seyr viri quingenti habentes principes phaltiaz et neariam
et raphaiam et oziel filios iezi et percusserunt reliquias
que evadere non poterant amalechitarum et habitaverunt
ibi pro eis usque ad diem hanc

V

Filii quoque ruben primogeniti israelis ipse quippe
fuit primogenitus sed cum violasset thorum patris
sui data sunt primogenita eius filiis ioseph
filii israel et non est reputatus ille in primogenitum Porro
iudas qui erat fortissimus inter fratres suos de stirpe eius
principes germinati sunt primogenita autem reputata
sunt ioseph filii ergo ruben primogeniti israelis Enoch et
phallu esrom et carmi filii iohel samaia filius eius gog
filius eius semei filius eius micha filius eius reia

filius autem eius baal. filius eius beera. filius eius quem
captivum duxit teglat phalazar rex assiriorum et fuit princeps
in tribu ruben fratres autem eius et universa cognatio quando
numerabantur per familias suas habuerunt principes iehiel
et zachariam. porro bala filius achaz. filii samma. filii ioel
ipse habitavit in aroer usque ad nebo et beelmeon Contra
orientalem quoque plagam habitavit usque ad introitum
heremi et flumen eufraten. multum quoque numerum
iumentorum possidebat in terra galaad filii vero gad
e regione eorum habitaverunt in terra basan usque ad
selcha ioel in capite et saphan secundus ianai autem et saphat
in basan fratres quoque eorum secundum domos cognationum suarum
michael et mosollam et sebe et iore et iachan et zie et
heber. vii. hii filii abiael filii huri iora. filii galaad filii
michael. filii iesesi. filii ieddo. filii buz. fratres quoque filii ab
diel. filii guni principes domus in familiis suis et habita
verunt in galaad et in basan. et in viculis eius et in cunctis
suburbanis saron usque ad terminos omnes hii numerati
sunt in diebus ioathan regis iuda et in diebus iero
boam regis israel filii ruben et gad et dimidia tribus
manasse viri bellatores scuta portantes et gladios et
tendentes arcum eruditi que ad prelia xliiii milia pro
cedentes ad pugnam dimicaverunt contra agarenos
ituri vero et naphis et nadab prebuerunt eis auxilium
traditi que sunt in manus eorum agarenorum et universi qui
fuerant cum eis qui deum invocaverunt dum preliarentur
et exaudivit eos eo quod credidissent in eum ceperuntque
omnia que possederant. camelorum l milia et ovium ccl
milia asinos duo milia et animas hominum c milia vulnerati
enim multi corruerunt fuit enim bellum domini. habi
taveruntque pro eis usque ad transmigrationem filii quoque
dimidie tribus manasse possederunt terram a finibus
basan usque baal hermon: et sanir et montem hermon
ingens quippe numerus erat. et hii fuerunt principes
domus cognationis eorum epher et iesi et heliel et ezriel

et ieremia et odoija et iedihel viri fortissimi et potentes et no
minati duces in familiis suis Reliquerunt autem deum patrum
suorum et fornicati sunt post deos populorum terre quos abstulit
dominus coram eis Et suscitauit dominus deus israhel spiritum phul regis as
syriorum et spiritum teglatphalasar regis assur et trans
tulit ruben et gad et dimidiam tribum manasse et
adduxit eos in ale et abor et aram et flumine goza usque ad diem hanc

VI Filii leui gerson caath merari
Filii caath amram ysaar hebron et oziel Filii amram aaron moises et maria Filii
aaron nadab et abiu eleazar et ythamar Eleazar
genuit phinees phinees genuit abisue et abisue genuit bocci et
bocci genuit ozi ozi genuit zaraiam zaraia genuit mera
ioth porro meraioth genuit amariam amarias genuit
achitob achitob genuit sadoch sadoch genuit achimaas achi
maas genuit azariam azarias genuit iohannam iohanna
genuit azariam ipse azarias sacerdos de genere aaron est qui
sacerdotio functus est in domo quam edificauit salomon in ierusalem
Genuit autem azarias amariam et amarias genuit achitob achi
tob genuit sadoch sadoch genuit sellum sellum genuit helchiam
elchias genuit azariam azarias genuit saraiam saraias genuit
iosedech porro iosedech egressus est quando transtulit dominus
iudam et ierusalem per manus nabuchodonozor regis babi
lonis filii ergo leui gerson caath et merari Et hec nomina
filiorum gerson lobeni et semei filii caath amram et ysa
ar hebron et oziel filii merari mooli et musi hec autem
cognationes leui Gerson lobani filius eius iaath filius eius zama filius
eius ioad filius eius addo filius eius zara filius eius iethrai filius
eius filii caath aminadab filius eius chore filius eius
asir filius eius helcana filius eius abiasaph filius eius
asir filius eius thaath filius eius uriel filius eius ozias filius
eius saul filius eius filii helcana amasai et achimoth et
helcana filii helcana sophai filius eius naath filius
eius heliab filius eius ieroam filius eius helcana
filius eius filii samuel primogenitus eius vasseni et abi
am filii autem merari mooli filius eius lobeni filius eius

semei filius eius Oza filius eius Samaa filius eius aggias filius
eius azaya filius eius Isti sunt quos constituit david super
cantores domus domini ex quo collocata est archa et ministra
bant coram thabernaculo testimonii canentes donec edifica
ret salomon domum domini in ierusalem Stabant autem iuxta ordi
nem suum in ministerio Hii vero sunt qui assistebant cum
filiis suis de filiis caath heman cantor filius iohel filii samu
el filii helcana filii ieroam filii heli filii thou filii suph filii
helchana filii iohel filii azarie filii sophonie filii caath filii
asyr filii abiasaph filii chore filii ysaar filii caath filii levi
filii israel et frater eius asaph qui stabat a dextris eius asaf
filius barrachie filii sammaa filii michael filii basie filii mel
chie filii athai filii zara filii adaia filii ethan filii zamma filii
semei filii geth filii gerson filii levi filii autem merari fra
trez Ad sinistram ethan filius chusi filii abdi filii maloch
filii asabie filii amasie filii helchie filii amasai filii bonni fi
lii somer filii moolli filii musi filii merari filii levi
Fratres quoque eorum levite qui ordinati sunt in cunctum
ministerium thabernaculi domus domini Aaron vero et filii
eius adolebant incensum super altare holocausti et super
altare thimiamatis et omne opus sanctorum et ut precare
tur pro israel iuxta omnia que preceperat moyses famulus dei
Hii sunt autem filii aaron eleazar filius eius finees filius
eius abisue filius eius bocci filius eius ozi filius eius zara filius eius
meraioth filius eius amarias filius eius achitob filius eius sadoch
filius eius achimaas filius eius Et hec habitacula eorum
per vicos atque confinia filiorum scilicet aaron iuxta
cognationes caathitarum ipsis enim sorte contigerant Dederunt er
go eis hebron in terra iuda et suburbana eius per cir
cuitum Agros autem civitatis et villas caleph filio iephone
Porro filiis aaron dederunt civitates ad confugiendum ebron
et lobna et suburbana eius Bether quoque et esthamo esthemo
cum suburbanis suis Sed et helon et dabir cum suburba
nis suis Asan quoque et bethsames et suburbana eorum
De tribu autem beniamin gabee et suburbana eius et almath

cum suburbanis suis anathot quoque cum suburbanis
suis Omnes civitates xiii cum suburbanis suis per
cognationes suas Filiis autem caath residuis de cognatione
sua dederunt ex dimidia tribu manasse in possessione
urbes decem Porro filiis Gerson per cognationes suas
de tribu ysachar et de tribu asser et de tribu neptalim
et de tribu manasse in basan urbes quatordecim Filiis
autem merari per cognationes suas De tribu ruben et
de tribu gaad de tribu zabulon dederunt sortes civita
tes xii Dederunt quoque filii israel levitis civitates et
suburbana eorum Dederunt quoque per sortem ex tribu
filiorum iuda et ex tribu filiorum symeon et ex tri
bu filiorum beniamin urbes quas vocaverunt
ex nominibus suis et ex hiis qui erant ex cognatione
filiorum caath fuerunt quoque civitates in terminis eorum
de tribu effraim Dederunt eis urbes ad confugiendum
sychem cum suburbanis suis in monte effraym et
gazer cum suburbanis suis Jecmaam quoque cum suburbanis
suis bethoron similiter necnon de tribu daan elthe
gebethon et heyalon et helon cum suburbanis suis et
gethremon in eundem modum Porro ex dimidia tribu
manasse aner et suburbana eius balaam et suburbana
eius hiis videlicet qui de cognatione caath filiorum reliqui erant
Filiis Gerson de cognatione tribus manasse Gaulon in
basan et suburbana eius astaroth cum suburbanis eius
De tribu ysachar cedes et suburbana eius et daberath cum
suburbanis suis De tribu vero asser mathel cum sub
urbanis suis et abdon similiter Asath quoque et suburba
na eius rool cum suburbanis suis Porro de tribu
neptalim cedes in galilea et suburbana eius Ammon
cum suburbanis suis et cariathiarim et suburbana
eius Filiis autem merari residuis de tribu zabulon re
mono et suburbana eius et thabor cum suburbanis suis
Transiordanem quoque ex adverso iericho contra orientem
iordanis de tribu ruben bosor in solitudine cum suburbanis

suis et vasa cum suburbanis suis Cademoth quoque et sub
urbana eius Craphad cum suburbanis suis Porro de
tribu gaad ramoth in galaad et suburbana eius et ma
nim cum suburbanis suis Sed et esebon cum suburbanis
suis et yezer cum suburbanis suis

VII

Porro filii ysachar thola et phua et asub et sime
ron quatuor filii Thola ozi et raphaia et yeriel
et gemai et ypsem et samuel principes per domos
cognacionum suarum De stirpe thola viri fortissimi
numerati sunt in diebus david xxii milia dc De filiis ozi
yezaria de quo nati sunt michael et obadija et ioel
et yezia quinque omnes principes cum eis per familias
et populos suos accincti ad prelium viri fortissimi xxxvi
milia Multas enim habuerunt uxores et filios fratres quoque
eorum per omnes cognaciones ysachar robustissimi ad
pugnandum lxxxvii milia numerati sunt Filii be
niamin bale et becher et adiel tres Filii bale esbon et
ozi et oziel et zerimoth et vraza quinque principes fami
liarum ad pugnandum robustissimi Numerus autem
eorum xxii milia et xxxiiii Porro filii bechor zamira
et ioas et helieser et helioenai et yamri et yerimoth
et abija et anathot et almathan Omnes hii filii bechor
Numerati sunt autem principes cognacionum per familias
suas ad bella fortissimi xx milia et cc Porro filii yodiel bal
lan filii autem balam yeus et beniamin et aoth et chana
na et zethan et tharsis et ahisaar omnes hii filii yadi
el principes cognacionum suarum viri fortissimi xvii milia et cc ad
prelium procedentes Sephim quoque et apham filii hir et
assia filii aser Filii autem neptalim yasiel et guni et
asser et sellum sed filii balaa Porro filius manasse
ezriel concubina quoque eius syra peperit machir patrem
galaad Machir autem accepit uxores filiis suis Esphan
et sephan et habuit sororem nomine maacha Nomen
quoque secundi filii salphaad Nataeque sunt Salphaat filiae
Et peperit maacha uxor machir filium vocavitque nomen

eius phares Porro nomen fratris eius zares et filii eius vlam et
recem Filius autem vlam baldam hii filii galaad filii machir
filii manasse Soror autem eius virum decorum peperit abyezer
et mola Erant autem filii semida abyn et sychem et lechi iam-
ram Filii autem ephraim suthala bareth filius eius taath
filius eius et huius filius zadaba et huius filius suthala et huius
filii hezer et elath Occiderunt autem eos viri geth indige-
ne quia descenderunt ut invaderent possessiones eorum
luxit autem effraym pater eorum multis diebus et vene-
runt fratres eius ut consolarentur eum Ingressusque est ad
vxorem suam que concepit et peperit filium et vocavit nomen
eius beria eo quod in malis domus eius ortus est Filia
autem eius fuit sara que edificavit bethoron inferiorem et
superiorem et ozensara Porro filius raffa et reseph et
thale de quo natus est thaan qui genuit laadan huius
quoque filius amiud genuit elyzama de quo ortus est
nun qui habuit filium Josue Possessio autem eorum et ha-
bitatio betel cum filiabus suis et contra orientem noran
ad occidentalem plagam gazer et filie eius sychem
quoque cum filiabus suis usque azam cum filiabus suis iuxta
quoque filios manasse bethsan et filias eius thanath et
filias eius mageddo et filias eius dor et filias eius
In hiis habitaverunt filii ioseph filii israel Filii azer yepna
et yesua et yzui et baria heber et melchiel ipse est pater
barsaiat Heber autem genuit iephlat et somer et otham
et suaa sororem eorum filii autem elphiath Joseph et chama
al et asoph hii filii elphiath Porro filii somer achi
et roaga et yaba et haram filii autem helem fratris eius
supha et yemphna et selles et amal Filii supha sue
arnaph et arnaphem et sual et beri et zamra et
bozar et hodor et sama et salusa et yethram et berati
filii autem iether yephone et phaspha et hara filii autem
olaa areth et amihel et resia Omnes hii filii azer
principes cognationum electi atque fortissimi duces ducum numerus
autem etatis eorum que apta esset ad bellum xxvi milia

VIII

Beniamyn aut genuit bale primogenitum
suum asmal secundum thoya tertium naua quartum et
rapha quintum Fuerunt quoque filii bale addar
et gera et abyuth abysue quoque et neeman et ahoe
Sed et gera et sephuphan et huram hii sunt filii ahoth
principes cognationum habitancium in gabaa qui transla
ti sunt in manath Noaman aut et haye et gera ipse
transtulit eos et genuit oza et ahiud Porro saarim genuit
moab postquam dimisit vsim et bara vxores suas genuit
aut de edes vxore sua iobab et sebya et mosa et moth
choom yebus quoque et sechia et marma hii sunt filii eius
principes in familiis suis mehusim vero genuit abytob
et elphaal Porro filii elphaal et misaam et samaath
hic edificauit hono et lod et filias eius Baria aut et
sama principes cognationum habitancium in hayalon hii fuga-
uerunt habitatores geth et ahio et sesath et ierimoth et
zabadia et haroth et heder michael quoque et iespha
et ioacha filii baria et zabadia et mosollam et ezechi
et heber et iezamathi et iezlia et iobab filii elphaa-
l iacym et zechri zabdi et helionay et seletha helieleth
et adaya et baraza et samarath filii semei iesphan
et heber et heliel et abdon et zechri et zabdi hyonal
et seray et heliel et abdon et zechri et hanan et anania
et Elam et anathotia et iephdaia et phanuel et
filii sesath samphan et schoria et otholia et iersia
et helia et zechri filii ieroam hii patriarche et
cognationum principes qui habitauerunt in ierusalem In ga
baon aut abigabaon et nomen vxoris eius maacha
filius quoque eius primogenitus abdon et sur et cys
et baal et ner et nadab gedor quoque et haio et zacher
et macheloth et macheloth genuit semmaa Habi
tauerunt quoque ex aduerso fratrum suorum in ierusalem cum fratribus
suis Ner aut genuit cys et cys genuit saul Porro saul
genuit ionathan et melchisue et abynadab et esba
al Filius aut ionathan miphibaal et miphiboseth

genuit mitham filii mitha phitan et meleth et tharaa
et ahaz et ahaz genuit yoiada et ioiada genuit al
moth et asmoth et zamri porro zamri genuit moza
et moza genuit banaa cuius filius fuit rapha
ya de quo ortus est helsa qui genuit azel porro azel
sex filii fuere hiis nominibus ezrycham bocru ismahel
et saria abdia anan Omnes hii filii azel filii autem
aza fratris eius hulam primogenitus et hus secundus et
heliphalet tertius Fuerunt quoque filii hulam viri magno
robore tetendentes arcum et multos habentes filios ac
nepotes usque ad c. l. Omnes hii filii beniamin

R
V niversus ergo israel dinumeratus est et summa
eorum scripta est in libro regum israel et iuda
translati quoque sunt in babilonem propter delictum suum
Qui autem habitaverunt primum in urbibus suis et
in possessionibus israel et sacerdotes et levite et
nathinnei commorati sunt in urbibus De filiis iuda et de
filiis beniamin et de filiis quoque effraim et manasse
othi filii amiud filii samri filii omrai filii bonni
de filiis phares filii iuda et de siloniza primogenitus
et filii eius De filiis autem zara iuhel et fratres eorum
dc. xc. Porro de filiis beniamin salo filius mozolla
filii oduia filii azana et iobanaia filius yeroas
et hela filius ozi filii mechori et mozollam filius
saphatie filii rahuhel filii iebanie et fratres eorum
per familias suas d ccccc. lvi Omnes hii principes
cognationum suarum per domos patrum suorum De
sacerdotibus autem ierada yozarib et iachim aza
rias quoque filius elchie filii mosollam filii sadoch
filii meraioth filii achitob pontifex domus domini
porro adaias filius ieram filii phasor filii mel
chia et mazaya filius adiel filii yezia filii mo
zollam filii mozollamod filii hemmer fratres quoque
eorum principes per familias suas mille septingenti
lx viri fortissimi robore ad faciendum opus ministerii

in domo domini De levitis aut semeya filius asub filii
esricam filius azebia de filiis merari zarthabar quoque
carpentarius et galabeth et mathania filius micha filii
sethri filii azaph et obdias filius zemeye filii galaad filii
ydithun barachia filius aza filii hechana qui habitavit in
atriis inclito methophati Janitores aut sellum et achub
et thelmon et athimon et fr eius Sellum princeps usque
ad id tempus cum portam regis ad orientem observabant
per vices suas De filiis levi Sellum vero filius thore filii
abiasaph filii thore cum fratribus suis et domo patris sui
hii sunt thorite super opera ministerii custodes vestibuli
thabernaculi testimonii et familie eorum per vices castrorum
domini custodientes introitum finees aut filius eleazar
erat dux eorum coram domino Porro zacharias filius mo
sollam Janitor porte tabernaculi testimonii Omnes hii
electi in ostiarios per portas cc et xii et descripti in villis
propriis quos constituerunt david et samuel in fide sua
tam ipsos quam filios eorum in ostiis domus domini et in thaber
naculo testimonii vicibus suis per quatuor ventos erant
ostiarii id est ad orientem et ad occidentem et ad aquilonem
et ad austrum fratres aut eorum in viculis morabantur Et
veniebant in sabbatis suis de tempore usque ad tempus his
quatuor levitis creditus e omnis numerus ianitorum
et erant custodientes exedras et thezauros domus domini per
gyrum quoque templi domini morabantur in custodiis ut
cum tempus fuisset mane aperirent fores De horum genere
erant et super vasa ministerii ad numerum enim infere
bantur vasa et efferebant de ipsis et qui credita habebant
utensilia sanctuarii preerant simile et vino et oleo et aro
matibus filii aut sacerdotum unguenta ex aromatibus
conficiebant et mathias levite primogenito sellum
thorite prefectus erat omnium que sartagine frigebantur porro
de filiis Caath fratribus eorum super panes erant
propositionis ut semper novos per singula sabbata prepararent hii sunt
principes levi per familias levitarum qui in exedris morabantur

ita ut die ac nocte iugiter suo ministerio deservirent capi-
ta levitarum per familias suas principes manserunt in
Ierusalem. In Gabaon autem commorati sunt pater Gabaon
Iahiel et nomen uxoris eius Maacha filius primogenitus
eius Abdon et Sur et Cis et Baal et Ner et Nadab. Gedor
quoque et Haio et Zacharias et Macelloth. Porro Ma-
celloth genuit Semmaa. Isti habitaverunt e regione fratrum
suorum in Ierusalem cum fratribus suis. Ner autem genuit Cis et
Cis genuit Saul et Saul genuit Ionathan et Mel-
chisue et Abinadab et Hisbaal. Filius autem Ionathan
Miribaal et Miribaal genuit Micha. Porro filii
Micha Phiton et Malech et Tharaa. Ahaz autem genuit
Iara et Iara genuit Alamath et Azmoth et Zamri. et
Zamri genuit Mosa. Mosa genuit Baana cuius filius
Raphaia. Raphaia genuit Elesa de quo ortus est Ezel.
Porro Ezel septem filios habuit his nominibus Ezricam
Bocru Ismahel Saria Obdia Anan. hii filii Ezel.

X. Philistiim autem pugnabant contra Israel. Fugeruntque
filii Israel Philisteos et ceciderunt vulnerati
in monte Gelboe. Cumque appropinquassent Philistei
persequentes Saul et filios eius percusserunt Ionathan
et Abinadab et Melchisue filios Saul. Et aggravatum est
prelium contra Saul. Inveneruntque eum viri sagittarii et
vulneraverunt iaculis. Et dixit Saul ad armigerum
suum. Evagina gladium tuum et interfice me ne forte
(perimat) veniant incircumcisi isti et illudant michi. Noluit autem
hoc facere armiger eius timore perterritus. Arripuit ergo
Saul ensem et irruit in eum. Quod cum vidisset armiger
eius scilicet esse mortuum Saul irruit etiam ipse super gladi-
um suum et mortuus est. Interiit ergo Saul et tres filii
eius et omnis domus illius pariter concidit. Quod cum vi-
dissent viri Israel qui habitabant in campestribus fu-
gerunt. et Saul et filii eius mortui dereliquerunt
urbes suas et huc illucque dispersi sunt. Veneruntque Phili-
stiim et habitaverunt ibi. Die igitur altero detrahentes

philistiim spolia cesorum invenerunt saul et filios eius ia
centes in monte gelboe Cumque spoliassent eum et ampu
tassent caput armisque nudassent miserunt in terram sua(m)
ut circumferretur et ostenderetur ydolorum templis et
populis. Arma autem eius consecraverunt in phano dei sui et
affixerunt in templo dagon caput eius. Hoc cum audi
ssent viri yabes galaad omnia scilicet que philistiim fecerunt
super israel saul Consurrexerunt singuli viri fortium
et tulerunt cadavera saul et filiorum eius attulerunt
que ea in yabes et sepelierunt ossa eorum subter quercum
que erat in yabes et ieiunaverunt vii diebus Mortuus
ergo est saul propter iniquitates suas eo quod prevaricatus sit ma
datum domini quod preceperat et non custodierit illud Sed et
insuper phitonissam consuluit nec speraverit in domino
propter quod interfecit eum et transtulit regnum eius ad
david filium ysay.

xi

Congregatus est igitur omnis israel ad david in hebro(n)
dicens Os tuum sumus et caro tua heri quoque et
nudiustertius cum adhuc regnaret saul super israel
tu eras qui educebas et reducebas israel tibi enim dixit dominus
deus tuus tu pasces populum populum meum israel et tu eris
princeps super eum Venerunt ergo omnes omnes maiores
natu israel ad regem in hebron et iniit david fedus cum
eis coram domino unxeruntque eum regem super israel
iuxta sermonem domini quem locutus est in manu samu
elis Abiit quoque david et omnis israel in ierusalem hec est
iebus ubi erant iebuzei habitatores terre Dixerunt
autem qui habitabant iebus ad david Non ingredieris huc
porro david cepit arcem syon que est civitas david
dixitque Omnis qui percusserit iebuzeum in primis erit
princeps et dux Ascendit ergo primus yoab filius sar
vie et factus est princeps Habitavit autem david in arce
et idcirco appellata est civitas david Edificavitque
urbem in circuitu a mello usque ad girum Yoab autem
autem reliquam partem urbis extruxit Proficiebatque

dauid vadens et crescens et dominus exercituum erat cum eo.
Hii principes virorum fortium dauid qui adiuuerunt ut fieret
rex super omnem israel iuxta verbum domini quod locu
tus est ad israel et iste numerus robustorum dauid. Iesba
am filius achamoni princeps inter xxx. Iste leuauit ha
stam suam super ccc vulneratos vna vice. Et post eum Ele
azar filius patrui eius ahoites qui erat inter tres
potentes. Iste fuit cum dauid in aphesdomim quando philistiim
congregati sunt ad locum illum in prelium et erat ager
regionis illius ordeo repletus. Fugerat que populus a facie phi
listinorum. Hii steterunt in medio agri et defenderunt eum.
Cumque percussissent philisteos dedit dominus salutem magnam
populo suo. Descenderunt autem tres de triginta principibus
ad petram in qua erat dauid ad speluncam odollam quando
philistiim fuerant castrametati ~~in valle~~ in valle raphaim.
Porro dauid erat in presidio et statio philistinorum in beth
leem. Desiderauit igitur dauid aquam et dixit. Si quis daret
michi aquam de cisterna bethlem que est in porta. Tres
ergo isti per media castra philistinorum perrexerunt et hau
serunt aquam de cisterna bethleem que erat in porta et
attulerunt ad dauid ut biberet. Qui noluit sed magis
libauit illam domino dicens. Absit ut in conspectu domini
dei mei hoc faciam et sanguinem virorum istorum bibam
quia in periculo animarum suarum attulerunt michi
aquam. Ob hanc causam noluit bibere. Hec fecerunt
tres viri robustissimi. Abisai quoque frater ioab ipse erat
princeps trium et ipse leuauit hastam suam contra ccc vulne
ratos et ipse erat inter tres nominatissimus. Inter tres
secundus inclitus et princeps eorum. Verumtamen usque ad
tres primos non peruenerat. Banaias filius ioiade viri
robustissimi qui multa opera perpetrauerat de capseel
ipse percussit duos ariel moab et ipse descendit et interfecit
leonem in media cisterna tempore niuis. Et ipse percussit
virum egiptium cuius statura erat quinque cubitorum et habe
bat lanceam ut liciatorium texentium. Descendit igitur ad eum

tum virga et rapuit hastam quam tenebat manu et inter
fecit eum hasta sua. Hec fecit banaias filius ioiade qui erat
inter tres robustos nominatissimus et inter xxx primus. Ve-
rum tamen usque ad tres non pervenerat. Posuit autem eum david ad au-
riculam suam. Porro fortissimi viri in exercitu David, Asa-
hel frater ioab et elcanan ~~filius~~ filius patrui eius de bethlee.
Semmoth arorites helles phalonites. Iras filius acces the-
cuites. Abiezer anathotites. Sobochai sochatites. Ylai ahohites.
maharai netophatites. heled filius baana netophatites.
hethai filius rebai de gabaa filiorum beniamin. banaia
pharatonites. Urai de torrente gaas [gaas] abiel [abial] arabatites. Azi-
moth baurumites. Eliaba salabonites. Asem gezonites. Io-
nathan filius sage [saga] ararites. Achiam filius achar arari-
tes [aranthes]. Elipal filius urahel [ur] mecerathites [merucharites]. Achia phelonites.
Asrai [asrai] carmelites. Norai filius azbi. Iohel frater nathan. Mabar [mabaar]
filius agari. Selech ammonites. Naorai berothites armiger
ioab filius sarvie. Iras ietreus. Gareb gethreus. Urias etheus.
Zabad filius oholi. Adina filius siza rubenites princeps ru-
benitarum et cum eo xxx. hanan filius maacha. et iosaphat
mathanites. Ozias astarothites. Samma et iehiel filii hotam
aroerites. Iedihel filius zamri et yoha frater eius thosaites.
heliel mathanites. Ieribai et iosaia filii elnaem. Iethma
moabites. heliel et obeth et iasiel de mosabia.

XII

Hii quoque venerunt ad david in sicelech cum adhuc [adhuc] fugeret
saul filium cis. qui erant fortissimi et egregii pug-
natores tendentes arcum. et utraque manu fundis
saxa iacientes dirigentesque sagittas. De fratribus saul ex
tribu beniamin princeps achiezer et ioas filii samaa ga-
baatites et iaziel [iaziel] et phallet filii azmoth [azmoth] et baracha et ieu
anathotites. Samaias quoque gabaonites fortissimus inter
triginta et super xxx. Ieremias et ieziel et iohanan
et iezabad gaderothites. Eluzai et ierimuth et baalia
et samaria et saphatia aruphites [aruphites]. helcana et iesia. Azarel [azrahel]
et ioezer et iesbaam de carehim. Ioela quoque. et zabadia
filii ieroam de gedor. Sed et de gaddi transfugerunt ad david

cum lateret in deserto viri fortissimi et pugnatores optimi tenen-
tes clipeum et hastam facies eorum quasi facies leonis et ve-
loces quasi capree in montibus. Hezer princeps, Obdias secun-
dus, Heliab tercius, Masmana quartus, Yeremias quintus, Hethi
sextus, Heliel septimus, Johannas octavus, Elzebath nonus, Yere-
mias decimus, Bathana xi. Hii de filiis Gaad principes ex-
ercitus novissimus centum militibus preerat et maximus
mille. Isti sunt qui transierunt Jordanem mense primo
cum inundare consueverint super ripas suas et omnes fugave-
runt qui morabantur in vallibus ad orientalem plagam et
ad occidentalem. Venerunt autem et de Beniamin et de Iuda
ad presidium in quo morabatur David. Egressusque est David
obviam eis et ait Si pacifice venistis ad me ut auxilie-
mini michi cor meum iungatur vobis si autem insidia-
mini michi pro adversariis meis cum ego iniquitatem non ha-
beam in manibus videat deus patrum nostrorum et iudicet.
Spiritus vero induit Abisai principem inter xxx et ait Tui
sumus o David et tecum fili Ysaii pax pax tibi et pax ad-
iutoribus tuis te enim adiuvat dominus deus tuus. Susce-
pit ergo eos David et constituit principes turme. Porro
de Manasse transfugerunt ad David quando veniebat
cum Philistiim ut adversum Saul pugnaret et non dimicavit
cum eis quia inito consilio remiserunt eum principes
Philistinorum dicentes periculo capitis nostri revertetur
ad dominum suum Saul. Quando igitur in Syceleg reversus
est transfugerunt ad eum de Manasse Ednas et Jo-
zabad Jedihel Michael et Naas et Jozabad et Heliu
et Salathi principes militum in Manasse. Hii prebuerunt
auxilium David adversum latrunculos. Omnes enim
erant viri fortissimi et facti sunt principes in exercitu.
Sed et per singulos dies veniebant ad David ad au-
xiliandum ei usque dum fieret grandis numerus quasi
exercitus dei. Iste quoque est numerus principum exer-
citus qui venerunt ad David cum esset in Hebron
ut transferrent regnum Saul ad eum iuxta verbum domini

Filii iuda portantes clipeum et hastam sex millia dcc
expediti ad prelium. De filiis symeon virorum fortissimorum
ad pugnandum sex millia centum. De filiis levi quatuor
millia dc. Ioiada quoque princeps de stirpe aaron et cum
eo tria millia dcc. Sadoch etiam puer egregie indolis et
domus patris eius principes xxij millia. De filiis autem
beniamyn fratribus saul tria millia. Magna enim pars
eorum adhuc sequebatur domum saulis. Porro de filiis
ephraym xx millia dccc fortissimi viri robore nominati
in cognacionibus suis. Ex dimidia parte tribus manasse
xviij millia. singuli per nomina sua venerunt ut con
stituerent regem david. De filiis quoque ysachar viri
eruditi qui noverant singula tempora ad precipiendum
quid facere deberet israel. principes cc. Omnis autem reliqua
tribus eorum consilia sequebatur. Porro de zabulon qui
egrediebantur ad prelium et stabant in acie instructi
armis bellicis l millia venerunt in auxilium non in
corde duplici. Et de neptalim principes mille et cum eis
instructi clipeo et hasta xxxvij millia. Et de dan
parati ad prelium xxviij m dc. Et de asser egredientes ad pu
gnam et in acie provocantes xl m. Trans iordanem
autem de filiis ruben et gaad et dimidia parte tribus
manasse instructi armis bellicis. cxx millia. Omnes
isti viri bellatores et expediti ad pugnandum cum
corde perfecto venerunt in hebron et constituerunt regem
david super universum israel. Sed et omnes reliqui
ex israel uno corde erant ut rex fieret david super
israel universum. Fueruntque ibi apud david tribus
diebus comedentes et bibentes. preparaverant enim eis
fratres eorum. Sed et qui iuxta eos erant et usque ad ysa
char et zabulon et neptalim afferebant panes in asi
nis et camelis et mulis et bobus ad vescendum
farinam. palatas. uvam passam. vinum. oleum. boves.
arietes. ad omnem copiam. Gaudium quippe erat in israel

xiii

Iniit autem consilium david cum tribunis

et centurionibus, et universis principibus et ait ad univer-
sum cetum filiorum israel Si placet vobis et a domino
deo nostro egreditur sermo quem loquor: mittamus ad fra-
tres nostros reliquos in universas regiones israel et ad sacerdo-
tes et ad levitas qui habitant in suburbanis urbium
ut congregentur ad nos, et reducamus archam dei nostri ad
nos. Non enim requisivimus eam in diebus saul. Et respondit
universa multitudo ut ita fieret Placuerat enim sermo omni
populo Congregavit ergo david cunctum israel a sior egypti
usque dum ingrediaris emath. Ut adduceret archam dei
de cariathiarim Et ascendit david et omnes viri israel
ad collem cariathiarim que est in iuda, ut afferret
inde archam domini dei, sedentis super cherubim ubi
invocatum est nomen eius Imposueruntque archam
dei super plaustrum novum de domo aminadab Oza
autem et fratres eius minabant plaustrum Porro david
et universus israel ludebant coram domino omni virtute,
in canticis et cytharis et psalteriis et tympanis
et cymbalis et tubis Cum autem venissent ad aream
chydon tetendit oza manum suam ut sustentaret
archam Bos quippe lasciviens paululum inclinaverat
eam Iratus est itaque dominus contra ozam et percussit eum
eo quod tetigisset archam dei et mortuus est ibi coram
domino Contristatusque est ibi david eo quod divisisset dominus
ozam Vocavitque locum illum divisio oze usque in
presentem diem et timuit deum tunc temporis dicens Quo-
modo possum introducere archam dei Et ob hanc causam
non eam adduxit ad se hoc est in civitatem david
sed divertit in domum obededom gethei Mansit ergo
archa dei in domo obededom gethei tribus mensibus
et benedixit dominus domui eius et omnibus que ha-
bebat

xiiii Misit quoque yram rex tyri nuncios ad david et ligna cedrina et ar-
tifices parietum lignorumque ut edificarent
ei domum Cognovitque david quod confirmasset eum dominus

regem
in regnum super israel et sublevatum esset regnum suum super populum
eius israel. Accepit david alias uxores in ierusalem genuitque
filios et filias. et hec nomina eorum qui nati sunt ei in ierusalem
Samua et sobab. nathan et salomon. yebar et elysu et
heli et heliphalech. noga et napheg. et iaphie. et ely
sama et baliada et heliphelech. Audientes autem philistiim eo
quod unctus esset david in regem super universum israel ascenderunt
omnes ut quererent eum. Quod cum audisset david egressus
est obviam eis. Porro philistiim venientes diffusi sunt in val
le raphaym. Consuluitque david dominum dicens. Si ascendam ad
philisteos et si trades eos in manu mea. Dixitque ei dominus. Ascen
de et tradam eos in manu tua. Cumque illi ascendissent in
baalpharasim. percussit eos ibi david et dixit divisit deus ini
micos meos per manum meam sicut dividuntur aque. et
idcirco vocatum est nomen loci illius baalpharasim. Dereliquerunt
que ibi deos suos. quos david iussit exuri. Alia autem vice phi
listiim irruerunt et diffusi sunt in valle. Consuluitque david
dominum rursum et dixit ei dominus. Non ascendes post eos. Rece
de ab eis et venies illos ex adverso pirorum. Cumque au
dieris gradientis sonitum in cacumine pirorum tunc egredieris
ad bellum. Egressus est enim deus ante te ut percutiat castra
philistiim. Fecit ergo david sicut preceperat ei deus et percussit
castra philistinorum de gabaon usque gazera. Divulgatumque
est nomen david in universis regionibus. et dominus
dedit pavorem eius super omnes gentes. XV

Fecit quoque domos sibi in civitate david. et edificavit
locum arche dei. tetenditque thabernaculum. Tunc
dixit david. Illicitum est ut a quoquam portetur
archa dei nisi a levitis quos elegit dominus ad portandum
eam et ad ministrandum sibi usque in eternum. Congregavit
que universum israel in ierusalem ut afferrent archam dei in lo
cum suum quem preparaverat ei. Nec non et filios aaron et le
vitas. De filiis caath uriel princeps fuit. et fratres eius
cxx. De filiis merari asaya princeps et fratres eius ccxx.
De filiis hebron helyon princeps et fratres eius centum viginti

De filiis elizaphan semeias princeps et fratres et fratres eius .cc. De filiis
hebron helion princeps et fratres eius lxxx De filiis oziel amina-
dab princeps et fratres eius c.xii Vocavitque david sadoch et abi-
athar sacerdotes et levitas Urihel azaya yoel semeiam helyel
et amminadab et dixit ad eos Vos qui estis principes familiarum
levitarum sanctificamini cum fratribus vestris et afferte archam
domini dei israel ad locum qui ei preparatus est ne ut a principio quia
non eratis presentes percussit nos dominus sic et nunc fiat illicitum
quod nobis agentibus Sanctificati sunt ergo sacerdotes et levite
ut portarent archam domini dei israel Et tulerunt filii levi
archam dei sicut preceperat moyses iuxta verbum domini
humeris suis in vectibus Dixitque david principibus levitarum
ut constituerent de fratribus suis cantores in organis
musicorum nablis videlicet et liris et cymbalis ut resonaret
in excelsis sonitus leticie Constitueruntque levite heman
filium yohel de fratribus eius asaph filium barachie De filiis
vero merari fratribus eorum ethan filium kusaie et cum eis
fratres eorum in secundo ordine zachariam et ben et yaziel et semi-
ramoth et yahiel et haneb et heliab et banayam et ma-
asiam et mathathiam et heliphalu et macenias et obe-
dedom et yehiel ianitores Porro cantores heman asaph
et ethan in cymbalis eneis concrepantes Zacharias
autem et oziel et semiramoth et yahieth et hani et eli-
ab et maasias et banayas in nablis archana canebant
Porro mathathias et heliphalu et macenias et obededom
et yohiel et azazyn in cytharis pro octava canebant epini-
cion Chonenias autem princeps levitarum prophetie pre-
erat ad precinendam melodiam Erat quippe valde sapi-
ens et barachias et helcana ianitores arche Porro
sebenias et yosaphat et nathanael et amasai et zacha-
rias et banayas et heliazer sacerdotes clangebant tubis
coram archa domini et obededom et achimias erant
ianitores arche Igitur david et omnes maiores natu
israel et tribuni yerunt ad portandum archam federis
domini de domo obededom cum leticia Cumque adiuvisset

deus levitas qui portabant archam federis domini ymmolabantur
vii thauri et septem arietes Porro david erat indutus sto
la byssina et universi levite qui portabant archam federis
cantores quoque et chonenias princeps prophetie inter cantores
David etiam indutus erat ephod lineo Universusque israel
deducebat archam federis domini in iubilo et sonitu buc
cine et tubis et cymbalis et nablis et cytharis concrepantes
Cumque venisset archa federis domini usque ad civitatem
david Michol filia saul prospiciens per fenestram vidit
regem david saltantem atque ludentem Et despexit eum
in corde suo

XVI

Attulerunt ergo archam dei
et constituerunt eam in medio thabernaculi quod
tetenderat ei david et obtulerunt holocausta et
pacifica coram domino Cumque complesset david offerens
holocausta et pacifica benedixit populo in nomine domini
et divisit universis per singulos a viro usque ad mulierem
tortam panis unam et partem assature bubale et fri
xam oleo similam Constituitque coram archa domini de
levitis qui ministrarent et recordarentur operum eius
et glorificarent atque laudarent dominum deum israel Asaph
principem et secundum eius zachariam Porro yahiel et semira
moth et yehihel et mathatiam et heliab et banaiam
et obededom et yehiel super organa psalterii et lyras
Asaph autem ut cymbalis personaret Banaiam vero et azi
el sacerdotes coram archa federis domini canere tuba
iugiter In illo die fecit david principem ad confitendum
domino asaph et fratres eius Confitemini domino et invo
cate nomen eius Notas facite in populis adinventiones eius
Cantate ei et psallite ei et narrate omnia mirabilia
eius Laudate nomen sanctum eius letetur cor querentium
dominum Querite dominum et virtutem eius querite faciem eius
semper Recordamini mirabilium eius que fecit signorum
illius et iudiciorum oris eius Semen israel servi
eius filii iacob electi eius Ipse dominus deus noster in universa
terra iudicia eius Recordamini in sempiternum pacti sui

Sermonis quem precepit in mille generationes. quem pepi
git cum abraham et iuramenti illius cum ysaac Et con
stituit illud iacob in preceptum et israel in pactum sem
piternum dicens Tibi dabo terram chanaan funiculum
hereditatis vestre Cum essent pauci numero parvi et coloni eius
transierunt de gente in gentem et de regno ad populum al
terum. non dimisit quemquam calumpniari eos sed incre
pavit pro eis reges Nolite tangere christos meos et in
prophetis meis nolite malignari Cantate domino omnis
terra annunciate de die in diem salutare eius Narrate in
gentibus gloriam eius in cunctis populis mirabilia eius.
Quia magnus dominus et laudabilis nimis et hor
ribilis super omnes deos Omnes enim dii populorum ydola
Dominus autem celos fecit Confessio et magnificencia coram
illo et fortitudo et gaudium in loco eius Afferte domino
familie populorum afferte domino gloriam et imperium Date
gloriam nomini eius levate sacrificium et venite
in conspectu eius et adorate dominum in decore sancto Com
moveatur a facie illius omnis terra ipse enim fundavit
orbem immobilem letentur celi et exultet terra et dicant
in nationibus dominus regnavit Tonet mare et plenitudo
eius exultent agri et omnia que in eis sunt Tunc lau
dabunt ligna saltus coram domino quia venit iudicare ter
ram Confitemini domino quoniam bonus quoniam in seculum miseri
cordia eius et dicite Salva nos deus salvator noster et congre
ga nos et erue nos de gentibus ut confiteamur nomini
sancto tuo et exultemus in carminibus tuis Benedictus
dominus deus israel ab eterno usque in eternum et dicat
omnis populus amen et ympnum deo Dereliquit itaque
ibi coram archa federis domini asaph et fratres eius ut ministrent in
conspectu arche iugiter per singulos dies et vices suas Porro obed
edom et fratres eius lxviii et obededom filium ydithun et
ozam constituit ianitores Sadoch autem sacerdotem et fratres eius
sacerdotes coram thabernaculo domini in excelso quod erat in ga
baon ut offerrent holocausta domino super altare holocaustomatis

iugiter mane et vespere iuxta omnia que scripta sunt in lege
domini quam precepit israel. Et post eum eman et ydithun et reliquos
electos unumquemque vocabulo suo ad confitendum domino quoniam
in eternum misericordia eius. Eman quoque et ydithun canentes tuba
et quatientes cymbala et omnia musicorum organa ad canendum
deo. Filios autem ydithun fecit esse portarios. Reversusque est
omnis populus in domum suam et david ut benediceret et domui sue.

XVII

Cum autem habitaret david in domo sua,
dixit ad nathan prophetam: Ecce ego habito in domo ce
drina; archa autem federis domini sub pellibus est.
Et ait nathan ad david: Omnia que in corde tuo sunt fac, deus
enim tecum est. Igitur nocte illa factus est sermo domini ad nathan
dicens: Vade et loquere david servo meo: Non edificabis tu
michi domum ad habitandum. Neque enim mansi in domo
ex eo tempore quo eduxi israel de terra egipti usque ad hunc
diem, sed semper mutans loca tabernaculi et in tentorio
manens cum omni israel. quibus preceperam ut pascerent populum
meum et dixi: quare non edificastis michi domum cedrinam? Nunc
autem sic loqueris ad servum meum david: Hec dicit dominus exercituum:
Ego tuli te cum in pascuis sequereris gregem ut esses dux
populi mei israel. Et fui tecum quocumque perrexisti et interfeci
omnes inimicos tuos coram me, fecique tibi nomen grande
quasi unius magnorum qui celebrantur in terra. Et dedi locum populo
meo israel; plantabitur et habitabit in eo et ultra non commo
vebitur, nec filii iniquitatis atterent eos sicut a principio ex
diebus quibus dedi iudices populo meo israel et humiliavi omnes
inimicos tuos. Annuncio tibi ergo quod edificaturus sit tibi dominus domum.
Cumque impleveris dies tuos ut vadas ad patres tuos, suscitabo
semen tuum post te quod erit de filiis tuis et stabiliam regnum
eius. Ipse edificabit michi domum et firmabo solium eius usque
in eternum. Ego ero ei in patrem et ipse erit michi in filium. Et
misericordiam meam non auferam ab eo sicut abstuli ab eo
qui ante te fuit, et statuam eum in domo mea et in regno meo
usque in sempiternum. Et thronus eius erit firmissimus in perpetuum.

Numquid locutus sum saltem uni iudicum israel

iuxta omnia verba hec iuxta vniuersam visionem istam sic locutus
est nathan ad dauid. Cumque venisset rex dauid et sedisset coram domino
dixit. Quis ego sum domine deus et que domus mea ut pre-
stares michi talia? sed et parum visum est in conspectu tuo ideoque
locutus es super domum serui tui etiam in futurum. et fecisti me spec-
tabilem super omnes homines domine deus meus. Quid vltra
addere potest dauid cum ita glorificaueris seruum tuum et cognoueris
domine eum? propter famulum tuum. iuxta cor tuum fecisti omnem magnifi-
centiam hanc. et nota esse voluisti vniuersa magnalia. Domine non est
similis tui et non est alius deus absque te ex omnibus quos audiuimus
auribus nostris. Quis enim est alius ut populus tuus israel gens vna
in terra ad quam perrexit deus ut liberaret et faceret populum sibi
et magnitudine sua atque terroribus eiceret naciones a facie
eius. quem de egipto liberauit et posuisti populum israel tibi in populum
vsque in eternum et tu domine factus es deus eius. Nunc igitur domine
sermo quem locutus es famulo tuo. et super domum eius confirmetur
in perpetuum et fac sicut locutus es. Permaneatque et magnifi-
cetur nomen tuum vsque in sempiternum et dicatur. dominus exercituum
deus israel et domus dauid serui eius permanens coram eo. Tu enim domine
deus meus reuelasti auriculam serui tui ut edificares ei domum
et idcirco inuenit seruus tuus fiduciam ut oret coram te. Nunc ergo
domine tu es deus et locutus es ad seruum tuum tanta bene-
ficia. et cepisti benedicere domui serui tui ut sit semper coram te
Te enim domine benedicente benedicta erit in perpetuum

xviii [18]

Factum est autem ut percuteret dauid philistiim et humi-
liaret eos et tolleret geth et filias eius de manu
philistiim. Percuteretque moab et fierent moabite serui
dauid. Eo tempore percussit etiam dauid adadezer regem soba
regionis emath. quando perrexit ut dilataret imperium
suum vsque ad flumen eufraten. Cepit ergo dauid mille
quadrigas eius. et vii milia equitum ac xx milia virorum
peditum. Subneruauitque omnes equos curruum exceptis
centum quadrigis quas reseruauit sibi. Superuenit autem
et syrus damascenus ut auxilium preberet adadezer regi soba

damascenus

siro
Sz et huius percussit david xx milia virorum et posuit milites in
damasco ut syria quoque serviret sibi et offerret munera Adiuvit
que eum dominus in cunctis ad que perrexerat Tulit quoque david
pharetras aureas quas habuerunt servi adadezer Et attulit
chun
eas in iherusalem necnon et de thebath et tunc urbibus adadezer
eris plurimum de quo fecit salomon mare eneum et colum-
enea
nas et vasa aurea Quod cum audisset thou rex emath
percussisse videlicet david omnem exercitum adadezer regis Soba
misit adhuram filium suum ad regem david et postularet
ab eo pacem et congratularetur ei eo quod expugnasset
et percussisset adadezer Adversarius quippe erat thou rex
adadezer Sz et omnia vasa aurea et argentea et enea
constituit david rex domino et argentum et aurum quod tulerat
rex ex universis gentibus tam de ydumea et moab et fi-
liis ammon quam de philistiim et amalech Abisay vero
filius sarvie percussit edom in valle salinarum xviii milia
et constituit in edom presidium ut serviret ydumea david
Salvavit quoque david in cunctis dominus ad que perrexerat Regnavit
ergo david super universum israel et faciebat iudicium et iusti-
ciam cuncto populo suo Porro ioab filius sarvie erat super ex-
ercitum et iosaphat ahilud a commentariis Sadoch autem
filius achitob et achimelech filius abyathar sacerdotes
et susa scriba Banayas quoque filius ioyade super
cerethi et phelethi Porro filii david primi ad
manum regis

xix

Accidit autem ut moreretur naas rex filiorum ammon et regnaret
filius eius pro eo Dixit quoque david Faciam miseri-
cordiam cum hanon filio naas Prestitit enim pater eius
misericordiam michi Misit quoque david ad consolandum
eum super morte patris sui Qui cum pervenissent in terram
filiorum ammon ut consolarentur hanon Dixerunt
quoque principes filiorum ammon ad hanon Tu forsitan pu-
tas quod david honoris causa in patrem tuum miserit qui con-
solarentur te Nec animadvertis quia ut explorent et

investigent et scrutentur terram tuam venerunt ad te servi
eius Igitur hanon pueros david decalvavit et rasit et pre-
cidit tunicas eorum a natibus eorum usque ad pedes et dimisit eos
Qui cum abissent et hoc mandasset david misit in occursum
eorum grandem enim contumeliam sustinuerant et precepit ut
manerent in iericho donec cresceret barba eorum et capilli et
tunc reverterentur Videntes autem filii ammon quod iniuri-
am fecissent david tam hanon quam reliquus populus miserunt
mille talenta argenti ut conducerent sibi de mesopotamia
et syria maacha et de soba currus et equites Conduxerunt
que xxxii milia curruum et regem maacha cum populo eius
Qui cum venissent castrametati sunt e regione medaba
filii ergo ammon congregati sunt de urbibus suis et
venerunt ad bellum Quod cum audisset david misit ioab
et omnem exercitum virorum fortium Egressique sunt filii
ammon direxerunt aciem iuxta portam civitatis Re-
ges autem qui ad auxilium eorum venerant separatim in a-
gro steterunt Igitur ioab intelligens bellum ex adverso et post
tergum contra se fieri elegit viros fortissimos de universo
israel et perrexit contra syrum Reliquam autem partem populi dedit
sub manu abysai fratris sui Et perrexerunt contra filios
ammon Dixitque Si vicerit me syrus auxilio mihi
eris Si autem superaverint te filii ammon ero tibi in presidium
Confortare et agamus viriliter pro populo nostro et pro urbibus
dei nostri Dominus autem quod in conspectu suo bonum est faciet Perrexit
autem ioab et populus qui cum eo erat contra syrum ad prelium et
fugavit eos Porro filii ammon videntes quod fugisset syrus
ipsi quoque fugerunt abysai fratrem eius et ingressi sunt civi-
tatem Reversusque est et ioab in ierusalem Videns autem syrus quod cecidisset
coram israel misit nuntios et adduxit syrum qui erat trans
fluvium Sophat autem princeps militie adarezer erat dux
eorum Quod cum nuntiatum esset david congregavit univer-
sum israel et transivit iordanem irruitque in eos et direxit
ex adverso aciem illis cum pugnantibus Fugit autem syrus israel

X caput et barbam

X ex universo

et interfecit david de syris septem milia curruum et xl
peditum et zophach exercitus principem Videntes autem servi
adadezer se ab isrl esse superatos transfugerunt ad david et
servierunt ei Noluitque ultra syria auxilium prebere filiis ammon

xx

Factum est autem post anni circulum eo tempore
quo solent reges ad bella procedere Congregavit
ioab exercitum et robur milicie et vastavit terram (vastavit)
filiorum ammon Perrexit et obsedit rabath Porro david
manebat in ierusalem quando ioab percussit rabath et destruxit eam
Tulit autem david coronam melchon de capite eius et
invenit in ea auri pondo talentum et preciosissimas gem-
mas fecitque sibi inde diadema Manubias quoque urbis
plurimas tulit Populum autem qui erat in ea eduxit
et fecit super ipsos tribulas (tribulas) et trahas et ferrata carpenta transire (tribulas)
ita ut dissecarentur et contererentur Sic fecit david cunctis
urbibus filiorum amon et reversus est cum omni populo suo
in ierusalem Post hec initum est bellum in gazer adversus
philisteos in quo percussit sobochai usathites saphai de genere (usathites)
raphaim et humiliavit eos Aliud quoque bellum gestum
est adversus philisteos in quo percussit adeodatus filius saltus
bethlemites fratrem goliad gethei cuius haste lignum erat
quasi liciatorium texentium Sed et aliud bellum accidit in geth
in quo fuit homo longissimus habens sex digitos id est simul
xxiiii Qui et ipse de rapha fuerat stirpe generatus
Hic blasphemavit israel et percussit eum ionathan filius
samaa fratris david Hii sunt filii rapha in geth qui ce-
ciderunt in manu david et servorum eius

xxi

Consurrexit autem sathan contra israel et inci-
tavit david ut numeraret israel Dixitque david
ad ioab et ad principes populi Ite et numerate
israel a bersabee usque dan et afferte michi numerum
ut sciam Respondit que ioab Adaugeat dominus populum suum
centuplum quam sunt Nonne domine mi rex omnes servi tui
sunt quare hoc querit dominus meus quod in peccatum reputetur israeli

Sed sermo regis prevaluit magis. Egressus que est ioab et circuivit uni-
versum israel et reversus est in ierusalem Deditque david numerum eorum
quos circuierat et inventus est omnis israel mille milia x virorum
fortium educentium gladium De iuda autem ccclxx milia bellatorum
Nam levi et beniamin non numeravit eo quod invitus exequeretur
regis imperium. Displicuit autem domino quod iussum erat et percussit israel.
Dixitque david ad deum peccavi nimis ut hoc facerem Obsecro aufer
iniquitatem servi tui quia insipienter egi Et locutus est dominus ad
gaad videntem dicens vade et loquere ad david et dic ei hec
dicit dominus trium tibi optionem do unum quod volueris elige ut fa-
ciam tibi. Cumque venisset gaad ad david dixit ei, Hec dicit
dominus. Elige quod volueris aut tribus annis pestilentiam x
aut tribus mensibus fugere hostes tuos et gladium eorum non
posse evadere aut tribus diebus gladium domini et mortem
versari in terra et angelum domini interficere in universis
urbibus israel Nunc ergo vide quid respondeam ei qui misit me
Et dixit david ad gaad ex omni parte angustie me premunt
Sed melius mihi est ut incidam in manus domini quia multe
sunt miserationes eius quam in manus hominum Misit ergo dominus
pestilentiam in israel et ceciderunt de israel lxx milia virorum
Misit quoque angelum domini gladium in ierusalem ut percuteret eam Cumque
percuteretur vidit dominus et misertus est super magnitudine
mali et imperavit angelo qui percutiebat Sufficit iam cesset
manus tua Porro angelus angelus domini stabat iuxta
aream ornan iebusei Elevansque david oculos suos
vidit angelum domini stantem inter celum et terram:
et evaginatum gladium in manu eius et versum contra ierusalem
et ceciderunt tam ipse quam maiores natu vestiti ciliciis
proni in terram Dixitque david ad dominum Nonne ego sum qui
iussi ut numeraretur populus Ego sum qui peccavi ego qui
inique egi Ego qui malum feci iste grex quid commeruit
meruit Domine deus meus vertatur obsecro manus
tua ~~ad~~ me et in domum patris mei populus autem tuus non
percutiatur Angelus autem domini precepit gaad ut diceret

x et centum milia

x famis

david ut ascenderet extrueretque altare domino deo in area
hornan iebuzei. Ascendit igitur david iuxta sermonem gad
quem ei locutus fuerat ex nomine domini. Porro hornan cum
suspexisset et vidisset angelum quatuorque filii eius cum
eo absconderunt se. Nam eo tempore terebat in area triticum. Igitur
cum veniret david ad hornan conspexit eum hornan et
processit ei obviam de area et adoravit eum pronus in terram. Dixitque
ei david: Da mihi locum aree tue ut edificem in ea altare
domino, ita ut quantum valet argenti accipias et cesset plaga
a populo. Dixit autem hornan ad david: Tolle et faciat
dominus meus rex quodcumque ei placet. Sed et boves in holocaustum
et tribulas in ligna et triticum in sacrificium: omnia
libens prebeo. Dixitque ei david rex: Nequaquam ita fiet, sed
argentum dabo quantum valet; neque enim tibi auferre debeo
et sic offerre domino holocausta gratuita. Dedit ergo david
hornan pro loco siclos auri iustissimi ponderis [sexcentos] et edificavit
ibi altare domino, obtulit holocausta et pacifica
et invocavit nomen domini et exaudivit eum in igne
de celo super altare holocausti. Precepitque dominus angelo et convertit
gladium in vaginam. Protinus ergo david videns quod
exaudisset eum dominus in area hornan iebuzei, immolavit
ibi victimas. Thabernaculum autem domini quod fecerat
moyses in deserto et altare holocaustorum ea tempestate
erat in excelso gabaon. Et non prevaluit david ire ad altare
ut ibi obsecraret deum; nimio timore enim erat perterritus
videns gladium angeli domini.

XXII

Dixitque david: Hec est domus dei et hoc altare
in holocaustum in israel. Et precepit ut congregarentur
omnes proseliti de terra israel. Et constituit
ex eis lathomos ad cedendos lapides et poliendos
ut edificaretur domus domini. Ferrum quoque plurimum ad clavos
ianuarum et ad commissuras atque iuncturas preparavit david
et eris pondus innumerabile, et ligna cedrina non poterant
estimari, que sydonii et tyrii deportaverunt

ad dauid / Dixitque dauid / salomon filius meus puer paruulus
est et delicatus / domus autem quam edificare volo domino / talis esse
debet vt in cunctis regionibus nominetur Parabo ergo
ei necessaria Et ob hanc causam / ante mortem suam omnes
preparauit impensas Vocauitque salomonem filium suum / et pre
cepit vt edificaret domum domino deo israel Dixitque dauid ad sa
lomonem / Fili mi voluntatis mee fuit / vt edificarem do
mum nomini dei mei Sed factus est sermo domini ad me dicens
multum sanguinem effudisti / et plurima bella bellasti / non
poteris edificare domum nomini meo / tanto effuso sanguine
me coram me / filius qui nascetur tibi / erit vir quietissimus
faciam enim eum requiescere ab omnibus inimicis suis per
circuitum / et ob hanc causam pacificus vocabitur / et pacem
et ocium dabo in israel cunctis diebus eius / Ipse edificabit do
mum nomini meo Ipse erit michi in filium et ego ero ei in
patrem Firmaboque solium regni eius super israel in eternum
Nunc ergo fili mi sit dominus tecum / et prosperare / et edifica
domum domino deo tuo sicut locutus est de te Det quoque
tibi dominus prudenciam et sensum vt regere possis israel
et custodire legem domini dei tui Tunc enim proficere po
teris si custodieris mandata atque iudicia que precepit
dominus moysi vt doceret israel Confortare et viriliter age / ne
timeas neque paueas Ecce ego in paupertatula mea preparaui
impensas domus domini / auri talenta centum milia / et
argenti mille milia talentorum / Eris vero et ferri non
est pondus / vincitur enim numerus magnitudine / ligna
et lapides preparaui ad vniuersa impendia Habes quoque
plurimos artifices lathomos et cementarios / artifices
que lignorum et omnium artium / ad faciendum opus pruden
tissimos in auro et argento ere et ferro cuius non est
numerus Surge igitur et fac / et erit dominus tecum Precepit
quoque dauid cunctis principibus israel vt adiuuarent
salomonem filium suum Cernitis inquiens quod dominus deus
vester vobiscum sit / et dederit vobis requiem per circuitum

et tradiderit omnes inimicos vestros in manu vestra et sub
iecta sit terra coram domino et coram populo eius / prebete ergo
corda vestra et animas vestras / ut queratis dominum deum vestrum
et consurgite et edificate sanctuarium domino deo vestro / ut
introducatur archa federis domini / et vasa domino conse
crata in domum que edificatur nomini domini /

xxiii

Igitur david senex et plenus dierum / regem constituit
salomonem filium suum super israel. et congregavit omnes
principes israel et sacerdotes atque levitas Numerati que sunt
levite a xx annis et supra. et sunt inventi xxxviii milia virorum
Ex hiis electi sunt et distributi in ministerium domus domini
xxiiii milia / prepositorum autem et iudicum vi milia / Porro iiii milia
ianitores / et totidem psalte / canentes domino in organis
que fecerat ad canendum Et distribuit eos david per
vices filiorum levi / Gerson videlicet et caath et merari. Ger
son leedan et semei filii leedan. principes yehiel et zethan
et iohel / Tres filii semei salomith et oziel. et aran Tres
isti principes filiorum leedan Porro filii semei leeth et ziza
et lauz. et baria isti filii semei quatuor / Erat autem leeth
prior ziza secundus. porro lauz et baria non habuerunt
plurimos filios / et idcirco in una familia una que domo
computati sunt / Filii caath amram. et ysuar et hebron
et oziel quatuor filii amram aaron et moyses Separa
tus que est aaron ut ministraret in sancta sanctorum ipse et filii
eius in sempiternum / et adoleret incensum domino secundum
ritum suum / ac benediceret nomini eius in perpetuum Moysi
quoque hominis dei. filii annumerati sunt in tribu levi Filii
moysi gerson et eliezer filii gerson subuel primus Fuerunt
autem filii eleazar roboia primus et non erant eleazar
filii alii Porro filii roboie multiplicati sunt nimis
Filii ysuar salumith primus Filii hebron ieriahu primus
amarias secundus yaziel tercius yezmaham quartus
Filii oziel micha primus / yesia secundus Filii merari mo
oli et musi. filii mooli eleazar et Cys Mortuus est autem

Eleazar et non habuit filios sed filias. Acceperuntque eas filii
Cis fratres earum. Filii musi moholi et eder et ierimoth tres. Hii in
cognationibus et familiis suis principes per vices et numerum capitum
singulorum qui faciebant opera ministerii domus domini
a viginti annis et supra. Dixit autem david Requiem dedit dominus
populo suo israel et habitationem in iherusalem usque in eternum. Nec erat
officii levitarum ut ultra portarent tabernaculum et omnia
vasa eius ad ministrandum. Iuxta precepta quoque david novis-
sima supputabitur numerus filiorum levi a viginti an-
nis et supra. Et erunt sub manu filiorum aaron in cultu
domus domini in vestibulis et in exedris et in loco purifi-
cationis et in sanctuario et in universis operibus ministe-
rii templi domini. Sacerdotes autem super panes proposi-
tionis et ad simile sacrificium et ad lagana et ad azima et sar-
taginem et ad ferventem similam et ad torrendum et super
omne pondus atque mensuram. Levite vero ut stent mane
ad confitendum et canendum domino. Similiterque ad vespe-
ram in oblatione holocaustorum domus domini. quam in sab-
batis et kalendis et solempnitatibus reliquis iuxta numerum et cere-
monias uniuscuiusque rei iugiter coram domino et custodiant
observationes tabernaculi federis et ritum sanctuarii et ob-
servationem filiorum aaron fratrum suorum et ministrent in domo

xxv

Porro filiis aaron hee partitiones domini.
erunt. filii aaron nadab et abiud eleazar et y-
tamar. Mortui sunt autem nadab et abiud ante
patrem suum absque liberis. sacerdotioque functus est eleazar
et ythamar. et divisit eos david id est sadoch de filiis eleazar
et achimelech de filiis ytamar secundum vices suas et mi-
nisterium. Inventique sunt multo plures filii eleazar in prin-
cipibus virorum quam filii ythamar. Divisit autem eis hoc est filiis
eleazar principes per familias sedecim et filiis ythamar per fa-
milias et domos suas octo. Porro divisit utrasque inter
se familias sortibus. Erant enim principes sanctuarii et prin-
cipes domus domini tam de filiis eleazar. Descripsitque eos semeias

filius nathanael scriba levites coram rege et principibus et sadoch
sacerdote et achimelech filio abiathar principibus quoque familiarum
sacerdotalium et levitarum unam domum que ceteris [preerat] eleazer et
alteram domum que sub se habebat ceteros ythamar Exivit
autem sors prima ioiarib secunda iedie tertia arym quarta seorim
quinta melchie sexta maiaman septima accos octava
abiia ix iesu x sechenia xi eliasib xij iacym xiij opfa
xiiij ysbaal xv belga sedecima emmer xvij ezir xviij
aphses xix phetheias xx iezechel xxi iachyn xxij gamul
xxiij dalaiam xxiiij ~~epitatta~~ maziam hee vices eorum
secundum ministeria sua ut ingrediantur domum dei et iuxta
ritum suum sub manu aaron patris eorum sicut preceperat dominus
israel Porro filiorum levi qui reliqui fuerant de filiis
amram princeps erat subael yedeia De filiis quoque roobie
princeps iesias ysaaris vero salemoth filius quoque ioiadiath
filius eius ieriam primus amarias secundus iaziel tercius
iethmaon quartus othachimita filius micha samyr fr-
mitha yezia filius yosye zacharias filii merary mooli
et musi filius iosianberion filius quoque merari ozitum et
sonym et zacchur et heber Porro mooli filius eleazar filii
qui non habebant liberos Filius vero cys yeremel filii mu-
si et mooli der et yerimmith isti filii levi secundum domos fami-
liarum suarum miserunt et ipsi sortes contra fratres suos aaron
coram david rege et sadoch et achimelech et principibus
familiarum sacerdotalium et levitarum tam maiores quam
minores omnes sors equaliter dividebat

xxvi

Igitur david et magistratus exercitus segregaverunt in mini-
sterium filios asaph et eman et ydithum qui prophetarent
in cytharis et psalteriis et cymbalis secundum numerum suum de-
dicato sibi officio servientes De filiis asaph zacchur et
ioseph et nathania et serela filii azaph sub manu azaph
prophetantis iuxta regem Porro ydithun filii ydithum godo-
lias zori ieseias et sabayas et mathathias sex sub manu
patris sui ydithum qui in cythara prophetabat super confitentes et

laudantes dominum. Heman quoque filii eius: bocciau mathania oziel subuel et ierimoth ananias anani eliatha geddelthi et romemthiezer et yesbacazi mellothi otheri maioth. omnes isti filii heman videntes regis in sermonibus dei ut exaltaret cornu. Deditque deus hemam filios quatuordecim et filias tres. et universi sub manu patris sui ad cantandum in templo domini. et distributi erant in cymbalis et psalteriis et citharis in ministerio domus domini iuxta regem Asaph videlicet et yditum et heman. Fuit autem numerus eorum cum fratribus eorum suis qui erudiebant canticum domini cuncti doctores cc lxxxviii. Miseruntque sortes per vices suas ex equo tam maior quam minor doctus pariter et indoctus. Egressaque est sors prima ioseph qui erat de asaph. Secunda godolie ipsi et filiis eius et fratribus eius xii. Tertia zacchur filiis eius et fratribus eius xii. Quarta ysari filiis eius et fratribus eius xii. v. nathanie filiis eius et fratribus eius xii. vi. bocciau filiis eius et fratribus eius duodecim. vii. ysraela filiis eius et fratribus eius xii. viii. ysaie filiis eius et fratribus eius xii. ix. mathathie filiis eius et fratribus eius xii. x. semeie filiis eius et fratribus eius xii. xi. ezrahel filiis eius et fratribus eius xii. xii. azabie filiis eius et fratribus eius xii. xiii. Subahel filiis eius et fratribus xii. xiiii. mathatie filiis eius et fratribus eius xii. xv. ierimoth filiis eius et fratribus eius. xii. xvi. ananie filiis eius et fratribus eius. xii. xvii. iesbacase filiis eius et fratribus. xii. xviii. anani filiis eius et fratribus xii. xix. mellothi filiis eius et fratribus eius xii. xx. eliatha filiis eius et fratribus eius. xii. xxi. othir filiis eius et fratribus eius xii. xxii. godolthi filiis eius et fratribus eius xii. xxiii. mazioth filiis eius et fratribus eius. xii. xxiiii. romemthiezer filiis eius et fratribus eius xii.

Quarta x

xxvii

Divisiones autem ianitorum de chorites mezellamia filius chore de filiis asaph filii sellemie. Zacharias primogenitus

yediel secundus / zabadias tertius / yathanael quartus / ahilam quintus /
iohannan sextus / helienai septimus · Filii autem obededom se-
meias primogenitus yozad secundus yoatha tertius · seccthar
quartus mathanael quintus amiel sexto ysachar septimus
polati octavus · quia benedixit illi deus · Semeye autem filio
eius nati sunt filii prefecti familiarum suarum · Erant enim
viri fortissimi · Filii ergo semeye ethyni et raphael et
obediel zabad et fratres eius viri fortissimi · helyu quoque
et samathias · Omnes hii de filiis obededom · Ipsi filii
et fratres eius viri fortissimi ad ministrandum lx duo
de obededom · Porro messemie filii et fratres eius viri fortis-
simi et robustissimi xviii De hoza autem i. de filiis merari
sathri princeps / non enim habuerat primogenitum / et idcirco
posuerat eum pater eius in principem / helthias secundus thabelias
tercius zacharias quartus Omnes hii filii et fratres oza xiii hii
divisi sunt ianitores · ut semper custodiarum principes · sic et fratres
eius ministrarent in domo domini / Misse sunt ergo sortes ex
equo et parvis et magnis per familias suas in unamquamque
portarum / Cecidit igitur sors orientalis semeye / Porro
zacharie filio eius / viro prudentissimo et erudito / obtigit
sorte plaga septemtrionalis · Obededom et filiis eius ad
austrum / in qua parte domus erat seniorum / consilium vii septima
et thasa ad occidentem iuxta portam que ducit ad viam
ascensionis / custodia contra custodiam / Ad orientem vero
sex levite et ad aquilonem quatuor / per diem atque meri-
diem · similiter quatuor / et ubi erat consilium bini et bini
in cellulis quoque ianitorum ad occidentem quatuor in via
bini que per cellulas / Hee sunt divisiones ianitorum filiorum
chore et merari / Porro · athias erat super thezauros domus
domini et vasa sanctorum / filii ledan / filii gersonni · De ledan prin-
cipes familiarum / ledan et gersonni iehieli zathan et
yohel · fratres eius super thezauros domus domini / Amramitis
et ysaaritis et hebronitis et ozielitis / subael autem filius
gersonni · filii musi prepositus thezauri Frater quoque eius

62

8

Eliezer cuius filius taabia et huius filius azayas et huius
filius yoram huius quoque filius zethri sed et eius filius sele-
mith. Ipse selemith et fratres eius super thezauros sanctorum
que sanctificavit rex david et principes familiarum et tribu-
ni et centuriones et duces exercitus de bellis et manu-
biis preliorum que consecraverunt ad instaurationem et supel-
lectilem domus domini. Hec autem universa sanctificavit
samuel videns et saul filius cys et abner filius ner
et ioab filius sarvie. Omnes qui sanctificaverunt ea per
manum salomith et fratrum eius. ysaaritis vero preerat chone-
nias et filii eius ad opera forinsecus super ysrael ad docen-
dum et ad iudicandum eos. Porro hebronitis asabias et sabias
et fratres eorum viri fortissimi mille dccc preerant ysraeli
trans iordanem contra occidentem in cunctis operibus domini
et in ministerium regis. Hebronitarum autem princeps fuit
herias secundum familias et cognationes eorum. Quadra-
gesimo anno regni david recensiti sunt et inventi viri
fortissimi in iazer galaad. fratresque eius robustioris etatis
ii milia dcc sunt principes familiarum. Preposuit autem eos david
rex rubenitis et gadditis et dimidie tribui manasse in
omne ministerium dei et regis.

xxviii Filii autem israel secundum numerum suum principes famili-
arum tribuni et centuriones et prefecti qui mi-
nistrabant regi iuxta turmas suas ingredien-
tes et egredientes per singulos menses in anno xxiiii
milibus singuli preerant. Prime turme in primo men-
se iesboam preerat filius zabdihel et sub eo xxiiii milia.
De filiis phares cunctorum principum in exercitu mense
primo. Secundi mensis habebat turmam rex ahohites
et post se alter nomine macelloth qui regebat partem
exercitus xxiiii milium. Dux quoque turme tercie in mense
tercio erat banayas filius yoiade sacerdotis et in divi-
sione sua xxiiii ~~quattuor~~ milia. Ipse est banayas fortissimus
inter xxx et super xxx. Preerat autem turme ipsius

amadath filius eius Quarto mense quartus azael fr ioab/
et zabadias filius eius post eum et in turma sua xxiiii m/ Quin
mense quinto princeps Samaoth yezraelites et in turma eius
xxiiii m/ Sextus in sexto mense hyram filius hacces thecui
tes/ et in turma eius xxiiii m/ Septimus mense septimo/ hel
les phalonites de filiis ephraym/ et in turma eius xxiiii m
Octauus mense octauo Sabathai azathites de stirpe zarai/
et in turma eius xxiiii m Nonus mense nono abiezer/
anathothites de stirpe gemini/ et in turma eius xxiiii m
Decimus mense decimo maarai/ et ipse nethophatites de stirpe za
rai/ et in turma eius xxiiii m Undecimus mense undecimo bana
as phatonites de filiis ephraym/ et in turma eius xxiiii
m Duodecimus mense duodecimo hoalda/ netophatites de stir
pe gothoniel/ et in turma eius xxiiii m Porro tribubus
preerant isrl/ rubenitis dux elyezer filius zechri. Symeo
nitis dux saphatias filius maacha. Leuitis azabias fi
lius chamuel. Aaronitis sadocho Judaitis/ heliu fr dauid
ysacharitis amri filius michael. Zabulonitis yesmaias
filius abdie/ Neptalitibus yerimoth/ filius oziel. Filiis ephra
ym/ ozee/ filius ozazim. Dimidie tribui manasse/ Johel fi
lius phadaye. Et dimidie tribui manasse in galaad yad
do filius zacharie. Beniamin autem Jasiel filius/ abner
Daan vero yezrael filius yeroam/ hii principes filiorum isrl
Noluit autem dauid numerare eos/ a xx annis inferius
quia dixerat dominus ut multiplicaret israel quasi stellas celi/
Joab filius saruie ceperat numerare/ nec compleuit quia
super hoc ira irruerat super israel/ et idcirco numerus eorum qui
qui fuerant recensiti/ non est relatus in fastis regis dd/
Super thezauros autem regis fuit azmaueth filius odiel
Hiis autem thezauris qui erant in urbibus et in uicis et
in turribus presidebat ionathan filius ozye Operi autem
rustico et agricolis qui exercebant terram/ preerat ezri filius
chelub/ Vinearum quoque cultoribus semeyas romathites/ Cellis
autem vinariis Zabdias aphonites/ Nam super oliueta et

ficeta que erant in campestribus: balanam gaIaditez super
apothecas olei ioas. Porro armentis que pascebantur in sarona
prepositus fuit sethrai saronites et super boves in vallibus sa
phat filius addi super camelos vero Ubil ysmahelites
et super asinos iadias meronatites Super oves quoque
iaziz agarenus Omnes hii principes substancie david
regis Jonathan autem patruus david consiliarius vir
potens et prudens et litteratus ipse et yahiel filius acha
moni erant cum filiis regis achitophel etiam consiliarius
regis et chusi arachites amicus regis et post achitophel
fuit yoiada filius banaye et abyathar princeps autem exerci
tus regis erat ioab.

xxix

Convocavit igitur david omnes principes israel
duces tribuum et prepositos turmarum qui mini
strabant regi tribunos quoque et centuriones et
qui preerant substancie et possessionibus regis filios quoque su
os cum eunuchis et potentes et robustissimos quosque in
exercitu israel Cumque surrexisset rex et stetisset ait Audite
me fratres mei et populus meus Cogitavi ut edificarem domum
domino in qua requiesceret archa federis domini et scabel
lum pedum dei nostri ad edificandum omnia paravi de
us autem dixit michi Non edificabis domum nomini meo eo
quod sis vir bellator et sanguinem fuderis Sed elegit dominus deus
israel me de universa domo patris mei ut essem rex super
israel in sempiternum De iuda enim elegit principes Porro
de domo iuda domum patris mei et de filiis patris mei pla
cuit ei ut me eligeret regem super cunctum israel Sed et
de filiis meis Filios multos dedit michi dominus Elegit salo
monem filium meum ut sederet in trono regni super israel
Dixitque michi Salomon filius tuus edificabit domum
meam et altaria mea ipsum enim elegi in filium et ego ero
ei in patrem et firmabo regnum eius usque in eternum si per
severaverit facere precepta mea et iudicia sicut et hodie Nunc
igitur coram universo cetu israel audiente deo meo custodite

et perquirite cuncta mandata domini dei vestri, ut possideatis terram
bonam et relinquatis eam filiis vestris post vos usque in sem
piternum. Tu autem salomon fili mi scito deum patris tui
et servi ei corde perfecto et animo voluntario. Omnia enim corda
scrutatur dominus et universas cogitaciones mencium intelligit. Si
quesieris eum invenies, si autem dereliqueris eum proiciet
te in eternum. Nunc ergo quia elegit te dominus ut edificares
domum sanctuarii, confortare et perfice. Dedit autem david
filio suo salomoni descripcionem porticus et templi et cella
riorum et cenaculi et cubiculorum in abditis et domus propi
ciationis necnon et omnium que cogitaverat atriorum et exedrarum
per circuitum in thezauros domus domini. et in thezauros
sanctorum, divisionumque sacerdotum et levitarum in omnia
opera domus domini, aurum in pondere per singula vasa
ministerii. argenti quoque pondus pro vasorum et operum diversitate. Sed
et ad candelabra aurea et ad lucernas eorum aurum pro mensura
omnium tamque candelabrorum quam lucernarum. Similiter et in cande
labris argenteis et in lucernis eorum pro diversitate mensure
pondus argenti tradidit. Aurum quoque dedit in mensam pro
posicionis pro diversitate mensure. similiter et argentum in alias
mensas argenteas. Ad fuscinulas quoque et phialas et thu
ribula ex auro purissimo et leunculos aureos pro qualitate
mensure pondus distribuit in leunculum et leunculum. Simili
ter in leones argenteos diversum argenti pondus separavit
Altari autem in quo adolebatur incensum aurum purissimum
dedit. et ut ex ipso fieret similitudo quadrige cherubim exten
dencium alas et velancium archam federis domini. Omnia
inquit venerunt scripta in manu domini ad me ut intelligerem
universa opera exemplaris. Dixit quoque david salomoni fi
lio suo. Viriliter age et confortare et fac, ne timeas ~~et~~
~~ne timeas~~ et ne paveas. Dominus enim deus meus tecum
est et non dimittet te et non derelinquet te donec perficias omne
opus ministerii domus domini. Ecce divisiones levitarum et sacerdotum in omne opus ministerii domus
domini assistent tibi et parati sunt et noverunt tam principes quam populus facere omnia precepta tua

XXX

Dixitque david rex ad omnem Ecclesiam. Salomonem
filium meum elegit dominus puerum et tenellum. opus
enim grande est neque enim homini paratur habitatio sed deo. Ego autem
totis viribus meis preparavi impensas domus dei mei. aurum
ad vasa aurea. argentum in argentea. es in erea. ferrum
in ferrea. lignum ad lignea. lapides onichinos et quasi stibinos
et diversorum colorum. omnem preciosum lapidem et marmor
paratum habundantissime et super hec aurum et argentum
do in templum dei mei. que obtuli in domo dei mei. De
peculio meo exceptis hiis que paravi in edem sanctam. tria milia
talenta auri de auro ophir. et septem milia talentorum
argenti probatissimi ad deaurandos parietes templi et
ubicumque opus est aurum de auro. et ubicumque opus est
argentum. argenti opera fiant per manus artificum. Et
si quis sponte offert impleat manum suam hodie. et offerat
quod voluerit domino. Polliciti itaque sunt principes familiarum
et proceres tribuum israel. Tribuni quoque et centuriones
et principes principum possessionum regis. Dederuntque
in opera domus domini auri talenta quinque milia. et solidos
decem milia. argenti talenta decem milia. et eris talenta
xviij milia. ferri quoque centum milia talentorum. Et apud
quemcumque inventi sunt lapides dederunt in thezaurum
domus domini per manum yehiel gersonitis. letatusque est
populus cum vota sponte promitterent. quia toto corde offerebant
ea domino. Sed et david rex letatus est gaudio magno
et benedixit domino coram universa multitudine et ait. Be-
nedictus domine deus israel patris mei ab eterno in eternum.
Tua est domine magnificencia et potestas et gloria atque
victoria et tibi laus. Cuncta enim que in celo sunt et in terra
tua sunt. tuum domine regnum et tu es super omnes principes.
Tue divicie et tua gloria est. tu dominaris omnium. In manu tua
virtus et potencia. in manu tua magnitudo et imperium
omnium. Nunc igitur deus noster confitemur tibi et laudamus
nomen tuum inclitum. quis ego et quis populus meus ut possimus

Hoc tibi universum promitte tua sunt omnia et que de ma-
nu tua accepimus dedimus tibi. Peregrini enim sumus aput te et
advene sicut patres nostri. Dies nostri quasi umbra super terram nulla
est memoria domine deus noster Omnis hec copia quam paravimus
ut edificetur domus nomini sancto tuo de manu tua est et tua
sunt omnia Scio domine deus quod probes corda et simplici-
tatem diligas Unde in simplicitate cordis mei letus obtu-
li universa hec et populum tuum qui hic est repertus vidi cum
ingenti gaudio tibi offerre donaria Domine deus abraham
et ysaac et israel patrum nostrorum in eternum custodi hanc vo-
luntatem cordis eorum et semper in veneratione tui mens
ista permaneat Salomoni quoque filio meo da cor perfectum ut
custodiat mandata tua et testimonia tua et cerimonias
tuas et faciat universa et edificet edem cuius impensas pa-
ravi Precepit autem david universe ecclesie Benedicite domino
deo nostro Et benedixit omnis ecclesia domino deo patrum suorum
Et inclinaverunt se et adoraverunt deum deinde regem
Immolaveruntque victimas domino et obtulerunt holocausta
die sequenti thauros mille et arietes mille et agnos mille
cum libaminibus suis et universo ritu habundantissime in omnem
israel et comederunt et biberunt coram domino in die illa
cum grandi leticia Et unxerunt secundo Salomonem filium david
Unxerunt autem in domino principem et sadoch pontificem
Sedit salomon super solium domini in regem pro david pa-
tre suo et cunctis placuit et paruit illi omnis israel Sed et univer-
si principes et potentes et cuncti filii regis david dederunt
manum et subiecti sunt regi Salomoni Magnificavit ergo
dominus Salomonem super omnem israel et dedit illi gloriam
regni qualem nullus habuit ante eum rex israel Igitur
David filius ysai regnavit super israel universum Et dies quibus
regnavit super israel fuerunt xl anni In hebron regnavit
septem annis et in iherusalem xxxiii annis et mortuus est in
senectute bona plenus dierum et divitiis et gloria Re-
gnavit quoque salomon filius eius pro eo Facta autem david regis

priora et posteriora et novissima scripta sunt in libro samu
elis videntis et in libro nathan prophete atque in volumine gad
videntis universique regni eius et fortitudinis et temporum que
transierunt sub eo sive in israel sive in cunctis regnis terrarum

Explicit primus paralipomenon. Incipit
beati hieronimi prologus in secundum

Eusebius yeronimus domnioni et rogatia
no suis in christo salutem. Quomodo grecorum
historias magis intelligunt qui athenas
viderint et tercium virgilii librum qui a tro
ade per leucaten et acceraunia ad syciliam et
inde ad ostia tyberis navigaverint ita sanctam scripturam
lucidius intuebitur qui iudeam oculis contemplatus est
antiquarum urbium memorias locorumque vel eadem vocabula vel
mutata cognoverit. Unde et nobis cure fuit cum eruditis
simis hebreorum hunc subire ut circuiremus provinciam quam
universe christi ecclesie sonant. Fateor enim mi domnion et ro
gatiane carissimi numquam me in divinis voluminibus propriis
credidisse viribus nec magistram opinionem meam sed ea
etiam de quibus scire me arbitrabar interrogasse solitum
quanto magis de hiis super quibus anceps eram. Denique cum
a me litteris nuper flagitassetis ut vobis paralipomenon
latino sermone transferrem de tyberiade quondam legis auc
torem qui apud hebreos admirationibus habebatur assum
psi et contuli cum eo a vertice ut aiunt usque ad unguem
extremum et sic confirmatus ausus sum facere quod iubebatis.
Libere enim vobis loquor ita in grecis et in latinis codicibus
hic nominum liber vitiosus est ut non tam hebrea quam barba
quedam formata nomina conjecta arbitrandum sit. nec
hoc septuaginta interpretibus qui spiritu sancto pleni ea que vera fue
rant transtulerunt sed scriptorum culpe ascribendum dum
de inemendatis inemendata scriptitant et sepe tria nomina
subtractis e medio sillabis in unum vocabulum cogunt vel e
regione propter latitudinem in duo vel tria vocabula dividunt

Sed ipse appellationes non hominum ut plerique estimant sed urbium et regionum saltus et provincias sonant et oblique sub interpretatione et figura eorum quedam narrantur hystorie de quibus in regnorum libro dicitur: Nonne ecce hec scripta sunt in libro verborum dierum regum iuda. Que utique in nostris codicibus non habentur. Hoc primum sciendum quod apud hebreos paralipomenon liber sit et apud illos vocatur Dabreiamin id est verba dierum qui propter magnitudinem apud nos divisus est quod nonnulli in bentateucho etiam tyceronis dyalogo faciunt ut eum in tres partes secarent cum unus a suo autore est editus. Deinde etiam illud attendendum quod frequenter nomina non vocabula hominum sed rerum ut dixi significantias sonant. Ad extremum quod omnis erudicio scripturarum in hoc libro continetur et hystorie que vel pretermisse sunt in suis locis vel perstricte leviter hic per quedam verborum compendia explicantur. Oratum itaque vos velim adiutus auxilio nisi liberum benivolis placiturum tum invidis displiciturum esse non ambigo. Optima enim queque ut ait plinius malunt contempni quam videri plerique quam quam adiscere. Si quis in hac interpretatione voluerit aliquid reprehendere interroget hebreos suam conscientiam recolat videat ordinem textumque sermonis et tunc nostro labori si potuerit detrahat. Ubicumque igitur asteriscos id est stellas radiare in hoc volumine viderit ibi sciatis de hebreo additum quod in latinis codicibus non habetur. Ubi vero obelus transversa scilicet virga posita est illic significatur quod lxx interpretes addiderunt vel ob decoris gratiam vel ob spiritus sancti auctoritatem et in hebreis voluminibus non legatur.

Confortatus est ergo salomon filius david in regno suo et dominus erat cum eo et magnificavit eum in excelsum. Precepitque salomon universo israeli tribunis et centurionibus et iudicibus et ducibus et principibus

familiarum et abiit cum universa multitudine in excelsum
gabaon ubi erat thabernaculum federis domini quod fecit
moyses famulus dei in solitudine. Archam autem dei adduxerat
david de cariathiarim in locum quem preparaverat ei et ubi fi
xerat illi thabernaculum hoc est in ierusalem. Altare quoque quod
x eneu x
fabricatus fuerat bezeleel filius uri filii hur ibi erat
coram thabernaculo domini quod requisivit salomon
et omnis ecclesia. Ascendit quoque salomon ad altare eneum coram
thabernaculo federis domini et obtulit in eo mille hostias.
Ecce autem in ipsa nocte apparuit deus ei dicens postula quod
vis ut dem tibi. Dixitque salomon deo. Tu fecisti cum david
patre meo misericordiam magnam et constituisti me
regem pro eo. Nunc igitur domine deus impleatur sermo
tuus quem pollicitus es david patri meo. Tu enim fecisti
me regem super populum tuum multum qui tam innume
rabilis est quasi pulvis terre. Da michi sapientiam et in
telligentiam ut ingrediar et egrediar coram populo tuo.
Quis enim potest hunc populum tuum digne qui tam grandis
est iudicare. Dixit autem dominus ad salomonem. Quia hoc
magis placuit cordi tuo et non postulasti divicias et sub
stanciam et gloriam neque animas eorum qui te oderant
sed nec dies vite plurimos. Petisti autem sapientiam et sci
enciam ut iudicare possis populum meum super quem constitui te
regem. Sapiencia et sciencia data sunt tibi. Divicias autem et substanciam
et gloriam dabo tibi ut nullus in regibus nec ante te nec
post te similis tui fuerat. Venit ergo salomon ab excelso
gabaon in ierusalem coram thabernaculo federis et regnavit
super israel. Congregavitque sibi currus et equites et
facti sunt ei mille cccc currus et xii milia equitum
et fecit eos esse in urbibus quadrigarum et cum rege in ierusalem.
Prebuitque rex in ierusalem argentum et aurum quasi lapides et cedros
quasi sycomoros que nascuntur in campestribus multitudine
magna. Adducebantur autem ei equi de egypto et de thecua
negociatoribus regis qui ibant et comparabant precio quadrigas

sexingentis

equorum de argenteis et equum c l similiter de universis
regnis Cethcorum a regibus syrie emptio celebratur
Decrevit autem salomon edificare
domum nomini domini et pallatium sibimet et
numerat lxx m virorum portantium humeris
et lxxx m qui cederent lapides in montibus prepositos
que eorum tria m dc. Misit quoque ad hiram regem thyri
dicens. Sicut egisti cum patre meo david et misisti ei li-
gna cedrina ut edificaret sibi domum in qua habitavit
sic fac mecum ut edificem domum nomini dei mei et con-
secrem eam ad adolendum incensum coram illo et fumi-
ganda aromata et ad propositionem panum sabbatis sempi-
terna et holocaustomata mane et vespere sabbatis quoque
in neomeniis et solempnitatibus domini dei nostri in sem-
piternum que mandata sunt israeli. Domus enim quam edi-
ficare cupio magna est. Magnus est enim dominus deus noster
super omnes deos. Quis ergo poterit prevalere ut edificet ei
dignam domum. Si enim celum et celi celorum capere eum
nequeunt. quantus ego sum ut possim ei edificare domum.
Sed ad hoc tantum ut adoleatur incensum coram illo
Mitte ergo mihi virum eruditum qui noverit operari
in auro et argento. ere et ferro purpura et iacincto
et qui sciat sculpere celaturas cum hiis artificibus quos
mecum habeo in iudea et in ierusalem quos preparavit david
pater meus. Sed et ligna cedrina mitte mihi et thyina et
pinea et de libano. scio enim quod servi tui noverint cedere
ligna de libano. et erunt servi mei cum servis tuis et
parentur mihi ligna plurima. Domus enim quam edifica-
re cupio magna et nimis inclita. Preterea operariis qui
cesuri sunt ligna servis tuis dabo in cibaria tritici choros
xx m et hordei choros totidem. olei quoque sata xx m. Dixit
autem hiram rex thyri per litteras quas miserat salomoni
Quia dilexit dominus populum suum ideo te regnare fecit super
eum. Et addidit dicens. Benedictus dominus deus israel qui fecit

celum et terram qui dedit david regi filium sapientem et eru
ditum et sensatum atque prudentem ut edificaret domum domino
et palacium sibi. Misi ergo tibi virum prudentem et scientis
simum hyram patrem meum filium mulieris de tribu dan cuius
pater fuit tyrius qui noverat operari in auro et argento et
ere et ferro et marmore et lignis purpura quoque et iacinc
to et bisso et coccino. et qui sciat celare omnem sculpturam
et invenire prudenter quodcumque opere necessarium est cum arti
ficibus tuis cumque artificibus domini mei david patris
tui. Triticum ergo et ordeum et oleum et vinum que pol
licitus es domine mi te servis tuis. Nos autem cedimus ligna
de libano que necessaria habueris et applicabimus ea
per mare in ioppen ratibus. tuum autem erit transferre ea in
ierusalem. Numeravit igitur salomon omnes viros prosel
itos qui erant in terra israel post dinumeracionem quam di
numeraverat pater eius david. et inventi sunt c. l. iii. m. et dc.
m. de fecitque ex eis lxx m. qui humeris onera portaret
et lxxx m. qui lapides in montibus ceder[e]nt tria m.
autem et dc prepositos operum populi

iii

Et cepit salomon edificare domum domini in ierusalem
in monte moria qui demonstratus fuerat david
patri eius in loco quem paraverat david in area
hornam iebusei. Cepit autem edificare mense secundo anno
quarto regni sui. Et hec sunt fundamenta que iecit sa
lomon ut edificaret domum dei. longitudinis cubitos in
mensura prima lx. latitudinis cubitos xx. porticum autem
ante frontem que extendebatur in longum iuxta mensuram
latitudinis domus cubitorum xx. porro altitudo centum xx cubi
torum erat. et extrinsecus cam intrinsecus auro mundissimo do
mum quoque maiorem texit tabulis abiegnis et laminas auri
obrizi affixit per totum sculpsitque in ea palmas et quasi catenu
las se invicem complectentes stravitque pavimentum templi
preciosissimo marmore decore multo. Porro aurum erat
probatissimum de cuius laminis texit domum et trabes eius

et postes et pictas et ostia et celavit cherubin in parietibus. Fecit quoque domum sanctissimorum longitudine iuxta latitudinem domus cubitorum viginti et latitudine cubitorum similiter. Et laminis aureis texit eam quasi talentis dc. Sed et clavos fecit aureos ita ut singuli clavi siclos quinquagenos appenderent. Et cenaculum quoque texit auro. Fecit et in domo sanctissimorum duos cherubin opere statuario et texit eos auro. Ale cherubin ad xx cubitos extendebantur ita ut una ala haberet quinque cubitos et tangeret parietem domus et altera quinque cubitos habens alam tangeret alterius cubiti cherubin. Similiter cherub alterius ala v habebat cubitos et tangebat parietem et altera eius ala quinque cubitorum alam cherubin contingebat. Igitur ale utriusque cherub expanse erant et extendebantur per cubitos xx. Ipsi autem stabant erectis pedibus et facies eorum erant verse ad exteriorem domum. Fecit ergo velum ex iacincto cocco et bysso et intexuit ei cherubin. Ante fores etiam templi duas columpnas que triginta et quinque cubitos habebant altitudinis. Porro capita earum quinque cubitorum. Necnon et quasi cathenulas in oraculo et superposuit eas capitibus columpnarum malagranata etiam c. que cathenulis interposuit. Ipsas quoque columpnas posuit in vestibulo templi unam a dextris alteram a sinistris. Eamque que a dextris erat vocavit Iachim et que ad levam vocavit Booz.

iiii Fecit quoque altare eneum xx cubitorum longitudinis et xx cubitorum altitudinis et xx cubitorum latitudinis. Mare etiam eneum fusile decem cubitorum a labro usque ad labrum rotundum per circuitum quinque cubitos habebat altitudinis et funiculus xxx cubitorum ambiebat per gyrum eius. Similitudo quoque boum erat subter illud et x cubitis quedam extrinsecus celature quasi duobus versibus labrum maris circuibat. Boves autem erant fusiles et ipsum mare super boves xii positum erat quorum tres respiciebant ad aquilonem et alii tres ad occidentem porro tres alii ad meridiem

moralitas huius in pastorali parte iii c. [illegible]

et tres reliqui erant ad orientem habentes mare super
positum. Posteriora autem boum erant intrinsecus sub mari.
Porro vastitas eius habebat mensuram palmi. eius quoque
labium erat quasi labium calicis vel repandi lilii. capie
batque mensure tria milia metretas. Fecit quoque conchas decem
et posuit quinque a dextris et quinque a sinistris ut lavarent
in eis omnia que in holocaustum erant oblaturi. Porro
in mari sacerdotes lavabantur. Fecit autem candelabra
aurea x secundum speciem quam iusserat fieri et posuit ea
in templo. v. a dextris et quinque a sinistris. necnon et mensas
decem. posuitque eas in templo. v. a dextris et v a sini
stris. Fialas quoque aureas centum. Fecit etiam atrium sacer
dotum et basilicam grandem et hostia in basilica que
texit ere. Porro mare posuit in latere dextro contra
orientem ad meridiem. Fecit etiam Hyram lebetes et
creagras et phialas. et complevit omne opus regis
in domo dei. hoc est columpnas duas. et epistilia et capi
ta et quasi quedam retiacula que capita tegerent super
epistilia. Malogranata quoque xl et retiacula duo. ita ut
bini ordines malorum granatorum singulis retiaculis iun
gerentur que protegerent epistilia et capita columpnarum.
Bases etiam fecit et conchas quas superposuit basibus. Ma
re unum. boves quoque duodecim sub mari et lebetes et cre
agras et phialas. Omnia vasa fecit Salomoni Hyram
pater eius in domo domini ex ere mundissimo. In regione Ior
danis fudit ea rex in argillosa terra inter Socoth et Sara
datha. Erat autem multitudo vasorum innumerabilis
ita ut ignoraretur pondus eris. Fecit quoque Salomon
omnia vasa domus domini. altare aureum et mensas
et super eas panes propositionis. Et candelabra quoque
cum lucernis suis ut lucerent ante oraculum iuxta
ritum ex auro purissimo. et florentia quedam et
lucernas et forcipes aureas. Omnia de auro mundis
simo facta sunt. Thymiamateria quoque et thuri
bula et phialas et mortariola ex auro purissimo. et

ostia celavit templi interioris i. in sancta sanctorum et ostia templi forinsecus aurea. Sic ergo completum est omne opus quod fecit Salomon in domo domini etc.

v. Intulit ergo Salomon omnia que voverat david pater eius. argentum et aurum et universa vasa posuit in thezauros domus domini. Post que congregavit maiores natu israel. et cunctos principes tribuum. et capita familiarum de filiis israel in ierusalem ut adducerent archam domini federis de civitate david que est syon. Venerunt itaque ad regem omnes viri israel in die solempni mensis septimi. Cumque venissent cuncti seniorum israel. portaverunt levite archam et intulerunt eam et omnem paraturam thabernaculi. Porro vasa sanctuarii que erant in thabernaculo portaverunt sacerdotes cum levitis. Rex autem Salomon et universus cetus filiorum israel et omnes qui fuerant congregati ante archam. ymolabant arietes et boves absque numero. Tanta enim erat multitudo victimarum. Et intulerunt sacerdotes archam federis domini in locum suum. id est ad oraculum templi in sancta sanctorum subter alas cherubin. ita ut cherubin expanderet alas suas super locum in quo posita erat archa. et ipsam archam tegerent cum vectibus suis. Vectium autem quibus portabatur archa quia paululum longiores erant. capita parebant ante oraculum. Si quis autem paululum fuisset extrinsecus. eos videre non poterat. Fuit itaque archa ibi usque in presentem diem. Nichilque aliud erat in archa nisi due thabule quas posuerat moyses in oreb. quando legem dedit filiis israel egredientibus ex egipto. Egressis autem sacerdotibus de sanctuario. omnes enim sacerdotes qui ibi potuerant inveniri sanctificati sunt. Nec adhuc in illo tempore vices et ministeriorum ordo inter eos divisus erat. tam levite quam cantores. id est qui sub asaph erant. et qui sub eman et qui sub ydithun filii et fratres eorum vestiti byssinis. Cymbalis et psalteriis et cytharis concrepabant stantes ad orientalem plagam altaris. et cum eis sacerdotes c xx canentes thubis.

cunctis pariter et tubis et voce et cymbalis et organis et diversi
generis musicorum concinentibus et vocem in sublime
tollentibus longe sonitus audiebatur. ita ut cum dominum
laudare cepissent. et dicere Confitemini domino quoniam bonus
quoniam in seculum misericordia eius: impleretur domus domini
nube ne possent sacerdotes stare et ministrare propter
caliginem compleverat enim gloria domini domum domini

vi Tunc Salomon ait Dominus pollicitus est ut habi
taret in caligine Ego autem edificavi domum nomini
eius ut habitaret ibi in perpetuum Et convertit rex faciem
suam et benedixit universe multitudini israel. Nam omnis
turba stabat intenta. et ait Benedictus dominus deus israel
quia quod locutus est david patri meo opere complevit
dicens A die qua eduxi populum meum de terra egypti non
elegi civitatem de cunctis tribubus israel ut edificaretur
in ea domus nomini meo. neque alium virum quemquam
elegi ut esset dux super populum meum israel Sed elegi ierusalem
ut sit nomen meum ibi in ea. et elegi david ut con
stituerem eum super populum meum israel Cumque fuisset
voluntatis david patris mei. ut edificaret domum nomini
dei israel. Dixit dominus ad eum Quia hec fuit voluntas
tua. ut edificares domum nomini meo. bene quidem fecisti
huiuscemodi habens voluntatem Sed tu non edificabis
mihi domum. Verumtamen filius qui egredietur de lum
bis tuis. ipse edificabit domum nomini meo Complevit
ergo dominus sermonem suum quem locutus fuerat. et ego sur
rexi pro david patre meo et sedi super thronum israel sicut
locutus est dominus. et edificavi domum nomini dei israel et
posui in eo archam in qua est pactum domini quod
pepigit cum filiis israel Stetit ergo coram altari domini
ex adverso universe multitudinis israel et extendit
manus suas Siquidem fecerat Salomon basim eneam
et posuerat eam in medio basilice habentem quinque cu
bitos longitudinis et v latitudinis et tres cubitos al
titudinis. stetitque super eam et deinceps flexis genibus

contra vniuersam multitudinem israel et palmas in ce-
lum leuauit ait Domine deus israel non est similis tui in
celo et in terra qui custodis pactum et misericordiam cum
seruis tuis qui ambulant coram te in toto corde suo qui
prestitisti dauid seruo tuo patri meo quecumque locutus fuisti
ei et que ore promiseras opere complesti sicut et presens
tempus probat Nunc ergo domine deus israel imple seruo
tuo patri meo dauid quecumque locutus es dicens Non
deficiet ex te vir coram me qui sedeat super thronum
israel ita tamen si custodierint filii tui vias meas
et ambulauerint in lege mea sicut tu ambulasti coram me
et nunc domine deus israel confirmetur sermo tuus quem
locutus es seruo tuo dauid Ergo ne credibile est vt habi-
tet deus cum hominibus super terram Si celum et celi celorum
te non capiunt quanto magis domus ista quam edi-
ficaui Sed ad hoc tantum facta est vt respicias orationem serui
tui et obsecrationem eius domine deus meus et audias
preces quas fundit famulus tuus coram te Vt aperias
oculos super domum istam diebus et noctibus super locum
in quo pollicitus es vt inuocaretur nomen tuum et exaudires
orationem quam seruus tuus orat in eo Exaudi preces famuli
tui et populi tui israel Quicumque orauerit in loco isto
audi de habitaculo tuo id est de celis et propiciare Si pecca-
uit quispiam in proximum suum et iurare contra eum paratus
venerit seque maledicto constrinxerit coram altari in
domo ista tu exaudies in celo et facies iudicium seruorum
tuorum ita vt reddas iniquo viam suam in caput proprium
et vlciscaris iustum et retribuas ei secundum iusticiam suam
Si superatus fuit populus tuus israel ob inimicicias
peccabunt enim tibi et conuersi egerint penitentiam et
obsecrauerint nomini tuo et fecerint deprecati in loco isto
tu exaudies de celo et propiciare peccato populi tui israel et re-
duc eos in terram quam dedisti eis et patribus eorum Si clau-
so celo pluuia non fluxerit propter peccata populi tui et depreca-
ti fuerint te in loco isto et confessi nomini tuo et conuersi

a peccatis suis cum eos afflixeris. et exaudi de celo domine et di
mitte peccata servis tuis et populo tuo israel. et doce eos viam
bonam per quam ingrediantur. et da pluviam terre quam
dedisti populo tuo ad possidendum. Fames si orta fuerit
in terra. et pestilencia et erugo. et aurugo et locusta.
et bruchus et hostes vastatis regionibus portas obsederint
civitatis. omnisque plaga et infirmitas presserit. Si quis
de populo tuo fuerit deprecatus cognoscens plagam infir
mitatis sue. et expanderit manus suas in domo hac.
tu exaudies de celo de sublimi scilicet habitaculo tuo. et propicia
are et redde unicuique secundum vias suas quas nosti eum
habere in corde suo. Tu enim solus nosti corda filiorum ho
minum. ut timeant te. et ambulent in viis tuis cunctis
diebus quibus vivunt super faciem terre quam dedisti
patribus nostris. Externum qui non est de populo tuo israel
si venerit de terra longinqua propter nomen tuum magnum
et propter manum tuam robustam. et brachium tuum ex
tentum et adoraverit in loco isto. tu exaudies de celo
firmissimo habitaculo tuo. et facies cuncta pro quibus
invocaverit te ille peregrinus. ut sciant omnes populi terre
nomen tuum. et timeant te. sicut populus tuus israel. et
cognoscant quoniam nomen tuum invocatum est super
domum hanc quam edificavi nomini tuo. Si egressus
fuerit populus tuus ad bellum contra adversarios suos per
viam in qua miseris eos. adorabunt te coram via in
qua civitas hec est quam elegisti. et domus quam edificavi
nomini tuo. ut exaudias de celo preces eorum et obsecra
tiones. et ulciscaris. Si autem peccaverint tibi. neque enim homo
est qui non peccet. et iratus fueris eis. et tradideris
eos hostibus. et captivos duxerint eos in terram lon
ginquam vel certe que iuxta est. et conversi in corde
suo in terra ad quam captivi ducti fuerint. egerint penitenciam
et deprecati te fuerint in terra captivitatis sue dicentes.
Peccavimus inique fecimus. iniuste egimus. et reversi
fuerint ad te in toto corde suo et in tota anima sua. et

in terra captivitatis sue ad quam ducti fuerint adoraverint te con-
tra viam terre sue quam dedisti patribus eorum et urbis quam ele-
gisti et domus quam edificavi nomini tuo ut exaudias de celo
hoc est de habitaculo firmo tuo preces eorum et facias
iudicium et dimittas populo tuo cuius peccata Tu es enim deus
meus aperiantur quaeso oculi tui et aures tue intente sint
ad orationem que fit in loco isto Nunc igitur consurge
domine deus meus in requiem tuam tu et archa forti-
tudinis tue Sacerdotes tui domine deus induant salu-
tem et sancti tui letentur in bonis Domine deus ne
averteris faciem christi tui memento misericordiarum

vii Cumque complesset david patris mei
Salomon fundens preces descendit ignis de celo
et voravit holocausta et victimas et maiestas
domini implevit domum nec poterant sacerdotes ingre-
di templum domini eo quod implesset maiestas domini te-
plum domini Sed et omnes filii israel videbant ignem de-
scendentem et gloriam domini super domum et corruentes
proni in terram super pavimentum stratum lapide adora-
verunt et laudaverunt dominum quoniam bonus quoniam in seculum
misericordia eius Rex autem et omnis populus immolabant
victimas coram domino Mactavit igitur rex salomon
hostias boum xxii milia arietum c xx milia et dedicavit domum
dei rex et universus populus Sacerdotes autem stabant in
officiis suis et levite in organis carminum domini que fecit
david rex ad laudandum dominum quoniam in seculum misericordia eius
ymnos david canentes per manus suas porro sacer-
dotes canebant tubis ante eos cunctusque populus israel sta-
bat Sanctificavit quoque salomon medium atrii ante tem-
plum domini obtulerat enim ibi holocausta et adipes
pacificorum quia altare eneum quod fecerat non pote-
rat sustinere holocausta et sacrificia et adipes pacificorum
Fecit ergo Salomon solempnitatem tempore illo septem
diebus et omnis israel cum eo ecclesia magna valde ab
introitu emath usque ad torrentem egipti fecitque die octavo

collectam eo quod dedicassent altare vii diebus et solempnitatem
celebrassent diebus septem. Igitur in die xxiii mensis
septimi dimisit populos ad thabernacula sua letantes atque
gaudentes super bono quod fecerat dominus david et Salo
moni et populo suo israel. Complevitque salomon domum
domini et domum regis et omnia que disposuerat in corde
suo ut faceret in domo domini et in domo sua et prosperatus
est. Apparuit autem ei dominus nocte et ait Audivi orationem tuam
et elegi locum istum michi in domum sacrificii. Si clausero ce
lum et pluvia non fluxerit et mandavero et precepero locuste
ut devoret terram et misero pestilentiam in populum meum
conversus autem populus meus super quos invocatum est nomen
meum deprecatus me fuerit et exquisierit faciem meam
et egerit penitentiam a viis suis pessimis et ego exaudiam
de celo et propicius ero peccatis eorum et sanabo terram eorum
Oculi quoque mei erunt aperti et aures mee erecte ad
orationem eius qui in loco isto oraverit. Elegi enim et
sanctificavi locum istum ut sit nomen meum ibi in sem
piternum et permaneant oculi mei et cor meum ibi cunctis
diebus. Tu quoque si ambulaveris coram me sicut am
bulavit david pater tuus et feceris iuxta omnia que precepi
tibi et iusticias meas et iudicia custodieris suscitabo thro
num regni tui sicut pollicitus sum david patri tuo di
cens Non auferetur de stirpe tua vir qui princeps sit in israel
Si autem aversi fueritis et dereliqueritis iusticias meas et prec
epta mea que proposui vobis et abeuntes servieritis diis ali
enis et adoraveritis eos Evellam vos de terra mea quam
dedi vobis Et domum hanc quam edificavi nomini meo pro
iciam a facie mea et tradam eam in parabolam et in exe
mplum cunctis populis. et domus ista erit in proverbium universis
transeuntibus et dicent stupentes Quare sic fecit dominus
terre huic et domui huic Respondebuntque quia de
reliquerunt dominum deum patrum suorum qui eduxit eos
de terra egipti et apprehenderunt deos alienos et adoraverunt
eos et coluerunt idcirco venerunt super eos universa mala hec

viij

Expletis autem xx annis postquam edificavit Salomon do-
mum domini et domum suam. Civitates quas dederat Hy-
ram Salomoni, edificavit et habitare fecit ibi filios
israel. Abyt quoque in Emath Suba et obtinuit eam et edi-
ficavit palmiram in deserto et alias civitates munitissimas
edificavit in Emath. Extruxitque bethoron superiorem et
bethoron inferiorem civitates muratas habentes portas
et seras et vectes. Balaad etiam et omnes urbes fortissimas
que fuerunt Salomonis. Cunctasque urbes quadrigarum
et urbes equitum. Omnia quecumque voluit fecit rex Salo-
mon atque disposuit edificavit in ierusalem et in libano et
in universa terra potestatis sue. Omnem populum qui derelictus fuerat
de ethceis et amorreis et pherezeis eveis et iebuzeis qui
non erant de stirpe israel et de filiis eorum et de posteris
quos non interfecerant filii israel subiugavit Salomon in
tributarios usque in diem hanc. Porro de filiis israel non
supposuit ut servirent operibus regis. Ipsi enim erant viri
bellatores et duces primi et principes quadrigarum et
equitum eius. Omnes autem principes exercitus regis Sa-
lomonis fuerunt cc l qui erudiebant populum. Filiam vero
pharaonis transtulit de civitate david in domum quam edi-
ficaverat ei. Dixit enim rex Non habitabit uxor mea in domo
david regis israel eo quod sanctificata sit quia ingressa est
in eam archa domini. Tunc obtulit Salomon holocausta
domino super altare domini quod extruxerat ante porti-
cum et per singulos dies offerretur in eo iuxta preceptum
moysi et in sabbatis et in kalendis et in festis diebus
ter per annum id est in solempnitate azimorum et in solem-
pnitate ebdomadarum et in solempnitate thabernaculorum. Et
constituit iuxta dispositionem david patris sui officia
sacerdotum in ministeriis suis et levitas in ordine suo
ut laudarent et ministrarent coram sacerdotibus iuxta
ritum uniuscuiusque diei et ianitores in divisionibus suis
per portam et portam. Sic enim preceperat david homo dei
nec pretergressi sunt de mandatis regis tam sacerdotes

quam levite ex omnibus que preceperat · et in custodiis the
saurorum · omnes impensas preparatas habuit Salomon ex
ex die quo fundavit domum domini usque in diem quo perfecit
eam Tunc abiit Salomon in asyongaber et in hay
lath ad oram maris rubri que est in terra edom misit
ergo ei hyram per manus suorum suorum naves et nau
tas gnaros maris · et abierunt cum servis salomonis in
ophir tuleruntque inde cccc·l· talenta auri et attulerunt
ad regem salomonem etc.

ix

Regina quoque saba cum audisset famam Salomo
nis venit ut temptaret eum in enigmatibus
in iherusalem cum magnis opibus et camelis qui
portabant aromata et auri plurimum gemmasque
preciosas Cumque venisset ad Salomonem locuta est
ei quecumque erant in corde suo Exposuit ei salomon
omnia que proposuit nec quicquam fuit quod non perspicuum
ei fecerit Que postquam vidit sapientiam scilicet
Salomonis et domum quam edificaverat necnon et cibaria
mense eius · et habitacula suorum et officia ministrorum
eius et vestimenta eorum et victimas quas ymolabat
in domo domini non erat pre stupore in ea spiritus Dixitque
ad regem Verus est sermo quem audivi in terra mea
de virtutibus et sapientia tua et non credebam donec
ipsa venissem et vidissent oculi mei · et probassem vix
medietatem michi sapientie tue fuisse narratam vicisti
famam virtutibus tuis Beati viri tui · et beati servi tui
et hii qui assistunt coram te in omni tempore et audiunt
sapientiam tuam Sit dominus deus benedictus qui voluit
te ordinare super thronum suum regem domini dei tui Quia
eum diligit deus × et vult servare eum in eternum ideo po
suit te super eum regem ut facias iudicia atque iusticiam
Dedit autem regi centum viginti talenta auri et aroma
ta multa nimis et gemmas preciosissimas Non fuerunt
aromata talia ut hec que dedit regina saba regi Sa
lomoni Sed et servi hyram cum servis salomonis attulerunt

× israhel

aurum de ophir et ligna thyina et gemmas preciosissimas de
quibus fecit de lignis scilicet thyinis gradus in domo domini et in
domo regis cytharas quoque et psalteria cantoribus Nunquam
visa sunt in terra iuda ligna talia / Rex autem Salomon dedit
regine Saba cuncta que voluit / et que postulavit multo
plura quam attulerat ad eum / Que reversa abiit in terram
suam cum servis suis / Erat autem auri pondus quod afferebatur
Salomoni per singulos annos sexcenta lx vi talenta auri excepta ea sum
ma quam legati diversarum gencium et negociatores afferre
consueverant / Omnes quoque reges arabie et satrape terrarum qui
comportabant aurum et argentum salomoni / Fecit igitur
rex salomon et hastas aureas de summa sexcentorum aureorum
qui in singulis hastis expendebantur / ccc quoque scuta au
rea ccc aureorum trecentorum / quibus tegebantur scuta singula / Posuit
que ea rex in armamentario quod erat consitum nemore
Fecit quoque rex solium grande et vestivit illud auro mun
dissimo Sex quoque gradus quibus conscendebatur ad solium
et scabellum aureum / et brachiola duo altrinsecus et duos
leones stantes super sex gradus ex utraque parte / Non fuit
tale solium in universis regnis Omnia quoque vasa con
vivii regis erant aurea / et vasa domus saltus libani
ex auro mundissimo Argentum enim in diebus illis pro
nichilo reputabatur / Siquidem et naves regis ibant in thar
sis cum servis hiram / semel in tribus annis / et deferebant
inde aurum et argentum / et ebur / symeas et pavos:
Magnificatus est igitur Salomon super omnes reges terre
pre divitiis et gloria / Omnes quoque reges terrarum desiderabant
videre faciem Salomonis ut audirent sapienciam quam
dederat deus in corde eius / et deferebant ei munera vasa
argentea et aurea vestes et arma et aromata / equos
et mulos per singulos annos Habuit quoque Salomon
xl milia equorum in stabulis / et currium et equitum xii milia /
Constituitque eos in urbibus quadrigarum / et ubi erat
rex in ierusalem Exercuit etiam potestatem super cunctos reges a flumine
eufraten usque ad terram philistinorum / et usque ad terminos

Annos sexcenta sexaginta sex talenta

egypti tantam q3 copiam argenti prebuit in ierusalem quasi lapidum
et cedrorum tantam multitudinem velud sycomoros que
gignuntur in campestribus Adducebantur aut ei de egipto
de cunctisq3 regionibus. Reliqua aut opera salomonis priora
et nouissima eius scripta sunt in verbis nathan prophete
et in libris athie sylonitis. et in visione quoq3 addo videntis
contra yeroboam filium nabath (regnavit)

Regnauit aut salomon in ierusalem super omnem israel qua-
draginta annis Dormiuit q3 cum patribus suis et sepelierunt
eum in ciuitate dauid Regnauitq3 pro eo roboam fi-
lius eius Profectus est autem roboam in sichem cunctus israel
ut constitueret eum regem Quod cum audisset yeroboam
filius nabath qui erat in egipto fugerat quippe illuc ante
salomonem statim reuersus est Vocauerunt q3 et ve-
nit cum vniuerso israel et locuti sunt ad roboam dicentes Pa-
ter tuus durissimo iugo nos pressit. tu leuiora impera pa-
tre tuo. qui nobis imposuit grauem seruitutem et paululum de onere
subleua vt seruiamus Qui ait post tres dies reuertimini
ad me Cumq3 abisset populus iniit consilium cum senibus qui
steterunt cum patre eius salomone dum adhuc viueret dicens
Quid datis consilii vt respondeam populo Qui dixerunt ei Si
placueris populo huic et lenieris eos verbis clementibus ser-
uient tibi omni tempore At ille reliquit consilium senum et
cum iuuenibus tractare cepit qui cum eo nutriti fuerant
et erant in comitatu illius dixitq3 ad eos Quid vobis vi-
detur vel quid respondere debeo populo huic. qui dixit michi sub-
leua iugum quod imposuit nobis pater tuus At illi responderunt
vt iuuenes et nutriti cum eo in deliciis atq3 dixerunt
Sic loqueris populo huic qui dixit tibi Pater tuus aggrauauit iu-
gum tu subleua: et sic respondebis eis Minimus digitus
meus grossior est lumbis patris mei Pater meus imposu-
it vobis iugum graue. et ego maius pondus apponam
pater meus cecidit vos flagellis ego vero cedam vos
scorpionibus Venit ergo yeroboam et vniuersus populus
ad roboam die tercio sicut preceperat eis Respondit q3 rex dura

relicto consilio seniorum locutus que est iuxta iuvenum voluntatem
Pater meus grave imposuit vobis iugum quod ego gravius
faciam. pater meus cecidit vos flagellis. Ego vero cedam vos
scorpionibus et non acquievit populi precibus. Erat enim voluntas
dei ut compleretur sermo eius quem locutus fuerat per ma
num ahie sylonitis ad ieroboam filium nabath. Populus autem uni
versus rege duriora dicente sic locutus est ad eum Non est
nobis pars in david neque hereditas in filio ysay. Revertere
in tabernacula tua israel. Tu autem pasce domum tuam david
Et abijt israel in tabernacula sua. Super filios autem israel
qui habitabant in civitatibus iuda regnavit roboam. Misit
que rex roboam aduram qui preerat tributis et lapidaverunt
eum filij israel et mortuus est. Porro rex roboam currum
festinavit ascendere et fugit in ierusalem. Recessitque israel a domo
david usque in diem hanc. Factum est autem cum audisset
omnis israel quod reversus esset ieroboam miseruntque et
vocaverunt eum et congregato cetu constituerunt eum regem
super omnem israel. Nec secutus est quispiam domum david
preter tribum iuda solam

xi Venit autem roboam in ierusalem et vocavit universam
domum iuda et beniamin usque ad c lxxx milia
virorum electorum bellancium ut dimicaret contra
israel et converteret ad se regnum suum. Factus est sermo
domini ad semeyam hominem dei dicens Loquere ad roboam
filium salomonis regem iuda dicens et ad israel qui est
in iuda et beniamin Hec dicit dominus Non ascendetis
neque pugnabitis contra fratres vestros Revertatur unusquisque
in domum suam quia mea hoc gestum est voluntate
Qui cum audissent sermonem domini reversi sunt nec per
rexerunt contra regem ieroboam. Habitavit que roboam in ierusalem
et edificavit civitates munitas in iuda. Extruxitque bethleem
et ethan et thecue. bethsur quoque et socchot et odollam necnon
et geth et mareza et ziph. Sed et aduram et lachis et
azecha. Saraa quoque et haylon et hebron que et benia
min civitates munitissimas. Cumque clausisset eas muris

posuit in eis principes ciborumque horrea hoc est olei et vini
Sed et singulis civitatibus fecit armamentaria scutorum
et hastarum firmavitque eas summa diligentia et imperavit
super iudam et beniamin | Sacerdotes autem et levite qui
erant in universo israel venerunt ad eum de cunctis sedibus suis
relinquentes suburbana et possessiones suas / et transeuntes
ad iudam et jerusalem eo quod abiecisset eos ieroboam et po
steri eius ne sacerdotio domini fungerentur Qui constitu
it sibi sacerdotes excelsorum et demoniorum vitulorumque quos
fecerat Sed et de cunctis tribubus israel quicumque dederant
cor suum ut quererent dominum deum israel venerunt
ierusalem ad immolandum victimas suas coram
domino deo patrum suorum et roboraverunt regnum iuda
et confortaverunt Roboam filium salomonis per
tres annos Ambulaverunt enim in viis david et salomonis
annis tantum tribus Duxit autem Roboam uxorem malaoth
filiam ierimoth filii david. Abiail quoque filiam eliab filii
ysai. que peperit ei filios Ieus et Somoriam et
Zeeom. Post hanc quoque accepit maacha filiam absalom
que peperit ei abija et ethai et ziza et salomith Ama
vit autem roboam maacham filiam absalom super omnes
uxores suas et concubinas Nam uxores xviii duxerat
Concubinas autem lx. et genuit xxviii filios et filias
lx Constituit vero in capite abiam filium maacha ducem
super omnes fratres suos ipsum enim regem facere cogitabat
quia sapientior fuit et potentior super omnes filios eius
Et in cunctis finibus iuda et beniamin et in universis
civitatibus muratis prebuit escas plurimas et mul
tas posuit uxores

xii

Cumque roboratum
fuisset regnum roboam et confortatum dereliquit
legem domini et omnis israel cum eo Anno vero
quinto regni roboam ascendit sezach rex egypti in ierusalem
quia peccaverunt domino. cum mille ducentis curribus et lx
milibus equitum nec erat numerus vulgi quod venerat
cum eo ex egypto Libyes scilicet et troglodite et ethiopes cepitque

ciuitates munitissimas in iuda et venit usque ad iherusalem
Semeyas autem propheta ingressus est ad roboam et princi-
pes iuda qui congregati fuerant in iherusalem fugientes se-
zach Dixitque ad eos hec dicit dominus Vos dereliquistis me
et ego dereliqui vos in manu sezach Consternatique principes
israel et rex dixerunt Iustus est dominus Cumque vi-
disset dominus quod humiliati essent factus est sermo domini
ad semeyam dicens Quia humiliati sunt non disperda-
eos dabo que eis pauxillum auxilii et non stillabit furor
meus super iherusalem per manus sezach Verumtamen servi-
ent ei vt sciant distanciam servitutis mee et servitutis regni terrarum
Recessit itaque sezach rex egipti ab iherusalem et sublatis thezauris
domus domini et domus regis omnia que secum tulit et cli-
peos aureos quos fecerat rex salomon pro quibus rex roboam
fecit eneos et tradidit illos principibus scutariorum qui cu-
stodiebant vestibulum pallacii Cumque introiret rex do-
mum domini veniebant scutarii et tollebant eos iterumque refere-
bant eos ad armamentarium suum Verumtamen quia humiliati
sunt aversa est ab eis ira domini nec deleti sunt penitus Siquidem
in iuda inventa sunt opera bona Confortatus est ergo
roboam in iherusalem atque regnavit xl vnius anni erat cum
regnare cepisset et xvii annis regnavit in iherusalem vrbe quam
elegit dominus vt confirmaret nomen suum ibi de cunctis tribu-
bus israel Nomen autem matris eius naama amanitis Fecit
que malum et non preparavit cor suum vt quereret dominum Opera
vero roboam prima et novissima scripta sunt in libris
semeye prophete et addo videntis et diligenter exposita
Pugnaveruntque adversum se roboam et ieroboam cunctis
diebus Et dormivit roboam cum patribus suis sepultusque
est in ciuitate david et regnavit abya filius eius pro eo

xiii

Anno xviii regis ieroboam
regnavit abya super iudam tribus annis regnavit
in iherusalem Nomen que matris eius mychaya filia vri-
hel de gabaa et erat bellum inter abya et ieroboam Cumque
inisset abya certamen vt haberet bellicosissimos viros

et electorum cccc m Ieroboam instruxit econtra aciem dccc
milibus virorum qui et ipsi electi erant et ad bella fortissimi
Stetit ergo abija super montem semeron qui erat in ephra
ym et ait Audi ieroboam et omnis israel Num ignora
tis quod dominus deus israel dedit regnum david israel in sem
piternum ipsi et filiis eius in pactum salis: et surrexit iero
boam filius nabath servus salomonis filii david et rebel
lavit contra dominum suum Congregatique sunt ad eum viri vanissi
et filii belial et prevaluerunt contra roboam filium salomonis
Porro roboam erat rudis et pavido corde nec potuit resiste
re eis Nunc ergo vos dicitis quod resistere possitis regno domini
quod possidet per filios david Habetisque grandem popu
multitudinem atque vitulos aureos quos fecit vobis
ieroboam in deos. et eiecistis sacerdotes domini filios aaron
atque levitas. et fecistis vobis sacerdotes sicut omnes popu
terrarum Quicumque venerit et initiaverit manum sua
in thauro in bobus. et in arietibus septem fit sacerdos eorum
qui non sunt dii Noster autem dominus deus est quem non relin
quimus Sacerdotes autem ministrant domino de filiis aaron
et levite sunt in ordine suo holocausta quoque offerunt
domino per singulos dies mane et vespere et thymiama
iuxta legis precepta confectum Et proponuntur panes in me
sa mundissima Estque apud nos candelabrum aureum
et lucerna eius ut accendatur semper ad vesperam Nos
quippe custodimus precepta dei nostri quem vos reliquistis Ergo
in exercitu nostro dux deus est et sacerdotes eius qui clan
gunt tubis et resonant contra vos filii israel nolite
pugnare contra dominum deum patrum vestrorum quia non
vobis expedit Hec illo loquente ieroboam retro mol
iebatur insidias Cumque ex adverso hostium staret igno
rantem iudam suo ambiebat exercitu Respiciensque iudas
vidit instare bellum ex adverso et post tergum et cla
mavit ad dominum ac sacerdotes tubis canere ceperunt omnis
que viri iuda vociferati sunt Et ecce illis vociferantibus
perterruit deus ieroboam et omnem israel qui stabat ex adverso

iuda et abija fugierunt que viri israel iudam et tradidit eos deus
in manus eorum percussit ergo eos abija et populus eius plaga mag-
et corruerunt ex israel vulnerati quingenta milia virorum fortium humiliati
que sunt filii israel in tempore illo et vehementissime confor-
tati sunt filii iuda eo quod sperassent in domino deo patrum suorum
Persecutus est autem abija yeroboam fugientem et cepit civi-
tates eius bethel et filias eius et yesina cum filiabus
suis ephron quoque et filias eius nec valuit ultra re-
sistere yeroboam in diebus abija quem percussit dominus et
mortuus est Igitur abija confortato imperio suo accepit
uxores xiiii procreavitque xx filios et xvi filias Reliqua
autem sermonum abija viarumque et operum eius scripta
sunt diligentissime in libro prophete addo

xiiii Dormivit autem abija cum patribus suis et
sepelierunt eum in civitate david Regnavitque
aza filius eius pro eo in cuius diebus quievit
terra decem annis Fecitque aza quod bonum et placitum
erat in conspectu domini dei sui et subvertit altaria
peregrini cultus et excelsorum confregit statuas lucos
que succidit ac precepit iude ut quereret dominum deum pa-
trum suorum et faceret legem et universa mandata
Et abstulit cunctis urbibus iuda aras et phana et
regnavit in pace Edificavitque urbes munitas in iuda
quia quietus erat et nulla temporibus eius bella surre-
xerunt pacem domino largiente Dixit autem iude Edifi-
cemus civitates istas et vallemus muris et roboremus turri-
bus et portis et seris donec ab illis quieta sunt omnia eo quod
quesierimus dominum deum patrum nostrorum et dederit nobis
pacem per gyrum Edificaverunt igitur et nullum in
extruendo impedimentum fuit Habuit autem aza in exer-
citu suo portantium scuta et hastas de iuda ccc milia De be-
niamin vero scutariorum cclxxx milia omnes isti viri fortissimi
Egressus est autem contra eos zara ethyops cum exercitu suo
decies centena milia et curribus ccc et venit usque maresa Por-
ro aza perrexit obviam et instruxit aciem ad bellum

in valle sophata que est iuxta [maresa] masera · et invocavit dominum
deum et ait / Domine non est apud te ulla distancia utrum
in paucis auxilieris aut in pluribus adiuva nos deus noster
in te enim et in tuo nomine habentes fiduciam venimus contra
hanc multitudinem Dominus deus noster tu es non pre
valeat contra te homo Exterruit itaque dominus ethiopes coram
aza et iuda fugeruntque ethiopes et persecutus est eos aza
et populus qui erat cum eo usque gerare · et ruerunt ethiopes
usque ad internitionem quia domino [ardente] cedente contriti sunt
et exercitu illius preliante Tulerunt igitur spolia multa
et percusserunt omnes civitates per circuitum gerare
Grandis quippe cunctos terror invaserat · et diripu
erunt urbes et multam predam asportaverunt Sed
et caulas ovium destruentes tulerunt pecoris
infinitam multitudinem et camelorum reversique sunt

xv Azarias autem filius oded [obed] in ierusalem
facto in se spiritu dei egressus est in occursum aza
et dixit ei Audite me aza et omnis iuda et
beniamin Dominus vobiscum quia fuistis cum eo

Ino vobiscum

Si quesieritis eum invenietis · si autem dereliqueritis
derelinquet vos Transibunt autem dies multi in israel
absque deo vero · et absque sacerdote · et absque doctore · et absque
lege Cumque reversi fuerint in angustia sua · et clama
verint ad dominum deum israel · et quesierint eum reperi
ent eum In illo tempore non erit pax egredienti et ingre
dienti · sed terrores undique in cunctis habitatoribus terrarum
pugnabit enim gens contra gentem et civitas contra civi
tatem · quia dominus conturbabit eos in omni angustia Quod
cum audisset aza verba haec et prophetiam azarie filii oded
prophete confortatus est et abstulit ydola de omni terra
iuda et beniamin et ex urbibus quas ceperat montis
ephraym et dedicavit altare domini quod erat ante
porticum domus domini Congregavitque universum iudam
et beniamin · et advenas cum eis de ephraym et de ma
nasse · et de symeon plures enim confugerant ad eum ex israel

Videns quod dominus deus illius esset cum eo Cumque venissent ihrlm
mense tercio anno xv regni aza ymolaverunt domino in die
illa et de manubiis et preda quam adduxerant boves sep[tingentos] septingentos
et arietes septem milia Et intravit rex ex more ad corrobo
randum fedus ut quererent dominum deum patrum suorum
in toto corde et in tota anima sua Si quis autem non quesi
erit inquit dominum deum israel moriatur a minimo usque
ad maximum a viro usque ad mulierem Iuraveruntque domino
voce magna in iubilo et clangore tube et sonitu bucci
narum omnes qui erant in iuda cum execracione In
omni enim corde suo iuraverunt et in tota voluntate quesi
erunt eum et invenerunt prestititque eis dominus requiem
per circuitum Sed et maacha matrem aza regis ex augusto
deposuit imperio eo quod fecisset in luco simulacrum priapi
quod omne contrivit et in frustra comminuens combussit et
proiecit in torrentem cedron excelsa autem derelicta sunt in
israel attamen cor aza erat perfectum cunctis diebus suis
ea que voverat pater suus et ipse intulit in domum domini
argentum et aurum vasorumque diversam supellec
tilem bellum vero non fuit usque ad xxxv (tricesimum) annum regni aza

xvi

Anno autem xxxvi regni eius
ascendit baaza rex israel in iudam et muro cir
cumdabat rama ut nullus tute posset egredi vel
ingredi de regno aza protulit autem aza argentum et
aurum de thezauris domus domini et de thezauris regiis
misitque ad benadab regem syrie qui habitabat in da
masco dicens fedus inter me et te est pater quoque
meus et pater tuus habuerunt concordiam quam
obrem misi tibi argentum et aurum ut rupto federe
quod habes cum baasa rege israel facias eum a me
recedere Quo comperto benadab misit principes exercitu
um suorum ad urbes israel Qui percusserunt ahion et
Dan et (abelmaim) abel maim et universas urbes muratas
neptalim Quod cum audisset baasa desiit edificare
rama et intermisit opus suum porro aza rex assumpsit

omnem iudam et tulerunt lapides de rama et ligna que edificacioni
paraverat baasa Edificavitque ex eis gabaa In tempore illo venit
anani propheta ad aza regem iuda et dixit ei Quia habuisti
fiduciam in rege syrie et non in domino deo tuo Ideo evasit exercitus
syrie regis de manu tua Nonne ethiopes et libies multo pluires
erant quadrigis equitibus et multitudine nimia quos cum
domino credidisses tradidit in manu tua Oculi enim domini contempla
tur universam terram et prebent fortitudinem hiis qui corde perfecto
credunt in eum Stulte igitur egisti et propter hoc ex presenti
tempore adversum te bella consurgent Iratusque est adversus
videntem et iussit eum mitti in nervum Valde quippe super
hoc fuit dominus indignatus et interfecit de populo in tempore illo
plurimos Opera autem aza prima et novissima scripta
sunt in libro regum iuda et israel Egrotavit autem aza
anno xxxix regni sui dolore pedum vehementissimo et
nec in infirmitate quesivit dominum sed magis medicorum arte
confisus est Dormivitque aza cum patribus suis et mortuus
est anno xl° regni sui et sepellierunt eum in civitate
david posueruntque eum super lectum suum plenum aromati
bus et unguentis meretriciis que erant pigmentariorum arte
confecta et combusserunt super eum ambicione nimia

xvii

Regnavit autem Josaphat filius eius pro eo et invaluit
contra israel Constituitque militum numeros in cunctis
urbibus iuda que erant vallate muris presidiaque disposu
it in terra iuda et in civitatibus ephraym quas ceperat aza
pater eius Et fuit dominus cum Josaphat quia ambulavit in viis
david patris sui primis Non speravit in baalim sed in domino
deo david patris sui et perrexit in preceptis illius et non iuxta
peccata israel Confirmavitque dominus regnum in manu eius et
dedit omnis iuda munera Josaphat facteque sunt ei infinite
divicie et multa gloria Cumque sumpsisset cor eius audaciam
propter vias domini Etiam excelsa et lucos de iuda abstulit Tercio
autem anno regni sui Tercio autem anno regni sui misit de
principibus suis banayl et abdiam et azariam et nathanael
et micheam ut docerent in civitatibus iuda et cum eis levitas

Semeyam et nathaniam et zabdiam asael quoque et semera
meth et Jonathan adoniam quoque et thobiam et abadoniam
leuitas et cum eis elizama et yoram sacerdotes docebantque
populum in iuda habentes librum legis domini et circuibant
cunctas ciuitates iuda atque erudiebant populum Itaque factus
est pauor domini super omnia regna terrarum que erant per
gyrum iuda nec audebant bellare contra Josaphat Sed
et philistei Josaphat munera deferebant et vectigal ar
genti arabes quoque adducebant pecora arietum septem
milia septingentos et hircos totidem Creuit ergo Josaphat et ma
gnificatus est usque in sublime atque edificauit in iuda
domos ad instar turrium urbes que urbes quoque muratas
et multa parauit in urbibus iuda Viri quoque bel
latores et robusti erant in ierusalem quorum iste est numerus
per domos et familias singulorum in iuda exercitus
Edna dux et cum eo robustissimi ccc milia post hunc
Johannan princeps et cum eo cc lxxx milia post istum quoque
amasias filius zechri consecratus est domino et cum eo cc
virorum fortium hunc sequebatur robustus ad prelia eliada
et cum eo tenentium arcum et clipeum cc milia post istum
etiam Josaphat et cum eo c lxxx milia expeditorum militum
Hii omnes erant ad manum regis exceptis aliis quos po
suerat in urbibus muratis et in vniuerso iuda.

xviii

Fuit igitur Josaphat diues et inclitus multum
et affinitate coniunctus est achab Descenditque
post annos ad eum in samariam ad cuius aduentum
mactauit achab arietes et boues plurimos et populo qui
venerat cum eo persuasit vt ascenderet in ramoth galaad
Dixitque achab rex ysrael ad iosaphat regem iude veni
mecum in ramoth galaad Cui ille respondit Vt ego
et tu sicut populus tuus sic et populus meus tecum erimus
in bello Dixit Josaphat ad regem ysrael Consule ob
secro in presentiarum sermonem domini Congregauit igitur
rex ysrael prophetarum cccc viros et dixit ad eos in ramoth
galaad ad bellandum ire debemus an quiescere At illi

Ascendite inquiunt et tradet deus in manu regis Dixit autem Jo
saphat Numquid non est hic propheta domini ut ab illo et
requiramus Et ait rex israel ad Josaphat Est vir unus
a quo possimus querere dei voluntatem Sed ego odi eum
quia non prophetat michi bonum sed malum omni tempore
Est autem micheas filius yemla Dixit autem Josaphat Ne lo
quaris hoc modo Vocavit ergo rex israel unum de eunu
chis et dixit ei Voca cito micheam filium yemla Porro
rex israel et Josaphat rex iuda uterque sedebant in solio
suo vestiti cultu regio Sedebant autem in area iuxta por
tam samarie Omnes autem prophete vaticinabantur coram eis
Sedechias vero filius chanaana fecit sibi cornua ferrea et
ait Hec dicit dominus His ventilabis syriam donec deleas eam
Omnes autem prophete vaticinabantur similiter atque dicebant Ascen
de in ramoth galaad et prosperaberis et tradet eos dominus in manu
regis Nuncius autem qui ierat ad vocandum micheam
ait illi En verba omnium prophetarum uno ore bona annunciant
regi quesso ergo te ut sermo tuus ab eis non dissentiat loquere
que prospera Cui respondit micheas Vivit dominus quia quodcumque
dixerit michi dominus meus hoc loquar Venit ergo ad regem
Cui rex ait Michea ire debemus in ramoth galaad ad
bellandum an quiescere Cui ille respondit Ascendite cuncta enim
prospera evenient et tradentur hostes in manus vestras Dixit
autem rex Iterum atque iterum te adiuro ut non loquaris michi nisi
quod verum est in nomine domini At ille ait Vidi universum
israel dispersum in montibus sicut oves absque pastore et
et dixit dominus non habent isti dominos Revertatur unusquisque in
domum suam in pace Ait autem rex israel ad Josaphat Numquid non
dixi tibi quod non prophetat iste michi umquam bonum sed ea que
mala sunt At ille addens ait Audite verbum domini Vidi do
minum sedentem in solio suo Et omnem exercitum celi assiste
rem ei a dextris et a sinistris et dixit dominus Quis decipiet A
chab regem israel ut ascendat et corruat in ramoth galaad
Omnesque diceret unus hoc modo et alter alio Progressus est spiritus et stetit
coram domino et ait Ego decipiam eum Cui dominus In quo inquit

igitur decipies. At ille respondit Egrediar et ero spiritus mendax
in ore omnium prophetarum eius. Dixitque dominus Decipies et preuale
bis. Egredere et fac ita. Nunc igitur ecce dominus dedit spiritum
mendacii in ore omnium prophetarum tuorum et dominus locutus est de
te mala. Accessit autem Sedechias filius chanaane et percussit
micheae maxillam et ait Per quam viam transiuit spiritus
domini a me ut loqueretur tibi. Dixitque micheas Tu ipse
videbis in die illo quando ingressus fueris cubiculum de cubi
culo ut abscondaris. Precepit autem rex israel dicens mit
tite hunc in carcerem et date ei panis modicum et aque pau
xillum donec reuertar in pace. Respondit micheas Si
reuersus fueris in pace non est dominus locutus in me et ait
Audite omnes populi. Igitur ascenderunt rex israel et iosaphat
rex iuda in ramoth galaad. Dixitque rex israel ad iosaphat
Mutabo habitum et sic ad pugnandum vadam. Tu autem
induere vestibus tuis. Mutatoque israel habitu venit ad bellum.
Rex autem syrie preceperat ducibus equitatus sui dicens Ne
pugnetis contra minimum aut contra maximum nisi contra
solum regem israel. Itaque cum vidissent principes equitatus
iosaphat dixerunt Rex israel est iste et circumdederunt
eum dimicantes. At ille clamauit ad dominum et auxiliatus
est ei atque auertit eos ab illo. Cum autem vidissent du
ces equitatus quod non esset rex israel reliquerunt eum. Acci
dit autem ut unus e populo in incertum sagittam iaceret percuteret
regem israel inter ceruicem et scapulas. At ille aurige
suo ait Conuerte manum tuam et educ me de acie quia vulne
ratus sum. Et finita est pugna in die illa. Porro rex israel
stabat in curru suo contra syros usque ad vesperam et mor
tuus est occidente sole etc.

xix

Reuersus est autem Josaphat rex iuda in domum
suam et habitauit pacifice in ierusalem. Cui occurrit
Jhehu filius anani videns et ait ad eum Impio
prebes auxilium et hiis qui oderunt dominum amicitia iun
geris et idcirco iram quidem domini merebaris sed bona
opera inuenta sunt in te eo quod abstuleris lucos de terra iuda

et preparaveris cor tuum ut requireres dominum deum patrum tuorum
Habitavit ergo iosaphat in ierusalem rursumque egressus
est de bersabee usque ad montem ephraim et revocavit eos
ad dominum deum patrum suorum Constituitque iudices terre
in cunctis civitatibus iuda munitis per singula loca
precipiens iudicibus Videte quodcumque iudicaveritis in
vos redundabit Sit timor domini vobiscum et diligen
cia cuncta facite Non est enim apud dominum deum nostrum iniquitas
neque personarum acceptio neque cupido munerum In ierusalem
quoque Josaphat constituit levitas et sacerdotes et principes
familiarum ex israel ut iudicium et causam domini iudicarent
habitatoribus eius Precepitque eis dicens Sic agetis in ti
more domini fideliter et in corde perfecto Omnem causam que
venerit ad vos fratrum vestrorum qui habitant in urbibus
suis inter cognacionem et cognacionem ubicumque est que
stio de lege de mandato de cerimoniis de iustificationibus
ostendite eis ne peccent in dominum et ne veniat ira
super vos et super fratres vestros Sic ergo agentes non pec
cabitis Amarias autem sacerdos et pontifex vester in
hiis que ad deum pertinent presidebit Porro zabadias
filius ysmael qui est dux in domo iuda super ea opera
erit que ad regis officium pertinent Habetis quoque magistros
levitas coram vobis Confortamini et agite diligenter et
erit dominus vobiscum in bonis

xx

Post hec congregati sunt filii moab et filii am
mon et cum eis de ydumeis ad iosaphat ut
pugnarent contra eum Veneruntque nuncii
et indicaverunt Josaphat dicentes Venit contra
te multitudo magna de hiis locis que trans mare
sunt et de syria et ecce consistunt in asasonthamar
que est engaddi Josaphat autem timore perterritus
totum se contulit ad rogandum dominum et predicavit
ieiunium universo iuda Congregatusque est iudas ad pre
candum dominum Sed et omnes de urbibus suis venerunt
ad precandum eum Cumque stetisset Josaphat in medio

cetu iude et ierlm in domo dni ante atriu novum ait domine
deus patrum nostrorum tu es in celo et dominaris cunctis regnis
gentium. In manu tua e fortitudo et potentia nec quisquam
potest tibi resistere. Nonne tu domine deus noster interfecisti omnes
habitatores terre huius coram populo tuo israel et dedisti eam
semini abraham amici tui in sempiternum habitaveruntque
in ea et extruxerunt in illa sanctuarium nomini tuo dicentes
Si venerint super nos mala. gladius iudicii pestilentie et
fames. stabimus coram domo hac in conspectu
tuo in qua invocatum est nomen tuum et clamabimus ad te in
tribulationibus nostris et exaudies nos. salvosque facies nos
Nunc igitur ecce filii ammon et moab et mons seyr per
quos non concessisti filiis israel ut transirent quando egre
diebantur de egypto sed declinaverunt ab eis et non inter
fecerunt illos. e contrario agunt et nituntur eicere nos de pos
sessione quam tradidisti nobis deus noster ergo non iudicabis
eos In nobis quidem non est tanta fortitudo ut possimus
huic multitudini resistere que irruit super nos sed cum
ignoremus quid agere debeamus hoc solum habemus
residui ut oculos nostros dirigamus ad te Omnis vero iuda
stabat coram domino cum parvulis et uxoribus et liberis suis
Erat autem yaziel filius zacharie filii banaie filii yeziel
filii mathanie levites de filiis asaph super quem factus est spiritus
domini in medio turbe et ait Attendite omnis iuda et qui habitatis
in ierlm et tu rex iosaphat hec dicit dominus vobis Nolite timere
nec timeatis hanc multitudinem Non est enim vestra pugna sed
dei Cras descendetis contra eos ascensuri enim sunt per clivum nomine
seyr et invenietis eos in summitate torrentis qui est contra solitudinem
Ieruhel Non enim eritis vos qui dimicabitis sed tantummodo confidenter state
et videbitis auxilium domini super vos O iuda et ierlm nolite timere
nec paveatis. cras egrediemini contra eos et dominus erit vobiscum Iosa
phat ergo et iuda et omnes habitatores ierlm ceciderunt proni in terras

coram domino et adoraverunt eum porro levite de filiis caath et
de filiis chore laudabant dominum deum israel voce magna in
excelsum Cumque mane surrexissent egressi sunt per desertum
thecue Profectisque eis stans iosaphat in medio dixit Audi
te me iuda et omnes habitatores ierusalem Credite in domino deo vestro
et securi eritis credite prophetis eius et cuncta evenient prospera De
ditque consilium populo et statuit cantores domini ut laudarent eum
in turmis et antecedent exercitum et voce consona dicerent Confi
temini domino quoniam bonus quoniam in seculum misericordia eius Cumque cepissent laudes
canere vertit dominus insidias eorum in semetipsos filiorum scilicet amon
et moab et montis seyr qui egressi fuerant ut pugnarent contra iudam
et percussi sunt Namque filii amon et moab consurrexerunt ad
versum habitatores montis seyr ut interficerent et delerent eos Cumque
hoc opere perpetrassent etiam in semetipsos versi mutuis ergo
concidere vulneribus Porro iuda cum venisset ad speculam que
respicit solitudinem vidit procul omnem late regionem plenam
cadaveribus nec superesse quemquam qui necem potuisset evadere
Venit ergo iosaphat et omnis populus cum eo ad detrahendum
spolia mortuorum Inveneruntque inter cadavera variam supellec
tilem vestes quoque et vasa preciosissima et diripuerunt ita
ut omnia portare non possent nec per dies tres spolia auferre
pre prede magnitudine Die autem quarta congregati sunt in
valle benedictionis etenim quia ibi benedixerant dominum vocaverunt
locum illum vallis benedictionis usque in presentem diem Reversusque
est omnis vir iuda et habitatores ierusalem et iosaphat ante
eos in ierusalem cum leticia magna eo quod dedisset eis dominus gaudium
de inimicis suis Ingressique sunt in ierusalem cum psalteriis et cytha
ris et tubis in domum domini Irruit autem pavor domini super universa regna
terrarum cum audissent quod pugnasset dominus contra inimicos
israel Quievit autem regnum israel iosaphat et prebuit ei deus
pacem per circuitum Regnavit igitur iosaphat super iudam et
erat xxxv annorum cum regnare cepisset xxv annis regnavit in ierusalem

Et nomen matris eius Azuba filia Selathi. Et ambulavit in via patris
sui Aza nec declinavit ab ea. faciens quecumque placita erant coram domino
Verumtamen excelsa non abstulit. Adhuc enim populus non direxerat cor suum
ad dominum deum patrum suorum. Reliqua autem gestorum Iosaphat priorum et no-
vissimorum scripta sunt in libris Ihieu filii Ihieu Anani que digessit
in libro regum Israel. Post hec iniit amicitias rex Iuda cum Ocho-
zia rege Israel cuius opera fuerunt pessima et particeps fuit ut fa-
cerent naves que irent in Tharsis. Feceruntque classem in Asiongaber.
Prophetavit autem Eliezer filius Dodau de Maresa ad Iosaphat dicens
Quia habuisti fedus cum Ochozia percussit opera tua dominus contrite-
que sunt naves nec potuerunt ire in Tharsis. Dor xxi

Dormivit autem Iosaphat cum patribus suis et sepultus est cum eis
in civitate David. Regnavitque Ioram filius eius pro eo. Qui
habuit fratres filios Iosaphat Azariam Iahiel et Zacharia
et Azariam et Michael et Saphatiam. Omnes hii filii Iosaphat
regis Iuda. Deditque eis pater suus multa munera argenti et auri
et pensitationes cum civitatibus munitissimis in Iuda. Regnum autem
tradidit Ioram eo quod esset primogenitus. Surrexit autem Ioram super regnum
patris sui. Cumque se confirmasset occidit omnes fratres suos gladio
et quosdam de principibus Iuda. xxxii annorum erat Ioram cum regnare
cepisset et viii annis regnavit in Ierusalem. Ambulavitque in
viis regum Israel sicut egerat domus Achab. Filia quippe A-
chab erat uxor eius et fecit malum in conspectu domini. Noluit autem
dominus disperdere domum David propter pactum quod
inierat cum eo. Et quia promiserat ut daret illi lucer-
nam et filiis eius in omni tempore. In diebus illis rebellavit Edom
ne esset subditus Iude et constituit sibi regem. Cumque trans-
isset Ioram cum principibus suis et cuncto equitatu qui erat se-
cum surrexit nocte et percussit Edom qui se circumdederat et
omnes duces equitatus eius. Attamen rebellavit Edom ne
esset sub ditione Iude usque ad hanc diem. Eo tempore et Lobna
recessit ne esset sub manu illius. Dereliquerat enim dominum deum

patrum suorum. Insuper excelsa fabricatus est in urbibus iuda et for-
nicari fecit habitatores ierusalem et prevaricari iudam. Allate sunt autem
littere ab Elya propheta in quibus scriptum erat. Hec dicit dominus deus
dauid patris tui. et in via aza regis iuda. sed incessisti per iter
regum ysrael et fornicari fecisti iudam et habitatores ierusalem imi-
tatus fornicationem domus achab. Insuper et fratres tuos et domum
patris tui meliores te occidisti. Ecce dominus percutiet te plaga magna
cum populo tuo et filiis et uxoribus tuis et universa substantia tua. Tu autem
egrotabis pessimo languore uteri donec egrediantur vitalia
tua paulatim per singulos dies. Suscitavit igitur dominus con-
tra ioram spiritum philistinorum et arabum qui confines sunt ethiopi-
bus et ascenderunt in terram iuda et vastaverunt eam diripueruntque cun-
ctam substantiam que inventa est in domo regis insuper et
filios eius et uxores nec remansit ei filius nisi ioachaz qui
minimus natu erat. Et super hec omnia percussit eum dominus alui
dolore insanabili. Cumque diei succederet dies et temporum spacia vol-
verentur duorum annorum expletus est circulus et sic longa con-
sumptus est tabe ita ut etiam viscera sua. sicque languore pariter et vita
careret. mortuusque est in infirmitate pessima et non fecit ei populus
secundum morem combustionis exequias sicut fecerat maioribus
eius. xxxii annorum erat cum regnare cepisset et viii
annis regnavit in ierusalem. Ambulavitque non recte et sepeli-
erunt eum in civitate dauid verumtamen non in sepulcro regum.

Constituerunt autem
habitatores iherusalem Ochosiam filium eius mi-
nimum regem pro eo. Omnes enim maiores natu
qui ante eum fuerant interfecerant latrones arabum
qui venerant in castra. Regnavitque ochosias filius ioram
regis iuda. xlii annorum erat ochosias cum regnare
cepisset et uno anno regnavit in ierusalem et nomen matris
eius athalia filia amri. Sed et ipse ingressus est per vias
domus achab. Mater enim eius impulit eum ut impie ageret

t dauid patris tui quia non ambulasti in viis iosaphath

egereret

Fecit igitur malum in conspectu domini sicut domus achab. ipsi enim fuerunt
ei consiliarii post mortem patris sui in interitum eius. ambulavit quoque in consilio eorum
perrexitque cum yoram filio achab rege israel in bellum contra azael regem
syrie in ramothgalaad, vulneraveruntque syri yoram. Qui re-
versus est ut curaretur in yezrael. multas enim plagas acceperat in supradicto
certamine. Igitur othozias rex iuda filius yoram descendit
ut viseret yoram filium achab in yezrael egrotantem. Voluntatis quippe
fuit dei adversus othoziam ut veniret ad yoram. Et cum venisset
et egrederetur cum eo adversum yehu filium namsi quem unxit
deus ut deleret domum achab. Cum ergo everteret yehu domum
achab invenit principes iuda et filios fratrum othozie qui ministrabant
ei et interfecit illos. Ipsum quoque perquirens othosiam comprehendit latitantem
in samaria. adductumque ad se occidit. et sepelierunt eum eo quod esset
filius yosaphat. qui quesierat dominum in toto corde suo. nec erat
ultra spes aliqua ut de stirpe aliquis regnaret othozie. Siquidem athalia
mater eius videns quod mortuus esset filius eius surrexit et interfecit
omnem stirpem regiam domus yoram. Porro yosabeth filia regis
tulit yoas filium othozie et furata est eum de medio filiorum regis
cum interficerentur. Abscondit quoque eum cum nutrice sua in cubiculo lectulorum.
Josabeth autem que absconderat eum erat filia regis yoram uxor yoya-
de pontificis soror othozie et ideo non interfecit illum athalia. Fuit ergo
cum eis in domo dei sex annis quibus regnavit athalia super terram

Anno autem septimo confortatus est
yoyada assumpsitque centuriones azariam videlicet filium Je-
roboam et hysmael filium iohannan azariam quoque
filium obed et maasiam filium adaye et elezaphat filium zechri
et iniit cum eis consilium et fedus. Qui circumeuntes iudam con-
gregaverunt levitas de cunctis urbibus iuda et principes fami-
liarum israel veneruntque in ierusalem. Iniit igitur omnis
multitudo pactum in domo domini cum rege. Dixitque ad eos
yoyada Ecce filius regis regnabit sicut locutus est dominus
super filios david. Iste est ergo sermo quem facietis. Tercia

pars vestrum qui veniunt ad sabbatum sacerdotum et levitarum et
ianitorum erit in portis Tertia vero pars ad domum regis
et tertia pars ad portam que appellatur fundamenti omne vero reliquum
vulgus sit in atriis domus domini nec quispiam alius ingrediatur domum domini
nisi sacerdotes et qui ministrant de levitis ipsi tantummodo ingrediantur
qui sanctificati sunt et omne reliquum vulgus observet custodias
domini levite autem circumdent regem habentes singuli arma sua
et si quis alius ingressus fuerit templum interficiatur Sintque cum rege
intrante et egrediente Fecerunt igitur levite et universus iuda iuxta
omnia que preceperat ioiada pontifex et assumpserunt
singuli viros qui sub se erant et veniebant per ordinem sabbati
cum hiis qui impleverant sabbatum et egressi erant Siquidem ioia
da pontifex non dimiserat abire turmas que sibi per singulas ebdo
madas succedere consueverant Deditque ioiada sacerdos centurionibus
lanceas clipeosque et peltas regis david quas consecraverat in
domo domini Constituitque omnem populum tenentium pugiones a parte templi
dextra usque ad partem templi sinistram coram altari et templo per cir
cuitum regis eduxerunt que filium regis et imposuerunt sibi dyadema
dederuntque ei in manu eius tenendam legem et constituerunt
eum regem Unxit que eum ioiada pontifex et filii eius imprecati
que sunt atque dixerunt vivat rex Quod cum audisset athalia vocem
scilicet currentium atque laudantium regem ingressa est ad populum in templum
domini Cumque vidisset regem stantem super gradum in introitu et principes turmasque
circa eum omnemque populum terre gaudentem atque clangentem tubis et
diversi generis organis concinentem vocemque laudantium scidit vestimenta
sua et ait Insidie insidie Egressus autem ioiada pontifex ad
centuriones et principes exercitus dixit eis Educite illam extra
septa templi et interficiatur foris gladio Precepitque sacerdotes
ne occideretur in templo domini et imposuerunt cervicibus eius
manus Cumque intrasset portam equorum domus regis inter
fecerunt eam ibi Pepigit autem ioiada fedus inter se universum
que populum et regem ut esset populus domini Itaque ingressus est omnis populus

domum baal et destruxit eam et altaria et simulacra illius confregerunt
Mathan et sacerdotem baal interfecerunt ante aras Constituit autem io
iada prepositos in domo domini ut sub manibus sacerdotum et levitarum quos
distribuit david in domo domini offerret holocausta domino sicut scriptum est
in libro moysi in gaudio et canticis iuxta dispositionem david Constituit quoque
ianitores in portis domus domini ut non ingrederetur eam immundus in omni re
Assumpsit quoque centuriones et fortissimos viros ac principes populi et omne
vulgus terre et fecerunt descendere regem de domo domini et introire per me
dium porte superioris in domum regis et collocaverunt eum in solio
regali letatusque est omnis populus terre et urbs quievit Porro athalia
Septem annorum erat ioas xxiiii interfecta est gladio
cum regnare cepisset et xl annis regnavit in ierusalem nomen
matris eius sebia de bersabee Fecitque quod bonum erat coram
domino cunctis diebus ioiade sacerdotis Accepit autem ei ioiada uxores
duas de quibus genuit filios et filias Post que placuit ioas ut
instauraret domum domini Congregavitque sacerdotes et levitas et
dixit eis Egredimini ad civitates iuda et colligite de universo israel
pecuniam ad sartatecta templi domini dei vestri per singulos annos
festinatoque facitote Porro levite egere negligentius Vocavitque
ioiadam principem rex et dixit ei Quare non fuit tibi cure ut co
geres levitas inferre de iuda et de ierusalem pecuniam que constituta
est a moyse servo domini ut inferret eam omnis multitudo filiorum
israel in tabernaculum testimonii Athalia enim impiissima et
filii eius destruxerunt domum domini dei et de universis que sanctificata
fuerant in templo domini ornaverunt phanum baalim Precepit
ergo rex et fecerunt archam posueruntque eam iuxta portam domus
domini forinsecus Et predicatum est in iuda et ierusalem ut deferrent singuli
pretium domino quod constituit moyses servus dei super omnem israel in deserto
Letatique sunt principes cuncti et omnis populus et ingressi contulerunt in archam domini
atque miserunt ita ut impleretur Cumque tempus esset ut deferrent archam
coram rege per manus levitarum viderent enim pecuniam multam ingrediebatur
scriba regis et quem primus sacerdos constituerat effundebatque pecuniam

que erat manifesta porro archam reportabant in locum suum sicque
faciebant per singulos dies et congregata est infinita pecunia quam dederunt rex
et yoiada hiis qui preerant operibus domus domini at illi conducebant ex ea ce-
sores lapidum et artifices operum singulorum ut instaurarent domum domini
fabros quoque ferri et eris ut quod cadere ceperat fulciretur egeruntque hii qui operabantur in-
dustrie et obducebatur parietum cicatrix per manus eorum ac suscitaverunt
domum domini in statum pristinum et firmiter eam stare fecerunt Cumque complessent omnia
opera detulerunt coram rege et yoiada reliquam partem pecunie
de qua facta sunt vasa templi in ministerium et ad holocau-
sta phiale quoque et cetera vasa aurea et argentea et offerebantur
holocausta in domo domini iugiter cunctis diebus yoiade Senuit
autem yoiada et plenus dierum et mortuus est cum esset c xxx
annorum sepelieruntque eum in civitate david cum regibus eo quod fecisset
bonum cum israel et cum domo eius Postquam autem obiit yoiada
ingressi sunt principes iuda et adoraverunt regem qui delinitus
obsequiis eorum acquievit eis et dereliquerunt templum domini dei
patrum suorum servieruntque lucis et sculptilibus et facta est ira domini
contra iudam et ierusalem propter hoc peccatum Mittebatque eis prophetas ut reverterentur
ad dominum quos protestantes illi audire nolebant Spiritus itaque
domini induit zachariam filium yoiade sacerdotis et stetit in conspectu
populi et dixit Hec dicit dominus Quare transgredimini preceptum domini
quod vobis non proderit et dereliquistis dominum ut derelinqueret vos
Qui congregati adversus eum miserunt lapides iuxta regis imperium
in atrio domus domini et non est recordatus rex yoas misericordie quam
fecerat yoiada pater illius secum ut interficeret filium eius Qui cum moreretur
ait Videat dominus et requirat Cumque evolutus esset annus ascendit contra
eum exercitus syrie venitque in iudam et ierusalem et interfecit cunctos
principes populi atque universam predam miserunt regi damascum Et certe cum modi-
cus venisset numerus syrorum tradidit dominus in manibus eorum infinitam multitudinem eo
quod dereliquissent dominum deum patrum suorum in yoas quoque ignominiosa
exercuere iudicia et abeuntes dimiserunt eum in languoribus magnis
Surrexerunt autem contra eum servi sui in ultionem sanguinis filii yoiade

sacerdotis et occiderunt eum in lectulo suo et mortuus est Sepelierunt
que eum in civitate david sed non in sepulchris regum iudicati (insidiati) vero
sunt ei zabad filius semaath ammonitidis et yozabeth filius
semaath moabitidis porro filii eius ac summa pecunie que
que adunata fuerat sub eo et instauratio domus domini scripta
sunt diligentius in libro regum xxv

amasias primo fuit iustus

Regnavit autem amasias filius eius pro eo xxv annorum
erat amasias cum regnare cepisset et xxix annis
regnavit in ierusalem nomen matris eius yoaden de
ierusalem fecit que bonum in conspectu domini verumtamen non in
corde perfecto Cumque roboratum videret imperium iugulavit
servos qui occiderant patrem suum regem sed filios eorum non interfecit
sicut scriptum est in libro legis moysi ubi precepit dominus dicens Non
occidentur patres pro filiis neque filii pro patribus suis sed unus
quisque in peccato suo morietur Congregavit igitur amasias iudam
et constituit eos per familias tribunos que et centuriones et
universum iude et beniamyn et recensuit a xx annis
et supra vel sursum invenitque xxx m iuvenum qui egrederentur
ad pugnam et tenerent hastam et clipeum mercede quoque
conduxit de israel c milia robustorum centum talentis argenti Venit
autem ad illum homo dei et ait O rex ne egrediatur tecum exercitus
israel Non enim est dominus cum israel et cum filiis ephraym Quod si
putas in robore exercitus bella consistere superari te faciet
dominus ab hostibus Dei quippe est adiuvare et in fugam vertere
Dixitque amasias ad hominem dei Quid ergo fiet de centum
talentis que dedi militibus israel Et respondit homo dei
Habet dominus unde tibi dare possit multo hiis plura Separavit
itaque amasias exercitum qui venerat ad eum ex ephra
ym ut reverteretur in locum suum At illi contra iudam vehe
menter irati reversi sunt in regionem suam porro amasias
confidenter eduxit populum suum et abiit in vallem salinarum
percussitque filios seir x m et alia x m viros ceperunt

filii iuda et adduxerunt ad cacumen cuiusdam petre precipitaverunt
que eos de summo in preceps qui universi crepuerunt At ille exer-
citus quem remiserat amasias ne secum iret ad prelium diffu-
sus est in civitatibus iuda a samaria usque bethoron et
interfectis tribus milibus diripuit predam magnam :-
Amasias quoque post cedem ydumeorum et allatos deos
filiorum seir statuit eos in deos sibi et adorabat eos
et illis adolebat incensum Quam ob rem iratus est dominus contra ama-
siam · misit ad illum prophetam qui diceret ei Cur ado-
rasti deos qui non liberaverunt populum suum de manu tua
Cumque hec ille loqueretur respondit ei Num consiliarius regis
es quiesce Ne forte interficiam te Discedens itaque propheta
Scio inquit quod cogitaverit dominus occidere te quia fecisti
hoc malum et insuper non acquievisti consilio meo Igitur
Amasias rex iuda inito consilio pessimo misit ad io-
as filium ioachaz filii hieu regem israel dicens Veni
videamus nos mutuo At ille remisit nuncios dicens
Da filio meo filiam tuam uxorem Carduus qui est in libano
misit ad cedrum libani dicens Da filio meo filiam tuam
uxorem † conculcaverunt carduum Dixisti percussi edom et
idcirco erigitur cor tuum in superbiam Sede in domo tua
Cur malum adversum te provocas ut cadas tu et iuda
tecum Noluit audire amasias eo quod domini esset voluntas
ut traderetur in manum hostium propter deos edom Ascendit ergo
ioas rex israel et mutuos sibi prebuere aspectus Amasias
autem rex iuda erat in bethsames iude Corruitque iudas
coram israel et fugit in tabernacula sua Porro amasiam
regem iuda filium ioas cepit rex israel in bethsames et ad-
duxit in ierusalem destruxitque murum eius a porta ephraim usque
ad portam anguli quadringentis cubitis Omne quoque aurum et argen-
tum et universa vasa que reperit in domo domini et apud
obededom in thesauris autem domus regie necnon et filios

† ecce bestie que erant in silva libani

obsidum reduxit in samariam. Vixit autem amasias filius ioas rex iuda
postquam mortuus est ioas filius ioathan rex israhel xv annis. Reliqua
vero sermonum amasie priorum ac novissimorum scripta sunt in libro
regum iuda et israhel. Qui postquam recessit a domino tetenderunt ei insidias in
ierusalem. Cumque fugisset lachis miserunt et interfecerunt eum ibi reportantesque super
equos sepelierunt eum cum patribus suis in civitate david. xxv

Omnis autem populus iuda filium eius oziam [i. azarias] annorum xvi constituit
regem pro patre suo amasia. Ipse edificavit haylath et re
stituit eam ditioni iude postquam dormivit rex cum
patribus suis. xvi annorum erat ozias cum regnare cepisset et lii annis
regnavit in ierusalem. nomen matris yechelia de ierusalem. fecitque quod erat
rectum in conspectu domini iuxta omnia que fecerat amasias pater eius et
exquisivit dominum in diebus zacharie intelligentis et videntis deum. Cumque
requireret deum direxit eum in omnibus. Denique egressus est et pugnavit contra
philistim et destruxit murum geth et murum yabnie murumque azothi.
Edificavit quoque oppida in azotho et adiuvit eum deus et contra
philistim arabes qui habitabant in gurbaal et contra amonitas. Pende
bantque amonite munera ozie et divulgatum est nomen eius
usque ad introitum egypti propter crebras victorias. Edificavitque ozias
turres in ierusalem super portam anguli et super portam vallis et
reliquas in eodem muri latere firmavitque eas. Extruxitque etiam turres
in solitudine et effodit cysternas plurimas eo quod haberet multa
pecora tam in campestribus quam in heremi vastitate. Vineas
quoque habuit et vinitores in montibus et in carmelo. Erat
quippe homo agriculture deditus. Fuit autem exercitus bellorum
eius qui procedebant ad prelia sub manu iheyel scribe maasie
que doctoris et sub manu ananie qui erat de ducibus regis. Omnis
que numerus principum per familias suas virorum fortium quinquaginta duum
milium dc et sub eis universus exercitus ccc et vii milia d qui
erant apti ad bellum et pro rege contra adversarios dimicabant.
Preparavitque eis ozias id est cuncto exercitui clipeos et hastas et gale
as et loricas arcusque et fundas ad iaciendos lapides et fecit

Volunt thimificare ozias ... hanc consuetudinem ... defunctis aut sui ... qui illud age ... quod et nulla ratione ...

in ierusalem diversi generis machinas quas in turribus collocavit et angulis murorum
ut mitterent sagittas et saxa grandia Egressumque est nomen eius procul eo
quod auxiliaretur ei dominus et corroboraverat illum Sed cum roboratus esset elevatum
est cor eius in interitum suum et neglexit dominum deum suum ingressusque tem-
plum domini adolere voluit incensum super altare thymiamatis Statimque ingressus
est post eum azarias sacerdos et cum eo sacerdotes domini lxxx viri fortissimi
restiterunt regi atque dixerunt Non est tui officii ozia ut adoleas incensum
domino sed sacerdotum domini hoc est filiorum aaron qui consecrati sunt ad huiuscemodi
ministerium Egredere de sanctuario ne contempseris quia non reputabitur tibi
in gloriam a domino deo Iratusque est ozias et tenens in manu thimiamaterium
ut adoleret incensum minabatur sacerdotibus Statimque orta est lepra in fron-
te eius coram sacerdotibus in domo domini super altare thymiamatis
Cumque respexisset eum azarias pontifex et omnes reliqui sacerdotes
viderunt lepram in fronte eius et festinato expulerunt eum Sed et ipse
perterritus accelerauit egredi eo quod sensisset illico plagam domini Fuit
igitur leprosus usque ad diem mortis sue et habitavit in domo separata plenus
lepra Ob quam et eiectus fuerat de domo domini Porro ioathan filius
eius rexit domum regis et iudicabat populum terre Reliqua autem ser-
monum ozie priorum et novissimorum scripsit ysayas filius amos propheta
Dormivitque cum patribus suis et sepelierunt eum in agro regalium sepul-
crorum eo quod esset leprosus Regnavitque filius eius pro eo xxvii

Viginti quinque annorum erat ioathan cum regnare cepisset et xvi
annis regnavit in ierusalem Nomen matris eius ierusa filia
sadoch Fecitque quod rectum erat coram domino iuxta omnia que fe-
cerat ozias pater eius excepto quod non est ingressus templum domini et
adhuc populus delinquebat Ipse edificavit portam domus domini ex-
celsam et in muro ophel multa construxit Urbes quoque edificavit in
montibus iuda et in saltibus castella et turres Ipse pugnavit contra regem
filiorum ammon et vicit eum Dederuntque ei filii ammon in tempore illo
centum talenta argenti et decem milia choros ordei et totidem triti-
cei hec ei prebuerunt filii ammon in anno secundo et tertio Corroboratusque est ioathan
eo quod direxisset vias suas coram domino deo suo Reliqua autem sermonum ioathan

et omnes pugne eius et opera scripta sunt in libro regum israel et iuda xxv annorum
erat cum regnare cepisset et xvi annis regnavit in ierusalem dormivitque ioatham cum patribus
suis et sepellierunt eum in civitate david et regnavit achaz filius eius pro eo xxviii

Viginti annorum erat achaz cum regnare cepisset et xvi annis regnavit
in ierusalem Non fecit rectum in conspectu domini sicut david pater eius sed ambulavit in
viis regum israel insuper et statuas fudit baalim. Ipse est qui adolevit
incensum in valle benennon et lustravit filios suos in igne iuxta ritum
gentium quas interfecit dominus in adventu filiorum israel. Sacrificabat quoque et thymiama
succendebat in excelsis et in collibus et sub omni ligno frondoso. Tradiditque eum
dominus deus eius in manum regis syrie. Qui percussit eum magnamque predam cepit
de eius imperio et adduxit in damascum. Manibus quoque regis israel traditus
est et percussus est plaga grandi. Occiditque phacee filius romelie cxx milia in
die uno omnes viros bellatores eo quod reliquissent dominum deum patrum suorum. Eodem
tempore occidit zechri vir potens ex ephraim maasiam filium regis et
ezrikam ducem domus eius et helcana secundum a rege. Ceperuntque filii
israel de fratribus suis cc milia mulierum puerorum et puellarum et infinita
predam pertuleruntque eam in samariam. Eo tempore erat ibi propheta domini
nomine oded qui egressus est obviam exercitui venienti in samaria
dixitque eis. Ecce iratus est dominus patrum vestrorum contra iudam et tradidit eos
in manibus vestris et occidistis eos atrociter ita ut in celum pertingeret
vestra crudelitas. Insuper filios iuda et ierusalem vultis vobis subicere
servos et ancillas quod nequaquam facto opus est. Peccastis enim super hoc domino deo
vestro. Sed audite consilium meum et reducite captivos quos adduxistis de fratribus
vestris quia magnus furor domini imminet vobis. Steterunt itaque viri de principibus
filiorum ephraim azarias filius iohanan barachias filius mosolamoth
iezechias filius sellum et amasias filius adali contra eos qui veniebant
de prelio et dixerunt eis Non introducetis huc captivos ne peccemus
domino. Quare vultis addere super peccata nostra et vetera cumulare delicta
grande quippe peccatum est et ira furoris domini imminet super israel. Dimiseruntque
viri bellatores predam et universa que ceperant coram principibus et omni multitudine
Steteruntque viri quos supra memoravimus et apprehendentes captivos omnesque qui nudi
erant vestierunt de spoliis. Cumque vestissent eos et calciassent et refecissent cibo

david

et potu uixissent quod propter laborem adhibuissent eis curam quicumque ambulare
non potuerant et erant imbecilles corpore imposuerunt eos iumentis et adduxerunt
Ierecho ciuitatem palmarum ad fratres eorum ipsi quoque reuersi sunt in Samariam. Tempore
illo misit rex Achaz ad regem Assiriorum postulans auxilium. Veneruntque
Ydumei et percusserunt multos ex Iuda et ceperunt predam magnam. Phi-
listym quoque diffusi sunt per urbes campestres et ad meridiem Iuda ceperuntque
Bethsames et Haylon et Gaderoth Socho et Thanaa et Zaro cum uicu-
lis suis et habitauerunt in eis. Humiliauerat enim dominus Iudam propter Achaz regem
Iuda eo quod nudasset eum auxilio et contemptum habuisset dominum. Adduxitque contra
eum Theglatphalassar regem Assiriorum qui et afflixit eum et nullo re-
sistente uastauit. Igitur Achaz spoliata domo domini et domo regum et prin-
cipum dedit regi Assiriorum munera et tamen nichil ei profuit. Insuper et tempore angu-
stie sue auxit contemptum in dominum. Ipse per se rex Achaz immolauit diis Damasci
uictimas percussoribus suis et dixit Dii regum Syrie auxiliantur eis quos ego placabo
hostiis et aderunt mihi cum econtrario ipsi fuerint ruine ei et uniuerso Israel. Direptis itaque
Achaz omnibus uasis domus dei atque confractis clausit ianuas templi dei et fecit sibi
altaria in uniuersis angulis Ierusalem. In omnibus quoque urbibus Iuda extruxit aras ad
cremandum thus atque ad iracundiam prouocauit dominum deum patrum suorum. Reliqua
autem sermonum eius et omnium operum suorum priorum et nouissimorum scripta sunt in libro regum
Iuda et Israel. Dormiuitque Achaz cum patribus suis et sepelierunt in ciuitate Ierusalem neque
enim receperunt eum in sepulcris regum Israel. Regnauitque Ezechias filius
eius pro eo.

xxix

Igitur Ezechias regnare cepit cum xxv
esset annorum et xxix annis regnauit in Ierusalem. Nomen matris eius Abya
filia Zacharie. Fecitque quod erat placitum in conspectu domini iuxta omnia que
fecerat Dauid pater eius. Ipso anno et mense primo regni sui aperuit ual-
uas domus domini et instaurauit eas. Adduxitque sacerdotes atque leuitas
et congregauit eos in plateam orientalem dixitque ad eos Audite me leuite et
sanctificamini mundate domum domini dei patrum uestrorum auferte omnem immunditiam de sanctuario.
Peccauerunt patres nostri et fecerunt malum in conspectu domini dei nostri derelinquentes eum aver-
terunt facies suas a tabernaculo domini dei nostri et prebuerunt dorsum et clauserunt hostia que
hostium que erat in porticu et extinxerunt lucernas incensumque non adoleuerunt et holocau-
sta non obtulerunt in sanctuario deo Israel. Concitatus est itaque furor domini super Iudam et Ierusalem

tradidit que eos in commotionem et in interitum et in sibillum sicut ipsi cernitis oculis vestris
et corruerunt
En corruerunt patres nostri gladio, filii nostri et filie nostre et coniuges captive ducte sunt
propter hoc scelus. Nunc igitur placet mihi ut ineamus fedus cum domino deo israel et avertat a nobis
furorem ire sue. Filii mei nolite negligere vos elegit dominus ut stetis coram
eo ministretis illi colatis eum et cremetis incensum. Surrexerunt ergo levite Mathat
filius amasie et Johel filius azarie de filiis caath. Porro de filiis merari
Cys filius abdi et azarias filius Jalalel. De filiis autem
Gerson Joha filius zemma et eden filius Joha. At vero de filiis
elisaphan zamri et Jahiel. De filiis quoque asaph zacharias et mathanias.
Necnon de filiis heman Jahiel et semei. Sed de filiis Idithun semeyas et oziel.
Congregaveruntque fratres suos et sanctificati sunt et ingressi sunt iuxta mandatum regis
et imperium domini et expiarent domum dei. Sacerdotes quoque ingressi sunt templum
domini ut sanctificarent illud: extulerunt omnem immunditiam quam intus repererant in vestibulo
domus domini quam tulerunt levite et asportaverunt ad torrentem cedron foras. Ce-
perunt autem prima die mensis primi mundare et in die octavo eiusdem mensis
ingressi sunt porticum domus domini. Expiaverunt templum diebus viii et in die xvi mensis eiusdem
quod ceperat impleverunt. Ingressi quoque sunt ad ezechiam regem et dixerunt ei: Sanctificavimus
omnem domum domini et altare holocausti vasaque eius nec non et mensam propositionis
cum omnibus vasis suis cunctamque templi supellectilem quam polluerat rex achaz in
regno suo postquam prevaricatus est et ecce exposita sunt omnia coram altari domini. Con-
surgensque diluculo Ezechias rex adunavit omnes principes civitatis et ascen-
dit in domum domini. Obtuleruntque simul tauros vii et arietes vii et agnos vii
et hircos vii pro peccato pro regno pro sanctuario pro iuda. Dixitque sacerdotibus filiis
aaron ut offerrent super altare domini. Mactaverunt igitur tauros et susceperunt
sanguinem sacerdotes et fuderunt illum super altare. Mactaverunt etiam arietes
et illorum sanguinem super altare fuderunt immolaveruntque agnos et fuderunt super
altare sanguinem. Applicuerunt quoque hircos pro peccato coram rege et universa multitudine
imposueruntque manus suas super eos et immolaverunt illos sacerdotes et asperserunt sanguinem
eorum coram altare pro piaculo universi israel. Pro omni quippe israel precepit rex ut holocaustum fieret
pro peccato. Constituit quoque levitas in domo domini cum cymbalis et psalteriis et citharis secundum
dispositionem david regis et gaad videntis et nathan prophete. Siquidem preceptum domini fuit
per manum prophetarum eius. Steterunt quoque levite tenentes organa david et sacerdotes tubas

et iussit rex ezechias ut offerret holocausta super altare Cumque offerrentur holocausta
cepert laudes canere domino et clangere tubis atque in diversis organis que david rex
israel preparaverat concrepare omni autem turba adorante cantores et hii qui tenebant tubas
erant in officio suo donec compleretur holocaustum Cumque finita esset oblacio
incurvatus est rex et omnes qui erant cum eo et adoraverunt precepitque ezechias
et principes levitis ut laudarent dominum sermonibus david et asaph videntis
Qui laudaverunt cum magna leticia et incurvato genu adoraverunt
Ezechias autem hec etiam addidit implestis manus vestras domino accedite et offerte
victimas et laudes in domo dei Obtulit ergo universa multitudo hostias
et laudes et holocausta mente devota Porro numerus holocaustorum
que obtulit multitudo hic fuit thauros lxx arietes centum agnos et
Sanctificaveruntque domino boves dc et oves tria milia Sacerdotes vero
pauci erant nec poterant sufficere ut pelles holocaustorum detrahe-
rent et levite fratres eorum adiuverunt eos donec impleretur opus et sancti-
ficarentur antistites levite quippe faciliori ritu sanctificantur quam
sacerdotes Fuerunt holocausta plurima adipes pacificorum et libamina
holocaustorum Et completus est cultus domus domini letatusque est ezechias et
omnis populus eo quod ministerium domini esset expletum de repente enim hoc fieri

xxx

Misit itaque ezechias ad omnem israel placuerat
et iudam scripsitque epistolas ad ephraim et manassen
ut venirent in domum domini in ierusalem et facerent phase domino
deo israel Inito ergo consilio regis et principum et universi cetus israel
decreverunt ut facerent phase mense secundo non enim potuerant facere
in tempore suo quia sacerdotes qui possent sufficere sanctificati non fuerant et populus
non dum congregatus fuerat in ierusalem placuitque sermo regi et
omni multitudini Et decreverunt ut mitterent nuncios in universum
israel de bersabee usque dan ut venirent et facerent pha-
se domino in ierusalem Multi enim non fecerant sicut in lege scriptum
est Perrexeruntque cursores cum epistolis ex regis imperio et
principum eius in universum israel et iudam iuxta quod rex
iusserat predicantes Filii israel revertimini ad dominum deum abra-
ham ysaac et israel et revertetur ad reliquias que effugerunt

manum regis assyriorum. Nolite fieri sicut patres vestri et fratres vestri qui
recesserunt a domino deo patrum suorum et tradidit eos in interitum ut ipsi cernitis.
Nolite indurare cervices vestras sicut patres vestri. tradite manus vestras domino
et venite ad sanctuarium eius quod sanctificavit in eternum. Servite domino deo
patrum vestrorum et avertetur a vobis ira furoris eius. Si enim vos reversi
fueritis ad dominum fratres vestri et filii vestri habebunt misericordiam coram dominis
suis qui illos duxerunt in captivitatem vel captivos et revertentur
in terram hanc. Pius enim et clemens est dominus deus vester et non avertet
faciem suam a vobis si reversi fueritis ad eum. Igitur cursores pergebant
velociter de civitate in civitatem per terram ephraym et manassen
usque ad zabulon illis irridentibus et subsannantibus eos. Attamen
quidam viri ex aser et manasse et zabulon acquiescentes
consilio venerunt in ierusalem. In iuda vero facta est manus domini
ut daret eis cor unum et facerent iuxta preceptum regis et principum
verbum domini. Congregatique sunt in ierusalem populi multi ut facerent
solempnitatem azimorum in mense secundo. Et surgentes destruxerunt
altaria que erant in ierusalem atque universa in quibus ydolis ado-
lebatur incensum subvertentes proiecerunt in torrentem cedron. Immo-
laverunt autem phase xiiii die mensis secundi. Sacerdotes quoque atque levite
tandem sanctificati obtulerunt holocausta in domo domini. Steteruntque
in ordine suo iuxta dispositionem ac legem moysi hominis dei. Sa-
cerdotes vero suscipiebant effundendum sanguinem de manibus levi-
tarum eo quod multa turba sanctificata non esset. Idcirco immolarent
levite phase hiis qui non occurrerant sanctificari domino. Magna
etenim pars populi de ephraym et manasse et ysachar et
zabulon sanctificata non fuerat comedit phase non iuxta quod
scriptum est. Et oravit pro eis ezechias dicens. dominus bonus
propiciabitur cunctis qui in toto corde requirunt dominum deum patrum
suorum et non imputabitur eis quod minus sanctificati sint. Quem
exaudivit dominus et placatus est populo. Feceruntque filii israel
qui inventi sunt in ierusalem solempnitatem azimorum vii diebus
in leticia magna laudantes dominum per singulos dies. Levite

que et sacerdotes per ordinem que suo officio congruebant. Et locutus est
Ezechias ad cor omnium levitarum qui habebant intelligentiam bonam super
Domino. Et comederunt septem diebus solempnitatis ymmolantes victimas pacifi-
corum et laudantes Dominum Deum patrum suorum. Placuitque universe multi-
tudini ut celebrarent in alios dies septem quod et fecerunt cum ingenti
gaudio. Ezechias enim rex Juda prebuerat universe multitudini
mille tauros et septem milia ovium. Principes vero dederant populo tauros
mille et oves decem milia. Sanctificata est ergo sacerdotum plurima
multitudo. Et hylaritate perfusa omnis turba Juda tam sacer-
dotum quam levitarum quam universe frequentie que venerat ex Israel pro-
selitorum quoque de terra Israel et habitantium in Juda. Factaque est grandis celebritas
in Jerusalem qualis a diebus Salomonis filii David regis Israel in ea urbe
non fuerat. Surrexerunt autem sacerdotes atque levite benedicentes
populo et exaudita est vox eorum pervenitque oratio eorum in habitaculum

xxxi

Cumque hec fuissent rite [...] sanctum celi
celebrata egressus est omnis Israel qui inventus fu-
erat in urbibus Juda et fregerunt simulacra succideruntque
lucos demoliti sunt excelsa et altaria destruxerunt non solum de univer-
so Juda et Beniamin sed et de Ephraim quoque et Manasse
donec penitus everterent. Reversique sunt omnes filii Israel in posses-
siones et civitates suas. Ezechias autem constituit turmas sacer-
dotales et leviticas per divisiones suas unumquemque in officio
proprio tam sacerdotum videlicet quam levitarum ad holocausta et paci-
fica ut ministrarent et confiterentur canerentque in portis castrorum
Domini. Pars autem regis erat ut de propria eius substantia offerretur ho-
locaustum mane semper et vespere sabbatis quoque et kalendis et
solempnitatibus ceteris sicut scriptum est in lege Moysi. Precepit
etiam populo habitantium in Jerusalem ut darent partes sacerdotibus et
levitis ut possent vacare legi Domini. Quod cum percrebuisset in
auribus multitudinis plurimas obtulere primitias filii Israel
frumenti vini et olei mellis quoque et omnium que gignit
humus decimas obtulerunt. Sed et filii Israel et Juda qui habitabant

in urbibus juda obtulerunt decimas boum et ovium decimasque
sanctorum que voverant domino deo suo atque universa porta
ntes fecerunt acervos plurimos. mense tercio ceperunt acervorum
iacere fundamenta. et mense septimo compleverunt eos. Cumque
ingressi fuissent ezechias et principes eius viderunt acervos
et benedixerunt domino et populo israel. Interrogavitque ezechi
as sacerdotes et levitas cur ita iacerent acervi. Respondit ei
azarias primus de stirpe sadoch dicens Ex quo ceperunt offerri quo
primicie in domo domini. comedimus et saturati sumus et remanserunt
plurima. eo quod benedixerit dominus populo suo. reliquiarum autem est
copia ista quam cernis. Precepit autem ezechias ut prepararent
horrea in domo domini. quod cum fecissent intulerunt tam primi
tias quam decimas et quecumque voverant fideliter. Fuit
autem prefectus eorum chonenias levita et semei frater eius secundus
post quem iehiel et azarias et nabath et asael et ierimoth
iosabat quoque et heliel et iesmahias et maath et banaias iesmachias
prepositi ex imperio ezechie. sub manibus chonenie et
semei fratris eius. ex imperio ezechie regis et azarie pontificis
domus domini ad quos omnia pertinebant. Chore vero filius
iemna levites et ianitor orientalis porte prepositus erat
hiis que sponte offerebantur domino primiciisque et consecratis
in sancta sanctorum. et sub cura eius eden et beniamin iesue
et semeias amarias quoque et sechenias in civitatibus
sacerdotum. ut fideliter distribuerent fratribus suis partes minoribus dytribuerent
atque maioribus. exceptis maribus ab annis tribus et supra cun
ctis qui ingrediebantur templum domini et quicquid per dies sin
gulos conducebat in ministerio atque observacionibus iuxta divi
siones suas sacerdotibus per familias et levitis a xx° anno et
supra per ordines et turmas suas. universeque multitudini tam
uxoribus quam liberis eorum utriusque sexus fideliter cibi de hiis que sanctificata
fuerant prebebantur. Sed et filiorum aaron per agros et suburba
na urbium singularum dispositi erant viri qui partes singulas distribuerent

vniuerso sexui masculino de sacerdotibus et leuitis Fecit ergo ezechias
vniuersa que diximus in omni iuda operatusque est quod bonum et rectum et verum coram
domino deo suo in vniuersa cultura ministerii domus domini iuxta legem et cere-
monias volens requirere ~~deum~~ deum suum in toto corde suo fecit et prosperatus est

decimum xxxii

Post hec et huiuscemodi veritatem
venit sennacherib rex assyriorum et ingressus iudam
obsedit ciuitates munitas volens eas capere Quod cum audisset
ezechias venisse scilicet sennacherib et totum impetum belli verti
in ierusalem inito cum principibus consilio ~~virisque fortissimis~~ vt obturarent ca-
pita fontium qui erant extra vrbem et hoc omnium decernente sententia
Congregauit que multitudinem plurimam et obturauerunt
cunctos fontes et riuum qui fluebat in medio terre dicentes ne
veniant reges assyriorum et inueniant aquarum habundan-
ciam Edificauit quoque agens industrie omnem murum qui fuerat
dissipatus et extruxit ~~muros~~ desuper et forinsecus alterum murum
Instaurauitque mello in ciuitate dauid et fecit vniuersi generis
armatura et clipeos Constituit que principes bellatorum in exercitu
et conuocauit vniuersos in platea porte ciuitatis ac locutus est
ad cor eorum dicens viriliter agite et confortamini Nolite ~~ne~~
nec paueatis regem assyriorum et vniuersam multitudinem que est cum eo multo
enim nobiscum plures sunt quam cum illo Cum illo enim est brachium carneum
nobiscum dominus deus noster qui auxiliator est noster pugnat que pro nobis Confortatus
que est populus huiuscemodi verbis ezechie regis iuda Que postquam gesta
misit rex assyriorum seruos suos in ierusalem ipse enim cum exercitu
suo obsidebat lachis ad ezechiam regem iuda et ad omnem
populum qui erat in vrbe dicens Hec dicit sennacherib rex assy-
riorum In quo habentes fiduciam sedetis obsessi in ierusalem num
ezechias decipit vos vt tradat morti in fame et siti affir-
mans quod dominus deus vester liberet vos de manu regis assyriorum Numquid non
iste est ezechias qui destruxit excelsa illius et altaria et precepit
iude et ierusalem dicens Coram altari vno adorabitis et in ipso comburetis
incensum an ignoratis que ego fecerim et patres mei cunctis terrarum populis

i. virisque fortissimis

i. turres

time

i. erat

num

i. regis

Nunquid praevaluerunt dii gentium et omnium terrarum liberare ~~regionem~~ suam de manu [margin: regionem]
mea. Quis est de universis diis gentium quas vastaverunt patres mei qui po-
tuit liberare populum suum de manu mea ut possit etiam deus vester eruere vos de hac
manu. Non vos ergo decipiat Ezechias nec vana persuasione deludat neque
credatis ei. Si enim nullus potuit deus cunctarum gentium atque regnorum liberare populum suum
de manu mea et de manu patrum meorum consequenter nec deus vester poterit eruere vos de
manu mea. Sed et alia multa locuti sunt servi eius contra dominum deum et contra Ezechiam
servum eius. Epistolas quoque scripsit plenas blasphemiae in dominum deum Israel
et locutus est adversus eum. Sicut dii gentium ceterarum non potuerunt liberare populum
suum de manu mea sic et deus Ezechiae eruere non poterit populum suum de manu ista. In-
super et clamore magno lingua iudaica contra populum qui sedebat in muris Ierusalem
personabat ut terreret eos et caperet civitatem. Locutusque est contra deum Ierusalem sicut adversus [margin: sic]
deos populorum terrae opera manuum hominum. Oraverunt autem Ezechias rex et Isaias
filius Amos propheta adversum hanc blasphemiam ac vociferati sunt usque in
caelum. Et misit dominus angelum suum qui percussit omnem virum robustum et bella-
torem et principes exercitus regis Assyriorum. Reversusque est cum ignominia in terram suam.
Cumque ingressus esset domum dei sui filii qui egressi sunt de utero eius interfecerunt
eum gladio. Salvavitque dominus Ezechiam et Ierusalem de manu Sennacherib regis
Assyriorum et de manu omnium et praestitit eis quietem per circuitum. Multi etiam deferebant ho-
stias et sacrificia domino in Ierusalem et munera Ezechiae regi Iuda. Qui exaltatus est
post haec coram cunctis gentibus. In diebus illis aegrotavit Ezechias usque ad
mortem et oravit dominum exaudivitque eum et dedit ei signum. Sed non iuxta
beneficia quae acceperat retribuit quia elevatum est cor eius et facta est contra eum ira
et contra Iudam et Ierusalem. Humiliatusque est postea eo quod exaltatum fuisset cor eius
tam ipse quam habitatores Ierusalem et idcirco non venit in eos ira domini in diebus Ezechiae.
Fuit autem Ezechias dives et inclitus valde et thesauros sibi plurimos congregavit
argenti et auri et lapidis pretiosi aromatum et armorum diversi generis
et vasorum magni pretii. Apothecas quoque frumenti vini et olei et praesepia
omnium iumentorum caulasque pecorum et urbes vi construxit. Habebat quippe
greges ovium et armentorum innumerabiles eo quod dedisset ei dominus substantiam multam
nimis. Ipse Ezechias est qui obturavit superiorem fontem aquarum Gyon et aver-
tit eas subter ad occidentem urbis David in omnibus operibus suis fecit prospere quae voluerat

attu ; ut interrogaret

tam i legacione principu babilonis q missi fuerat ad eu de portento qd acciderat
sr fratz de ligt cu dns ut sepe cararet et nota fierent oia q erant corde ei Reliq
at fmo ezechie et magne scripta st in vision ysaie filij amos pphe et i lib ; eius
regu iuda z isrl Dormiuit qz ezechias cu prib; suis et sepelierunt sup ult ; eum
filiorz dd et celebrat ei exequias vniusa iuda et oes habitatores irlm
Regnauit qz filius eius manasses pro eo

xxxiii in irlm

annorum

Duodecim erat manasses cu regnare cepisset et lv annis
regnauit fecit aut malu cora dno iuxta abhominacoes
gentiu qs subuertit dns cora filijs isrl et qusd instauauit excelsa
que demolitus fuerat ezechias pr eius Construxit qz aras baalim et fecit
lucos et adorauit omnez miliciaz celi et coluit ea Edificauit qz alta
ria in domo dni de q dixerat dns in irlm erit nomen meu ineternum
Edificauit altaria cuncto exercitui celi in duobz atrijs domus dni transire
qz fecit filios suos per ignem in valle benennon Obseruabat somnia
sectabatur auguria maleficis artibz inseruiebat habebat sibi ma
gos et incantatores multa qz mala operatus est cora dno ut irritaret
eu Sculptile qz et conflatile signu posuit in domo dni de q locutus e
dns ad dauid et ad salomonez filiu eius dicens In domo hac et
in irlm qua elegi de cunctis ~~tribubus~~ israel ponam nomen meu in ; tribubus
sempiternu et mouere no faciam pedez israel de tra qm tradidi
patribus eorum Ita duntaxat si custodierint facere que precepi eis
cunctaz qz legez et cerimonias atqz iudicia per manu moysi ; neqz
Igr manasses seduxit iudaz et habitatores irlm ut facerent ma
lum super omnes gentes qs subuertat dns a facie filiorz israel
locutusqz est dns ad eu et ad pplm eius et attendere noluerunt Idcirco
sup induxit eis principes et exercitus reg assyriorz Ceperunt qz
manassen et vinctu catenis atqz compedibz duxerunt eu in
babilone Qui postqm coangustiatus est orauit dnm deu suu et egit
penitenciam coraz deo prm suorz deprecatus qz e eu et ~~orauit~~ intente et ex ; obsecrauit
audiuit oracoez eius Reduxitqz eu in irlm in regnu suu Et cognouit
manasses q dns ipe est deus Post hec edificauit muz extra ciuitatem
Dauid ad occidentez gyon in conualle ab introitu porte piscium

circuitum usque ad ophel et exaltavit eum vehementer constituitque principes exerci-
tus in cunctis civitatibus iuda munitis et abstulit deos alienos et symulacrum
de domo domini aras quoque quas fecerat in monte domus domini et in ierusalem et proiecit
omnia extra urbem. porro instauravit altare domini et immolavit super illud victimas
et pacifica et laudem precepitque iude ut serviret domino deo israel. attamen
adhuc populus immolabat in excelsis domino deo suo. Reliqua autem gestorum manasse et
obsecratio eius ad deum suum verba quoque videntium qui loquebantur ad eum in nomine domini
dei israel continentur in sermonibus regum israel. Oratio quoque eius et exauditio et
cuncta peccata atque contemptus loca etiam in quibus edificavit excelsa et fecit lucos et
statuas antequam ageret penitentiam scripta sunt in sermonibus ozai. Dormivit ergo
manasses cum patribus suis et sepelierunt eum in domo sua. Regnavitque pro eo
filius eius amon. xxii annorum erat amon cum regnare cepisset
et duobus annis regnavit in ierusalem. Fecitque malum in conspectu domini sicut
fecerat manasses pater eius et cunctis ydolis que fuerat manasses fabri-
catus immolavit atque servivit et non est reveritus faciem domini sicut reveritus est
manasses pater eius et multo maiora deliquit. Cumque coniurassent
adversus eum servi sui interfecerunt eum in domo sua. porro reliqua
populi multitudo cesis hiis qui amon percusserat constituit regem iosiam
filium eius pro eo.

xxxiiii

Octo annorum erat yosias
cum regnare cepisset et xxxi anno regnavit in ierusalem. Fecitque quod
rectum erat in conspectu domini et ambulavit in viis david patris sui non
declinavit ad dexteram neque ad sinistram. viii autem anno imperii sui cum adhuc
esset puer cepit querere deum patris sui david et xii anno postquam regnare ceperat mundavit
iudam et ierusalem ab excelsis et lucis simulacrisque et sculptilibus. destruxerunt-
que coram eo aras baalym et simulacra que superposita fuerant demoliti
sunt. lucos et sculptilia succidit atque comminuit et super tumulos eorum qui eis immo-
lare consueverant fragmenta dispersit. ossa preterea sacerdotum combussit in al-
taribus ydolorum mundavitque iudam et ierusalem. Sed et in urbibus manasse et ephraym
et symeon usque ad neptalym cuncta subvertit. Cumque altaria dissipasset
et lucos et sculptilia contrivisset in frusta cunctaque delubra demolitus esset
de universa terra israel reversus est in ierusalem. Igitur xviii anno regni sui munda-
ta iam terra et templo domini misit saphan filium helchie ad maasiam principem

civitatis et ioaha filium ioachaz a commentariis ut instaurarent domum
domini dei sui. Qui venerunt ad helchiam sacerdotem magnum acceptamque pecuniam ab
eo que illata fuerat in domum domini et quam congregaverant levite et ianitores de manasse
et ephraim et universis reliquiis israel ab omni iuda et beniamin et habitatoribus
ierusalem tradiderunt in manibus eorum qui preerant operariis in domo domini ut instaurarent
templum domini et infirma queque sarcirent. At illi dederunt eam artificibus et ce-
mentariis ut emerent lapides excisos de lapidicinis et ligna ad commissuras
edificii et ad contignationem domorum quas destruxerant reges iuda. Qui fideli-
ter cuncta faciebant. Erant autem prepositi operantium iaath et abdias de filiis
merari et zacharias et mosollam de filiis caath qui urgebant opus. Omnes levite
scientes organis canere. Super eos vero qui ad diversos usus onera portabant erant scribe
et magistri de levitis ianitores. Cumque efferrent pecuniam que illata fuerat in
templum domini reperit helchias sacerdos librum legis domini per manum moysi et ait
ad saphan scribam: Librum legis inveni in domo domini. Et tradidit ei. At ille intulit
volumen ad regem et nuntiavit ei dicens: Omnia que dedisti in manus servorum tuorum ecce
complentur. Argentum quod repertum est in domo domini conflaverunt datumque est prefectis ar-
tificum et diversa opera fabricantium. Preterea tradidit mihi helchias sacerdos hunc librum.
Quem cum rege presente recitasset audissetque ille verba legis scidit vestimenta sua et pre-
cepit helchie et ahicam filio saphan et abdon filio micha saphan quoque scribe
et asaie servo regis dicens: Ite et orate dominum pro me et pro reliquiis israel et iuda
super universis sermonibus libri istius qui repertus est. Magnus enim furor domini stillavit super nos
eo quod non custodierint patres nostri verba domini ut facerent omnia que scripta sunt in isto vo-
lumine. Abiit ergo helchias et hii qui simul a rege missi fuerant ad holdan
prophetem uxorem sellum filii thecuath filii asra custodis vestium que habitabat
in ierusalem in secunda et locuti sunt ei verba que supra narravimus. At illa respondit eis:
Hec dicit dominus deus israel: Dicite viro qui misit vos ad me: Ecce ego in-
ducam mala super locum istum et super habitatores eius cunctaque maledicta que scripta
sunt in libro hoc quem legerunt coram rege iuda. Quia dereliquerunt me et sacrifica-
verunt diis alienis ut me ad iracundiam provocarent in cunctis operibus manuum
suarum. Ideo stillabit furor meus super locum istum et non extinguetur. Ad regem autem
iuda qui misit vos pro domino deprecando sic loquimini: Hec dicit dominus deus israel: Quia audi-
sti verba voluminis atque emollitum est cor tuum et humiliatus es in conspectu domini

super haec quae dicta sunt contra locum hunc et habitatores Ierusalem reveritus es faciem meam scidisti
vestimenta tua et flevisti coram me ego quoque exaudivi te dicit Dominus iam enim colligam te ad patres
tuos et inferēris in sepulchrum tuum in pace nec videbunt oculi tui omne malum quod ego inducturus
sum super locum istum et super habitatores eius. Retulerunt itaque regi cuncta quae dixerat. At ille convocatis
universis maioribus natu Iuda et Ierusalem ascendit in domum Domini una cumque omnes viri Iuda et
habitatores Ierusalem sacerdotes et Levitae et cunctus populus a minimo usque ad maximum quibus
audientibus in domo Domini legit rex omnia verba voluminis et stans in tribunali suo percussit
foedus coram Domino ut ambularet post eum et custodiret praecepta et testimonia et iusti
ficationes eius in toto corde suo et in tota anima sua faceretque quae scripta sunt in volumine illo
quod legerat. Adiuravit quoque super hoc omnes qui reperti fuerant in Ierusalem et Beniamin
Et fecerunt habitatores Ierusalem iuxta pactum Domini Dei patrum suorum. Abstulit ergo
Iosias cunctas abominationes de universis regionibus filiorum Israhel et fecit omnes
qui residui erant in Israhel servire Domino Deo suo; cunctis diebus vitae eius non recesserunt
a Domino Deo patrum suorum.

XXXV

Fecit autem Iosias
in Ierusalem phase Domino quod immolatum est quartadecima die mensis primi
et constituit sacerdotes in officiis suis hortatusque est eos ut ministrarent
in domo Domini. Levitis quoque ad quorum eruditionem omnis Israhel sanctificabatur Domino locutus est
ponite arcam in sanctuario templi quod edificavit Salomon filius David rex Israhel nequaquam enim
ultra eam portabitis. Nunc autem ministrate Domino Deo vestro et populo eius Israhel et praeparate vos per
domos et cognationes vestras in divisionibus singulorum sicut praecepit David rex Israhel et descripsit
Salomon filius eius et ministrate in sanctuario per familias Levitarumque ordines et
sanctificati immolate phase fratres autem vestros ut possint iuxta verba quae locutus est Dominus
in manu Moysi facere praeparate. Dedit praeterea Iosias omni populo qui ibi fuerat inventus
in sollempnitate phase agnos et edos de gregibus et reliqui pecoris xxx milia boum
quoque tria milia haec de regis omnibus substantia. Duces quoque eius sponte quod voverant
obtulerunt tam populo quam sacerdotibus et Levitis. Porro Helcias et Zacharias
et Yehiel principes domus Domini dederunt sacerdotibus ad faciendum phase commixtim
II milia DC et boves CCC. Conenias autem et Semeias et Nathanael
fratres eius necnon Azabias Yahiel et Yozabad principes Levitarum dederunt
ceteris Levitis ad celebrandum phase V milia pecorum et boves D. Preparatum
est ministerium et steterunt sacerdotes in officio suo Levite quoque in turmis
iuxta regis imperium et immolatum est phase asperseruntque sacerdotes manu sua

sanguine et levite detraxerunt pelles holocaustorum et separaverunt ea ut darent per domos
et familias singulorum et offerrentur domino sicut scriptum est in lege moysi de bobus
quoque fecerunt similiter et assaverunt phase super ignem iuxta quod in lege scriptum est pacificas
hostias coxerunt in lebetibus et caccabis et ollis et festinato distribuerunt uni-
verse plebi sibi autem et sacerdotibus postea paraverunt nam in oblacione holocaustorum
et adipum usque ad noctem sacerdotes fuerant occupati unde levite sibi et sacerdotibus
filiis aaron paraverunt novissime porro cantores filii asaph stabant in
ordine suo iuxta preceptum david et asaph et heman et ydithun prophetarum
regis ianitores vero per portas singulas observabant ita ut nec puncto quidem
discederent a ministerio quamobrem et fratres eorum levite paraverunt eis cibos
Omnis igitur cultura domini rite completa est in die illa ut phase facerent et ho-
locausta offerrent super altare domini iuxta preceptum regis iosie fecerunt que filii israel
qui reperti fuerant ibi phase in tempore illo et sollempnitatem azimorum vii
diebus non fuit phase simile huic in israel a diebus samuelis prophete sed nec
quisquam de regibus israel fecit phase sicut iosias sacerdotibus et levitis et
omni iude et israel qui repertus fuerat et habitantibus iherusalem xviii° anno regni
iosie hoc phase celebratum est postquam instauraverat templum iosias ascendit
nechao rex egypti ad pugnandum in charchamis iuxta eufraten et processit
in occursum eius iosias At ille missis ad eum nunciis ait quid michi et tibi
rex iuda Non hodie adversum te venio sed contra aliam pugno domum ad
quam deus me festinato ire precepit desine adversum deum facere qui mecum
est ne interficiat te Noluit iosias reverti sed paravit contra eum bellum nec
acquievit sermonibus nechao ex ore dei verum perrexit ut dimicaret in
campo mageddo ibique vulneratus a sagittariis dixit pueris suis Edu-
cite me de prelio quia oppido vulneratus sum Qui transtulerunt eum de curru
in alterum currum more regio et asportaverunt eum in iherusalem mortuus-
que est et sepultus in mausoleo patrum suorum et universus iuda et iherusalem
luxerunt eum iheremias maxime cuius omnes cantores atque cantatrices usque in presentem
diem lamentaciones super iosiam replicant et quasi lex obtinuit in israel ecce scriptum
fertur in lamentacionibus Reliqua autem sermonum iosie et misericor-
diarum que lege precepta sunt domini opera quoque illius prima et no-
vissima scripta sunt in libro regum israel et iuda

xxxvi

Tulit ergo ppls tre yoachaz filiu Josie · z gstituit eu rege p pre suo
i iersm · xx iij anoz erat yoachaz cu regnare cepisset z trib mesibus
regnavit in iersm · amovit aut eu rex egipti cu venisset iersm et
condampnavit tram c talentis argenti et x talenta auri · Constituit qz rege pro
heliachim frem eius sr iuda in iersm et vertit nome ei yoachim · ipm
vero yoachaz tulit secu et adduxit i egiptu · xx v anoz erat
yoachim cu regnare cepisset · et xi annis regnavit in iersm · fecit qz ma
lu cora dno deo suo · Contra hunc ascendit Nabuchodonozor rex caldeorum
et vinctu catheis duxit i babilone · ad qd et vasa dni transtulit et
posuit ea i teplo suo · Reliqua aut verboz yoachim et abhoiacoes eius
qs operatus e · z q i venta sunt eo · gtinentur in libro regum ysrl z iuda · Regn
avit yoachim filius eius pro eo · viij anoz erat yoachim cu regnare cepisset
et trib mesibz ac x diebus regnavit · fecitqz malu i gspectu dni · Cumqz
anni circulus volveretur · misit nabuchodonozor rex · qui adduxerunt
eu i babilone · asportatis simul preciosissimis vasis domus dni · Regem
vero gstituit sedechiam patruum eius sup iudam z iersm · xx j anorum
erat sedechias cu regnare cepisset z xj annis regnavit in iersm · fecit
qz malu coram oculis dni dei sui · nec erubuit faciem yeremie pphete
loquentis ad se ex ore dni · A rege qz nabuchodonozor recessit q adiura
verat eu p deu · z induravit cervicem suam z cor ut no reverteretur ad dnm
deu ysrl · sz et universi principes sacerdotum z ppls prevaricati sunt inique
iuxta universas abhominaciones gentium · et polluerunt domum dni qm
sanctificaverat sibi in ysrl · Mittebat aut dns deus patrum suoz ad
illos p manus nunciorum suoz de nocte gsurgens z quottidie commo
nens · eo q parceret ppo et habitaculo suo · At illi subsanabant nuncios dei et
parvipendebant sermones eius · illudebantqz pphetis donec ascenderet
furor dni in pplm eius · et esset nulla curacio · Adduxit qz sup eos rege
caldeorum · et interfecit iuvenes eorum gladio in domo sanctuarii · Non
est misertus adolescentuli et virginis et senis · nec decrepiti quidem
sz ois tradidit in manus eius · universaqz vasa domus dni tam ma
iora qm minora et thezauros templi z regis et principum transtulit
in babilonem · Incenderunt hostes domum dni · destruxerunt murum iersm

universas turres combusserunt. et quicquid preciosum erat demoliti sunt. Si quis
evaserat gladium ductus in babilonem servivit regi et filiis eius donec imperaret
rex persarum. et compleretur sermo domini ex ore Jeremie prophete. ut celebraret
terra sabbata sua. Cunctis enim diebus desolationis egit sabbatum usque dum
complerentur lxx anni. Anno autem primo cyri regis persarum qui iussit
predicari in universo regno suo etiam per scripturam dicens. Hec dicit cyrus
rex persarum. Omnia regna terre dedit mihi deus celi. et ipse precepit michi
ut edificarem ei domum in iherusalem que est in iudea. Quis ex vobis est in
omni populo eius. cuius sit dominus deus eius cum eo et ascendat. Do-
mine omnipotens deus patrum nostrorum abraham ysaac et jacob. et
semini eorum iusto. qui fecisti celum et terram cum omni ornatu eorum. qui
signasti mare verbo precepti tui. qui conclusisti abyssum. et signasti
terribili atque laudabili nomine tuo. quod omnes pavent et tremunt a
vultu virtutis tue. et insustentabilis ira super peccatores commina-
tionis tue. immensa vero et investigabilis misericordia promissionis
tue. qui tu es dominus super omnem terram longanimis et multum mi-
sericors et penitens super omnes malicias hominum. tu autem domine
secundum bonitatem tuam promisisti penitentiam remissionis peccatorum
Et tu domine iustorum non posuisti penitentiam iustis Abraham ysaac
et jacob hiis qui tibi non peccaverunt. quia peccavi super numerum
arene maris. multiplicate sunt iniquitates mee et incurvatus sum
multo vinculo ferri et non est respiratio michi quia excitavi
iracundiam tuam. et malum coram te feci statuens abho-
minationes et multiplicans offensiones. et nunc flecto genua
cordis mei precans ad bonitatem domine. peccavi et iniquitatem meam
agnosco. Peto rogans te domine. remitte michi ne simul
perdas me cum iniquitatibus meis. neque in eternum reserves mala m-
. quia indignum salvabis me cum iniquitatibus meis neque in eter-
num reserves mala michi quia indignum salvabis me secundum magnam
misericordiam tuam. et laudabo te semper in omnibus diebus
vite mee quoniam laudat te omnis virtus celorum et tibi gloria
in secula seculorum Amen

mortis hominis xv anni sic vero et hi xviij qui sublati sunt ante suum tempus. Cum tempus vite a diuina nobis prescientia procul dubio prefixum
sit. quomodo [illegible] qua regem iuste dicat quod iniqui ex presenti seculo ante tempus subtrahuntur semper eum deus [illegible] multis sunt
[illegible] iniquis eo igitur tempore ex hac vita quisque subtrahitur quo ex diuina prouidentia ante tempora prescitur Sed sciendum quod iustus et redemptus
[illegible] omnipotens deus iniquorum singulorum vitam disponit ut vel mali diu viuant ne multis bona agentibus noceant vel boni cito
[illegible] in hac vita subsistat. ut multis boni operis adiutor existat. vel tamen [illegible] malus longius differtur in vita ut peiora addat
opera sua augeat ex quorum temptationibus purgati iusti verius viuant vel boni citius subtrahuntur ne si diutius viuerent eorum innocentiam
malicia corrumpat Sciendum tamen quod benignitas dei [illegible] peccatoribus spacium penitencie largitur. si tamen accepto tempore non ad fructum penitencie sed ad vsum
iniquitatis vtuntur quod a diuina misericordia promereri poterant amittunt Quamuis omnipotens deus illud tempus vniuscuiusque ad mortem prescit. quo
omnis vita terminatur nec alio in tempore quisquam mori potuit nisi ipso quo moritur. Nam si Ezechie regi anni additi ad vitam
memorantur. tempus quidem vite creuit ab illo tempore [illegible] quo ipse mori merebatur. Nam diuina dispensatio eius tempus prescivit
quo hunc [illegible] ex presenti vita subtraheret. Cum ergo ita sit quid est quod dicitur quod iniqui sublati sunt ante tempus suum nisi quod omnes
qui presentem vitam diligunt longiora sibi vite eius spacia promittunt. Sed cum eos mors superveniens a presenti vita subtrahit eorum vite
spacia que sibi longiora in cogitatione tendere consueverant intercidit. Unde de eodem apud [illegible] de vita [illegible] Non dicat
quis [illegible] sacrilegum sanguinarium rapacem falsarium homicidam. fures. fraudulentos adulteros. et ceteros [illegible] in presenti tempore iudicis
se longiorem [illegible] cum plurimis [illegible] per que probare sufficit scelestos et impios [illegible] suorum sine [illegible]
tempore iudicari et presentem vitam eis negari non [illegible] qui futurum Sed [illegible] facilius post qui per diuersa tempora diuersorum iudicio
[illegible] scelerate quod vindictam expectauerunt quorum que pestilentias sublimiore ad peccandum minor audacia. que totum sibi credit
licere quod placet Et dum aliorum iudicium non timent qui alios iudicant ita ad peccandum precipites sunt [illegible] ut quod non timent iudicium [illegible]
in delinquendo diuini iudicii sentiant et vltorem Ex quibus alii qui insontium [illegible] sanguinem fratris effuderant [illegible] dei iudicium quod sen
tiret ut ipsi postmodo suum sanguinem effundere cogerentur qui libenter prius effundebant alienum alii vero qui similia commiserant [illegible]
dei indignatione prostrati sunt ut insepulti iacerent et escam feris et volucribus fierent alii autem qui innumerabiles [illegible] hominum iniuste peremerant
membratim particulatim concisi sunt et ut mos fuit concisuri membrorum quos interfecerant [illegible] et quorum iudicio
meretricibus iniuste [illegible] videre effecti sunt multorum [illegible] delictis quibus [illegible] etiam mendicitatis inferebatur
et mendicitati non addebant [illegible] quod decerat [illegible] ut eorum quos occisos [illegible] spoliarent et libros [illegible]
[illegible] vidue et eorum libri orfani aliene quotidie egent panibus [illegible] dei ad iudicium et orfanum non liberabitur [illegible]

III

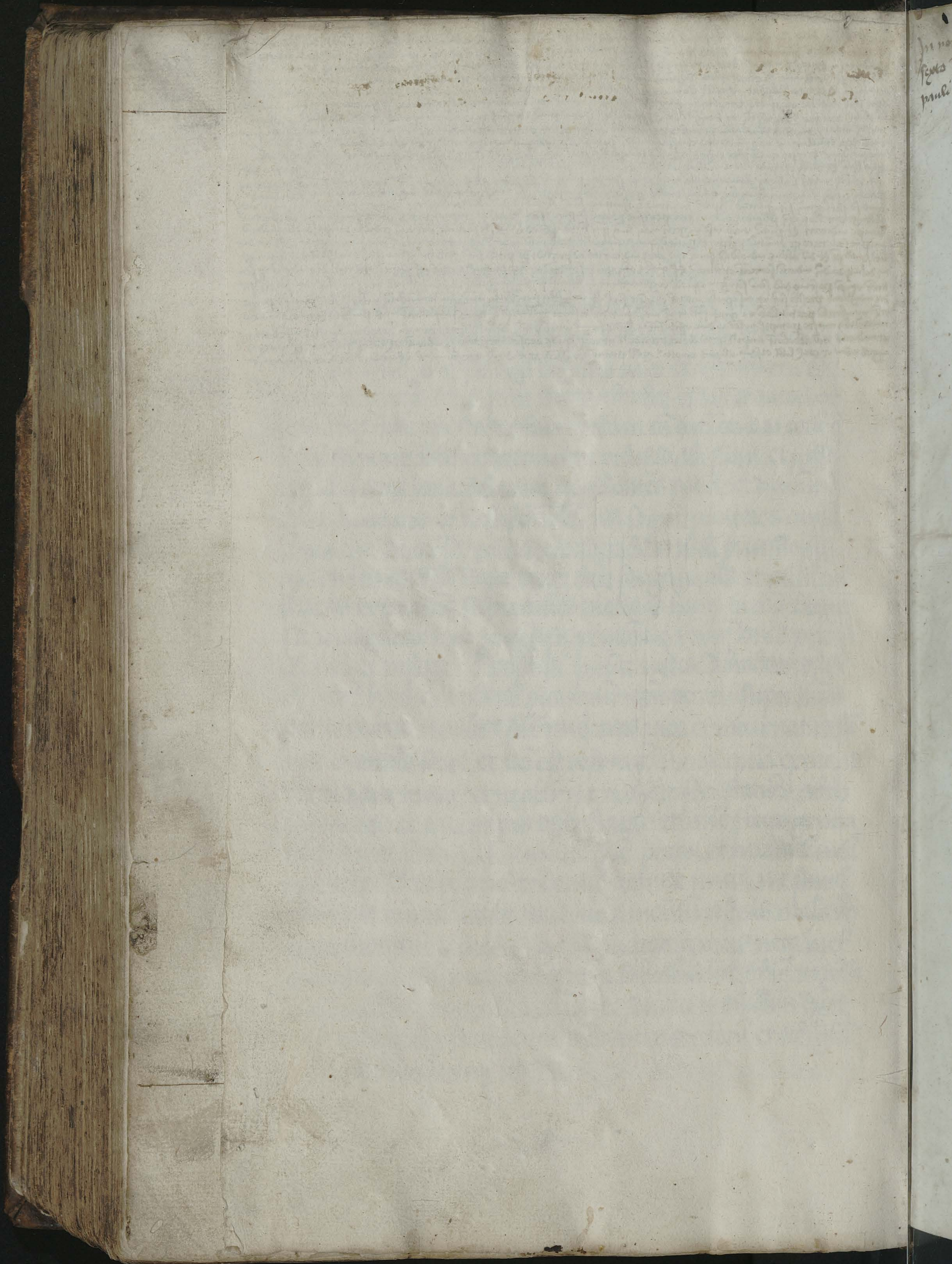

In nomine domini amen sub anno a nativitate eiusdem domini millesimo quadringentesimo sexagesimo
sexto indictione xiiij mensis aprilis quarti pontificatus sanctissimi in christo patris domini et domini
pauli divina providentia pape secundi anno vero eius secundo etc.

IV

Jhesus xpus Maria Hec sunt nomina pia

Error condicio votum cognatio crimen
Cultus disparitas vis ordo ligamen honestas
Si sis affinis vel si coire nequibis

Ieronimus ad Heliodorum de epitaphio Nepotiani Ego etiam bona que semper et ipse contempsi in eius laudibus non requiram nec me iactabo de genere id est de alienis bonis cum et Abraham et Isaac sancti viri Ismahel et Esau peccatores genuerint. Et e regione Iepte in catalogo iustorum apostoli voce numeratus de meretrice sit natus. Anima inquit que peccaverit ipsa morietur. Ergo et que non peccavit ipsa vivet. Nec virtutes nec vicia parentum liberis imputantur. Ab eo tempore censentur ex quo in Christo renati sunt. Paulus persecutor ecclesie et mane lupus rapax Beniamin ad vesperam dedit escam Ananie ovi submittens caput. De hiis vide xvi di. c. totum

Augustinus x de civitate dei c. xii Quicquid igitur mirabile fit in hoc mundo profecto minus est quam totus hic mundus id est celum et terra et omnia que in eis sunt que certe deus fecit. Sicut autem ipse qui fecit ita modus quo fecit occultus est et incomprehensibilis homini. Quamvis itaque miracula visibilium naturarum videndi assiduitate viluerint tamen si ea sapienter intueamur inusitatissimis rarissimisque maiora sunt. Et omni miraculo quod fit per hominem maius miraculum est homo. [illegible] in meo registro. Epistola 26 [illegible] tamen inter fluctus [illegible] securi navigarent quam gubernator atque artifex ad clavum [illegible]